

การพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ
และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

นางสาวอภิชา แดงจำรูญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF A VIRTUOUS PROJECT-BASED MODEL USING COOPERATIVE
LEARNING ON WEB AND REFLECTIVE WRITING OF GOODNESS VIA WEBLOG TO
DEVELOP RESPECT CHARACTERISTIC OF SEVENTH GRADE STUDENTS

Miss Apicha Dangchamroon

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Educational Communications and Technology

Department of Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิด
การเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดี
ผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของ
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดย

นางสาวอภิชา แดงจำรูญ

สาขาวิชา

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาปนีย์ ธรรมเมธา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาปนีย์ ธรรมเมธา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพร บัณฑิตยานนท์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา รัตนเพียร)

อภิชา แดงจำรูญ : การพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 (DEVELOPMENT OF A VIRTUOUS PROJECT-BASED MODEL USING COOPERATIVE LEARNING ON WEB AND REFLECTIVE WRITING OF GOODNESS VIA WEBLOG TO DEVELOP RESPECT CHARACTERISTIC OF SEVENTH GRADE STUDENTS)

อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. ดร. อรรถวิทย์ ณ ตะกั่วทุ่ง,อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: ผศ. ดร. ฐาปณีย์ ธรรมเมธา, 398 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการทำโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกและสำรวจคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เพื่อนและนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 สร้างต้นแบบรูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ เป็นเวลา 12 สัปดาห์ และขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน จำนวน 7 ชุด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดท่าซุด (เจริญศิลป์) จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 15 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ (กระดานสนทนา เว็บบล็อก คณะกรรมการปฏิสัมพันธ์บนเว็บ) 2) ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ (อภิปรายร่วมกันถึงความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรให้ความเคารพและผลของการขาดความเคารพ/ประเด็นเพื่อการสืบสอบว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนมีความสำคัญต่อเธออย่างไร ควรปฏิบัติอย่างไร ร่วมคิดโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของตนเองที่มีต่อพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน) 3) กิจกรรมการเรียนรู้ (การแสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนา การทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและในชั้นเรียน และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก) 4) ผู้เรียน (เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจไม่ฝืน เขียนสะท้อนความดีของตนเองและผู้ชื่นลงในเว็บบล็อกร่วมอภิปรายเพื่อเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและบนเว็บ ทำโครงการคุณธรรมร่วมกันอย่างมีความสุข) 5) ผู้สอน (จัดการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกด้วยความรักความปรารถนาดี การสนับสนุนการเรียนรู้ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวก และสนับสนุนความสามารถผู้เรียนที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์) 6) การประเมินคุณลักษณะความเคารพก่อนและหลังการเรียนรู้

2. ขั้นตอนในการเรียนรู้ของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ 2) ขั้นสะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก 3) ขั้นประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ 4) ขั้นประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ 5) ขั้นตอนการกิจพิชิตเป้าหมาย 6) ขั้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม 7) ขั้นสรุปความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก 8) ขั้นนำเสนอผลงานสถานการณ์ประเมิน

3. กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพตนเอง เคารพพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนเป็นผู้ประเมิน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา ลายมือชื่อผู้ผลิต..... อภิชา แดงจำรูญ
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา 2553 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

4984755027 : MAJOR EDUCATIONAL COMMUNICATIONS AND TECHNOLOGY

KEYWORDS : A VIRTUOUS PROJECT-BASED / COOPERATIVE LEARNING ON WEB / REFLECTIVE WRITING OF GOODNESS VIA WEBLOG / RESPECT CHARACTERISTIC

APICHA DANGCHAMROON : DEVELOPMENT OF A VIRTUOUS PROJECT-BASED MODEL USING COOPERATIVE LEARNING ON WEB AND REFLECTIVE WRITING OF GOODNESS VIA WEBLOG TO DEVELOP RESPECT CHARACTERISTIC OF SEVENTH GRADE STUDENTS.

THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. ONJAREE NATAKUATOONG, Ph.D., THESIS CO-ADVISOR: ASST.PROF. THAPANEE THAMMETAR, Ph.D., 398 pp.

The purpose of this research was to develop of a virtuous project-based model using cooperative learning on web and reflective writing of goodness via weblog to develop respect characteristic of seventh grade students. The research and development (R&D) process was divided in to four phases: 1) study 2) develop a prototype model 3) study the effects of the process of twelve weeks and 4) purpose the development model. The instruments used in this research consisted of a website learner' support , a respect characteristics check list form. Samples were 15 seventh grade student in Wattasood (Jaremseen) School, Nakomsawan province. Quanlitative statistics used in this study were frequency distributions, percentage, mean, standard deviation and t-test dependent.

The research findings indicated that:

1. The model is consisted of six components: 1) learning-support website (weblog, webboard and scores of Interactive) 2) discussion issues for respect characteristic development (the importance of respect, person to pay respect and the consequence of disrespect; investigate the virtue of parents, teachers and friends as well as how to respect them; cooperatively plan a project to develop respect characteristic 3) learning activities (ideas sharing and discussion via web board, implement the respect project using cooperative method online, and reflective writing) 4) learners (write a good reflection mine and others via weblog, discussed on and off the web and project on parent teachers and friends) 5) instructors (manage the learning, provides support and guidance and provides feedback and positive reinforcement) 6) assessment of respect characteristic (before and after learning)

2. The model is consisted of 8 steps 1) learners preparation 2) reflective writing of goodness via safety-weblog 3) exploring and investigating respect issues 4) planning and creating virtuous project 5) implementing the project and achieved the goal 6) project recapitulation and innovation found 7) conclude the reflective writing of goodness and close safety-weblog 8) project presentation and assessment of respect characteristic.

3. There were significant different between pretest and posttest scores of respect characteristics at the .05 level

Department : Curriculum, Instruction and Educational Technology
Field of Study : Educational Communications and Technology
Academic Year : 2010

Student's Signature *Apicha Dangchamroon*
Advisor's Signature *Onjaree Natakatoong*
Co-Advisor's Signature *Thapanee Thammetar*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความรักความเมตตาและความปรารถนาดีจากหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.ฐาปนีย์ ธรรมเมธารวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่ารวมถึงความช่วยเหลือคำแนะนำและกำลังใจเสมอมา

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ปราวีณยา สุวรรณรัฐโชติ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.วิชุดา รัตนเพียร และ ผศ. ดร. กมลพร บัณฑิตยานนท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจสอบให้คำแนะนำที่ดีเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แหล่งเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่ตลอดการศึกษา ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย สำหรับ “ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช” ที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณพระครูธรรมธร ไพบูลย์ ธมฺมวิปุลโล พระอาจารย์ดร.สมศักดิ์ จนุทสีโล พระอาจารย์อรรถชาติ อุตตงาโต รศ.ดร.มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบพระคุณพระครูวินัยธร ดร.บัณฑิต วรปญโญ ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ผศ.ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท รศ.ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง รศ. อมรา รอดดารา ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินรับรองรูปแบบ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการร่วมพิจารณา ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณดร.สายสุนีย์ เทพสุขเยี่ยมคณาจารย์และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดท่าซุด (เจริญศิลป์) จังหวัดนครสวรรค์ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครนายก/ เพชรบูรณ์ เขต 2/ กระบี่/ และรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 และขอขอบพระคุณคุณสรารุช วิเศษ ผู้พัฒนาเว็บไซต์

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณอาจารย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทุกท่าน และขอขอบคุณนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกคนที่สละเวลาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ผลิตสื่อสร้างสรรค์สังคมจากช่อง DMC โดยคำริของพระเดชพระคุณ พระราชภาวนาวิสุทธิ สื่อที่เป็นแรงบันดาลใจให้ทำวิจัยเรื่องนี้ ตลอดจนเพื่อนพี่น้องทีมงานมูลนิธิศึกษาธรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม บุคลากรวัดพระธรรมกายทุกท่าน และเพื่อนร่วมสถาบันทุกคน

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ที่เคารพรักยิ่งที่ให้ความรักให้กำลังใจสนับสนุนส่งเสริมในทุกด้านแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบให้กับคุณพ่อคุณแม่ พี่น้อง ญาติ มิตร และทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันมา รวมถึงผู้ที่ตั้งใจนำสิ่งดี ๆ จากงานวิจัยนี้ ไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเคารพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ขอขอบพระคุณค่ะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	13
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	13
สมมติฐานการวิจัย.....	14
ขอบเขตการวิจัย.....	14
กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย.....	15
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	18
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ออนไลน์.....	21
1.1 ความหมายการเรียนรู้ออนไลน์.....	21
1.2 รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บ.....	25
1.3 องค์ประกอบของการเรียนการสอนบนเว็บ.....	27
1.4 ขั้นตอนในการจัดการสอนบนเว็บ.....	31
1.5 ข้อดีของการสอนบนเว็บ.....	40
ตอนที่ 2 การทำโครงการคุณธรรม.....	42
2.1 ความหมายโครงการ.....	43
2.2 การเรียนรู้และขั้นตอนการทำโครงการ.....	46
2.3 โครงการคุณธรรม.....	54

2.4 ขั้นตอนในการทำโครงการคุณธรรม.....	55
2.5 การประเมินโครงการ.....	58
ตอนที่ 3 การเรียนรู้แบบร่วมมือ	68
3.1 ความหมายการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....	68
3.2 องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ.....	70
3.3 ประเภทของการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....	77
3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสี่สอ.....	77
ตอนที่ 4 แนวคิดแนวคิดเกี่ยวกับการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก.....	88
4.1 ความหมายการเขียนสะท้อนการเรียนรู้.....	88
4.2 หลักการเขียนสะท้อนการเรียนรู้	91
4.3 การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก.....	94
ตอนที่ 5 คุณลักษณะความเคารพ	96
5.1 ความหมายของคำว่า “คุณธรรม”.....	96
5.2 ความหมายของคำว่า “คุณลักษณะ”	98
5.3 ความหมายของคำว่า “ความเคารพ”.....	99
5.4 ความหมายของคำว่า “คุณลักษณะความเคารพ”.....	100
5.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	105
5.6 การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนทั้งในและต่างประเทศ... ..	107
5.7 เทคนิคการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	117
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	133
6.1 งานวิจัยการเรียนรู้บนเว็บ.....	134
6.2 งานวิจัยการเรียนรู้โครงการบนเว็บ.....	137
6.3 งานวิจัยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ.....	141
6.4 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม.....	142
6.5 งานวิจัยเกี่ยวกับการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ....	145
6.6 งานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก.....	157

บทที่

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	159
	ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการทำโครงการ การเรียนแบบร่วมมือและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก สำรวจคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อน ศึกษาความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอน ของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1	
	1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับรูปแบบฯ.....	164
	1.2 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนโดยสอบถามความคิดเห็น ของอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการทำโครงการ การเรียนแบบ ร่วมมือและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก และสำรวจ คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตาม ความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อน.....	165
	1.3 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ องค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วย การเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดี ผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 1.....	166
	ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียน แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เพื่อพัฒนาคุณลักษณะคุณความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	168
	ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้ แนวคิดการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดี ผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 1.....	172

5 ผลการวิจัย.....	238
ตอนที่ 1 บทนำ.....	239
ตอนที่ 2 องค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบฯ.....	242
ตอนที่ 3 การนำไปใช้และเงื่อนไขการใช้.....	268
 บทที่	
6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	270
สรุปผลการวิจัย.....	275
อภิปรายผลการวิจัย.....	279
ข้อเสนอแนะ.....	298
รายการอ้างอิง.....	302
ภาคผนวก.....	318
ภาคผนวก ก	319
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ.....	320
ภาคผนวก ข	323
แบบสอบถามอาจารย์และนักเรียน.....	324
แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ.....	336
แบบตรวจสอบคุณภาพต้นแบบรูปแบบ.....	337
แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ	349
แบบรับรองรูปแบบ.....	365
แบบสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนรู้ของรูปแบบฯ.....	369
ภาคผนวก ค.....	370
ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์.....	371
แบบประเมินเว็บไซต์.....	378
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Conbach's alpha Coefficient) ของแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ.....	379
ภาคผนวก ง.....	387
เอกสารประกอบการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ.....	388
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	398

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การเปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนบนเว็บ	39
2	การเปรียบเทียบลักษณะสำคัญของโครงงาน.....	51
3	การเปรียบเทียบขั้นตอนการทำโครงงาน.....	53
4	การเปรียบเทียบขั้นตอนการเรียนรู้แบบกลุ่มสืบสอบ.....	84
5	เครื่องมือประเมินและตัวชี้วัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....	85
6	คุณลักษณะด้านความเคารพนับถือและกิริยามารยาท.....	101
7	คุณสมบัติผู้ดีเยี่ยมรักษาความเรียบร้อย	102
8	คุณสมบัติผู้ดีเยี่ยมมีสัมมาคารวะ	102
9	ตัวอย่างแบบประเมินความอดทนอดกลั้น.....	119
10	คุณลักษณะกับระดับในการวัดคุณลักษณะ.....	121
11	ตัวอย่างการวัดคุณลักษณะความซื่อสัตย์.....	121
12	จำนวนข้อตามระดับการวัดคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์.....	122
13	โรงเรียนตัวอย่างในโครงการวิจัยสร้างคุณลักษณะที่ดี.....	149
14	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้คุณลักษณะความเคารพ.....	174
15	จำนวนข้อคำถามเพื่อประเมินคุณลักษณะความเคารพ.....	174
16	กิจกรรมและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการทดลอง.....	177
17	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของอาจารย์กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	182
18	จำนวนและค่าร้อยละของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับ สภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงงาน การเรียนแบบร่วมมือและ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	183
19	จำนวนและค่าร้อยละของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 1.....	185
20	จำนวนและค่าร้อยละของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 1 เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงงาน การเรียนแบบ ร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก.....	186

21	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	188
22	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	190
23	ค่าความถี่ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน.....	191
24	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนประเมินตนเอง	192
25	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนประเมินเพื่อนร่วมชั้นเรียน.....	193
26	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ.....	194
27	จำนวนความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน.....	195
28	ความถี่และร้อยละของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบฯ.....	196
29	ความถี่และร้อยละของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับขั้นตอนของรูปแบบฯ.....	198
30	แบบตรวจสอบคุณภาพต้นแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบของต้นแบบรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	205
31	แบบตรวจสอบคุณภาพต้นแบบเกี่ยวกับขั้นตอนของต้นแบบรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	207
32	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ.....	209
33	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตนเองด้านความรู้สึกและการกระทำก่อนและหลังการทดลอง.....	210

34	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพ่อแม่ด้านความรู้สึก ด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง.....	212
35	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ออาจารย์ด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง.....	213
36	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินตนเองในฐานะเพื่อน ประเมินก่อนและหลังการทดลอง.....	215
37	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองด้านการพูดและการกระทำก่อนและหลังการทดลอง.....	217
38	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่เป็นผู้ประเมินก่อนและหลังการทดลอง.....	218
39	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่อาจารย์เป็นผู้ประเมินด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง..	219
40	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่เพื่อนเป็นผู้ประเมินด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง.....	220
41	ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนประเมินกลุ่มตัวอย่างด้านการพูดและการกระทำก่อนและหลังการทดลอง.....	222
42	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพ่อแม่ประเมินโดยตนเองและพ่อแม่เป็นผู้ประเมินกลุ่มตัวอย่างด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง.....	223
43	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ออาจารย์ประเมินโดยตนเองและอาจารย์เป็นผู้ประเมินกลุ่มตัวอย่างด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง.....	224
44	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ออาจารย์ประเมินโดยตนเองและอาจารย์เป็นผู้ประเมินกลุ่มตัวอย่างด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง.....	225
45	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่มีต่อพ่อแม่ประเมินโดยนักเรียนและพ่อแม่.....	226
46	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่มีต่ออาจารย์ประเมินโดยนักเรียนและอาจารย์.....	227

47	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน ประเมินโดยนักเรียนและเพื่อน.....	229
48	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่นักเรียนเขียน สะท้อนตนเอง.....	230
49	ผลการรับรองรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนา คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	235
50	การปรับปรุงรูปแบบฯตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	237

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
1 รูปแบบการเรียนการสอนตามชนิดของการปฏิสัมพันธ์.....	26
2 ตัวอย่างการเขียนสะท้อนความดีของบุคคลรอบข้างที่ได้แบ่งปันให้เพื่อนสมาชิก ได้รับทราบในเว็บไซต์ ในโครงการ Peace Revolution (2008)	158
3 รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	244
4 รายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้ แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ.....	245
5 ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนา คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	252
6 รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	274

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เยาวชน คืออนาคตของชาติ การให้การศึกษที่ดีแก่เยาวชนให้เป็นบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม เพื่อให้ใช้ความรู้ความสามารถนั้นได้ ถูกทิศถูกทางไม่ก่อปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น สังคมไทยจึงจะอุดมไปด้วยคนดี มีปัญญา สามารถพัฒนาศักยภาพของประเทศให้ทัดเทียมกับอารยะประเทศได้ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2542) ความว่า

" การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องพัฒนามนุษย์ก่อน เพราะถ้าบุคคลอันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวม ไม่ได้รับการพัฒนาแล้ว ส่วนรวมจะเจริญและมั่นคงได้ยากยิ่ง การที่บุคคลจะพัฒนาได้ ก็ด้วยปัจจัยประการเดียว คือ การศึกษา การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วน คือ การศึกษาด้านวิชาการ (Academic learning) ส่วนหนึ่งกับการอบรมบ่มนิสัย (Spiritual development) ให้เป็นผู้มีจิตใจ ใฝ่ดี ใฝ่เจริญ มีปกติละอายชั่วกลัวบาปส่วนหนึ่ง การพัฒนามนุษย์จะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ ใฝ่ใช้ประกอบอาชีพและมีความดี ใฝ่เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร และอำนวยผล เป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์ "

การให้ความรู้จึงต้องควบคู่กับการปลูกฝังศีลธรรมความดีงามตั้งแต่วัยเด็กพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6 ได้กำหนดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันหลัก ในการให้ความรู้และสอนวิชาชีวิตให้แก่ผู้เรียน โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งหมายที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดีมีปัญญามีความสุขและมีความเป็นไทย ด้วยการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง และสังคม ประกอบอาชีพสุจริต และพึ่งตนเองได้ และมีทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต มีสุขภาพ และบุคลิกภาพที่ดี มีสุนทรียภาพ มีความมั่นคงทางอารมณ์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยเฉพาะมาตรฐาน ส.1.1 : ระบุไว้ให้รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์และสังคมไทย สู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) ที่มุ่งพัฒนาคนและสังคมไทยครอบคลุม 3 เรื่องหลัก ยุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมนำความรู้ โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต ตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็งมีทักษะชีวิตพัฒนาสมรรถนะทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการพร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การให้การศึกษามีคุณภาพจะต้องพัฒนาคนให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดีมีความรู้และคุณธรรม หลักสูตรการเรียนการสอนจำเป็นต้องเน้นเรื่องของคุณธรรมและเป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้ เพราะสังคมของการบริโภคข่าวสาร โดยเฉพาะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ ของเยาวชนที่อาจกระทำโดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย (สุนทร เทียนงาม, 2549) การปฏิรูปการศึกษาจึงจำเป็นต้องปฏิรูปให้เข้มแข็งทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม เพราะคุณธรรมเป็นคุณสมบัติสำคัญในทุกวิชาชีพ โดยเฉพาะคนเป็นครูขาดเรื่องคุณธรรมไม่ได้จำเป็นต้องมีและควรมีให้มาก (พทุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2550)

ครูเป็นบุคลากรที่มีคุณค่ามีความสำคัญยิ่งต่อปฏิรูปการศึกษาในการร่วมรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาให้กับสังคม เป็นความคาดหวังและเป็นที่ยิ่งของสังคม คอยอบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ครูจึงเป็นบุคคลที่รับความเคารพนับถือยกย่องจากสังคมให้เป็นปูชนียบุคคล ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้สร้างความเป็นคนและอบรมสั่งสอนปลูกฝังคุณธรรมและคุณลักษณะที่ดีให้คนเป็นคนดีของสังคม ครูต้องเป็นคนดี ถ่ายทอดดี วางตัวดี เป็นที่เคารพ และเป็นที่ยึดถือของลูกศิษย์ ดังนั้น ครูจึงต้องมีคุณธรรมละนำคุณธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและดำรงชีวิตอย่างมุ่งมั่นและยั่งยืนมากกว่าด้านอื่น ๆ (ปรัชญา เวสารัชช, 2543; กาญจนา วัฒนอายุ, 2548; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550; เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2550)

องค์การยูเนสโก องค์การยูนิเซฟ ยูเอ็นดีพี องค์การไอแอลโอ และ Education International ได้มีสารร่วมระหว่างกันในการกล่าวถึง “ครู” เนื่องในโอกาสวันครูโลก 5 ตุลาคม 2007 ว่า ครู คือ บุคลากรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการบรรลุซึ่งเป้าหมายทางการศึกษาในระดับนานาชาติของการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All : EFA) และการบรรลุซึ่งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษในการพยายามจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับเด็กทุกคนในประเทศของตนให้ได้ภายในปี ค.ศ. 2015

ครู เป็นผู้ที่มิบเทาทโดยตรงกับผู้เรียนในการถ่ายทอดความรู้ ปลูกฝังคุณธรรม และเป็นต้นแบบที่ดี ครู จึงเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ ก้าวทันเทคโนโลยีและสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงมีผู้เปรียบเปรยว่า “ครูเป็นแม่พิมพ์ของชาติ” ในการเป็นแม่พิมพ์ที่ดีให้กับเยาวชนผู้ที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคตด้วยบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของครูนี้เอง ผู้เรียนหรือลูกศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูอาจารย์ด้วยความเคารพเชื่อฟังในยามที่ท่านสอนสั่งหรือปฏิบัติตนเป็นลูกศิษย์ที่ดีตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น

สำหรับจรรยาบรรณหรือหน้าที่ของศิษย์ที่พึงประพฤติปฏิบัติต่อครูอาจารย์ตามหลักพระพุทธศาสนานั้นคือ ศิษย์จะต้องมีความเคารพต่อครู โดยมีหลักในการปฏิบัติ 5 ประการ คือ

- 1) ให้การต้อนรับ แสดงความเคารพ อ่อนน้อม
- 2) เสนอตัวรับใช้ แสดงน้ำใจในห้องเรียน
- 3) เชื่อฟังคำตักเตือนหรือแนะนำด้วยความเต็มใจและเชื่อถือไว้ใจ พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติตาม
- 4) คอยปรนนิบัติเป็นหน้าที่ของศิษย์ที่จะต้องช่วยครูอาจารย์ด้วยความเต็มใจนอกห้องเรียน
- 5) เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ ศิษย์จะต้องตั้งใจฟังด้วยความสนใจไม่พูดคุยกันหรือแสดงกิริยาอาการที่บ่งบอกว่าไม่สนใจทั้งสิ้น (พระภิกษุวิริยคุณ, 2545; พระบรมวงษ์เถียร, 2551)

นอกจากนี้หน้าที่ของศิษย์ที่ดีอีกประการคือมีความกตัญญูกตเวทิต่อครูอาจารย์ (สถาบันพลังจิตตานุภาพ, 2551)

หากศิษย์สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ ดังที่กล่าวข้างต้นจัดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ที่ประพฤติตัวได้เหมาะสมกับความเป็นศิษย์ที่ดี เป็นบุคคลที่น่ายกย่องชมเชยอันจะนำมาซึ่งความเจริญ ชีวิตจะไม่ตกต่ำไปในทางเสื่อม อีกทั้งการปฏิบัติตนเป็นศิษย์ที่ดีต่อครูอาจารย์นั้นก็ส่งผลให้ “ครู” มีกำลังใจที่จะถ่ายทอดความรู้ทั้งหมดทั้งมวลให้แก่ศิษย์ เสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ เมื่อศิษย์เรียนรู้ได้ตามที่มุ่งหมายครูย่อมเกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพความเป็นครู เพราะครูไม่ใช่เป็นแค่เพียงเรือจ้างหากแต่ครูนั้นคือ “แม่พิมพ์ของชาติ” ที่จะสร้างเยาวชนให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม

ความเคารพนั้นเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังในสังคมไทย และวัฒนธรรมไทยมายาวนาน โดยผู้ใหญ่มักอบรมสั่งสอนให้บุตรหลานเคารพในผู้อาวุโสกว่าตน ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางกายหรือทางใจก็ตาม พิธีไหว้ครูจึงเกิดขึ้นเพื่อที่เราจะได้มีโอกาส ผูกตัวเข้าไปเป็นศิษย์ด้วยใจที่น้อมเคารพบูชา คุณความดีวิชาความรู้ต่าง ๆ ก็จะได้รับ การถ่ายทอดอย่างเต็มที่จากครูและทั้งสองอย่างนี้จะต้องสอดคล้องกันเสมอ เมื่อศิษย์ มีความเคารพต่อครูแล้วการถ่ายทอดคุณความดีสรรพวิชาจากครูมาสู่ตัวศิษย์เองก็จะกระทำได้ง่าย

นอกจากนี้การเป็นผู้มีความเคารพยอมเป็นผู้มีเสน่ห์ สร้างความนิยมและความประทับใจ ให้แก่ผู้ที่พบเห็น สร้างความรู้สึกผูกพันระหว่างผู้ได้รับการเคารพและผู้แสดงความเคารพ ซึ่งการแสดงออกถึงความเคารพความอ่อนน้อมต่อกันและกัน เป็นการให้เกียรติและสามารถ ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นไว้ได้ รวมทั้งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทยอีกด้วย ความเคารพ หรือสัมมาคารวะของสังคมไทยในปัจจุบันกำลังลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ เมื่อใดที่สังคมขาดคุณธรรม ความเคารพต่อกัน เช่น ลูกไม่เคารพเชื่อฟังพ่อแม่ ศิษย์ไม่เคารพครูอาจารย์ เพื่อนไม่นับถือเพื่อน เป็นต้น เมื่อนั้นสังคมไทยจะไร้อารยะธรรม เพราะคนไม่รู้จักรักที่ค่าที่สูงและไม่ให้ความเคารพแก่กัน สังคมจะเต็มไปด้วยความหมางเมินและไร้ระเบียบวินัยต่อกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างและแตกแยก ดังนั้นจึงต้องรีบปลูกฝังไม่ให้ "คุณธรรมด้านความเคารพ" เลือนหายไปจากสังคมไทย และจะต้อง เร่งสร้างคุณธรรมให้เป็นบรรทัดฐานของการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันอย่างจริงจัง มีเจตคติที่ดี ต่อตนเองและผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเข้าใจและสามารถยอมรับในความแตกต่าง เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทย (พระมหาสมชาย ฐานวุฑฺโฒ, 2547; จตุพร จักรนเพียรภาค, 2547; สมพงษ์ ปันหุ่น อนุพงศ์ อินตาพรหม และวิเรชา ปัญญาภรณ์, 2549; อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2549)

ภาวะวิกฤติคุณธรรมของเยาวชนไทยโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2550) ได้เก็บข้อมูลจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครองและนักเรียนนักศึกษาจากทั่วประเทศจำนวน 2,788 คน ระหว่างวันที่ 10-18 มีนาคม 2550 พบว่าพฤติกรรมของเยาวชนไทยที่สังคมพึงตระหนักเป็นอันดับ ที่ 5 คือ ก้าวร้าว ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ไม่มีความกตัญญู และขาดสัมมาคารวะ (ร้อยละ 14.43) สำหรับ คุณธรรมของเยาวชนไทยที่ควรเร่งสร้างและปลูกฝังอันดับที่ 5 คือ ความสุภาพ/มีสัมมาคารวะ (อันดับที่ 1 ความมีระเบียบวินัย 2 ความซื่อสัตย์ 3 ความขยันหมั่นเพียร และอันดับที่ 4 ความมี น้ำใจ/เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลและเป็นแรงจูงใจให้เยาวชนเป็นคนดี มีคุณธรรมนั้น พบว่าอันดับที่ 1. พ่อแม่ผู้ปกครอง 2. ครูอาจารย์ 3. สื่อ ทั้งทีวี วิทยุ อินเทอร์เน็ต 4. สถานศึกษา 5. เพื่อน

ปัญหาที่สำคัญและส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้สามารถสันคลอนสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับศิษย์และส่งผลให้ครูเกิดความรู้สึกเหนื่อยหน่ายในการสอนนั่นก็คือการที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เช่น ไม่ตั้งใจเรียน คุย เล่น แอบทานขนม ขาดความรับผิดชอบ มาสาย หนีเรียน ไม่ทำการบ้าน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่สร้างความหงุดหงิดไม่สบายใจให้แก่ครู ครูบางคนเมื่อระงับความหงุดหงิดความโกรธไว้ไม่อยู่ก็จะแสดงออกทางสีหน้า แววตา ท่าทาง และตอบโต้ด้วยคำพูดหรือการกระทำในระดับความรุนแรงต่างๆ กันดังตัวอย่างที่เป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ เช่น กรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คนหนึ่ง เกียง ไม่เชื่อฟัง ไม่เคารพครู จนเป็นเหตุให้ครูบันดาลโทสะทำร้ายนักเรียนด้วยรองเท้าส้นสูงฟาดที่ศีรษะจนเลือดออก อีกกรณีหนึ่งที่ลูกศิษย์ตัดผมสั้นทรงสกินเฮด ผิดระเบียบ อาจารย์จึงสั่งลงโทษจะจับไปโกนคิ้ว ลูกศิษย์อารมณ์ร้อนชกครูเข้าที่เข้าตาซ้ายจนบวมปูดหรือกรณีที่ผู้เรียนขาดความเคารพระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองไม่ให้เกียรติกัน ต่ำว่าเพื่อนบ้าง แกล้งเพื่อนบ้าง ทะเลาะก่อเหตุวิวาท (มีคลิปนักเรียนทะเลาะตบตีชกต่อยกันเป็นจำนวนมาก) รุนแรงไปจนกระทั่งใช้อาวุธทำร้ายกันที่ล่าสุดนักเรียนอาชีวศึกษาก่อเหตุสะเทือนขวัญทำร้ายกันจนเสียชีวิต (ชวนิ ทองโรจน์, 2551; ช่าวสด, 2550; มติชนรายวัน, 2551; ไทยรัฐ, 2551; ไทยรัฐ, 2552)

สื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อทางอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีอิทธิพลต่อเยาวชนอย่างมาก ปัญหาเด็กและเยาวชนที่น่าเป็นห่วงคือ ปัญหาการติดเกมออนไลน์และมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงจากการเลียนแบบเกมและสื่อต่างๆ ปัญหาสื่อลามกอนาจาร การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การขายบริการในสถานศึกษา การทำแท้ง ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหายาเสพติด อบายมุขต่างๆ ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่ทำลายทั้งตัวของเยาวชนเองและสังคม (อมรวิทย์ นาคกรทรรพ, 2545; เทอดศักดิ์ เดชคง, 2547; สุนทร เทียนงาม, 2549; จรวัยพร ธรณินทร์, 2550) สอดคล้องกับสมพงษ์ จิตระดับ (2550) ที่กล่าวถึงวิกฤติเยาวชนไทยในยุคปัจจุบันสถานการณ์เด็กและเยาวชนไทยจะแย่งลงเรื่อยๆ ซึ่งในอีก 10-15 ปีข้างหน้า ปัญหาหนักจนถึงขั้นวิกฤตเนื่องจาก ปัจจุบันเด็กและเยาวชน ร้อยละ 90 มีคุณลักษณะหรือคาแรคเตอร์ 1. ก้าวร้าว 2. หมกมุ่นเรื่องเพศ และ 3. ติดเกม ปัญหาหลัก 3 ด้านนี้ทำให้เด็กมีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม ลดลง

ประเทศไทยและประเทศต่างๆ ในโลกกำลังประสบปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องของความขัดแย้ง ทั้งความคิดและการกระทำ ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ หาทงแก้ไข โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกรณีพิเศษด้วยการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความเคารพในอาวุโส มีความเคารพในเพื่อนมีความเห็นอกเป็นใจผู้อื่นและมีความเคารพในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง สามารถ

แก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งการจัดการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา ความสนใจ วิธีการเรียนรู้ และความสามารถของผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การเรียนรู้คุณธรรม

ส่วนแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของผู้เรียนในประเทศอังกฤษ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) กล่าวว่า สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สามารถลดหรือผ่อนคลายความเครียด รวมถึงสามารถสร้างความสุขให้ตนเองได้ รัฐบาลอังกฤษจึงได้ดำเนินการโดยให้ดร.มาร์ติน เซลิกแมน (Martin E.P. Seligman) นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนียสหรัฐอเมริการ่างหลักสูตรและถ่ายทอดความรู้ให้ครู เพื่อนำเทคนิคและความรู้ต่างๆ ไปสอนให้นักเรียนในโครงการนาร่องในโรงเรียนรัฐบาลราว 2,000 คน ใช้ชื่อ “วิชาสร้างสุข” วิชานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กสามารถลดความทุกข์ ลดพฤติกรรมต่อต้านสังคม และสร้างเสริมความมั่นใจในตัวเอง เป็นต้น

สุรศักดิ์ หลาบมาลา และรสสุคนธ์ มกรมณี (2549) กล่าวถึงการจัดโครงการพัฒนาคุณธรรมของประเทศต่าง ๆ ว่าเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม บ่มเพาะคุณความดีไว้ในใจของเด็ก ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงที่ต้นเหตุของปัญหาอย่างโครงการพัฒนาคุณธรรมที่ประเทศญี่ปุ่นจัดคือ “โครงการบริการชุมชนของญี่ปุ่น” หรือโครงการของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้แก่ “โครงการพลเมืองฝึกหัด” ที่นำนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของสังคมได้ร่วมกันศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมในสังคมแล้วเสนอแนะแนวทางแก้ไข นอกจากนี้โรงเรียนในประเทศนิวซีแลนด์มีวิธีการสอนคุณธรรมพื้นฐานที่ดีที่สุดคือ การให้หลักการ นิสัย และตัวอย่าง ค่านิยมจะสื่อสารผ่านทางความสัมพันธ์ เพราะมั่นใจว่าตัวอย่างที่เห็นเป็นปกติวิสัยจะมีอิทธิพลมากที่สุด วิธีการสอนคุณธรรมของประเทศนิวซีแลนด์จึงไม่อัดแน่นเนื้อหาไว้ในหลักสูตรแต่จะสอดแทรกเข้าไปในหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้ความรู้และน้อมนำเข้ากับทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

สมบัติ ตาปัญญา (2549) เสนอแนวทางแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน (จากรายงานของครู 1,300 คนทั่วประเทศ) ระบุว่า ต้องฝึกอบรมทักษะการสร้างวินัยเชิงบวกแก่ครู และผู้ปกครอง บรรจิวชิชาจริยธรรมลงในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตเป็นวิชาเฉพาะ ควรกำหนดระเบียบในห้องเรียนเพื่อป้องกันการรังแกกัน พร้อมปลูกฝังทัศนคติเด็กว่าต้องไม่รังแกกัน ช่วยเหลือ

เพื่อนที่ถูกรังแก หากถูกรังแกต้องแจ้งให้ครูประจำชั้น หรือผู้ใหญ่ที่บ้านทราบเสมอ ครูต้องเพิ่มมุมมองใหม่ให้เด็กดียิ่งขึ้น

รูปแบบนวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรมสำหรับประเทศไทยตามที่สุรศักดิ์ หลาบมาลา และรสสุคนธ์ มกรมณี (2549) ได้เสนอแนะไว้คือ จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งระบบให้เป็นการเรียนรู้คุณธรรมโดยทุกคนในชาติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก พัฒนาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรมนุษย์ใกล้ตัวผู้เรียน โดยเฉพาะสถานศึกษาให้มีลักษณะเป็น Knowledge Management ด้านคุณธรรม ครู ผู้ปกครอง และสิ่งแวดล้อมที่บ้านและโรงเรียนเป็นผู้ใช้และผู้จัดการเรียนรู้คุณธรรม มีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้คุณธรรม สอดแทรกคุณธรรมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะการปฏิบัติที่ได้ผลจริง เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

ส่วนรูปแบบการแก้ปัญหาศีลธรรมเยาวชนในโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก “เด็กดีวิเศษ” โดยดำริของพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ (2551) ด้วยการชักชวนเยาวชนจากหลายพันโรงเรียนทั่วประเทศมาทำความดีร่วมกัน เพื่อประโยชน์กับตัวเอง ครอบครัว โรงเรียนและสังคม ผ่านกิจวัตรประจำวันอย่างง่าย ๆ เช่น เก็บที่นอน ให้อาบน้ำพ่อแม่ทั้งก่อนไปโรงเรียนและกลับถึงบ้าน ทำงานบ้าน สวดมนต์ไหว้พระ เก็บออม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะฝึกให้เยาวชนมีความรับผิดชอบ ต่อเนื่อง และมีจิตสำนึกที่ติงามต่อตนเองและสังคม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือกระทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการพัฒนา ลักษณะนิสัย ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกระทำจริง

การเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริง ผู้เรียนเป็นผู้คิดลงมือปฏิบัติ หาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีครูผู้สอนคอยช่วยเหลือ กระตุ้นแนะนำ ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดจนได้ผลงานออกมา แล้วจัดทำรายงานวิธีการดำเนินงานและเสนอผลงาน การเรียนรู้แบบโครงงานสามารถพัฒนาคุณธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์นำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านศีลธรรม และส่งเสริมการบ่มเพาะความดี มีคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ ผลจากการทำโครงงานคุณธรรมสามารถสร้างค่านิยม ในการทำความดีให้แก่เด็กและเยาวชนได้ (เกื้อกุล ทาสี และคณะ, 2547; สุวิมล ว่องวานิช

และคณะ, 2551; จรัสพร นาวานภากุล, 2551; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

การเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาคุณธรรมให้แก่ผู้เรียนนั้นเน้นการนำปัญหาในชีวิตจริงมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการทำโครงการเป็นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตด้วยวิธีคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ หรือ ด้วยกระบวนการทางปัญญา (พระมหาพงศ์นรินทร์ สิวโตวิไล, 2552) โครงการคุณธรรมเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำความดีมีคุณธรรมแบบเชิงรุก โดยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ผ่านเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบโครงการเน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริง ในลักษณะวิจัยปฏิบัติการผลจากการทำโครงการคุณธรรมยังสามารถสร้างค่านิยมในการทำความดีให้แก่เด็กและเยาวชน สามารถรวม บ้าน วัด โรงเรียนเป็น “บวร” ร่วมกันทำกิจกรรมดี ๆ และสร้างเครือข่ายพระสงฆ์ที่สนใจในการทำงานเพื่อเด็กและเยาวชน ซึ่ง 9 โครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติยอดเยี่ยม ระดับประเทศของปี 2550 จากโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนปากน้ำชุมพรวิทยา โรงเรียนมัธยมวัดควนวิเศษมูลนิธิ โรงเรียนพระของสามัคคีวิทยา โรงเรียนบ้านหนองควัว โรงเรียนเบญจมราชูทิศ โรงเรียนเวียงมอกวิทยา โรงเรียนปรางค์กู๋ และโรงเรียนบ้านปากคะยาง โดยโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกนี้ล้วนผ่านเกณฑ์ดีเยี่ยมและมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีแผนงานที่จะส่งเสริมให้มีความต่อเนื่องหรือเกิดผลที่ดีในวงกว้างต่อโรงเรียน ชุมชน สังคมจนเป็นที่ปรากฏและยอมรับจากมหาชนจึงได้รับรางวัลโครงการยอดเยี่ยมระดับประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

การทำโครงการด้วยการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน และสนับสนุนให้มีการช่วยเหลือกันจนบรรลุตามเป้าหมาย ทำให้บังเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การจัดการสอนรูปแบบนี้ควรนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากขึ้นแทนการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกัน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน คิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาพร้อมกัน (กรมวิชาการ, 2543) การเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่าง ๆ เช่น ความมีวินัย ความสามัคคี ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา ความรับผิดชอบ การมีปฏิสัมพันธ์และปรับตัวร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ (ทีศนา เขมมณี, 2550)

นอกจากนี้การทำโครงการด้วยการเรียนแบบร่วมมือเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะหรือเป็นทีม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการเรียนของตนเองและของกลุ่ม โดยมีความสำเร็จเป็นเป้าหมายในการเรียน (Slavin, 1995; Johnson & Johnson, 1994;

วรรณุช เนตรพิศาลวณิช, 2544; สรวงสุดา ปานสกุล, 2545) อีกทั้งการทำโครงการคุณธรรมแบบร่วมมือส่งเสริมพัฒนาการด้านความฉลาดทางอารมณ์ สามารถปรับตัวให้อยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีทักษะเชิงคุณธรรมระหว่างบุคคลดีขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือจึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนของตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองจนประสบความสำเร็จ ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง พัฒนาคุณลักษณะเก่ง ดี มีสุข (สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ, 2551)

การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบบกลุ่มสืบสอบ (Group Investigation: GI) เป็นแนวคิดที่เสนอโดยซาแรนและซาแรน (Sharan & Sharan, 1987 อ้างถึงใน วัชรภา เล่าเรียนดี, 2550) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้เป็นกลุ่มโดยละเอียดลึกซึ้งจากเรื่องที่ตนเองสนใจเป็นหลัก วิธีการที่ผู้เรียนจะได้รับมาซึ่งความรู้มีหลายวิธี เช่น อาจจะได้มาโดยการร่วมกันวิเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง หรือโดยใช้การคิดอย่างมีเหตุผลเชิงตรรกะและการสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการสืบสอบแต่สำหรับเนื้อหาที่จะต้องเรียนรู้ นั้น ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกตามความสนใจ ผลสำเร็จจะขึ้นอยู่กับผู้เรียนว่าผู้เรียนแต่ละคนรับฟังยอมรับกันและกันสนับสนุนงานที่ทำร่วมกันอย่างไร ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือร่วมมือกันของทุกคนหรือไม่ เนื่องจากงานกลุ่มเป็นงานที่ละเอียดซับซ้อน ต้องทำงานร่วมกันหลายคน ดังนั้นเทคนิคการร่วมศึกษาหาความรู้แบบสืบสอบจะประสบผลสำเร็จสูงสุด เมื่อนักเรียนในกลุ่มได้มีการฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีม แสดงออกซึ่งความสามารถและความพึงพอใจที่จะทำงานเป็นกลุ่ม การพัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่มให้เข้มแข็งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการวางแผนผลลัพธ์ที่ต้องการ ภายในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 2-6 คน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อจากที่เรียนในชั้นเรียนที่ต้องการศึกษาค้นคว้า สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทั้งกลุ่ม แบ่งหัวข้อให้สมาชิกแต่ละคนไปทำเพื่อนำมาเขียนรายงานร่วมกันมีการวางแผนดำเนินงานตามแผนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลต่อเพื่อนในชั้นเรียนมีการให้รางวัลหรือคะแนนเป็นกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของครูคือการแนะนำแหล่งข้อมูลที่สำคัญโดยที่แต่ละกลุ่มที่ร่วมกันศึกษาจะต้องมีความสามารถแตกต่างกัน (ทิตินา แคมมณี, 2550; วัชรภา เล่าเรียนดี, 2550)

การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้เป็นกลุ่มโดยละเอียดลึกซึ้งจากเรื่องที่ตนเองสนใจเป็นหลักด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบบกลุ่มสืบสอบ แล้วนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเขียนสะท้อนจะยิ่งทำให้เกิดมโนทัศน์ที่แจ่มชัดขึ้น เพราะการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ในแง่มุมต่าง ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ ประสบการณ์ สิ่งที่ได้เรียนรู้ ทั้งในด้านความรู้ ความรู้สึก ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างอิสระเป็นการแสดงถึงทักษะทางปัญญาหลายด้าน เช่น การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแปล

ความ การตีความ และบ่งบอกถึงมโนทัศน์ของผู้เรียนในเรื่องนั้น ๆ ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจในสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ ชมรมพุทธศาสตร์สากลในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (2551) กล่าวว่า การเขียนสะท้อนความดี (การเขียนบันทึกความดี) ของบุคคลอื่นเป็นวิธีหนึ่งในการปลูกฝังคุณธรรม ความเคารพ ในการที่ผู้สังเกตจะได้ตระหนักและเห็นคุณธรรมความดีของผู้อื่นก่อให้เกิดการยอมรับ และนับถือ ความดีของบุคคลอื่น จะช่วยลดการกระทบกระทั่งความหมางเมินทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความสุข

การเขียนสะท้อนการเรียนรู้นอกจากจะสามารถเขียนได้ในสมุดบันทึกแล้ว ที่นิยมเขียนบันทึกกันมากในปัจจุบันคือการบันทึกเรื่องราวของตนเองลงในเว็บบล็อก (WEBLOG) เนื่องจากสามารถทำเองได้อย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ไม่มีค่าใช้จ่าย ไม่จำเป็นต้องรู้ภาษา HTML เพียงแค่นี้ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์เท่านั้น ซึ่งภายในเว็บบล็อกจะมีระบบบริหารจัดการเว็บไซต์พื้นฐาน มีเครื่องมือสำหรับ เขียนเรื่อง โฟสต์รูป จัดหมวดหมู่ และลูกเล่นอื่นๆ โดยผู้อ่านและผู้เขียนสามารถโต้ตอบกันได้ (Interactive) ด้วยการแสดงความคิดเห็นต่อท้ายเรื่องนั้นๆ การเขียนไดอารี่ออนไลน์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของเว็บบล็อกเพราะเว็บบล็อกนอกจากจะเขียนเรื่องราวในชีวิตประจำวันแล้วยังสามารถใส่ความรู้ ประสบการณ์ เพื่อเป็นวิทยาทานให้ผู้อื่น กลุ่มผู้รับสารจะมีขนาดเล็ก มีลักษณะเป็น Interactive เป็นการสื่อสารแบบเปิดผู้รับผู้ส่งมีความเท่าเทียมกัน เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ หลากหลาย (ไอเคนเซนชันดอทเน็ต, เว็บไซต์)

การส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้บนเว็บและการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ลงในเว็บบล็อก เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอยู่ในวิสัยที่ผู้เรียนสามารถทำได้ โดยอรจรัญ ฌ ตะกั่วทุ่ง (2546) กล่าวถึงผู้เรียนว่าทุกวันนี้ผู้เรียนอยู่ท่ามกลางโลกของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทำให้พวกเขาสามารถติดต่อสื่อสารไปได้ทั่วโลก และยังสามารถสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา ทำวิจัย และอื่น ๆ ได้อีกมากมาย แต่เมื่อพวกเขามาโรงเรียนต้องนั่งฟังครูบรรยาย จดบันทึก ท่องจำ จึงทำให้พวกเขาไม่ได้รับการพัฒนาความคิดอย่างที่ควรจะเป็น Dr. William Banach (1998) กล่าวว่าเทคโนโลยีทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกและโอกาสเพิ่มขึ้นมากมาย ผู้เรียนสามารถเรียนอะไรก็ได้ ที่ไหนก็ได้ และเวลาใดก็ได้ ผู้เรียนอาจเลือกเรียนวิชาชีววิทยาอินเทอร์เน็ต เรียนวิชาคณิตศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเสมือน เรียนวิชาการสื่อสารทางธุรกิจจากวิทยาลัยบรรษัท และเรียนวิชาอื่น ๆ ที่บ้านตนเอง

การเรียนรู้บนเว็บเป็นทางเลือกใหม่ในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา เป็นการเรียนผ่านทางคอมพิวเตอร์ที่สามารถใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Network) ทั้งหลาย รวมไปถึงเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีอยู่ นำเข้ามาเป็นตัวช่วยในการเพิ่มความสะดวกสบายในการเรียน การวัดผล และการจัดการการศึกษาทั้งหมด

นอกจากนั้นลักษณะของการเรียนการสอนบนเว็บ ยังมีลักษณะเป็นการเรียนแบบออนไลน์ (Online) ซึ่งหมายถึง ลักษณะของข้อมูลที่เป็นข้อมูลทางคอมพิวเตอร์หรืออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้การเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นการเรียนที่สามารถโต้ตอบกันได้เหมือนการเรียนในห้องเรียนปกติได้ (Interactive Technology) และด้วยความสามารถที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้สามารถนำเสนอโดยใช้เทคโนโลยีที่เป็นลักษณะของมัลติมีเดียหรือลักษณะของการแสดงข้อมูลเป็นรูปภาพ กราฟ เสียง และภาพเคลื่อนไหวได้ ทำให้การเรียนรู้ออนไลน์น่าสนใจมากขึ้น

การจัดการเรียนรู้ออนไลน์เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในการประยุกต์เทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้ามาใช้ในการแก้ปัญหาทางการศึกษา เพราะการเรียนรู้ออนไลน์นั้นมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกวัน เวลา สถานที่ได้ตามที่ต้องการ ผู้เรียนหลายคนชอบที่จะเรียนแบบยืดหยุ่น สามารถเลือกที่จะเรียนเร็วขนาดไหนก็ได้ เวลาใดก็ได้ การเรียนรู้ออนไลน์ยังช่วยประหยัดเวลาได้ถึง 50 เปอร์เซ็นต์ และช่วยลดค่าใช้จ่ายได้ถึง 30-60 เปอร์เซ็นต์ ระบบเครือข่าย มีศักยภาพที่จะใช้สนับสนุนกิจกรรมการเรียนต่างๆ ได้มากมาย (Anderson, 1994) จากการวิจัยของ Hall (2003) พบว่ารูปแบบจัดการเรียนการสอนบนเว็บ มีประสิทธิภาพเทียบเท่าและบางครั้งอาจมากกว่าการศึกษาในห้องเรียนธรรมดา และสามารถปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงข้อมูลและเนื้อหาได้ด้วยความเร็ว

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ด้วยการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกจึงเป็นกระบวนการต้นแบบใหม่ทางการศึกษาที่สามารถนำไปใช้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยออร์จรี ธ ตะกั่วพุง (2546) กล่าวว่า เทคโนโลยีเป็นเสมือนพาหนะที่จะช่วยให้ห้องเรียนดีที่สุด ด้วย บรรยากาศการเรียนรู้ออนไลน์ของผู้เรียน ที่ครูสามารถติดตามให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ผ่านอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนมีโอกาสเลือกที่จะเรียนรู้และร่วมเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน แบบการเรียนมีความน่าสนใจมีการใช้สื่อประสมนำโลกภายนอกเข้ามาไว้ในบทเรียน การเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมด้วยเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนสิ่งที่เรียนมาแล้วได้ตลอดเวลาทั้งการดูและได้ยินจากภาพและเสียงอย่างเสรีช่วยให้ผู้เรียนเก็บความรู้ไว้ในความจำระยะยาว เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันที ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ผลงานได้มากมายไม่จำกัด เน้นการเรียนรู้ออนไลน์แบบร่วมมือโดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนในชั้น ต่างชั้นเรียน ต่างโรงเรียนได้โดยผ่านเทคโนโลยี

อีกทั้งการเรียนการสอนบนเว็บมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษในปัจจุบัน ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล การสนทนา การปฏิสัมพันธ์ในลักษณะสังคมออนไลน์ การส่งข้อความ การถ่ายโอนแฟ้มข้อมูล ซึ่งผู้เรียนมีอิสระในการเลือกที่จะเรียนรู้ในลักษณะที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องอยู่ในชั้นเรียนพร้อมกันก็สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่และตลอดเวลา

จากการศึกษางานวิจัยที่สนับสนุนการนำเว็บมาใช้ในการเรียนรู้แบบโครงงาน เช่น งานวิจัย วราภรณ์ ตระกูลสุชาติ (2545), อภิรดี ประดิษฐ์สุวรรณ (2545), อนิรุทธ์ สติมัน (2550) พบว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นการพัฒนาศักยภาพให้กับผู้เรียนให้ใช้ความสามารถของตนเองในการแสวงหาความรู้ได้อย่างเต็มที่และสนับสนุนการเรียนแบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนโดยผ่านการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางระหว่างผู้เรียน นอกจากนี้การร่วมกันทำโครงงานทำให้ผู้เรียนได้สร้างผลงานในลักษณะที่เป็นรูปธรรม

ผู้วิจัยเห็นถึงความต้องการจำเป็นที่ควรศึกษาว่าการทำโครงงานคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกจะเป็นทางเลือกในการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะที่เป็นรูปธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จะสามารถพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะความเคารพและแสดงออกถึงคุณลักษณะความเคารพได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถที่จะโต้ตอบกันบนเว็บได้เหมือนกับการเรียนในห้องเรียนปกติอันจะทำให้การทำโครงงานคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกนั้นมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยเห็นความเป็นไปได้ในการพัฒนารูปแบบการทำโครงงานคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงงานคุณธรรม การเรียนบนเว็บ การเรียนแบบร่วมมือ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกและการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพมาเป็นกรอบในการกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยการสร้างรูปแบบการทำโครงงานคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกและทดสอบรูปแบบด้วยการนำไปทดลองใช้ ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ย่อมจะได้รูปแบบการทำโครงงานคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกที่มีประสิทธิภาพ อันจะเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาในการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้ไปดำเนินการ ประยุกต์ใช้และพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

คำถามในการวิจัย

1. รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ควรมีองค์ประกอบและขั้นตอนอย่างไร
2. รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก ส่งผลต่อคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการทำโครงการ การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก และสำรวจคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียน และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อสร้างรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้ตามรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกมีคุณลักษณะความเคารพต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้ตามรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดท่าซุด (เจริญศิลป์) จำนวน 15 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 - 3.2 ตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน
4. ประเด็นที่ใช้ในการวิจัย คือ ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตัวเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน
5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง คือ 12 สัปดาห์ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ
 - 5.1 ส่วนที่ 1 เป็นการเรียนรู้ด้วยการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ 12 สัปดาห์
 - 5.2 ส่วนที่ 2 เป็นการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกทุกวัน ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1-สัปดาห์ที่ 6

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิด การเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีกรอบแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การทำโครงการคุณธรรม หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้าหาวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ความเคารพหรือวิธีในการแก้ปัญหาการขาดคุณลักษณะความเคารพด้วยกระบวนการ ตามอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค (ความทุกข์หรือปัญหา ต้นเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา สภาพที่ปราศจากความทุกข์ ข้อปฏิบัติที่เป็นเหตุให้ถึงความดับทุกข์) เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายเพราะได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นคิดวิเคราะห์จนลงมือปฏิบัติจนจบ กระบวนการ ผู้เรียนจึงได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้) การทำโครงการคุณธรรม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวไว้มี 6 ขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นตอนที่ 1 การตระหนักรู้และพิจารณาเลือกหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหา ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวม ประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างโครงการ ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการโครงการ ขั้นตอนที่ 5 การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอโครงการ (สอดคล้องกับขั้นตอนการทำโครงการของ San Matoo Country Office of Education, 1997-1999 ; สุชาติ วงศ์สุวรรณ, 2542; กรมวิชาการ, 2544; ลัดดา ภูเกียรติ, 2544; เกรเกอลี เกลล ในอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง ผู้แปล, 2545; สุวิทย์ มูลคำ, 2547; ชาตรี เกิดธรรม, 2547; วลัย พานิช, 2549; สุคนธ์ สินธพานนท์, 2550)

2. แนวคิดการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสี่สอ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในการลงมือปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน ซึ่งการจะไปให้ถึงเป้าหมายที่วางไว้นั้นสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้อง ร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะทำให้งานที่ทำร่วมกันนั้นประสบความสำเร็จและที่สำคัญคือผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค กลุ่มสี่สอประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เสนอประเด็นเลือกหัวข้อที่จะศึกษา ผู้เรียน แบ่งกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 กำหนดหัวข้อย่อยวางแผนร่วมมือกันในการทำงาน ขั้นตอนที่ 3 การสืบสอบ ศึกษาจากแหล่งข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 รวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงานอภิปรายสรุป ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผล (Sharon and others, 1984; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2540; กรมวิชาการ, 2543; นาตยา ปิลาธนานนท์, 2543; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2548; สุคนธ์ สินธพานนท์, 2550; วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2550; ทิศนา แคมมณี , 2551)

3. การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เป็นการเขียนสะท้อนคุณหรือความดีของตนเอง และของบุคคลอื่นผ่านเว็บบล็อก ผู้เรียนจะชื่นชมขอบคุณและความดีจากการได้สังเกต ได้เห็น และได้ตระหนักถึงคุณค่าความดีในตัวเองและผู้อื่นยิ่งขึ้น จนเกิดการยอมรับ นับถือ บุคคลผู้ทำดี ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์กันในเว็บบล็อกในลักษณะ Interactive การสื่อสารแบบเปิด โดยมีระบบบริหารจัดการเว็บไซต์พื้นฐาน มีเครื่องมือสำหรับการเขียนสะท้อนความดี คະแนนในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเว็บและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน / ผู้สอน (สอดคล้องกับการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ของ Hoskisson and Tompkins, 1987; Clark, 1996; Griffith, 2000; Thai ScienceTeacher-Researcher Community, 2551; Moon, 2002; กรมวิชาการ, 2539; สมจิตร วัฒนกุล, 2545; สุมาลี ชัยเจริญ, 2546; จันทวรรณ ปิยะวัฒน์, 2548; วิจารย์ พาณิช, 2548; ธเนศ ชำเกิด, 2548; อธิวุฒิ เอกะกุล, 2550; ชมรมพุทธศาสตร์สากลในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์, 2551; ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2552; วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี)

4. การเรียนรู้บนเว็บ เป็นการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้เว็บเทคโนโลยีกับกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ มาสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายโดยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ในทุกทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้และแก้ปัญหาในข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลาในการเรียน โดยใช้เว็บเป็นช่องทางทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูล สามารถขยายขอบข่ายความสนใจของตนเองออกไปอย่างกว้างขวาง โดยการสืบสอบค้นคว้าไม่มีที่สิ้นสุดความรู้จากเครือข่ายต่าง ๆ ตามความพึงพอใจและความต้องการของผู้เรียน โดยมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายเวปไซด์เว็บเป็นเครื่องมือหลักให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาสาระและการสื่อสาร การเรียนรู้บนเว็บประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่

ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของการเรียนรู้บนเว็บ ประกอบด้วย 1. เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้บนเว็บ 2. ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ 3. กิจกรรมการเรียนรู้ 4. ผู้เรียน 5. ผู้สอน 6. การประเมินผล (Khan, 1997; Mcgreal, 1997; ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2545; สันติ วิจักรขณาลัญญ์, 2545; ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2547)

ส่วนที่ 2 การดำเนินการเรียนรู้บนเว็บ ประกอบด้วย 1. การเข้าถึง/สร้างแรงจูงใจ 2. สร้างสัมพันธ์ทางสังคม 3. แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ 4. สรรค์สร้างความรู้ใหม่ 5. พัฒนาความรู้ (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2550)

กรอบแนวคิดการวิจัย			
<p>การทำโครงการคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) มี 6 ขั้นตอนสำคัญ คือ</p> <p>ขั้นตอนที่ 1 การตระหนักรู้และพิจารณาเลือกหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหา</p> <p>ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างโครงการ</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการโครงการ</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน</p> <p>ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอโครงการ</p> <p>(สอดคล้องกับขั้นตอนการทำโครงการของ San Matoo Country Office of Education, 1997-1999; กรมวิชาการ, 2544; สัตตา ภูเกียรติ, 2544; เกรกอรี เกลโอินอจรีบี ณ ตะกั่วทุ่งผู้แปล, 2545; สุวิทย์ มูลคำ, 2547; ชาตรี เกิดธรรม, 2547; สุชาติ วงศ์สุวรรณ, 2542; วลัย พานิช, 2549; สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2550)</p>	<p>แนวคิดการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิคกลุ่มสืบสอบ</p> <p>ขั้นตอนที่ 1 เสนอประเด็น เลือกหัวข้อที่จะศึกษา</p> <p>ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 กำหนดหัวข้อย่อยวางแผนร่วมมือกันในการทำงาน</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 การสืบสอบศึกษาจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและนอกสถานศึกษา</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สรุป</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงานอภิปรายสรุป</p> <p>ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผล (กลุ่ม, ทั้งชั้น, รายบุคคล)</p> <p>(Sharon and others, 1984; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540; กรมวิชาการ, 2544; นาตยา ปิณฑานานท์, 2543; เกரியศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2548; สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2550; วิชา เล่าเรียนดี, 2550; ทิศนา แชมมณี, 2551)</p>	<p>การเขียนสะท้อนความดี</p> <p>เป็นการเขียนสะท้อนคุณหรือความดีของตนเองและของบุคคลอื่น ผู้เรียนจะซึมซับคุณและความดีจากการได้สังเกต ได้เห็น และได้ตระหนักถึงคุณค่าความดีในตัวเองและผู้อื่นยิ่งขึ้น จนเกิดการยอมรับ นับถือ บุคคลผู้ทำดี (Hoskisson and Tomplons, 1987; Clark, 1996; Griffith, 2000; Thai ScienceTeacher-Researcher Community, 2551; Moon, 2002; สมจิตร วัฒนคุสง, 2545; ชีวภูมิ เอกะกุล, 2550; ชมรมพุทธศาสตร์สากลในอุปถัมภ์สมเด็จพระนารายณ์มั่งคณาจารย์, 2551)</p>	<p>การเรียนรู้ออนไลน์ ประกอบด้วย</p> <p>ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของการเรียนรู้ออนไลน์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ออนไลน์ 2. เนื้อหา 3. กิจกรรมการเรียนรู้ 4. ผู้เรียน 5. ผู้สอน 6. การประเมินผล <p>(Khan, 1997; McGreal, 1997; ฅนอมพร เลหาจรัสแสง, 2545; สันติ วิจิกรชญา สัจญ์, 2545; โจทิพย์ ณ สงขลา, 2547)</p> <p>ส่วนที่ 2 การดำเนินการเรียนรู้ออนไลน์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเข้าถึง/สร้างแรงจูงใจ 2. สร้างสัมพันธ์ทางสังคม 3. แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ 4. สรรค์สร้างความรู้ใหม่ 5. พัฒนาความรู้ <p>(โจทิพย์ ณ สงขลา, 2550)</p>

รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

คุณลักษณะความเคารพต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน ด้านความรู้สึก คำพูดและการปฏิบัติ (Thomas Lickona, 1991; พระมหาดร.สมชาย ฐานะวุฒโท, 2548; วีรยุทธ วิเชียรโชติ, 2548; ภัทรชนก สายสุวรรณและวิชุดา กิจธรรม, 2549; พระภาวนาวิริยคุณ, 2551; สิงห์ทนต์ คำขาว, 2551; พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552; อุทุมพร จามรมาน, http://pioneer.chula.ac.th/~jutumpor/trait_form_con.doc)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาคุณลักษณะ ความเคารพของผู้เรียนด้วยองค์ประกอบเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ ประเด็นเพื่อการพัฒนา คุณลักษณะความเคารพ กิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียน ผู้สอน การประเมินคุณลักษณะความเคารพ

2. การพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก หมายถึง การสร้างรูปแบบการทำโครงการคุณธรรม โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและนำมาวิเคราะห์ร่างเป็นต้นแบบรูปแบบฯ จากนั้นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ในรอบแรก และนำข้อคิดเห็นมาพัฒนาต้นแบบรูปแบบฯ จากนั้นจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินต้นแบบรูปแบบฯแล้วนำไปทดลองใช้ปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงรับรองรูปแบบฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การเรียนรู้บนเว็บ หมายถึง การใช้คุณลักษณะทรัพยากรและองค์ประกอบ ของเว็ลด์ไวด์เว็บมาออกแบบการเรียนรู้บนเว็บเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน การเรียนรู้บนเว็บ ประกอบด้วย องค์ประกอบ การเรียนรู้บนเว็บ การดำเนินการเรียนรู้บนเว็บ (การทำโครงการคุณธรรม การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก) ขั้นตอนการเรียนรู้ และการประเมินการเรียนรู้

4. การทำโครงการคุณธรรม หมายถึง การให้นักเรียนทำโครงการที่เกี่ยวกับคุณธรรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงจากการนำปัญหาในชีวิตมา เรียนรู้ผ่านการทำโครงการ ด้วยกระบวนการทางปัญญาหรือหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การตระหนักรู้และพิจารณาเลือกหัวข้อเรื่องหรือ ประเด็นปัญหา ขั้นที่ 2 การรวบรวมประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 3 การจัดทำ ร่างโครงการ ขั้น 4 การดำเนินการโครงการ ขั้นที่ 5 การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน ขั้นที่ 6 การนำเสนอโครงการ

5. การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้ เทคนิคกลุ่มสี่สอที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือ รับผิดชอบทำงานร่วมกัน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เสนอประเด็น เลือกหัวข้อที่จะศึกษา ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ขั้นที่ 2 กำหนดหัวข้อย่อยวางแผนร่วมมือกันในการทำงาน ขั้นที่ 3 การสี่สอ

ศึกษาจากแหล่งข้อมูล ขั้นที่ 4 รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สรุป ขั้นที่ 5 นำเสนอผลงานอภิปรายสรุป ขั้นที่ 6 ประเมินผล (ทั้งชั้น,กลุ่ม,รายบุคคล)

6. การเขียนสะท้อนความดี หมายถึง การให้นักเรียนแต่ละคนเขียนสะท้อนคุณความดีของตนเองและของผู้อื่น โดยเริ่มจากการสังเกตคุณความดีที่มีอยู่จริงของตนเองและบุคคลอื่น แล้วนำคุณความดีของตนเองและผู้อื่นที่สังเกตได้มาเขียนสะท้อน

7. คุณลักษณะความเคารพ หมายถึง สภาพหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าบุคคลมีความตระหนักรู้ถึงคุณความดีที่มีอยู่จริงของตนเองและผู้อื่น ในการวิจัยนี้จำแนกเป็นคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน

การประเมินคุณลักษณะ จำแนกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ด้านความรู้สึก คือ การแสดงออกถึงความรู้สึกจากการรู้ถึงคุณความดีที่มีอยู่ของบุคคลแล้วสะท้อนความรู้สึกนั้นออกมา

2. ด้านคำพูด คือ การแสดงออกด้วยการพูดจากการรู้ถึงคุณความดีที่มีอยู่ในบุคคลแล้วอยากจะแทนคุณความดีนั้นด้วยคำพูดต่อบุคคลนั้น

3. ด้านการปฏิบัติ คือ การแสดงออกด้วยการกระทำจากการรู้ถึงคุณความดีที่มีอยู่ในบุคคลแล้วอยากจะแทนคุณความดีนั้นด้วยการกระทำต่อบุคคลนั้น

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพก่อนและหลังการเรียนรู้ประกอบด้วย แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน (4 ชุด) และแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนเป็นผู้ประเมินผู้เรียน (3 ชุด)

8. พ่อแม่ หมายถึง ผู้ที่เลี้ยงดูให้ความรักแก่นักเรียน ได้แก่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอาญาติพี่น้อง หรือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองดูแลนักเรียน

9. นวัตกรรม หมายถึง แนวทางในการประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้สึก คำพูดและการกระทำที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนในทางบวก แนวทางในการประพฤติปฏิบัตินี้เกิดจากความคิดริเริ่มของผู้เรียนในการสร้างสรรค์โครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ จากนั้นลงมือทดลองปฏิบัติอย่างต่อเนื่องระยะหนึ่ง ผลจากการนำความคิดริเริ่มไปทดลองปฏิบัติในโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพต่อพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนแล้วเกิดประโยชน์จริง ก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้จะเป็นแนวทางสำหรับครูอาจารย์ในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้พัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป
3. รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้จะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพความรักความเข้าใจระหว่างนักเรียนกับพ่อแม่ นักเรียนกับอาจารย์ และนักเรียนกับเพื่อนให้มากยิ่งขึ้น
4. ได้แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน และแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนเป็นผู้ประเมินนักเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้บนเว็บ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการทำโครงการคุณธรรม

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือ

ตอนที่ 4 การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมและคุณลักษณะความเคารพ

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้บนเว็บ

ความหมายการเรียนบนเว็บ (Web-Based Instruction: WBI) เป็นการนำระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาออกแบบในการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศในการนำทางสู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ โดยนักการศึกษาได้พยายามในการใช้คุณสมบัติต่างๆ ของอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากการศึกษาความหมายของการเรียนบนเว็บ (Clark, 1996; Parson, 1997; Khan, 1997; ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2543; สรรวิชัย ห่อไพศาล, 2544; ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2545; กิดานันท์ มลิทอง, 2548; ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2548; อนิรุทธิ์ สติมัน, 2550) สามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนบนเว็บเป็นการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้เว็บเทคโนโลยีกับกระบวนการออกแบบการเรียนมาสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายโดยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ในทุกทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้และแก้ปัญหาในข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลาในการเรียน โดยใช้เว็บเป็นช่องทางทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการสื่อสารระหว่างผู้สอน

และผู้เรียน ผู้สอนจะออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูล สามารถขยายขอบข่าย ความสนใจของตนเองออกไปอย่างกว้างขวาง โดยการสืบสอบค้นคว้าความรู้ไม่มีที่สิ้นสุด จากเครือข่ายต่าง ๆ ตามความพึงพอใจและความต้องการของผู้เรียน โดยมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายเว็ลด์ไวด์เว็บเป็นเครื่องมือหลักให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาสาระและการสื่อสาร เช่น อาจกำหนดให้นำองค์ประกอบ (เช่น e-mail, chat, newsgroups, tool ฯลฯ) มาใช้ทำให้เกิดรูปแบบการสอนที่หลากหลาย หรือออกแบบให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และสามารถประเมินผลการเรียนรู้บนเว็บได้

สรุปการเรียนบนเว็บ คือ การเรียนโดยใช้เทคโนโลยีมาตอบสนองการเรียนรู้ ที่ไร้ข้อจำกัดในด้านเวลา สถานที่ โดยมีเว็บเป็นช่องทางการเรียนรู้และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า เพิ่มเติมและเปิดโอกาสให้ได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และการที่ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างเต็มที่ จะช่วยให้ความรู้ที่ได้รับนั้นคงทน

การเรียนบนเว็บเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากการเรียนในห้องเรียน แบบดั้งเดิมที่ผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้ พูดและแสดงความคิดเห็นเป็นส่วนใหญ่ ด้วยเงื่อนไขของเวลา ที่มีจำกัดผู้เรียนจึงไม่ค่อยได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม กรณีบทเรียนมีความซับซ้อน สอนได้ไม่จบเรื่องในคราวเดียวย่อมทำให้ขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้การนั่งในชั้นเรียน แบบเผชิญหน้ากับผู้สอน ไม่สนับสนุนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือร่วมมือกันเรียน ได้เต็มที่ แต่สำหรับการเรียนการสอนบนเว็บนั้นผู้เรียนสามารถเรียนจากที่ใดก็ได้ ในเวลาใดก็ได้ ผ่านจอคอมพิวเตอร์ซึ่งต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนของตนเอง ได้ ทั้งการเลือกเรียนเนื้อหา การควบคุมความก้าวหน้าของการเรียน การเลือกกิจกรรมการแสดง ความคิดเห็น โดยสามารถโต้ตอบกับเนื้อหาบทเรียนที่น่าเสนอในลักษณะของไฮเปอร์มีเดียหรือ สื่อประสมต่าง ๆ อันได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง เสียง กราฟิก วิดีทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว ซึ่งสามารถ ออกแบบให้เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันเชื่อมโยง (ลิงค์) เข้าไว้ด้วยกัน รวมถึงลิงค์จากเว็บไซต์อื่น ๆ จากทั่วโลก นอกจากนี้ผู้เรียนจะสามารถโต้ตอบกับผู้เรียนด้วยกันเอง หรือกับผู้สอนได้โดยการโต้ตอบได้อย่างอิสระทั้งแบบเวลาเดียวกัน และต่างเวลากัน ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้หลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน และการเรียนแบบร่วมมือ โดยผู้สอนสามารถให้ความสนใจเอาใจใส่กับผู้เรียนแต่ละคนได้มากขึ้น คอยให้ความช่วยเหลือรวมถึงการประเมินและติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตลอดเวลาบนเว็บ (วิชุดา รัตนเพียร, 2540; ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2544; สรวงสุดา ปานสกุล, 2545)

การนำเสนอบทเรียนด้วยสื่อประสมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยการร่วมพูดร่วมอภิปรายได้ลงมือกระทำจะช่วยให้ความรู้ที่นั้นคงอยู่ได้คงทนและยาวนานขึ้น ดังผลวิจัยจากสถาบันวิจัยของสหรัฐอเมริกา Research Institute of America (อ้างถึงในสุชาย ธนวงเสถียร และชูเกียรติ ศักดิ์จิรพาพงษ์, 2549) พบว่า หลังจากการบรรยาย 33 นาที ผู้เรียนจะจำได้ 51 ส่วนของทั้งหมด 100 ส่วน 2 วันผ่านไปผู้เรียนสามารถจำได้ 33 ส่วนของทั้งหมด และผ่านไป 3 สัปดาห์ ผู้เรียนจำได้เพียง 15 ส่วนจากทั้งหมด นอกจากนี้กรวยประสบการณ์ของเอ็ดการ์ เดล ได้เปรียบเทียบความจำที่คงอยู่หลังการเรียนรู้ผ่านไป 2 สัปดาห์จากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้ ความจำจะคงอยู่ 10% ของสิ่งที่อ่าน 20% ของสิ่งที่ได้ยิน (คำพูด) 30% ของสิ่งที่เห็น (ภาพ) 50% ของสิ่งที่ได้ยินและเห็น (ชมภาพยนตร์หรือการสาธิต) 70% ของสิ่งที่พูดและอ่าน (พูดหรืออภิปราย) 90% ของสิ่งที่พูดและทำ (บรรยายหรือสอนผู้อื่น)

คุณลักษณะสำคัญของเว็บซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน
ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2544) กล่าวถึงมีอยู่ 8 ประการ ได้แก่

1. การที่เว็บเปิดโอกาสให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ (Interactive) ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับเนื้อหาบทเรียน
2. การที่เว็บสามารถนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของสื่อประสม (Multimedia)
3. การที่เว็บเป็นระบบเปิด (Open System) ซึ่งอนุญาตให้ผู้มีอิสระในการเข้าถึงข้อมูลได้ทั่วโลก
4. การที่เว็บอุดมไปด้วยทรัพยากร เพื่อการสืบค้นออนไลน์ (Online Search/ Resource)
5. ความไม่มีข้อจำกัดทางสถานที่และเวลาของการสอนบนเว็บ (Device, Distance and Time Independent) ผู้เรียนที่มีคอมพิวเตอร์ในระบบใดก็ได้ ซึ่งต่อเข้ากับอินเทอร์เน็ตจะสามารถเข้าเรียนจากที่ใดก็ได้ในเวลาใดก็ได้
6. การที่เว็บอนุญาตให้ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุม (Learner Controlled) ผู้เรียนสามารถเรียนตามความพร้อม ความถนัดและความสนใจของตน
7. การที่เว็บมีความสมบูรณ์ในตนเอง (Self-contained) ทำให้สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนทั้งหมดบนเว็บได้
8. การที่เว็บอนุญาตให้มีการติดต่อสื่อสารทั้งแบบเวลาเดียว (Synchronous Communication) เช่น Chat และการติดต่อสื่อสารต่างเวลากัน เช่น Web Board เป็นต้น

ในการนำเว็บมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนนั้นสันติ วิจักรขณาณัติ, 2545 (อ้างถึงใน ศศิวิมล เจนกระบวนหัต, 2546) ได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนบนเว็บที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. เน้น “ผู้เรียน” และ “การเรียนรู้” มากกว่าผู้สอนและการสอน
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนการสอนการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล
3. การเรียนการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสืบเสาะหาความรู้จากฐานความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมากมายทันที
4. ผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ การเรียนการสอนจึงสนองต่อผู้เรียนภายใต้ความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ยึดกรอบที่ตายตัว แต่ยืดหยุ่นตามผู้เรียนแต่ละคนภายใต้ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน และมีระบบที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ด้วยตนเอง
5. นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
6. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการเข้าเรียนในชั้นเรียน โดยการสร้างโครงงานหรือเรื่องราวต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน
7. เน้นการนำเสนอผลงาน ซึ่งเป็นการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน
8. ยึดการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน โดยประเมินผลตามผลงานและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้วิธีการวัดและประเมินที่หลากหลาย เช่น แฟ้มสะสมงาน การประเมินตนเอง และการประเมินจากกลุ่ม เป็นต้น

สรุปได้ว่าคุณลักษณะสำคัญของเว็บต่อการจัดการเรียนการสอนนั้น เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับบทเรียน เว็บยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการสืบค้นได้อย่างอิสระ ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมการเรียนของตนเองตามความพร้อม ความถนัดและความสนใจ มีการประเมินผลตามสภาพจริง รวมถึงติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างละเอียด

ประเภทการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบนเว็บ ตามแนวคิดของ Parson (1997) แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ โดยทุกลักษณะสามารถใช้ได้กับทุกสาขาวิชา อาจเป็นการใช้เว็บเพื่อสอนวิชานั้นทั้งหมดหรือเพื่อใช้ประกอบเนื้อหาวิชาได้ ดังนี้

1. เว็บช่วยสอนแบบรายวิชาอย่างเดียว (Stand - Alone Courses) เป็นรายวิชาที่มีเครื่องมือและแหล่งที่เข้าไปถึงและเข้าหาได้โดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ตอย่างมากที่สุด ถ้าไม่มีการสื่อสารก็สามารถที่จะไปผ่านระบบคอมพิวเตอร์สื่อสารได้ ลักษณะของเว็บช่วยสอนแบบนี้มีลักษณะเป็นแบบวิทยาเขตมีนักศึกษาจำนวนมากที่เข้ามาใช้จริงแต่จะมีการส่งข้อมูลจากรายวิชาทางไกล

2. เว็บช่วยสอนแบบเว็บสนับสนุนรายวิชา (Web Supported Courses) เป็นรายวิชาที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมที่มีการพบปะระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและมีแหล่งข้อมูลให้มาก เช่น การกำหนดงานที่ให้ทำบนเว็บ การกำหนดให้อ่าน การสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ หรือการมีเว็บที่สามารถชี้ตำแหน่งของแหล่งบนพื้นที่ของเว็บไซต์โดยรวมกิจกรรมต่างๆ เอาไว้

3. เว็บช่วยสอนแบบศูนย์การศึกษา (Web Pedagogical Resources) เป็นชนิดของเว็บไซต์ที่มีสื่อการเรียนรู้ เครื่องมือช่วยซึ่งสามารถรวบรวมรายวิชาขนาดใหญ่เข้าไว้ด้วยกันหรือเป็นแหล่งสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ซึ่งผู้ที่เข้ามาใช้ก็จะมีสื่อให้บริการอย่างเต็มรูปแบบ เช่น เป็นข้อความ เป็นภาพกราฟิกการสื่อสารระหว่างบุคคลและการทำภาพเคลื่อนไหวต่างๆ เป็นต้น

รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บ

ใจทิพย์ ณ สงขลา (2547) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บเป็น 5 ลักษณะ คือ

1. เว็บเพื่อเสริมการสอนรายวิชา การเรียนโดยใช้เว็บเพื่อการสอนเสริมเป็นการจัดทำเว็บเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลหรือสารสนเทศเพิ่มเติมจากการเรียนปกติ รวมทั้งอาจมีการจัดกิจกรรมการสื่อสารนอกเวลาเรียนโดยใช้เว็บเป็นช่องทางหลัก

2. เว็บเพื่อการเรียนการสอนในหลักสูตร เป็นการกำหนดเว็บรายวิชา ประกอบเข้ากันเป็นหลักสูตรจัดเป็นระบบการเรียนการสอน การติดตามผลการเรียน การบริหารจัดการและการบริการสารสนเทศให้กับผู้เรียน โดยผู้เรียนจะต้องลงทะเบียนในหลักสูตรดังกล่าวซึ่งมักจะใช้ในลักษณะการศึกษาทางไกลโดยอาจเป็นโปรแกรมทั้งหมดผ่านเครือข่ายหรือควบคู่ไปกับการศึกษาจากสื่อการเรียน หรือผู้เรียนผู้สอนพบปะกันจริง

3. เว็บเพื่อการจัดการเรียนในชั้นแบบดีกรีสอง เป็นการพัฒนาเว็บเพื่อเป็นสื่อกลาง ระหว่างการเรียนการสอนของสถาบันมากกว่าหนึ่งสถาบันร่วมกัน โดยทั่วไปมักเกิดขึ้นในสถาบัน ต่างประเทศ มีลักษณะคล้ายคลึงกับเว็บเพื่อการเรียนการสอนในหลักสูตร

4. เว็บที่เป็นแหล่งข้อมูล เป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาและบทเรียนที่จัดไว้ ให้ผู้สนใจทั่วไป เข้าศึกษาอาจอยู่ในลักษณะของข้อมูลหรือฐานข้อมูลห้องสมุด

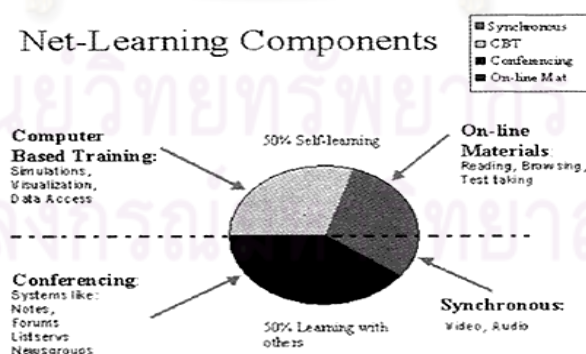
5. เว็บเพื่อพัฒนาและอบรมบุคลากรในองค์กร อาจปรากฏในลักษณะสารสนเทศ การจัดการความรู้ (Knowledge Management) การฝึกอบรมบนเว็บ (Web-based training) หรือระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานด้วยเว็บ (Web performance support system)

รูปแบบการเรียนการสอนตามชนิดของการปฏิสัมพันธ์ ดังที่ซุนหงงศ์ ไทยอุบลัมภ์ (2545) กล่าวถึง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะหลักๆ คือ

1. รูปแบบการเรียนการสอนในลักษณะซิงโครนัส (Synchronous Learning methods) หมายถึงการนำเสนอองค์ความรู้ รวมถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หรือผู้เรียน กับผู้เรียนด้วยกัน เกิดขึ้น ณ เวลาพร้อมกัน หรือเกิดขึ้น ณ เวลาจริง ลักษณะการนำเสนอของ e-Learning ที่อยู่ในรูปแบบนี้ได้แก่ การใช้ระบบ Video Conference หรือระบบ Online Chat ไม่ว่าจะป็นชนิดเสียงหรือตัวอักษร การปฏิสัมพันธ์จะเกิดขึ้น ณ เวลาเดียวกัน

2. การนำเสนอในลักษณะอะซิงโครนัส (Asynchronous Learning methods) การนำเสนอในลักษณะนี้ คู่ปฏิสัมพันธ์ไม่จำเป็นต้องใช้เวลาที่ตรงกัน ตัวอย่างการเรียนการสอน e-Learning ในลักษณะนี้ได้แก่ การที่ให้นักศึกษาเรียนรู้บนทางเว็บเพจ การปฏิสัมพันธ์ อาจเกิดขึ้น โดยการใช้กระดานสนทนาอิเล็กทรอนิกส์ (Webboard) หรือการใช้ E-mail เป็นต้น

Net-Learning Components

แผนภูมิที่ 1 แสดงรูปแบบการเรียนการสอนตามชนิดของการปฏิสัมพันธ์ของ Bourne, John R. (1998)

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนบนเว็บตามลักษณะของการเรียนรู้มี 5 ลักษณะ คือ เว็บเพื่อ เสริมการสอนรายวิชา เว็บเพื่อการเรียนการสอนในหลักสูตร เว็บเพื่อการจัดการในชั้นเรียนแบบ ดีกรีสอง เว็บที่เป็นแหล่งข้อมูล และเว็บเพื่อพัฒนาอบรมบุคลากร ส่วนรูปแบบการเรียนบนเว็บตาม ชนิดของการมีปฏิสัมพันธ์แบ่งออกเป็นการสอนในลักษณะของซิงโครนัสและอะซิงโครนัส

องค์ประกอบของการเรียนการสอนบนเว็บ

ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2545) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอนบนเครือข่ายของระบบอีเลิร์นนิ่ง ว่าประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1. เนื้อหา (Content) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดสำหรับคุณภาพของการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายในระบบอีเลิร์นนิ่งการที่ผู้เรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือเนื้อหาการเรียนซึ่งผู้สอนได้จัดหาส่วนผู้เรียนมีหน้าที่ศึกษาเนื้อหาด้วยตนเอง

2. ระบบบริหารจัดการรายวิชา (Course Management System) เป็นเสมือนระบบที่รวบรวมเครื่องมือซึ่งออกแบบไว้เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการจัดการกับการเรียนการสอนบนเครือข่าย ซึ่งผู้ใช้ได้แก่ ผู้สอน (Instructors) ผู้เรียน (Students) และผู้บริหารระบบเครือข่าย (Network Administrator) เครื่องมือที่ระบบบริหารจัดการรายวิชาจัดเตรียมไว้ให้กับผู้ใช้ ได้แก่ พื้นที่และเครื่องมือสำหรับช่วยผู้เรียนในการเตรียมเนื้อหา การทำแบบทดสอบ แบบสอบถาม การจัดการกับแฟ้มข้อมูลต่างๆ เครื่องมือในการสื่อสาร (e-mail, Webboard, Chatroom) รวมถึง การตรวจสอบผลคะแนนการทดสอบ สถิติการเข้าใช้งานในระบบ ตารางเรียน ปฏิทินการเรียน เป็นต้น

3. ระบบบริการการติดต่อสื่อสาร (Modes of Communication) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ทำให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้สอนวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ รวมถึงผู้เรียนด้วยกันในลักษณะที่หลากหลายทำให้สะดวกต่อผู้ใช้ ในระบบอาจมีเครื่องมือการสื่อสารมากกว่า 1 รูปแบบและจะต้องมีความสะดวกต่อการใช้งานได้แก่ 1) การประชุมทางคอมพิวเตอร์ทั้งในลักษณะของการติดต่อสื่อสารต่างเวลา (Asynchronous) เช่น Webboardหรือในลักษณะของการติดต่อสื่อสารแบบเวลาเดียวกัน (Synchronous) เช่น การสนทนาออนไลน์ (Chat) หรือการถ่ายทอดสัญญาณภาพและเสียงสด(Live Broadcast) 2)ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนสื่อสารกับผู้สอน หรือผู้เรียนด้วยกันในลักษณะรายบุคคล รวมถึงการส่งงานการให้คำปรึกษาและการให้ผลป้อนกลับกับผู้เรียน

4. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ เป็นองค์ประกอบที่จัดให้กับผู้เรียนได้มีโอกาสในการโต้ตอบกับเนื้อหาในรูปแบบของการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบความรู้ เนื้อหาที่น่าเสนอจำเป็นต้องมีการจัดหาแบบฝึกหัดสำหรับผู้เรียนเพื่อตรวจสอบความเข้าใจไว้ด้วยเสมอ เพราะรูปแบบการเรียนการสอนมุ่งเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ ส่วนแบบทดสอบอาจจะอยู่ในรูปแบบทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนก็ได้ ซึ่งผู้สอนอาจออกแบบการประเมินผลในลักษณะอัตโนมัติ ถูกผิด หรือจับคู่ก็ได้

ใจทิพย์ ณ สงขลา (2547) และแม็กเกรล (Mcgreal, 1997) ได้นำเสนอองค์ประกอบที่ควรมีอยู่ในการเรียนการสอนบนเว็บ คือ

1. โฮมเพจ (Homepage) เป็นเว็บเพจแรกๆที่ผู้เรียนจะได้พบ จะมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อวิชา วัตถุประสงค์ หน่วยการเรียนรู้ ผู้สอน หรือข้อมูลสถาบันที่ผู้เรียนควรทราบ โดยทั่วไปจะเสนอสารสนเทศแนะนำหลักสูตร และรายวิชานั้นๆ มีภาพลักษณะที่น่าเชื่อถือ ชักชวนต่อความสนใจ มีภาพและข้อความแสดงการต้อนรับ
2. เว็บเพจแนะนำ (Introduction) จะประกอบด้วยสังเขปรายวิชา มีการทักทายผู้เรียน และเป็นหน้าเชื่อมโยงไปยังเนื้อหาสาระในรายวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้
3. เว็บเพจแสดงภาพรวมของรายวิชา (Course Overview) แสดงภาพรวมโครงสร้างรายวิชา มีคำอธิบายสั้น ๆ เกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย อย่างชัดเจน
4. เว็บเพจแสดงข้อบังคับรายวิชา (Course Requirements) เช่น แหล่งทรัพยากร หนังสือ เครื่องมือ และซอฟต์แวร์ที่จำเป็นในการเรียน
5. เว็บเพจแสดงข้อมูลสำคัญ/สารสนเทศที่จำเป็น (Vital Information) ได้แก่ การติดต่อผู้สอน ที่มงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน
6. เว็บแสดงบทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง (Roles and Responsibility) จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับงานที่มอบหมาย สิ่งที่ต้องทำ กำหนดส่งงาน
7. เว็บเพจแสดงตารางกำหนดการ (Course Schedule) กำหนดส่งงาน วันสอบและนัดหมายต่าง ๆ
8. เว็บเพจงานที่มอบหมาย (Assignment) ประกอบด้วยงานที่จะมอบหมายหรืองานที่ผู้เรียนต้องกระทำในรายวิชาทั้งหมด
9. ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน (Resource) แสดงตัวเชื่อมโยงไปยังเว็บเพจที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับรายวิชาเป็นการเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลเว็บอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาที่เรียน โดยทั่วไปได้ให้เครื่องมือสืบค้นเพื่อความสะดวกของผู้เรียน
10. เว็บเพจแสดงตัวอย่างแบบทดสอบ (Sample Test) เป็นตัวอย่างของแบบฝึกหัดหรือการทดสอบ
11. เว็บเพจแสดงข้อมูลส่วนตัว (Biography) ทั้งข้อมูลของผู้สอน ผู้เรียน และทีมงาน ทั้งภาพถ่ายและข้อมูลส่วนตัว
12. เว็บเพจประเมินผล (Course and Program Evaluation) เพื่อใช้ในการประเมินผลรายวิชาหรือโปรแกรม

13. เว็บเพจแสดงคำศัพท์ที่ละคำศัพท์ (Glossary and Index) ที่ใช้ในการเรียนรายวิชา
14. เว็บเพจการสนทนา (Conference Area) ใช้เป็นพื้นที่ในการพบปะพูดคุยเพื่อปรึกษาหารือกับผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งแบบประสานสัมพันธ์และไม่ประสานสัมพันธ์
15. เว็บเพจกระดานข่าว (Electronics Bulletin Board) ใช้แจ้งข่าวสารและข้อมูลให้กับผู้เรียน
16. เว็บเพจคำถามคำตอบที่พบบ่อย (FAQ Page) แสดงคำถามและคำตอบที่พบบ่อย ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนรายวิชา
17. เว็บเพจแสดงคำแนะนำการเรียนในรายวิชา (How to Learn) หรือวิธีการและขั้นตอนในการเรียนรายวิชาที่ดี

คาน (Khan. 1997) ได้อธิบายองค์ประกอบสำหรับการเรียนการสอนบนเว็บ ดังนี้

1. การพัฒนาเนื้อหา
 - 1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอน
 - 1.2 การออกแบบระบบการสอน
 - 1.3 การพัฒนาหลักสูตร
2. มัลติมีเดีย
 - 2.1 ข้อความและกราฟิก
 - 2.2 ภาพเคลื่อนไหว
 - 2.3 การออกแบบการปฏิสัมพันธ์
3. เครื่องมือในอินเทอร์เน็ต
 - 3.1 เครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร แบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มข่าว เป็นต้นแบบมีปฏิสัมพันธ์พร้อมกัน (Synchronous) เช่น แบบตัวอักษร ได้แก่ Chat, IRC, MUDs แบบเสียงและภาพ ได้แก่ Internet Phone, Net Meeting, Conference Tools เป็นต้น
 - 3.2 เครื่องมือในการเชื่อมต่อระยะไกล เช่น Telnet, File Transfer Protocol
 - 3.3 เครื่องมือช่วยนำทางในอินเทอร์เน็ต (ฐานข้อมูลและเว็บเพจ) เช่น Gopher, Lynx เป็นต้น
 - 3.4 เครื่องมือช่วยค้นและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น Search Engine ,Counter Tool

4. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ประกอบ และซอฟต์แวร์
 - 4.1 ระบบคอมพิวเตอร์ เช่น Unix ,Windows NT, Windows 98, Dos, Macintosh
 - 4.2 ซอฟต์แวร์ให้บริการเครือข่าย ฮาร์ดดิสก์ ซีดีรอม เป็นต้น
5. อุปกรณ์เชื่อมต่อเข้าสู่เครือข่าย และผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต
 - 5.1 โมเด็ม
 - 5.2 รูปแบบการเชื่อมต่อ ความเร็ว 33.6 Kbps ,56 Kbps ,สายโทรศัพท์ ISDN, T1 ,Satellite เป็นต้น
 - 5.3 ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต,เกตเวย์
6. เครื่องมือในการพัฒนาโปรแกรม โปรแกรมภาษา (HTML : Hypertext Markup Language, JAVA, JAVA Script CGI Script, Perl, Active X) ส่วนเครื่องมือช่วยเขียนโปรแกรม เช่น FrontPage 98,FrontPage Express Hotdog, Home site เป็นต้น
7. ระบบให้บริการอินเทอร์เน็ต HTTP Servers, Web Site, URL, CGI (Common Gateway Interface)
8. เบราวเซอร์ (Browser)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบการเรียนบนเว็บที่ถนัดผมพบ เล่าหจรัสแสงกล่าวไว้ ได้แก่ เนื้อหา ระบบบริหารจัดการรายวิชา ระบบบริการการติดต่อสื่อสารและแบบฝึกหัด/แบบทดสอบ ส่วนใจทิพย์ ณ สงขลา กล่าวว่าองค์ประกอบที่ควรมีบนเว็บได้แก่ โฮมเพจ เว็บเพจแนะนำ แสดงภาพรวมรายวิชา ข้อบังคับรายวิชา แสดงข้อมูลสำคัญ แสดงบทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง แสดงตารางกำหนดการ งานที่มอบหมาย ทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างแบบทดสอบ เว็บเพจ แสดงข้อมูลส่วนตัว เว็บเพจประเมินผล แสดงคำศัพท์และดัชนีคำศัพท์ เว็บเพจการสนทนา กระดานข่าว คำถามคำตอบที่พบบ่อย และคำแนะนำในการเรียนรายวิชา ส่วนองค์ประกอบในการสอนบนเว็บตามแนวคิดของคานประกอบด้วย การพัฒนาเนื้อหา มัลติมีเดีย เครื่องมือในอินเทอร์เน็ต เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เชื่อมต่อ เครื่องมือในการพัฒนาโปรแกรม ระบบให้บริการอินเทอร์เน็ต และเบราวเซอร์

ขั้นตอนการเรียนการสอนบนเว็บ

ขั้นตอนในการจัดการสอนบนเว็บที่ ฅนอมพร เลหาจรัสแสง (2544) กล่าวถึงมีดังนี้

1. เลือกลักษณะในการสอนบนเว็บ
2. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรที่จัดการสอนบนเว็บ
3. ศึกษาคุณลักษณะของผู้เรียน
4. ออกแบบโครงสร้างของเว็บ โดยการกำหนดโครงสร้างของเว็บคร่าว ๆ ก่อนที่จะกำหนดรายละเอียด โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 2

5. หาความรู้และทักษะการใช้โปรแกรมต่าง ๆ ที่จำเป็นดังต่อไปนี้

- 5.1 โปรแกรมช่วยในการจัดการสอนบนเว็บ
- 5.2 โปรแกรม ในการสร้างโฮมเพจรายวิชา
- 5.3 โปรแกรมอ่านข้อมูลบนเว็บ (Web Browser) เช่น Internet Explorer, Netscape Navigator, Opera เป็นต้น

5.4 โปรแกรมไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เช่น เว็บเมล เป็นต้น

5.5 โปรแกรมการประชุมทางคอมพิวเตอร์ เช่น Web Board เป็นต้น

6. เตรียมเนื้อหาในรูปการสอนผ่านเว็บ ซึ่งครอบคลุมเพจ ต่าง ๆ ดังนี้

- 6.1 โฮมเพจ หรือเว็บเพจแรกของเว็บไซต์ ซึ่งควรมีข้อความ ทักทายต้อนรับ มีกล่องสำหรับใส่ชื่อผู้เรียนและรหัสลับ (ในกรณีที่ต้องการให้มีการลงทะเบียนก่อนเข้าเรียน) นอกจากนี้อาจเสนอเนื้อหาสั้น ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับคอร์ส ประกอบด้วย ชื่อคอร์ส ชื่อหน่วยงาน หรือผู้รับผิดชอบ รวมทั้งรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนคอร์สนี้ และเชื่อมโยงไปยังเว็บเพจที่อยู่ของผู้เกี่ยวข้อง

6.2 เว็บเพจแสดงภาพรวมของคอร์ส (Course Overview) แสดงสังเขปรายวิชา และเชื่อมโยงไปยังรายละเอียดของหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ควรมีคำอธิบายสั้น ๆ เกี่ยวกับหน่วยการเรียน วิธีการเรียน วัตถุประสงค์และเป้าหมายของวิชา

6.3 เว็บเพจแสดงสิ่งจำเป็นในการเรียน (Course Requirements) เช่น เอกสาร ตำรา บทความ วิชาการและทรัพยากรการศึกษาแบบเครือข่าย (On-line Resource) รวมทั้งเครื่องมือต่าง ๆ ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ โปรแกรมอ่านเว็บที่จำเป็น

6.4 เว็บเพจที่แสดงข้อมูลสำคัญ ๆ เช่น การติดต่อผู้สอน การเชื่อมโยงไปยังเว็บเพจคำประกาศ/คำแนะนำการเรียนการเชื่อมโยงไปยังการใช้ห้องสมุดหรือนโยบายของสถาบันการศึกษา

6.5 เว็บเพจแสดงบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง (Responsibilities) ได้แก่ สิ่งที่คาดหวังจากผู้เรียนในการเรียน กำหนดการสั่งงานที่ได้รับมอบหมาย วิธีหรือเกณฑ์การประเมิน เป็นต้น

6.6 เว็บเพจกิจกรรมที่มอบให้ทำการบ้าน (Assignment) แสดงงานที่มอบหมาย ให้ผู้เรียนทำในคอร์ส กำหนดส่งงาน การตรวจงานและกิจกรรมเสริมต่าง ๆ ที่เหมาะสม

6.7 เว็บเพจที่แสดงกำหนดการเรียน (Course Schedule)

6.8 เว็บเพจสนับสนุนการเรียน (Resources)

6.9 เว็บเพจการอภิปรายสำหรับการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถาม ปัญหาการเรียนระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนทั้งในรูปแบบ Asynchronous เช่น Web Board หรือ Synchronous เช่น Chat เป็นต้น

6.10 เว็บเพจคำถามคำตอบที่พบบ่อย (FAQ)

7. การออกแบบและพัฒนากิจกรรมการสอนที่เหมาะสมกับการสอนบนเว็บ ตัวอย่าง กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมการสอนบนเว็บ ได้แก่

7.1 การจัดเตรียมแหล่งความรู้บนเว็บที่เหมาะสมในแต่ละหัวข้อสำหรับผู้เรียน ในการเข้าไปศึกษารวมทั้งข้อมูลทางวิชาการอื่น ๆ ที่เหมาะสม

7.2 การใช้ประโยชน์จากการประชุมทางคอมพิวเตอร์ ทั้งในรูปแบบ Asynchronous เช่น Web Board หรือ Synchronous เช่น Chat เป็นต้น ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้สอนสามารถเปิดสัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในคอร์ส ซึ่งอาจอยู่ในรูปของการ บรรยาย อาจสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การเปิดอภิปราย เป็นต้น

7.3 การใช้ประโยชน์จากโปรชนียอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการติดต่อสื่อสารกับผู้สอน หรือผู้เรียนอื่น ๆ ในลักษณะรายบุคคล การส่งข้อสอบและผลการสอนให้ผู้เรียน การให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วม กิจกรรมการเรียน อย่างต่อเนื่อง และขณะเดียวกันสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยผู้สอน จะต้องใช้เวลาและมีส่วนร่วมในการให้แสดงความคิดเห็นและผลป้อนกลับที่ทันต่อเหตุการณ์

7.4 การกำหนดกิจกรรมหรืองานให้ผู้เรียนทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย โดยที่ ผู้สอนจะต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับกิจกรรม/งานต่าง ๆ รวมทั้งสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ให้แก่ผู้เรียน และมีการกำหนดวันและเวลาการส่งงานอย่างชัดเจน

8. ออกแบบการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน

9. เตรียมความพร้อมในด้านปัญหาเทคนิค เช่น การเตรียมการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมและ ให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคแก่ผู้เรียน

10. เตรียมความพร้อมในด้านกรเข้าถึงเครือข่ายสำหรับผู้เรียน เช่น การจัดให้มีคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายที่สะดวกและทั่วถึง
11. ทดลองใช้งาน เพื่อหาข้อผิดพลาดและปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้จริง
12. หลังจากที่ได้จัดการสอนบนเว็บจริงแล้ว ควรประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขั้นตอนสำคัญในการออกแบบและพัฒนาบทเรียนบนเว็บให้มีประสิทธิภาพนั้น ควรคำนึงถึง 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (ศษากฤษ เหลี่ยมมโธสง, มปป)

1. ขั้นการวางแผน เป็นการวางแผนและจัดเตรียมข้อมูลเพื่อจัดทำโครงสร้างของบทเรียน โดยจัดทำแผนการเรียนการสอน เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาซึ่งโครงสร้างของบทเรียนควรแยกเป็นหน่วยย่อย ๆ มีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยออกแบบการนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อต่าง ๆ มีแหล่งสืบค้นเพิ่มเติม การวัดผลประเมินผล และข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้สอนที่ผู้เรียนสามารถติดต่อได้

2. ขั้นการวิเคราะห์เนื้อหาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบทเรียนเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาโดยจัดทำเป็นตารางวิเคราะห์เนื้อหาที่จับคู่จุดประสงค์การเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาที่จับคู่จุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียน ซึ่งการวิเคราะห์ขอบเขตของเนื้อหาประกอบด้วย หน่วยการเรียนย่อย จุดประสงค์การเรียนรู้ บทนำ เนื้อหาที่นำเสนอผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ บทสรุป และแบบฝึกหัดหลังเรียน

ส่วนการจัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เริ่มจากการกำหนดจำนวนข้อสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบโดยยึดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์ข้อสอบ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลทำการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นำข้อสอบที่ได้ไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนก แล้วทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าตามเกณฑ์ที่กำหนดนำข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและสามารถนำไปใช้จริงในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ขั้นการผลิตและพัฒนาบทเรียนบนเว็บ มีขั้นตอนดังนี้

- 3.1 เขียนแผนผังบทเรียน (Flowchart) เพื่อกำหนดช่องทางการเข้าสู่เนื้อหาในบทเรียนและการเชื่อมโยงสื่อสารภายในและภายนอกบทเรียน แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์และด้านสื่อการสอน ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม

3.2 ออกแบบโครงสร้างนำเสนอเนื้อหาและสื่อต่าง ๆ (Storyboard) เพื่อดูความเหมาะสมของเว็บเพจแต่ละหน้าแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์และด้านสื่อการสอนตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม

3.3 ทำการผลิตและพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามโครงสร้างการนำเสนอเนื้อหาและสื่อต่าง ๆ (Storyboard) ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกใช้โปรแกรมในการผลิตที่เหมาะสม

3.4 ตรวจสอบบทเรียนที่ผลิตขึ้น เพื่อหาข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดและทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วทำการนำบทเรียนขึ้นเครื่องแม่ข่าย (Up Load to Server) เพื่อแสดงผลจริงบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3.5 ตรวจสอบความเรียบร้อย ความถูกต้องและเหมาะสมขององค์ประกอบบทเรียนบนเว็บ การเข้าสู่เนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา การออกแบบสื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ การเชื่อมโยง ของข้อมูล เป็นต้น

4. ขั้นตอนประเมินคุณภาพของบทเรียนบนเว็บ

บทเรียนผ่านเว็บที่ผลิตขึ้นต้องผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาทำการประเมินความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษาและการสรุปเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการสอนทำการประเมินด้านการออกแบบการสอนออนไลน์และผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทำการประเมินด้านโครงสร้างของโปรแกรมบทเรียน ด้านการสื่อสาร และการเชื่อมโยงของข้อมูล สำหรับการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิดเพื่อถามข้อ คิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้าน มาคำนวณหาคุณภาพของบทเรียนผ่านเว็บ โดยยึดหลักการว่า ค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้ คือ ตั้งแต่ 3.50-5.00

5. ขั้นตอนนำบทเรียนบนเว็บไปใช้

การดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนแบบหนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของบทเรียนออนไลน์แล้วทำการปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นทำการทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน โดยให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วให้เรียนตามระยะเวลาที่กำหนดพร้อมทำแบบฝึกหัดหลังเรียน และทำแบบทดสอบหลังเรียนครบทุกหน่วยการเรียนรู้และควรมีแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนบทเรียนบนเว็บด้วยเพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด และนำบทเรียนบนเว็บไปใช้จริงในการเรียนการสอน นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้และหาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนบนเว็บ

- 4) จัดและให้บริการผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนด้วยรหัสผ่านส่วนตัว
- 5) ผู้สอนต้องวางโครงสร้างของรายวิชาอย่างดี จึงจะช่วยทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดระบบนำผู้เรียนให้สามารถเข้าถึงลำดับของเนื้อหาได้อย่างเหมาะสมตรงกับความรู้เดิมของผู้เรียน
- 6) สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน เมื่อสามารถเข้าถึงระบบการเรียนได้แล้วด้วยการติดต่อหรือแสดงให้เห็นความมีตัวตนของผู้สอน

2. สร้างสัมพันธ์ทางสังคมออนไลน์ ด้วยการออกแบบและจัดการให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขึ้นเมื่อผู้เรียนหรือผู้สอนทำการติดต่อซึ่งกันและกันบริบทของการสร้างความสัมพันธ์อันเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้จึงจะเกิดขึ้น นอกจากนี้การจัดกลุ่มเพื่อกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างสังคมขึ้นได้ ผู้เรียนมีจุดหมายร่วมกันคือภารกิจของกิจกรรมการเรียนที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน ผู้สอนหรือผู้ดำเนินการสอนออนไลน์ควรปฏิบัติตามแนวทางต่อไปนี้

- 1) สร้างความรู้สึกลึกทางสังคมให้เกิดขึ้นในเชิงสัมพันธ์ภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครูเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในห้องเรียนแต่ในมิติที่แตกต่าง ให้ความรู้สึกว่าผู้เรียนมีผู้สอนและผู้เรียนอื่น ๆ อยู่ร่วมในกระบวนการเรียนการสอนเสมือนมิใช่ศึกษาผ่านเครือข่ายอยู่ตามลำพัง การใช้ข้อความต้อนรับ การอ้างถึงผู้เรียนรายบุคคล/กลุ่มจะช่วยสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์ได้ดี

- 2) ผู้สอนต้องระมัดระวังการสื่อสารกับผู้เรียน ในการให้คำตอบหรือสื่อสารต้องคิดวิเคราะห์ให้ไตร่ตรองและตอบอย่างรอบคอบถี่ถ้วน เนื่องจากการสื่อสารที่ไม่เห็นหน้ากันนั้นอาจทำให้เกิดการไขว่เขวเข้าใจผิด ภาษาที่ใช้ อาจบิดเบือนจากความหมายที่ต้องการโดยผู้สอนไม่ได้มีเจตนา ทั้งนี้การโต้ตอบผ่านเครือข่ายมีหลักฐาน (Archive) ที่ชัดเจน ต่างกับการใช้คำพูดซึ่งผู้สอนสามารถใช้หลักฐานดังกล่าวเพื่อโอกาสในการแก้ไขได้

- 3) ผู้สอนควรจัดตารางเวลาอิเล็กทรอนิกส์ ผู้สอนควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบกำหนดเวลาในการสื่อสารกลับแบบทั้งต่างเวลาและประสานเวลา ทำให้ผู้เรียนสามารถคาดหวังการโต้ตอบได้ เช่น การกำหนดเวลาที่จะได้รับการโต้ตอบทางอีเมล กระดานข่าวในแต่ละสัปดาห์ หรือกำหนดเวลาทำการ (e-office hours) ที่ผู้สอนจะอยู่ออนไลน์ในกรณีที่ผู้เรียนต้องการโต้ตอบกับผู้สอนแบบทันทีทันใด การจัดตารางเวลานี้เป็นการบริหารเวลาที่มีประสิทธิภาพของผู้สอน เนื่องด้วยการเรียนแบบออนไลน์เกิดขึ้นได้ตลอด 24 ชั่วโมง ณ สถานที่ที่เครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปถึง ผู้สอนจะต้องรับภาระงานที่สูงกว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติทั้งการปรับเนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม การติดตามผล และการให้คำปรึกษาออนไลน์ แต่ผู้สอนก็ยังคงต้องให้ความสำคัญใน

การโต้ตอบกับผู้เรียนโดยสามารถกำหนดเวลาที่ผู้เรียนจะได้รับการตอบกลับได้ ไม่ควรปล่อยให้ผู้เรียนกังวลจากการรอรับการตอบจากผู้สอน

3. แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ในการปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์มีอยู่ใน 2 ลักษณะ คือ ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระที่จัดเตรียมไว้ออนไลน์ และการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนด้วยกันกับผู้สอน ผู้สอนควรจัดให้เป็นการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ผู้เรียนต้องสร้างและสานต่อความรู้ของตนเอง โดยผู้สอนมีแนวปฏิบัติในการดำเนินการดังนี้

1) ผู้สอนจะต้องเข้าใจความแตกต่างของผู้เรียน ลักษณะการเรียนรู้ ภาวะทางสังคม และให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม เมื่อผู้เรียนขาดหายจากการเรียนไป อาจต้องมีการติดตามหรือให้คำแนะนำแหล่งความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ โดยสะดวก

2) ผู้สอนควรสอดส่องดูแลช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมไม่ปล่อยให้เป็นผู้เงยเงย รับรู้แต่ไม่ได้ตอบ (Lurkers) อาจใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ เข้าช่วย เช่น ให้กำลังใจ ผู้เรียนที่จะรังสรรค์การเรียนรู้ของตนเอง จัดให้มีการเสวนาสนับสนุนอย่างไม่เป็นทางการ จัดให้ผู้เรียนประเมินตนเองอยู่ตลอดเวลา จัดเก็บส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอื่น โดยรวมไว้ในเว็บในส่วนของคำถามที่ถามบ่อย (FAQ- Frequently Asked Questions) หรือคลังข้อมูล

4. สรรค์สร้างความรู้ ต้องมีความหมายและตรงกับประสบการณ์ของผู้เรียน ควรใช้วิธีการแก้ปัญหาเป็นหลักเพื่อตอบสนองกับความรู้ที่ได้สะสมมาในลำดับขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้

1) ผู้สอนต้องควบคุมกิจกรรมการเรียนการสอนให้อยู่ในทิศทางของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เมื่อมีการเบี่ยงเบนหรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับบทเรียน หรือมีความขัดแย้งระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้สอนต้องมีวิธีการหรือปฏิบัติการใดเพื่อปรับแก้ไขสถานการณ์อย่างรอบคอบ และระมัดระวัง เช่น ผู้เรียนวิจารณ์ผู้อื่น ผู้สอนอาจใช้เทคนิคการแยกผู้เรียนนั้นออกมา และติดตามสอบถามปรับความเข้าใจเป็นรายบุคคล

2) ผู้สอนควรต้องคำนึงถึงการมอบหมายงานในปริมาณที่เหมาะสม เมื่อผู้สอนมอบหมายงานที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากกันและกัน การมอบหมายงานในลักษณะที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมสำคัญในกระบวนการและต้องใช้เวลาอย่างมากเช่นนี้ผู้สอนจะต้องระมัดระวังให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม ความพยายามที่จะผลักดันให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้เรียนอื่นด้วยการจัดการอภิปราย เสวนาบนเครือข่ายมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีภาระกับการปฏิสัมพันธ์นั้น จนไม่สามารถมีเวลาเตรียมการได้ดี

นอกจากนี้งานที่มอบหมายออนไลน์มักจะต้องพึ่งพิงกับเทคโนโลยีมากบางครั้ง ทำให้ผู้เรียนเกิดความตึงเครียดเมื่อเทคโนโลยีเกิดความขัดข้อง ระดับการปฏิสัมพันธ์กลุ่ม อย่างเป็นทางการเช่น การอภิปรายกลุ่ม หรือการนำเสนอผลงานในหนึ่งรายวิชาควรอยู่ประมาณ 1 ใน 5 ของเวลาทั้งหมด

3) ผู้สอนต้องสามารถประยุกต์ปรับเทคโนโลยีที่มีอยู่ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา การเรียนการสอนที่อาจมีข้อจำกัด

5. การพัฒนาการเรียนรู้ การเรียนออนไลน์ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรับผิดชอบตนเอง รับ/ต่อรองสาระความรู้และต่อยอดความรู้ใหม่เข้ากับสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ผู้เรียนต้องมีทักษะเมตาคognitionที่สามารถวางแผนดำเนินการและตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยอาศัยระบบการเรียนอิเล็กทรอนิกส์และผู้ดำเนินการสอนให้การสนับสนุน ในขั้นตอนลำดับสุดท้ายนี้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้สรรค์สร้างความรู้ในลำดับขั้นก่อนหน้า ผู้เรียนควรจะต้องอยู่ในภาวะที่มีความคล่องตัวในสิ่งแวดล้อมของการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นผู้ที่มีความคิดไตร่ตรองและสามารถรังสรรค์ความรู้ใหม่ ๆ ในขั้นตอนนี้ผู้สอนควรปฏิบัติดังนี้

1) ผู้ดำเนินการสอนสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้การประเมินการเรียนรู้ที่ได้จากระบบ เพื่อการพัฒนาตนเอง ทั้งที่เป็นการประเมินความก้าวหน้าและการประเมินผลรวม

2) การประเมินผลการเรียนในการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ยากที่จะควบคุมให้เที่ยงตรง ผู้ดำเนินการสอนสามารถออกแบบให้มีการวัดประเมินจากผลงานจริงโดยใช้เครื่องมือในระบบการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้เรียนสามารถตรวจสอบและประเมินตนเอง การประเมินผลจากผลงานซึ่งเก็บในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์สะสมเป็นผลงานส่วนตัวของผู้เรียน (e-portfolio) และนำเสนอเพื่อการประเมินได้จากมุมมองของตนเองของผู้เรียนอื่น กลุ่มผู้เกี่ยวข้องและผู้สอนตามเกณฑ์การประเมินที่เป็นข้อตกลงกันได้ล่วงหน้า

3) ผู้สอนพยายามสร้างสำนึกความรับผิดชอบในการประเมินผลด้วยตนเองของผู้เรียนแล้ว ยังอาจใช้วิธีการทดสอบที่ผู้เรียนต้องใช้ความคิดวิเคราะห์ในขั้นสูงที่มีความท้าทายผู้เรียน

ชุดหนังสือไทยอุปลักษณ์ (2545) นำเสนอการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนบนเว็บดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนบนเว็บ

รูปแบบของการเรียน	ในสิ่งแวดล้อมชั้นเรียนปกติ	ในแบบเรียนในระบบ e-learning
เรียนรู้จากการฟัง (Learning by listening)	ผู้เรียนนั่งฟังบรรยายในชั้นเรียน	ใช้ระบบวิดีโอทัศน์ออนไลน์มาตรฐานบนเว็บเพจที่ผู้เรียนสามารถเรียกดูเมื่อใดก็ได้หรือสามารถเก็บไฟล์ไว้ดูเอง
เรียนรู้จากการค้นคว้า (Discovery learning)	ผู้เรียนค้นคว้าจากห้องสมุดหรือค้นหาจากสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ	ใช้การค้นหาบนเว็บ เช่น Search Engines ต่าง ๆ การค้นคว้าแบบนี้ค่อนข้างจะให้ผลที่บางครั้งดีกว่าการค้นหาจากห้องสมุดปกติ
เรียนรู้จากการปฏิบัติ (Learn by doing)	ปฏิบัติการในห้องทดลอง หรือการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่างๆ รวมถึงการเขียนรายงานการสร้างบางสิ่งบางอย่างตามจุดประสงค์	ใช้การเรียนรู้แบบโมดูลการใช้แบบจำลองออนไลน์ (Online Simulation) ที่เป็นทั้งระบบปฏิสัมพันธ์(Interactive) กับผู้ใช้ รวมถึงการเขียนรายงานผ่านออนไลน์
เรียนรู้จากการโต้ตอบหรือ สนทนาในชั้นเรียน (Learn Through Discussion and Debate)	เช่นในวิชาสัมมนาที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสนทนา และโต้ตอบในชั้นเรียนส่วนใหญ่และจะไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ หากมีผู้เรียนจำนวนมาก	ใช้ระบบกระดานถาม-ตอบอิเล็กทรอนิกส์ ช่วยให้การสนทนาดีกว่าในสิ่งแวดล้อมที่เป็นชั้นเรียนปกติ เมื่อผู้เรียนมีจำนวนมาก

ดังนั้นการออกแบบและพัฒนาบทเรียนบนเว็บมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนบนเว็บให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งกำลังเป็นที่กล่าวถึงกันมากในปัจจุบัน การสร้างความเข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดจะต้องทำความเข้าใจก่อนว่า การออกแบบและพัฒนาบทเรียนบนเว็บมีขั้นตอนอย่างไร เช่น มีการวางแผนเพื่อจัดทำโครงสร้างบทเรียน การวิเคราะห์เนื้อหาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบทเรียน การผลิตและพัฒนาบทเรียน การประเมินคุณภาพของบทเรียน การนำบทเรียนบนเว็บไปใช้ และการแก้ไขปรับปรุงบทเรียนบนเว็บและที่สำคัญ คือ ควรจะมีการดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อให้บทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้นเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาผู้เรียน

ข้อดีของการสอนบนเว็บ

ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2544) กล่าวถึงข้อดีของการสอนบนเว็บไว้ ดังนี้

1. การสอนบนเว็บเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่อยู่ห่างไกล หรือไม่มีเวลาในการมาเข้าชั้นเรียนได้เรียนในเวลาและสถานที่ที่ต้องการ
2. การสอนบนเว็บเป็นการส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาในภูมิภาค หรือในประเทศหนึ่งสามารถที่จะศึกษาอภิปรายกับอาจารย์ครูผู้สอนซึ่งสอนอยู่ที่สถาบันการศึกษาหรือในต่างประเทศ
3. การสอนบนเว็บช่วยส่งเสริมแนวคิดในเรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถเข้ามาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง และตลอดเวลาการสอนบนเว็บ สามารถตอบสนองต่อผู้เรียนที่มีความใฝ่รู้รวมทั้งมีทักษะในการตรวจสอบการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การสอนบนเว็บช่วยทำลายกำแพงของห้องเรียนและเปลี่ยนจากห้องเรียนสี่เหลี่ยมไปสู่โลกกว้างแห่งการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้เกิดการเรียนรู้ตามบริบทในโลกแห่งความเป็นจริงและการเรียนรู้จากปัญหาตามแนวคิดแบบ Constructivism
5. การสอนบนเว็บเป็นวิธีการเรียนการสอนที่มีศักยภาพ เนื่องจากที่เว็บได้กลายเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการรูปแบบใหม่ครอบคลุมสารสนเทศทั่วโลกโดยไม่จำกัดภาษา การสอนบนเว็บช่วยแก้ปัญหาของข้อจำกัดของแหล่งค้นคว้าแบบเดิมจากห้องสมุดอัน ได้แก่ ปัญหาทรัพยากรการศึกษาที่มีอยู่จำกัดและเวลาที่ใช้ในการค้นหาข้อมูล
6. การสอนบนเว็บจะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ที่กระตือรือร้นในลักษณะที่ผู้เรียนถูกกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นได้อยู่ตลอดเวลา เช่น การให้ผู้เรียนร่วมมือกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ บนเครือข่าย การได้แสดงความคิดเห็นไว้บนเว็บบอร์ดหรือการพบปะกับผู้เรียนคนอื่น ๆ อาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญในเวลาเดียวกันที่ห้องสนทนา เป็นต้น
7. การสอนบนเว็บเอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ คือ ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันและ/หรือผู้สอนในรูปของการเข้าไปพูดคุย พบปะ แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกัน และปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนในเนื้อหาหรือสื่อการสอนบนเว็บ
8. การสอนบนเว็บยังเป็นการเปิดโอกาสสำหรับผู้เรียน ในการเข้าถึงผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถาบันจากในประเทศและต่างประเทศทั่วโลก โดยผู้เรียนสามารถติดต่อสอบถามปัญหาขอข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญจริงโดยตรง

9. การสอนบนเว็บเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานของตนสู่สายตาผู้อื่นอย่างง่ายดาย ทั้งนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนหากแต่เป็นบุคคลทั่วไปทั่วโลกได้ ดังนั้นจึงถือเป็นการสร้างแรงจูงใจภายนอกในการเรียนอย่างหนึ่งสำหรับผู้เรียน

10. การสอนบนเว็บเปิดโอกาสให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัยได้อย่างสะดวกสบายเนื่องจากข้อมูลบนเว็บมีลักษณะ เป็นพลวัต (Dynamic) ดังนั้นผู้สอนสามารถ อัปเดตเนื้อหาหลักสูตรที่ทันสมัยแก่ผู้เรียนได้ตลอดเวลา

11. การสอนบนเว็บสามารถนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของมัลติมีเดีย ได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง เสียง ภาพเคลื่อนไหว วิดีทัศน์ ภาพ 3 มิติ โดยผู้สอนและผู้เรียนสามารถเลือกรูปแบบของการนำเสนอ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทางการเรียน

Brown, Collins และ Duguid (1989) กล่าวถึงข้อดี ของการจัดการเรียนการสอนบนเว็บ ดังนี้ 1) ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพราะการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านทางมัลติมีเดียสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนจากสื่อข้อความเพียงอย่างเดียว 2) ช่วยให้ผู้สอนสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างละเอียดและตลอดเวลา 3) ช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้เนื่องจากการนำเอาเทคโนโลยีไฮเปอร์มีเดียมาประยุกต์ใช้ ซึ่งมีลักษณะการเชื่อมโยงข้อมูลไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบข้อความ ภาพนิ่ง เสียง กราฟิก วิดีโอ ภาพเคลื่อนไหว 4) ช่วยทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอนและกับเพื่อน ๆ ได้ เนื่องจากการเรียนการสอนบนเว็บมีเครื่องมือสำหรับการสื่อสารที่เอื้อต่อการโต้ตอบ (Interaction) ต่างๆ มากมาย เช่น Chat Room, Web Board, E-mail เป็นต้น 5) ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ รวมทั้งเนื้อหาที่มีความทันสมัยและตอบสนองต่อเรื่องราวต่างๆ ได้ทันที 6) ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนที่สามารถจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้เรียนในวงกว้างขึ้น จึงสามารถนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) ได้และยิ่งไปกว่านั้นยังสามารถนำการเรียนการสอนผ่านเว็บไปใช้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาในได้เป็นอย่างดี

Driscoll (2002) กล่าวถึงความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการเรียนบนเว็บ ดังนี้ 1) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมบทเรียนของตนเองได้ เช่น ผู้เรียนสามารถที่จะควบคุมเนื้อหาที่จะเรียน ควบคุมระยะเวลาในการเรียน ควบคุมระดับความลึกซึ้งของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 2) ช่วยทำให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกัน 3) การที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนหรือกับกลุ่มผู้เรียนด้วยตนเอง ช่วยทำให้การจัดการเรียนการสอนน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนบนเว็บของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการเรียนการสอนบนเว็บที่เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เติบโตอย่างรวดเร็วจากความก้าวหน้าของระบบอินเทอร์เน็ตที่อาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมเป็นหลัก การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายจัดได้ว่าเป็นมิติใหม่แห่งกระบวนการเรียนรู้ คือ เป็นการเรียนการสอนที่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกที่ที่มีเครือข่าย ผู้เรียนสามารถเรียนหรือทบทวนบทเรียนได้โดยไม่จำกัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การเรียนการสอนบนเว็บผู้เรียนสามารถควบคุมแนวทางการเรียนและจังหวะในการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง และผู้เรียนสามารถซักถามเสนอแนะหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างไม่เป็นทางการ เว็บจึงเป็นเทคโนโลยีที่เสริมศักยภาพในการเรียนการสอนทางไกลในรูปแบบการสื่อสารสองทางที่ให้ผลคุ้มค่า

ตอนที่ 2 การทำโครงการคุณธรรม (Virtuous Project-Based)

โครงการ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติโครงการ สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น อย่างน้อย 1 โครงการ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีครูผู้สอนที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการทำโครงการอย่างชัดเจน จึงจะสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่สอนจะต้องเข้าใจในความหมาย สาระสำคัญในการให้ข้อสรุปส่วนหนึ่งแก่ผู้ที่สนใจในการทำโครงการ

การทำโครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น ด้วยตนเอง ได้แสดงความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่และเป็นไปตามธรรมชาติ ความถนัดและความสนใจ เป็นการปลูกฝังนิสัยรักการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด ตัดสินใจ วางแผนการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม การแก้ปัญหาด้วยวิธีปฏิบัติจริงโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และสามารถเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โครงการ เป็นกระบวนการทำงานที่ผู้เรียนทำด้วยตนเองตามจุดประสงค์ที่กำหนด แล้วนำเสนอผลงานต่อผู้สอน (รักไทย ธนวุฒิกุล, 2546; ชาตรี เกิดธรรม, 2547; วัฒนา มัคคสมัน, 2550; พิมพ์พรรณ เดชะคุปต์ เพียวร์ ยินดีสุขและราชน มีศรี, 2551; วราภรณ์ ตระกูลสุภษี, 2551)

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548) ได้สังเคราะห์เอกสาร (กาญจนา ศิลกุล, 2543; อุดมศักดิ์ ณะกิจรุ่งเรืองและคณะ; สุพล วังสินธุ์, 2543; ธีัญญณัฐ, 2543; ชาวเหนือ, 2543; พรชูลี อาชาวอำรุง, 2543; วิรัตน์ บัวขาว, 2544; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547) พบว่า โครงการเป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเลือกหัวข้อการทำโครงการเอง ค้นคว้าหาความรู้ วิเคราะห์วิจารณ์ บูรณาการองค์ความรู้ภายในขอบเขตทางเลือกที่ตนเองคัดสรรเอง ซึ่งสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เป็นการปูพื้นฐานสู่การเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพ เป็นการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (Active-based Learning) ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างอิสระ (Independent Learning) หรือการเสาะแสวงหาความรู้โดยกระบวนการกลุ่ม (Group Investigation) สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการด้านทักษะสังคม ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพได้ทั้งสิ้น และเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทั้งผู้เรียนและผู้สอน ส่งเสริมความรับผิดชอบสูง การเรียนรู้แบบโครงการกำลังเป็นที่นิยม เนื่องจากเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เลือกเรื่องหรือประเด็นที่จะศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้

ความหมายของโครงการ

Buck Institute for Education (1999 อ้างถึงใน จุไรลักษณ์ สุตรง, 2547) ให้ความหมายว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นถึงหลักและแนวคิดที่จะให้ผู้เรียนเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา และการปฏิบัติภาระงานอย่างมีความหมาย โดยให้ผู้เรียนทำงานด้วยการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เน้นเกี่ยวกับความเป็นจริง ผลงานของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) กล่าวว่า เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือกและสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ใน ชีวิตได้

ลัดดา ภูเกียรติ (2544) อธิบายว่าโครงการเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจใคร่รู้ของนักเรียนที่อยากจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลายๆ สิ่งที่สงสัยและอยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้ง ชัดเจนหรือต้องการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยใช้ทักษะกระบวนการและปัญหาหลาย ๆ ด้าน มีวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนต่อเนื่อง มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียด แล้วลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้จนได้ข้อสรุป หรือผลการศึกษา หรือคำตอบเกี่ยวเรื่องนั้น

อภิรดี ประดิษฐ์สุวรรณ (2545) กล่าวว่าโครงการคือรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำงานในลักษณะโครงการร่วมกัน ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับปัญหาและการปฏิบัติจริงทั้งกระบวนการดำเนินงานและผลลัพธ์

วัจนา พิพัฒน์ทศพล (2546) กล่าวถึงโครงการว่าเป็นวิธีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง จัดอยู่ในการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยหลักการแล้วการทำโครงการต้องเริ่มจากผู้เรียนเป็นผู้คิดลงมือปฏิบัติ หาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีครูผู้สอนคอยช่วยเหลือ กระตุ้นแนะนำ ให้คำปรึกษา อย่างใกล้ชิดจนได้ผลงานออกมา แล้วจัดทำรายงานวิธีการดำเนินงานและเสนอผลงาน การจัดทำโครงการสามารถจัดทำได้ทุกวิชา

รักไทย ธนวุฒิกุล (2546) ให้ความหมายว่าโครงการเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนสิ่งทีนักเรียนอยากรู้ อยากศึกษา โดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รู้จักการวางแผนการศึกษาอย่างเป็นระบบ และหาคำตอบที่นักเรียนอยากรู้ด้วยตนเอง ทำให้สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับเป็นความรู้ที่ติดตัว นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จุไรรัตน์ สูดรุ่ง (2547) กล่าวถึงโครงการว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจของผู้เรียนในเรื่องในเรื่องหนึ่ง ต้องการศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้ง ชัดเจน โดยใช้ทักษะกระบวนการในหลาย ๆ ด้าน ใช้วิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนและปฏิบัติตามขั้นตอนจนได้รับผลงานหรือคำตอบที่ชัดเจนในเรื่องนั้น ๆ ผู้เรียนจะมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนครูเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาแนะนำเท่านั้น

ชาติรี เกิดธรรม (2547) ให้ความหมายโครงการว่าเป็นการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สืบค้น ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โครงการซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่ผู้เรียนทำด้วยตนเองตามจุดประสงค์ที่กำหนด แล้วเสนอผลงานต่อผู้สอน

สุวิทย์ มูลคำ (2547) กล่าวว่าโครงการเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจความถนัดและความสามารถของตนเองซึ่งอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่น ๆ ที่เป็นระบบไปใช้ในการศึกษาหรือหาคำตอบในเรื่องนั้น ๆ ภายใต้อาจารย์ปรึกษาและความช่วยเหลือจากผู้สอนหรือผู้ที่เชี่ยวชาญ เริ่มตั้งแต่การเลือกเรื่องหรือหัวข้อที่จะศึกษา การวางแผนการดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดตลอดจนการนำเสนอผลงาน ซึ่งสามารถทำได้ทุกระดับชั้น อาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

เกวียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548) ให้ความหมายว่าโครงการ คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียน ได้รับโอกาสในการเลือกหัวข้อทำโครงการเองค้นคว้าหาความรู้ วิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ บูรณาการองค์ ความรู้ภายในขอบเขตทางเลือกที่ตนเองคัดสรรเองซึ่งสามารถจัดได้หลายรูปแบบเป็นการปูพื้นฐาน ผู้การเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพ เป็นการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างอิสระ หรือการเสาะแสวงหาความรู้โดยกระบวนการกลุ่ม สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ ด้านทักษะสังคม ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพได้ทั้งสิ้นและเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทั้งผู้เรียนและผู้สอนส่งเสริมความรับผิดชอบสูง อาจเป็นการศึกษารายบุคคลหรือรายกลุ่ม

คานธี (1994, อ้างถึงในวลัย พานิช, 2549) กล่าวว่าโครงการ คือ การค้นคว้าอย่างลุ่มลึก ในหัวข้อที่คุ้มค่าในการเรียนในการค้นคว่านั้นอาจจะเป็นกลุ่มย่อยบางครั้งอาจเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งชั้น หรืออาจเป็นรายบุคคลก็ได้หัวใจสำคัญของโครงการคือการค้นคว้าวิจัยที่ค้นหาคำตอบเพื่อตอบ คำถามเกี่ยวกับหัวข้อที่นักเรียนได้คิดขึ้นมา หรือครูแนะนำหรือครูและนักเรียนร่วมกันคิดขึ้นมา

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2551) ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษาเพื่อค้นพบข้อความรู้ ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ด้วยตัวของนักเรียนเอง วิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยมี ครูอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้คำปรึกษา

วรารมณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2551) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบโครงการเป็นการเสริมสร้าง ศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละคนให้ได้รับการพัฒนาได้เต็มขีดความสามารถที่มีอยู่จริง ทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้ง ปลุกฝังวินัยการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้ในที่สุด การเรียนรู้ แบบโครงการนี้ใช้โครงการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ หมายถึง ผู้เรียนได้เรียนรู้ ผ่านการกระทำ กิจกรรมโครงการร่วมกับเพื่อน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์ของโครงการ ทำให้สมาชิก ต้องมีการช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลตามต้องการ ฝึกการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ภายในกลุ่ม เน้นกระบวนการคิด ตัดสินใจ วางแผนการทำงาน ด้วยวิธีการปฏิบัติจริง เพื่อเรียนรู้ วิธีการแก้ปัญหาอันนำไปสู่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์แสวงหาข้อมูล

วัฒนา วัคคสมัน (2539: 2544: 2551) ให้ความหมายว่าเป็นการจัดประสบการณ์ที่เปิด โอกาสให้เด็กได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก โดยเรื่องที่เรียนและประเด็นที่ศึกษามาจาก ความสนใจของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้เด็กมีประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ ศึกษา นั้น โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกตอย่างใกล้ชิด จากแหล่งความรู้เบื้องต้น อาจใช้ ระยะเวลายาวนานอย่างเพียงพอตามความสนใจของเด็ก เพื่อที่จะให้เด็กได้ค้นพบคำตอบและ คลี่คลายความสงสัยใคร่รู้ ในการจัดกิจกรรมเด็กอาจประสบทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวใน วิธีการแสวงหาความรู้ตามวิธีการของเด็กเอง และเมื่อเขาพบคำตอบ ก็จะนำความรู้ใหม่ที่ได้นั้นมา

เสนอในรูปแบบต่าง ๆ ตามความต้องการของเด็กเอง อาจจะเป็นงานเขียน งานวาดภาพระบายสี การสร้างแบบจำลอง การเล่นเกม ละคร การทำหนังสือ หรือรูปแบบอื่น ๆ โดยจะนำเสนอความรู้ ต่อเพื่อน ๆ ครู ผู้ปกครองและคนอื่น ๆ ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จนั้น

สรุปความหมายของโครงการว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้าหาวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือวิธีในการแก้ปัญหาในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นระบบ เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายเพราะได้ลงมือกระทำลงมือปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ ผู้เรียนจึงได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้

การเรียนรู้ด้วยการทำโครงการ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้าหาวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือวิธีการแก้ปัญหาในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นระบบ เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายเพราะได้ลงมือกระทำลงมือปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ ผู้เรียนจึงได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้

การจัดการเรียนการสอนที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน จะต้องทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นว่าสิ่งที่ได้ศึกษาและเรียนไปนั้นมีประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนอย่างไร สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ความรู้อื่นๆ ได้หรือไม่ และได้โดยวิธีใดโดยครูจะต้องสอนให้ผู้เรียนเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถพัฒนาความคิดของตนเองได้ ก็ต่อเมื่อตอบคำถามของตนเองได้ และสามารถตอบคำถามคนอื่นได้

ลัดดา ภูเกียรติ (2544) กล่าวว่า โครงการเป็นกิจกรรมที่นักการศึกษาหลายคนยอมรับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนในทุกระดับการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ควรจะต้องนำไปใช้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากการทำโครงการ เพราะกิจกรรมโครงการเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองต่อกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เป็นอย่างดี สามารถประยุกต์กับการเรียนการสอนทุกระยะการเรียนรู้ โครงการเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเด็กยุคใหม่ที่อยู่ในสังคมแหล่งข่าวสารข้อมูลที่หลากหลาย และมากมายซึ่งต้องมีความสามารถในการเลือกสรรให้ถูกต้องและเหมาะสมกับระดับและวัยของผู้เรียนเอง รวมถึงความสามารถที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี สามารถปฏิรูปเด็กยุคใหม่ในสังคมไทยให้รู้จักสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนที่เรียกว่าการศึกษาตลอดชีวิต

กิจกรรมโครงการเป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนโดยการบูรณาการสาระความรู้ต่าง ๆ ที่อยากรู้ให้เชื่อมต่อกัน หรือร่วมกันสร้างเสริมความคิด ความเข้าใจ ความตระหนัก ทั้งด้านสาระและคุณค่าต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนโดยอาศัยทักษะทางปัญญาหลายด้าน ทั้งที่เป็นทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ทักษะขั้นสูงที่จำเป็นในการคิดอย่างสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณ เป็นต้น กิจกรรมโครงการเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือเน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำรวมถึงการให้กำลังใจ ดังนั้นการนำแนวคิดวิธีการและแนวทางในการทำโครงการไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต

ลัดดา ภูเกียรติ (2544) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมโครงการตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อและหลักการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ คือเชื่อมั่นในศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนภายใต้หลักการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง คือ

1. ผู้เรียนได้เลือกเรื่อง/ประเด็น/ปัญหาที่ต้องการศึกษาเอง
2. ผู้เรียนเลือกและหาวิธีการตลอดจนแหล่งข้อมูลที่หลากหลายด้วยตนเอง
3. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ(เรียนรู้)ด้วยตนเอง
4. ผู้เรียนได้บูรณาการทักษะ/ประสบการณ์/ความรู้/สิ่งแวดล้อมตามสภาพจริง
5. ผู้เรียนได้เป็นผู้สรุป (สร้างองค์ความรู้) ด้วยตนเอง
6. ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น
7. ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้จริง

วจนา พิพัฒน์ทศพล (2546) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ “โครงการ” เป็นวิธีจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง จัดอยู่ในการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยหลักการแล้วการทำโครงการต้องเริ่มจากผู้เรียนเป็นผู้คิดลงมือปฏิบัติ หาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีครูผู้สอนคอยช่วยเหลือ กระตุ้นแนะนำ ให้คำปรึกษา อย่างใกล้ชิดจนได้ผลงานออกมาแล้วจัดทำรายงาน วิธีการดำเนินงานและเสนอผลงาน การจัดทำโครงการสามารถจัดทำได้ทุกวิชา โดยในการให้นักเรียนจัดทำโครงการครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยเลือกหัวข้อและวิธีการดำเนินการด้วยตนเอง
2. เชื่อมโยงองค์ความรู้กับชีวิตจริง โดยนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้หรือปฏิบัติจริง
3. พัฒนาความรับผิดชอบ โดยให้เสรีภาพในการคิดและการทำ กำหนดภาระงานและดำเนินงานเอง

ลักษณะสำคัญของโครงการ คือ

1. มุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้เนื้อหามากกว่าเป้าหมายด้านภาษา
2. มีลักษณะมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แม้ครูผู้สอนจะมีบทบาทในการสนับสนุนและเสนอแนะตลอดกระบวนการ
3. มีลักษณะเป็นการร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากกันและกัน
4. นำไปสู่การบูรณาการที่แท้จริง ทั้งด้านทักษะและกระบวนการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงภาระงานในชีวิตจริง
5. จะสิ้นสุดหรือจบลงด้วยผลงานในตอนท้าย ซึ่งสามารถให้คนอื่นรับรู้มีส่วนร่วมได้
6. เป็นสิ่งจูงใจ กระตุ้น และท้าทาย มีผลดีต่อการสร้างความเชื่อมั่น การรู้คุณค่าของตนเองควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะทางภาษา การเรียนรู้เนื้อหาและความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน

ที่มาของหัวข้อโครงการ (Topic) เช่น จากความสนใจของผู้เรียนจากสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น จากการสังเกตสิ่งๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวันและจากเนื้อหาที่เรียนหรือจากหัวข้อเนื้อหาในบทเรียน ซึ่งการตั้งชื่อหัวข้อโครงการจะตั้งก่อนหรือหลังจากการทำโครงการก็ได้

โครงการในรูปแบบต่าง ๆ มีดังนี้

โครงการแบบเต็มรูป (Full – scale Project) มีขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผนในห้องเรียน (Classroom Planning) ครูผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันกับเนื้อหาและขอบข่ายของโครงการ แนวคิดในการดำเนินการ วิธีการรวบรวมข้อมูล
2. การดำเนินการทำโครงการ (Carrying Out the Project) ผู้เรียนดำเนินงานตามขั้นตอนในแผนที่วางไว้
3. การทบทวนและติดตามงาน (Reviewing and Monitoring the Work) อภิปรายและประเมินผลย้อนกลับทั้งระหว่างและหลังการทำโครงการ ผู้สอนคอยให้คำวิพากษ์วิจารณ์และเสนอแนะ กลุ่มช่วยกันวิเคราะห์งานและร่วมกันติดตามผลการทำงาน

โครงการแบบกิจกรรมเสริม (Bridging Activities) มีขั้นตอนดังนี้

1. วางแผน (Plan) อภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาและขอบข่ายโครงการ ผู้เรียนตัดสินใจว่าจะทำงานเดี่ยว คู่ หรือกลุ่มย่อย ใช้ความรู้และความต้องการเฉพาะช่วยในการตัดสินใจ ผู้สอนช่วยเหลือในด้านภาษาที่จำเป็นต้องใช้หรือให้ตัวอย่างโครงการ
2. ปฏิบัติการ (Do) ลงมือปฏิบัติในห้องหรือนอกห้องเรียน ผู้เรียนใช้ทักษะของตนเองในการดำเนินการ

3. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Share) ทำในห้องเรียน ผู้เรียนนำเสนอโครงการเพื่อน ๆ
ถามคำถามและอภิปราย

การจัดทำโครงการตามหลักการดังกล่าวข้างต้นจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความคิด
สร้างสรรค์ การวางแผน การแก้ปัญหา ความรับผิดชอบ ตลอดจนการทำงาน ได้อย่างเป็นระบบ
และนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

โครงการต่างๆ มีหลายลักษณะเช่น โครงการวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นโครงการที่ทำการศึกษาค้นคว้า
ทดลอง เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์
ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ หรือเป็นโครงการด้านอื่นๆ เช่นโครงการวิชาชีพต่างๆ ซึ่งจะมี
ลักษณะเป็นเรื่องของการศึกษาค้นคว้าทดลองตรวจสอบสมมุติฐานโดยอาศัยการศึกษาวิเคราะห์ใช้
ทักษะกระบวนการโครงการวิทยาศาสตร์มี 4 ประเภทคือ

1. โครงการประเภททดลอง เป็นโครงการที่ออกแบบทดลองที่เป็นตัวแปรลักษณะต่างๆ
2. โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์ เป็นโครงการที่นำหลักการ ทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้
โดยคิดประดิษฐ์เครื่องมือต่างๆ โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ที่สำคัญคือต้องมีการทดลองหา
ประสิทธิภาพ และอายุการใช้งาน
3. โครงการประเภทสำรวจข้อมูล คือ การศึกษา สำรวจข้อมูลต่างๆ แต่จะไม่มีตัวแปร
เหมือนประเภทการทดลอง
4. โครงการประเภททฤษฎีต่างๆ เป็นการศึกษาหลักการหรือทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับ
วิทยาศาสตร์

ประเภทของโครงการ 2 ประเภท

1. โครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการที่บูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม
จริยธรรมและค่านิยมในกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการกำหนดโครงการและการปฏิบัติ
2. โครงการตามความสนใจ เป็นโครงการที่นักเรียนกำหนดขั้นตอน/ความถนัด/
ความสนใจและความต้องการ โดยนำเอาความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม จากกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาบูรณาการกำหนดเป็นโครงการและการปฏิบัติ

สุรางค์ สาคร (2531) กล่าวถึง กิจกรรมโครงการเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องทำต้องปฏิบัติให้บรรลุ
วัตถุประสงค์แล้วได้ผลงานออกมาในรูปแบบต่างๆ ตามที่กำหนดและข้อตกลงร่วมกันระหว่าง
ผู้เรียนกับผู้สอน โดยที่ผู้เรียนจะต้องทำด้วยตนเอง ตั้งแต่การวางแผนการทำงาน การศึกษาหา
ข้อมูลเพื่อประกอบการทำงานจนสำเร็จเรียบร้อยเป็นผลงานตามแผนและวัตถุประสงค์ที่กำหนด
ซึ่งการดำเนินโครงการมีขั้นตอนหลักๆ อยู่ 4 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นเสนอแนะปัญหา (Need and Problem)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนพบเห็นปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน รายวิชา
 2. **ขั้นวางแผน (Planning)** โดยการวางแผนและจัดเตรียมทั้งในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในโครงการ วิธีการทำงานและระยะเวลาการทำงาน
 3. **ขั้นลงมือปฏิบัติตามแผน (Doing)** ในขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องลงมือทำงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้ในขั้นที่ 2 หากเกิดปัญหาก็กจะต้องปรึกษาครูผู้ดูแลโครงการ
 4. **ขั้นสรุปและประเมินผล (Conclusion and Evaluation)** เป็นการสรุปผลที่ได้จากการทำโครงการว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดและทำการประเมินตามแผนที่ได้กำหนดไว้ด้วย
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์ พเยาว์ ยินดีสุขและราเชน มีศรี (2551) ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินโครงการโดยใช้ตามขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ ได้กล่าวว่า วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นขั้นตอนการดำเนินโครงการเพื่อหาคำตอบของปัญหา ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นระบุปัญหา**
2. **ขั้นออกแบบการรวบรวมข้อมูล**
3. **ขั้นปฏิบัติการรวบรวมข้อมูล**
4. **ขั้นวิเคราะห์ผลและสื่อความหมายข้อมูล**
5. **ขั้นสรุปผล**

จันทรเพ็ญ เชื้อพานิช (2549) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบโครงการ

1. ผู้สอนต้องตระหนักถึงความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน
2. ผู้เรียนต้องได้ภาพรวมและแนวคิดหลักของโครงการ
3. การเรียนรู้มาจากการสำรวจ ศึกษาอย่างลึกในประเด็นปัญหาที่สำคัญและเป็นจริง
4. ต้องมีผลงานนำเสนอ
5. มีการประเมินทั้งกระบวนการปฏิบัติงานและผลงาน
6. ตลอดกระบวนการเรียนการสอนต้องกระตุ้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ
7. ในด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนการสอนแบบโครงการต้องมีการประเมิน

ตลอดกระบวนการเรียนรู้ ผลของการเรียนรู้ทั้งการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ประเมินโดยกลุ่มเพื่อน (Peer Evaluation) ประเมินโดยผู้สอนผู้เชี่ยวชาญ

จากข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของโครงการและขั้นตอนการทำโครงการที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ข้างต้น จึงขอนำมาเปรียบเทียบไว้ในตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบลักษณะสำคัญของโครงการ

ลักษณะสำคัญของโครงการ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ผู้สอนต้องตระหนักถึงความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน					✓	✓			✓
ผู้เรียนเป็นผู้เลือกเรื่องหรือประเด็น	✓	✓							
ผู้เรียนได้ภาพรวมและแนวคิดหลักของโครงการ					✓				
ผู้เรียนเป็นผู้วางกรอบแนวคิดและออกแบบวางแผนวิธีการแก้ปัญหาและการทำงาน			✓	✓			✓	✓	✓
ปัญหาหรือสิ่งที่สนใจไม่มีการเตรียมการแก้ไขไว้ล่วงหน้า				✓					
มีการระบุปัญหา ซึ่งยังไม่มีการตัดสินใจในการแก้ปัญหานั้น							✓		
ผู้เรียนเลือกวิธีศึกษาหรือแหล่งเรียนรู้	✓								
เป็นการหาคำตอบโดยใช้ทักษะการเรียนรู้และปัญหาหลายด้าน		✓				✓			
เป็นงานที่ผู้เรียนใช้ทั้งความคิดและการลงมือปฏิบัติ	✓		✓			✓			✓
เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจะมีบทบาทหลักคือทำให้การสนับสนุนและเสนอแนะตลอดกระบวนการ				✓					
การเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างความรู้เดิมกับประสบการณ์ใหม่	✓								
ผู้เรียนจะสะท้อนความคิดในกระบวนการทำงาน							✓		
เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้		✓				✓	✓		✓
มุ่งเน้นการบูรณาการการเรียนรู้เนื้อหา การพัฒนาทักษะทางภาษาและกระบวนการทางสังคม				✓					
ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น	✓							✓	✓
เป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต/บรรยากาศในการเรียนจะต้องอดทนต่อความผิดพลาดและการเปลี่ยนแปลงในลักษณะต่างๆ		✓					✓		

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะสำคัญของโครงการ (ต่อ)

ลักษณะสำคัญของโครงการ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
เป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต/บรรยากาศในการเรียนจะต้องอดทนต่อความผิดพลาดและการเปลี่ยนแปลงในลักษณะต่างๆ		✓					✓		
เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือมากกว่าแข่งขัน ผู้เรียนสามารถทำงานด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่ม มีการแบ่งปันทรัพยากร ความคิด หรือความชำนาญตลอดเวลาที่ทำ				✓	✓				
เป็นวิธีการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งมีระบบขั้นตอนและต่อเนื่อง/ในประเด็นปัญหาที่สำคัญและเป็นจริง		✓	✓		✓				✓
ต้องได้ทั้งความรู้ได้พัฒนาทักษะในกระบวนการศึกษาและการทำงานที่มีระบบ เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ			✓						
เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง						✓			
ผู้เรียนต้องมีการนำเสนอ รายงานความก้าวหน้าของสิ่งที่กระทำอย่างสม่ำเสมอ				✓					
มีผลงานเกิดขึ้นเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ มีการนำเสนอให้ผู้อื่นได้รับรู้หรือมีส่วนร่วม โดยมุ่งเน้นกระบวนการในการนำงานและคุณค่าของโครงการ				✓	✓	✓			✓
ผลลัพธ์ขั้นสุดท้ายคือผลผลิตที่ได้และการประเมินอย่างมีคุณภาพ							✓		
มีการประเมินทั้งกระบวนการปฏิบัติงานและผลงาน					✓		✓		
ในด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนการสอนแบบโครงการ ต้องมีการประเมิน ตลอดกระบวนการเรียนรู้ ผลของการเรียนรู้ ทั้งการประเมินตนเอง ประเมินโดยกลุ่มเพื่อน ประเมินโดยผู้สอน/ผู้เชี่ยวชาญ					✓				
ความรู้หรือสิ่งที่ค้นพบ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน						✓			✓

หมายเหตุ: หมายเลข หมายถึง แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านดังนี้

1=โครงการรุ่งอรุณ (2544)

6=สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2550)

2=สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา (2543)

7= Global School Net Foundation (1998)

3=วลัย พานิช (2549)

8= Ward and Tiessen (1996)

4= Buck Institute for Education, 1999; The World Bank & Global School Net Foundation, 1999; Kraft, 2001)

5=จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช (2549)

9=ผู้วิจัย

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบขั้นตอนการทำโครงการ

ขั้นตอนการทำโครงการ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
ขั้นปฐมนิเทศ					✓											✓	
ระยะเวลาในเวลาในการทำโครงการ				✓													
การคิดและเลือกหัวข้อเรื่อง/กำหนดปัญหา		✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	***
ขั้นนำเสนอหัวข้อโครงการ	✓		✓		✓												
ขั้นตั้งวัตถุประสงค์ กำหนดจุดมุ่งหมายตั้งสมมติฐานศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง		✓	✓				✓			✓	✓	✓		✓			***
ขั้นวางแผนดำเนินการ	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			✓	✓	✓		***
ขั้นวางแผนประเมินผล				✓											✓	✓	
การเขียนเค้าโครงของโครงการ							✓				✓						
บูรณาการทักษะประสบการณ์ความรู้สิ่งแวดล้อมตามสภาพจริง/แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น												✓					
การปฏิบัติโครงการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	***
นำความรู้ไปใช้จริง												✓					
วิเคราะห์ข้อมูล		✓											✓				
สรุปและรายงาน	✓	✓										✓	✓				
การเขียนรายงาน						✓	✓			✓	✓						
การนำเสนอโครงการ						✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓			***
ประเมินผล	✓		✓		✓									✓		✓	***
ความสำเร็จโครงการและผลสะท้อนกลับ															✓		

หมายเหตุ: หมายเลข หมายถึง แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านดังนี้

ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมาย

ขั้นที่ 3 วางแผนดำเนินการ

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติโครงการ

ขั้นที่ 5 นำเสนอผลงาน

ขั้นที่ 6 การประเมินผล

1=สุรางค์ สาคร (2531)

9.=จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2547)

2=วลัย พานิช (2549)

10= Moss และ Duzer (1998)

3=Lardizabal (1970)

11=สุวิทย์ มูลคำ (2547)

4=San Matoo Country Office of Education (1997-1999)

12=ชาติรี เกิดธรรม (2547)

5=อภิรดี ประดิษฐ์วรรณ (2545)

13=ลัดดา ภูเกียรติ (2544)

6=กรมวิชาการ (2544)

14=อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2545)

7=รักไทย ธนวุฒิกุล (2546)

15= สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550)

8=สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2542)

16= San Matoo Country Office of Education (1997-1999)

17=ผู้วิจัย

โครงการคุณธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ให้ความหมายโครงการคุณธรรมไว้ ดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (Integral Learning Activity) ที่พัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม (Holistic Development) ที่มีคุณธรรมหรือความดีงามเป็นพื้นฐานหรือแก่นหลัก (Moral based) โดยใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ที่เกิดขึ้นมาจากความสนใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียนเอง (Learner centered) และเน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (Learning by doing) ด้วยความพากเพียรจดจ่อต่อเรื่องในช่วงระยะเวลาที่ยาวนานตามสมควร ในลักษณะวิจัยปฏิบัติการ (mini Action Research) ก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมทรามทางศีลธรรม (Problem solving) และส่งเสริมการบ่มเพาะความดีมีคุณธรรม (Moral Incubation) อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ (Pragmatic & Systematic) รวมทั้งการขยายความร่วมมือร่วมใจไปสู่บุคคลต่างๆ (Participation) ในสถานศึกษาและชุมชนของตนเอง หรือชุมชนอื่นที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวถึงหลักการทำโครงการคุณธรรมว่าเป็นการร่วมกัน-ทำดี-อย่างมีปัญญา” กระบวนการเรียนรู้ที่ดีและสมบูรณ์นั้นจะต้องเริ่มต้นจากการสร้างความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันก่อนอันเป็นปัจจัยต้นเริ่มที่สำคัญที่สุด จึงต้องออกแบบและจัดวางเงื่อนไขให้เกิดการรวมกลุ่มกัน โดยมีองค์ประกอบโครงสร้างและความสัมพันธ์ในกลุ่มให้สามารถดึงด้านบวกของแต่ละคนออกมาหากันให้ได้มากที่สุด ซึ่งก็จะทำให้เกิดการใฝ่ดี คิดดีและทำดีร่วมกันออกมาได้อย่างเต็มที่เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน เกิดการซึมซับความดีพร้อมๆ กับการเรียนรู้หรือมีกระบวนการทางปัญญาเกิดขึ้นตลอดสาย ตั้งแต่เริ่มต้นระดมความคิด การสังเกตสำรวจสภาพปัญหา ปัญญาตระหนักรู้ในสถานการณ์หรือสภาพปัญหาและสืบสาวถึงสาเหตุ ปัญญาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพิ่มเติม การรวบรวมประมวลข้อมูล ปัญญาคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ ปัญญาคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การทำความคิดให้ชัดและเป็นระบบ การคิดวางแผนงาน การร่างโครงการ ปัญญาการปรับประยุกต์จากนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ปัญญาการติดตามดำเนินงานปรับปรุงงาน ปัญญาการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ปัญญาการประเมินผลสรุปผล และปัญญาการนำเสนอ ตลอดจนสติปัญญาที่จะเท่าทันต่อโลกธรรมทั้ง 8 ได้ อย่างฉลาดและเป็นกุศลได้

พระมหาพงศ์นรินทร์ สิวัดวิไล (2552) กล่าวถึง การเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรมว่าเป็น การนำปัญหาในชีวิตจริงมาเรียนรู้ผ่านการทำโครงการเป็นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตด้วยวิธี คิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ หรือ ด้วยกระบวนการทางปัญญา เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการ ทำความดีมีคุณธรรมแบบเชิงรุก โดยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ผ่านเทคนิควิธีการเรียนรู้ แบบโครงการ (Project Approach) เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริง ในลักษณะวิจัย ปฏิบัติการ (action research) นำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมทรามทางศีลธรรม และ ส่งเสริมการบ่มเพาะความดีมีคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ

สรุปการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม หมายถึง การรวมกลุ่มกันของผู้เรียนที่มีปฏิสัมพันธ์ ร่วมกันทำโครงการด้านคุณธรรมตามความสนใจ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้การ ร่วมมือทำงาน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันรวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนกัน การ เรียนรู้แบบโครงการคุณธรรมมีลักษณะที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง คิดค้น เน้นการนำปัญหาคุณธรรมในชีวิตจริงมาเรียนรู้โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้นแนะนำ ให้ คำปรึกษา ให้กำลังใจและคอยอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวถึงขั้นตอนในการทำโครงการ คุณธรรม (สำหรับการประกวดโครงการคุณธรรมระดับประเทศ) มี 6 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตระหนักรู้และพิจารณาเลือกหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหา ขั้นตอนนี้เป็น ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดที่ต้องอาศัยภาวะการตระหนักรู้ในสถานการณ์หรือสภาพปัญหาด้วย สติปัญญาหรือภาวะที่มีแรงบันดาลใจที่จะทำสิ่งดีงามอะไรบางอย่างที่เป็นความฝันหรืออุดมคติ ซึ่งอาจจะเกิดจากผู้เรียนเองโดยตรง หรืออาจจะเกิดจากการแนะนำหรือชี้ชวนจากผู้อื่นเป็นเงื่อนไข ภายนอกที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้หรือแรงบันดาลใจขึ้นก็ได้ การสร้างความตระหนักรู้ นั้นเป็นขั้นตอนที่ยาก เพราะโดยทั่วไปสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่างๆ นั้นมักจะเกิดขึ้นอยู่แล้ว แต่มักจะถูกละเลยมองข้ามหรือซาซิบเคยชินจนมองไม่เห็นปัญหา หรือไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองมีส่วน เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นอย่างไร จึงต้องอาศัยเหตุปัจจัยภายนอก จากกัลยาณมิตรที่กระตุ้นปัจจัย ภายในใจของผู้เรียนได้ถูกตรงกับจริตนิสัย ในเงื่อนไขสถานการณ์แวดล้อม และจังหวะเวลาที่ พอเหมาะพอดี จนเกิดฉันทะร่วมกันที่จะรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินการโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เมื่อสมาชิกทุกคนใน กลุ่มเห็นพ้องกันและตัดสินใจเลือกประเด็นปัญหาหรือหัวเรื่องได้แล้ว และได้รับความเห็นชอบจาก ที่ปรึกษาแล้ว ก็จะเป็นขั้นตอนของการระดมความคิดวางแผนงานในเบื้องต้น โดยเริ่มจากการ ร่วมกันพิจารณาวิเคราะห์สภาพปัญหาแล้วสืบสาวไปหาสาเหตุและปัจจัยร่วมต่างๆ

การวางแผนเป้าหมายและวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งจะพบว่ายังมีข้อมูลของสภาพปัญหาและปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอหรือยังมีรายละเอียดที่ไม่ชัดเจน ตัวแปรสนับสนุนและองค์ความรู้ต่างๆที่จะนำมาใช้ในการวางแผนแก้ปัญหาที่ยังมีไม่ครบถ้วนหรือยังไม่ชัดเจนเป็นต้น จึงต้องมีการรวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้เพิ่มเติมจากการพบปะสนทนาขอความร่วมมือจากบุคคลต่างๆ และจากการค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือตำราและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาประมวลเพื่อจัดเตรียมสำหรับคิดวางแผนทำร่างโครงการต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างโครงการ เป็นการคิดพิจารณาวางแผนงานในรายละเอียดและภาพรวมทั้งหมด โดยนำข้อมูลที่รวบรวมและประมวลได้ทั้งหมดนั้นมาเรียบเรียงและจัดทำเป็นเอกสารร่างโครงการ ที่มีหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- 1) ชื่อโครงการ
- 2) กลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการ แสดงชื่อกลุ่ม รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม ตำแหน่ง ชั้นเรียน, ชื่อสถานศึกษา ที่ตั้ง โทรศัพท์ โทรสาร E-mail
- 3) ที่ปรึกษาโครงการ ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่ง โทรศัพท์และ E-mail
- 4) วัตถุประสงค์ (ไม่ควรเกิน 5 ข้อ)
- 5) สถานที่และกำหนดระยะเวลาดำเนินการจะเป็นภายในหรือภายนอกสถานศึกษา
- 6) ผังมโนทัศน์ สรุปภาพรวมของร่างโครงการทั้งหมดเป็นผังมโนทัศน์ ใน 1 หน้ากระดาษ
- 7) สารระสำคัญของโครงการ (คำอธิบายสารสำคัญของโครงการโดยย่อ 5-10 บรรทัด)
- 8) การศึกษาวิเคราะห์
 - 8.1) ปัญหาและสาเหตุ (ประมวลข้อมูลสภาพปัญหา แล้ววิเคราะห์สืบสาวหาสาเหตุและปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อให้เห็นที่มาและความสำคัญของโครงการ)
 - 8.2) เป้าหมาย (วางแผนเป้าหมายของการแก้ปัญหาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ)
 - 8.3) หลักการและหลักธรรมที่นำมาใช้ (แสดงหลักธรรมและแนวพระราชดำริหรือหลักวิชาการต่างๆ ที่นำมาใช้ พร้อมอธิบายความหมายโดยย่อ แล้วอธิบายเชื่อมโยงกับการดำเนินการโครงการ อย่างสอดคล้องเป็นเหตุเป็นผล)
- 9) วิธีการดำเนินงาน (แสดงวิธีการดำเนินงานเป็นข้อๆ/แผนผังที่มีคำอธิบายที่ชัดเจน)
- 10) งบประมาณและแหล่งที่มาของงบประมาณ
- 11) ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ผลโดยตรงและผลกระทบที่ต่อเนื่องออกไป)
- 12) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ปรึกษา
- 13) ความคิดเห็นและความรู้สึกของประธานกลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการ

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการโครงการ เป็นการนำร่างโครงการมาปฏิบัติจริงไปตามลำดับขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ซึ่งจะมีทั้งในส่วนที่แบ่งงานและดำเนินงานกันในระหว่างสมาชิกในกลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการ และงานในส่วนที่สร้างการมีส่วนร่วมให้กับเพื่อนนักเรียนอื่นหรือบุคคลต่างๆ ที่เข้ามาช่วยทำงานในด้านต่างๆ ตลอดจนการจัดกิจกรรมรณรงค์ขยายการมีส่วนร่วมออกไปสู่ชุมชน การดำเนินงานในช่วงนี้อาจมีข้อมูลย้อนกลับมาที่เป็นเรื่องใหม่ที่เพิ่งทราบหรือคลาดเคลื่อนไปจากที่คาดการณ์ไว้ หรือเกิดสถานการณ์ที่ยุ่งยากเป็นอุปสรรคข้อขัดข้องหรือข้อขัดแย้งให้ต้องเผชิญหน้าและแก้ปัญหาอยู่เสมอๆ อันอาจจะนำมาซึ่งความอ่อนล้า ความเหนื่อยหน่ายท้อแท้ ได้บ่อยๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นแบบฝึกหัดสำคัญของการเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรม ของผู้รับผิดชอบโครงการและผู้มาช่วยงานทั้งสิ้น และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการติดตาม สนับสนุน ดูแล ให้ความช่วยเหลือทั้งทางทรัพยากรภายนอกและทางจิตใจจากคณะที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาดำเนินการโครงการ

ผู้รับผิดชอบโครงการพึงระลึกไว้ว่าการทำงานจริงอาจมีหลายสิ่งที่ไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์และระบุไว้ในร่างโครงการ และหลายครั้งอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนงานไปจากเดิม แต่ต้องเข้าใจว่าเพราะอะไร สามารถอธิบายถึงเหตุผลของการที่ผิดพลาดไปจากแผนงานที่วางไว้ได้ อย่าทำงานเพียงเพื่อให้ได้ผลตามร่างโครงการที่วางแผนไว้เท่านั้น แต่ทำงานเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรมของตนเองและทุกคนที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ทำแล้วคุณธรรมความดีต้องเพิ่มขึ้นและควรมีความสุขจากการทำโครงการ

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน จัดทำเป็น เอกสารและสื่อการนำเสนอโครงการ ดังนี้

- 1) รายงานโครงการ ,
- 2) สรุปย่อโครงการใน 1 หน้ากระดาษ (1 หน้ากระดาษขนาด A4)
- 3) แผ่นพับนำเสนอโครงการ (1 แผ่นกระดาษขนาด A4 หน้า-หลัง)
- 4) สื่อ Presentation เช่น Powerpoint หรือ VCD (เวลาไม่เกิน 10 นาที)
- 5) แผ่นป้ายนิทรรศการโครงการ
- 6) เว็บเพจ นำเสนอโครงการผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอโครงการ เป็นทักษะที่สำคัญของผู้รับผิดชอบโครงการทุกคนที่จะต้องทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ทำการสื่อสารและถ่ายทอดความดีงามจากโครงการของตนเอง ออกสู่การรับรู้ของบุคคลอื่นและสาธารณะ สมาชิกทุกคนในกลุ่มควรทำความเข้าใจในรายละเอียดและภาพรวมของโครงการทั้งหมด แล้วชักชวนการนำเสนอในประเด็นสำคัญๆ ไว้เพื่อเตรียมตัว

สำหรับการนำเสนอบนเวที การสัมภาษณ์ซักถาม และการนำเสนอหน้าแผ่นป้ายนิทรรศการ
โครงการ ให้สามารถเข้าใจได้

บทบาทผู้สอนในการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้สอนจะต้องมีกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกอย่างเป็น
ขั้นตอน เพราะการเรียนรู้ โดยการทำโครงงานผู้เรียนต้องมีทักษะพื้นฐานหลายๆประการ อาทิเช่น
ทักษะการสังเกต ทักษะการสำรวจ ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ทักษะการทดลอง ฯลฯ และที่
สำคัญควรนำความรู้พื้นฐานที่เรียนรู้อีกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาบูรณาการในการทำโครงงาน

ดังนั้น ครูผู้จัดกิจกรรมจึงต้องศึกษาผู้เรียนเป็นอย่างดี ว่ามีความพร้อมมากน้อยแค่ไหน
อย่างไร การจัดกิจกรรมจึงต้องจัด ให้สอดคล้องกับความพร้อมของผู้เรียน แล้วค่อยฝึกทักษะให้แก่
ผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เทคนิคที่สำคัญในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบโครงงานคือครูจะต้อง
กระตุ้นผู้เรียนตลอดเวลาโดยใช้คำถามให้ผู้เรียนคิดและหาคำตอบ สำหรับการปฏิบัติในทุกขั้นตอน
ซึ่งคำถามดังกล่าวต้องเป็นลักษณะให้คิดถึงเหตุผล คิดถึงวิธีการ กระบวนการ คิดถึงความต้องการ
จำเป็น เป็นต้น เช่น ทำไมต้องศึกษาเรื่องนี้ ศึกษาเรื่องนี้แล้วจะให้ประโยชน์อย่างไร จะศึกษาโดย
วิธีไหน พยายามหลีกเลี่ยงคำถามแบบปลายปิด เช่น ใช่ หรือไม่ใช่ นอกจากใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน
แล้วครูจะต้องติดตามผลให้คำแนะนำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานคือครูจะต้อง
วางแผนการสอนและเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าว่าจะจัดกิจกรรมอย่างไรจึงจะจูงใจและส่งเสริมให้
ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

การประเมินโครงงาน

ชาตรี เกิดธรรม (2547) กล่าวถึงการประเมินโครงงานไว้ว่า

1. ประเมินได้จาก

- 1.1 การแสดงออกด้านความรู้คิด ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม
- 1.2 กระบวนการเรียนรู้
- 1.3 กระบวนการคิด
- 1.4 กระบวนการดำเนินงาน
- 1.5 ผลงาน

2. ประเมินอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นโครงงาน ประเมินระหว่างปฏิบัติงาน

ประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงงาน

3. ประเมินจากผลงาน (เอกสาร/ชิ้นงาน) แบบบันทึกต่าง ๆ แฟ้มสะสมผลงาน หลักฐานอื่น ๆ (ภาพถ่าย วิดีทัศน์ แอปบันทึกเสียง)

4. ประเมินโดย ผู้เรียน เพื่อน ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

5. ประเมินด้วยวิธี การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ การตรวจรายงาน การตรวจผลงาน/ชิ้นงาน การทดสอบ การรายงานปากเปล่า การจัดนิทรรศการ

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2551) กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนรู้แบบโครงการ

ใน 3 แนวทาง คือ

1. การประเมินกระบวนการ (evaluate group process) หมายถึง ลำดับขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมตามโครงการตั้งแต่เริ่มโครงการจนจบโครงการ

2. การประเมินผลของโครงการ (evaluate product process) หมายถึง ผลที่ได้จากการดำเนินการตามกระบวนการ เช่น คำโครงการของโครงการ รายการเขียน หรือผลการนำเสนอ

3. การประเมินทั้งกระบวนการและผลของโครงการ เกณฑ์การประเมินกระบวนการของโครงการกลุ่มนี้จะต้องมีเกณฑ์ชี้วัดที่มุ่งพิจารณาทั้งในด้านคุณภาพและด้านปริมาณของการมีส่วนร่วมกิจกรรมภายในกลุ่ม การเตรียมการในการประชุม การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ซึ่งการประเมินการเรียนรู้โดยทั่วไปมี 2 ลักษณะ คือ การประเมินระหว่างทำกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปรับพฤติกรรมการเรียนรู้และการทำงานได้ดีขึ้นและการประเมินผลสรุปเป็นการประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อพิจารณาให้คะแนนแก่ผู้เรียน

ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินการเรียนรู้แบบโครงการควรเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ดังนี้

1. ผู้สอน มีส่วนสำคัญในการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในแง่กระบวนการกลุ่มและผลงานกลุ่ม

2. ผู้เรียนประเมินตนเอง ว่ามีความรู้และส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ มากน้อยเพียงใด ซึ่งการประเมินตนเองนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกพัฒนาตนเองให้มีความรู้และเป็นผู้ที่จะสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

3. ผู้เรียนประเมินซึ่งกันและกัน เป็นวิธีการควบคุมกลุ่มได้อย่างดี ซึ่งจะต้องมีการประเมินเป็นระยะ ๆ ตลอดการดำเนินโครงการ อันก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสมาชิกในกลุ่ม คือ ทุกคนได้ตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน โดยมีกลุ่มเพื่อนสมาชิกร่วมติดตามเฝ้าดู การประเมินจากบุคคลภายนอก เช่น ผู้ให้คำปรึกษาในเรื่องการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้กับเนื้อหาสาระนั้น ๆ กับโครงการของผู้เรียน

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2550) กล่าวถึงการประเมินโครงการ ดังนี้

1. การประเมินโครงการของผู้เรียน ผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนได้รู้จักประเมินโครงการเป็นระยะ ๆ ทั้งก่อนการดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานตามโครงการ การประเมินระหว่างการทำงานทำให้ผู้เรียนได้รู้ข้อผิดพลาด ข้อบกพร่องเพื่อแก้ไขปรับปรุง ส่วนการประเมินก่อนการทำงานและเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานจะได้รู้ถึงความก้าวหน้าในการพัฒนางานและการประเมินงานโดยผู้เรียนนั้นผู้เรียนอาจประเมินตนเองหรือให้เพื่อนร่วมประเมิน

2. การประเมินโครงการของผู้สอน ควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง คือ ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียนตลอดระยะเวลาที่ทำโครงการ ไม่ประเมินเฉพาะผลสำเร็จของงานเท่านั้นแต่ประเมินขั้นตอนกระบวนการทำงานด้วย ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกได้ใช้ความคิดในการวิเคราะห์ปัญหา พิจารณาเลือก ประเมินทางเลือกและเลือกแนวทางแก้ปัญหา คิดวางแผนและดำเนินงานตามแผน สิ่งที่ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าทำโครงการจะต้องเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ พฤติกรรมในระหว่างทำงานตามโครงการ ผู้เรียนควรแสดงออกด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความอดทน อดกลั้น ซื่อตรง เที่ยงธรรม รอบคอบ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีทักษะในการคิด มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า มีทักษะในการใช้ภาษา มีทักษะในการจัดการอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน ทำงานอย่างมีเป้าหมาย ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรอบรู้ในวิชาที่ศึกษาอย่างถูกต้อง รู้วิธีการเรียนรู้และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3. รายการที่ควรประเมิน ได้แก่ ทักษะด้านความรู้ในวิชาเรียน (Knowledge Skills) ทักษะด้านความคิด (Thinking Skills) ทักษะส่วนบุคคล (Personal Skills) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Attributes) ทักษะภาคปฏิบัติ (Practical Skills)

4. วิธีการประเมินโครงการ ได้แก่ ประเมินจากผลงาน หรือชิ้นงาน (Assessing Artifacts) ประเมินจากรายงาน (Assessing Report or Dissertation) ประเมินโดยการสอบปากเปล่า (Vivas) ประเมินจากโปสเตอร์ หรือการจัดนิทรรศการ (Poster Sessions/Exhibitions) ประเมินจากการนำเสนอ (Presentation) ประเมินจากสมุดบันทึก (Log Books) หรือแฟ้มสะสมงาน (Portfolio)

Mos และ Duzer (1998 อ้างถึงในจุไรรัตน์ สุตรุ่ง, 2547) เสนอแนะว่า ควรให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยการสังเกตจากการนำเสนอผลงาน การสัมภาษณ์ซึ่งกันและกัน และจากการนำเสนอที่เป็นลายลักษณ์อักษร นอกจากนี้ควรให้ผู้เรียนเขียนบันทึก

การเรียนรู้จากการทำโครงการโดยสะท้อนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ ความรู้สึกเกี่ยวกับการเรียนรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงการ

วลัย พานิช (2549) กล่าวว่า การประเมินโครงการนี้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินหลักเพราะผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอนด้วยลักษณะสำคัญของการสอนแบบโครงการเป็นการพัฒนาทักษะทัศนคติควบคู่กับการเรียนรู้เนื้อหาด้วยการค้นพบด้วยตนเอง โดยอาจประเมิน 2 ส่วน คือ ส่วนของผู้เรียนที่ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง และส่วนของผู้สอนที่ใช้ประเมินคุณภาพของโครงการ การทำงานของผู้เรียน ประเมินความก้าวหน้าในระหว่างการทำงานและเมื่อโครงการสิ้นสุด โดยข้อควรคำนึงในการประเมินโครงการ คือ

1. ต้องให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินหลัก
2. อาจใช้การอภิปรายเป็นกระบวนการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
3. อาจให้ผู้เรียนเขียนแสดงความรู้สึกต่อผลงานของผู้เรียนที่เรียกว่า reaction sheet ซึ่งเป็น self-evaluation ได้ ตัวอย่างคำถาม เช่นกระบวนการใดในโครงการที่คิดว่าดำเนินไปด้วยดี กิจกรรมใดที่เป็นอุปสรรคผู้เรียนมีบทบาทใดบ้างในการทำโครงการจากการประเมินความรู้สึก รวมทั้งปฏิกริยาของผู้เรียนนี้ได้สะท้อนให้เห็นกระบวนการปฏิบัติงานของผู้เรียน ทัศนคตินี้สามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผู้เรียนได้มีสมาชิกในกลุ่มใดบ้างที่ไม่ได้รับผิดชอบในการทำโครงการประเมินผลงานของตนเองว่าอยู่ในระดับใด ดีเยี่ยม ดี พอใช้ ยังไม่ดีมีข้อเสนอแนะใดบ้างสำหรับโครงการ
4. ในส่วนของผู้สอนอาจจะประเมินคุณภาพของโครงการโดยใช้มาตราส่วน ประเมินค่า (rating scale) เป็นต้น โดยประเมินในเชิงของเนื้อหาสาระการดำเนินงาน และการนำเสนอโครงการ

3.56 ผลงานดีมาก

2.56 ผลงานดี

2.55 – 1.56 ผลงานพอใช้

1.55 – 1.00 ผลงานต้องปรับปรุง

เมื่อประเมินการทำงานแล้วจึงนำมาหาค่าเฉลี่ยและแปลผลการประเมินซึ่งเป็นการประเมินเชิงคุณภาพที่แสดงให้เห็นรายละเอียดขั้นตอนของการทำงานและการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและผู้สอนก็สามารถเป็นผู้ให้รายละเอียด คุณภาพของผลงาน และการทำงานของผู้เรียนด้วยเพื่อให้นำไปปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป

อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2545) กล่าวถึงการประเมินโครงการโดยใช้รูปกรอกว่า รูปกรอก ถูกออกแบบมาโดยมีเกณฑ์และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อกำหนดความคาดหวังและวิธีการให้เกรด มีการอธิบายสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ผู้เรียนต้องเข้าใจเกณฑ์ตัดสินความสำเร็จ และตลอดการทำโครงการ ผู้เรียนสามารถใช้รูปกรอกเป็นแนวทางได้ รูปกรอกสำหรับโครงการ

ชื่อ :

โครงการ :

วันที่ :

ตนเอง :

เพื่อน :

ครู :

ความถูกต้องของข้อมูล

2..... 3..... 4..... 5.....

การใช้ภาพ

2..... 3..... 4..... 5.....

ความสมบูรณ์

2..... 3..... 4..... 5.....

การนำเสนอ

2..... 3..... 4..... 5.....

การมีส่วนร่วมของทีม

2..... 3..... 4..... 5.....

การใช้เวลา

2..... 3..... 4..... 5.....

ข้อเสนอแนะ :

.....

.....

การที่ผู้เรียนบันทึกเวลาทำโครงการ ข้อค้นพบ และวิธีทำงานเป็นวิธีแสดงว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนทำงานกับเพื่อน ต้องมีการกำหนดภาระงานและมีการใช้ทักษะทาง สังคมที่เหมาะสม ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกบทบาทและหน้าที่เพื่อนำไปประเมินพร้อมกับการ ประเมินผลงาน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ พเยาว์ ยินดีสุขและราเชน มีศรี (2551) กล่าวว่า ในการตัดสินคุณค่าเรื่องหนึ่งเรื่องใดการวัดหรือประเมินสิ่งนั้นอย่างดีรอบคอบเป็นสิ่งจำเป็น การประเมินผลเป็นบทบาทสำคัญของครู ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ (Learning) การเรียนการสอน (Instruction) การประเมินการเรียนรู้ (Assessment) และการประเมินผล (Evaluation) อย่างชัดเจน ซึ่งคำดังกล่าวข้างต้นมีความสัมพันธ์กันครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ในขณะที่เดียวกันการประเมินผลก็ใช้เป็นการตัดสินการเรียนรู้ ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อการตัดสินให้ระดับคะแนน

การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment) สิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจไม่จำเป็นต้องตัดสินคุณค่าหรือการประเมินผล (Evaluation) แต่การประเมินผลหรือการตัดสินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งจำเป็นต้องมีการประเมินการเรียนรู้มีคุณภาพก็ทำให้การประเมินผลมีคุณภาพ ถ้าการประเมินการเรียนรู้ผิดพลาด การตัดสินก็ผิดพลาด หรืออาจกล่าวได้ว่า การตัดสินผลที่มีความเที่ยงตรงนั้นได้มาจากการประเมินการเรียนรู้ที่มีความถูกต้องและสมบูรณ์

ในการวางแผน ดำเนินการและการจัดการประเมินการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ผู้ประเมินต้องมีความรู้ ความเข้าใจในประเด็นต่อไปนี้

1. พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของนักเรียนที่ต้องประเมินมีอะไรบ้าง
2. กระบวนการหรือวิธีการประเมินมีอะไรบ้าง
3. เป้าหมายของการประเมินการเรียนรู้คืออะไร
4. จุดเน้นที่ต้องประเมินการเรียนรู้คืออะไร
5. ผู้มีหน้าที่ประเมินการเรียนรู้มีใครบ้าง

ในการประเมินการเรียนรู้ เป็นการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic assessment) มีการประเมินอะไรบ้าง การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงนั้นเป็นการประเมินในเรื่องต่อไปนี้

1. ผลการเรียนรู้ด้านวิชาการ คือ ความรู้ ความเข้าใจในสาระ
2. การใช้เหตุผล คือการใช้กระบวนการแก้ปัญหา การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ การใช้กระบวนการสร้างความรู้
3. ทักษะและสมรรถนะ เช่น ทักษะการนำเสนอ ทักษะการเขียน ทักษะการทำงานเป็นทักษะการวิจัย ทักษะการจัดระบบและวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการทำงานด้วยความอดทนและฝ่าฟันอุปสรรค ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

4. เจตคติ เช่น การพัฒนาเจตคติต่อการเรียน การรักเรียน ความเป็นพลเมืองดี ใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นนักอ่าน อุตสาหะ อดทน อดออม อดทนอดกลั้น อดทนอดกลั้น อดทนอดกลั้น อดทนอดกลั้น

5. นิสัยการทำงาน เช่นการทำงานได้สำเร็จตรงตามเวลา ใช้เวลาอย่างมีค่า ความรับผิดชอบ ความอดทนเพื่อให้ได้งานมีคุณภาพ การทำงานอย่างต่อเนื่อง

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคนอื่นๆ (2544) กล่าวว่า การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงมุ่งเก็บข้อมูลว่านักเรียนสร้างความรู้ได้อย่างไร มากกว่าการให้นักเรียนนำความรู้ที่ครูป้อนออกมานำเสนอ และการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นๆ ด้วยเพื่อให้ได้ผลตรงตามสภาพที่แท้จริงที่สุด ลักษณะสำคัญของการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงมีดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อมๆ กับการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. เป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมเป็นสำคัญซึ่งแสดงออกมาจริง
3. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. เน้นการพัฒนาผู้เรียนและการประเมินตนเอง
5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานเหตุการณ์ในชีวิตจริงเพื่อการเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง
6. มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติในทุกบริบททั้งที่โรงเรียน บ้านและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

7. เน้นคุณภาพของผลงานซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลายด้านของผู้เรียน

8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์
9. ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชมในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความสุข
10. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ในการเรียนรู้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

1. การอธิบายตามวัตถุประสงค์
2. แบบทดสอบมาตรฐาน
3. แบบทดสอบที่พัฒนาโดยครู
4. การเขียนบันทึกผลการเรียนรู้
5. การนำเสนอด้วยวาจา
6. โครงงาน
7. การปฏิบัติทดลอง
8. แฟ้มสะสมงาน/ผลงาน

9. การสังเกต
10. การบันทึก
11. แบบสอบถาม
12. แบบสัมภาษณ์
13. บันทึกการเรียนรู้/การเขียนอนุทิน
14. ทีมจัดการโดยนักเรียน
15. ทีมประเมินโดยครู
16. การประชุมผู้ปกครอง

พิมพันธ์ เดชะคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุขและราชน มีศรี (2551) กล่าวว่า ในการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง ต้องพิจารณาว่าประเมินอะไรและจึงเลือกวัตถุประสงค์ของการประเมินให้สอดคล้องกันกับการประเมินการเรียนรู้มีจุดเน้นดังนี้

1. การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง (diagnostic assessment)
2. การประเมินการเรียนรู้ระหว่างเรียน (Formative assessment)
3. การประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน (summative assessment)

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หรืออาจกล่าวว่าเป็น การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic learning) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้การทำงานปฏิบัติงาน และผลผลิต ดังนั้นการวัดและการประเมินผลจึงต้องเป็นการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง คือ เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากกระบวนการเรียนรู้ การทำงาน การปฏิบัติงานและผลผลิตที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ในสภาพสอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้ เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพจริง หรือคล้ายจริงเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนให้นักเรียนตอบสนองแล้วนำข้อมูลสู่การตีค่า ประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงหรือคล้ายจริงเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนให้นักเรียนตอบสนองแล้วนำข้อมูลสู่การตีค่า ประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นกระบวนการควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางหรือการเรียนรู้สภาพจริง นักเรียนต้องใช้กระบวนการ (Process) การปฏิบัติกิจกรรม (Performance) เพื่อค้นหาผลผลิตใหม่ (Product) ดังนั้นการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง จึงเป็นการประเมินกระบวนการปฏิบัติ รวมทั้งผลผลิตที่อาจเป็นความรู้ และสิ่งประดิษฐ์หรือชิ้นงานใหม่ด้วย

การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียน การสอน การปฏิบัติหรือการทำงาน รวมทั้งประเมินผลการผลิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การประเมินกระบวนการเรียนรู้ (Process of learning)

การประเมินกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนใช้ เป็นวิธีการสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วยการใช้กระบวนการเรียนเป็นระยะๆ จึงต้องมีการประมวลข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของนักเรียนในการใช้กระบวนการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น ต้องประเมินการทำงานของกลุ่มนักเรียนเป็นต้น ซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มต้องสามารถทำงานกลุ่มได้อย่างมีคุณภาพ จึงต้องประเมิน 1) ภาวะของหัวหน้า 2) บทบาทของสมาชิกกลุ่มในการร่วมทำงานเป็นทีม 3) ประเมินกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม คือการวางแผนและการปฏิบัติตามแผน ประเมินผลเป็นระยะๆ การวิเคราะห์รวมทั้งการสรุปผลงาน จากนั้นจึงนำผลการประเมินไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. การประเมินกระบวนการเรียนการสอน (Process of instruction)

เป็นกระบวนการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครู โดยต้องดำเนินกิจกรรม

2.1 ให้คำนิยามของกระบวนการจัดการเรียนการสอน

2.2 ประมวลข้อมูลจากครูที่เกี่ยวข้อง

2.3 สรุปผล

2.4 วางแผนเพื่อปรับปรุง

3. การประเมินการปฏิบัติ/การทำงาน (Performance)

การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานของนักเรียน ครูสามารถประเมินประเด็น

3.1 การใช้เหตุผล เช่น กระบวนการแก้ปัญหา การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์แก้ปัญหา หรือทดลองเพื่อหาคำตอบ

3.2 ทักษะและสมรรถนะ เช่น ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการเขียน ทักษะการทดลอง ทักษะการทำโครงการ

3.3 เจตคติของนักเรียน ความพอใจ ความสนใจ

3.4 นิสัยการทำงาน

3.5 ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

4. การประเมินผลผลิต (Product)

สามารถประเมินในสิ่งต่อไปนี้

4.1 ผลการเรียนรู้ คือ ความรู้เชิงวิชาการ

4.2 ผลผลิต คือ ผลงานต่าง ๆ ที่สามารถนับเป็นขั้นได้ เช่น รายงานสิ่งประดิษฐ์ และชิ้นงานลักษณะต่าง ๆ

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ พเยาว์ ยินดีสุขและราเชน มีศรี (2551) กล่าวว่า การพัฒนา
ตัวบ่งชี้ ลักษณะตัวบ่งชี้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ตัวบ่งชี้ที่มีตัวขอบเขตชัดเจนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ง่าย เช่น ตัวบ่งชี้ด้าน
ผลผลิตของนักเรียน เช่น ระบุว่า

- 1.1 มีรายงานโครงงาน รายงานวิชาการ
- 1.2 มีสิ่งประดิษฐ์วิทยาศาสตร์ สิ่งประดิษฐ์งานช่าง
- 1.3 มีชิ้นงาน เช่น ภาพโปสเตอร์ ผังมโนทัศน์
- 1.4 มีเรียงความ ความเรียงและมีบทคัดย่อ ฯลฯ

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ในการนับจำนวนรายงาน ชิ้นงาน งานสิ่งประดิษฐ์ได้โดยตรง

2. ตัวบ่งชี้ที่มีขอบเขตกว้างขวางและเป็นคุณลักษณะแฝงที่ไม่อาจเรียกเก็บข้อมูลโดยตรง
ต้องสร้างเครื่องมือวัดตัวบ่งชี้ขึ้นโดยเฉพาะ เช่น ตัวบ่งชี้กระบวนการปฏิบัติงานของนักเรียน
เช่นระบุว่า

- 2.1 นักเรียนมีกระบวนการวางแผนเพื่อปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้
- 2.2 นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่กำหนดให้
- 2.3 นักเรียนปฏิบัติตามทดลองตามแผนที่กำหนดโดยครู
- 2.4 นักเรียนปฏิบัติตามแผนที่กำหนดโดยนักเรียนเอง
- 2.5 นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม
- 2.6 นักเรียนปฏิบัติการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ดังกล่าวอาจใช้เครื่องมือประเภท แบบสอบถาม
แบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ประกอบด้วยข้อความ (Item) ที่แสดงถึงพฤติกรรมหรือการ
กระทำของนักเรียนในการใช้กระบวนการเรียนรู้ และการดำเนินปฏิบัติการเพื่อค้นหาความรู้รวมทั้ง
ชิ้นงานใหม่

การพัฒนาประเมินการเรียนรู้

การสร้างเกณฑ์การประเมินที่นิยมใช้มากมี 2 วิธี

1. เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (rubrics scoring) เป็นเกณฑ์ที่ต้องกำหนด
รายละเอียดการให้คะแนนอย่างชัดเจนสำหรับทุกตัวบ่งชี้ ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจะมีความเป็น
ปรนัยสูงและมีความตรงสูง

2. เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) เป็นเกณฑ์ที่ต้องกำหนด
เป็นกลางไม่มีรายละเอียดการให้คะแนนอย่างชัดเจนในแต่ละข้อมูล สะดวกต่อการเก็บรวบรวม

ข้อมูล โดยข้อมูลที่ได้มีความเป็นปรนัยน้อยกว่าวิธีการให้คะแนนแบบรูบริกส์ เช่น กำหนดเกณฑ์ 5 ระดับ 5-4-3-2-1 กำหนดเกณฑ์ 4 ระดับ 4-3-2-1 เป็นต้น

ตัวอย่างเกณฑ์ 3 ระดับ

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าพฤติกรรมสอดคล้อง
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมสอดคล้อง
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าพฤติกรรมไม่สอดคล้อง

ตัวอย่างเกณฑ์ 4 ระดับ

- 4 หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมจนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้
- 3 หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมแต่ยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ชัดเจน
- 2 หมายถึง นักเรียนตระหนักความสำคัญแต่ยังไม่แสดงพฤติกรรมให้ปรากฏ
- 1 หมายถึง นักเรียนมีความตั้งใจจะหาความรู้ แต่ไม่แสดงพฤติกรรม

ตอนที่ 3 การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

ความหมาย

กรมวิชาการ (2544) ให้ความหมายการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน โดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตรงกันข้ามกับการเรียนที่เน้นการแข่งขัน (Competitive Learning) และการเรียนตามลำพัง (Individualized Learning)

สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ (2549) ให้ความหมายการเรียนรู้แบบร่วมมือว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่ง ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ของแต่ละคน สนับสนุนให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้การเรียนรู้แบบร่วมมือยังเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะหรือทีมตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถปรับตัวให้อยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สุมนทนา พรหมบุญ และคณะ (2540) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันความรู้ ให้กำลังใจกันและกันและดูแลซึ่งกันและกัน หลักการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะคล้ายกับกระบวนการกลุ่ม แต่ต่างกันที่ การเรียนรู้แบบร่วมมือจัดกลุ่มให้ผู้เรียนคละกันทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด กิจกรรมที่มักจะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเล่าเรื่องรอบวง มุมสนทนา ปริศนาความคิด การร่วมมือกันแข่งขันกันคิด

ส่วนวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2552) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือโดยการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกัน โดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพากัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดซึ่งตรงข้ามกับการเรียนที่เน้นการแข่งขันและการเรียนตามลำพัง

สเลวิน (Slavin, 1995) ให้ความหมายการเรียนรู้แบบร่วมมือว่าเป็นการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจัดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกันมาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายเดียวกันของกลุ่ม ทั้งนี้ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของผู้เรียนทุกคนในกลุ่ม ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มต้องมีบทบาทที่ชัดเจน และทำงานไปพร้อม ๆ กัน มีทักษะทางสังคม มีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน จนสามารถทำให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มประสบผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายของกลุ่ม

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการสอนที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันในกลุ่มย่อย ๆ เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ในแต่ละกลุ่มจะมีผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน ผู้เรียนแต่ละคนจะต้องร่วมมือในการเรียนรู้ร่วมกัน มีการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้กำลังใจซึ่งกันและกัน คนที่เก่งกว่าจะช่วยคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม เพราะยึดถือแนวคิดที่ว่า ความสำเร็จของสมาชิกทุกคนจะรวมเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

สรุปได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนสมาชิก ในกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน ซึ่งการจะไปให้ถึงเป้าหมายที่วางไว้นั้นสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะทำให้งานที่ทำร่วมกันนั้นประสบความสำเร็จและที่สำคัญคือผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น

องค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Johnson and Johnson (1994) ได้สรุปว่ามีองค์ประกอบ ที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก (Positive Interdependent) หมายถึงการพึ่งพากันในทางบวก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การพึ่งพากันเชิงผลลัพธ์ คือการพึ่งพากันในด้านการได้รับผลประโยชน์จากความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน ซึ่งความสำเร็จของกลุ่มอาจจะเป็นผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่ม ในการสร้างการพึ่งพากันในเชิงผลลัพธ์ได้ดีนั้น ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทำงาน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน จึงจะเกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน สามารถร่วมมือกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ และการพึ่งพาในเชิงวิธีการ คือการพึ่งพากันในด้านกระบวนการทำงานเพื่อให้งานกลุ่มสามารถบรรลุได้ตามเป้าหมาย ซึ่งต้องสร้างสภาพการณ์ให้ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มได้รู้ว่าตนเองมีความสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่ม ในการสร้างสภาพการพึ่งพากันในเชิงวิธีการ มีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การทำให้เกิดการพึ่งพาทรัพยากรหรือข้อมูล (Resource Interdependence) คือ แต่ละบุคคลจะมีข้อมูลความรู้เพียงบางส่วนที่เป็นประโยชน์ต่องานของกลุ่ม ทุกคนต้องนำข้อมูลมารวมกันจึงจะทำให้งานสำเร็จได้ ในลักษณะที่เป็นการทำงานหรืออุปกรณ์ที่ทุกคนต้องทำหรือใช้ร่วมกัน

1.2 ทำให้เกิดการพึ่งพาเชิงบทบาทของสมาชิก (Role Interdependence) คือ การกำหนด บทบาทของการทำงานให้แต่ละบุคคลในกลุ่ม และการทำให้เกิดการพึ่งพาเชิงภาระงาน (Task Interdependence) คือ แบ่งงานให้แต่ละบุคคลในกลุ่มมีทักษะที่เกี่ยวข้องกัน ถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งทำงานของตนไม่เสร็จ จะทำให้สมาชิกคนอื่นไม่สามารถทำงานในส่วนที่ต่อเนื่องได้

2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม (Face to Face Promotive Interdependence) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนช่วยเหลือกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กัน การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด การอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ การรับฟังเหตุผลของสมาชิกในกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ การรับฟังเหตุผลของสมาชิกภายในกลุ่ม จะก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกันทางสังคม จากการช่วยเหลือสนับสนุนกัน การเรียนรู้เหตุผลของกันและกัน ทำให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับ การทำงานของตนเอง จากการตอบสนองทางวาจา และท่าทางของเพื่อนสมาชิกช่วยให้รู้จักเพื่อนสมาชิกได้ดียิ่งขึ้นส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล (Individual Accountability) หมายถึง ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน โดยต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนสมาชิก ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถและความรู้ที่แต่ละคนจะได้รับ มีการตรวจสอบเพื่อความแน่ใจว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือไม่ โดยประเมินผลงานของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งรวมกันเป็นผลงานของกลุ่ม ให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งกลุ่มและรายบุคคลให้สมาชิกทุกคนรายงานหรือมีโอกาสดูความคิดเห็นโดยทั่วถึง ตรวจสอบสรุปผลการเรียนเป็นรายบุคคลหลังจบบทเรียน เพื่อเป็นการประกันว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มรับผิดชอบทุกอย่างร่วมกับกลุ่ม ทั้งนี้สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความมั่นใจและพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small Group Skills) หมายถึง การมีทักษะทางสังคม (Social Skill) เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คือ มีความเป็นผู้นำ รู้จักตัดสินใจ สามารถสร้างความไว้วางใจ รู้จักติดต่อสื่อสาร และสามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกันที่จะช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จ

5. กระบวนการทำงานของกลุ่ม (Group Processing) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่ม โดยผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด มีความร่วมมือทั้งด้านความคิด การทำงาน และความรับผิดชอบร่วมกันจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ การที่จะช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายนั้น กลุ่มจะต้องมีหัวหน้าที่ดี สมาชิกดี และกระบวนการทำงานดี นั่นคือ มีการเข้าใจในเป้าหมายการทำงานร่วมกันในกระบวนการนี้สิ่งที่สำคัญ คือ การประเมินทั้งในส่วนที่เป็นวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม โดยเน้นการประเมินคะแนนของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มมาเป็นคะแนนกลุ่มเพื่อตัดสินความสำเร็จของกลุ่มด้วย ประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม ประเมินหัวหน้า และประเมินสมาชิกกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้ ผู้เรียนเห็นความสำคัญของกระบวนการกลุ่มที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่มได้

Tenenberg (1995; Smith, 1996) กล่าวถึงองค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า

1. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก ผู้เรียนต้องมีความเชื่อว่าตนเองจะต้องเชื่อมโยงกับผู้อื่นในทางที่จะไม่มีใครประสบความสำเร็จถ้าสมาชิกคนอื่นของกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จด้วย ผู้เรียนจะต้องทำงานด้วยกันเพื่อให้งานสำเร็จ ทุกคนในกลุ่มต้องพึ่งกันในด้านทรัพยากร แบ่งปันสิ่งที่ตนมีอยู่แก่กันและกัน ต้องรู้จักแบ่งงานกันทำตามบทบาท ตามความถนัด และความเชี่ยวชาญของตน

2. ปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นตัวเชื่อมโยง ผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือ อธิบายให้ สอนกันและกัน คิดแก้ปัญหาาร่วมกัน ส่งเสริมความสำเร็จของกันและกัน

3. ความรับผิดชอบส่วนบุคคล เมื่อผู้เรียนอยู่ในกลุ่มได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการ สร้างความคุ้นเคย การกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกันให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยอมรับสนับสนุน คัดค้านด้วยเหตุผล รวมทั้งการควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจในตนเองในด้านความคาดหวัง ในความสำเร็จ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อระยะเวลาการทำงานกลุ่ม จนในที่สุดเกิดเป็นค่านิยมของ ผู้เรียนในด้านความรับผิดชอบส่วนบุคคล

4. ทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถในการสร้างความเข้าใจระหว่าง ผู้เรียนที่ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้สามารถสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนในกลุ่มมี ทักษะในการสื่อสาร เช่น การให้ข้อมูล การแสวงหาข้อมูล การประสานงาน การจูงใจ การประเมิน การขยายความ การจัดประมวลความคิด การประนีประนอม การรักษามาตรฐาน การเป็นสมาชิก ของกลุ่มและการเป็นผู้นำ

5. กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้องค์ประกอบที่กล่าวมาทั้ง 4 ประการ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ แบบร่วมมือ

การสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้สอนต้องฝึกให้ผู้เรียนใช้เพื่อให้เกิด ปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมภายในกลุ่มอันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ทักษะที่จำเป็น ได้แก่

1. ทักษะกระบวนการกลุ่ม เป็นทักษะที่ใช้ในการจัดกลุ่มและสร้างปทัสฐานของพฤติกรรม ที่เหมาะสม เช่น การเข้าหรือออกจากกลุ่มให้มีเสียงน้อยที่สุด การทำงานเงียบ ๆ และว่องไว การส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมและการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มอย่างนุ่มนวลผู้สอนต้องสอนทักษะนี้ เพื่อคงสภาพชั้นเรียนที่ดีและเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนมีเจตคติที่ดีต่องานของกลุ่ม

2. ทักษะการทำหน้าที่เป็นทักษะเกี่ยวกับการจัดการและการใช้ความพยายามของกลุ่ม ทำงานให้สำเร็จและยังคงสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน เช่น การพูดจาสนับสนุนและยอมรับความคิดของ สมาชิก การขอความช่วยเหลือ การทำเรื่องได้ชัดเจน การขออนุญาตอธิบายแทนผู้อื่น การเสนอแนะความคิดใหม่ ๆ และการจูงใจเมื่อกลุ่มขาดความกระตือรือร้น ผู้สอนต้องสอนทักษะนี้ เพื่อให้การปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมีประสิทธิภาพ

3. ทักษะการวางระบบ เป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดี เช่น การส่งเสริมให้ สมาชิกสรุปข้อมูลสำคัญ การเติมข้อมูลสำคัญที่ยังขาดหายไป การทบทวนข้อมูลสำคัญ และการใช้

เทคนิคการจำประเด็นสำคัญ ผู้สอนต้องสอนทักษะนี้เพื่อให้แน่ใจว่ากลุ่มสามารถสร้างความคิดที่มีคุณภาพและตัดสินใจถูกต้อง

4. ทักษะการสืบค้นเป็นทักษะที่นำมาใช้กระตุ้นให้เกิดการโต้แย้งทางวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนได้กลับไปคิดทบทวน ทำทลายความคิดผู้อื่น และค้นหาเหตุผล เช่น การวิจารณ์ความคิดคนอื่น การรู้วิธีค้นหาตรวจสอบข้อมูล เพื่อหาคำตอบและวิธีแก้ปัญหา และการจัดระบบปัญหา ผู้สอนต้องสอนทักษะนี้ซึ่งเป็นทักษะที่ยากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีเกี่ยวข้องกับข้อโต้แย้งและสิ่งที่สามารถตกลงกันได้ และรู้วิธีกระตุ้นความคิดและความอยากรู้ของกลุ่มให้ค้นหาต่อไป แม้จะได้ข้อสรุปมาแล้วครั้งหนึ่ง ซึ่งอาจไม่ใช่วิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

คาแกน (Kagan, 1995) อธิบายถึงองค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือ 6 ประการ คือ

1. เป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ประมาณ 2-6 คน ที่สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน ขนาดกลุ่มที่เหมาะสมที่สุดคือ 4 คน ที่จะเปิดโอกาสให้ ทุก ๆ คนในกลุ่มได้ร่วมมืออย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งสามารถแบ่งงานให้ทำเป็นคู่ได้สะดวก

2. มีความเต็มใจ สมาชิกในกลุ่มมีความเต็มใจที่จะร่วมมือกันในการเรียนและทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมกัน มีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ มีความกระตือรือร้น ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน โดยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการยอมรับกันและกันเพื่อให้งานสำเร็จไปด้วยดี

3. มีการจัดการ เพื่อให้กลุ่มทำงานแบบร่วมมือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการแบ่งงานภายในกลุ่ม กำหนดบทบาทสมาชิก เป็นต้น

4. มีทักษะสังคม มีทักษะในการทำงานร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ความช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. มีหลักการพื้นฐาน 5 ประการ คือ

5.1 การพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือกัน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ และเข้าใจว่าความสำเร็จของแต่ละคน คือ ความสำเร็จของกลุ่ม

5.2 มีความรับผิดชอบเป็นรายบุคคล ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการค้นคว้าการทำงาน สมาชิกทุกคนต้องเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนเหมือนกันจึงถือว่าเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

5.3 มีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน

5.4 การปฏิสัมพันธ์ไปพร้อม ๆ กัน

5.5 มีเทคนิคหรือรูปแบบการจัดกิจกรรม

กรมวิชาการ (2544) กล่าวถึง องค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ ดังนี้

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก (Positive Interdependent) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น มีการแบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูลต่าง ๆ ในการทำงาน ทุกคนมีบทบาทหน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก มีหลายวิธีเช่น

1.1 การกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม (แต่ละคนลงมือเรียนและต้องแน่ใจว่าสมาชิกคนอื่นเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน)

1.2 การกำหนดรางวัลร่วมกัน (ถ้าทุกคนทำได้ตามเกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนดไว้ แต่ละคนจะได้รับคะแนนเท่าเทียมกัน)

1.3 การกำหนดให้ใช้วัสดุอุปกรณ์ หรือสื่อการเรียนอื่น ๆ ร่วมกัน

1.4 การกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่ม แต่ละคนจะมีบทบาทในกลุ่ม เช่น ผู้อ่าน ผู้ตรวจสอบ ผู้บันทึก ผู้ให้กำลังใจ ผู้จัดหาวัสดุ

2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม (Face to Face Promotive Interdependence) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ โดยทำกิจกรรม ดังนี้

2.1 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2.2 อธิบายความรู้ให้เพื่อนในกลุ่มฟัง

ผู้เรียนได้มีโอกาสติดต่อกันโดยตรง เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และการให้ข้อมูล ย้อนกลับ

3. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล

3.1 กำหนดหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในกลุ่มตามความเหมาะสม

3.2 สุ่มถามหรือสุ่มตรวจงานสมาชิกของกลุ่ม

3.3 สังเกตและบันทึกการทำงานกลุ่มของสมาชิก

3.4 กำหนดให้สมาชิก 1 คน ในกลุ่มเป็นผู้ตรวจสอบความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับงานกลุ่ม

3.5 ให้ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่ตนเรียนรู้ให้เพื่อนฟัง

3.6 ทดสอบรายบุคคล

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small Group Skills) ทักษะที่จะช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จได้แก่

- 4.1 การทำความรู้จักและไว้วางใจผู้อื่น
- 4.2 การสื่อสาร
- 4.3 การยอมรับและช่วยเหลือกัน
- 4.4 การวิจารณ์ความคิดเห็น โดยไม่วิจารณ์เจ้าของความคิด
- 4.5 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง
- 4.6 การให้ความสำคัญ และการเอาใจใส่ต่อทุกคนเท่าเทียมกัน

5. กระบวนการทำงานของกลุ่ม (Group Processing) สมาชิกจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม โดยกระบวนการทำงานของกลุ่มสามารถกระทำได้โดย

- 5.1 ให้อธิบายการกระทำของสมาชิกที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์
- 5.2 ให้ตัดสินใจว่าการกระทำใดของกลุ่มที่ควรรักษาไว้และการกระทำใดควรเลิกปฏิบัติ
- 5.3 ให้เล่าเหตุการณ์ในกลุ่ม ปัญหาของกลุ่มหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548) การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยมี 4 องค์ประกอบคือ

1. การจัดประสบการณ์ ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนมาแลกเปลี่ยนกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
2. การสะท้อนความคิดและอภิปราย ให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตนกับสมาชิกในกลุ่ม ครูผู้สอนช่วยวิจารณ์ในประเด็นที่มีความแตกต่างและช่วยจุดประกายความคิดให้ผู้เรียนกว้างขวางออกไปด้วย
3. การสร้างความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด เป็นการสร้างความเข้าใจและนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ อาจเกิดขึ้นโดยผู้เรียนเป็นฝ่ายริเริ่มและครูช่วยเติมเต็มให้สมบูรณ์หรือครูอาจชี้ทางแล้วผู้เรียนสานต่อจนเกิดความคิดสมบูรณ์กลายเป็นความคิดรวบยอดของแต่ละเรื่อง
5. การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนนำเอาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะหรือสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดเป็นแนวทางของผู้เรียนเอง

ชนัท ธาตุทอง (2551) กล่าวถึงองค์ประกอบ ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้

1. มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในทางบวก (Clearly Perceived Positive Interdependence)
 2. ทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน ใช้ข้อมูลอุปกรณ์ต่าง ๆ ร่วมกัน มีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน
 3. มีการแข่งขัน รับผลของความสำเร็จร่วมกัน รับประโยชน์หรือรางวัลเท่าเทียมกัน
 4. มีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างทำงานกลุ่ม (Face to Face Promotion Interaction) สมาชิกในกลุ่มแล้วเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อธิบายความรู้ให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง มีการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
 5. มีการตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อกลุ่มหรือไม่ อย่างไร ตรวจสอบเป็นรายบุคคล
 6. มีการใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะทำงานกลุ่มย่อย ได้แก่ ทักษะระหว่างบุคคล ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะผู้นำ ทักษะการแก้ปัญหา
- สรุป องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่
1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก ด้านความสำเร็จของกลุ่ม และด้านกระบวนการทำงานเพื่อให้งานกลุ่มสามารถบรรลุได้ตามเป้าหมาย ซึ่งสมาชิกจะพึ่งพากันเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานในด้านข้อมูล บทบาทของสมาชิก ตามความถนัด และความเชี่ยวชาญของตน
 2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ผู้เรียนช่วยเหลือกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กัน การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด การให้ข้อมูลย้อนกลับการรับฟังเหตุผล ทำงานร่วมกัน
 3. ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละบุคคล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยอมรับสนับสนุน คัดค้านด้วยเหตุผล รวมทั้งการควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจในตนเองในด้านความคาดหวัง ในความสำเร็จ รวมถึงมีการตรวจสอบผลการเรียนเป็นรายบุคคลหลังจบบทเรียน
 4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
 5. กระบวนการทำงานของกลุ่ม มีหัวหน้าที่ดี สมาชิกดี และกระบวนการทำงานดี มีการเข้าใจในเป้าหมายการทำงานร่วมกันในกระบวนการนี้สิ่งที่สำคัญ คือ การประเมินทั้งในส่วนที่เป็นวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม และผลงานของกลุ่ม โดยเน้นการประเมินคะแนนของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มมาเป็นคะแนน

ประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ทิตินา แชมมณี (2545) ได้แบ่งกลุ่มการเรียนรู้ 3 ประเภท ดังนี้

1. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning Group) กลุ่มประเภทนี้ ครูจัดขึ้นโดยการวางแผน จัดระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้สาระต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นหลายๆชั่วโมงติดต่อกันหรือหลายสัปดาห์ติดต่อกัน จนกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด

2. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning Group) กลุ่มประเภทนี้ ครูจัดขึ้นเฉพาะกิจเป็นครั้งคราว โดยสอดแทรกอยู่ในการสอนปกติอื่น ๆ โดยเฉพาะการสอนแบบบรรยาย ครูสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกเข้าไปเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจ หรือใช้ความคิดเป็นพิเศษในสาระบางจุด

3. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร (Cooperative Base Group) หรือ Long Term Group กลุ่มประเภทนี้ เป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่สมาชิกกลุ่มมีประสบการณ์การทำงาน / การเรียนรู้ร่วมกันมานานมากกว่า 1 หลักสูตร หรือภาคการศึกษา จนกระทั่งเกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น สมาชิกกลุ่มมีความผูกพัน ห่วงใย ช่วยเหลือกันและกันอย่างต่อเนื่องในการเรียนรู้แบบร่วมมือ มักจะมีกระบวนการดำเนินงานที่ต้องทำเป็นประจำ เช่น การเขียนรายงาน การเสนอผลงานของกลุ่ม การตรวจผลงาน เป็นต้น ในกระบวนการที่ใช้หรือดำเนินการเป็นกิจวัตรในการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้ เรียกว่า Cooperative Learning Scripts ซึ่งหากสมาชิกกลุ่มปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานจะเกิดเป็นทักษะที่ชำนาญในที่สุด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสอบ (GI: Group Investigation)

กิจกรรมนี้พัฒนาโดย ชารอนและคณะ (Sharon and others, 1984) เทคนิคกลุ่มสืบสอบเป็นการเรียนแบบร่วมมือที่มีความซับซ้อนและกว้างขวางมาก ปรัชญาของเทคนิคกลุ่มสืบสอบก็คือต้องการปลูกฝังการร่วมมือกันอย่างเป็นทางการและมีภาระงานและสิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่เท่าเทียมกันของสมาชิกในกลุ่มสืบสอบ ยังกระตุ้นบทบาทที่แตกต่างกัน ทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม

เทคนิคกลุ่มสืบสอบเป็นการเรียนแบบร่วมมือที่มอบหมายความรับผิดชอบอย่างสูงให้กับผู้เรียนในการที่จะบ่งชี้ว่าจะเรียนอะไรและเรียนอย่างไร ในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และตีความหมายของสิ่งที่ศึกษา ได้เน้นความหมายและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกันและกันในการทำงาน

เทคนิคแบบกลุ่มสืบสอบ (Group Investigation: GI) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้เป็นกลุ่มโดยละเอียดลึกซึ้งจากเรื่องที่ตนเองสนใจเป็นหลัก ดังนั้นการเรียนรู้โดยเทคนิค GI นักเรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการแสวงหาความรู้และข้อเท็จจริงต่างๆ เช่น หลักสูตรกำหนดให้เรียนเรื่องประวัติศาสตร์ทั้งชั้น นักเรียนก็จะได้รับโอกาสที่เลือกศึกษาโดยละเอียดในหน่วยที่ตนเองสนใจเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญคือ วิธีการที่นักเรียนจะได้รับมาซึ่งความรู้รายละเอียดต่างๆ เหล่านี้มีหลายวิธี เช่น อาจจะได้มาโดยการร่วมกันวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากวรรณกรรมประเภทต่างๆ เป็นต้น โดยใช้การคิดอย่างมีเหตุผลเชิงตรรกะและการสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องของสัมพันธ์กัน จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการสืบสอบแต่สำหรับเนื้อหาที่จะต้องเรียนรู้นั้น นักเรียนจะเป็นผู้เลือกตามความสนใจภายในกลุ่มร่วมศึกษา ความรู้แบบ GI จะประกอบด้วยทีมงานที่ตั้งขึ้นจากความสนใจของแต่ละคนในแต่ละเรื่องวิธีนี้นักเรียนจัดกลุ่มของตนเอง ประกอบด้วยสมาชิก 2-6 คนเป็นรูปแบบที่ซับซ้อน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อจากที่เรียนในชั้นเรียนที่ต้องการศึกษาค้นคว้า สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทั้งกลุ่ม แบ่งหัวข้อให้สมาชิกแต่ละคนไปทำเพื่อนำมาเขียนรายงานร่วมกันมีการวางแผนดำเนินงานตามแผนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลต่อเพื่อนในชั้นเรียนมีการให้รางวัลหรือคะแนนเป็นกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของครูก็คือแนะนำแหล่งข้อมูลที่สำคัญโดยที่แต่ละกลุ่มที่ร่วมกันศึกษา (ทิสนา เขมมณี, 2550; วัชรากล่ำเรียนดี, 2550)

การประเมินผลการเรียนรู้ อาจจะทำเนิการโดยครูหรือร่วมกันกับนักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่ม สาระความรู้ที่จะประเมินนักเรียนก็ต้องมาจากเรื่องต่างๆ ที่นักเรียนเลือกศึกษาหรือเรื่องที่นักเรียนนำเสนอเอง อาจะวัดผลนักเรียนเป็นรายบุคคล จากพัฒนาการของนักเรียนทั้งชั้นรวมกันหรือจากเรื่องที่แต่ละกลุ่มรับผิดชอบในการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค GI โดยที่ความรับผิดชอบของแต่ละคนอาจเป็นไปได้หลายแบบ การยกย่องผลงานกลุ่มจะแตกต่างจากเทคนิคอื่นๆ ของการเรียนแบบร่วมมือ โดยที่การรายงานผลงานกลุ่มจะมาจากบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม

ขั้นตอนการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. ขั้นตอนการเลือกหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา (Topic selection) ผู้เรียนเลือกหัวข้อเรื่องที่เฉพาะเจาะจงของปัญหาที่เลือก แล้วกลุ่มจะแบ่งภาระงานออกเป็นงานย่อยๆ ที่มีสมาชิก 2-5 คน ร่วมกันทำงาน
2. ขั้นการวางแผนร่วมมือกันในการทำงาน (Cooperative planning) ผู้สอนและผู้เรียนวางแผนร่วมกันในวิธีดำเนินงาน ภาระงานที่ทำ และเป้าหมายของงานในแต่ละหัวข้อย่อยตามปัญหาที่เลือก

3. ขั้นการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ (Implementation) ผู้เรียนดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ในขั้นที่ 2 กิจกรรมและทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาควรมาจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้สอนจะให้คำปรึกษากับทุกกลุ่มพร้อมกับติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของผู้เรียน

4. ขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานที่ทำ (Analysis and synthesis) ผู้เรียนวิเคราะห์และประเมินข้อมูลที่ผู้เรียนรวบรวมมาได้ในขั้นที่ 2 และวางแผนหรือลงข้อสรุปในรูปแบบที่น่าสนใจเพื่อนำเสนอต่อชั้นเรียน

5. ขั้นการนำเสนอผลงาน (Presentation of final report) กลุ่มนำเสนอผลงานตามหัวข้อเรื่องที่เลือก ผู้สอนต้องพยายามให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมขณะที่มีการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการขยายความคิดของตัวผู้เรียนเองให้กว้างไกล โดยเฉพาะในหัวข้อเรื่องที่กลุ่มไม่ได้ศึกษา ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในระหว่างการนำเสนอผลงาน

6. ขั้นการประเมินผล (Evaluation) ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันประเมินผลงานที่ถูกนำเสนอ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นที่มีต่อผลงานทุกชิ้น การประเมินผลอาจรวมทั้งการประเมินผลเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ชาอรอนและคณะ (Sharon and others, 1984) กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้เทคนิคกลุ่มสี่บสอ ไว้ดังนี้

1. ขั้นการเลือกหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา ผู้เรียนเลือกหัวข้อเรื่องที่เฉพาะเจาะจงของปัญหา แล้วกลุ่มจะแบ่งภาระงานออกเป็นงานย่อย ๆ ที่มีสมาชิก 2-5 คน ร่วมกันทำงาน

2. ขั้นการวางแผนร่วมมือกันในการทำงาน ผู้สอนและผู้เรียนวางแผนร่วมกันในวิธีดำเนินงาน ภาระงานที่ทำ และเป้าหมายของงานในแต่ละหัวข้อย่อยตามปัญหาที่เลือก

3. ขั้นการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ผู้เรียนดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ในขั้นที่ 2 กิจกรรมและทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาควรมาจากแหล่งข้อมูล ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้สอนจะให้คำปรึกษากับทุกกลุ่มพร้อมกับติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของผู้เรียน

4. ขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานที่ทำ ผู้เรียนวิเคราะห์และประเมินข้อมูลที่ผู้เรียนรวบรวมมาได้ในขั้นที่ 2 และวางแผนหรือลงข้อสรุปในรูปแบบที่น่าสนใจ เพื่อนำเสนอต่อชั้นเรียน

5. ขั้นการนำเสนอผลงาน กลุ่มนำเสนอผลงานตามหัวข้อเรื่องที่เลือก ผู้สอนต้องพยายามให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมขณะที่มีการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการขยายความคิดของตัวผู้เรียนเองให้กว้างไกล โดยเฉพาะในหัวข้อเรื่องที่กลุ่มไม่ได้ศึกษา ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในระหว่างการนำเสนอผลงาน

6. ขั้นการประเมินผล ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันประเมินผลงานที่ถูกนำเสนอ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นที่มีต่อผลงานทุกชิ้น การประเมินผลอาจรวมทั้งการประเมินผลเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

กรมวิชาการ (2544) กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสอบไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 Identifying the Topic and Organizing Pupils into Groups

1) ผู้สอนเสนอปัญหาแก่ผู้เรียนทั้งชั้นแล้วให้ผู้เรียนช่วยกันเสนอสิ่งที่ตนอยากรู้เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว

2) ผู้เรียนปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องที่ตนสนใจ และเสนอหัวข้อให้แก่สมาชิกในชั้นทราบ ผู้เรียนทั้งชั้นช่วยกันกำหนดหัวข้อที่สมาชิกสนใจ

3) ผู้เรียนจัดกลุ่มเพื่อศึกษาหัวข้อที่สนใจเพียง 1 หัวข้อ

ขั้นตอนที่ 2 Planning the Investigation in Group ผู้สอนและผู้เรียนวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานภาระงานที่ต้องทำ และเป้าหมายของงานในแต่ละหัวข้อย่อยตามปัญหาที่เลือก เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนในขั้นตอนที่ 2 ให้ได้ผล ผู้สอนอาจใช้คำถาม 1) ปัญหาที่กลุ่มเลือกทำคืออะไร 2) สมาชิกในกลุ่มได้แก่ใคร 3) กลุ่มต้องการศึกษาค้นคว้าอะไร 4) แหล่งความรู้ที่จะศึกษาคืออะไร 5) จะแบ่งงานกันทำอย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 Carrying Out the Investigation ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนใช้เวลานานที่สุด ผู้เรียนดำเนินงานตามแผนการที่วางไว้ในขั้นตอนที่ 2 และทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ครูผู้สอนให้ความช่วยเหลือกับกลุ่มตามความต้องการของกลุ่ม เมื่อแต่ละคนหรือแต่ละคู่ทำเสร็จแล้วจะนำเสนอข้อมูลกับกลุ่มของตน เพื่อให้สมาชิกได้อภิปรายและหาข้อมูลสรุปในแต่ละข้อ

ขั้นตอนที่ 4 Preparing Final Report ผู้เรียนแต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลที่สมาชิกในกลุ่มตนได้จัดทำ ช่วยกันแก้ไขแล้วสรุปเป็นรายงานของกลุ่ม เพื่อเสนอต่อผู้เรียนทั้งชั้น สมาชิกช่วยกันเตรียมการเสนอรายงานให้น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การนำเสนอรายงานของกลุ่มย่อยมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรแนะนำผู้เรียนให้เตรียมพร้อมเกี่ยวกับ 1) การเน้นสาระสำคัญของการค้นคว้า 2) แหล่งความรู้หรือวิธีการที่กลุ่มศึกษา 3) การเปิดโอกาสให้มีการซักถาม 4) การให้ผู้เรียนในชั้นมีกิจกรรมร่วมด้วย ไม่ควรให้นั่งฟังนาน ๆ 5) ความร่วมมือของสมาชิกในการนำเสนอผลงาน 6) อุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็นต้องใช้ในการนำเสนอรายงาน

ขั้นตอนที่ 5 Present the Final Report ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเสนอผลงานในกลุ่มของตนให้สมาชิกในชั้นเรียนทราบตามที่เตรียมไว้ในขั้นตอนที่ 4 ควรให้ผู้เรียนในชั้นมีกิจกรรมร่วมด้วย เช่น การถามตอบปัญหาการทำกิจกรรมที่ผู้รายงานกำหนดให้ทำ

ขั้นตอนที่ 6 Evaluating Achievement ผู้สอนและผู้เรียนประเมินผลการรายงานกลุ่มย่อย และประเมินงานรวมของทั้งชั้น การประเมินนี้รวมถึงการประเมินเป็นรายบุคคลด้วย สิ่งที่ต้องประเมิน ได้แก่ 1) ความสามารถในการคิดระดับสูง 2) วิธีการใช้ในการศึกษา 3) การประยุกต์ใช้ความรู้ 4) การใช้หลักฐานอ้างอิง 5) วิธีการที่ใช้ในการสรุปข้อมูล

นาตยา ปิลันธนานนท์ (2543) กล่าวถึง ขั้นตอนการเรียนโดยใช้เทคนิคแบบกลุ่มสี่สอ ดังนี้

1. ผู้เรียนร่วมกันเสนอหัวข้อหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาค้นคว้าจากสิ่งที่ได้เรียนไป
2. ผู้เรียนเลือกเข้ากลุ่มตามหัวข้อที่ตนต้องการศึกษา จำนวนสมาชิกในกลุ่มประมาณ 4-6 คน จำนวนสมาชิกในกลุ่มของแต่ละหัวข้อมีจำนวนไม่เท่ากันก็ได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของหัวข้อที่จะศึกษาและแต่ละกลุ่มควรมีผู้เรียนที่มีความสามารถหลากหลาย
3. ครูแนะนำวิธีการทำงานกลุ่ม การสืบค้น และรวบรวมข้อมูลความรู้ในแต่ละหัวข้อ
4. นักเรียนในกลุ่มร่วมกันวางแผนการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อของตน จากนั้นแบ่งงานกันตามที่ได้วางแผนกันไว้
5. เมื่อทุกกลุ่มศึกษาค้นคว้าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ทุกกลุ่มเสนอผลงานของกลุ่มโดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการนำเสนองาน หลังจากนั้นมีการประเมินผลงานและการทำงานกลุ่มของกันและกัน

สุนทร สิ้นธพานนท์ (2550) กล่าวว่าเทคนิคกลุ่มสี่สอ เป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่จัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม เพื่อเตรียมทำงานหรือทำโครงการที่ผู้สอนมอบหมาย เทคนิคนี้เหมาะสำหรับการฝึกผู้เรียนให้รู้จักสืบค้นความรู้หรือการวางแผนสืบสวนเพื่อแก้ปัญหาหรือการค้นหาคำตอบในประเด็นที่สนใจ ก่อนการดำเนินกิจกรรมผู้สอนควรฝึกทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดตลอดจนทักษะทางสังคมให้แก่ผู้เรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายบทเรียนใหม่หรือทบทวนความรู้เดิมหรืออภิปรายในประเด็นที่กำหนด
2. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กประมาณกลุ่มละ 4 คน โดยคละกันตามความสามารถ ประกอบด้วย เก่ง ปานกลาง (ค่อนข้างเก่ง) ปานกลาง (ค่อนข้างอ่อน) อ่อน โดยจัดกลุ่มไว้ล่วงหน้า
3. ผู้สอนแบ่งเรื่องที่จะสอนออกเป็นเรื่องย่อยหรือหัวข้อย่อย โดยจัดทำเป็นใบความรู้พร้อมแบบฝึกหัด (หรือใบงาน) 1,2,3,4 ซึ่งรวมแล้วเรียกว่า 1 เรื่อง

4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มรับเรื่องและผู้สอนกำหนดให้ในข้อ (3) ประกอบด้วยเรื่องย่อย ซึ่งอาจเป็นใบความรู้พร้อมแบบฝึกหัด (หรือใบงาน) มาแบ่งให้สมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้โอกาสผู้ที่เรียนอ่อนได้เลือกหัวข้อย่อยหรือใบงานก่อน หรือจะเลือกหัวข้อตามความสนใจก็ได้

5. สมาชิกแต่ละคนจะศึกษาสืบค้นความรู้เพื่อเป็นคำตอบตามหัวข้อย่อยที่ตนรับผิดชอบ แล้วนำคำตอบมาอภิปรายร่วมกันในกลุ่มจนได้คำตอบที่สมบูรณ์ และมีความเข้าใจกันทุกคน สมาชิกแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตั้งแต่ใบความรู้ที่ 1 พร้อมแบบฝึกหัดที่ 1 จนถึงใบความรู้พร้อมใบงานหรือแบบฝึกหัดชุดสุดท้าย ครูให้กำลังใจด้วยการยกย่องหรือชมเชยแก่กลุ่ม

ทิตินา แหมมณี (2550) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มสืบสอบเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนช่วยกันไปสืบค้นข้อมูลมาใช้ในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) กลุ่มละ 4 คน
2. กลุ่มย่อยศึกษาเนื้อหาสาระร่วมกัน โดย
 - 2.1 แบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อยๆ แล้วแบ่งกันไปศึกษาหาข้อมูลหรือคำตอบ
 - 2.2 ในการเลือกเนื้อหา ควรให้ผู้เรียนอ่อน เป็นผู้เลือกก่อน

3. สมาชิกแต่ละคนไปศึกษาหาข้อมูล/คำตอบมาให้กลุ่ม กลุ่มอภิปรายร่วมกันและสรุปผลการศึกษา

4. กลุ่มเสนอผลงานของกลุ่ม

วัชรวิภา เลาเรียนดี (2550) กล่าวถึงขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคแบบกลุ่มสืบสอบว่าประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกเรื่องที่สนใจ โดยปกติจะเป็นการนำเสนอสาระเนื้อหา วัตถุประสงค์ที่นักเรียนสามารถจะเลือกได้ตามความสนใจ หลังจากนั้นครูอธิบายพอสังเขปเกี่ยวกับเรื่องที่เสนอ ครูจะให้นักเรียนตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ที่เขียนบนกระดานให้นักเรียนจับคู่หรือเข้ากลุ่มเปรียบเทียบคำถามตนเองรวมกันเป็นรายคำถามที่แตกต่างมากมายหลายข้อ ให้แต่ละคู่หรือกลุ่มอ่านรายการคำถามให้จำแนกคำถามเป็นเรื่องๆ โดยครูคอยช่วยเหลือ

2. การจัดทีมเพื่อทำการศึกษาแบบกลุ่มสืบสอบ แต่ละทีมจะประกอบด้วยสมาชิก 4-6 คน ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันและมีความหลากหลายระหว่างสมาชิกในทีมด้วย แต่บางเรื่องอาจจะไม่เป็นที่สนใจของนักเรียนเลยก็ได้ ครูอาจจะตัดเรื่องนั้นออก แต่ถ้ามีเรื่องใดที่สมาชิกให้ความสนใจมาก ครูสามารถจำแนกเป็นหัวข้อย่อยๆ เพื่อให้แต่ละทีมสามารถศึกษาในเรื่องย่อยที่แตกต่างกัน ขณะเดียวกันก็ร่วมกันพิจารณาสื่อ ทรัพยากรที่มีประโยชน์ กำหนดเวลาที่ปฏิบัติให้เสร็จสิ้น แล้วพูดคุยเพื่อเสนอแผนปฏิบัติ

3. การดำเนินการศึกษาสำรวจเรื่องที่ได้เลือกแล้ว นักเรียนจะปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางแผน โดยครูคอยช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตัดสินใจพิจารณาประโยชน์ของข้อมูลร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม บางครั้งครูอาจจะช่วยนักเรียนโดยการเตรียมใบงานให้

4. การเตรียมเสนอผลงาน นักเรียนจะเตรียมเสนอผลงานการศึกษาค้นคว้าหรือคำตอบของกลุ่มตนเองหน้าชั้นเรียน โดยครูจะเป็นผู้ประสานงานการเสนอรายงานทั้งหมดทุกทีม สมาชิกทีมแต่ละทีมจะร่วมกันพิจารณาว่าจะเสนอรายงานอะไรบ้างอย่างไร ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สมาชิกจะเลือกวิธีเสนองาน เตรียมสื่อที่เหมาะสม รวมทั้งการสนับสนุนการนำเสนอ แต่ละทีมควรร่วมกันกำหนดเกณฑ์การนำเสนอ ผลงานของทีมตนเองด้วย

5. การนำเสนอผลงาน นักเรียนจะนำเสนอรายงานจากผลการศึกษาของทีมตนเองให้ทุกคนฟัง โดยพยายามเชื่อมโยงกับเรื่องต่าง ๆ ที่ทีมอื่น ๆ ได้ทำการศึกษา โดยผู้ฟังมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลย้อนกลับ

6. การประเมินผลงาน การประเมินผลงานกลุ่มยึดเกณฑ์ที่เหมาะสมกับงานที่ให้เรียนรู้ หรืออาจให้ประเมินผลด้วยตนเอง หรือกลุ่มเพื่อน หรือดูงานผลงานที่แต่ละคนปฏิบัติ

สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนเทคนิคแบบกลุ่มสืบสอบ การจัดทีมเพื่อร่วมกันเรียนรู้จะประกอบด้วยสมาชิก 4-6 คน คณะความสามารถแต่จัดทีมตามเรื่องที่น่าสนใจเดียวกัน ครูจะต้องคอยเป็นผู้ประสานงาน ดูแลการปฏิบัติงานกลุ่มตลอดเวลา ช่วยในการกำหนดเรื่องย่อยๆ ที่จะศึกษาให้นักเรียน ดูแลการนำเสนอผลงาน การร่วมให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้ฟัง ตลอดจนการแบ่งงานแบ่งหน้าที่กันในแต่ละทีม ช่วยให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเรื่องย่อย ๆ กับเรื่องใหญ่ที่ทุกคนสนใจจะศึกษา ที่สำคัญต้องประเมินผลการเรียนรู้ การทำงานเป็นกลุ่ม ความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตน

จากข้อมูลที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสืบสอบดังกล่าวข้างต้น จึงขอนำเสนอการเปรียบเทียบขั้นตอนการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสืบสอบไว้ในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสี่สอบ

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสี่สอบ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
เสนอปัญหา ร่วมกันกำหนดหัวข้อ		✓	✓	✓		✓		✓	
เลือกหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา	✓		✓						✓
แนะนำทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบ่งกลุ่ม ผู้เรียนร่วม									
เสนอประเด็นที่ต้องการค้นคว้าเลือกเข้ากลุ่มตามที่สนใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	**
แลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิม					✓				
จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มคลความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) กลุ่มละ 4 คน		✓	✓			✓	✓		
วางแผนร่วมมือกันในการทำงาน	✓	✓	✓	✓	✓			✓	**
แบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อยๆ แล้วแบ่งกันไปศึกษาหาข้อมูลหรือคำตอบ	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
ครูแนะนำวิธีการทำงานกลุ่ม การสืบค้น			✓	✓				✓	
แบ่งเรื่องให้สมาชิกให้ผู้เรียนอ่อนเลือกหัวข้อก่อน						✓	✓		
สืบค้นข้อมูล ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้	✓		✓	✓		✓	✓	✓	**
ขึ้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ		✓			✓				
รวบรวมข้อมูลอภิปรายสรุป	✓	✓	✓			✓	✓	✓	**
วิเคราะห์สังเคราะห์งานที่ทำ	✓								
นำเสนอผลงาน	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	**
การประเมินผล	✓	✓	✓	✓				✓	**

หมายเหตุ 1 หมายถึง Sharon and others (1984) 2 หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540)
 3 หมายถึง กรมวิชาการ (2544) 4 หมายถึง นาดยา ปิรันธนานนท์ (2543)
 5 หมายถึง เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548) 6 หมายถึง สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550)
 7 หมายถึง ทิศนา ไชยภรณ์ (2550) 8 หมายถึง วัชรา เล่าเรียนดี (2550)

สรุปการเรียนรู้แบบกลุ่มสี่สอบเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนช่วยกันไปสืบค้นข้อมูลมาใช้ในการรู้ร่วมกัน โดยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 เสนอประเด็น เลือกหัวข้อที่จะศึกษา ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม
- ขั้นตอนที่ 2 กำหนดหัวข้อย่อยวางแผนร่วมมือกันในการทำงาน
- ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาสี่สอบ
- ขั้นตอนที่ 4 รวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงานอภิปรายสรุป
- ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผล

สำหรับตัวชี้วัดว่าชั้นเรียนมีการเรียนแบบร่วมมือนั้นเกรกอรี เกลอ ในออร์จีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (ผู้แปล, 2545) กล่าวไว้ดังนี้

การประเมินผลของกลุ่มโดยอาจให้เกรตรายบุคคลตามชิ้นงานที่ทำสำเร็จ หรือตามการนำเสนอผลงาน หรือให้เกรตกลุ่มตามชิ้นงานสุดท้าย หรือการนำเสนอ หรือทดสอบความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา หรือให้คะแนนการมีส่วนร่วมในกลุ่ม

โกลด์แมน 1995 อ้างถึงในเกรกอรี เกลอ (ในออร์จีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง ผู้แปล, 2545) กล่าวถึงทักษะทางสังคมพื้นฐานที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมี ได้แก่ การใช้ภาษาที่เหมาะสม พูดอย่างสุภาพ เรียบร้อยและนุ่มนวล กระตุ้นผู้อื่น ฟังผู้อื่น พูดขอความช่วยเหลือ นอกจากนี้ทักษะทางสังคมที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเพื่อเข้ากลุ่ม ได้แก่ การแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างเหมาะสม การยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย การทำตามกระบวนการ การตรวจสอบความถูกต้องและความเข้าใจ การจัดการความขัดแย้ง ซึ่งล้วนเป็นทักษะเพื่อความสำเร็จของกลุ่มที่ช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ 5 ด้าน

1. การตระหนักรู้ ด้วยการสะท้อนความรู้สึก
2. การจูงใจตนเอง พัฒนาความมานะอดทน และความรู้สึกที่ดีต่องานที่ทำ
3. การจัดการกับอารมณ์ มีกลยุทธ์การจัดการกับความขัดแย้งและหาข้อยุติ
4. ความเห็นใจ การฟัง การสะท้อนความรู้สึก การประพฤติปฏิบัติในลักษณะเกื้อกูลกัน
5. ทักษะทางสังคม โอกาสฝึกฝนและสะท้อนความรู้สึก

ทิลเลสตัน ดอนนา วอล์เกอร์ ในออร์จีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (ผู้แปล, 2546) กล่าวถึงเครื่องมือประเมินและตัวชี้วัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยมีรายละเอียดซึ่งนำเสนอในตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 เครื่องมือประเมินและตัวชี้วัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของทิลเลสตัน ดอนนา วอล์เกอร์

เครื่องมือประเมิน	ตัวชี้วัด
การสังเกต	มีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นในห้องเรียน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้เรียนทักษะการคิดขั้นสูง เช่น แยกความแตกต่าง ประยุกต์ใช้ความคิด ถามคำถาม
การสังเกต	ครูทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้ไม่ใช้หนังสือเรียนที่มีชีวิต
แผนการสอนและการสังเกต	ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน ได้อภิปรายหรือสร้างผลงาน
การสังเกต	การยอมรับนับถือเห็นได้จากการพูดคุยหรือจากกิริยาท่าทางของผู้เรียนและครู
การสังเกตและจากผลงานผู้เรียน	ผู้เรียนทำอย่างกระฉับกระเฉง
การสังเกตและการประเมินผู้เรียน	ผู้เรียนมีทักษะทางสังคม
โครงการและงาน	เกิดจากการร่วมมือกัน
การสร้างบรรยากาศ	ครูและผู้บริหารมีการสื่อสารที่ดี
การสำรวจผู้ปกครอง	ผู้ปกครองรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ มีนโยบาย เปิดประตูต้อนรับ ผู้ปกครองให้เยี่ยมชมห้องเรียน และมีการสื่อสารระหว่างครูและบุคลากร

ประโยชน์การเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. การเรียนรู้แบบร่วมมือกันสอนคุณค่าด้านความร่วมมือ โดยงานวิจัยของ Marilyn Watson (1989) นักจิตวิทยา พบว่าโอกาสที่ได้เป็นสมาชิกที่มีส่วนช่วยกลุ่มเพื่อนทำให้เกิดการเอาใจใส่ดูแลสมาชิกในกลุ่ม การพัฒนาทัศนคติที่เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมในการมีพฤติกรรมสนับสนุนสังคมโดยไม่ต้องชักชวน
2. การเรียนแบบร่วมมือกันสร้างชุมชนในห้องเรียน เป็นการช่วยให้นักเรียนรู้จักและเอาใจใส่กันและกัน และมีความรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของหน่วยสังคมเล็กตลอดจนกลุ่มทั้งหมด ทำให้ความขัดแย้งระหว่างบุคคลน้อยลง
3. การเรียนแบบร่วมมือกันสอนทักษะชีวิตขั้นพื้นฐาน ทักษะที่พัฒนาโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุดในชีวิตได้รวมถึงการฟัง การรับทราบความคิดเห็นของผู้อื่น การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการทำงานด้วยกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน จากการศึกษาของ R.E. Slavin (1990) พบว่านักเรียนที่กระทำการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเป็นปกตินั้นจะมีทักษะเชิงคุณธรรมระหว่างบุคคลดีขึ้น
4. การเรียนรู้แบบร่วมมือกันมีผลดีทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ นักเรียนที่มีความสามารถทั้งสูงและต่ำต่างได้รับประโยชน์จากการเรียนแบบร่วมมือกัน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถต่ำได้รับผลดีอย่างมาก นักเรียนทุกคนได้รับผลทางบวกและทุกระดับชั้น และมีผลทางบวกต่อความเชื่อมั่นในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
5. การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเป็นทางเลือก เป็นวิธีที่จะหลีกเลี่ยงผลลบจากการจัดการเรียนการสอนตามความสามารถที่พบว่า เมื่อจัดการศึกษาตามความสามารถสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถต่ำนั้นส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดต่ำลง นอกจากนี้ยังมีผลทำให้คุณธรรมของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มความสามารถสูงลดน้อยลง เพราะเกิดการแบ่งแยกและรู้สึกว่าตนเองนั้นเหนือกว่ากลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ เพื่อเป็นการบรรลุลความเท่าเทียมทางการศึกษา ทุกคนได้รับประโยชน์จากการทำงานด้วยกันในกลุ่มความสามารถที่ต่างกัน นักเรียนที่มีความสามารถทางวิชาการสูงจะได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับกลุ่มที่มีความแตกต่างและทำให้พวกเขาอับรู้เนื้อหาวิชาได้ลึกซึ้งขึ้นเพราะได้ช่วยสอนให้ผู้อื่นด้วย
6. การเรียนรู้แบบร่วมมือกันมีศักยภาพในการลดอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการแข่งขันทางด้านลบให้น้อยลง เพราะผลทางลบจากการแข่งขันนั้นก่อให้เกิดความกดดันอันนำมาซึ่งอัตราการทำร้ายชีวิตของตนเองสูงขึ้น ความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคลและการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันนั้นมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ดังนั้นจึงควรให้เวลาในการพัฒนาทั้ง 2 ประเภท

พอ ๆ กัน ที่สำคัญที่สุด การมีจิตใจร่วมมือและความสำนึกในชุมชนห้องเรียนควรจะแพร่ขยายบรรยากาศทางคุณธรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ทุกรูปแบบ

ลักษณะเด่นของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอนด้วยการช่วยเหลือ ฟังพาทซึ่งกันและกันก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพราะทุก ๆ คนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ทุก ๆ คนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน
2. สมาชิกทุกคนมีโอกาสพูดแสดงออกแสดงความคิดเห็น ลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกัน
3. เสริมให้มีความช่วยเหลือกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเด็กที่เรียนไม่เก่ง ทำให้เด็กเก่งภาคภูมิใจ รู้จักใช้เวลา ส่วนเด็กที่ไม่เก่งเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน
4. ร่วมกันคิดทุกคน ทำให้เกิดการระดมความคิด นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อประเมินคำตอบที่เหมาะสมที่สุด เป็นการส่งเสริมให้ช่วยกันคิดหาข้อมูลให้มากและวิเคราะห์และตัดสินใจเลือก
5. ส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น การอยู่ร่วมกันด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจกันและกัน อีกทั้งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

สุมาลี ชัยเจริญ และอิสรา ก้านจักร (2549) กล่าวถึงการเรียนรู้ผ่านเว็บร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำอย่างเต็มตัวในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน รวมทั้งการขยายมุมมองแนวคิดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อันนำไปสู่การสร้างความรู้ที่มีความหมายของตนเองขึ้นมาซึ่งจะเป็นความรู้ที่คงทน และสามารถถ่ายโยงไปใช้ในสถานการณ์หรือบริบทอื่น หรือนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสภาพชีวิตจริงได้ โดยการเรียนรู้แบบโครงการเป็นวิธีการหนึ่งที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน (จากการเรียนแบบค้นพบ การเรียนแบบสืบเสาะ การเรียนแบบแก้ปัญหา การเรียนแบบร่วมมือ การสร้างความรู้ สถานการณ์จำลอง

สรุปได้ว่าการสอนผ่านเว็บเป็นการใช้ในการเรียนการสอน เช่น ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการพูด ที่ได้วิพากษ์วิจารณ์การตอบข้อซักถาม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และทำงานแบบโครงการได้ เนื่องจากผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และมีความเข้าใจกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม สามารถทำงานโครงการแบบเป็นกลุ่มได้ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ (จากการศึกษาของ Harasim, 1990; Teles, 1993; citing Bates, 1995: 209) แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมได้ พัฒนาทักษะการเขียนได้ เอาชนะการอยู่โดดเดี่ยวในสังคม ช่วยให้มีอารมณ์มั่นคงยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจะได้รับความช่วยเหลือ

ตอนที่ 4 แนวคิดแนวคิดเกี่ยวกับการเขียนบันทึก/การเขียนสะท้อน

Moon (2002) กล่าวถึงการเขียนสะท้อนการเรียนรู้นั้นมีเป้าหมายเพื่อเป็นการขยายความคิดหรือการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เป็นการยกระดับการเรียนรู้ให้มีความลึกซึ้ง เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาตนเองในการสะท้อนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้

Alvermenn and Phelps (1994 อ้างถึงในจารุณี วยเจริญ, 2545) กล่าวว่า การเขียนสะท้อนการเรียนรู้เป็นการจดบันทึกอย่างสั้น ๆ ที่เป็นรูปแบบการเขียนอย่างไม่เป็นทางการ โดยผู้เรียนเขียนสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างอิสระ ได้ตรวจสอบความคิดของตนเอง

Hoskisson and Tompkins (1987 อ้างถึงในอมรรัตน์ บุบผาโชติ, 2546) กล่าวถึงการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละวันของผู้เรียนตามความคิด ความรู้สึกของผู้เรียนลงในสมุดบันทึก

Thai Science Teacher-Researcher Community (2551) กล่าวว่า การเขียนสะท้อนเป็นส่วนหนึ่งของ action research cycle (planning, acting, observing, and reflecting) โดย "Donald A. Schon" ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์การทำงานของบุคคลหลากหลายอาชีพที่ประสบความสำเร็จ แล้วพบว่าบุคคลเหล่านี้เวลาทำงานมีการคิดใคร่ครวญขณะทำงาน และคิดใคร่ครวญหลังจากทำงานสำเร็จแล้ว เพื่อสรุปว่าได้เรียนรู้อะไรมาบ้าง ซึ่งกระบวนการคิดทั้งขณะและหลังการทำงานนั้น เรียกว่า reflection

Griffith (2000 อ้างถึงในภษิต ประมวลศิลป์ชัย) กล่าวว่า การเขียนสะท้อนเป็นข้อเขียนส่วนตัวของบุคคล ผู้เขียนบันทึกความคิด ความรู้ ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือประสบการณ์ของผู้เขียน

Johnson and Johnson (2002 อ้างถึงจรุงจิต สีนอนันต์, 2549) กล่าวถึงการเขียนสะท้อนไว้ว่าเป็นการเขียนบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของตนเอง ความรู้อันเกี่ยวกับกระบวนการที่ได้จากการเรียนรู้ของตน โดยการเขียนข้อความสั้น ๆ เพื่อให้เข้าใจชัดเจนมากขึ้น

เสนีย์ วัลลววรรณ ให้ความหมายว่าการเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกรู้สึกนึกคิด เรื่องราว ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ไปสู่ผู้อื่นโดยใช้ตัวอักษรเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด การเขียนเป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ เพื่อสื่อไปยังผู้รับได้อย่างกว้างไกล นอกจากนั้นการเขียนยังมีคุณค่าในการบันทึกเป็นข้อมูลหลักฐานให้ศึกษาได้ยาวนาน

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542) กล่าวถึงการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ว่าเป็นการบันทึกข้อสงสัยต่าง ๆ ความรู้สึกส่วนตัว ความเห็นที่เปลี่ยนแปลงไป ความคิดความรู้อันเกี่ยวกับกระบวนการและ

เนื้อหาสาระที่ได้จากการเรียนรู้ของตน การบันทึกยังเป็นการประมวลข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ซึ่งบ่งบอกตัวตนของผู้เรียน การวิเคราะห์และการคิดไตร่ตรองในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ มา

สมจิตร์ วัฒนคุลัง (2545) กล่าวไว้ว่า การฝึกบันทึก คือ การสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักการจดบันทึกสิ่งที่ได้จากการสังเกตและการรับรู้ นั้น ๆ โดยผู้เรียนสามารถบันทึกด้วยการเขียนเป็นความเรียง บทร้อยกรอง หรือการวาดภาพ การประดิษฐ์ ฯลฯ ซึ่งการฝึกบันทึกเป็นการพัฒนาปัญหาเพราะผู้เรียนจะได้แสดงความสามารถในการถ่ายทอดสิ่งที่พบเห็นสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ และการฝึกบันทึกนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การมอบหมายให้นักเรียนเขียนบันทึกประจำวัน บันทึกการศึกษานอกสถานที่ บันทึกการฟังรายงานหน้าชั้นเรียนของเพื่อน การฟังวิทยากร การฟังวิทยุ คู่มือทัศน เป็นต้น การฝึกบันทึกผู้สอนอาจกำหนดหรือไม่กำหนดรูปแบบ ขอบเขตของการบันทึกโดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง และอาจเป็นการมอบหมายงานเป็นรายบุคคลหรืองานกลุ่มก็ได้

สุมาลี ชัยเจริญ (2546) กล่าวถึงการสะท้อนการเรียนรู้ด้วยการให้กล่าวออกมาหรือการอธิบายในสิ่งที่ตนรู้ ได้สะท้อนเกี่ยวกับเรื่องที่รู้ว่าจะรู้อะไร รู้อย่างไรนั้นเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

ทัศนีย์ บุญนาค (2550) กล่าวว่า การสะท้อนความคิด เป็นการก่อตัวของการผสมผสานเหตุผลอันเป็นทางร่วมของประสบการณ์ และกลั่นออกมาเป็นผลรวมหนึ่งเดียวของความรู้หรือความเชื่อ

กล่าวโดยสรุปคือ การสะท้อนการเรียนรู้ด้วยการพูดหรือเขียนสะท้อนความรู้นั้นเป็นเครื่องมือสำคัญการเรียนรู้ที่มีความหมาย ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเอง ด้วยกระบวนการคิดอย่างไตร่ตรองก่อนที่จะสะท้อนออกมาด้วยคำพูดหรือการเขียน อีกทั้งยังเป็นการฝึกความสามารถในการถ่ายทอดความคิดหรือความรู้เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ

ปัจจุบันเทคโนโลยีที่ตอบสนองต่อการเขียนเรื่องราวที่สะท้อนความคิด ความรู้ ความรู้สึก หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้โดยนิยมเขียนบันทึกไว้ที่ “เว็บบล็อก”

เว็บบล็อก (Weblog) ในทัศนะของวิจารณ์ พาณิช (2548) นั้นเป็นทั้งฐานข้อมูลที่ได้จากการลงมือปฏิบัติงานและเป็นเครื่องมือรวบรวมความรู้ของบุคคล ของกลุ่ม และขององค์กร และเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เช่นกัน โดยผู้เขียนเว็บบล็อก บันทึกความรู้ของตนออกเผยแพร่ให้ผู้อื่นเข้ามาอ่าน เข้ามาเสนอแนะหรือแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

จันทวรรณ ปิยะวัฒน์ (2548) ให้ความหมายของบล็อก (Blog) หรือ เว็บล็อก (Weblog) ว่าเป็นเว็บไซต์สำหรับเขียนบันทึกเล่าเรื่องราวประจำวันเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิด มุมมอง ประสบการณ์ ความรู้ และข่าวสาร ในเรื่องที่คุณเขียนท่านหนึ่งๆ (Blogger) สนใจโดยเฉพาะ

ปรัชญนันท์ นิลสุข (2552) กล่าวว่า เว็บบล็อก ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการประกาศข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น การเผยแพร่ผลงาน ฯลฯ และกำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยขณะนี้ได้มีผู้ให้บริการบล็อกมากมาย ทั้งแบบให้บริการฟรี และเสียค่าใช้จ่าย

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ได้ให้ความหมายของ บล็อก (blog) ว่าเป็นคำรวมมาจากคำว่า เว็บล็อก (weblog) เป็นเว็บไซต์ประเภทหนึ่ง ซึ่งถูกเขียนขึ้นในลำดับที่เรียงตามเวลาในการเขียน ซึ่งจะแสดงข้อมูลที่เขียนล่าสุดไว้แรกสุด บล็อกโดยปกติจะประกอบด้วยข้อความ ภาพ ลิงก์ ซึ่งบางครั้งจะรวมสื่อต่าง ๆ เพลง หรือวิดีโอในหลายรูปแบบได้ จุดที่แตกต่างของบล็อกกับเว็บไซต์โดยปกติคือ บล็อกจะเปิดให้ผู้เข้ามาอ่านข้อมูล สามารถแสดงความคิดเห็นต่อท้ายข้อความที่เจ้าของบล็อกเป็นคนเขียน ซึ่งทำให้ผู้เขียนสามารถได้ผลตอบกลับโดยทันที คำว่า "บล็อก" ยังใช้เป็นคำกริยาได้ซึ่งหมายถึง การเขียนเว็บบล็อก และผู้ที่เขียนบล็อกเป็นอาชีพเรียกว่า "บล็อกเกอร์"

ความสำคัญของการเขียนสะท้อนการเรียนรู้

<http://www.tstrc.org/node/21Reflection> กล่าวถึงการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ว่าเป็น การคิดทบทวน ใคร่ครวญ ขณะกำลังทำงาน (in action) หรือหลังจากการทำงานช่วยให้ ผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้กระบวนการทำงานของตนเองได้ วิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถ สะท้อนเกี่ยวกับการทำงาน ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือการเขียนบันทึกหรือการเขียน สะท้อน ซึ่งHobson (1996) แนะนำเทคนิคการเขียนบันทึกหรือการเขียนสะท้อนว่า ควรมีการลง วันที่ เวลาที่เขียน นอกจากนั้น ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ถูกบันทึก เช่น วัน เวลา สถานที่ บุคคลในเหตุการณ์ (อาจจะรวมถึงสภาวะทางอารมณ์ของผู้เขียนเอง) ควรถูกบันทึกไว้ ควรขึ้นหน้า ใหม่ทุกครั้งที่มีการเขียนอนุทิน เพื่อสามารถที่ย้าย จัดการ หรือเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ง่ายที่หลัง ควรเขียนอนุทินทันทีที่เหตุการณ์ที่ต้องการบันทึกเกิดขึ้นเท่าที่จะมีโอกาส และเวลาอำนวย และควร เขียนก่อนที่จะมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพราะข้อมูลอาจถูกบิดเบือนได้ นอกจากนี้เวลาเขียนอนุทิน ควรเป็นเวลาส่วนตัว ไม่มีใครรบกวน ควรแบ่งหน้ากระดาษเป็นสองส่วน เช่นด้านขวาเป็นข้อมูล แบบ descriptive และด้านซ้ายเป็น interpretative และควรมีพื้นที่เหลือไว้สำหรับการเขียน เพิ่มเติมในภายหลังด้วย เมื่อเขียนอนุทินไปสักระยะหนึ่ง ควรกลับมาอ่าน และลองพิจารณา รูปแบบ แนวโน้ม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อย ทำ highlight หรือเน้นข้อความส่วนที่คล้ายๆ กันด้วยสี เดียวกันเพื่อการวิเคราะห์ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เขียนมองเห็นปัญหาหรือเข้าใจการปฏิบัติงานของ ตนเองมากขึ้น

ธเนศ ขำเกิด (2548) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ว่าเป็น การเรียนรู้เป็นวงจร เริ่มจากการคิด (thinking) ซึ่งเกิดจากประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคลที่ แตกต่างกัน เชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่หรือข้อมูลใหม่ แล้วสร้างความรู้ (constructing) ขึ้นมา ด้วยตนเอง แต่การสร้างสรรคความรู้ที่สมบูรณ์จะต้องมีการสะท้อนความคิดหรือสะท้อน ประสบการณ์ (reflecting) มีการปฏิสัมพันธ์ (interactive) กับบุคคลอื่น โดยมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ก็จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนความคิดใหม่ (new thinking) แล้วสร้างความรู้ใหม่ (new constructing) สะท้อนความคิดใหม่(new reflecting) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้ก้าวหน้า ยิ่งขึ้น ความรู้จึงไม่หยุดนิ่ง จะเกิดการคิดค้นต่อไปอีก กระบวนการสะท้อนทั้งขณะและหลังการ กระทำ จะช่วยให้ได้เรียนรู้จากกระบวนการที่ได้ทำ action research ซึ่งการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นวิธีการที่ดี ที่ช่วยให้ความรู้ไม่สูญหายและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (2548) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียน สะท้อนการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. เป็นเครื่องแสดงออกของความรู้ ความคิด และความรู้สึกของมนุษย์
2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดความเจริญหรืออารยธรรมของมนุษย์ในแต่ละยุคแต่ละ สมัย
3. เป็นเครื่องมือใช้สำหรับสื่อสารทั้งเรื่องในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
4. เป็นเครื่องมือที่ใช้สนองความปรารถนาของมนุษย์ เช่น ความรัก ความเข้าใจ เป็นต้น
5. เป็นเครื่องสำคัญทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมรดกทางสติปัญญาของมนุษย์
6. เป็นสื่อที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ ความคิดให้กว้างไกล และได้รวดเร็ว
7. เป็นสื่อกลางที่ให้ความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลินแก่คนทุกเพศทุกวัย
8. เป็นบันทึกทางสังคมที่ให้คุณประโยชน์แก่คนรุ่นปัจจุบันและอนาคต
9. เป็นงานอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจุบัน

หลักการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) กล่าวไว้ คือ

1. ความชัดเจน (purspicuity) ความชัดในการใช้ถ้อยคำ จะช่วยให้การสื่อความหมาย ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านได้ตรงกัน ซึ่งความชัดเจนได้แก่
 - 1) การใช้คำที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว
 - 2) การใช้คำที่เป็นสื่อสร้างความเข้าใจ ได้แก่ การใช้คำที่ทำให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพและ เข้าใจได้ชัดเจน
 - 3) การใช้คำที่หมดจด คือ การใช้คำที่มีความสมบูรณ์ไม่ละคำใดคำหนึ่งไว้

2. ความเรียบง่าย ได้แก่ การใช้คำธรรมดาที่เข้าใจง่ายแต่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้อ่าน ควรหลีกเลี่ยงการใช้คำฟุ่มเฟือยหรืออ้อมค้อม คำปฏิเสธ ซ่อนปฏิเสธ
 3. ความกระชับ คือ การใช้คำน้อย แต่ให้ความหมายชัดเจนและมีน้ำหนัก
 4. ความประทับใจ เกิดจากผู้เขียนใช้ถ้อยคำเร้าความรู้สึกของผู้อ่าน อาจเกิดจากการเน้นคำ การเรียงลำดับคำในประโยค การใช้คำที่ขัดแย้งกันในประโยค หรืออาจใช้คำที่ทำให้เกิดภาพ
 5. ความไพเราะ ได้แก่ การเลือกใช้คำที่มีเสียงราบรื่นไพเราะหู ความราบรื่นของถ้อยคำ ทำให้งานเขียนมีความไพเราะ การสร้างคำที่ไพเราะมีวิธีคือ อย่าผูกประโยคยืดยาวซ้อนกันหลายประโยค อย่าใช้คำซ้ำในทีใกล้ ๆ กัน อย่าใช้คำที่มีเสียงเหมือน ๆ กันในที่ใกล้กัน ไม่ควรใช้คำกริยาหลายคำในประโยคเดียวกัน ไม่ควรใช้บุพบท สันธานโดยไม่จำเป็น และอย่าจบประโยคโดยใช้คำห้วน ๆ
 6. การสร้างภาพ เป็นเทคนิคการเขียนที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพ การเขียนเพื่อสร้างภาพนั้นจะต้องใช้ถ้อยคำที่ให้ความรู้สึกและมีอารมณ์ เช่น ความตระการ ถ้อยคำที่ใช้ความเป็นคำแสดงอาการ เช่น เคว้งคว้าง โงงเงง โงงงก หรือคำแสดงภาพ เช่น ชุ่มมะลิเลื้อย แสงแดดระยิบระยับ ต้นไม้ใหญ่ใบครีမ် การใช้คำรูปธรรม โดยวิธีเปรียบเทียบจากนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เพื่อทำให้มองเห็นภาพแจ่มชัดขึ้น
 7. โครงสร้างของประโยค ส่วนที่สำคัญคือ การลำดับที่ของวลี อนุประโยค กฎแห่งความใกล้ชิด ได้แก่ สิ่งที่เกี่ยวข้องกันพาดพิงถึงกันต้องอยู่ใกล้ชิดกัน คือ ส่วนขยายต้องอยู่ใกล้ชิดกับคำที่ถูกขยาย กฎแห่งความก่อนหลัง ลักษณะของกฎนี้อยู่ที่การเน้นประโยคโดยเน้นที่ลำดับความก่อนหลัง ที่สำคัญที่สุด คือ จะเน้นตอนปลายเพื่อความหนักแน่น
- เสนีย์ วิลาวรรณ (2544) กล่าวถึงหลักการเขียนไว้ ดังนี้
1. มีความถูกต้อง คือ ข้อมูลถูกต้อง ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ
 2. มีความชัดเจน คือ ใช้คำที่มีความหมายชัดเจน รวมถึงประโยคและถ้อยคำสำนวน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตรงตามจุดประสงค์
 3. มีความกระชับและเรียบง่าย คือ รู้จักเลือกใช้ถ้อยคำธรรมดาเข้าใจง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย เพื่อให้ได้ใจความชัดเจน กระชับ ไม่ทำให้ผู้อ่านเกิดความเบื่อหน่าย
 4. มีความประทับใจ โดยการใช้คำให้เกิดภาพพจน์ อารมณ์และความรู้สึกประทับใจ มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ชวนติดตามให้อ่าน
 5. มีความไพเราะทางภาษา คือ ใช้ภาษาสุภาพ มีความประณีตทั้งสำนวนภาษาและลักษณะเนื้อหา อ่านแล้วไม่รู้สึกขัดเขิน

6. มีความรับผิดชอบ คือ ต้องแสดงความคิดเห็นอย่างสมเหตุสมผล มุ่งให้เกิดความรู้และทัศนคติอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น นอกจากหลักการเขียนที่จำเป็นต่อการเขียนแล้ว สิ่งที่มีความจำเป็นอีกประการหนึ่งคือกระบวนการคิดกับกระบวนการเขียนที่จะต้องดำเนินควบคู่ไปกับหลักการเขียน เพื่อที่จะทำให้สามารถเขียนได้ดียิ่งขึ้น

หลักการเขียนเว็บบล็อก ตามที่ จันทวรรณ ปิยะวัฒน์ (2548) กล่าวไว้ มีดังนี้

1. เมื่อมีข้อผิดพลาดใดๆ เกิดขึ้นในบล็อก ไม่ว่าจะเป็นการเขียนบันทึก ข้อมูลเจ้าของเว็บบล็อกหรือลิงค์ต่างๆ เจ้าของบล็อกควรแก้ไขและแจ้งให้ผู้อ่านทราบโดยทันที
2. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในบันทึก ควรจะรักษาข้อความเดิมไว้ แต่จะทำการขีดฆ่าข้อความนั้นเสีย (โดยกดปุ่ม ABC ที่มีขีดกลางทับ ที่แผงเครื่องมือการเขียนบันทึก) แล้วแสดงข้อความใหม่ตามข้อความเดิมนั้นๆ
3. ห้ามลบทิ้งบันทึกที่เขียนไว้แล้วเด็ดขาด เพราะลิงค์ที่อยู่ของบันทึกจะถูกลบออกไปด้วย และหากมีผู้อื่นอ้างอิงงานเขียนชิ้นนี้อยู่บ้างแล้ว ก็จะไม่สามารถคลิกมายังลิงค์นั้นๆ ได้ แต่หากเจ้าของเว็บบล็อกมีบันทึกที่สร้างขึ้นเพื่อทดสอบการใช้งาน ก็ควรทำการลบบันทึกประเภทนี้ออก
4. ไม่ควรลบข้อคิดเห็นของผู้อ่าน ยกเว้นเป็นข้อคิดเห็นที่ไม่สุภาพ
5. ไม่ควรเขียนอ้างอิงถึงข้อพิพาทความไม่ลงรอยใดๆ กับผู้อื่น
6. เจ้าของเว็บบล็อกที่เขียนเกี่ยวข้องกับองค์กรที่ทำงาน ไม่ควรเขียนบันทึกใดๆ ที่เป็นการละเมิดสัญญาจ้างงาน
7. เจ้าของเว็บบล็อกควรนำเสนอและแยกแยะประเด็นระหว่าง ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อความโฆษณา เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง
8. ห้ามนำเสนอข้อมูลที่เป็นเท็จ
9. หากไม่เห็นด้วยกับข้อคิดเห็นที่ผู้อ่านเสนอมาในเว็บบล็อก เจ้าของเว็บบล็อกก็ควรแสดงข้อคิดเห็นตอบกลับด้วยความเคารพในข้อคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยไม่นำมาเป็นเรื่องส่วนตัว
10. เมื่อมีการใช้ข้อความจากที่อื่น ควรอ้างอิงแหล่งที่มาและลิงค์ที่อยู่อย่างชัดเจน เมื่อมีการใช้ข้อความบางส่วนจากที่อื่น ควรอ้างอิงแหล่งที่มาและลิงค์ที่อยู่อย่างชัดเจน และไม่ควรใช้ข้อความทั้งหมดทั้งหมดจากแหล่งอื่นมาใส่ในบันทึก
11. ควรเน้นคุณภาพงานเขียนของทุกบันทึก เช่น ตรวจสอบการสะกดคำก่อนตีพิมพ์บันทึกนั้นๆ ลงในบล็อก
12. ควรเขียนบันทึกอย่างรอบคอบและถูกต้อง
13. ควรตอบอีเมลและข้อคิดเห็นที่ได้รับจากผู้อ่านอย่างเหมาะสมและโดยทันที
14. ควรเขียนเว็บบล็อกเป็นประจำ อย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง

สรุปหลักการเขียนเว็บบล็อกได้ว่า ผู้เขียนเว็บบล็อกสามารถเขียนบล็อกได้อย่างอิสระแต่จะต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น โดยหลีกเลี่ยงประเด็นที่ก่อให้เกิดข้อพิพาทกับหน่วยงานหรือผู้อื่น หากนำข้อความมาจากที่อื่นควรบอกแหล่งที่มาอย่างชัดเจน และแสดงข้อมูลที่เป็นจริงเท่านั้น นอกจากนี้ควรตรวจทานงานเขียนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ หากต้องการแก้ไขควรแสดงข้อความเดิมและข้อความใหม่ที่แก้ไขไว้ด้วยกัน ควรตอบข้อคิดเห็นที่ผู้อื่นสะท้อนเข้ามาอย่างเหมาะสมรวดเร็ว และควรเขียนเว็บบล็อกเป็นประจำ

การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เป็นการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง บุคคลอื่น สิ่งแวดล้อม หรือเหตุการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ อย่างอิสระ ทั้งในด้านความรู้สึก สิ่งที่คุณเขียนได้ประพฤติปฏิบัติ เป็นอีกวิธีในการปลูกฝังคุณธรรมความเคารพ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ถึงคุณค่าความดีผู้อื่นโดยเริ่มจากการสังเกตความดี ข้อดี เกิดความตระหนักในคุณค่าความดีที่มีอยู่จริงของตนเองและผู้อื่น เป็นการตอกย้ำซ้ำเติมถึงคุณค่าความดี เมื่อเห็นความดีเห็นคุณในตัวของคนอื่นก็เกิดการยอมรับนับถือ เคารพความดีและเคารพบุคคลที่ทำดี อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีก่อเกิดกำลังใจในการประพฤติปฏิบัติตาม โดยผู้เรียนจะนำมาเขียนสะท้อนลงในบล็อกซึ่งบล็อกจะมีระบบบริหารจัดการเว็บไซต์พื้นฐาน มีเครื่องมือสำหรับเขียนเรื่องโพสต์รูป จัดหมวดหมู่ และลูกเล่นอื่นๆ ทั้งในลักษณะที่เป็นการบันทึกส่วนตัวและการบันทึกในลักษณะที่ผู้อ่านและผู้เขียนสามารถโต้ตอบกันด้วยการแสดงความคิดเห็นต่อท้ายเรื่องนั้นๆ สามารถสร้างสรรค์ความคิดใหม่ได้หลากหลาย

การเขียนสะท้อนความดีในสังคมออนไลน์นั้นสามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเจตคติ (ความรู้ ความรู้สึก ความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติ) ของบุคคลอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี เวกะกุล (2550) ที่กล่าวว่าประกอบด้วยปัจจัยดังนี้

1. เกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เช่น การมีประสบการณ์ที่ดีกับคุณธรรมความเคารพ
2. เกิดจากการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from others)
3. เกิดจากแบบอย่าง (Models) เริ่มตั้งแต่การสังเกตพฤติกรรม แล้วแปลความหมายของการปฏิบัติให้อยู่ในรูปของความเชื่อ ยิ่งบุคคลที่เป็นแบบอย่างเป็นที่เคารพหรือได้รับการยกย่องย่อมมีผลต่อความเชื่อมากยิ่งขึ้น จึงเกิดการเลียนแบบของต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี
4. เกิดจากสถาบันที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สถานที่ต่าง ๆ

การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกในงานวิจัยนี้ออกแบบให้นักเรียนเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกทุกวัน (เป็นไดอารี่ส่วนตัวที่อนุญาตให้เฉพาะสมาชิกอ่านหรือร่วมแสดงความคิดเห็นได้) เมื่อคลิกเลือกเข้าไปในแต่ละวันก็จะมีหัวข้อ ให้เขียนสะท้อนความดีที่ตนเองได้ทำ เขียนสะท้อนความดีของคนรอบข้าง (พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน) โดยมีข้อความที่ให้นักเรียนได้เขียนว่าวันนี้บุคคลอื่นได้ทำอะไรให้นักเรียนบ้างและนักเรียนได้ทำอะไรเพื่อผู้อื่น/ตนเองบ้าง เมื่อนักเรียนได้พูดหรือทำสิ่งนั้นไปแล้วส่งผลอย่างไร และนักเรียนรู้สึกอย่างไร เป็นต้น ซึ่งการเขียนสะท้อนความดีนี้นักเรียนสามารถที่สร้างสรรค์ผลงานให้สวยงามด้วยการตกแต่งข้อความ การอัปโหลดภาพประกอบหรือภาพกิจกรรมที่ได้ไปทำความดีมา หรือตามแต่ละสร้างสรรค์ผลงาน นอกจากนี้ยังมีส่วนที่อนุญาตให้เพื่อนและอาจารย์เข้ามาร่วมเขียนสะท้อนความดีของนักเรียนได้

การเขียนสะท้อนความดีของเพื่อนผ่านเว็บบล็อกในสังคมออนไลน์ ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก หรือประสบการณ์ที่ได้พบมาเขียนเล่าเรื่องราวผ่านเว็บบล็อกระหว่างเพื่อนถึงเพื่อน เพื่อแบ่งปันเรื่องราวดี ๆ และเป็นกำลังใจให้กันในการทำความดี ให้การชมเชยยกย่องด้วยความจริงใจนั้นสำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2539) กล่าวว่า การบอกสิ่งที่ดีที่ชอบเกี่ยวกับตนเองให้เพื่อนฟังและให้เพื่อนสะท้อนกลับด้วยการยกย่องชมเชยให้กำลังใจกันอย่างน้อย 1 สิ่ง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น ยอมรับตนเอง ยอมรับผู้อื่นและมองโลกในแง่ดีอันเป็นพื้นฐานของผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีและมีความมั่นคงทางอารมณ์

ประโยชน์ของเว็บบล็อก (ฮันสาดอทคอม, เว็บไซด์)

1. เปิดตัวเองให้โลกรู้ เรื่องของเว็บบล็อกมักเป็นเรื่องราวของเจ้าของเว็บบล็อกเป็นการเล่าประสบการณ์หรือความคิดของเจ้าของ เป็นการถ่ายทอดความคิดความรู้สึกของเจ้าของเว็บบล็อกเป็นการระบายความเครียดอีกทางหนึ่ง

2. ทันท่วงทีเหตุการณ์ ประสบการณ์บางคนก็เป็นข่าวให้อีกหลายคนได้ เห็นข่าวจากเว็บบล็อกหลายแห่งเป็นข่าววงใน บางคนเล่าเหตุการณ์หรืออุบัติเหตุที่เจอมา หลายเว็บบล็อกพูดถึงแนวโน้มหรือความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ

3. กลับกรองข้อมูลเว็บบล็อกบางเว็บบล็อกจะมีการกรองข้อมูลก่อนนำลงเว็บบล็อกทำให้ผู้อ่านเว็บบล็อกไม่ต้องเสียเวลาในการกรองข้อมูล เพราะมีการนำเสนอข้อมูลหรือโกตในการท่องเว็บ

4. รายงานการท่องเว็บ เป็นวัตถุประสงค์หลักที่เป็นต้นกำเนิดของการทำเว็บบล็อกหลายเว็บบล็อกมีการลิงก์ไปยังเว็บที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในเว็บบล็อกซึ่งเป็นการแนะนำว่าเว็บไหนดีก็ไปที่เว็บนั้น

5. การแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะ เป็นความในใจของเรื่องต่างๆ ความคิดเชิงสร้างสรรค์ หรือการบ่นที่ทุกคนมีอยู่ในใจ การทำเว็บบล็อกเป็นช่องทางถ่ายทอดความคิดเห็นให้คนอื่น รับรู้

6. ถ่ายทอดประสบการณ์ หรือไดอะรี่ออนไลน์ เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวในชีวิตประจำวัน หรือเป็นการเล่าเรื่องการเดินทางท่องเที่ยว เช่น www.terrystrek.com

7. โน้มน้าวใจผู้อ่าน ลักษณะนี้เป็นการโฆษณาชวนเชื่อ แต่กรณีแบบนี้เป็นการขาย ความคิด อย่างเว็บบล็อกสำหรับคอกการเมืองอาจจะมีฝ่ายซ้าย - ฝ่ายขวา, สายเหยี่ยว - สายพิราบ จะพบว่าเนื้อหาจะเป็นการโพสต์โจมตีฝ่ายตรงข้าม แล้วก็นับสนุนแนวความคิดของตนเอง

ตอนที่ 5 คุณลักษณะความเคารพ

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย ตามที่ คณะผู้วิจัยสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอดีเอฟ, 2549) กล่าวถึง ได้แก่

1. มุ่งผลิตคนเก่งมากกว่าคนดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549)
2. ลักษณะการสอนเป็นแบบท่องจำมากกว่าการใช้เหตุผลในการพิจารณาตัดสินจนเกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่าอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548 สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2549)
3. การสอนเป็นลักษณะยึดยึดความรู้อย่างเดียว ไม่เน้นการปฏิบัติเท่าที่ควร แทบไม่มีโอกาสได้ เข้ามามีส่วนร่วมเลือกกิจกรรมที่ตนพอใจ (สุมล ว่องวานิช, บรรณาธิการ, 2548)
4. ขาดการบูรณาการการสอนคุณธรรมในวิชาอื่น (คณะอนุกรรมการการศึกษาแนวทางการ พัฒนาคุณธรรม, 2535)
5. ขาดการร่วมมือจากภาคีอื่น เช่น ครอบครัว ศาสนาและชุมชน
6. การสอนขาดความน่าสนใจ เน้นแต่ทฤษฎี (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)
7. เนื้อหาการสอนขาดความร่วมสมัย (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544; ทิศนา เขมมณี, 2546)
8. ผู้สอนมีคุณสมบัติที่จำเป็นไม่เพียงพอสำหรับสอนคุณธรรม ได้แก่ ไม่มีความรู้ความ เข้าใจในเนื้อหา (คณะอนุกรรมการการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม, 2535)
9. ไม่มีเทคนิคหรือทักษะในการสอนมากพอ (ฉันทนา จันท์บรรจง, 2541) ขาดความ เข้าใจในการประเมินผลคุณธรรม (กองวิชาการ, 2536) ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี

สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2549) กล่าวว่าม้งงานวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นว่า สิ่งแวดล้อมที่มุ่งแต่วัตถุนิยมจนละเลยการยึดมั่นในศาสนธรรมนั้นเป็นสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษต่อเยาวชน จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาคุณภาพคนโดยเน้นให้คนเป็นคนดีมีคุณธรรม ด้วยการสร้างคุณลักษณะที่ดีของบุคคล (good character)

ความหมายหลักของคุณธรรม ในพระบรมราชาโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548: 2) คือ การคิดหรือจิตใจที่เป็นกลาง หมายถึง การที่ก่อนจะพูดจะทำสิ่งใด จำเป็นต้องหยุดคิดเสียก่อนเพื่อรวบรวมสติให้มั่น ไม่โง่งม และให้จิตสว่างแจ่มใส ซึ่งแรก ๆ หัด อาจต้องใช้เวลาบ้าง และอาจรู้สึกว่ายาก แต่เมื่อฝึกหัดจนคุ้นเคยชำนาญแล้ว จะช่วยให้สามารถแสดงความรู้ความคิดในเรื่องใดแก่ใครให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย ได้ชัด ไม่ผิดทั้งหลักวิชาทั้งหลักคุณธรรม ซึ่งเท่ากับได้ปฏิบัติถูกต้องตรงตามคุณธรรมของนักวิชาการอย่างครบถ้วน และถ้าทุกคนปฏิบัติได้จะทำให้สามารถเผยแพร่วิชาการที่เรียนมาได้อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ ทั้งจะเอื้ออำนวยให้กิจการทั้งปวงที่ทำลุล่วงไปได้โดยราบรื่นและถูกต้อง

ความหมายของคำว่า “คุณธรรม”

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรม [คุณนะ-] เป็นคำนาม หมายถึง สภาพคุณงามความดี.

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ พ.ศ. 2547 ให้ความหมายว่า คุณธรรม คือ ธรรมที่เป็นคุณ, ความดีงาม, สภาพที่เกื้อกูล

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ให้ความหมายของคำว่าคุณธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณ, ความดีงาม, สภาพที่เกื้อกูล

พจนานุกรมไทย-อังกฤษ และ พุทธศาสนา ดิกชันนารีของพลังจิตให้แปลว่า คุณธรรม คือ goodness; virtue.

คุณธรรม [N] virtue ความดี, คุณความดี, คุณงามความดี, ความดีงาม [English] merit; good; moral; moral principle; goodness [Syn] [Def] สภาพคุณงามความดี [Sample] ผู้ที่จะมาเป็นพนักงานสอบสวนต้องเป็นผู้มีคุณธรรมสูง จิตใจดี หนักแน่น และอดทน

พจนานุกรมฉบับภาษาไทย-อังกฤษ ของสอ เสถบุตร ให้ คำว่า คุณธรรม n. moral principles

คุณธรรม (Virtue and Moral) ตามที่ ประภาศรี สีหอำไพ (2550) กล่าวไว้ คือ หลักธรรม จริยาที่สร้างความรู้สึกรับชอบชั่วดีในทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์

จนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขความยินดี การกระทำที่ดีย่อมมีผลผลิตของความดี คือ ความชื่นชมยกย่องในขณะที่การกระทำชั่วย่อมนำความเจ็บปวดมาให้ การเป็นผู้มีคุณธรรม คือ การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบที่พึงงามความเข้าใจเรื่องการกระทำดีมีคุณธรรมเป็นกฎเกณฑ์สากลที่ตรงกัน

ความหมายของคำว่า “คุณลักษณะ”

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2552 ให้ความหมายของคุณลักษณะ หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำ

อุทุมพร จามรมาน (2541) กล่าวว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ลักษณะบุคลิกของบุคคล (เช่น นักเรียน) ที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนของตน สังคมต้องการให้เกิดขึ้นแก่คนในสังคมและประเทศต้องการให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในประเทศ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548) ให้ความหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

หลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2552ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดซึ่ง มีอยู่ ๘ คุณลักษณะ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2549) กล่าวว่า คุณลักษณะหรือคุณลักษณะ หมายถึง สภาพหรือสิ่งที่มีอยู่ประจำในตัวบุคคลที่แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล

ความหมายของคำว่า “ความเคารพ”

ส่วนคำว่า เคารพ (คำกริยา) หมายถึง แสดงอาการนับถือ เช่น เคารพผู้ใหญ่ เคารพธงชาติ; ไม่ล่วงเกินไม่ล่วงละเมิด, เช่น เคารพสิทธิของผู้อื่น. (ส. เคารว; ป. คารว) “เคารพ” มาจากคำว่า คารวะ[คาระ-] น. ความเคารพ, ความนับถือ. ก. แสดงความเคารพ. (ป.).

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ พ.ศ. 2547 ให้ความหมายว่า เคารพ หมายถึง ความนับถือ, ความมีคารวะ ส่วนคำว่า คารวะ หมายถึง คารวะ ความเคารพ, ความเอื้อเฟื้อ, ความใส่ใจมองเห็นความสำคัญที่จะต้องปฏิบัติต่อสิ่งนั้นๆ ให้ถูกต้องเหมาะสม

คำว่า “เคารพ และคารวะ” ในพจนานุกรมฉบับภาษาไทย-อังกฤษ ของสอ เสถบุตร ให้ไว้ ดังนี้ ส่วนเคารพ vt.to respect, to revere, to esteem, to regard highly ด้วยความเคารพ Yours respectfully S. นับถือ,คารวะ,ยำเกรง ส่วนคารวะ (คาระวะ) n.courtesy, respects, compliments , as แสดงคารวะ to pay compliments S. เคารพ

พระภิกษุวิริยคุณ (2551) ให้ความหมาย คารวะ คือ ความเคารพ สัมมาคารวะ คือ ความเคารพที่ถูกต้อง คำว่าเคารพนั้นไม่ได้หมายถึงการกราบ ๆ ไหว้ ๆ แต่หมายความว่ามีปัญญา มากจนกระทั่งแลเห็นคุณงามความดีที่มีอยู่ในตัวผู้อื่นได้อย่างชัดเจน เหมือนนักเคมีที่มองเห็น คุณสมบัติของแร่ธาตุของโลหะต่าง ๆ อย่างชัดเจน แล้วสามารถนำแร่ธาตุต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ใน การทำงานของเขาได้ คนที่สัมมาคารวะ คือ คนที่แลเห็นคุณงามความดีที่มีอยู่จริงในตัวผู้อื่น

พระภิกษุวิริยคุณ (2551) กล่าวว่า เคารพ คือ การเปิดใจเพื่อค้นหาคุณความดีที่มีอยู่จริง ในบุคคล วัตถุ เหตุการณ์ เมื่อพบก็ยอม ก็รับ ก็นับและก็ถือปฏิบัติตามคุณความดีนั้น ๆ นิสสัยมีความเคารพ คือ มีนิสสัยรังเกียจการจับผิด ชอบจับจ้องมองดูแต่ความถูกต้อง ความดีของทุก คนทุกสิ่งและทุกเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง เมื่อพบแล้ว ก็ยอม-รับ-นับ-ถือ และประพฤติปฏิบัติต่อบุคคล วัตถุและเหตุการณ์นั้น ๆ อย่างเหมาะสมจนความถูกต้อง ความดีงามนั้น ๆ เกิดขึ้นในตนด้วย ส่วน ความเคารพที่ต้องรีบฝึก คือ เคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ / เคารพพ่อ-แม่ ครู อาจารย์ / เคารพการศึกษา / เคารพสมาธิ / เคารพความไม่ประมาท / เคารพการปฏิสังขาร

พระมหาดร.สมชาย สุานะวุฒโท (2548) กล่าวถึง ความเคารพ หมายถึง ความตระหนัก ซาบซึ้ง รู้ถึงคุณความดีที่มีอยู่จริงของบุคคลอื่น ยอมรับนับถือความดีของเขาด้วยใจจริง แล้วแสดง ความนับถือต่อผู้นั้นด้วยการแสดงความอ่อนน้อม อ่อนโยน อย่างเหมาะสมทั้งต่อหน้าและลับหลัง

พระวิโรจน์ อุกุคจิตโต (บรรณารักษ์, 2551) กล่าวถึง นิสัยพื้นฐานของมนุษย์ คือ วินัย เคารพ อุดหนุน ซึ่งเคารพ คือ การตระหนัก เห็นคุณค่าความดี แล้วแสดงออกอย่างเหมาะสม สามารถแสดงออกได้โดย ใหัวพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ และครูอาจารย์ เขียนบันทึกความดีของคุณครู เพื่อนและคนรอบข้าง และสวดมนต์ให้ไว้พระก่อนนอน

สิงห์หน คำขาว (2551) กล่าวถึง มงคลสูตรที่ 22 มีความเคารพ (มีคารวะ) ได้แก่ มีความเคารพและตระหนักในความดีของผู้อื่น

วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2548) คารวธรรม หมายถึง ความเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น มีความเคารพในระเบียบวินัยที่ได้วางไว้ร่วมกัน มีความเคารพในคุณธรรม และเกียรติแห่งความเป็นมนุษย์ของแต่ละเอกัตบุคคล ทักษะในการแสดงออกซึ่งความเคารพ ได้แก่ การฝึกให้รู้จักสิทธิของผู้อื่นที่ยกมือก่อนยอมได้แสดงความคิดเห็นก่อน ผู้ที่มาก่อนได้รับบริการก่อน และการเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น โดยสามารถยอมรับว่าคนอื่นมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นแตกต่างไปจากตนเองได้ตลอดจนการเคารพในระเบียบข้อบังคับของชั้นเรียนและโรงเรียนที่สังคมได้ช่วยกันตั้งขึ้น

ความเคารพเป็น 1 ในคุณธรรม 6 ประการที่สำคัญที่ควรปลูกฝังให้กับเยาวชน (The Six Pillars of Character) การเป็นคนใจกว้างใจได้ ความเคารพ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม เอื้ออาทร เป็นพลเมืองดี) บุคคลที่มีความเคารพจะมีคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ ยอมรับนับถือ
2. อุดหนุน ใจกว้าง ยอมรับความแตกต่าง
3. กิริยามารยาทดี ไม่ใช่ภาษาในทางชั่วร้าย
4. มีความเกรงใจผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา
5. ไม่ข่มขู่ ตีหรือทำร้ายใคร
6. จัดการกับความเห็นที่แตกต่างความไม่เห็นพ้อง ถูกดูหมิ่น และความโกรธด้วยสันติวิธี

ความหมายของ คุณลักษณะความเคารพ

คุณลักษณะความเคารพ หมายถึง สภาพหรือสิ่งชี้ให้เห็นว่าบุคคลมีความตระหนักรู้ถึงคุณค่าความดีที่มีอยู่จริงของตนเองและผู้อื่น

ฉัตรชนก สายสุวรรณ และวิชุดา กิจธรรม (2549) กล่าวถึงคุณลักษณะด้านความเคารพ นับถือและกิริยามารยาท ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 คุณลักษณะด้านความเคารพนับถือและกิริยามารยาท

เคารพ	กิริยามารยาท
<p>ยอมรับนับถือตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> -เราเป็นบุคคลพิเศษ -เราสมควรได้รับสิ่งที่ดีที่สุด -ไม่ยอมรับคำว่า “เป็นพวก” จากผู้อื่น 	<p>มารยาทที่ดี -มารยาทที่ดีเป็นทางเลือกของเราทุกคน</p> <ul style="list-style-type: none"> -เมื่อเรามีมารยาทดี การยอมรับผู้อื่นก็จะปรากฏ -แม้มีคุณลักษณะที่ดีแต่ถ้ามีมารยาทไม่ดีความดีอื่น ๆ ก็จะถูกมองข้าม
<p>คิดถึงสิ่งดี ๆ ที่คนอื่นยอมรับในตัวเรา</p> <ul style="list-style-type: none"> -คุณลักษณะที่ดีของตัวเราที่ทำให้เป็นที่ยอมรับ -พึ่งพาตนเอง มีบุคลิกภาพรับผิดชอบ -เป็นคนยิ้มง่ายและทำให้คนอื่นมีความสุขง่าย 	<ul style="list-style-type: none"> -มีมารยาทในที่โรงเรียน ห้องประชุม ห้องอาหาร ห้องเรียน สนามเด็กเล่น -มีมารยาทที่ดีเมื่ออยู่ที่บ้าน -เมื่อผ่านผู้คนจำนวนมากให้กล่าวคำ “ขอโทษ” ห้ามผลัก/ดัน
<p>ให้การยอมรับผู้อื่นโดยใจเอื้อเฟื้อเมตตา</p> <ul style="list-style-type: none"> -มองเห็นคุณค่าของผู้อื่น -ยอมรับให้เกียรติผู้อื่น -ใจดีมีเมตตาเป็นผลระยะยาวจากการมีใจยอมรับผู้อื่น 	<p>พูดจาสุภาพ-กล่าวทักทาย -กล่าว “ขอบคุณ”</p> <p>ในการตอบรับหรือ “ไม่ ค่ะ ขอบคุณ” ในการปฏิเสธด้วยความสุภาพ</p> <p>-กล่าว “ได้โปรด , ช่วย, กรุณา” เมื่อต้องการความช่วยเหลือ</p>
<p>การยอมรับเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - การยอมรับเป็นสิ่งที่เงินก็ซื้อไม่ได้ -เราไม่สามารถบอกให้ผู้อื่นยอมรับในตัวเราได้ -การยอมรับจากการมีความเคารพ 	<ul style="list-style-type: none"> -รอให้ผู้อื่นพูดจบก่อนที่เราจะพูด -ตั้งใจฟังจนกว่าผู้อื่นจะพูดเสร็จ -ตระหนักว่าเราสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้นจากการฟังผู้อื่น
<p>ยอมรับในสิ่งที่ต้องไขว่คว้า</p> <ul style="list-style-type: none"> -เราต้องทำงานและมีความรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับในตัวเรา -ทัศนคติที่ดีจะช่วยให้ผู้อื่นยอมรับในตัวเรามากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> -พูดให้ชัดเจนมากที่สุด มองหน้าคนที่เราพูดด้วย ตั้งศีรษะขึ้นเพื่อให้ผู้อื่นเห็นหน้าขณะที่พูด -ฝึกพูดให้ช้าลงเพื่อเรียบเรียงประโยคไปด้วย -พูดอย่างใจเย็นเมื่อรู้สึกว่าเป็นฝ่ายเสียเปรียบ การร้องไห้หรือกรีดร้องทำให้การพูดเข้าใจยาก การตะโกนทำให้ผู้อื่นต่อต้านและทำให้การสื่อสารนั้นมีผลในด้านลบ
<p>ยอมรับในกฎระเบียบ</p> <ul style="list-style-type: none"> -พ่อแม่ ครูจะเป็นผู้คุ้มครองให้เราปลอดภัย -กฎระเบียบมีไว้คุ้มครองพวกเรา -การยอมรับผู้มีใหญ่และกฎระเบียบจะช่วยให้โลกเรามีความปลอดภัยและเป็นระเบียบมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> -ถ้ามีผู้ใหญ่เดินผ่านประตูเข้ามา ให้ยืนแอบด้านข้าง ให้ผู้ใหญ่ผ่านไปก่อน เป็นการแสดงความเคารพ -ทำให้เห็นว่าเรามีมารยาทดี และเป็นการแสดงให้รู้ว่าผู้ใหญ่ท่านนั้นมีความสำคัญ
<p>ยอมรับในคุณสมบัติของผู้อื่น-ใส่ใจในคุณสมบัติของผู้อื่น-แสดงออกถึงการยอมรับในตัวเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> -การใส่ใจคุณสมบัติในตัวผู้อื่นเพื่อให้ความคิดเห็นขัดแย้งน้อยลง 	<p>ก่อนเข้าสถานที่สาธารณะให้ถอดหมวก-การถอดหมวกเป็นการให้ความเคารพต่อสถานที่ที่เป็นมารยาทที่ดีเป็นการเคารพต่อการปฏิบัติกิจกรรม การเอาหมวกออกเมื่อเข้าร่วมงานของชาติแสดงให้เห็นว่าเราให้ความเคารพชาติของเรา</p>

กรมการศาสนา (2541) กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ดีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความ
เคารพ แสดงในตารางที่ 7 และตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 7 ผู้ดี ย่อมรักษาความเรียบร้อย (กรมการศาสนา, 2541)

กายจรรยา	วจีจรรยา	มโนจรรยา
<ol style="list-style-type: none"> 1. ย่อมไม่ใช้กิริยาอันขำมกราบบุคคล 2. ย่อมไม่อาวเอื้อมในที่ต่ำสูง 3. ย่อมไม่ล่วงเกินถูกต้องผู้อื่นซึ่งไม่ใช่หยอกกัน ฐานเพื่อน 4. ย่อมไม่เสียดสีกระทบกระทั่งกายบุคคล 5. ย่อมไม่ลุกนั่งเดินเหินให้พรวดพราดโดน ผู้คนหรือสิ่งของแตกเสีย 6. ย่อมไม่ส่งของให้ผู้อื่นด้วยกิริยาเสือกไสผลัก โยน 7. ย่อมไม่ผ่านหน้าหรือบังตาผู้อื่นเมื่อเขาดูสิ่ง ใดอยู่ เว้นแต่เป็นที่เฉพาะไป 8. ย่อมไม่เอิกอิ่งในเวลาประชุมสดับรับฟัง 9. ย่อมไม่แสดงกิริยาตั้งตงหรือพูดอึกทักใน บ้านแขก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ย่อมไม่สอดสวนวาทาหรือ แย่งชิงพูด 2. ย่อมไม่พูดด้วยเสียงด้นดง เหลือเกิน 3. ย่อมไม่ใช้เสียงตวาด หรือ พูดจา กระทบกระชาก 4. ย่อมไม่ใช้วาจาอันหักหาญดิ่ง ด้น 5. ย่อมไม่ใช้ถ้อยคำอันหยาบ คายน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ย่อมไม่ปล่อยใจให้ ฟุ้งซ่านกำเริบหยิ่งโยโส 2. ย่อมไม่บันดาลโทสะให้ เสีย

ตารางที่ 8 ผู้ดี ย่อมมีสัมมาคารวะ (กรมการศาสนา, 2541)

กายจรรยา	วจีจรรยา	มโนจรรยา
<ol style="list-style-type: none"> 1. ย่อมนั่งด้วยกิริยาอันสุภาพเฉพาะหน้าผู้ใหญ่ 2. ย่อมไม่ขึ้นหน้าผ่านผู้ใหญ่ 3. ย่อมไม่หันหลังให้ผู้ใหญ่ 4. ย่อมแหวกที่หรือให้ที่นั่งอันสมควรแก่ผู้ใหญ่หรือผู้หญิง 5. ย่อมไม่ทัดหรือคาบบุหรี คาบกล้องและสูบให้ควันไปรม ผู้อื่น 6. ย่อมเปิดหมวกเมื่อเข้าชยาคาบ้านผู้อื่น 7. ย่อมเปิดหมวกในที่เคารพ เช่น โบสถ์ วิหาร ไม่ว่าแห่ง ศาสนาใด 8. ผู้น้อยย่อมเคารพผู้ใหญ่ก่อน 9. ผู้ชายย่อมเคารพผู้หญิงก่อน 10. ผู้ลาย่อมเป็นผู้เคารพก่อน 11. ผู้เห็นก่อนโดยมากย่อมเคารพก่อน 12. แม้ผู้ใดเคารพตนก่อน ย่อมต้องตอบเขาทุกคนไม่เฉยเสีย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ย่อมไม่พูดจาล้อเลียนผู้ใหญ่ 2. ย่อมไม่กล่าวร้ายถึงญาติมิตรที่รัก ใคร่นับถือของผู้ฟังแก่ผู้ฟัง 3. ย่อมไม่กล่าววาทาอันดีเตียนสิ่ง เคารพหรือที่เคารพของผู้อื่นแก่ตัวเขา 4. เมื่อจะขอทำล่วงเกินแก่ผู้ใด ย่อม ต้องขออนุญาตตัวเขาก่อน 5. เมื่อตนทำพลาดพลั้งสิ่งใด แก่ บุคคลใด ควรออกวาทาขอโทษเสมอ 6. เมื่อผู้ใดได้แสดงคุณต่อตนควร ขอบคุณเขาเสมอ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ย่อมเคารพ ยำเกรงบิดา มารดาและ อาจารย์ 2. ย่อมนับถือ นอบน้อมต่อ ผู้ใหญ่ 3. ย่อมมี ความ อ่อนหวานแก่ ผู้น้อย

Thomas Lickona (1991 อ้างถึงใน สวัสดิ์ ประทุมราช 2545) กล่าวถึง คุณธรรมความ
เคารพนับถือและความรับผิดชอบ เป็นคุณค่าเชิงคุณธรรม 2 ประการ ที่ยิ่งใหญ่

ความเคารพ หมายถึง การแสดงความเคารพนับถือในค่าของคนหรือสิ่งของ ซึ่งมีรูปแบบ
สำคัญ 3 อย่างคือ ความเคารพตนเอง ความเคารพนับถือคนอื่น และความเคารพนับถือชีวิต
ทุกรูปแบบและสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่

องค์ประกอบของการมีคุณธรรม

การรู้ในคุณธรรม

1. การตระหนักเชิงคุณธรรม

1) ทราบว่าในสถานการณ์เช่นใดที่ต้องตัดสินใจเชิงคุณธรรมและคิดอย่าง
รอบคอบว่าจะต้องกระทำอย่างไรจึงจะถูกต้อง

2) มีการรับรู้ถึงปัญหา ทราบความเป็นจริง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการหา
ข้อเท็จจริงก่อนจะตัดสินใจเชิงคุณธรรม

2. การรู้คุณค่าเชิงคุณธรรม คือ

1) การเข้าใจถึงวิธีที่จะประยุกต์ในสถานการณ์ต่างกัน เช่น “ความเคารพ”
จะบอกให้บุคคลทำประการใดประการหนึ่งเมื่อเห็นบางคนให้สารสนเทศที่ทำลายชื่อเสียงของ
บุคคลอื่น

2) การแปลคุณค่าที่เป็นนามธรรมเกี่ยวกับความเคารพนับถือให้เป็นพฤติกรรม
เชิงคุณธรรมที่เป็นรูปธรรมในสัมพันธภาพส่วนบุคคลของเขา เช่น เป็นเรื่องธรรมดาที่ชายจะทำร้าย
หญิงได้หากเขาแต่งงานกันแล้ว เป็นต้น

3. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา คือ การคาดการณ์ว่าผู้อื่นมีปฏิริยาและความรู้สึกอย่างไร
ต่อสถานการณ์ที่เขาประสบ จะทำให้เราสามารถเข้าใจเขาได้ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้เรา
สามารถที่จะเคารพนับถือผู้อื่นได้ดีโดยเฉพาะผู้ที่มีความแตกต่างจากพวกเขา

4. เหตุผลเชิงคุณธรรม มีความเข้าใจในความหมายและเหตุผลว่าทำไมเราต้องมี
คุณธรรมความเคารพ ขณะที่เด็กพัฒนาคุณธรรมในการเรียนรู้ว่าอะไรเป็นเหตุให้เกิดคุณธรรมที่ดี
ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และอะไรไม่ได้เป็นเหตุให้เกิดผลเชิงคุณธรรมที่ไม่ดี และเมื่อถึงระดับที่สูงขึ้น
เหตุผลเชิงคุณธรรมยังรวมถึงความเข้าใจในหลักการคุณธรรมที่สำคัญ เช่น “ความเคารพนับถือ
คุณค่าภายในของปัจเจกชนแต่ละคน” หรือ “จงกระทำดังที่คุณต้องการให้ผู้อื่นกระทำภายใต้
สถานการณ์ที่คล้ายกัน” เป็นต้น

5. การตัดสินใจ เป็นการคิดอย่างรอบคอบโดยถามตนเองว่า ทางเลือกของฉันคืออะไร
ผลที่เกิดจากการกระทำตามทางเลือกซึ่งแตกต่างกันจะกระทบต่อคนอื่นอย่างไร การกระทำ

อย่างไรจะเกิดผลดีมากที่สุด เป็นการคิดหาวิธีแก้ปัญหาเชิงคุณธรรม เป็นทักษะการคิดแบบ ไตร่ตรองซึ่งเป็นสิ่งที่มีการสอนกันตั้งแต่วัยก่อนเข้าเรียน

6. การรู้จักตนเอง การเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจะต้องมีความสามารถพบทวนพฤติกรรมของตนเอง และสามารถประเมินอย่างวิพากษ์วิจารณ์ ตระหนักรู้ในจุดเด่นจุดด้อยในคุณธรรมความ เคารพของตนเองว่าจะสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้อย่างไร

ความรู้สึกเชิงคุณธรรม

1. มโนธรรม มี 2 ด้าน คือ ด้านการรู้จัก คือ รู้ว่าอะไรถูกต้อง และด้านอารมณ์ คือ ความรู้สึกในภาระหน้าที่ที่จะทำสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งนอกจากการมีสำนึกในหน้าที่ทางคุณธรรมแล้ว ยังต้องมีความสามารถที่จะรู้สำนึกผิดในเชิงสร้างสรรค์ด้วย คือ รู้สึกว่าทำไม่ดีหรือทำดีไม่พอแต่มีความพยายามที่จะทำให้ดีขึ้น

2. การนับถือตนเอง การมีมาตรฐานเห็นคุณค่าของตนเองอย่างถูกต้อง ให้คุณค่าตัวเอง เมื่อเราให้คุณค่าตัวเอง เราก็จะเคารพนับถือตนเอง โดยไม่ทำผิดต่อร่างกายหรือจิตใจของเรา หรือไม่ยอมให้ผู้อื่นทำผิดต่อเรา เราจึงทำดีต่อผู้อื่น จากการวิจัยของ W.H. Freeman 1967 พบว่า เด็กที่มีการนับถือตนเองสูง จะมีแรงต้านทานความกดดันของเพื่อนมากกว่าและมีความสามารถที่จะทำตามการตัดสินใจของตนเองมากกว่าผู้ที่มีการนับถือตนเองต่ำ Ervin Staub 1979 เมื่อเราเห็นคุณค่าตนเองในทางบวก (รากฐานจากคุณค่าและความเชื่อในความสามารถของคนที่เราจะทำดี) เรามักจะปฏิบัติต่อผู้อื่นในทางบวก หากเราไม่เห็นคุณค่าหรือนับถือตนเองก็เป็นการยากที่เราจะเห็นคุณค่าและเคารพนับถือผู้อื่น

3. ความรู้สึกร่วม คือ ทำตัวเทียบเคียงหรือมีประสบการณ์ทางอ้อมกับสภาพของบุคคลอื่น มีความเข้าใจและเห็นใจต่อความรู้สึกของผู้อื่น

4. การรักความดี เป็นความสนใจอย่างแท้จริงต่อการเข้าสู่ความดี คือ ความรักในความดี เด็กคิด แพททริค นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยบอสตัน เขียนไว้ว่าในการศึกษาเพื่อคุณธรรม หัวใจได้รับการฝึกฝนเช่นเดียวกับสมอง คนที่มีคุณธรรมจะเรียนรู้ไม่เพียงแต่แยกแยะความแตกต่างระหว่างความดีและความชั่วเท่านั้น แต่จะเรียนรู้ที่จะรักความดีและเกลียดความชั่ว เมื่อเขารักความดีเขาจะชื่นชมในการทำความดีนั่นคือเหตุผลที่ครูปฏิบัติมาแต่ก่อนโดยใช้วรรณคดี เป็นวิธีปลูกฝังความรู้สึกถูกและผิด เมื่อเด็กได้พบกับผู้ร้ายและพระเอกในหนังสือที่ดี เขาจะรู้สึกขะเขย่งความชั่วและเข้าไปสู่ความดีโดยปราศจากการต่อต้าน

5. การควบคุมตนเอง เป็นคุณธรรมที่จำเป็น เพราะหากขาดการควบคุมตนเองแล้ว อารมณ์ จะเป็นฝ่ายนำเหตุผล การควบคุมตนเองจำเป็นต้องมีเพื่อควบคุมความปรารถนาแห่งตน ศาสตราจารย์วอลเทอร์ นิคเกอร์สกี จากโปรแกรมการศึกษาเสรีของมหาวิทยาลัยนอตเทรอดาม

กล่าวถึงสาเหตุความยุ่งเหยิงในปัจจุบันนี้มีสาเหตุจากความปรารถนาส่วนตนในการแสวงหาความสุขสบายที่ทำให้คนจำนวนมากคิดแต่จะแสวงหาเงินอย่างเดียว

6. ความถ่อมตน เป็นการรู้จักตนเองทางด้านความรู้สึก โดยทั้งการเปิดเผยต่อความจริงอย่างแท้จริง และเป็นการตั้งใจที่จะกระทำเพื่อแก้ไขความล้มเหลวของเรา ความถ่อมตนเป็นเครื่องป้องกันที่ดีที่สุดต่อการกระทำชั่ว ความถ่อมตนช่วยให้เราเอาชนะความเย่อหยิ่งซึ่งเป็นบ่อเกิดของการยกตัวเหนือผู้อื่น ความเดียดฉันท์ ดูหมิ่นผู้อื่น ผลจากความเย่อหยิ่งทำให้เกิดความโกรธและปิดกั้นการให้อภัย

การกระทำเชิงจริยธรรม

1. ความสามารถ ที่จะทำให้การตัดสินใจเชิงคุณธรรมและความรู้สึกเป็นการกระทำที่มีประสิทธิผล มีทักษะเชิงปฏิบัติ ได้แก่ การฟัง การสื่อสาร ทักษะของเราที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย การแก้ปัญหาที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ เป็นต้น

2. เจตจำนง ในสถานการณ์เชิงคุณธรรมการเลือกที่ถูกต้องมักจะเป็นเรื่องยาก เป็นความร่วมมือในการกระทำในสิ่งที่คิดว่าควรกระทำ เพื่อให้อารมณ์อยู่ภายใต้การควบคุมของเหตุผลในการดำเนินถึงหน้าที่ก่อนความพึงพอใจในการต่อต้านความเย้ายวนใจ

3. ความเคยชิน เด็กต้องได้รับโอกาสการพัฒนาความเคยชินที่ดีอย่างมาก โดยการปฏิบัติในฐานะคนดีอย่างสม่ำเสมอ ให้มีประสบการณ์ซ้ำแล้วซ้ำอีก เป็นการสร้างความเคยชินที่ดีเป็นประโยชน์จนเกิดเป็นนิสัย

คณะผู้วิจัยสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอดีเอฟ) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบภายในบุคคล ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณธรรม/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Coopersmith.S.,1967; Kohlberg.L.,1975, Kirschenbaum, Howard, 1995; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543) ได้แก่

1. การรู้จักตนเอง เป็นทักษะในการเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม พฤติกรรมที่ตนมีอยู่ รู้จักจุดแข็ง จุดอ่อน และศักยภาพตน

2. การเคารพตนเอง (Self-esteem) หรือความภาคภูมิใจในตน เป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตน รวมถึงความรู้สึกที่มีต่อบุคคลรอบข้างในทางบวก เช่น ยอมรับ ชื่นชม เชื่อมั่นในตนเอง เคารพในตนและผู้อื่น (ชะลอศักดิ์ ลักษณะวงศ์ศรี, 2538)

3. ความเชื่อในอำนาจแห่งตน ว่าตนนั้นสามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น หรือสิ่งที่เหนือธรรมชาติ

4. ความสามารถในการตั้งเป้าหมายและควบคุมตนได้

5. ทักษะการคิด การนำเอาข้อมูล ความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ มาร่วมกันคิดโดยใช้เหตุผลเพื่อไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539)

6. ทักษะการตัดสินใจ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล พิจารณาข้อมูลที่มีอยู่ เสาะแสวงหาทางเลือก และตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุด (Kirschenbaum, Howard, 1995)

7. ทักษะการสื่อสาร เป็นความสามารถที่รับความรู้ข้อมูลความคิดของผู้อื่นมาแล้วตีความผ่านการอ่าน การฟัง การรับรู้ การจดจำ แล้วถ่ายทอดออกไปในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ คำพูด การเขียน การทำให้กระจ่าง การแก้ปัญหาความขัดแย้งในการสื่อสาร

8. ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่ใช้เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่นการรวมกลุ่ม การเห็นอกเห็นใจ รักษาสิทธิของตนและผู้อื่น การรู้จักอดทนให้อภัย รู้กฎกติกา มารยาท เคารพความเป็นมนุษย์

9. ความรู้ในวิชาการและความรู้เชิงนามธรรม

10. ทักษะคิดและเจตคติของบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่ดีจะมีแนวโน้มที่จะทำผิดได้ง่าย รุ่งทิพย์ สมานรักษ์ (2546) และโสภา ชปัดมันน์ (2547) กล่าวถึง รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาคุณธรรม แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด ได้แก่ การสอนโดยอภิปรายกลุ่ม การสอนแบบโครงงาน การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบ 4 MAT การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้และการสอนตามแนวพุทธวิธี

2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม ได้แก่ การสอนแบบมีส่วนร่วม การสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การสอนแบบร่วมมือ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบคู่สัญญา การสอนแบบชิปปา

3. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาพฤติกรรมและค่านิยม ได้แก่ การสอนโดยใช้ตัวแบบ การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ใช้หลักการสอนด้านจิตพิสัย การสอนโดยทำความกระจ่างนิยม การสอนโดยการปรับพฤติกรรม การสอนโดยใช้ข่าวและเหตุการณ์จริง การสอนโดยใช้กรณีศึกษา การสอนโดยใช้เพลงและเกม การสอนแบบนาฏการ การแสดงบทบาทสมมติ การเล่านิทาน ใช้การ์ตูน ใช้วรรณกรรมสำหรับผู้เรียน การสอนโดยใช้วิถีถาม “ใครเอ่ย” การสอนด้วยการรับใช้สังคม

4. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน แนวทางการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในด้านกิจกรรม จะต้องวิเคราะห์ความต้องการกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมสำหรับผู้เรียนโดยการวิเคราะห์จากกลุ่มผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของคุณธรรมที่เกิดขึ้น โดยจัดกิจกรรมหรือโครงการที่มีส่วนพัฒนาคุณธรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม

รวมถึงการส่งเสริมกิจกรรมช่วงปิดภาคเรียนเพื่อให้ผู้เรียนใช้เวลาว่างในการพัฒนาตนเองและเกิดประโยชน์

Educational Materials Center (2003 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิชและคณะ, 2549)

เสนอกิจกรรมการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนไว้ 10 ประการ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การนำหลักสูตรคุณลักษณะศึกษาเพิ่มเติมเข้าไปกับความรู้อันที่ครูสอน และสนับสนุนการเข้าใจคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างแท้จริง แนวทางที่ 1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คุณธรรมจากสถานการณ์ต่างๆ ที่เหมือนชีวิตจริงที่มีโอกาสได้พบ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ อย่างหลากหลาย แนวทางที่ 2 ทำให้คุณลักษณะศึกษาเป็นเสมือนเครื่องมือที่นำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายในการเรียน ไม่ใช่ให้คุณลักษณะศึกษาเข้ามาเพิ่มจากการเรียนการสอนปกติ แนวทางที่ 3 จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนตนเองและกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาคุณลักษณะการยอมรับตนเองและผู้อื่นอย่างสมดุล

กลุ่มที่ 2 การจัดกิจกรรมการสอนทักษะต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ แนวทางที่ 4 คือให้ผู้เรียนได้ฝึกฟังและทำความเข้าใจ ความเชื่อของผู้อื่น และเคารพในความคิดผู้อื่น รวมถึงการยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นด้วย แนวทางที่ 5 จัดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะโดยใช้กิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้การวางแผน การจัดกิจกรรม และสะท้อนผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมร่วมกัน

กลุ่มที่ 3 การจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในตัวเองและการยอมรับตนเองของผู้เรียน แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ แนวทางที่ 6 จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดสัญญากับตนเองในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ แนวทางที่ 7 จัดโอกาสที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมั่นในตนเอง

กลุ่มที่ 4 การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนช่วยสังคม แนวทางที่ 8 จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทัศนคติและการปฏิบัติตนที่ดีให้แก่ผู้เรียน แนวทางที่ 9 จัดโอกาสการเรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้อุทิศหรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม แนวทางที่ 10 ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน

Ryan (2002 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิชและคณะ, 2549) กล่าวถึงองค์ประกอบในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ (The Six E's of Character Education) คือ

1. การยกตัวอย่างและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่จะสะท้อนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนเพื่อยกตัวอย่างพฤติกรรมที่ดีและไม่ดี พร้อมผลการปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจ

2. การใช้เหตุผล (Explanation) ในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์หรือสนทนาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีและไม่ดี พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบเพื่อสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมอันสะท้อนถึงคุณลักษณะของผู้เรียนออกมา

3. การเชิญชวนให้ทำความดี (Exhortation) คือ การชี้แนะ เชิญชวน โดยใช้การเสริมแรงทางบวก ควบคู่กับการพัฒนาความกล้าในสิ่งที่ถูกที่ควร

4. การจัดสิ่งแวดล้อมเชิงคุณธรรม (Ethos or Ethical Environment) ที่ไม่มีสิ่งยั่วยุให้ไปในทางเสื่อม โดยเฉพาะในห้องเรียนซึ่งเป็นสังคมย่อยเล็ก ๆ ที่ ผู้เรียนจะต้องสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ครูสามารถจำลองสังคมใหญ่ภายในห้องเรียนได้ สร้างบรรยากาศเชิงคุณธรรม เช่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การตรงต่อเวลา ความยุติธรรมในการให้คะแนน เป็นต้น

5. การจัดประสบการณ์ (Experience) การเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสสังคมภายนอกอย่างจริงจังนอกโรงเรียนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และซึมซับแนวคิดในการประพฤติปฏิบัติตนที่พึงประสงค์ เช่น การทำกิจกรรมบ้านพักคนชรา ทำให้เป็นผู้ที่รู้จักการให้ รู้จักกตัญญูกตเวที เป็นการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนจากประสบการณ์จริง

6. การวางเป้าหมายของตนเองของผู้เรียน เป็นเสมือนการกำหนดหลักชัยในการพัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ประภาศรี สีนอำไพ (2550) กล่าวว่า การพัฒนาคุณธรรมในการจัดการศึกษาผู้สอนควรปลูกฝังแนวคิดที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการดังนี้

1. การยอมรับความแตกต่างระหว่างความดีกับความชั่ว ตระหนักว่า ความดีเป็นสิ่งที่ไม่ทำให้ตนและผู้อื่นเดือดร้อน คนดียอมเป็นที่ชื่นชมยกย่อง ผลิตผลของความดีเป็นสิ่งที่นำความสุขใจมาให้ ความดีที่ประพฤติปฏิบัติตนต่อผู้อื่นเป็นการสร้างคุณค่าของชีวิตและสังคม ส่วนความชั่วเป็นสิ่งที่นำความทุกข์กังวลใจมาให้ คนประพฤติชั่วยอมได้รับผลของการกระทำนั้น ซึ่งการยอมรับความแตกต่างระหว่างความดีกับความชั่วนั้นเป็นสัจธรรมทำให้เลือกประพฤติและเลิกประพฤติตามสิ่งที่เห็นความแตกต่าง (Differentiation)

2. หลักสากลในการพิจารณาสภาพการณ์ไกลโดยรอบ สามารถนำเกณฑ์แยกแยะความดีงาม กำหนดเป็นกฎคุณธรรม ให้ได้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เป็นการประยุกต์ระบบคุณธรรมขึ้นมาใช้อย่างกว้างขวางจนเป็นหลักสากล (Universalization)

3. ความเข้าใจในคุณธรรม ซึมซาบอยู่ในใจ เมื่อมีเหตุการณ์หรือความปรารถนา สามารถตัดสินใจเลือกประพฤติอยู่ในขอบเขตของความถูกต้อง สร้างค่านิยมที่เสริมสร้างคุณธรรมด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง (Comprehensiveness)

4. ความต่อเนื่องสัมพันธ์กันของระบบที่สร้างเสริมคุณภาพ มีแก่นสารเป็นหลักชัดเจน

มีสัมพันธภาพติดต่อกันโดยลำดับ (Coherence)

5. การวิเคราะห์หรือวิจารณ์ความประพฤติได้ด้วยแนวทางตนเอง เมื่อได้เลือกปฏิบัติสิ่งใดแล้วสามารถแยกแยะได้ว่าตนเองได้กระทำความดีตามที่เข้าใจสภาวะของคุณงามความดีได้เพียงไร การวิเคราะห์ตนเองช่วยให้คุณธรรมพัฒนางอกงามอย่างแท้จริง สามารถวิจารณ์การกระทำของตนเองได้

6. การตัดสินใจคุณธรรม เป็นพัฒนาการขั้นสุดท้ายในการพัฒนาคุณธรรมระยะเริ่มแรก เพราะเป็นความสามารถของบุคคลที่ตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดที่ทำแล้วจะเป็นความดีสามารถอธิบายรายละเอียดและมีเหตุผลพิสูจน์ได้ว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับในสังคม เป็นข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่ชี้บ่งได้ว่าคุณธรรมที่ปฏิบัติมีคุณค่าที่ตัดสินใจได้ (Justification)

อวยพร เรื่องตระกูล กล่าวถึงแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมเพื่อสร้างคุณลักษณะที่ดีในแก่เด็กและเยาวชนในระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

1. การนั่งสมาธิก่อนเรียนหนังสือ
2. การเชิญวิทยากรมาบรรยาย
3. การสร้างแกนนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์
4. โครงการก้าวไปกับโลกกว้าง การทำโครงการ
5. โครงการบันทึกคุณลักษณะที่พึงประสงค์

แนวทางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมตามที่ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ (2544: 13-14) เสนอไว้มีดังนี้

1. จัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมีครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างของผู้มีคุณธรรมที่ดี

2. ดำเนินการอบรมสั่งสอนผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้มีการปฏิบัติตนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการแนะนำให้ผู้เรียนปฏิบัติตนนอกสถานศึกษาอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ดี

3. ต้องมีการเรียนทฤษฎีและปฏิบัติทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยการฝึกปฏิบัติจริงจนเป็นนิสัย โดยสอดแทรกเข้าไปในการเรียนการสอนทุกวิชา

4. จัดให้มีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนและกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมตามความเหมาะสม

5. จัดให้มีการประเมินและวัดผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะ นำผลการประเมินและการวัดการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมจิตร์ วัฒนคุลัง (2545) กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางปัญญาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1. ฝึกสังเกตสู่การเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดปัญญา โลกทัศน์และวิถีคิด ผู้เรียนจะได้นำเรื่องของสติ สมาธิ เข้ามามีส่วนในการฝึกการสังเกตได้อย่างดี

การจัดกิจกรรมการสังเกตเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยวิธีง่าย ๆ คือ

1. การมอบหมายให้ผู้เรียนสังเกตในสิ่งที่พบเห็นอยู่รอบ ๆ ตัว ซึ่งสามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่ครูจะเป็นผู้กำหนดในแต่ละครั้ง

2. การสังเกต อาจสังเกตสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ หนังสือ รูปภาพ วัตถุ สิ่งของ บุคคล เหตุการณ์ การทำงานของกลุ่ม หรือการสังเกตจากการทดลอง ฯลฯ

3. การฝึกการสังเกตที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ได้ผลดีนั้นครูจะต้องมีวิธีการกระตุ้นหรือมีแนวทางในการสังเกตให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการเตรียมคำถามหรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ

2. สู่การฝึกบันทึก คือ การสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักการจดบันทึกสิ่งที่ได้จากการสังเกตและการรับรู้ นั้น ๆ โดยผู้เรียนสามารถบันทึกด้วยการเขียนเป็นความเรียง บทร้อยกรอง หรือการวาดภาพ การประดิษฐ์ ฯลฯ ซึ่งการฝึกบันทึกเป็นการพัฒนาปัญหาเพราะผู้เรียนจะได้แสดงความสามารถในการถ่ายทอดสิ่งที่พบเห็นสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ และการฝึกบันทึกนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การมอบหมายให้นักเรียนเขียนบันทึกประจำวัน บันทึกการศึกษานอกสถานที่ บันทึกการฟังรายงานหน้าชั้นเรียนของเพื่อน การฟังวิทยากร การฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ เป็นต้น

การฝึกบันทึกผู้สอนอาจกำหนดหรือไม่กำหนดรูปแบบ ขอบเขตของการบันทึก โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง อาจเป็นงานรายบุคคลหรืองานกลุ่ม

3. ทดลองฝึกการนำเสนอ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการให้เพื่อนหรือครูได้รับรู้รับทราบด้วย โดยครูจะต้องปูพื้นฐานในการนำเสนอและผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ที่จะนำทักษะต่าง ๆ มาบูรณาการประยุกต์ใช้ เช่น ทักษะการพูด การใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เป็นต้น ผู้เรียนจะได้เรียนรู้การวางแผนงาน การนำเสนอเรื่องราว การทำงานร่วมกันกับเพื่อนในกรณีที่เป็นงานกลุ่ม รู้จักการตัดสินใจ เลือกสรรวิธีนำเสนอ เช่น อาจเป็นการอภิปราย บทบาทสมมติ ละครหุ่น การใช้คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ขึ้นอยู่กับความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ครูจะต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนว่าผู้นำเสนอนั้น จะต้องคำนึงถึงเรื่องใดบ้าง

เกณฑ์การประเมิน

1. เนื้อหาสาระ ได้แก่ ความถูกต้องของเนื้อหา รับรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์
2. ความร่วมมือ ได้แก่ ความพร้อมเพรียง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม
3. เทคนิคการนำเสนอ ได้แก่ การดำเนินเรื่องน่าสนใจ มีความคิดสร้างสรรค์
4. การตรงต่อเวลา ได้แก่ การเริ่มต้นการนำเสนอผลงานตรงเวลา และรักษา

เวลาในการนำเสนอผลงานตามที่กำหนด

4. พัฒนาปัญญาการฟัง จะทำให้เป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด รอบรู้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนการฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ในการทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ซึมซับความรู้ ประสบการณ์ ฝึกการใช้สมาธิ สติ ควบคุมอารมณ์ โดยมีครูคอยประสานงาน วางแผนที่ดี เช่น การมอบหมายงานล่วงหน้า การจัดบันทึกสิ่งที่ได้จากการฟังในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อป้องกันปัญหา อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้เห็นคุณค่าจากประสบการณ์ตรง รู้จักการเผชิญหน้าและการแก้ปัญหาไปพร้อม ๆ กัน

5. การฝึกถาม – ตอบ (ปฏิจา-วิสังขนา) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้เหตุผลวิเคราะห์ สังเคราะห์จากการที่ได้นำเสนอและรับฟัง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งในเรื่องนั้น ๆ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องของกาลเทศะควบคู่กันไป เช่น การใช้คำพูด กิริยา ท่าทาง โดยครูช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจ ปลอดภัย มีเจตคติ และการรับรู้ในทางบวก ครูจะต้องเป็นผู้ที่ใจกว้าง ไม่ดวนตัดสิน ซึ่งบรรยากาศการเรียนรู้เช่นนี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดตามสิ่งที่ฟัง สังเคราะห์การฟังเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่วนผู้ตอบก็รู้จักหาเหตุผลมาตอบคำถามและมีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของผู้อ่าน

6. เรียนรู้การตั้งสมมติฐาน เรียนรู้เกี่ยวกับสาเหตุหรือผลของสิ่งนั้น ๆ โดยการฝึกตั้งคำถามที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการกระบวนการคิด การค้นหาคำตอบ โดยมีครูคอยชี้แนะให้ เช่น ไม่ควรถามแค่ใช่หรือไม่ จำนวนหรือปริมาณเท่าไร แต่ควรถามในลักษณะว่าอะไร ทำไม และอย่างไร

ข้อควรคำนึง คือ ครูอย่ารีบร้อนในการตอบคำถาม ต้องพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง และพิสูจน์ผลจากการใช้หลักฐานอ้างอิงจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ

7. รู้จักการค้นหาคำตอบ จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพราะความรู้จากชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวอาจไม่สมบูรณ์ และเพื่อให้รู้ลึก รู้จริง และรู้กว้างจึงจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมโดยค้นหาจากตำราเรียน ห้องสมุด สิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต การสนทนา สัมภาษณ์จากผู้รู้ การสังเกตสภาพจริงในแหล่งชุมชนต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของคำถาม

8. พัฒนาสู่การวิจัยโดยให้นักเรียนได้มีโอกาสทำโครงการในลักษณะแนวคิดในการแก้ปัญหา ซึ่งแม้ข้อมูลจากการค้นพบจะเป็นเพียงคำตอบง่าย ๆ แต่ก็จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จริงจากการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเป็นอย่างดี อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน ความภาคภูมิใจ สนุก และมีประโยชน์

9. เชื่อมโยงบูรณาการ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เห็นภาพรวม เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันทุกสิ่ง เห็นความจำเป็นในการศึกษาสาระการเรียนรู้ การรู้จักนำเอาคุณธรรมมาเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิต การใช้แผนผังมโนคติ (Concept Mapping) จะช่วยให้เห็นว่าความคิดย่อยในแต่ละส่วนมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร หรือการใช้เทคนิคพยากรณ์ เช่น วงล้ออนาคต (Future Wheel) ก็จะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้เหตุผลการเชื่อมโยงความคิดและการคาดเดาผลกระทบของการกระทำต่าง ๆ ที่มีผลกระทบซึ่งกันและกันอย่างไร (ตามเหตุผลและความคิดของผู้เรียน)

10. ฝึกฝนงานเขียน เป็นการเรียบเรียงความคิด ความรู้ที่ค้นพบจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งแม่นยำถูกต้องยิ่งขึ้น

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ, กรมวิชาการ (2544) กล่าวถึงเชาวน์ปัญญา (Moral Quotient) ทางศีลธรรม ว่า หมายถึง ความสามารถในการประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับหรือตามหลักศีลธรรมและอธิบายองค์ประกอบของเชาวน์ปัญญาทางศีลธรรมว่ามี 3 ด้าน คือ

1. ด้านความคิด หรือเหตุผลทางศีลธรรม ได้แก่ สามารถที่จะจำแนกว่าการปฏิบัติแบบใดถูกต้อง ไม่ถูกต้อง ดีงามไม่ดีงาม
2. ด้านค่านิยม ความรู้สึกที่ดีงาม นิยมชมชอบต่อการแสดงออก นิยมยึดถือบุคคลหรือสัญลักษณ์ทางศีลธรรม
3. ด้านพฤติกรรม การปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัย สามารถแสดงพฤติกรรมที่ดีงามได้ในทุกโอกาส มีความเชื่อมั่น และปฏิบัติได้อย่างคงเส้นคงวาในทุกโอกาส

ในส่วนตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้ที่มีเชาวน์ปัญญาทางด้านศีลธรรมศูนย์แนะแนวเสนอว่ามีดังนี้

- 1) รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรม รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล
- 2) รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้จักประโยชน์ที่ตนต้องการ รู้ผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำหรือความเป็นไป
- 3) รู้ว่าตัวตนของเรามีฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถและคุณธรรมเป็นเช่นไร

- 4) ความพอดีเช่น รู้จักประมาณในการใช้จ่ายประมาณในการบริโภคประมาณในการทำ
- 5) รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสมและเวลาที่ใช้ประกอบกิจการกระทำหน้าที่การงาน เช่น ตรงเวลา เป็นเวลา ทันเวลา พอเหมาะกับเวลา เป็นต้น
- 6) รู้จักชุมชนที่อยู่อาศัยและที่ประชุม รู้กิจกรรมารยาทที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้น ๆ
- 7) รู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าเขามีความสามารถและคุณธรรมอย่างไร ควรปฏิบัติต่อบุคคลนั้นอย่างไร ควรคบหรือไม่ควรคบ ควรตำหนิหรือยกย่อง
- 8) มีศรัทธา มีความละเอียดต่อบาป มีความกลัวบาป มีความเพียร มีสติ มีจิตใจมั่นคง และมีปัญญา
- 9) ต้องไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น
- 10) ไม่คิดไม่พูด และไม่ทำสิ่งใดที่เป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
- 11) มีความเห็นชอบว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
- 12) ให้ทานด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือ เอื้อเฟื้อตามกำลังความสามารถโดยไม่หวังผลตอบแทน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมในต่างประเทศ ดังนี้

แนวความคิดในการจัดการเรียนรู้ประเทศนิวซีแลนด์ มูลนิธิส่งเสริมการศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาค่านิยมของประเทศนิวซีแลนด์ (The New Zealand Foundation for Value Education) สนับสนุนการสอนด้านค่านิยมโดยค่านิยมหลักที่มูลนิธิเสนอคือ ความซื่อสัตย์ และยึดมั่นความจริง (Honesty and truthfulness) ความเมตตากรุณา (Kindness) การยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น (Consideration and Concern for others) ความเอื้ออาทร (Compassion) ความเชื่อฟัง (Obedience) ความรับผิดชอบ (Responsibility) การยอมรับนับถือผู้อื่น (Respect) การปฏิบัติตามหน้าที่ (Duty)

การสอนค่านิยมหลักมีหลักการ 3 ประการ คือ

1. การสอนโดยตรง เพื่อให้ทราบว่าค่านิยมหลักมีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้ได้อย่างไร เพื่อส่งเสริมให้เห็นความสำคัญและการเชื่อมโยงกับการกระทำในชีวิตจริง
2. สอนกฎของความเป็นเหตุเป็นผล ว่าเมื่อตัดสินใจกระทำอย่างหนึ่งย่อมส่งผลให้เกิดอะไรบางอย่างตามมา
3. สอนกระบวนการตัดสินใจ 3 ขั้นคือ

ขั้นที่ 1 พิจารณาทางเลือกที่สามารถเป็นไปได้ทุกทาง

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบที่จะเกิดจากทางเลือกแต่ละทางนั้น

ขั้นที่ 3 ยินดีหรือพร้อมที่จะรับผิดชอบผลอันเกิดจากการตัดสินใจการกระทำ

นั้น ๆ

แนวความคิดการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองศีลธรรมในระดับประถมศึกษาของประเทศสิงคโปร์ โดยมีเป้าหมายของการเรียนรู้ ได้แก่

1. เป้าหมายวิชาการ

เป้าหมายด้านความรู้ คือ รู้ว่าค่านิยมอะไรบ้างที่จำเป็นในการสร้างบุคลิกภาพของตน เช่น ความซื่อสัตย์ การให้ความเคารพ มนุษยสัมพันธ์ และความกล้าหาญทางศีลธรรม รู้ว่าค่านิยมที่จำเป็นของครอบครัว เข้าใจหลักการทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นทั้งในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น

เป้าหมายด้านทักษะ สามารถนำการให้เหตุผลทางศีลธรรมและความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาที่เป็นข้อขัดแย้งทางศีลธรรม โดยสามารถกำหนดปัญหา ตรวจสอบทางเลือก คาดการณ์ผลและเลือกกระทำในทางที่เหมาะสม เข้าใจและรู้สึกร่วมกับผู้อื่น แสดงความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ นำความรู้และความสามารถมาใช้ชุมชน

เป้าหมายด้านทัศนคติ เชื่อมมั่นในศักยภาพและความสามารถของตน มีความกล้าหาญอดทน ยกย่องเห็นคุณค่าของผู้มีพระคุณ

2. การวัดและประเมินผล พิจารณาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติโดยพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

- 1) แบบประเมินพฤติกรรมและการกระทำ
- 2) การตอบข้อคำถามจากสมุดงาน
- 3) โครงการที่แสดงความเข้าใจ ความลึกซึ้งในความคิดทางคุณธรรม ค่านิยม หรือหลักการ ซึ่งสังเกตได้จากลักษณะความร่วมมือ พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 4) พฤติกรรมการแสดงออกที่ปรากฏในชีวิตประจำวันที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน

ส่วนการสร้างคนดีพลเมืองดีในประเทศญี่ปุ่น ส่วนหนึ่งก็ด้วยการให้การศึกษาบรม ซึ่ง Taku Ikemoto (1996) ได้ทำการวิจัยทางด้านการศึกษาเรื่อง “ศีลธรรมของญี่ปุ่น: บทเชื่อมโยงสู่โรงเรียนอเมริกัน” และพบว่า ในหลักสูตรการเรียนการสอน มีวิชาที่ชื่อ “หนทางแห่งความดี” (the path of virtue) จัดสอนหนึ่งชั่วโมงต่อสัปดาห์ในทุกระดับของการศึกษาภาคบังคับ โดยถือว่าเป้าหมายที่เรียกว่า “จิตวิญญาณการนับถือมนุษย์” (spirit of human respect) ควรจะปลูกฝังในชีวิตครอบครัว โรงเรียนและสังคม เมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรในทุกๆ 10 ปี ก็มีการปรับปรุง

เนื้อหาการศึกษาศีลธรรมไปด้วย การปรับปรุงครั้งสุดท้ายเมื่อปี ค.ศ.1989 หลักการพื้นฐานของวิชาศีลธรรมก็คือ โรงเรียนควรสอดแทรกศีลธรรมไว้ในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน โดยไม่เพียงแต่สอนศีลธรรมเป็นรายชั่วโมงเท่านั้น

วิชาศีลธรรมมีจุดมุ่งหมาย 6 ประการ คือ

1. ปลูกฝังจิตวิญญาณในการนับถือศรัทธาศรัทธาความเป็นมนุษย์และเกรงขามในชีวิต
2. ส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่พยายามสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรม รวมทั้งริเริ่มจากวัฒนธรรมที่มีอยู่อย่างมากมายในตัวคน
3. ส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่พยายามสร้างและพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมและประเทศชาติ
4. ส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่สามารถช่วยสร้างสันติสุขกับนานาชาติ
5. ส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่สามารถตัดสินใจได้โดยอิสระ
6. ปลูกฝังในเรื่องของศีลธรรม

การสอนหรือการปลูกฝังความเป็นคนดี มีศีลธรรม ของโรงเรียนในญี่ปุ่น จำแนกได้ 2 วิธีที่สำคัญ คือ การจัดสอนในลักษณะวิชาอิสระ และสอดแทรกในกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน

1. การจัดสอนศีลธรรมในลักษณะรายวิชา (Moral Education as an Independent Subject) ในระดับประถมศึกษา (Grade1-6) และมัธยมศึกษา (Grade7- 9) กำหนดให้เรียน 34 ชั่วโมงในปีแรก และ 35 ชั่วโมงในชั้นปีที่ 2-9 นั่นคือ 3.3-4.0 เปอร์เซ็นต์ ของชั่วโมงเรียน ครูต้องวางแผนการสอนโดยการบูรณาการค่านิยมพื้นฐานเข้าไปในหน่วยการเรียนรู้ด้วยในลักษณะของเรื่องสั้น การเขียนเรียงความของนักเรียน การผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษา และอื่นๆ

เนื้อหาของวิชาศีลธรรม ประกอบด้วย 76 หัวข้อ ซึ่งจำแนกได้ 4 กลุ่มใหญ่ คือ

- 1) เรื่องที่เกี่ยวกับตนเอง: การรู้จักประมาณ ความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญ ความจริงใจ ความเป็นอิสระและความเป็นระเบียบ การปรับปรุงตนเอง การรักความจริง
- 2) เรื่องที่สัมพันธ์กับผู้อื่น: ความสุภาพ อ่อนโยน ความเกรงใจและกรุณา ความเป็นมิตร การขอบคุณและนับถือผู้อื่น ความอ่อนน้อมถ่อมตน
- 3) เรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ: นับถือธรรมชาติ นับถือชีวิตและสิ่งมีชีวิตทั้งปวง ความรู้สึกในความงาม ความมีภูมิธรรมอันสูงโดยเชื่อในความเข้มแข็งและภูมิธรรมของมนุษย์ มองข้ามความอ่อนแอ ความน่าเกลียดได้
- 4) เรื่องที่เกี่ยวกับกลุ่มและสังคม: หน้าต่อสาธารณะ ความยุติธรรม การมีส่วนร่วมในกลุ่มและความรับผิดชอบต่อกัน ความอดุสหาหะ เข้าใจงานและเต็มใจทำงาน การเคารพสมาชิกในครอบครัว รักและเคารพครูและคนในโรงเรียน การช่วยเหลือชุมชนและสังคม เคารพวัฒนธรรมประเพณีและรักประเทศชาติ เคารพวัฒนธรรมประเพณีของประเทศต่างๆ

2. กิจกรรมพิเศษในโรงเรียนมัธยม

เรื่องศีลธรรม ความดีงาม ความเป็นคนดี ได้นำมาสอดแทรกไว้ในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น

- 1) กิจกรรมในชั้นเรียน
- 2) สภานักเรียน
- 3) กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมนุม
- 4) การจัดงานต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น งานพิธี งานที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การแข่งขัน กีฬา ทักษะศึกษา กิจกรรมบริการสังคม

5) การศึกษาศีลธรรมผ่านกิจกรรมประจำวัน เช่น การทำความสะอาดห้องเรียน ห้องน้ำทางเดิน โรงยิมนาสติก พื้นที่นอกอาคารเรียน อย่างไรก็ตามนักเรียนก็ประทับใจในคุณค่าของการทำงาน และการมีจิตสาธารณะ

การศึกษาด้านศีลธรรมของญี่ปุ่นเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็น “การศึกษาความดี” (virtue education) การสอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน 3 ประเด็น คือ

- 1) การสอนให้นับถือชีวิต (teaching respect for life)
- 2) การสอนในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม (teaching the relationship between an individual and a group)
- 3) การสอนระดับอาวุโส (teaching a sense of "vertical" order) เช่นนับถือในความอาวุโส ซึ่งปลูกฝังในระบบครอบครัว สถาบันการศึกษา (เช่น รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง)

การศึกษาทางด้านศีลธรรมของญี่ปุ่นจึงเป็นไปอย่างกว้างขวางและเป็นที่เข้าใจเพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายของการสร้างคนดี พลเมืองดี เป็นการจัดแบบรวมศูนย์อำนาจ (Centralized) เพื่อให้เนื้อหาวิชาศีลธรรมมีมาตรฐานสูง มีการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาด้านศีลธรรมโดยนำมาสอนในชั้นเรียนในลักษณะรายวิชาและสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการดำเนินชีวิตในโรงเรียน ค่านิยมที่ปลูกฝังในครอบครัวและโรงเรียนถือว่าเป็นประเด็นที่สำคัญและสัมพันธ์กันโดยถือว่าพื้นฐานของศีลธรรมนั้นมีรากฐานแท้จริงมาจากความสัมพันธ์ในครอบครัว และถึงแม้ว่าศีลธรรมเป็นเรื่องที่ต้องปลูกฝังกันตั้งแต่ในครอบครัว แต่ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องนำมาสอนกันในโรงเรียน เพื่อที่จะให้เด็กและเยาวชนได้นำมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนและสังคมในที่สุด

สำหรับเทคนิคการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กลุ่มส่งเสริมการเรียน การสอนและประเมินผล สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548) ระบุไว้ มีดังนี้

1. วิธีวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1) ผู้อื่นเป็นผู้ประเมิน เช่น ครูประเมินนักเรียน นักเรียนประเมินเพื่อน พ่อแม่ ผู้ปกครองประเมินนักเรียน โดยใช้แบบบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบมาตราส่วน ประมาณค่า เป็นต้น

2) การประเมินตนเอง ให้นักเรียนประเมินตนเองโดยบันทึกการกระทำ ความรู้สึก ของตนเอง หรือตอบแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ แบบวัดเชิงสถานการณ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการประเมิน

2. เครื่องมือวัดและประเมินที่นิยมใช้ในสถานศึกษาและใช้ได้ง่ายสะดวก ได้แก่

- 1) แบบบันทึกการสังเกต (Observation)
- 2) แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (Interview)
- 3) แบบตรวจสอบรายการ (Check list)
- 4) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
- 5) แบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situation)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) กล่าวถึงการพัฒนาและการนำ เครื่องมือวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการวัดทางด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกซึ่งเป็นการวัดค่อนข้างยาก จึงจำเป็นต้องออกแบบการวัด กำหนดขั้นตอนการสร้างและ พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เหมาะสม สะดวกต่อการนำไปใช้ และมีประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. กำหนดและนิยามคุณลักษณะที่ต้องการวัด
2. กำหนดตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้คุณลักษณะที่ต้องการ
3. เลือกรูปแบบของเครื่องมือวัด
4. เขียนข้อความหรือรายการที่จะวัด
5. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ
6. แก้ไขปรับปรุง
7. ทดลองใช้เครื่องมือ
8. นำไปใช้
9. วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวัดเป็นรายข้อ/ทั้งฉบับ

10. จัดทำเป็นต้นฉบับเพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

การวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถวัดได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบรายการ การประเมินตนเอง การประเมินโดยผู้อื่น และการใช้สถานการณ์ โดยวิธีที่สถานศึกษานิยมใช้ได้แก่

1. วิธีการสร้างแบบสังเกต มีขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดและนิยามคุณลักษณะที่ต้องการวัด

คุณลักษณะ : ความอดทน อดกลั้น

นิยาม : ความสามารถในการควบคุมภาวะทางอารมณ์หรือ

การกระทำของตนเองให้เป็นไปอย่างสงบและเป็นปกติ พร้อมทั้งยังสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามแนวที่วางไว้ โดยไม่มีการหยุดชะงัก ล่าช้าหรือเปลี่ยนแนวเมื่อต้องเผชิญกับสภาพการณ์สิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้าที่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรค ยั่วยุยั่วเย้าหรือถูกชักจูงให้ไขว้เขวใด ๆ

2) กำหนดตัวบ่งชี้คุณลักษณะ (พฤติกรรมย่อย)

คุณลักษณะ : ความอดทน อดกลั้น

- ตัวบ่งชี้ :
1. มีความอดทนในการเรียนและการทำงาน
 2. ควบคุมอารมณ์ได้ดี รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่น
 3. ควบคุมกิริยาในสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์
 4. พยายามต่อสู้อุปสรรคจนสำเร็จ

3) กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้หรือพฤติกรรมแสดงออก

ตัวบ่งชี้ : ควบคุมกิริยาในสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์

- พฤติกรรมบ่งชี้ :
1. ไม่ตื่นเต้นตกใจในสถานการณ์ที่คับขัน
 2. ไม่แสดงอาการต่อต้านเมื่อถูกลงโทษ
 3. ไม่แสดงอาการโศกเศร้าเกินไปเมื่อได้รับความเสียใจ
 4. ปลอดภัย ชักจูงให้ผู้อื่นคลายความหวาดวิตกในสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์

4) นำพฤติกรรมบ่งชี้ไปเขียนรายการประเมินในรูปแบบประเมิน ดังตัวอย่างตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ตัวอย่างแบบประเมินความอดทนอดกลั้น

แบบประเมินความอดทนอดกลั้น (สำหรับผู้อื่นประเมิน) / (สำหรับประเมินตนเอง)

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับกรกระทำของนักเรียนมากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
ไม่แสดงความไม่พอใจเมื่อถูกลงโทษ						
ปลอบโยนเมื่อเพื่อนเกิดความวิตกกังวล						
ฯลฯ						

หมายเหตุ : 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 4 หมายถึง เห็นด้วย
 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

วันที่ประเมิน.....ลงชื่อผู้ประเมิน.....

5) แนวทางในการสังเกต

- 1) ไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว
- 2) พฤติกรรมที่สังเกตควรเป็นพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม
- 3) ควรสังเกตหลาย ๆ ครั้ง ในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน

2. ตัวอย่างแบบวัดสถานการณ์

แบบวัดสถานการณ์จะเป็นข้อความหรือตัวอย่างที่กำหนดเป็นเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้สึก ความคิด เหตุผล จากการเลือกตัวเลือกที่กำหนดไว้ แบบวัดสถานการณ์เป็นได้ทั้งแบบเขียนตอบหรือเป็นอัตนัยและแบบเลือกตอบ ถ้าเป็นแบบเลือกตอบตัวเลือกจะต้องสอดคล้องกับระดับพฤติกรรมด้านความรู้สึก ลักษณะตัวเลือกของแบบวัดสถานการณ์อาจมี เช่น ชั้นรับรู้ ตอบสนองด้วยหลักเกณฑ์ ตอบสนองด้วยความเต็มใจ หรือขึ้นเห็นคุณค่า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทฤษฎีหรือหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการสร้างแบบวัด

วิธีการสร้างแบบวัดสถานการณ์

- 1) กำหนดและนิยามคุณลักษณะที่ต้องการวัด
- 2) กำหนดตัวบ่งชี้คุณลักษณะ (พฤติกรรมย่อย)
- 3) กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้หรือพฤติกรรมแสดงออก
- 4) นำพฤติกรรมบ่งชี้ไปเขียนสถานการณ์และสร้างตัวเลือก 3-4 ตัวเลือก

5) กำหนดการให้คะแนน การแปลความหมายและการเสนอผล

3. การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ควรเป็นข้อมูลที่มีความถูกต้อง เพราะเกี่ยวกับการตัดสินคุณค่า และคุณค่าของการประเมินขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์รอบข้าง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องมีคุณภาพ คือ ผลการวัดมีความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น มีความเป็นปรนัย ใช้ได้สะดวก

4. ข้อควรคำนึงในการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีข้อคำนึงดังนี้

- 1) เลือกใช้วิธีการวัดและเครื่องมือวัดที่เหมาะสมกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด
- 2) สร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดให้มีคุณภาพตามหลักวิชา
- 3) ใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลายในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมอื่น ๆ และโครงการพิเศษต่าง ๆ ในสถานศึกษา
- 4) ใช้ประเมินจากหลายกลุ่มและประเมินในช่วงเวลาและสถานที่ที่หลากหลาย
- 5) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวัดด้วยวิธีการที่เหมาะสม
- 6) กำหนดเกณฑ์ที่ในการประเมินอย่างเหมาะสม
- 7) สรุปผลและรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจได้ง่าย และต้องรายงานผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ถาวร

อุทุมพร จามรมาน (2541) กล่าวถึงวิธีการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ระบุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ว่าจะมีกี่อย่าง มีอะไรบ้าง เช่น มี 3 อย่างได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและความมีวินัย
2. นิยามหรือให้ความหมายที่ชัดเจนว่าแต่ละคำหมายถึงอะไร เช่น ความซื่อสัตย์ หมายถึง ไม่ลักขโมย / เก็บของได้นำมาส่งครู / ทำผิดแล้วยอมรับผิด สุขภาพดี หมายถึง เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ / ทานนมัสสมบุญรณรงค์ / ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดและโรคติดต่อร้ายแรง / ไร่เรียงแจ่มใส / อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. ระบุความหมายเชิงพฤติกรรมที่ตรงกับกลุ่มนักเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาและ/หรืออุดมศึกษา ซึ่งควรมีพฤติกรรมที่เข้มข้นต่างกันเนื่องจากอายุและประสบการณ์ต่างกัน เช่น ระบุว่า จะวัดความรู้สึกรู้สึกหรือพฤติกรรม โดยปรกติระดับที่วัดลักษณะทางจิตวิทยาแยกเป็น 2 ระดับ คือ

(1) ความรู้สึก

(2) พฤติกรรม นิสัย บุคลิกภาพ

4. จัดทำตารางคุณลักษณะกับระดับในการวัด ดังตัวอย่างตารางที่ 10 แสดงคุณลักษณะกับระดับในการวัด

ตารางที่ 10 แสดงคุณลักษณะกับระดับในการวัด

คุณลักษณะ	ระดับที่วัด		% รวม
	ความรู้สึก	พฤติกรรม	
A			
a1			
a2			
B			
b1			
b2			
b3			
รวม			100

ตารางที่ 11 แสดงตัวอย่างการวัดคุณลักษณะความซื่อสัตย์

ตัดสินใจว่าจะวัดคุณลักษณะใด ในระดับใด เช่น

คุณลักษณะความซื่อสัตย์	ความรู้สึก	พฤติกรรม	% รวม
1. ต่อตนเอง	15	35	50
2. ต่อผู้อื่น	9	21	30
3. ต่อโรงเรียน	3	7	10
4. ต่อครอบครัวและชุมชน	3	7	10
รวม	30	70	100

ตารางข้างบนสรุปว่า ผู้สร้างเครื่องมือต้องการเน้นที่ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง (50%) และเน้นการวัดพฤติกรรม (70%) ซึ่งจะเป็นการวัดพฤติกรรมที่แสดงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง (35%) จาก 100%

5. ระบุรูปแบบของข้อความ

รูปแบบของข้อความจำแนกได้ 3 ประเภท คือ

(1) แบบเขียนตอบ(อัตนัย) ได้แก่ การเติมคำ เติมวลี เขียนข้อความ เขียนเรียงความ

(2) แบบให้คำตอบมาแล้วเลือก (ปรนัย) ได้แก่ แบบเลือกตอบ แบบจับคู่ แบบ

เลือก – ไม่เลือก และแบบจัดลำดับ (Ranking)

(3) แบบรูปภาพ ซึ่งอาจให้บรรยายรูปภาพหรือเลือกคำตอบที่ให้มาจากรูปภาพ

6. ระบุจำนวนข้อ คะแนนและเวลา

จากตารางคุณลักษณะกับระดับการวัดที่ให้ค่าเป็นร้อยละ ผู้สร้างเครื่องมือ ตัดสินใจว่าจะให้ผู้ตอบตอบนานกี่นาที

โดยปกติเครื่องมือวัดลักษณะนี้จะให้เวลาทำน้อย แต่ตอบด้วยจำนวนข้อที่มาก (ในกรณีข้อความแบบเป็นปรนัย) เช่น ให้เวลา 20 นาที จะเป็นข้อความประมาณ 3 เท่า หรือ 60 ข้อๆ ละ 1 คะแนน

7. ระบุจำนวนข้อ คะแนนและเวลา

จากตารางคุณลักษณะกับระดับการวัดที่ให้ค่าเป็นร้อยละ ผู้สร้างเครื่องมือ ตัดสินใจว่าจะให้ผู้ตอบตอบนานกี่นาที

โดยปกติเครื่องมือวัดลักษณะนี้จะให้เวลาทำน้อย แต่ตอบด้วยจำนวนข้อที่มาก (ในกรณีข้อความแบบเป็นปรนัย) เช่น ให้เวลา 20 นาที จะเป็นข้อความประมาณ 3 เท่า หรือ 60 ข้อๆ ละ 1 คะแนน

ในกรณีที่ เป็นข้อความแบบอัตนัย ตัวเลข (ค่าร้อยละ) แสดงคะแนนของแต่ละข้อ (มีข้อจำนวนข้อ) ดังนั้นตารางจำนวนข้อ คะแนนและเวลา สรุปได้ดังนี้

ให้เวลาทำ 20 นาที เป็นข้อความแบบปรนัย คะแนนเต็ม 100 (ข้อละ 1 คะแนน) ตารางที่ 12 จำนวนข้อตามระดับการวัดคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์	ความรู้สึกรู้สึก	พฤติกรรม	รวม
1. ต่อตนเอง	15	35	50
2. ต่อผู้อื่น	9	21	30
3. ต่อโรงเรียน	3	7	10
4. ต่อครอบครัวและชุมชน	3	7	10
รวม (ข้อ)	30	70	100

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) กล่าวถึง ขั้นตอนในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2552 ดังนี้

1) กำหนดแนวทางในการพัฒนาและแนวทางการประเมิน เกณฑ์การประเมิน และแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปรับพฤติกรรม

2) พิจารณานิยามหรือความหมายของคุณลักษณะแต่ละตัว พร้อมทั้งกำหนดพฤติกรรม บ่งชี้หรือพฤติกรรมที่แสดงออกของคุณลักษณะแต่ละตัว

3) กำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้สอดคล้องกับบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษา กำหนดระดับคุณภาพ หรือเกณฑ์ในการประเมินตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ 3 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี และ ผ่าน กำหนดประเด็นการประเมินให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4) ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าฐานนิยม (Mode) แล้วตัดสินผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำผลการตัดสินให้คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พิจารณาเพื่อดำเนินการส่งเสริม พัฒนาต่อไป

5) ให้ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้ที่ได้รับมอบหมายรับผิดชอบการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ขั้นตอนการประเมินพฤติกรรมจรรยาบรรณ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (2539) ระบุไว้มีดังนี้

1. วิเคราะห์พฤติกรรม คุณลักษณะจรรยาบรรณแต่ละคุณลักษณะจัดเป็นพฤติกรรมไม่สามารถตรวจสอบได้ จึงต้องแยกแยะให้เป็นพฤติกรรมย่อยที่สามารถตรวจสอบได้ก่อนเมื่อตรวจสอบแล้วจึงสรุปเป็นคุณลักษณะนั้น ๆ อีกทีหนึ่ง ซึ่งขั้นตอนนี้ได้ดำเนินการแล้วก่อนที่จะจัดทำแผนการสอน

2. เลือกรีวิววัดและสร้างเครื่องมือวัด พฤติกรรมที่เกิดขึ้นบางคุณลักษณะอาจแตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเลือกรีวิววัด และใช้เครื่องมือวัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ต้องการวัด เช่น จุดประสงค์ที่เป็นด้านพุทธิพิสัยควรใช้แบบทดสอบ ด้านจิตพิสัยวิธีวัดที่ตรงที่สุดคือการสังเกต แต่บางครั้งต้องวัดกับคนหมู่มาก และจำกัดด้านเวลาก็อาจใช้แบบวัดสถานการณ์สำหรับด้านทักษะพิสัยวิธีวัด คือ การสังเกต โดยจะต้องมีแบบบันทึกผลการสังเกตด้วย ซึ่งการสังเกตนั้นจะเน้นกระบวนการปฏิบัติ

3. กำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน การกำหนดเกณฑ์เป็นเรื่องที่ค่อนข้างไม่เป็นปรนัยเพราะขึ้นอยู่กับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ถ้าไม่มีเกณฑ์ก็จะมีสิ่งใดที่จะช่วยวินิจฉัยและช่วยในการปรับปรุงผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะนั้น ๆ เพราะฉะนั้นต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน โดยปรับเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

4. ดำเนินการวัด ขั้นนี้ก็เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะเป็นการใช้เครื่องมือซึ่งจะต้องมีค่าชี้แจงการใช้อย่างละเอียด และเน้นให้ดำเนินการตามคู่มืออย่างเคร่งครัด เพื่อผลที่ออกมาจะได้ตรงกัน

5. การสรุปผลการประเมิน การลงความเห็นหรือสรุปความเห็นเป็นขั้นที่จะวิเคราะห์ตามเกณฑ์ว่าพฤติกรรมของผู้เรียนมีอยู่มากน้อยเพียงใด และอยู่ในทิศทางใด และนำมาพิจารณาว่าปรับปรุงจุดบกพร่องอย่างไร หรือจะส่งเสริมจุดดีอย่างไร เพื่อให้คุณลักษณะที่ดีนั้นคงอยู่และพัฒนาสูงขึ้น

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543 : 184) ได้สรุปขั้นตอนในการดำเนินการวัด จริยธรรมดังนี้

1. กำหนดจริยธรรมที่จะวัด ในขั้นนี้ก็เป็นเหมือนจุดประสงค์ว่าต้องการวัดจริยธรรมอะไร เป็นแบบรวม ๆ หรือแบบเดี่ยว ๆ เฉพาะอย่าง เช่น ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณาความยุติธรรม เป็นต้น

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจจริยธรรมนั้น ๆ ดีขึ้น สามารถนิยามได้แจ่มชัด เพราะการวัดผลอะไรจะต้องรู้ว่าสิ่งที่ต้องการมีหน้าตาเป็นอย่างไร ถ้าผู้ไม่ตีจะวัดถูกต้องได้อย่างไร การศึกษาทฤษฎี เอกสารการวิจัย หรือผลการศึกษารายละเอียดทั้งหลายเกี่ยวกับจริยธรรมนั้น ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

3. เลือกรูปแบบของเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือการวัดจริยธรรมมีรูปแบบหลายอย่าง แล้วแต่ผู้สอนจะเลือกตามความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย รูปแบบของเครื่องมือ เช่น แบบการสัมภาษณ์แบบการเขียนตอบ แบบการสังเกต แบบสร้างจินตนาการ

4. เขียนข้อความ ภาพหรือสถานการณ์และข้อคำถาม ในขั้นนี้ เอาความรู้จากขั้นที่ 1 ถึง 3 มาใช้ประโยชน์ เพื่อเขียนข้อคำถามให้สามารถวัดจริยธรรมที่ต้องการให้ได้ถ้าใช้แบบสัมภาษณ์ก็ต้องเขียนข้อความอย่างหนึ่ง ถ้าการสังเกตก็ต้องทำเป็นข้อรายการ ถ้าเป็นแบบเขียนตอบ ก็ต้องมีสถานการณ์ เป็นภาษาหรือภาพก็ได้แล้วมีคำถาม ซึ่งอาจให้ตอบแบบอิสระหรือกาน้ำคำตอบไว้ให้ ในขั้นนี้จะต้องคำนึงถึงวิธีการกำหนดคะแนนเพื่อเป็นแนวทางในการให้คะแนนจากผลการตอบข้อคำถามนั้น

5. ตรวจสอบเครื่องมือขั้นนี้เป็นการตรวจสอบเบื้องต้น โดยผู้ชำนาญทางจริยธรรม ด้านนั้นและโดยผู้ชำนาญทางด้านการวัดผล ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องมือที่สร้างขึ้นมากก่อนไปทดลอง มีความมั่นใจขั้นแรกก่อน ถ้าเสียก็คงเสียหน่อยหน่อย ไม่ต้องเป็นภาระในการสร้างใหม่ทั้งหมด

6. ตรวจสอบคุณสมบัติรายข้อหลังจากการทดลองแล้ว ผู้สร้างเครื่องมือตรวจให้คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพเบื้องต้น ว่าแต่ละข้อวัดจริยธรรมนั้นได้จริงหรือไม่ ข้อใดมีคุณภาพดี เก็บเอาไว้ ข้อใดไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดเขาไปปรับปรุงแก้ไขทดลองใหม่ แต่ถ้าสร้างข้อสอบไว้มาก ๆ แล้ว ก็สามารถเลือกเอาแต่ข้อดี ๆ ไปจัดทำเป็นข้อสอบวัดจริยธรรมนั้นได้เลย

7. จัดข้อสอบเป็นชุด คำว่าชุดในที่นี้เป็นกลุ่มของข้อสอบที่มีจำนวนข้อสอบดีทุก ๆ ข้อ ตรงตามจุดมุ่งหมายในการวัดจริยธรรมครั้งนี้ จำนวนข้อต้องมีสัดส่วนของจริยธรรมที่ต้องการวัด เป็นสัดส่วนที่ตั้งไว้ สร้างคำชี้แจงการสอบ จัดวางแบบของข้อสอบ พร้อมกำหนดเวลาในการดำเนินการสอบ

8. ศึกษาคุณภาพ คุณภาพของเครื่องมือวัดในขั้นนี้ หมายถึง ความเที่ยงตรง (Validity) คือดูว่าข้อสอบสามารถวัดจริยธรรมที่ต้องการวัดได้จริงหรือไม่ อีกอย่างหนึ่งคือความเชื่อมั่น (Reliability) คือดูว่าข้อสอบมีความคงเส้นคงวาของคะแนนการสอบหรือไม่ คุณภาพทั้ง 2 อย่างที่กล่าวมานี้จะต้องถึงเกณฑ์ที่ดีของข้อสอบตามทฤษฎีทางการวัดผลกำหนดไว้ ถ้าคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์จำเป็นต้องศึกษาปรับปรุงใหม่ให้ดีขึ้น อาจจะต้องเริ่มศึกษาตั้งแต่ขั้นที่ 2 มาเลยก็ได้

9. สร้างเกณฑ์ปกติ เกณฑ์ปกติ (norms) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้ชัดเจนแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับจริยธรรมของผู้สอบ ว่าอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคนส่วนใหญ่

รูปแบบการวัดจริยธรรม นั้นล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543: 188) กล่าวว่า จริยธรรมประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ ความรู้ในเนื้อหาทางจริยธรรม ความรู้สึกทางจริยธรรม และพฤติกรรมทางจริยธรรมการวัดเนื้อหาจริยธรรมถ้าจะวัดให้ครอบคลุมจึงควรออกแบบเครื่องมือวัดให้ได้ทั้ง 3 ส่วนนี้แต่สิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือ ด้านพฤติกรรมทางจริยธรรมเพราะเป็นการแสดงการกระทำเมื่อพบปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมเป็นการแสดงการกระทำพร้อมด้วยเหตุผลจึงน่าสนใจรูปแบบการวัดจริยธรรมได้แก่ วัดเนื้อหาจริยธรรม วัดความรู้สึกทางจริยธรรม และวัดพฤติกรรมการแสดงออกทางจริยธรรม

1. วัดเนื้อหาหรือความรู้ (Knowledge) หมายถึง เนื้อหาของจริยธรรมที่โรงเรียนหรือสังคมกำหนดไว้ และเนื้อหาเหล่านี้ที่ถือว่าดีงาม สอนให้ผู้เรียนหรือคนในสังคมนำไปประพฤติปฏิบัติกัน และเมื่อประพฤติปฏิบัติแล้วจะทำให้สังคมอยู่ได้อย่างมีความสุข ทั้งตนเองและผู้อื่น สิ่งที่สังคมสอนจึงเป็นเนื้อหาที่ควรรู้ไว้ก่อน การสอนความรู้แบบนี้โรงเรียนหรือวิทยาลัยจะใช้มากที่สุดเพราะวิชามีเนื้อหาทางจริยธรรมเกี่ยวข้องอยู่มาก การสร้างข้อสอบแบบนี้เป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อสอบอาจเป็น อธิบาย เติมคำ และเลือกตอบก็ได้ แล้วแต่จุดประสงค์ของการสอบ

ตัวอย่างแบบทดสอบ วัดความซื่อสัตย์ 6 ข้อ

ความจำ	1. ความซื่อสัตย์หมายความว่าอย่างไร
ความเข้าใจ	2. ความซื่อสัตย์เปรียบได้กับคำพังเพยใด
นำไปใช้	3. ถ้าเพื่อนสนิทขาดความซื่อสัตย์ท่านจะแก้ปัญหาอย่างไร
วิเคราะห์	4. เหตุใดจึงกล่าวว่าความซื่อสัตย์ค้ำจุนโลก
สังเคราะห์	5. ให้บรรยายลักษณะครอบครัวซื่อสัตย์ไม่เกิน 5 บรรทัด
ประเมินค่า	6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่ว่า “คนซื่อมักพลาดโอกาสบางอย่าง”

อธิบายพร้อมเหตุผลประกอบ

2. การวัดความรู้สึกทางจริยธรรม ความรู้สึกเป็นพื้นฐานอันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมจริยธรรมจริง ๆ แล้วเน้นการแสดง การตัดสินใจลงมือกระทำเมื่อพบกับปัญหาทางจริยธรรม ซึ่งการตัดสินใจนั้นแสดงว่าต้องมีพื้นฐานความรู้สึกมาก่อน ถ้าเรามีจุดประสงค์เพื่อต้องการดูว่าความรู้สึกทางจริยธรรมของคนนั้นมากน้อยเพียงใดก็สามารถสร้างเครื่องมือวัดดูก่อนได้ ซึ่งจะสามารถเอาผลของความรู้สึกไปพยากรณ์การแสดงออกมาทางจริยธรรมได้บ้าง ความรู้สึกทางจริยธรรมเรียกว่า เจตคติต่อจริยธรรมได้เช่นกันการวัดแบบนี้ใช้วิธีการวัดเจตคติก็ได้ นั่นคือ กำหนดเป้าซึ่งเป็นจริยธรรม เช่นความซื่อสัตย์ แล้วเขียนข้อความแสดงความรู้สึกต่อเป้า อาจจะใช้วิธีของเทอร์สไตน์หรือลิเคิร์ท หรือของออสกู๊ด ก็ได้แล้วแต่จะเห็นว่าเหมาะสม สิ่งที่เราจะระวังก็คือ เป้าที่วัดเป็นอะไร จะต้องหาข้อความแสดงความรู้สึกต่อเป้าให้มีความเป็นไปได้มากที่สุด ทดลองแล้วจึงจะเหลือหรือมีคุณภาพมากขึ้น

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดความรู้สึกต่อจริยธรรม

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกต่อข้อความนั้นอย่างไรให้ท่านตอบตามเงื่อนไข

ถ้าท่านเห็นด้วยอย่างมาก ตอบ 4

ถ้าท่านเห็นด้วย ตอบ 3

ถ้าท่านไม่เห็นด้วย ตอบ 2

ถ้าท่านไม่เห็นด้วยอย่างมาก ตอบ 1

ข้อ 1) ชาย 2 คนเป็นเพื่อนกัน วายน้ำไม่เป็นทั้งคู่ ตอนข้ามสะพานไม่มีคนหนึ่งตกน้ำ

อีกคนควรโดดลงน้ำไปช่วย [1][2][3][4]

ข้อ 2) พี่น้อง 3 คน มีขนมก้อนเดียว จะกินขนม คนพี่บอกว่าควรจับฉลากว่าใครจะได้กิน

[1][2][3][4]

ข้อ 3) พี่เดินทางไปกับน้อง พอดีมีหมาตัวหนึ่งไล่กัดน้อง พี่ควรตะโกนให้น้องวิ่งหนีพร้อม

ตน [1][2][3][4]

ข้อ 4) แดงเป็นตัวแทนนักกีฬาของโรงเรียน พอเล่นไปก็รู้ว่าสู้เขาไม่ได้อยากให้โรงเรียนมี

ชื่อเสียงเลยใช้เล่ห์เหลี่ยมเพื่อให้ชนะ

[1][2][3][4]

ข้อ 5) ขณะขึ้นรถเมล์มองเห็นคนกรีดกระเป๋าผู้โดยสารคนหนึ่งควรอยู่เฉยเพราะเดี๋ยวมี

อันตราย [1][2][3][4]

3. วัดพฤติกรรมการแสดงออกทางจริยธรรม ด้านนี้เป็นการวัดจริยธรรมได้ตรงจุดที่สุด

เพราะจริยธรรมมองในแง่การพิจารณาตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อพบสภาพ

ความขัดแย้งทางจริยธรรมขึ้นมา การตัดสินใจจึงต้องใช้ค่านิยมหรือคุณธรรมระดับใดระดับหนึ่ง แล้วแต่มีโนธรรมหรือจิตสำนึกที่สั่งสมอยู่ในใจคนนั้น การวัดการกระทำจึงสามารถทำได้หลายแบบได้แก่

3.1 การสังเกตพฤติกรรม การสังเกตพฤติกรรมเป็นการเฝ้ามองดูอย่างมีจุดมุ่งหมาย เครื่องมือที่สำคัญจึงเป็นตานั่นเองกับการรับรู้จะต้องมีความเที่ยงตรงสามารถจำแนกพฤติกรรมของผู้ที่ถูกสังเกตได้อย่างดีสิ่งที่จะช่วยในการสังเกตอีกอย่างหนึ่งก็คือบันทึกรายการ ในบันทึกรายการนี้จะมีพฤติกรรมที่ต้องสังเกตไว้จำนวนหนึ่ง การสังเกตที่ดีจะต้องพยายามไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวและควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสมจึงจะดี

ตัวอย่าง บันทึกรายการสังเกตพฤติกรรมความซื่อสัตย์

ชื่อ รายการ	มี	ไม่มี
-------------	----	-------

1 พุดปด

2 ทูจจริต

3 วิชาชีพ

ฯลฯ

3.2 การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ หมายถึง การพูดคุยกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย เครื่องมือสำคัญจึงเป็นปากแต่ต้องพูดได้ ถ้าพูดไม่ได้ก็สัมภาษณ์ไม่ได้ จุดมุ่งหมายในที่นี้คือต้องการทราบพฤติกรรมทางจริยธรรมจากผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อช่วยให้การสัมภาษณ์เป็นมาตรฐานมากขึ้น จึงควรมีข้อคำถามไว้ก่อน และถามเน้นประเด็นที่เราต้องการศึกษาถ้าผู้ตอบเลียงไปทางอื่น ผู้สัมภาษณ์พยายามทะลอมเข้าสู่จุดหมายที่ต้องการให้ได้ การศึกษาของโคลเบอร์ก หรือเพียเจท์ ก็ใช้วิธีการสัมภาษณ์เหมือนกัน โดยใช้คำถามที่มีปัญหาทางจริยธรรม ถามผู้ถูกสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมผลนำมาวิเคราะห์ ในที่สุดจึงรู้ว่า เด็กระดับใดมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับใด ซึ่งเขาเป็นคนจัดประเภท เหตุผลทางจริยธรรมที่ได้จากการสัมภาษณ์ จึงได้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ตัวอย่างสถานการณ์ที่ต้องใช้การตัดสินใจทางจริยธรรมตอบ ดัดแปลงจากโคลเบอร์ก

ข้อ 1) สามีนคนหนึ่งไม่สามารถซื้อยาราคาแพง เพื่อรักษาโรคมะเร็งของภรรยาเขา ดังนั้นเขาจึงตัดสินใจขโมยยาจากร้านขายยา ถ้าท่านเป็นสามีคนนี้จะทำอย่างนี้หรือไม่เพราะเหตุผลอะไร

ข้อ 2) นายตำรวจคนหนึ่งเห็นชายซึ่งเป็นสามีหญิงป่วยเป็นมะเร็งคนหนึ่งวิ่งออกจากร้านขายยา ต่อมานายตำรวจรู้ว่ายาถูกขโมยจากร้าน ดังนั้น ตำรวจคนนี้จะรายงานให้ดำเนินการจับ ท่านคิดว่าตำรวจคนนี้จะทำผิดหรือถูกให้เหตุผลประกอบ

3.3 ใช้ข้อความแสดงจริยธรรมให้เลือกตอบข้อความที่ใช้จะยาวหรือสั้นก็ได้แต่จะต้องเป็นข้อความที่มีเงื่อนไขปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรม ผู้ที่ตอบจะต้องใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมาตอบ ส่วนตัว

เลือกที่กำหนดไว้ให้ตอบ ขึ้นอยู่กับข้อความนั้น ๆ ด้วย แต่ละข้อจะใช้ตัวเลือกเหมือนกันหรือต่างกันได้ แต่ข้อสอบชุดหนึ่ง ๆ ควรสามารถให้คะแนนแต่ละข้อได้เท่ากัน ทางที่ง่ายคือให้ตัวเลือกจำนวนเท่ากัน และมีเกณฑ์การคิดให้คะแนนเหมือน ๆ กันตัวอย่างแบบทดสอบ

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความที่กำหนดให้ แล้วขีดตอบตัวเลือกที่ตรงตามที่ท่านคิดหรือประพจน์ปฏิบัติมาแล้ว

ข้อ 1) การทำร้ายสัตว์ที่มีชีวิตขนาดเล็ก

ทำบ่อย ๆ ทำบ้าง ไม่เคยทำเลย

ข้อ 2) การร่วมมือร่วมใจกับบุคคลในสังคมที่อาศัยอยู่

ทำบ่อย ๆ ทำบ้าง ไม่เคยทำเลย

ข้อ 3) การประพจน์ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา

ทำบ่อย ๆ ทำบ้าง ไม่เคยทำเลย

3.4 ใช้สถานการณ์ย่อย ๆ ให้เขียนตอบสถานการณ์ย่อยที่กล่าวไว้จะเป็นเรื่องสั้นที่มีความขัดแย้งต้องแก้ปัญหาโดยวิธีการทางจริยธรรม ลักษณะเหมือนเรื่องสั้นที่ใช้สัมภาษณ์ที่กล่าวมาแล้ว แต่ในครั้งนีให้ผู้สอบเขียนตอบว่าจะแก้ปัญหอย่างไร พร้อมเหตุผลประกอบด้วย จะสามารถนำไปเปรียบเทียบระดับของจริยธรรมได้

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ข้อ 1) อนงค์ปวดท้องรุนแรง ญาติพาไปหาหมอที่คลินิก หมอตรวจเสร็จแล้วบอกคงเป็นโรคกระเพาะ จึงให้ยามารับประทาน แต่ปรากฏว่าคืนนั้นอนงค์นอนตายอยู่ในห้องไม่มีใครรู้อาการ

1.1) ถ้าท่านเป็นญาติของอนงค์จะทำอย่างไรกับหมอ

1.2) ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

ข้อ 2) ชายคนหนึ่งขโมยอาหารให้ลูกกิน ถูกตำรวจจับไปขัง แต่ชายคนนั้นแหกกรงขังเดินทางไปหาญาติ เพื่อขอช้อนตัวชั่วคราว

2.1) ถ้าท่านเป็นญาติท่านจะทำอย่างไร

2.2) ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น

3.5 ใช้สถานการณ์ย่อย ๆ แล้วเขียนตัวเลือกให้ตอบสถานการณ์ในที่นี้อาจจะยาวหรือสั้นก็ได้ แต่ให้เป็นลักษณะที่มีปัญหาเชิงจริยธรรมยิ่งซับซ้อนก็จะยิ่งยากแก่การตัดสินใจ แต่ต้องระวังเรื่องภาษา เพราะผู้ตอบบางคนอ่านไม่เข้าใจหรือจับต้นชนปลายไม่ถูก เลยไม่สามารถพิจารณาตัดสินใจดังที่ตนเองคิดก็เลยเดาส่งเดชไปอย่างนั้น ถ้าเป็นแบบนี้แสดงว่าข้อที่มีสถานการณ์แบบนี้ไม่ดีควรตัดออก ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอาจมีหลายแง่ แต่ผู้อ่านสามารถเข้าใจ

ความหมายได้ การตอบจะไม่เป็นปัญหา แต่ถ้าการตีความ ผู้เขียนข้อสอบจึงควรระวังข้อนี้ให้ดี บางทีสถานการณ์ยาวเหยียดเป็นหน้า แต่สรุปปัญหาแล้วเหมือน ๆ กับสถานการณ์ 3 บรรทัด อย่างนี้ก็ไม่ดีเหมือนกัน การเลือกสถานการณ์จึงควรระวังอย่างยิ่ง

หลักในการเขียนตัวเลือก

- 1) เมื่อได้สถานการณ์แล้ว ส่งให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามจากสถานการณ์เหมือนแบบเดิมข้อความนั่นเอง
- 2) ยึดเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินใจทางจริยธรรม โดยจะอาศัยทฤษฎีหรือความเชื่อใดก็ให้เลือกเอาอย่างหนึ่ง
- 3) จำแนกแนวการตอบออกเป็นระดับ ๆ ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมทำเป็นพวก ๆ ไว้
- 4) พิจารณาเอาแนวคิดจากการตอบมาทำเป็นตัวเลือก โดยการดัดแปลงปรับปรุง ดังนั้นจะเห็นว่าระดับอายุอาจจะแตกต่างกันก็ได้

ตัวอย่างข้อสอบวัดจริยธรรมจากสถานการณ์ที่มีตัวเลือก

คำชี้แจง ให้อ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ จับใจความให้ดี แล้วตอบคำถามจากสถานการณ์นั้นๆ จากตัวเลือกที่กำหนดให้ที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดในการตัดสินใจของท่านมากที่สุด

ข้อ 1. แม่ของนารีบอกนารีว่าเอาเงินที่หาได้เองตอนปิดภาคเรียน ไปซื้ออุปกรณ์การเรียน เพราะจะเปิดภาคเรียนใหม่แล้ว แต่นารีกลับเอาเงินที่หาได้ไปดูหนังฟังเพลงเกือบหมด สุทินซึ่งเป็นพี่สาวของนารีรู้ว่าน้องหาเงินได้เท่าไรใช้ทำอะไร พี่น้องคู่นี้รักกันมาก ถ้าท่านเป็นสุทินจะทำอย่างไร

- ก. ไม่บอกแม่ เพราะเกรงว่าแม่จะดุเอาว่าไม่ดูน้อง
- ข. ไม่บอกแม่ เพราะน้องเป็นเพื่อนเล่นกันอยู่ทุกวัน
- ค. บอกแม่ เพราะรู้ว่าแม่ให้น้องเอาเงินซื้อเครื่องเขียน
- ง. บอกแม่ เพราะจะทำให้นารีจะได้ไม่เป็นคนโกหกแม่อีก
- จ. บอกแม่ เพราะถือว่าการโกหกเป็นสิ่งที่ไม่ดีน้องไม่รักก็ยอม
- ฉ. ไม่บอกแม่ แต่มีข้อตกลงกับน้องว่าจะต้องทำงานให้บางอย่าง

ข้อ 2. นกสีสวยตัวหนึ่งบินหลงเข้าไปในหอพักพยาบาลที่มีหน้าต่างเป็นกระจกปิดอยู่ นกพยายามบินออกจากห้อง แต่บินออกไปไม่ได้ และชนกระจกทุกครั้งที่บิน สุนิสาและสุพรเป็นนักศึกษาพยาบาลเห็นเหตุการณ์อยู่ สุนิสาเห็นนกตัวนั้นก็อยากได้ เพื่อจะนำไปเลี้ยงในกรงที่บ้าน จึงขอร้องให้สุพรช่วยจับ

2.1 สุพรควรทำอะไร

- ก. ช่วยสุณิสมาจับนบก
- ข. ขอให้สุณิสมาปล่อยนบกไป

2.2 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่สุณิสมาจะนำนบกไปเลี้ยง

- ก. เห็นด้วย
- ข. ไม่เห็นด้วย

2.3 ถ้าสุณิสมาเย็นยันจะนำนบกไปเลี้ยง สุพรควรทำอะไร

- ก. ตามใจสุณิสมาเพื่อมิให้ขัดใจกัน
- ข. พยายามพูดหวานล่อมให้เหตุผลที่ดีกับสุณิสมาอีกครั้ง

2.4 ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับสุพรตามใจเพื่อมิให้ขัดใจกัน

- ก. เห็นด้วย
- ข. ไม่เห็นด้วย

ในการวัดด้านความรู้สึกซึ่งเป็นนามธรรมนั้น สุมาลี จันทรชลอ (2542) กล่าวว่า ความรู้สึกเป็นคุณลักษณะ (Traits) เป็นนามธรรมผู้ที่จะวัดและประเมินด้านความรู้สึกจะต้องนิยามคุณลักษณะที่ต้องการวัด เพื่อให้สามารถวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดและต้องกำหนดว่าจะวัดสิ่งใดของคุณลักษณะนั้น การวัดทางจริยธรรมจะต้องกำหนดว่าจะวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ค่านิยม จริยธรรม หรือพฤติกรรมทางจริยธรรมเพื่อจะกานำวิธีการและเครื่องมือวัดได้เหมาะสมเพราะเครื่องมือวัดแต่ละชนิดมีลักษณะเด่น – ด้อยที่แตกต่างกัน เหมาะสำหรับใช้ประเมินคุณลักษณะที่แตกต่างกันเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความรู้สึกหลายชนิดด้วยกัน เช่น 1) แบบทดสอบโดยใช้สถานการณ์ 2) แบบวัดทัศนคติ 3) บันทึกการสังเกต แบบวัดแต่ละชนิดมีวิธีการพัฒนาและมีแนวทางในการสร้างต่างกัน ดังนี้

1) แบบทดสอบโดยใช้สถานการณ์ เป็นชุดของสภาวะแวดล้อมหรือสถานการณ์เพื่อวัดพฤติกรรมการปฏิบัติก็จะให้ผู้สอบได้ปฏิบัติตามใจแต่ละสถานการณ์ การใช้แบบทดสอบโดยใช้สถานการณ์วัดความรู้สึกนั้นควรเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และต้องให้ผู้สอบไม่รู้ตัวที่กำลังถูกทดสอบในสถานการณ์หรือเหตุการณ์ดังกล่าว จึงจะสามารถบอกถึงคุณลักษณะบางประการได้ เช่น การวัดคุณลักษณะเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ถ้าหากผู้สอบรู้ว่าอาจทำให้บิดเบือนคำตอบ ทำให้พฤติกรรมคลาดเคลื่อนจากความจริง ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงการถามโดยตรงและควรบอกผู้สอบว่าการเลือกนี้ไม่มีคำตอบถูกหรือผิด ทุกคนมีสิทธิจะตอบอะไรก็ได้ตามความเห็นที่แท้จริง

แนวทางในการสร้างสถานการณ์ ก่อนอื่นต้องเลือกสถานการณ์ ซึ่งควรเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้จริง ควรกำหนดให้สถานการณ์ความเข้มข้นหรือความรุนแรงของสถานการณ์ มีในระดับปานกลางและควรเลือกสถานการณ์ที่ไม่สร้างความเครียดให้กับผู้สอบมากเกินไป นอกจากนี้ในแต่ละสถานการณ์ควรมีขอมูลกำหนดให้เพียงพอต่อการตัดสินใจเลือกปฏิบัติ

แนวทางในการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้สอบประเมินสถานการณ์ เป็นการให้ผู้สอบพิจารณาตัดสินใจว่าพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ที่ระบุนั้น ควร – ไม่ควร, ดี – ไม่ดี, เหมาะสม – ไม่เหมาะสม, ใช้ได้ – ใช้ไม่ได้, ถูกต้อง – ไม่ถูกต้อง รวมถึงกรณีที่ไม่อาจตัดสินใจได้ โดยอาจให้ผู้สอบประเมินเป็นมาตรฐานประมาณค่า หรือเป็นคำถามที่สมมติว่าผู้สอบเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นๆ จะปฏิบัติอย่างไร

แนวทางในการกำหนดตัวเลือก ในกรณีที่กำหนดให้เป็นคำถามชนิดหลายตัวเลือกควรพิจารณาว่าในสถานการณ์จริงบุคคลจะแสดงพฤติกรรมใดบ้าง และในแต่ละตัวเลือกควรเป็นข้อความที่แสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่จะสะท้อนถึงพฤติกรรม หรือเป็นตัวแทนในแต่ละระดับพฤติกรรม ด้านความรู้สึก

2) แบบวัดทัศนคติ (Attitude Test) ทัศนคติเป็นท่าทีความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถวัดได้โดยตรงแต่อาจวัดได้จากความคิดเห็นของบุคคล การวัดทัศนคติอาจทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้

2.1 มาตรวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert scale) มาตรานี้ประกอบด้วยข้อความทัศนคติที่เป็นความรู้สึกต่อสิ่งที่จะวัด ข้อความดังกล่าวจะมีทั้งในทางบวกและทางลบการสร้างมาตรวัดทัศนคติมีวิธีการดังนี้

2.1.1 กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการประเมิน โดยระบุว่า จะวัดคุณลักษณะของใครต่อสิ่งใด

2.1.2 นิยามความหมายของทัศนคติให้ชัดเจนว่าประกอบด้วยลักษณะใดบ้าง ซึ่งจะใช้เป็นกรอบสำหรับวัด

2.1.3 รวบรวมข้อความที่แสดงทัศนคติในระดับต่าง ๆ ของบุคคลข้อความนี้ควรครอบคลุมคุณลักษณะทั้งหมดที่ต้องการวัด โดยการเขียนข้อความมากกว่าจำนวนข้อที่ต้องการใช้ข้อความควรแสดงทัศนคติทั้งในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดีจำนวนใกล้เคียงกัน

2.1.4 ตรวจสอบที่ข้อความที่สร้างขึ้นโดยพิจารณาเกี่ยวกับความครอบคลุมครบถ้วนตามคุณลักษณะทั้งหมดที่ต้องการวัด ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของภาษาแต่ละ ข้อความกับระดับของความเห็น โดยปกติมาตรวัดทัศนคติของลิเคิร์ตจะแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างมาก

ถ้าข้อความบางอย่างไม่สอดคล้องกับระดับของความเห็นหรือมีความกำกวมควรปรับปรุงแก้ไขข้อความ การตรวจสอบเบื้องต้นอาจทำโดยผู้เชี่ยวชาญ

2.1.5 ทดลองใช้ ข้อความที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นอาจมีบางข้อความที่ยังไม่ชัดเจนหรือกำกวมจึงควรนำไปทดสอบใช้ในกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถาม ตรวจสอบว่ายังมีข้อความใดต้องแก้ไข การทดลองใช้นี้ก็นำผลมาใช้เพื่อการตรวจสอบคุณภาพด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น และอำนาจจำแนกของเครื่องมือ

2.1.6 กำหนดน้ำหนักคะแนนแต่ละตัวเลือก วิธีที่ทำได้ง่าย การตามน้ำหนักสมมติ (Arbitrary weighting method) เช่น กำหนดให้แต่ละตัวเลือกมีน้ำหนักเป็น 5,4,3,2, และ 1 สำหรับข้อความในทางบวก ส่วนข้อความในทางลบให้น้ำหนักกลับกัน ดังนี้

ข้อความที่เป็นบวก	น้ำหนักคะแนน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
		เห็นด้วย	4
		เฉย ๆ ไม่แน่ใจ	3
		ไม่เห็นด้วย	2
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
ข้อความที่เป็นลบ	น้ำหนักคะแนน	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
		ไม่เห็นด้วย	2
		เฉย ๆ ไม่แน่ใจ	3
		เห็นด้วย	4
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5

คะแนนที่กำหนดจะใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบให้คะแนน โดยตรวจข้อความที่เป็นบวกก่อนปัดข้อความที่เป็นลบ เมื่อตรวจสอบครบทุกข้อแล้ว จึงเริ่มตรวจข้อความที่เป็นลบ จากนั้นจึงนำคะแนนมารวมกันเป็นทัศนคติของบุคคลนั้น

2.2 แบบวัดทัศนคติโดยใช้ความหมายทางภาษา (Semantic Differential) แบบวัดทัศนคติโดยใช้ความหมายทางภาษา เป็นการวัดทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยใช้คำคุณศัพท์ซึ่งออสกูต (1957 อ้างถึงในสูมาลี จันทรชลอ. 2542) เป็นผู้คิดขึ้นจากการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่ามีภาพต่าง ๆ มีองค์ประกอบที่เป็นความหมายแกนร่วม 3 องค์ประกอบคือ

2.2.1 องค์ประกอบเชิงประเมินค่า (Evaluation factor) เป็นคำคุณศัพท์ที่ใช้ในการประเมินผลเช่น ดี-เลว, ยุติธรรม-ลำเอียง, มีค่า-ไร้ค่า, สำคัญ-ไม่สำคัญ สำเร็จ-ล้มเหลว เป็นต้น

2.2.2 องค์ประกอบเชิงศักยภาพ (Potency factor) เป็นคำคุณศัพท์ที่เกี่ยวกับด้านศักยภาพหรือกำลังงาน เช่น หนัก-เบา, จริงจัง-ตามสบาย, แข็งแรง- อ่อนแอ, บอบบาง-ทนทาน เป็นต้น

2.2.3 องค์ประกอบเชิงกิจกรรม (Activity factor) เป็นคำคุณศัพท์ที่แสดงกิจกรรม เช่น เร็ว-ช้า, ว่องไว-อืดอาด, ง่าย-ยาก เป็นต้น

3) แบบบันทึกการสังเกต การสังเกตเป็นวิธีการที่สำคัญชนิดหนึ่งที่ใช้ประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรม การประเมินโดยการสังเกตจะต้องกาน้ำพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เป็นตัวแทนของคุณลักษณะที่ต้องการวัด และควรมีการสังเกตซ้ำเพื่อความเที่ยงของการวัด เครื่องมือประกอบที่ใช้ในการสังเกตได้แก่ แบบบันทึกการสังเกต ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

วิเคราะห์พฤติกรรม โดยแยกแยะคุณลักษณะที่ต้องการวัดออกเป็นพฤติกรรมย่อยที่สามารถวัดได้ในเชิงปริมาณ พฤติกรรมกาน้ำต้องเป็นตัวแทนของคุณลักษณะที่ต้องการวัด เช่น หากต้องการวัดพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ จะต้องวิเคราะห์ว่าผู้เรียนที่จะกล่าวได้ว่ามีความรับผิดชอบควรแสดงพฤติกรรมใด เช่น เข้าเรียนสม่ำเสมอ , ทำงานมอบหมายได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด , เก็บเครื่องมือทดลองหลังจากใช้เสร็จแล้ว ฯลฯ พฤติกรรมความรับผิดชอบของแต่ละงาน อาจเหมือนกันบ้างหรือลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน หากต้องการวัดคุณลักษณะนี้จึงต้องวิเคราะห์พฤติกรรม

3.2 เลือกเครื่องมือและวิธีการในการสังเกตพฤติกรรม เช่น จะใช้แบบบันทึกการสังเกตชนิดตรวจสอบรายการ หรือ มาตรฐานประเมิน ทั้งนี้ควรพิจารณาให้เหมาะกับจุดประสงค์ที่จะวัดคุณลักษณะนั้น ๆ ส่วนการเลือกวิธีการสังเกตนั้น ควรมีการวางแผนล่วงหน้า เช่น หากใช้การตรวจสอบรายการคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ จะต้องวางแผนล่วงหน้าว่าจะสังเกตพฤติกรรมเวลาใดของผู้ถูกสังเกตจะสังเกตกี่ครั้ง และจะสังเกตในสถานการณ์ใด

3.3 กำหนดคะแนนของแต่ละพฤติกรรมย่อยและเกณฑ์ในการให้คะแนนวิธีการง่าย ๆ อาจกำหนดเป็น 5 ระดับ และให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 เพื่อความเป็นปรนัยควรกำหนดเกณฑ์ด้วยว่าพฤติกรรมใดจะให้ 5 คะแนน พฤติกรรมใดจะให้ 4 พฤติกรรมใดจะให้ 3, 2, 1 ตามลำดับ หรืออาจจะกาน้ำโดยให้น้ำหนักคะแนนของแต่ละพฤติกรรมย่อยเมื่อสังเกต 1 ครั้ง ผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมดังกล่าวอาจให้ 1 คะแนน หากไม่แสดง พฤติกรรมกำหนดจะตัด 1 คะแนน เป็นต้น

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยการเรียนรู้บนเว็บ

Relan and Gillani (1997) ได้เปรียบเทียบการเรียนการสอนบนเว็บกับการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมในชั้นเรียน พบว่า 1) การจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมในชั้นเรียน ถูกจำกัดอยู่ในห้องเรียนที่มีพื้นที่จำกัดตามสภาพแวดล้อม เช่น ห้องเรียน อาคารเรียน โรงเรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องเดินทางไปยังสถานศึกษาตามเวลาที่กำหนด ซึ่งการเรียนรู้ออนไลน์ช่วยลดข้อจำกัดดังกล่าว โดยการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ไว้ในเว็บ 2) การเรียนรู้ออนไลน์ส่งเสริมวิธีการสื่อสารในสังคมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และค้นคว้าที่กว้างขวางขึ้นมีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งทำได้ยากและจำกัดในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน 3) ผู้ที่เรียนบนเว็บศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่ใหญ่ที่สุดและยังมีความทันสมัยจากข้อมูลที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ต 4) การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ส่งเสริมการศึกษาทางไกลลดค่าใช้จ่ายด้านเวลาและปริมาณของข้อมูล 5) การเรียนรู้ออนไลน์ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้เรียนมีอิสระที่จะได้เลือกเรียนด้วยตนเอง สามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูล กำหนดเวลาในการศึกษา การสื่อสารหรือการแสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง

Brown, Collins และ Duguid (1989) กล่าวถึงข้อดี ของการจัดการเรียนการสอนบนเว็บ ดังนี้ 1) ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านทางมัลติมีเดีย สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนจากสื่อข้อความเพียงอย่างเดียว 2) ช่วยให้ผู้สอนสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าพฤติกรรมกรเรียนของผู้เรียนได้อย่างละเอียดและตลอดเวลา 3) ช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนของตนเองได้ เนื่องจากการนำเอาเทคโนโลยี Hypermedia มาประยุกต์ใช้ ซึ่งมีลักษณะการเชื่อมโยงข้อมูลไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบข้อความ ภาพนิ่ง เสียง กราฟิก วิดีโอ ภาพเคลื่อนไหว 4) ช่วยทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน และกับเพื่อนๆ ได้ เนื่องจากการเรียนการสอนบนเว็บมีเครื่องมือสำหรับการสื่อสารที่เอื้อต่อการโต้ตอบ (Interaction) ต่างๆ มากมาย เช่น Chat Room, Web Board, E-mail เป็นต้น 5) ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ รวมทั้งเนื้อหาที่มีความทันสมัย และตอบสนองต่อเรื่องราวต่างๆ ได้ทันที 6) ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้แก่ ผู้เรียนในวงกว้างขึ้น จึงสามารถนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอด

ชีวิต (Life Long Learning) ได้และยิ่งไปกว่านั้นยังสามารถนำการเรียนการสอนผ่านเว็บไปใช้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาในได้เป็นอย่างดี

Driscoll (2002) กล่าวถึงความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการเรียนบนเว็บ ดังนี้ 1) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมบทเรียนของตนเองได้ เช่น ผู้เรียนสามารถที่จะควบคุมเนื้อหาที่จะเรียน ควบคุมระยะเวลาในการเรียน ควบคุมระดับความลึกซึ้งของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 2) ช่วยทำให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกัน 3) การที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนหรือกับกลุ่มผู้เรียนด้วยตนเอง ช่วยทำให้การจัดการเรียนการสอนน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

สรรพวัชต์ ห่อไพศาล (2544) ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการเรียนการสอนบนเว็บ วิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไป เปรียบเทียบความสามารถของนักศึกษา ด้านการเรียนรู้แบบนำตนเอง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความมีคุณธรรมและจริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของสถาบัน ค่าใช้จ่ายของผู้เรียน รวมถึงผลที่ได้รับด้านอื่น การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยใช้เนื้อหาวิชาศึกษาทั่วไป นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 คน ทำการสุ่ม โดยวิธีจับคู่เข้ากลุ่มควบคุม 30 คนและกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาศึกษาทั่วไปกลุ่มทดลอง มีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยการเรียนรู้แบบนำตนเอง และความมีคุณธรรมจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่คะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ากลุ่มควบคุม หลังการสอนพบว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาศึกษาทั่วไปกลุ่มทดลอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการเรียนรู้แบบนำตนเอง การคิดอย่างมี วิจารณญาณ ความมีคุณธรรมและจริยธรรมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และระบบการเรียนการสอนบนเว็บที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาความสามารถของนักศึกษาที่เรียนวิชาศึกษาทั่วไป ได้ไม่แตกต่างจากการเรียนการสอนแบบปกติ

พิมพ์รัฐ วงดนตรี (2545) ได้ทำการศึกษา การนำเสนอองค์ประกอบของเนื้อหาที่เหมาะสมในเว็บไซต์เครือข่ายการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการนำเสนอ องค์ประกอบของเนื้อหาที่เหมาะสมในเว็บไซต์เครือข่ายการศึกษา โดยได้ศึกษาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต จำนวน 17 คน ดำเนินการวิจัย ด้วยการเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ซึ่งใช้แบบสอบถามจำนวน 3 รอบเกี่ยวกับการนำเสนอ องค์ประกอบของเนื้อหาที่เหมาะสมในเว็บไซต์เครือข่ายการศึกษา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

องค์ประกอบของเนื้อหาที่เหมาะสมในเว็บไซต์เครือข่ายการศึกษา มีทั้งหมด 8 องค์ประกอบหลักและ 3 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบหลัก ได้แก่ เว็บเพจแนะนำ, เว็บเพจแสดงภาพรวมรายวิชา, เว็บเพจกิจกรรมและการบ้านที่มอบหมาย, เว็บเพจแสดงแหล่งทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้, เว็บเพจการประเมิน, เว็บเพจการอภิปราย, เว็บเพจประกาศข่าว, การตอบคำถาม

ปทีป เมธาคณวุฒิ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาต้นแบบการเรียนการสอนแบบเว็บเบสเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาต้นแบบการเรียนการสอนแบบเว็บเบสเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบนำตนเองและการใฝ่รู้ของผู้เรียนและศึกษาความเป็นไปได้ในการนำการเรียนการสอนแบบเว็บเบสมาดำเนินการในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า การเรียนการสอนแบบเว็บเบสผู้สอนต้องมีการเตรียมพร้อมมากกว่าปกติ ผู้เรียนประเมินตนเองว่ามีการชอบสถานการณ์การเรียนรู้แบบอิสระ การศึกษาความเป็นไปได้ในการนำการเรียนการสอนแบบเว็บเบสมาดำเนินการในคณะครุศาสตร์พบว่ายังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน บุคลากรรับผิดชอบและอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนแบบเว็บเบสยังไม่พร้อม แต่อาจารย์ร้อยละ 60 มีความสนใจในการจัดการเรียนการสอนแบบเว็บเบสในระดับมาก

จารุณี มณีกุล (2547) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การใช้การเรียนการสอนออนไลน์เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้เรียนหลังการเรียนการสอนแบบออนไลน์ กลุ่มประชากร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ศึกษาในรายวิชา คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 14 คน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จำนวน 3 แผน แบบวัดความคิดเห็นของผู้เรียนจากการใช้บทเรียนออนไลน์และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้เรียนจากการประเมินชิ้นงานโดยรวมอยู่ในระดับดี และผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำทุกคน (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 92.39) ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบอยู่ในระดับดีและผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำทุกคน (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.04) ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบออนไลน์ในระดับมาก

งานวิจัยการเรียนรู้โครงการบนเว็บ

วารสารณ์ ตระกูลสฤษดี (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อการเรียนรู้เป็นทีมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อการเรียนรู้เป็นทีม เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อการเรียนรู้เป็นทีมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และเพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อการเรียนรู้เป็นทีม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา จิตวิทยาการปรับตัว จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มย่อย 5 กลุ่มๆ ละ 6 คนระยะเวลาการทดลองตามรูปแบบ 15 สัปดาห์ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ระยะเวลาเตรียมเข้าสู่โครงงาน 2) ระยะเวลาเริ่มต้นโครงงาน 3) ระยะเวลาดำเนินกิจกรรมโครงงาน 4) ระยะเวลาสรุปผลโครงงาน และ 5) ระยะเวลาการนำเสนอโครงงาน รูปแบบการเรียนรู้มี 3 ส่วน และการเรียนรู้เป็นทีมประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเรียนรู้เป็นทีม ประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือในการทำงานเป็นทีมหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กิจกรรมโครงงานที่นักศึกษาใช้มากที่สุดในทุกองค์ประกอบ คือการสนทนารองลงมาคือการใช้เว็บบอร์ด และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในระดับมาก

พรเทพ จันทราอุกฤษฏ์ (2547) ได้ทำการศึกษา ผลการเรียนรู้การสอนบนเว็บที่มีต่อความรู้และความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาความรู้ศึกษาความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการเรียนการสอนบนเว็บ เปรียบเทียบความรู้ เปรียบเทียบความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เรียนผ่านการเรียนการสอนบนเว็บและกลุ่มนักเรียนที่เรียนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 34 คนและกลุ่มทดลองจำนวน 36 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนผ่านการเรียนการสอนบนเว็บได้คะแนนความรู้ในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์สูงกว่าร้อยละ 70 คะแนนความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 58.33 ส่วนนักเรียนที่เรียนผ่านการเรียนการสอนบนเว็บได้

คะแนนความรู้/คะแนนความสามารถในการทำโครงการวิทยาศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมพร สรไกร (2551) การพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุภราชธานี เขต 3 การพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุภราชธานี เขต 3 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือ 2. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น กลุ่มเป้าหมายที่ 1 ที่ใช้สำหรับทดสอบเครื่องมือ คือ นักเรียนที่เป็นลูกเสือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 50 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ 2 ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ลูกเสือระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 565 คน และผู้กำกับลูกเสือ จำนวน 27 คน และคณะกรรมการลูกเสือ จำนวน 32 คน โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดทักษะชีวิต แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมลูกเสือ และแบบประเมินการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมลูกเสือ ตามหลักธรรมาภิบาล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลสภาพ การพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนไร่ใต้ประชาคมเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับลูกเสือทุกประการ

2. ผลการสร้างการพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนไร่ใต้ประชาคม มีหลักปฏิบัติเพื่อการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล

3. ผลการใช้การพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้ในการเรียนรู้แบบโครงงานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนไร่ใต้ประชาคม พบว่าผลการประเมินความรู้และทักษะปฏิบัติในวิชาต่าง ๆ โดยผู้กำกับลูกเสือ ลูกเสือทุกคนมีผลการประเมินที่ผ่านทุกคน ผลการประเมินตนเองของลูกเสือ พบว่า ลูกเสือทุกคนมีความรู้และทักษะปฏิบัติในวิชาต่าง ๆ ลูกเสือมีทักษะชีวิต ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างจริง โดยมีทักษะชีวิต ด้านความมีระเบียบวินัย มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความสามัคคี และด้านความเป็นผู้นำ ตามลำดับ

4. ผลการประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้ในการเรียนรู้แบบโครงงานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม พบว่า ลูกเสือมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจด้านผลผลิต (Product) ของการเรียนรู้การจัดกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านปัจจัย (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านบริบท (Context) ตามลำดับ ผู้กำกับลูกเสือ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความพึงพอใจด้านบริบทของการเรียนรู้กิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ตามลำดับ คณะกรรมการลูกเสือได้ประเมินการพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลพิเศษลูกเสือ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้ในการเรียนรู้แบบโครงงาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม ของโรงเรียน ตามหลักธรรมาภิบาล ในด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยพบว่า โรงเรียนให้หลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ หลักคุณธรรม รองลงมาคือ หลักนิติธรรม และหลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า และหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ

จรัสพร นาวานภากุล (2551) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เกิดจากความต้องการในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม ซึ่งประยุกต์มาจากโครงงานเฉลิมพระเกียรติ เยาวชนไทย ทำดี ถวายในหลวง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) พัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของคู่มือการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามพร้าววิทยา ตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่เรียนในปีการศึกษา 2550 จำนวน 38 คน

ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ (1) คู่มือการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีระดับความเหมาะสมเท่ากับ 4.57 (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.78 มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.75 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96 และ (3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีประสิทธิผล

ผลการศึกษาพบว่า คู่มือการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.39/86.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 มีดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.79 แสดงว่าผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 79 และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมโดยรวมในระดับความพึงพอใจมากที่สุดเท่ากับ 4.71 กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้และคุณธรรม โดยผ่านการเรียนรู้แบบโครงงาน ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างมีปัญญา และเกิดความภาคภูมิใจในการทำโครงงาน เพราะเป็นโครงงานที่นำหลักธรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญหา ทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสกระแสแห่งความดีงามของคุณธรรม ผู้เรียนจึงได้รับทั้งความรู้และมีความสุขในการเรียนรู้ด้วยโครงงานคุณธรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ

สรองสุดา ปานสกุล (2545) ได้ศึกษาวิจัย การนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์แบบร่วมมือในองค์กรบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สร้างรูปแบบการเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์แบบร่วมมือในองค์กรบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์แบบร่วมมือในองค์กรบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ชำนาญการด้านประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 20 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 4 คนทดลองเรียนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ระยะเวลา 30 วัน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษารูปแบบการเรียนรู้การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ มี 5 ขั้นตอนได้แก่ การค้นหาความจริง การค้นหาปัญหา การค้นหาความคิด การค้นหาคำตอบ และการค้นหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับ ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกษมรัสมิ์ วิจิตรกุลเกษม (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัย ผลของการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บที่มีต่อการพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แนวการเรียนโปรแกรมศิลปศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ นำเสนอและศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บที่มีต่อการพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แนวการเรียนโปรแกรมศิลปศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 42 คนโดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 21 คนและจัดเข้ากลุ่มเรียนแบบร่วมมือกลุ่มละ 3 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 2 ส่วนคือ 1 องค์ประกอบของการเรียน ได้แก่ บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน เนื้อหาวิชา วิธีเรียน และ 2 กระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ ขั้นตอนก่อนเรียน ขั้นตอนผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ และขั้นตอนการประเมินผล ผลของการทดลองใช้รูปแบบพบว่า สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้สูงกว่าก่อนเรียน และพัฒนาความคิดประเภทละเอียดลอออย่างมีนัยสำคัญ ไม่มีความแตกต่างของค่าความคิดคล่อง คิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่ม ผู้เรียนที่เรียนในโปรแกรมมีความพึงพอใจในระดับสูง

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม

เดอะมาสเตอร์ทีชเชอร์ (The MASTER Teacher. 2004) ซึ่งเป็นสถาบันเพื่อพัฒนาครูมืออาชีพ ได้ศึกษารวบรวมสังเคราะห์ผลงานวิจัยเกี่ยวกับ วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมไร้ระเบียบวินัยของนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สรุปได้ว่ามีตัวแปร 3 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับวินัยในห้องเรียน ได้แก่ ครูผู้สอน นักเรียนที่มีปัญหา และนักเรียนอื่น ๆ ในห้องเรียน ตัวแปรเดียวที่ครูควบคุมได้คือ การควบคุมตนเอง ถ้าครูควบคุมตนเองไม่ได้ ครูก็ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ การใช้ตัวแบบทางด้านวินัยจะเป็นเครื่องมือช่วยให้ครูสามารถพัฒนาความมีวินัยให้แก่นักเรียนได้

Ennis (1994 อ้างถึงใน สมบัติ มหาเรศและคณะ, 2540) ได้ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในชนบทเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการสอนสังคมศึกษาการวางแผนการสอนและการตัดสินใจสอนสังคมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กล่าวไว้ในหลักสูตรสังคมศึกษา พบว่า วัตถุประสงค์ของการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัศึกษามีเนื้อหาสาระที่เน้นให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบต่อสังคมในหลาย ๆ ด้าน ให้นักเรียนรู้จักเข้าสังคม มีคารวะธรรมหรือเคารพยกย่องคนอื่น ตลอดจนให้รับผิดชอบต่อสังคมอื่น ๆ นับว่าเป็นการสร้างค่านิยมที่ดีแก่นักเรียนในระดับนี้อย่างมาก

มหาวิทยาลัยอะบราฮัมแห่งแคลิฟอร์เนีย (อ้างถึงในอาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2543) ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับความสามารถในการจำของนักเรียน 3 กลุ่มที่เบอร์เคลลี แคมปัส มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย นักเรียนกลุ่มแรกไม่ได้ฝึกควบคุมจิตใจโดยวิธีใด กลุ่มที่ 2 ได้รับการฝึกสมาธิมาเป็นเวลา 1 ปี และกลุ่มที่ 3 ได้รับการฝึกสมาธิเป็นเวลา 2 ปี จากการทดลองจะเห็นได้ว่า การฝึกสมาธิหรือการฝึกควบคุมจิตใจ สามารถช่วยเพิ่มความสามารถในการจำของเราได้ นักเรียนกลุ่มแรกสามารถจำได้เพียง 40% และจากการทดลองแบบเดียวกันกับนักเรียนกลุ่มที่ 2 สามารถจำได้ 60% และกลุ่มที่ 3 สามารถจำได้ 70%

กิติพงษ์ เทียนตระกูล สมิตรา เจณณวาสน และสุภัทรา ฤทธิบุตร (2532) ได้ทำการประเมินผลโครงการมารยาทของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) เรื่องการทำความเคารพอาจารย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1,687 คน โดยทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 30 กันยายน 2531 พบว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรม การทำความเคารพอาจารย์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงหลังการดำเนินโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมทำความเคารพของนักเรียนก่อนดำเนินโครงการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการของพฤติกรรมทำความเคารพ

เพิ่มขึ้นร้อยละ 41.6 และร้อยละ 39.5 ตามลำดับ ส่วนอาจารย์และผู้ปกครองร้อยละ 98.7 มีความเห็นว่า ควรจัดโครงการมารยาทนักเรียนเรื่องการทำความเคารพอาจารย์ต่อไป

ฉันทนา จันทรบรรจง (2541) ได้จัดทำวิจัยเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ เสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยวิธีศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา แนวดำเนินการและความคิดเห็นของนักวิชาการ และนักพัฒนาคุณธรรม ได้เสนอวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมว่า “ ระบบการศึกษาชาติ จะต้องจัดเพื่อมุ่งพัฒนาคุณธรรม ที่พึงประสงค์...คุณธรรมที่คนในสังคมไทยพึงได้รับการพัฒนาโดยเร่งด่วน คือปัญญา ธรรมและสามัคคีธรรมโดยเน้นให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เคารพกฎระเบียบ มีความกตัญญูต่อบุคคลที่ มีเกียรติและรู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับเยาวชน...”

พิสมัย ทินเต (2542) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis & McTaggart (1988) คือการวางแผน การสังเกตการณ์ การสะท้อนข้อมูล และการปรับปรุงการปฏิบัติการกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย 2 ได้แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว 5 กิจกรรม คือการรวบรวมข้อมูลนักเรียน การให้บริการสนเทศ การสอนวิชาแนะแนว การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม และการติดตามผล พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง มีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรม

ดลพัฒน์ ยศธร (2542) ได้ทำวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่องการนำเสนอรูปแบบการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธศาสตร์ โดยวิจัยเอกสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวคิดขององค์การสหประชาชาติ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมสหประชาชาติ (องค์การยูเนสโก) สัมภาษณ์พระธรรมปิฎก และผู้เชี่ยวชาญทางพุทธศาสตร์ 2 ท่าน และจัดเสวนาวิชาการผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์รูปแบบการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาตามแนวพุทธศาสตร์ที่ถูกต้องและยั่งยืนได้ด้วยการพัฒนาคนทั้งทางพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญา ซึ่งการศึกษาเช่นนี้ต้องศึกษาทั้งเนื้อหา(ปริยัติ)และลงมือปฏิบัติ(ปฏิบัติ) อันจะนำไปสู่ความสำเร็จ (ปฏิบัติ)

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าของความเป็นมนุษย์โดยอิงแนวคิดการเรียนรู้จากการหยั่งรู้ด้วยตนเอง จากการวิจัยแบบ ex post facto ในโรงเรียนสัตยาไส พบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมมาจาก การสวดมนต์ภาวนา นั่งสมาธิทุกวัน ได้รับแรงบันดาลใจ

ใจจากครู เพื่อน ๆ ในโรงเรียนและบรรยากาศของโรงเรียน และผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบ การเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าของความเป็นมนุษย์ต่อครูและอาจารย์ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของครูและอาจารย์ พร้อมกันนั้นได้มีการทดลองสอนรูปแบบนี้กับนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาและนิสิตในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งพบว่าสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิด การเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

เรื่องเดช ขจรศาสตร์ (2546) ได้ทำวิทยานิพนธ์เพื่อขอรับปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา เรื่องพุทธธรรมตามแนววัดป่าภาคอีสาน กับการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ผลการวิจัยส่วนหนึ่งสรุปว่า การพัฒนาคนเป็นระบบแห่งบูรณาการ ชีวิตคนเรามีความเป็นอยู่แบบ องค์รวม มีองค์ประกอบสำคัญคือ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ ด้านความรู้ ความคิดที่เรียกว่าปัญญา ทั้งสามด้านมีความสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา ไม่สามารถแยกจากกันได้ การพัฒนามนุษย์แยกได้ สองส่วนคือ ธรรม และวินัย ส่วนของธรรมเป็นเรื่องพฤติกรรม พร้อมทั้งจิตใจและปัญญาของแต่ละ คนต้องฝึกฝนพัฒนา ส่วนวินัยเป็นเรื่องอาการจัดสังคัมมนุษย์ให้เป็นระบบที่ดีงาม ที่เกื้อหนุน และนำทางการพัฒนาของแต่ละคน การแสดงพฤติกรรมอะไรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สิ่งนั้น เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลจากการแสดงพฤติกรรมนั้น

ธัมมนนทาทิกษุณี (2548) ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม ของประเทศศรีลังกา พบว่าผู้หญิงมีบทบาทสำคัญที่สุดในการปลูกฝังค่านิยมในเชิงคุณธรรมให้กับ บุตรหลาน โดยได้รับการปลูกฝังเรื่องความเคารพในอาวุโสเป็นอันดับแรก ชาวศรีลังกาจะให้ความเคารพผู้ใหญ่ ชาวพุทธสิงหลจะให้ความสำคัญต่อสมณะ นอกจากนี้บิดามารดาเป็นบุคคลที่ ลูก ๆ จะต้องให้ความเคารพ ซึ่งแม้แต่ถ้วย ชาม แก้ว ฯลฯ ของบิดานั้นลูก ๆ จะไม่หยิบไปใช้ ร่วมและมีมารดาเป็นแบบอย่าง que แสดงความเคารพและจะไม่ใช้ของร่วมกับผู้เป็นสามี การปลูกฝัง คุณธรรมความเคารพในผู้ใหญ่มีอิทธิพลอย่างยิ่งที่ทำให้ลูกหลานเชื่อฟังและอยู่ในโอวาทบิดา มารดา ส่งผลให้การปลูกฝังคุณธรรมอื่น ๆ ก็จะตามมาโดยง่าย คุณธรรมความเคารพจึงเป็น คุณธรรมข้อแรกที่ควรนำกลับมาเน้นและเสริมการปลูกฝังคุณธรรมให้กับเยาวชนไทย นอกจากนี้ ยังพบว่าโรงเรียนพุทธศาสนาวินยาตติโยในประเทศไทยศรีลังกานี้เป็นการพัฒนาคุณธรรมที่ประสบ ความสำเร็จอย่างยิ่งที่แม้ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ ศรีลังกามีพุทธศาสน์ส่งเสริมโดยให้นักเรียนที่ จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยซึ่งผ่านหลักสูตรพระพุทธานุศาสนาวินยาตติโยชั้นที่ 10 ได้รับคะแนนพิเศษ 10 คะแนน หลักสูตรการเรียนการสอนแบ่ง 2 ระดับรวม 10 ชั้น คือ ระดับต้น ชั้น 1-5 สอน พุทธประวัติ ชาดก และภาษาสิงหล ส่วนระดับ 2 ชั้น 6-10 สอนวิชาพุทธจริตโดยละเอียด ประกอบด้วย อารยธรรมพุทธศาสนา อภิธรรม และภาษาบาลี โดยบูรณาการพุทธประวัติ

และวัฒนธรรมของพุทธเข้ากับวัยของผู้เรียนและวิถีชีวิตของผู้เรียนในวัยนั้นๆ คุณธรรมที่เน้นคือ ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีวินัย และการพูดจาไพเราะมีสัมมาคารวะ

งานวิจัยเกี่ยวกับการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ

กิติพงษ์ เทียนตระกูล สุมิตรา เจณณวาสิน และสุภัทรา ฤทธิบุตร (2532) ได้ทำการประเมินผลโครงการมารยาทของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) เรื่องการทำความเคารพอาจารย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1,687 คน โดยทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 30 กันยายน 2531 พบว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการทำความเคารพอาจารย์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงหลังการดำเนินโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการทำความเคารพของนักเรียนก่อนดำเนินโครงการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการของพฤติกรรมการทำความเคารพเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.6 และร้อยละ 39.5 ตามลำดับ ส่วนอาจารย์และผู้ปกครองร้อยละ 98.7 มีความเห็นว่า ควรจัดโครงการมารยาทนักเรียนเรื่องการทำความเคารพอาจารย์ต่อไป

“โครงการคุณธรรม”ร่วมเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตสู่การทำความดีเพื่อความดี

พระมหาพงศ์นรินทร์ ฐิตวโธ (2551) กล่าวถึง โครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติว่าเป็นกิจกรรมเรียนรู้เชิงบูรณาการที่พัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม โดยมีคุณธรรมหรือความดีงามเป็นพื้นฐานหรือเป็นแกนหลัก เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำความดีมีคุณธรรมแบบเชิงรุก โดยให้ผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของความดีหรือคุณธรรมนี้ ผ่านเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบโครงการโดยประเด็นที่เลือกทำโครงการนั้นเกิดขึ้นมาจากความสนใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียนเอง เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง และไม่ได้มุ่งเน้นให้ยึดติดกับรางวัล แต่จะเป็นโอกาสให้เยาวชนได้ฝึกความคิด ทักษะในการวางแผนและทำงาน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการคิดดีทำดีในหมู่เยาวชน

สำหรับรูปแบบการดำเนินโครงการคุณธรรมเป็นกิจกรรมที่ต้องคิดและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเรียนรู้และการพัฒนาคุณธรรม โดยอาศัยพระสงฆ์-ผู้รู้ทางศาสนา ครูหรือผู้บริหารเป็นกัลยาณมิตรตั้งแต่เริ่มต้นไปจนเสร็จสิ้นโครงการในการให้คำปรึกษา เสริมสร้างพลังและแรงบันดาลใจ สนับสนุนปัจจัยทรัพยากรข้อมูลและองค์ความรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้ดำเนินโครงการอย่างใกล้ชิดในทุกขั้นตอนของการทำโครงการ ซึ่งมี 6 ขั้นตอน คือ เริ่มจาก

การเลือกหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหา การรวบรวมประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง จัดทำร่างโครงการ การดำเนินโครงการ สรุปผล เขียนรายงาน และสุดท้ายคือ การนำเสนอโครงการ

ตัวอย่างโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติประจำปี 2550 ระดับมัธยมศึกษาคือ โครงการรณรงค์รณรงค์พลสงวนตัว ทำความดีถวายแด่พระเจ้าอยู่หัวของปวงไทย โดยเยาวชนกลุ่มสถานฝัน โรงเรียนปรางค์กู๋ จ.ศรีสะเกษ โดยเด็กกลุ่มนี้ได้ใช้หลักธรรมสำคัญในการทำโครงการคือ หิริ โอตตัปปะ(ความละอายและความเกรงกลัวต่อบาป) และพบว่าปัญหาหลักคือ การเสียตัวก่อนวัยอันควรของเด็กวัยรุ่น เนื่องมาจากการห่างเหินจากคุณธรรม ไม่เข้าวัด อยากรู้อยากลอง มีค่านิยมทางเพศที่ไม่ถูกต้อง เลียนแบบสื่อลามกอนาจาร หลงใหลในของฟุ่มเฟือยและมีปัญหาครอบครัว โครงการนี้ยังมีกิจกรรมเด่นคือ ทำแบบสำรวจสภาพปัญหาจริงและเลือกเจาะสัมภาษณ์ ข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหา เพื่อสืบสาวหาสาเหตุและปัจจัยร่วม จากนั้นโครงการได้จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงและเพิ่มพฤติกรรมชดชวาง ได้แก่ การปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตและเรื่องเพศ

จากนั้นยังมีการรับสมาชิกทั่วไปก่อตั้งเป็น “ชมรมเพื่อนใจวัยรุ่น” ให้คำปรึกษาแก่วัยรุ่น เรื่องความรักและเรื่องเพศ จัดปาฐกถาโดยนิมนต์พระวิทยากรมาให้ความรู้เยาวชนในเรื่อง ภูมิคุ้มกันทางเพศ เช่น การเอาตัวรอดจากการมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลที่เรียกว่าแฟน เชิญวิทยากรจากโรงพยาบาลมาให้ความรู้เรื่องโรคติดต่อจากการมีเพศสัมพันธ์และการหลีกเลี่ยงจากสิ่งยั่วยุ และจัดค่ายคุณธรรมบวชชีพรามณณ์เฉลิมพระเกียรติสำหรับกลุ่มเสี่ยงที่มีปัญหา ผลของโครงการนี้คือ สามารถประมวลพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และพฤติกรรมชดชวาง การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยกิจกรรมต่างๆสามารถช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ โดยโครงการนี้ยังได้รับรางวัลโล่เกียรตินิยมพระราชทานจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

นอกจากนี้ผลจากการทำโครงการคุณธรรมของเด็กๆยังสามารถสร้างค่านิยมในการทำความดีให้แก่เด็กและเยาวชน สามารถรวม บ้าน วัด โรงเรียนเป็น“บวร”ร่วมกันทำกิจกรรมดีๆ และสร้างเครือข่ายพระสงฆ์ที่สนใจในการทำงานเพื่อเด็กและเยาวชน

และสิ่งสำคัญที่สุดในการประกวดโครงการคุณธรรมคือ การขจัดความรู้สึก “แข่งขัน” เนื่องจากการประกวดโครงการนี้เป็นเพียงอุบายที่ให้ได้เด็กและเยาวชนได้ร่วมกันทำความดี ดังนั้นความสำเร็จจึงไม่ใช่โครงการ แต่เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของมนุษย์คนหนึ่งที่จะนำไปสู่ “การทำความดีเพื่อความดี” ไม่ใช่เพื่ออะไรแต่คือมีความสุขตั้งแต่ได้ลงมือทำ

สุวิมล ว่องวาณิช และบุบผา เมฆศรีทองคำ (2551) ได้ดำเนินโครงการ
 เร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย โดยจัดประชุมสมัชชาเด็กและเยาวชนไทย
 ในชื่อว่า “ตั้งสัจจะ ปฏิบัติ พัฒนาตน” เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้สะท้อนมุมมอง
 ของตนเอง กระตุ้นและกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองตามแนวที่ตนเองกำหนด ในวันที่
 16 ธันวาคม 2548 หลังจากนั้นได้มีการจัดประชุมเสวนาเพื่อให้โรงเรียนได้นำเสนอผล
 การดำเนินงานของโรงเรียนในการ “เสวนาคุณธรรมนำสู่สังคมแห่งการเรียนรู้” เมื่อวันที่
 10 กุมภาพันธ์ 2549

โดยกิจกรรมที่นักเรียนได้ทำหลังการประชุมสมัชชาคุณธรรมของกลุ่มย่อยที่ 2 โรงเรียน
 พระยามนธราธุราชศรีพิจิตร โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม โรงเรียนบางนาออก จัดกิจกรรมเน้นมารยาท
 ฝึกการไหว้ ทุกเช้าตอนเช้าแถว ครูจะให้รุ่นน้องไหว้รุ่นพี่ พูดจาไพเราะอ่อนหวาน โครงการเด็กดี
 มีดาว การบันทึกความดี โดยมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเขียนบันทึกสิ่งที่เรียนรู้

ส่วนโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 8 ประกอบด้วยโรงเรียนสายน้ำทิพย์ โรงเรียนนฤมลทินธนบุรี
 โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม โรงเรียนสมาคมสตรีไทย และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ได้จัดกิจกรรมบันทึกความดีกิจกรรมปิยวาจา กิจกรรมรักษาสีงแวดล้อม
 และกลุ่มย่อยที่ 17 สมาชิกมีความตั้งใจมุ่งมั่นสัญญากับตนเองที่จะนำปัญญาที่ได้
 จากการประชุมสมัชชาคุณธรรมไปปฏิบัติที่โรงเรียน โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนความคิด
 ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง จากนั้นวิเคราะห์เพื่อหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่อง สาเหตุ
 และแนวทางแก้ไข เริ่มปรับปรุงตนเองเพื่อให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และเมื่อบรรลุเป้าหมาย
 ตามสัจจะที่วางไว้ ก็มีการตั้งสัจจะด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย

สรุปผลการเสวนากลุ่มย่อยของตัวแทนนักเรียน พบสาระสำคัญ 4 ประเด็น ดังนี้

1. กิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมของแต่ละโรงเรียนมีความหลากหลายแตกต่างกันไป
 ตามบริบทของโรงเรียน โดยนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป กิจกรรมส่วนใหญ่
 เน้นการทำความดีเพื่อผู้อื่นและสังคมมากขึ้น
2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความภูมิใจและพร้อมกลับไปเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรม
 ต่อที่โรงเรียน
3. การเห็นแนวทางหรือตัวอย่างกิจกรรมที่ดีของเพื่อนกลุ่มอื่น สร้างแรงจูงใจในการนำไป
 จัดเป็นกิจกรรมหรือโครงการที่โรงเรียนตนเองต่อไป
4. โรงเรียนอนุบาลอรณิชาได้สาธิตการปฏิบัติสมาธิเป็นกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจเกี่ยวกับ
 คุณธรรมในการทำความดีเสริมสร้างปัญญาด้วยการปฏิบัติธรรม ซึ่งแม้แต่น้องระดับอนุบาล

ก็สามารถทำได้ ผลจากการสังเกตการณ์ทำสมาธิร่วมกันของนักเรียนในห้องประชุมนั้นส่วนใหญ่ได้ร่วมปฏิบัติด้วยความตั้งใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2549) ได้ทำการวิจัยในโครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย ใช้วิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา ทำการศึกษาที่โรงเรียนนาร่องในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2548 จำนวน 25 โรงเรียน นักเรียนในโครงการ 10,490 คน ผู้บริหารและครู 319 คน และนักวิจัย 28 คน ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 103 เขต ผู้ทรงคุณวุฒิ 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับวัดคุณลักษณะ ประเมินผลสำเร็จทั้งการประเมินภายใน ประเมินภายนอก การประเมินอภิमानภายใน และการประเมินอภิमानภายนอก ผลการวิจัยนี้ทำให้เกิดนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะซึ่งมีรูปแบบหลากหลาย สามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเองในทิศทางที่ดี มีพัฒนาการในคุณลักษณะที่กำหนดทั้งกลุ่มนักเรียน ผู้บริหาร ครู และนักวิจัยในโครงการ

คุณลักษณะที่โรงเรียนนาร่องร้อยละ 41 พัฒนาคือด้านคุณธรรม ร้อยละ 27 เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะด้านสังคม ส่วนร้อยละ 18 และร้อยละ 14 เป็นกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะด้านการเรียนรู้และแบบองค์รวม

ความสำเร็จของผลการดำเนินโครงการ ด้านนวัตกรรม เป็นการจัดกิจกรรมบูรณาการแบบเน้นคุณธรรม (moral-focus activity) โดยการสอดแทรกคุณธรรมระหว่างการพัฒนาทักษะความสามารถของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดในหลักสูตร การจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นผู้คิดริเริ่มและออกแบบกิจกรรมที่นำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะ จัดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการทำงานที่เป็นการให้บริการสังคม เป็นต้น

สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2551) ได้รายงานผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในโครงการวิจัยเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยของ 25 โรงเรียนนาร่อง ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 โรงเรียนตัวอย่างในโครงการวิจัยสร้างคุณลักษณะที่ดี

โรงเรียน	คุณลักษณะ ที่จะพัฒนา	ชั้น/ จำนวน ระยะเวลา	ผลการดำเนินโครงการ
วัดช่างเหล็ก	รับผิดชอบ รักการอ่าน พูดสุภาพ	ป. 1-6 240 คน 3 เดือน	ร้อยละ 80 มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ร้อยละ 75 มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น และร้อยละ 95 มีมารยาทในการพูดดีขึ้น
สายน้ำทิพย์	การคิดวิเคราะห์และคิด วางแผน	ป.4-6 697 คน 2 เดือน	นักเรียนได้รับความรู้เนื้อหาสาระ ร้อยละ 49.51 อยู่ใน ระดับมากและปานกลาง รู้จักคิดและวางแผนมากขึ้น
วัดใหม่ช่องลม	เห็นคุณค่าการทำความ ดี ทำดีเพื่อในหลวง และ มารยาทไทย	ป. 1 52 คน 3 เดือน	นักเรียนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าการปฏิบัติตนให้เป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองสูงขึ้น มีน้ำใจ รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองมากขึ้น
สีกัน (วัดนา นันทอุปถัมภ์)	ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) 8 กิจกรรม	ม. 1-6 4 เดือน	มีสมาธิ มีสติ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เกิดความ ภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าของตนเอง
ฤทธิณรงค์ รอน	วินัยมารยาทและสมาธิ	ม. 1 400 คน 3 เดือน	สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ สามารถเรียนรู้คุณธรรมได้อย่างมีความสุข
พุทธจักรวิทยา	กิริยามารยาท ปรับตัว ซื่อสัตย์ อดทน	ม.1-6 1,300 คน 4 เดือน	นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจจริงในการเข้าร่วมกิจกรรม และส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่ดี
นฤมลทิน ธนบุรี	ความรับผิดชอบต่อ ความ ซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ ใฝ่ เรียนรู้ ประหยัดและเห็น คุณค่าของสิ่งรอบตัว	ป. 1-6 586 คน 4 เดือน	พฤติกรรมส่วนใหญ่ ร้อยละ 85 เป็นไปในทางที่ดีขึ้น พูดจาดีขึ้น คำหยาบน้อยลง ประพฤติเรียบร้อย
อัสสัมชัญ คอนแวนต์ สีลม	ความรับผิดชอบต่อ กิริยา มารยาท การทำงาน กลุ่ม	ป. 6 324 คน 4 เดือน	สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ร้อยละ 70 ในด้านความ รับผิดชอบต่อ กิริยามารยาท และการทำงานกลุ่ม
สมาคมสตรี ไทย	ด้านคุณธรรม สังคม และการเรียนรู้	ป. 5-6 113 คน 3 เดือน	เข้าใจในความแตกต่างของบุคคล เกิดจิตเมตตา และ ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ พยายามปรับตัว เข้าหาผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อผู้อื่นได้ เหมาะสม

เลิศหล้าถน กาญจนภิเษก	ความรับผิดชอบ การทำงานเพื่อส่วนรวมเห็นคุณค่าผู้อื่น และ ชยัน แสวงหาความรู้	ม. 2 29 คน 3 เดือน	เกิดความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมโครงการ ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและภาคภูมิใจที่ได้รับชนะเลิศปฏิบัติกิจกรรมซึ่งเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญทำให้เกิดความตระหนักจนมีการเปลี่ยนพฤติกรรม
เกษมพิทยา	รับผิดชอบต่อหน้าที่	ป. 1 – ม. 6 1,500 คน 2 เดือน	นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ก่อนทำโครงการประมาณ ร้อยละ 75 ครูและนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่ากลุ่มที่ได้ผลมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด คือ นักเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายตามลำดับ
อุดมศึกษา	ขยันหมั่นเพียร มีน้ำใจ และมารยาทสังคม	ม. 1-2 226 คน 3 เดือน	นักเรียนเกิดความตระหนักอย่างมากต่อคุณค่าของการให้และการเสียสละเนื่องจากนักเรียนได้ลงไปสัมผัสกับคุณค่านั้นด้วยตนเอง
มัธยมประชา นิเวศน์	การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ความขยันหมั่นเพียร ความมีวินัย	ม. 2 300 คน 2 เดือน	ครูและนักเรียนเห็นตรงกันว่า นักเรียนมีคุณลักษณะที่ดีขึ้น มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร รักการอ่าน ทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบดีขึ้น

ตัวอย่างความเห็นของนักเรียน

นักเรียนโรงเรียนสีกัน “พระที่มาบรรยายธรรมก็เป็นธรรมร่วมสมัย เป็นธรรมะที่เข้าใจง่าย เอาไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน”

นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม “พวกหนูคิดว่าการทำความดีนั้นเป็นเรื่องยาก แต่พอได้มาพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับการทำความดีก็ไม่คิดว่าการทำความดีเป็นเรื่องที่ทำยาก โดยถ้าเราลองทำแล้ว เราก็จะเปลี่ยนความคิดทันทีว่าการทำความดีไม่ได้ยากอย่างที่คิดและเห็นว่าการทำดีนี้เป็นสิ่งที่ดี มีประโยชน์สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้”

นักเรียนโรงเรียนสมาคมสตรีไทย “รู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมครั้งนี้ ดีใจที่ตัวเองยังสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคม รู้ว่าตัวเองยังมีคุณค่า ไม่ใช่ปล่อยเวลาอันมีค่าทิ้งไปกับชีวิตที่ไร้ค่า”

ตัวอย่างความเห็นของครู ครูโรงเรียนเกษมพิทยา “เห็นลูกศิษย์ตั้งหน้าตั้งตาทำงานอย่างเต็มที่แล้ว คิดว่าตัวเองต้องให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ค่อนข้างได้ผลดีขึ้นนะคะ มีการตื่นตัวด้านคุณธรรมกันมากขึ้นทั้งครูและนักเรียน”

ความเห็นของผู้ปกครอง ผู้ปกครองโรงเรียนสมาคมสตรีไทย “ลูกได้รู้จักช่วยเหลือคนอื่น ช่วยลดความเห็นแก่ตัว ไม่เรียกร้องจากพ่อแม่”

สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2551) ได้รายงานผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในโครงการวิจัยเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยของโรงเรียนนำร่อง 25 โรงเรียน ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างกิจกรรมของโรงเรียนวัดเศวตฉัตรที่ดำเนินการจัดกิจกรรมด้านภาวะธรรม ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 104 คนและขยายผลต่อไปยังชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 3 จำนวน 198 คน รวม 302 คน ระยะเวลาในการดำเนินโครงการประมาณ 4 เดือน เป็นกิจกรรมที่ทำต่อเนื่องมีการประเมินความก้าวหน้าและผลที่ได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และประเมินในภาพรวมทั้งหมดเมื่อการดำเนินโครงการสิ้นสุดลง ในการจัดกิจกรรมเริ่มแรกนั้นมีการประชุมครูและแกนนำนักเรียนเพื่อรณรงค์นักเรียนให้มีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์รุ่นพี่ ดำเนินการโดย 1) ให้ครูและนักเรียนแกนนำช่วยกันรณรงค์ตามห้องเรียนและหน้าเสาธงให้มีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์รุ่นพี่ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การไหว้ การมีมารยาทที่ดี พูดจาไพเราะ 2) จัดทำป้ายเพื่อรณรงค์ให้นักเรียนมีสัมมาคารวะตามห้องเรียนและอาคารเรียน 3) จัดประกวดคำขวัญกิจกรรมภาวะธรรม 4) การจัดให้มีการไหวตผ่านกล่องรับการไหวตโดยให้ลงชื่อและนามสกุลของนักเรียนที่มีสัมมาคารวะ ต่อครูอาจารย์ และรุ่นพี่มีการให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการไหว้ มีมารยาทที่ดี และพูดจาที่ไพเราะ พร้อมทั้งการลงชื่อผู้ที่ทำการไหวตให้ด้วย 5) การให้รางวัลเสื้อยืดที่พิมพ์ว่า “เด็กดี ศรีเศวต” ที่ครูและนักเรียนร่วมกันทำขึ้น และเกมประเพณีปัญญาแก่นักเรียนที่ได้รับการไหวต และให้แก่คนที่ขยันเข้ามาไหวตให้เพื่อนด้วย

ผลจากการทำกิจกรรมภาวะธรรมในข้อ 1-5 นั้น จากสภาพเดิมที่นักเรียนไม่ค่อยมีสัมมาคารวะพบอาจารย์ไม่ทักทายสวัสดิ์หรือไหว้ครูอาจารย์ไม่มีการกล่าวทักทายและสวัสดิ์รุ่นพี่ และพูดจาไม่ไพเราะได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นอย่างมากจึงประเมินว่ากิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์

ประสิทธิภาพของโครงการ ได้สัมภาษณ์ครู ผู้เกี่ยวข้องและนักเรียนให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าโครงการนี้มีประสิทธิภาพนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นจนได้รับคำชมเชยจากครอบครัวของนักเรียน

“คิดว่าคุ่มนะคะ เพราะว่าทำแล้วทำให้เด็กพัฒนาขึ้น” (ครู 1)

“เด็กส่วนใหญ่พัฒนาขึ้น ดีขึ้นในทุกกิจกรรมที่จัด” (ครู 2)

“โครงการนี้ทำให้หนูและเพื่อน ๆ อยากทำดี มีมารยาทที่ดี ต่อไปก็จะเป็นคนดีของสังคม”

“โครงการนี้กระตุ้นให้หนูและเพื่อน ๆ มีสัมมาคารวะ ตั๋วหนูและเพื่อน ๆ พัฒนาขึ้นแล้วได้รับคำชมจากพ่อแม่ด้วยนะคะว่าหนูดีขึ้น”

ผลกระทบต่อโครงการ ส่งผลทางตรงคือพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น จากการเก็บหลักฐานการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบตามคำแนะนำของนักวิจัยในพื้นที่ และการทำโครงการของโรงเรียนร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยส่งผลทางอ้อมทำให้โรงเรียนผ่านการประเมินคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพจากการศึกษา

เกื้อกูล ทาสีทิธิ และคณะ (2547) สำนักงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.) ได้ทำการวิจัยนวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เรื่อง การจัดการกิจกรรมอิสระและพัฒนาตนโดยใช้โครงงาน เพื่อพัฒนาจิตตนิสัย ของโรงเรียนสาธิต แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา (บางเขน) ระดับมัธยมศึกษา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวนประมาณ 1,500 คน บุคลากรของโรงเรียน 151 คน เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดการกิจกรรมอิสระและพัฒนาตนเพื่อพัฒนาจิตตนิสัยของนักเรียน และเพื่อพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมครูในการพัฒนา จิตตนิสัยของนักเรียน เพื่อช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมพัฒนาภายนอกโรงเรียน สามารถเสริมสร้าง สมรรถภาพครูและผู้บริหารโรงเรียน ในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปทั้งโรงเรียน ครูจัดการกิจกรรมอิสระและพัฒนาตนเพื่อพัฒนาจิตตนิสัย ของนักเรียน โดยแบ่งเป็นกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียนแต่ละระดับชั้น นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหรือทำโครงงานตามความสนใจ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการทางสังคม และการนำเสนอผลงาน ส่วนกิจกรรมรวมของโรงเรียนเป็นการดำเนินงานพร้อมกันทั้งโรงเรียน เช่น การฟังบรรยายของวิทยากร บำเพ็ญประโยชน์ การประกวดแข่งขัน การฝึก ร้องเพลงเชียร์ กีฬาสี โดยมีจิตตนิสัยที่ต้องการพัฒนา 7 ด้าน ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานอย่างมีระบบ ความมีน้ำใจ ความเพียรพยายาม ความอดทน อดกลั้น และความกระตือรือร้นใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยครูใช้ การสังเกตการณ์ดำเนินงานและพฤติกรรม ของนักเรียน การให้ข้อมูลป้อนกลับ การติดตามและประเมินผลการทำงาน การกระตุ้นและ เสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจน การสะท้อนความคิดต่อผลงาน และการประเมินจิตตนิสัย นักเรียนประเมินโดยครูนั้นใช้วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน และวิธีประเมิน ลงในแบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า และมีการจัดกลุ่มสนทนา (focus group) และนักเรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้และตอบแบบสำรวจความคิดเห็นแบบมาตราประมาณค่า ครูทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และจัดการกิจกรรมอิสระและพัฒนาตน กลุ่มสร้างสรรค์ผลงานด้วยคอมพิวเตอร์ เครื่องมือในการใช้วิจัยของครู เช่น แบบบันทึกการเรียนรู้ ของนักเรียน แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน แบบประเมินตนเอง

การจัดกลุ่มสนทนา โดยพบว่านักเรียนแสดงจิตตนิสัยให้เห็นเด่นชัด 7 ด้าน คือ การคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานอย่างมีระบบ ความมีน้ำใจ ความเพียรพยายาม
 ความอดทน อดกลั้น และความกระตือรือร้นใฝ่รู้ใฝ่เรียน

สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 3 กลุ่มติดตามและประเมินผล เอกสาร
 ลำดับที่ 9/2550 ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 258 ฉบับ
 สรุปผลได้ว่า สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้แก่แก่นักเรียนนั้นโดยภาพรวมสถานศึกษา
 มีสภาพการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก โดยโครงการที่ได้ผลดีมากที่สุด คือ โครงการเข้าค่ายอบรม
 คุณธรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติจริงสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียน
 มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น แต่ดำเนินงานค่ายคุณธรรมพบว่ามีปัญหามากที่สุด
 คือ งบประมาณมีน้อย สถานที่อยู่ไกล และผลดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมโดยภาพรวมพบว่า
 นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ได้ฝึกปฏิบัติจริง มีความรู้ความเข้าใจและสามารถ
 ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้มากขึ้น เข้าใจธรรมชาติของความเป็นมนุษย์อยู่ใน
 สังคมได้อย่างมีความสุข มีจิตสำนึกในการทำความดีมากขึ้น เคารพพ่อแม่ครู มีสัมมาคารวะ
 มีความสุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน มีกิริยามารยาทงดงาม กราบไหว้ได้ถูกต้อง มีความเอื้อ
 อารมณ์ช่วยเหลือเสียสละ ใช้หลักคิดที่มีเหตุผลในการแก้ปัญหามากขึ้น สนใจการเรียนมากขึ้น
 ปัญหาอุปสรรค คือ งบประมาณในการจัดกิจกรรมมีน้อย ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ไม่สะดวก
 ขาดบุคลากร ขาดวิทยากร สื่ออุปกรณ์

ตัวอย่างความสำเร็จจากการทำโครงการ เรื่อง “โทษของน้ำเมา” ในโครงการ V-Star
 (2552)

ตัวอย่างที่ 1 ด.ญ. สุภาพร แวงดงบัง ได้ไปขอความรู้จากผู้ปกครองและคนในชุมชน
 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่อยู่สถานีนอนามัย และพระสงฆ์ที่อยู่
 วัดใกล้โรงเรียน รวมไปถึงผู้ใหญ่ที่อยู่ในหมู่บ้านรอบๆโรงเรียน จำนวน 9 หมู่บ้าน ถึงโทษภัย
 ของยาเสพติด สิ่งมีเนมา รวมทั้งค้นคว้ามาจากเอกสารแผ่นพับของโรงพยาบาล

เมื่อต้นปีที่ผ่านมา ด.ญ.สุภาพร แวงดงบัง หรือ น้องส่วย นักเรียนชั้น ม.2 เล่าวีรกรรม
 ของตัวเองด้วยความภาคภูมิใจ ว่า “หนูดีใจมากค่ะ เพราะเมื่อปีใหม่ที่ผ่านมานี้ พ่อของหนู
 เลิกดื่มเหล้าแล้วนะค่ะ หนูถือว่าเป็นของขวัญปีใหม่ที่มีค่ามากที่สุดในชีวิตของหนูเลย” วันนั้น
 หนูได้ไปถามคุณพ่อว่าโทษของยาเสพติด สิ่งมีเนมาคืออะไรบ้าง คุณพ่อก็ตอบว่า โทษของมัน
 คือ “ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท เสียเงิน เสียเวลา และเสียอนาคต” หนูก็เลยถามพ่อว่า “
 ถ้าอย่างนั้น สุภาพรของเราจะกินเงินเรามีน้อย ไม่ค่อยพอจ่ายอยู่แล้ว เงินที่พ่อเอาไปซื้อเหล้า

น่าจะเก็บไว้ใช้จ่ายสิ่งจำเป็นดีไหมคะ ถึงแม้เราจะจน เราก็เป็นคนดีได้นะจ๊ะพ่อ” พ่อมองหนู ด้วยแววตาสงสารที่หนูพูดกับพ่ออย่างนั้น แล้วพ่อก็บอกหนูว่า “ได้สิลูก...พ่อจะเลิกดื่มเหล้า เลิกสูบบุหรี่เพราะพ่อสงสารลูก”

ตอนนี้หนูรักพ่อมากขึ้นกว่าแต่ก่อน เพราะหนูรู้ว่าพ่อรักหนูและพ่อก็ทำเพื่อหนูด้วย โครงการนี้ทำให้หนูได้มีวันนี้ วันที่คุณพ่อของหนูเลิกเหล้า เลิกบุหรี่ค่ะ”

ตัวอย่างที่ 2 ด.ญ.ฟิล์ม คล่องพยาบาล ชั้น ป. 6 ร.ร.วัดสระบัว เล่าว่า “แต่ก่อน พ่อของหนูดื่มเหล้าทุกวันแต่ตอนนี้ท่านก็ไม่ดื่มทุกวันแล้วคะถึงแม้ว่าพ่อของหนูจะยังเลิกไม่ได้ เด็ดขาด แต่พ่อก็สัญญากับหนูว่า “พ่อยุ่จะพยายามเลิกให้ได้และจะทำให้ได้ด้วย หนู แม่ และน้อง ภูมิใจในตัวพ่อกว่าที่สุดเลยคะ” เมื่อหนูได้ทำโครงการนี้แล้วหนูรู้สึกดีคะ และหนูก็ภูมิใจในตัวเอง ที่หนูสามารถเปลี่ยนแปลงคนหลายๆคนได้ทั้งพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน ให้คนที่ยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติด หันกลับมาดำรงชีวิตอย่างบริสุทธิ์ ทำให้ทุกคนในบ้านมีรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ และ มีความสุข เป็นการสร้างเยาวชนที่ดีเพื่อโลกของเราจะได้เจริญรุ่งเรืองต่อไปคะด.ญ.ฟิล์ม คล่องพยาบาลชั้น ป. 6 ร.ร.วัดสระบัว

ผอ.เกษมสิทธิ์ ภัคดี ผู้อำนวยการ ร.ร.วัดสระบัว ที่สนับสนุน “โครงการ “บอกโทษ ของเหล้า” กล่าวว่าเป็นโครงการที่ดีมากๆ ดีสุดๆ เป็นปลื้มสุดๆเลย ที่ได้ไปชวนพ่อ แม่ ผู้ปกครอง เลิกเหล้า เบียร์ บุหรี่ได้ด้วย เขาบอกว่าอยากให้ครอบครัวอบอุ่น เป็นห่วงลูก สงสารลูก เขาก็เลิก นี่แหละคือสิ่งที่เราได้รับ ตั้งแต่เด็กเข้าร่วมโครงการเด็กก็ดีขึ้นเยอะเลย ไม่หนีเรียน ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ พุดง่ายขึ้น มีเหตุผลขึ้น จากที่แต่ก่อนต้องติดตามเด็กถึงบ้านเลย แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีปัญหานี้ เลย

ทางด้านของคุณครูจิราภรณ์ เลี่ยมไธสง คุณครูผู้ประสานงานโครงการ V-Star โรงเรียน วัดสระบัว เล่าว่า“เด็กดี V-Star ของเราเป็นผู้นำพาเพื่อนๆทั้งโรงเรียน ไปขอความรู้จากผู้ใหญ่ เรื่องโทษภัยของสิ่งมีนเมา และได้ขอความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน เข้าร่วมโครงการนี้ ด้วย มีหลายคนถามว่า “เอ๊ะ แล้วอนุบาล จะทำได้อย่างไร” ก็ตอบไปว่า “ทำได้สิคะ ไม่ใช่ให้เด็กทำ แต่ให้เด็กเป็นผู้นำไ้คะ ให้ครูสอน บอกเด็กว่าเวลาผู้ปกครองมารับ ให้ผู้ปกครองนั้นแหละ เป็นคนทำ เพราะเด็กอนุบาลยังเขียนไม่ได้ ถ้าไม่เข้าใจก็ให้ถามครู แต่ให้เด็กเป็นตัวนำคะ” เด็กเขาก็บอกให้ผู้ปกครองเขียนได้นะคะ”

เด็กอนุบาลก็ช่วยคุณครูอธิบายให้ผู้ปกครองที่มารับน้องอนุบาลตอนเลิกเรียน ให้เข้าใจ เกี่ยวกับโครงการและการตอบแบบสัมภาษณ์

นอกจากนี้นักเรียนได้ศึกษาแผนพับจากโรงพยาบาล จากสถานีอนามัยและค้นคว้า ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตด้วย พบว่าได้จำนวนข้อของโทษภัยของสิ่งมีเนมามากถึง 6,000 กว่าข้อ จากการสำรวจ และการสัมภาษณ์ จากประชากรทั้งหมด 3,875 คน ใน 9 หมู่บ้าน มีข้อมูลที่ไม่ซ้ำกันอย่างมีเหตุผลมากถึง 282 ข้อ และจากการที่เด็ก ๆ ไปขอความรู้ผู้ใหญ่ทำให้มีผู้ใหญ่ที่ตัดสินใจเลิกดื่มเหล้าเบียร์สูบบุหรี่อย่างเด็ดขาดจำนวน 53 คน ซึ่งทำให้เด็ก ๆ ทุกคนภาคภูมิใจ และปลื้มใจกับบุญกุศลที่เกิดขึ้นที่ได้มีส่วนร่วมทำประโยชน์ต่อสังคมและยังทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยเป็นการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งเพราะปัญหายาเสพติดปัญหาเหล้าหรือทำให้ครอบครัวแตกแยกถ้าแก้ปัญหาตรงนี้ได้ปัญหาสังคมปัญหาเศรษฐกิจก็จะหมดไปอย่างเด็ดขาด ซึ่งทางโรงเรียนก็ตั้งใจว่าเราจะรวบรวมโทษของยาเสพติดสิ่งมีเนมาจัดทำเป็นรูปเล่มที่เหมาะสมสำหรับพกพามอบให้นักเรียนทุกคนนำไปให้ผู้ปกครองทุกคนและเก็บไว้ที่ห้องสมุดด้วย

ตัวอย่างที่ 3 ด.ช.พิเชษฐ ยวงสะอาด นักเรียนชั้น ม.3 โรงเรียนปากคลองบางขนาก จังหวัดฉะเชิงเทรา ชื่อเล่น จ้อย

ก่อนที่ผมจะมาเข้าร่วมโครงการวิสตาร์ น้อยจ้อยมีประวัติที่ไม่ดีมาก่อน เช่น ชอบหนีเรียน โดดเรียนเป็นประจำ จ้อยเล่าว่า “ผมติดเพื่อนมากครับ ตอนเช้าผมจะออกจากบ้านตั้งแต่ 6 โมงครึ่ง แต่ไปไม่ถึงโรงเรียนหรอกครับ ผมจะนั่งมอเตอร์ไซด์ไปกับเพื่อน ไปเที่ยว ส่วนเรื่องการแต่งชุดนักเรียนไม่ต้องพูดถึงครับ ผมแต่งกายผิดระเบียบเป็นประจำ ชอบพูดคำหยาบ แล้วก็เป็นคนขี้เกียจมาก ๆ ครับ”

พอตกกลางคืน ผมก็ออกเที่ยวทุกคืน ตอนนั้นผมก็ไม่ได้คิดอะไร คิดแต่ว่าผมไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน แล้วมันก็เป็นความสุขของผม แต่ผมก็แอบเห็นแม่ร้องไห้หลายครั้ง เพราะคุณครูจะโทรศัพท์ไปฟ้องแม่ แม่จะถูกคุณครูเรียกพบเป็นประจำ เพราะคุณครูไม่รู้ว่า จะทำอย่างไรกับตัวผมดี และสิ่งที่ทุกคนกังวลก็คือ ผมจะเรียนจบ ม.3 หรือไม่

จนวันหนึ่ง มีเพื่อนถามผมว่า “ไอ้จ้อย ทำไมแกถึงได้ทำตัวเลวได้ถึงขนาดนี้” ซึ่งตอนแรกผมก็นึกว่าเขาด่าผมเล่นๆ ไม่จริงจิงอะไร แต่พอเอาเข้าจริงๆ เขาด่าผมกันทั้งโรงเรียนเลย ตอนนั้นพอผมรู้ว่าที่เพื่อนๆ ด่าผมกันทั้งโรงเรียน ไม่ใช่เรื่องเล่นๆ สนุกๆ แล้ว ผมก็เริ่มระอากับตัวเอง และถามตัวเองว่า “เราเลวขนาดนั้นเลยหรือ” ช่วงที่ผมกำลังสับสนกับตัวเองอยู่นั้น ก็เป็นช่วงที่คุณครูเชิญชวนให้นักเรียนในโรงเรียน สมัครเข้าร่วมโครงการคุณธรรม “

ตอนนั้น ผมก็ไม่ได้คิดอะไรครับ สมัครก็สมัคร เผื่อว่าอะไรๆ มันคงจะดีขึ้น

ผมเข้าร่วมโครงการวิสตาร์ ตั้งแต่เทอมที่แล้ว จนถึงตอนนี้ผมก็ยังทำกิจกรรม 10 ข้อ ไม่ขาด ตอนนี้ชีวิตของผมมันแตกต่างกับแต่ก่อนมาก ๆ ครับ เมื่อก่อนผมไม่เคยไหว้แม่เลย ผมก็ลองไหว้แม่ดู

ตอนแรกก็เขินๆครับ วันที่ผมไหว้แม่ครั้งแรก ท่านตาแดง น้ำตาคลอเลย แม่นึกว่าผมถูกผีเข้าครับ เพราะผมตัวสั่นไปทั้งตัว มือก็สั่น ใจก็สั่น

ผมกราบแม่พร้อมกับน้ำตาที่ร่วงออกมา ผมกอดแม่ไว้ด้วยความรู้สึกที่อยากบอกแม่ว่า “ผมรักแม่มาก” ตั้งแต่ผมเกิดมา ผมไม่เคยทำอย่างนี้มาก่อนเลยครับ ตอนนั้นผมรู้สึกที่ผมทำผิดกับพ่อแม่มากครับ ที่ดื้อกับท่าน และเคยทำให้แม่ร้องไห้เสียใจ

ตอนนี้ ผมเปลี่ยนไปเป็นคนละคนเลย ผมช่วยงานโรงเรียนทุกอย่าง ไม่หนีโรงเรียนแล้ว ทุกข้อของปฏิญญาความดี ผมทำได้หมด ผมทำงานบ้านเอง ช่วยงานแม่ทุกอย่าง แม่เห็นผมเปลี่ยนไปมาก แม่ก็ถามผมว่า “จ่อย มันเกิดอะไรขึ้นลูก” เพราะสิ่งเหล่านี้ผมไม่เคยทำเลยในชีวิต ผมก็ตอบแม่ว่า “ผมอยากทำให้แม่ดีใจ ผมทำเพื่อแม่ครับ” ผมบอกแม่ทุกวันว่า “ผมรักแม่นะ”

แต่ก่อนผมชอบแกล้งสัตว์ เวลาเห็นสุนัขเดินผ่านมา ผมก็เตะหัวเข้าให้ ตอนนี้อย่างไรแล้วครับเดี๋ยวนี้เวลาอยู่ที่โรงเรียน ผมก็ช่วยงานคุณครูและเพื่อนๆ น้อยๆ ทุกอย่าง ผมชอบเวลาที่ผมช่วยคุณครูแล้วคุณครูยิ้มให้ผม แค่นี้ผมเห็นรอยยิ้มของคุณครูและรอยยิ้มของทุกคน แค่นี้ก็ปลื้มใจแล้วครับ

พอถึงตอนที่ทางโรงเรียน มีการเลือกตั้งประธานนักเรียน ผมก็ขอลงสมัครด้วย ซึ่งก็ทำให้เพื่อนๆ และคุณครูทั้งโรงเรียนเลยครับ เพราะผลประกาศคะแนน ปรากฏว่า เพื่อนๆ น้อยๆ เกือบทั้งโรงเรียนคะแนนให้ผมหมดเลย ผมได้รับการเลือกตั้งให้เป็นประธานนักเรียน ผมดีใจมากครับ ผมภูมิใจในตัวเองมากๆ ผมดีใจที่ผมสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเอง จนทำให้ทุกๆ คนยอมรับในตัวผมได้ จากเสียงที่ทุกคนรุมด่าว่าผม วันนี้ผมได้รับเสียงปรบมือต้อนรับ ให้กำลังใจผมกันทั้งโรงเรียน

ตอนนี้ แม่บอกผมว่า “แม่ภูมิใจในตัวลูกมากๆ” เพราะจากที่แต่ก่อน ผมเกือบจะถูกล้อออกจากโรงเรียนด้วยซ้ำ แต่ตอนนี้ผมทำได้แล้ว เพราะผมเป็นลูกของแม่ ผมทำเพื่อแม่ และผมว่ามันเป็นความโชคดีของผม ที่ผมได้เข้าร่วมโครงการคุณธรรม ผมอยากบอกเพื่อนๆ และผู้ใหญ่ทุกคนว่า โครงการคุณธรรมทำให้ชีวิตของผมเปลี่ยนไปครับ

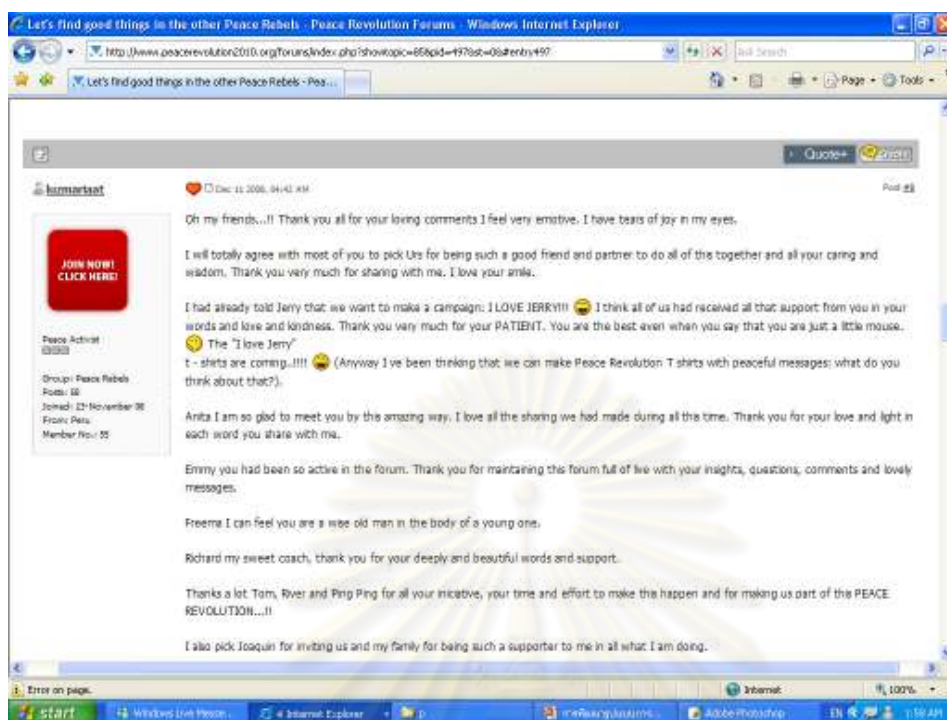
งานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก

โครงการ “Peace Revolution” (2008) การเขียนสะท้อนความดีของตนเองและความดีของผู้อื่นของเยาวชนจำนวน 93 คน จาก 38 ประเทศในโครงการ “Peace Revolution” ที่แม่เยาวชนจะมีความเชื่อทางศาสนาและนิกายที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่ทุกคนได้เรียนรู้ คือ เรื่องการทำสมาธิและการบันทึกความดีทุกวันเป็นเวลา 30 วันผ่านอินเทอร์เน็ตภายใต้การดูแลให้คำแนะนำและให้กำลังใจจากโค้ชของโครงการฯ ซึ่งการบันทึกความดีของเยาวชน (Mission Log) ประกอบด้วย Daily Resolution , Inner Peace Time และ Daily Question (หรือคือล สมาธิและปัญญา) ดังตัวอย่างของผู้ที่เข้าร่วมโครงการฯท่านหนึ่ง ดังนี้

ลูช มาเรีย แอมพูเอโร ชาวเปรู เขียนบันทึกการทำสมาธิในวันที่ 17 ว่า “วันนี้ฉันได้สัมผัสถึงความสุข และความว่างที่เกิดขึ้นภายในตัวอีกครั้งหนึ่ง แต่ครั้งนี้รู้สึกหัวใจของฉันนิ่งกว่าวันก่อนๆ ฉันรู้สึกถึงความสุขภายในที่งดงามและท่วมทับ เมื่อเลิกนั่ง ก็ต้องประหลาดใจอีก เพราะฉันคิดว่าผ่านไป แค่ 5 นาที แต่นาฬิกาบอกว่าผ่านไป 30 นาทีแล้ว”

ส่วนชุมชนน่า เทลโล่ รายกาต้า คุณแม่ของลูช มาเรีย ชาว กล่าวว่ ลูชเป็นเด็กที่น่ารักเสมอแม้จะมีปัญหาเรื่องการควบคุมอารมณ์ในบางครั้ง แต่ตอนนี้ สมาธิช่วยเธอได้มาก เช่นเมื่อวานนี้ขณะที่เธอกำลังเข้าเว็บ Peace Revolution เพื่อส่งข้อมูลสำคัญ เธอทำมาเป็นชั่วโมง ๆ เกือบจะเสร็จแล้ว แต่ปรากฏว่าคอมพิวเตอร์หยุดทำงานแล้วรีสตาร์ทเอง ถ้าเป็นลูชคนเดิม คงจะโวยวาย และอยากทำลายคอมพิวเตอร์ทิ้ง แต่ลูชคนใหม่กลับบอกอย่างสงบว่า โอเค เธอจะเริ่มทำใหม่ทั้งหมด ลูกสาวฉันพูดโดยปราศจากความโกรธเคืองใดๆ ทั้งสิ้น ฉันจึงอยากยืนยันว่า สมาธิช่วยเธอได้จริง ๆ

ฉันได้ติดตามอ่านบันทึกความดีของเธอที่ละตัวอักษร และภาคภูมิใจในตัวเธอมาก เธอได้ค้นพบวิธีที่จะปฏิบัติตามที่ใจของเธอเฝ้าหวังจะให้ เป็น ฉันดีใจและอยากขอบคุณพี่ช เวฟโวลูชั่น ที่ทำสิ่งดีๆ เหล่านี้ ตัวอย่างดังแผนภาพที่ 3

แผนภูมิที่ 2 ตัวอย่างการเขียนสะท้อนความคิดเห็นของบุคคลรอบข้างที่ได้แบ่งปันให้เพื่อนสมาชิกได้รับทราบในเว็บไซต์
ในโครงการ Peace Revolution (2008)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการทำโครงการ การเรียนแบบร่วมมือและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก สรรวจคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อน และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 1.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ โดยสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการทำโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก

ตอนที่ 1.2 คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียน และเพื่อน

ตอนที่ 1.3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรม โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการทำโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก สํารวจคุณลักษณะ ความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียน และเพื่อน และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ องค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือ บนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนการดำเนินการ	ผลลัพธ์
<p>1.1 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน ด้วยโครงการ โดยสอบถามความคิดเห็น ของอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการทำ โครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการ เขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก</p> <p>1.2 สํารวจคุณลักษณะความเคารพของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความ คิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อน</p> <p>1.3 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการ คุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1</p>	<p>1.1 ผลการสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ และนักเรียนเกี่ยวกับการทำโครงการ การเรียน แบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่าน เว็บบล็อก</p> <p>1.2 ผลการสํารวจคุณลักษณะความเคารพของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็น ของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อน</p> <p>1.3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับ องค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบการทำ โครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือบน เว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 1</p>

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบ ร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบ
ร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนการดำเนินการ	ผลลัพธ์
<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างร่างต้นแบบรูปแบบฯและแบบ ตรวจสอบคุณภาพต้นแบบ 2. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ตรวจสอบ คุณภาพของรูปแบบ 3. สร้างเว็บไซต์และคู่มือแนวทางการใช้งาน เว็บไซต์ 4. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความ เหมาะสมของเว็บไซต์ 5. ทดลองใช้งานเว็บไซต์ 6. ปรับปรุงแก้ไขเว็บไซต์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ต้นแบบรูปแบบฯและแบบตรวจสอบ คุณภาพต้นแบบ 2. ผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพ ของรูปแบบฯ 3. เว็บไซต์และคู่มือแนวทางการใช้งาน เว็บไซต์ 4. ผลการประเมินเว็บไซต์ 5. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่ได้ จากการทดลองใช้งานเว็บไซต์ 6. เว็บไซต์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียน
แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

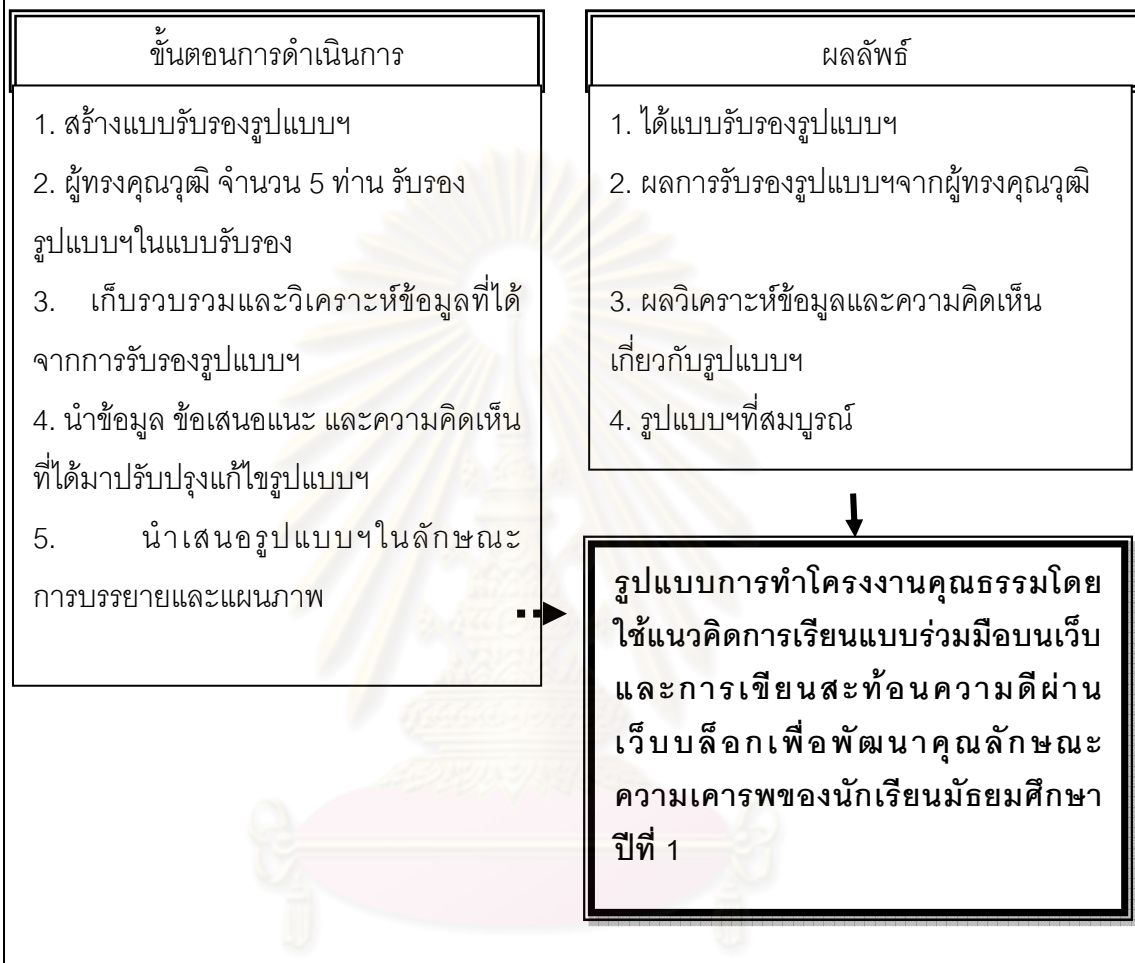
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนการดำเนินการ	ผลลัพธ์
<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ 2. เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของเครื่องมือ 3. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำ 4. ศึกษาผลการใช้รูปแบบฯกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 คน เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ ผู้เรียนทำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่อตนเอง/ผู้ปกครอง/อาจารย์/เพื่อน และแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่ผู้ปกครอง/อาจารย์/เพื่อนเป็นผู้ประเมินนักเรียน ก่อนและหลังเรียน 5. เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบฯ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่อตนเอง/ผู้ปกครอง/อาจารย์/เพื่อน และแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่ผู้ปกครอง/อาจารย์/เพื่อนเป็นผู้ประเมินนักเรียน 2. ผลการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ 3. เครื่องมือที่สมบูรณ์ปรับปรุงตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะ 4. ผลจากการใช้งานรูปแบบฯและคะแนนคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน 5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการทำโครงการ
การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความคิดเห็นผ่านเว็บบล็อก **สำรวจคุณลักษณะ**
ความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและ
เพื่อน และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและ
ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียน
สะท้อนความคิดเห็นผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบฯ ดังนี้

1.1.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการทำโครงการ/โครงการคุณธรรม ประกอบด้วยแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550), Lardizabel (1970), Baert et al., (1999), สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2542) San Matoo Country Office of Education (1997-1999), วัฒนา มัคคสมัน (2550) และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2551) แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการทำโครงการของชาติรี เกิดธรรม (2547), วลัยพานิช (2549), Lardizabal (1970), San Matoo Country Office of Education (1997-1999), อภิรดี ประดิษฐ์สุวรรณ (2545), กรมวิชาการ (2544), สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2542), Moss และ Duzer (1998), จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2547), สุวิทย์ มูลคำ (2547), สุรางค์ สาคร (2531), ลัดดา ภูเกียรติ (2544), อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2545), สุคนธ์ สิ้นพานนท์ (2550) และอภิรดี ประดิษฐ์สุวรรณ (2545) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

1.1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคแบบกลุ่มสืบสอบ (Group Investigation: GI) ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ Sharon and others (1984), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540), กรมวิชาการ (2543), นาดยา ปิลันธนานนท์ (2543), เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548), สุคนธ์ สิ้นพานนท์ (2550), ทิศนา ขัมมณี (2550), และแนวคิดขั้นตอนการเรียนรู้เทคนิคกลุ่มสืบสอบของ Sharon and others (1984), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540), กรมวิชาการ (2543), นาดยา ปิลันธนานนท์ (2543), เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548), สุคนธ์ สิ้นพานนท์ (2550), ทิศนา ขัมมณี (2550) และวัชรา เล่าเรียนดี (2550) เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

1.1.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้บนเว็บ ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดองค์ประกอบ ขั้นตอนการเรียนรู้ ทรัพยากรที่สนับสนุนการเรียนรู้และการออกแบบการเรียนรู้บนเว็บของ Clark (1996), Khan (1997), Mcgreal (1997), Parson (1997), Doherty (1998), William Banach (1998) อ้างถึงใน อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2546), ปรัชญนันท์ นิลสุข (2543), สรรวิชต์ ห่อไพศาล (2544), ปทีป เมธาคุณวุฒิ, (2545), Parson (1997), วิชุดา รัตนเพียร (2540), ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2544), สรวงสุดา ปานสกุล (2545), ใจทิพย์ ณ สงขลา (2547), กิดานันท์ มลิทอง (2548), ใจทิพย์ ณ สงขลา (2548) และใจทิพย์ ณ สงขลา (2550)

1.1.4 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บไซต์ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ของ Clark (1996), Moon (2002), กรมวิชาการ (2539), สำนักทดสอบทางการศึกษา (2539), สมจิตร วัฒนคุสัย (2545), สุมาลี ชัยเจริญ (2546), จันทวรรณ ปิยะวัฒน์, (2548), วิจารย์ พาณิช (2548), ธีรฤดี เอกะกุล (2550), ชมรมพุทธศาสตร์สากลในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (2551), ปรัชญนันท์ นิลสุข (2552), วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

1.2 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการทำโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บไซต์ และสำรวจคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อนมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน และการสำรวจคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อนประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ อาจารย์และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างดังนี้

- 1) สุ่มตัวอย่างจังหวัดตัวอย่างง่าย จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ นครนายก กระบี่และสงขลา
- 2) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในจังหวัดดังกล่าว ได้ 17 โรงเรียน (เกณฑ์ในการเลือกโรงเรียน คือ เป็นโรงเรียนที่มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนรู้และเปิดสอนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และอาจารย์ผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความเต็มใจและพร้อมให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้)
- 3) เลือกอาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 43 คน ของโรงเรียนสาธิตในเขตกรุงเทพมหานครและโรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดนครสวรรค์ (อำเภอเมือง พยุหะคีรี และตาคลี) โรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดนครนายก จังหวัดกระบี่และจังหวัดสงขลาทั้งหมด 17 โรงเรียน
- 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 534 คน จากโรงเรียนสาธิตในเขตกรุงเทพมหานครและโรงเรียนขยายโอกาสจังหวัดนครสวรรค์ เพชรบูรณ์ นครนายกและสงขลา

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ โดยสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการทำโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บไซต์ คุณลักษณะความเคารพและการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- 1) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากกรอบแนวคิด
- 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาหัวข้อ (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษา ตลอดจนความชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์และความครอบคลุมของข้อคำถาม และนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ โดยเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง มีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ เป็นอาจารย์/นักวิชาการ/ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือมีผลงานวิชาการ/ด้านการพัฒนาคุณธรรม/คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือมีตำแหน่งวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์
- 3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 320) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาหัวข้อ (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษา ตลอดจนความชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์และความครอบคลุมของข้อคำถามและนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
- 4) นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

1.2.3 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ผู้วิจัยเดินทางนำแบบสอบถาม (ดูรายละเอียดในภาคผนวกหน้า 324-335) ไปส่งให้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจำนวน 10 โรงเรียน และส่งทางไปรษณีย์ จำนวน 7 โรงเรียน เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่ มิถุนายนถึงกรกฎาคม 2553
- 2) โทรศัพท์ติดต่อโรงเรียนเพื่อสอบถามความคืบหน้า
- 3) ผู้วิจัยเดินทางไปรับแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง จำนวน 10 โรงเรียนและได้รับคืนทางไปรษณีย์ จำนวน 7 โรงเรียน
- 4) ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบฯ ต่อไป

1.3 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบ และขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบฯ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบรายบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบ และขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบฯ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 320) มีวิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1) เป็นอาจารย์/นักวิชาการ/ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือมีผลงานวิชาการ/งานวิจัยด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเขียนสะท้อนการเรียนรู้ การพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือมีตำแหน่งวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์

2) เป็นอาจารย์/นักวิชาการ/ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือมีผลงานวิชาการ/งานวิจัยด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือมีตำแหน่งวิชาการรองศาสตราจารย์

1.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบฯ ด้วยการให้คำถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้างที่เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดที่สำคัญ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามอาจารย์และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มาจัดทำกรอบการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบ และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบฯ ทั้งนี้มีประเด็นสำหรับเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) องค์ประกอบของรูปแบบฯ 2) รายละเอียดขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 3) ขั้นตอนของรูปแบบฯ 4) รายละเอียดของขั้นตอนรูปแบบฯ และ 5) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

2) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบฯ ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหารายชื่อ (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษา ตลอดจนความชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์ และความครอบคลุมของข้อความ และนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้สัมภาษณ์จริง (ดูรายละเอียดในภาคผนวกหน้า 336-344)

1.4.3 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมส่งโครงร่างงานวิจัย และเอกสารประกอบการสัมภาษณ์ กรอบแนวคิดการวิจัย ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่ผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้า และติดต่อขอนัดสัมภาษณ์ ร่วมกับการจดบันทึก

2) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ใช้เวลาทั้งสิ้น 15 วัน

3) ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีจำแนกชนิดข้อมูล (Typological analysis) (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2539) ตามความสอดคล้องตามเนื้อหา เทียบกับหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตามประเด็นที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ แล้วพิจารณาตามความเหมาะสม และความสม่ำเสมอของข้อมูล (ดูรายละเอียดในหน้า 196-199) เพื่อให้ได้องค์ประกอบและขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการฯ และนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างต้นแบบของรูปแบบฯต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. การสร้างร่างต้นแบบของรูปแบบฯ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างร่างต้นแบบรูปแบบฯ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบฯ มาสร้างเป็นต้นแบบของรูปแบบฯ ได้แก่

1.1.1 องค์ประกอบของรูปแบบฯ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1. เว็บไซต์ 2. ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ 3. กิจกรรมการเรียนรู้ 4. ผู้เรียน 5. ผู้สอน 6. การประเมินผล

1.1.2 ขั้นตอนของรูปแบบฯ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ 2. ขั้นสะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก 3. ขั้นประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ 4. ขั้นประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ 5. ขั้นดำเนินการกิจพิชิตเป้าหมาย 6. ขั้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม 7. ขั้นสรุปความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก 8. ขั้นนำเสนอผลงานผลงานการประเมิน

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพต้นแบบรูปแบบฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ผู้วิจัยสร้างแบบตรวจสอบคุณภาพต้นแบบรูปแบบฯ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบความตรงตามเนื้อหารายชื่อโดยพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบฯ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) ตามแนวคิดของRovinell and Hambleton (1977) และกำหนดระดับความเหมาะสมดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

-1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2538) ถ้าคะแนนความสอดคล้อง ≥ 0.8 ขึ้นไป แสดงว่าองค์ประกอบหรือขั้นตอนนั้นสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบรูปแบบฯได้ โดยแบ่งแบบตรวจสอบแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ประสพการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบฯ

ตอนที่ 3 ขั้นตอนของรูปแบบฯ

1.2.2 ผู้วิจัยนำแบบตรวจสอบคุณภาพต้นแบบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ตลอดจนความชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์และความครอบคลุมของข้อความ แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้สัมภาษณ์จริง

1.2.3 ผู้วิจัยนำต้นแบบรูปแบบฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ตรวจสอบคุณภาพต้นแบบ (ดูรายชื่อในภาคผนวกหน้า 321) มีวิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1) เป็นอาจารย์/นักวิชาการ/ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสพการณ์ หรือมีผลงานวิชาการ/งานวิจัยด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเขียนสะท้อนการเรียนรู้ การพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือมีตำแหน่งวิชาการ รองศาสตราจารย์

2) เป็นอาจารย์/นักวิชาการ/ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสพการณ์ หรือมีผลงานวิชาการ/งานวิจัยด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือมีตำแหน่งวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์

ทั้งนี้ผลการตรวจสอบคุณภาพต้นแบบ เมื่อพิจารณาคะแนนความ

สอดคล้อง ≥ 0.8 ขึ้นไป (ดูรายละเอียดในหน้า 205-208) แสดงว่าองค์ประกอบและขั้นตอนนั้นสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบรูปแบบฯได้และผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพต้นแบบมาปรับปรุงแก้ไขต้นแบบรูปแบบฯให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การสร้างเว็บไซต์ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการศึกษาผลการใช้งานรูปแบบมีรายละเอียดในการดำเนินการสร้าง ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ให้มีลักษณะของกระดานสนทนา (เว็บบอร์ด) ที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างร่วมมือ การเขียนสะท้อนความคิดเห็นผ่านเว็บบล็อก ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลในการปฏิสัมพันธ์กันบนเว็บ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ ทั้งนี้ได้นำโปรแกรม Discuz! และ U Center Home ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างร่วมมือทั้งที่เป็นแบบการสื่อสารแบบประสานเวลา และแบบไม่ประสานเวลาเพิ่มเติม ดังนี้ เครื่องมือเขียนสะท้อนความคิดเห็นเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก ขึ้นประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ ขึ้นดำเนินภารกิจพิชิตเป้าหมาย เครื่องมือประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม เครื่องมือสรุปความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก

2.1.2 ในเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถเก็บฐานข้อมูลอันได้แก่ สถิติการใช้งานเว็บไซต์เพื่อบันทึกพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในการใช้งานเว็บไซต์ควบคู่กับคะแนนในทุกกิจกรรมที่ปฏิสัมพันธ์กับเว็บ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน เช่น คะแนนการเข้าระบบ คะแนนการเยี่ยมชมสเปซของผู้อื่น คะแนนการเขียนสะท้อนความคิดเห็นผ่านเว็บบล็อก คะแนนข้อความที่ส่งให้ผู้อื่น คะแนนการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

2.1.3 ผู้วิจัยสร้างคู่มือการใช้งานเว็บไซต์ จากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ตลอดจนความชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้จริง

2.2 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินเว็บไซต์เพื่อประเมินการออกแบบเว็บไซต์ การปฏิสัมพันธ์และกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตามตามเนื้อหา รายชื่อ ความเหมาะสมของภาษา ตลอดจนความชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์และความครอบคลุมของข้อคำถาม นำข้อเสนอแนะเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้จริง

2.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ดูรายละเอียดในภาคผนวกหน้า 321-322) พิจารณาความเหมาะสมของเว็บไซต์ มีวิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

2.3.1 เป็นอาจารย์/นักวิชาการ/ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือมี ผลงานวิชาการ/งานวิจัยด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป หรือมีตำแหน่งวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์

การประเมินคุณภาพโดยประเมินเว็บไซต์การเรียนรู้ โดยเป็นการประเมินผล 4 ระดับ คือ เหมาะสมดีมาก เหมาะสมดี เหมาะสมพอใช้ และควรปรับปรุง ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

4 หมายถึง มีความเห็นว่าเหมาะสมดีมาก

3 หมายถึง มีความเห็นว่าเหมาะสมดี

2 หมายถึง มีความเห็นว่าเหมาะสมพอใช้

1 หมายถึง มีความเห็นว่าสมควรปรับปรุง

และได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2542: 73)

3.25 – 4.00 หมายถึง มีความเห็นว่าเหมาะสมดีมาก

2.50 – 3.24 หมายถึง มีความเห็นว่าเหมาะสมดี

1.75 – 2.49 หมายถึง มีความเห็นว่าเหมาะสมพอใช้

1.00 – 1.74 หมายถึง มีความเห็นว่าสมควรปรับปรุง

การประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์การเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยมีประเด็นการประเมินเว็บไซต์ สนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบเว็บไซต์ การปฏิสัมพันธ์บนเว็บ และกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ผลการประเมินพบว่าในส่วนของ การออกแบบเว็บไซต์มีความเหมาะสมในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.88$ และ S.D. = 0.45) ส่วนปฏิสัมพันธ์บนเว็บมีความเหมาะสมในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.00$ และ S.D. = 0) ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.88$ และ S.D. = 0.18) และภาพรวมทั้งหมดมีความเหมาะสมในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.88$ และ S.D. = 0.18) จากนั้นนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปทดลอง ใช้งาน

2.4 ผู้วิจัยทดสอบคุณภาพของเว็บไซต์โดยนำเว็บไซต์ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้งาน (Try out) กับผู้เรียน 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทดสอบประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One-on-one testing) โดยให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน เรียนโดยใช้เว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น ใช้วิธีการสังเกตสอบถามและการสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง จากนั้นทดสอบกับกลุ่มเล็ก (Small group testing) โดยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 5 คน เรียนโดยใช้เว็บไซต์ที่ปรับปรุงจากการทดสอบแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ใช้วิธีการสังเกตและการสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบประสิทธิภาพแบบการทดลองนำร่อง (Field trial) โดยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 20 คน เรียนโดยใช้เว็บไซต์ เพื่อศึกษาหาข้อบกพร่องและความสามารถในการใช้งาน เว็บไซต์ของผู้เรียนว่าใช้งานสะดวก คล่องแคล่ว เหมาะสมกับการเรียนรู้หรือไม่ และสอบถาม ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิด การเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนา คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. การเตรียมการเพื่อทดลองใช้งานฯ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อศึกษาผลการใช้งานรูปแบบการทำโครงการคุณธรรม ฯ ประกอบด้วย เครื่องมือ 7 ชุด ได้แก่

1.1 แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน (4 ชุด) และแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน เป็นผู้ประเมินผู้เรียน (3 ชุด) มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ โดยศึกษา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเคารพจากพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช, 2538; พจนานุกรม ฉบับ ประมวลศัพท์ Thomas Lickona, 1991; พระครูธรรมธรไพบูลย์ ธมฺมวิบูล, 2551; พระมหา ดร.สมชาย สุานะวุฒฺโฑ, 2548; วีรยุทธ วิเชียรโชติ, 2548; ฉัตรชนก สายสุวรรณและ วิชชุดา กิจธรรม, 2549; พระภวนาวีรยคุณ, 2551; สิงห์ทน คำขาว, 2551; พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552; อุทุมพร จามรมาน, 2551) โดยออกแบบข้อคำถามให้ สอดคล้องตามคุณลักษณะความเคารพที่เกิดขึ้น เพื่อให้นักเรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพ ก่อนและหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 84 ข้อ มีเกณฑ์การประเมินดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับน้อย
- 1 หมายถึง มี ระดับน้อยที่สุด

และได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (ประกอบ กรรณสูต, 2542)

4.50 – 5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง ระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง ระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง ระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การประเมินคุณลักษณะความเคารพ

ตัวชี้วัด : เห็นคุณค่าของบุคคล

พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 1 : มีความรู้ความสามารถ เทียบเคียงจากต้นแบบพฤติกรรมของ พระบรมครูองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้านพระมหาปัญญาธิคุณ

พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 2 : มีความดี เทียบเคียงจากต้นแบบพฤติกรรมของพระบรมครู องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้านพระมหาปริสุทธิคุณ

พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 3 : มีคุณประโยชน์ เทียบเคียงจากต้นแบบพฤติกรรมของพระบรมครู องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้านพระมหากรุณาธิคุณ

จำแนกพฤติกรรมบ่งชี้ ออกเป็น 3 ระดับ คือ ด้านความรู้สึกรู้จัก ด้านการพูด และการกระทำ มาจากคำว่า “กรรม” หมายถึง การกระทำของมนุษย์ที่ประกอบด้วยเจตนาและลงมือปฏิบัติทาง กาย วาจา หรือทางใจ (กายกรรม, วจีกรรม, มโนกรรม) เช่นเดียวกับการแสดงออกด้วยความ เคารพจากการกรไหว้ มี 3 ประการเช่นกัน คือ ไหว้ด้วยกาย ไหว้ด้วยวาจา ไหว้ด้วยใจ (ดัชนีธรรม ฉบับมงคลสูตร (รวมเล่ม), 2550: 648)

พฤติกรรมบ่งชี้ :

ระดับของความรู้สึกรู้จัก รู้ว่าตัวเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน มีความรู้ความสามารถ มีความดีและมีคุณประโยชน์

ระดับการพูด พูดว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน มีความรู้ความสามารถ มีความดีและมี คุณประโยชน์

ระดับการกระทำ ปฏิบัติดีต่อความรู้ความสามารถ ความดีและคุณประโยชน์ของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน

คุณลักษณะความเคารพ

ตัวชี้วัด : เห็นคุณค่าของบุคคล

พฤติกรรมบ่งชี้ : ในระดับของความรู้สึกรู้ว่า (ตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน) มีความรู้ความสามารถ มีความดีและมีคุณประโยชน์

ในระดับคำพูด พูดว่า (ตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน) มีความรู้ความสามารถ มีความดีและมีคุณประโยชน์

ในระดับการปฏิบัติ ปฏิบัติดีต่อความรู้ความสามารถ ความดีและมีคุณประโยชน์ (ของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน)

ตารางที่ 14 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้คุณลักษณะความเคารพ

ตัวชี้วัด คุณลักษณะ ความเคารพ	พฤติกรรมบ่งชี้								
	ด้านความรู้สึกรู้ว่า			ด้านคำพูด			ด้านการกระทำ		
	มีความรู้ สามารถ	มีความดี	มี คุณประโยชน์	มีความรู้ สามารถ	มีความดี	มี คุณประโยชน์	มีความรู้ สามารถ	มีความดี	มีคุณประโยชน์
เห็นคุณค่าของตนเอง	รู้สึกที่ตนเองมีความรู้ความสามารถ	รู้สึกที่ตนเองมีความดี	รู้สึกที่ตนเองมีคุณประโยชน์				ความรู้ความสามารถในการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง	ทำความดี	บำเพ็ญคุณประโยชน์
เห็นคุณค่าของพ่อแม่	รู้สึกที่พ่อแม่มีความรู้ความสามารถ	รู้สึกที่พ่อแม่มีความดี	รู้สึกที่พ่อแม่มีคุณประโยชน์	พูดถึงความรู้ความสามารถของพ่อแม่ได้	พูดถึงความดีของพ่อแม่ได้	พูดถึงคุณประโยชน์ของพ่อแม่ได้	ปฏิบัติต่อความรู้ความสามารถของพ่อแม่อย่างเหมาะสม	ปฏิบัติต่อความดีของพ่อแม่อย่างเหมาะสม	ปฏิบัติต่อคุณประโยชน์ของพ่อแม่อย่างเหมาะสม
เห็นคุณค่าของอาจารย์	รู้สึกที่อาจารย์มีความรู้ความสามารถ	รู้สึกที่อาจารย์มีความดี	รู้สึกที่อาจารย์มีคุณประโยชน์	พูดถึงความรู้ความสามารถของอาจารย์ได้	พูดถึงความดีของอาจารย์ได้	พูดถึงคุณประโยชน์ของอาจารย์ได้	ปฏิบัติต่อความรู้ความสามารถของอาจารย์อย่างเหมาะสม	ปฏิบัติต่อความดีของอาจารย์อย่างเหมาะสม	ปฏิบัติต่อคุณประโยชน์ของอาจารย์อย่างเหมาะสม
เห็นคุณค่าของเพื่อน	รู้สึกที่เพื่อนมีความรู้ความสามารถ	รู้สึกที่เพื่อนมีความดี	รู้สึกที่เพื่อนมีคุณประโยชน์	พูดถึงความรู้ความสามารถของเพื่อนได้	พูดถึงความดีของเพื่อนได้	พูดถึงคุณประโยชน์ของเพื่อนได้	ปฏิบัติต่อความรู้ความสามารถของเพื่อนอย่างเหมาะสม	ปฏิบัติต่อความดีของเพื่อนอย่างเหมาะสม	ปฏิบัติต่อคุณประโยชน์ของเพื่อนอย่างเหมาะสม

ตารางที่ 15 จำนวนข้อคำถามเพื่อประเมินคุณลักษณะความเคารพ

บุคคล	ด้านความรู้สึกรู้ว่า			ด้านคำพูด			ด้านการกระทำ		
	ความ รู้ ู้	ความ ดี	คุณประโยชน์	ความ รู้ ู้	ความ ดี	คุณประโยชน์	ความ รู้ ู้	ความ ดี	คุณประโยชน์
ตัวเอง (30 ข้อ 36%)	5 ข้อ	5 ข้อ	5 ข้อ				5 ข้อ	5 ข้อ	5 ข้อ
พ่อแม่	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ
อาจารย์	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ
เพื่อน	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ

หมายเหตุ: พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน รวม 54 ข้อ 64% (บุคคลละ 18 ข้อ)

1.1.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน (ดูรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวกหน้า 322) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหารายชื่อ โดยพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (ดูรายละเอียดใน ภาคผนวกหน้า 349-364 และ 387-396) กับข้อคำถามที่ต้องการประเมินคุณลักษณะความเคารพ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง และกำหนดระดับความเหมาะสมดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

-1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและได้กำหนด เกณฑ์การพิจารณาดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2538) ถ้าคะแนนความสอดคล้อง ≥ 0.8 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นสามารถนำไปใช้ประเมินคุณลักษณะความเคารพ ผลการตรวจสอบความ ตรงตามเนื้อหารายชื่อของแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ ได้ค่าความสอดคล้อง ≥ 0.8 สามารถนำไปใช้ประเมินคุณลักษณะความเคารพได้

1.1.3 นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาให้มีความถูกต้องชัดเจนตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้ กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในข้อคำถาม และหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือด้วย วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Conbach's alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น ≥ 0.89 แสดงว่าแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพมีความน่าเชื่อถือได้มาก เพราะค่าที่ได้ เป็นบวกและมีค่าใกล้ 1 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) (ดูรายละเอียดในภาคผนวกหน้า 378-385)

2. การทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ บนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้ตามรูปแบบฯ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดท่าซุด (เจริญศิลป์) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 15 คน (เป็นจำนวนนักเรียนทั้งหมดของระดับชั้น) โดยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียน และนักเรียนดังนี้

2.1.1 เป็นสถานศึกษาขยายโอกาสที่มีความพร้อมในเรื่องสถานที่ อุปกรณ์ การเรียนรู้

2.1.2 เป็นสถานศึกษาที่อาจารย์ประจำชั้นและประจำวิชาเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้แก่ผู้เรียนและเห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจใฝ่เรียนรู้

2.1.4 ได้รับอนุญาตจากผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ประจำชั้นและผู้สอนประจำวิชา ผู้ปกครองและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องตลอดการดำเนินการวิจัย

2.1.5 สามารถติดตามผลการดำเนินการวิจัยได้อย่างต่อเนื่องเพราะเป็นสถานศึกษาที่อาจารย์ประจำชั้นและครูผู้สอนคุ้นเคยกับเด็กและผู้ปกครองเป็นอย่างดี

2.2 การดำเนินการทดลอง

2.2.1 การดำเนินการศึกษาผลการใช้งานรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯครั้งนี้ ใช้การทดลองแบบ The One-Group Pretest-Posttest Design มีวิธีการดำเนินการทดลองดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 แสดงกิจกรรมและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการทดลอง

ลำดับที่	กิจกรรม	ขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง
1	ปฐมนิเทศนักเรียนเรียน แนะนำขั้นตอนการเรียนรู้และประเมินคุณลักษณะความเคารพโดยนักเรียนประเมินตนเอง และฝากแบบประเมินให้ผู้ปกครอง อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน	ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้
2	ลงทะเบียน แนะนำเว็บไซต์ (เขียนสะท้อนความดีของพ่อแม่/ตัวเอง)	ขั้นสะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก
3	นำสู่ประเด็นศึกษาร่วมกันสืบสอบ ตอบปัญหา	ขั้นประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ (เขียนสะท้อนความดีของพ่อแม่/ตัวเอง)
4	ร่วมกันคิดหาวิธีแก้ปัญหาโดยใช้โครงงานมาช่วยพัฒนาให้เกิดคุณลักษณะความเคารพต่อบุคคลอื่น	ขั้นประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ (เขียนสะท้อนความดีของอาจารย์/ตัวเอง)
5	ร่างโครงงาน	(เขียนสะท้อนความดีของอาจารย์/ตัวเอง)
6	ดำเนินโครงงานตามแผน	ขั้นดำเนินการภารกิจพิชิตเป้าหมาย (เขียนสะท้อนความดีของเพื่อน/ตัวเอง)
7	ดำเนินโครงงานตามแผน 1	(เขียนสะท้อนความดีของเพื่อน/ตัวเอง)
8	ดำเนินโครงงานตามแผน 2	
9	ดำเนินโครงงานตามแผน 3	
10	สรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก	ขั้นสรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก
11	ประมวลข้อมูล สรุปผล เขียนรายงาน	ขั้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม
12	นำเสนอและประเมินผล ประเมินคุณลักษณะความเคารพ นักเรียนประเมินตนเองและฝากผู้ปกครอง อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน	ขั้นนำเสนอผลงานผสานการประเมิน

จากตารางแสดงกิจกรรมและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการทดลองทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ จะเห็นได้ว่ารูปแบบฯ ซึ่งประกอบไปด้วย 8 ขั้นตอน เริ่มที่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ ขั้นสะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บไซต์ให้นักเรียนได้สะท้อนความดีของตนเองและผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง 6 สัปดาห์ควบคู่ไปกับขั้นประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ ขั้นดำเนินการกิจพิชิตเป้าหมาย ขั้นดำเนินการกิจ พิชิตเป้าหมาย และมาสรุปการเขียนสะท้อนความดีในขั้นสรุปความดีเปิดเซฟตี้เว็บไซต์ และขั้นตอนสุดท้ายในสัปดาห์ที่ 12 คือ ขั้นนำเสนอผลงานผลงานการประเมิน

2.2.2 ขณะดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบฯ ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยร่วมเป็นสมาชิกในการดำเนินกิจกรรม และบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนของกิจกรรมที่เกิดขึ้น

2.2.3 เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบฯ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ และสัมพัทธ์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมเรียนรู้

2.2.4 ผู้วิจัยนำข้อมูล ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นที่ได้ภายหลังจากการทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรม มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อค้นพบที่เกิดขึ้น โดยมีการปรับปรุงรายละเอียดในด้านองค์ประกอบ และขั้นตอนให้มีความถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผลการใช้งานรูปแบบฯ มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1) วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองใช้การวิเคราะห์ค่า t โดยใช้สถิติ t -test for dependent samples (paired t -test) (วรรณี แกมเกตุ, 2548) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มี 15 คน พบว่าคะแนนมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ t -test for dependent samples (ดูรายละเอียดในหน้า 210-225)

2.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.3.2.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรมการสังเกต และการสัมพัทธ์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมเรียนรู้ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการตีความ สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย จัดระเบียบ แยกประเภทเขียนเรียบเรียงเพื่อหาความสัมพันธ์ ให้เห็นภาพรวมและสรุปประเด็นสำคัญต่าง ๆ นำเสนอในลักษณะของคำบรรยาย ประโยคหรือข้อความ

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. การรับรองรูปแบบฯ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการรับรองรูปแบบฯ ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับรับรองรูปแบบฯ จำนวน 5 คน (ดูรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวกหน้า 322) มีวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก ดังนี้

1.1.1 เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์หรือผลงานวิชาการ/งานวิจัยในด้านการทำโครงการ การพัฒนาคุณลักษณะความเคารพมาใช้ในการจัดการศึกษา เป็นระยะเวลา 30 ปีขึ้นไปหรือ

1.1.2 เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์หรือผลงานวิชาการ/งานวิจัยในด้าน การเรียนแบบร่วมมือบนเว็บ การเขียนสะท้อนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการจัดการศึกษา เป็นระยะเวลา 30 ปีขึ้นไป

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการรับรองรูปแบบฯ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบรับรองรูปแบบฯ โดยมีประเด็นการพิจารณา ดังนี้ 1) ด้านองค์ประกอบของรูปแบบฯ 2) ด้านขั้นตอนของรูปแบบฯ 3) หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบฯ 4) รูปแบบฯ ในการสร้างคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 5) การนำรูปแบบฯ ไปใช้ปฏิบัติจริง โดยเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ มีเกณฑ์การประเมินดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นว่าคุณความนั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นว่าคุณความนั้นมีความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นว่าคุณความนั้นมีความเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นว่าคุณความนั้นมีความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นว่าคุณความนั้นมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

และได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2542)

4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

1.2.2 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบรับรองรูปแบบฯที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ตลอดจนความชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์ และความครอบคลุมของข้อความถาม แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ก่อนนำไปใช้จริง (ดูรายละเอียดในภาคผนวกหน้า 365-367)

1.3 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรับรองรูปแบบการฯ มีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยนำแบบรับรองรูปแบบฯไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรับรองรูปแบบฯ

1.3.2 จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบรับรองรูปแบบฯ โดยนำข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบรับรองมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลที่เป็นข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์โดยสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ และนำเสนอในลักษณะของคำบรรยาย (ดูรายละเอียดในหน้า 235-237)

2. การนำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำข้อมูล ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมกับข้อมูลข้อค้นพบของการศึกษาผลของรูปแบบฯมาสรุป แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นให้มีความถูกต้อง ชัดเจนและสมบูรณ์มากที่สุด

2.2 นำเสนอรูปแบบฯ ในลักษณะการบรรยายและแผนภาพ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการทำโครงการ การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก สืบค้นคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อน และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 1.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ โดยสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการทำโครงการ การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก

ตอนที่ 1.2 คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อน

ตอนที่ 1.3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการสร้างร่างรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลการทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 4 ผลการรับรองรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการทำโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก สำหรับคุณลักษณะ ความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียน และเพื่อน และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ องค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือ บนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 1.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ โดยสอบถามความคิดเห็น ของอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการทำโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อน ความดีผ่านเว็บบล็อก

1.1.1 ผลจากการตอบแบบสอบถามของอาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน ด้วยโครงการ การทำโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังตารางที่ 17-18 ดังนี้

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของอาจารย์กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (n=43)

สถานภาพของอาจารย์	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1		
1-5 ปี	30	63
6-10 ปี	6	14
11-15 ปี	2	4.7
16-20 ปี	5	18.3
ประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต		
1-5 ปี	17	42.3
6-10 ปี	21	46.1
11-15 ปี	5	11.6

จากตารางที่ 17 พบว่า อาจารย์กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 63 และอาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต อยู่ระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.1

ตารางที่ 18 จำนวนและค่าร้อยละของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (n=43)

ในการทำโครงการ นักเรียนชั้นม.1 สามารถทำโครงการในขั้นตอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	จำนวน	ร้อยละ
การเลือกหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหา	31	72.1
การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	35	81.4
การจัดทำร่างโครงการ	21	48.8
การดำเนินการโครงการ	24	55.8
การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน	19	44.2
การนำเสนอโครงการ	26	60.5
ความสามารถของนักเรียนม.1 ในการทำงานร่วมกับเพื่อน		
ควรให้คำแนะนำอย่างยิ่ง	1	2.3
ควรให้คำแนะนำ	2	4.7
ปานกลาง	9	20.9
ดี	29	67.4
ดีมาก	2	4.7
ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนม.1		
ควรให้คำแนะนำอย่างยิ่ง	1	2.3
ควรให้คำแนะนำ	2	4.7
ปานกลาง	4	9.3
ดี	22	51.2
ดีมาก	14	32.6
หากมีการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการบนเว็บ อาจารย์คิดว่า นักเรียนสามารถเข้าร่วมทำโครงการบนเว็บได้จาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บ้าน	32	74
โรงเรียน	11	25.6
ร้านอินเทอร์เน็ต	27	62.8
ไม่สะดวกเลย	2	4.7
ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการทำโครงการด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ หรือการเขียนความดีบนเว็บบล็อก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ช่วงพักกลางวัน	10	23
หลังเลิกเรียน	21	48
วันหยุด	27	62.8
ไม่สะดวกเลย	2	4.7

ระยะเวลาที่เหมาะสมในการทำโครงการคุณธรรมบนเว็บ

น้อยกว่า 3 สัปดาห์	9	20.9
3 สัปดาห์- 4 สัปดาห์	22	51.2
5 สัปดาห์- 6 สัปดาห์	7	16.3
6 สัปดาห์ขึ้นไป	5	11.6

เว็บบล็อกควรส่งเสริมให้นักเรียนเขียนสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ในด้านใดบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ให้บันทึกความดีของตนเอง สิ่งดี ๆ ที่นักเรียนคิด พูด ทำ	42	97.7
ให้บันทึกความดีของพ่อแม่/ผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักเรียน	35	81.4
ให้บันทึกความดีของอาจารย์	28	65.1
ให้บันทึกความดีของเพื่อน/พี่น้อง/บุคคลอื่น	34	79.1
ให้เพื่อนของนักเรียนเข้ามาเขียนข้อความหรือให้สัญลักษณ์การชมเชย แนะนำ รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้	36	83.7
ให้อาจารย์ผู้สอนเข้ามาเขียนข้อความหรือให้สัญลักษณ์การชมเชย แนะนำ รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้	36	76.7
ให้ผู้ปกครองเข้ามาเขียนข้อความหรือให้สัญลักษณ์การชมเชย แนะนำ รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้	35	81.4

ตารางที่ 18 พบว่า

อาจารย์ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่ามันักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถในการทำโครงการโดยการเลือกหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหา ร้อยละ 72.1 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 81.4 และการนำเสนอโครงการ ร้อยละ 60.5

อาจารย์ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของนักเรียนม.1 ในการทำงานร่วมกับเพื่อนว่าอยู่ในระดับดี ร้อยละ 67.4 ส่วนความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้อยู่ในระดับดี ร้อยละ 51.2

อาจารย์ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการบนเว็บว่ามัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถเข้าร่วมทำโครงการบนเว็บได้จากบ้าน ร้อยละ 74 ส่วนช่วงเวลาที่มัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถทำโครงการบนเว็บ หรือการเขียนความดีของตนเองลงบนเว็บบล็อกในช่วงวันหยุด ร้อยละ 62.8

อาจารย์ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาที่เหมาะสมในการทำโครงการคุณธรรมบนเว็บ ควรใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์ - 4 สัปดาห์ ร้อยละ 51.2

อาจารย์ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าเป็นเว็บบล็อกส่วนตัวน่าจะสนับสนุนให้นักเรียนเขียนสะท้อน 3 อันดับแรก คือ ความดีของตนเอง สิ่งดี ๆ ที่นักเรียนคิด พูด ทำ ร้อยละ 97.7

ให้เพื่อนของนักเรียนเข้ามาเขียนข้อความหรือให้สัญลักษณ์การชมเชย แนะนำ รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้ ร้อยละ 83.7 ให้บันทึกความดีของพ่อแม่/ผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักเรียนและให้ผู้ปกครองเข้ามาเขียนข้อความหรือให้สัญลักษณ์การชมเชย แนะนำ รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้ ร้อยละ 81.4 เท่ากัน

1.1.2 ผลจากการตอบแบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ การทำโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก ดังตารางที่ 17-18 ดังนี้

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (n=534)

สภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เกรดเฉลี่ย		
1.01-2.00	27	5.1
2.01-3.00	140	27.2
3.01-4.00	367	67.7
ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ต		
1-5 ปี	401	75
6-10 ปี	133	25

จากตารางที่ 19 พบว่า เกรดเฉลี่ยของนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.7 อยู่ในช่วง 2.01-3.00 ส่วนระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนส่วนใหญ่ คือ 1-5 ปี ร้อยละ 75

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 จำนวนและค่าร้อยละของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ การเรียน
แบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก (n=534)

ในการทำโครงการ นักเรียนสามารถทำโครงการในขั้นตอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
การเลือกหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหา	365	68.5
การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	322	60.3
การจัดทำร่างโครงการ	364	68.2
การดำเนินการโครงการ	282	52.8
การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน	277	51.9
การนำเสนอโครงการ	377	70.6
ความสามารถของนักเรียนในการทำงานร่วมกับเพื่อน		
ควรให้คำแนะนำอย่างยิ่ง	1	.2
ควรให้คำแนะนำ	2	.4
ปานกลาง	192	36.0
ดี	259	48.5
ดีมาก	80	15.0
ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน		
ควรให้คำแนะนำอย่างยิ่ง	13	2.4
ควรให้คำแนะนำ	13	2.4
ปานกลาง	148	27.7
ดี	238	44.6
ดีมาก	122	22.8
หากมีการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการบนเว็บ นักเรียนคิดว่า จะสามารถเข้าร่วมทำโครงการบนเว็บได้จาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บ้าน	466	87.3
โรงเรียน	62	11.6
ร้านอินเทอร์เน็ต	216	39.9
ไม่สะดวกเลย	7	1.3
ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการทำโครงการด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ หรือการเขียนความดีบนเว็บบล็อก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ช่วงพักกลางวัน	52	9.7
หลังเลิกเรียน	229	42.9
วันหยุด	341	63.9
ไม่สะดวกเลย	27	5.1

ระยะเวลาที่เหมาะสมในการทำโครงการคุณธรรมบนเว็บ		
น้อยกว่า 3สัปดาห์	136	25.4
3 สัปดาห์- 4สัปดาห์	259	48.7
5 สัปดาห์- 6สัปดาห์	114	21.3
6 สัปดาห์ขึ้นไป	25	4.6
สิ่งที่ควรสนับสนุนให้นักเรียนเขียนสะท้อนในเว็บบล็อก (ตอบได้มากกว่า 1ข้อ)		
ให้บันทึกความดีของตนเอง สิ่งดี ๆ ที่นักเรียนคิด พูด ทำ	402	75.3
ให้บันทึกความดีของพ่อแม่/ผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักเรียน	357	66.9
ให้บันทึกความดีของอาจารย์	348	65.2
ให้บันทึกความดีของเพื่อน/พี่/น้อง/บุคคลอื่น	397	74.3
ให้เพื่อนเข้ามาเขียนชมเชย แนะนำ รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้	469	87.8
ให้อาจารย์ผู้สอนเข้ามาเขียนชมเชย แนะนำ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	352	65.9
ให้ผู้ปกครองเข้ามาเขียนชมเชย แนะนำ รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้	348	65.2

จากตารางที่ 20 พบว่า

นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าการเรียนชั้นม.1 มีความสามารถในการ ทำโครงการ โดยเลือกหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหา ร้อยละ 68.5 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 60.3 จัดทำร่างโครงการ ร้อยละ 68.2 และการนำเสนอโครงการ ร้อยละ 70.6

นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของนักเรียนม.1 ในการทำงาน ร่วมกับเพื่อนว่าอยู่ในระดับดี ร้อยละ 48.5 ส่วนความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้อยู่ในระดับดี ร้อยละ 44.6

นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการบนเว็บ ว่านักเรียนจะสามารถเข้าร่วมทำโครงการบนเว็บได้จากบ้าน ร้อยละ 87.3 ส่วนช่วงเวลาที่นักเรียน สามารถทำโครงการบนเว็บ หรือการเขียนความดีของตนเองลงบนเว็บบล็อกในช่วงวันหยุด ร้อยละ 63.9

นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาที่เหมาะสมในการทำโครงการ คุณธรรมบนเว็บ ควรใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์ - 4 สัปดาห์ ร้อยละ 48.7

นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นที่เว็บบล็อกส่วนตัวน่าจะสนับสนุนให้ 3 อันดับแรก คือ ให้เพื่อนของนักเรียนเข้ามาเขียนข้อความหรือให้สัญลักษณ์การชมเชย แนะนำ รวมถึงแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นระหว่างกันได้ ร้อยละ 87.8 เขียนสะท้อนความดีของตนเอง สิ่งดี ๆ ที่นักเรียน คิด พูด ทำ ร้อยละ 75.3 ให้บันทึกความดีของเพื่อน/พี่/น้อง/บุคคลอื่น ร้อยละ 74.3

ตอนที่ 1.2 คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อน ตารางที่ 21-28

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์
เกี่ยวกับคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (n=43)

คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่อตนเองและผู้อื่น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของตนเอง	3.77	.71	มาก
2. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นความดีที่มีอยู่ในตนเอง	3.53	.70	มาก
3. นักเรียนส่วนใหญ่สามารถให้อภัยตนเองในสิ่งที่เคยทำผิดพลาด	3.81	.79	มาก
4. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของพระรัตนตรัย	3.44	.93	ปานกลาง
5. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นถึงพระคุณของพ่อแม่/ผู้ปกครอง	3.98	.85	มาก
6. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นถึงพระคุณของอาจารย์ที่มีต่อตนเอง	3.56	.90	มาก
7. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของเพื่อน	3.53	.88	มาก
8. นักเรียนส่วนใหญ่เดินผ่านผู้ใหญ่ด้วยความอ่อนน้อม	3.19	1.07	ปานกลาง
9. นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นต่อเพื่อนอย่างมีเหตุผล	3.28	.70	ปานกลาง
10. นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน	3.53	.79	มาก
11. นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับความแตกต่างของแต่ละคน	3.40	.79	ปานกลาง
12. นักเรียนส่วนใหญ่มักจะมองด้านดีของผู้อื่น	3.16	.81	ปานกลาง
13. นักเรียนส่วนใหญ่สามารถให้อภัยเพื่อนที่เคยแกล้งนักเรียนได้	3.14	.88	ปานกลาง
14. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่พูดแทรกผู้อื่น	2.79	.83	ปานกลาง
15. นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับสิ่งที่ผู้อื่นพูด	3.02	.98	ปานกลาง
16. นักเรียนส่วนใหญ่พูดจาสุภาพเรียบร้อย	2.95	.95	ปานกลาง
17. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ส่งเสียงดังในชั้นเรียน	2.77	.97	ปานกลาง
18. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แกล้งเพื่อน	2.81	1.11	ปานกลาง
19. นักเรียนส่วนใหญ่ดูแลของใช้ส่วนตัวเป็นอย่างดี	3.07	.93	ปานกลาง
20. นักเรียนส่วนใหญ่หยิบของออกมาใช้แล้วเก็บของเข้าที่	2.84	1.02	ปานกลาง
21. นักเรียนส่วนใหญ่รักษาความสะอาดของห้องเรียน	2.81	.93	ปานกลาง

การแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. เชื้อพึงไม่เถียงพ่อแม่/ผู้ปกครอง	1.74	1.70	น้อย
2. ตั้งใจแสดงความเคารพอาจารย์	2.98	2.86	ปานกลาง
3. เชื้อพึง ไม่ดื้อไม่เถียงอาจารย์	2.14	2.9	น้อย
4. ตั้งใจเรียน	2.74	2.82	ปานกลาง
5. ขออนุญาตเข้าออกจากห้องขณะที่อาจารย์สอน	2.74	2.50	ปานกลาง

6. ไม่ค่อย กินขนม ฟังเพลงขณะเรียน	4.35	4.60	มาก
7. การเข้าเรียน ตรงเวลา	2.67	1.98	ปานกลาง
8. ส่งงานอาจารย์ผู้สอนตรงเวลา	2.88	3.14	ปานกลาง
9. ไม่ล้อเลียนล้อหลังอาจารย์	3.35	3.92	ปานกลาง
10. ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน	2.88	3.32	ปานกลาง
11. การแต่งกาย เรียบร้อย	2.12	1.85	น้อย
12. ทำความสะอาดห้องเรียนเป็นประจำ	2.77	3.49	ปานกลาง
13. วางสิ่งของในห้องเรียนเป็นระเบียบ	2.53	3.43	ปานกลาง
14. ทำการบ้านด้วยตนเอง	3.02	3.69	ปานกลาง
15. ตั้งใจทำงาน	2.19	1.51	น้อย
16. อารมณ์ดียิ้มแย้มแจ่มใส	2.49	2.42	น้อย
17. เข้ากับเพื่อนง่าย	2.44	1.60	น้อย
18. มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน	2.28	1.72	น้อย
19. กล้าแสดงความคิดเห็น	2.72	2.0	ปานกลาง
20. พุดจากับเพื่อนสุภาพ	2.95	3.87	ปานกลาง
21. พุดถึงตนเองตามจริง	1.42	0.79	น้อยที่สุด
22. ไม่คุยอวดเก่งกับเพื่อน	2.58	3.27	ปานกลาง
23. ไม่แก้งไม่เกเร	1.95	1.71	น้อย
24. เมื่อเกิดปัญหาไม่ใช้กำลัง	2.37	2.10	น้อย
25. ไม่ข้องเกี่ยวกับเกมหรือเกมหนีเรียนการพนัน	3.49	3.25	ปานกลาง
26. ไม่ขโมยเงินของมีค่า	2.21	2.12	น้อย
27. ไม่ทำลายสิ่งของ	2.3	2.28	น้อย
28. กล่าวยอมรับเมื่อทำผิด	2.26	2.13	น้อย

จากตารางที่ 21 พบว่า

อาจารย์มีความคิดเห็นว่าภาพรวมคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนในด้านการเห็นคุณค่าของตนเอง (\bar{X} = 3.77, SD = 0.71) การเห็นความดีที่มีอยู่ในตนเอง (\bar{X} = 3.53, SD = 0.70) การให้อภัยตนเองในสิ่งที่เคยทำผิดพลาด (\bar{X} = 3.81, SD = 0.79) การเห็นถึงพระคุณของพ่อแม่ (\bar{X} = 3.98, SD = 0.85) การเห็นถึงพระคุณของพ่อแม่/ผู้ปกครอง (\bar{X} = 3.98, SD = 0.85) การเห็นคุณค่าของเพื่อน (\bar{X} = 3.53, SD = 0.88) และการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน (\bar{X} = 3.53, SD = 0.79) อยู่ในระดับมาก

อาจารย์มีความคิดเห็นว่าภาพรวมคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนในด้านการไม่คุยกินขนมฟังเพลงขณะเรียน ($\bar{X}=4.35$, $SD=4.60$) อยู่ในระดับมาก และในภาพรวมคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนในด้านการพูดถึงตนเองตามจริง ($\bar{X}=1.42$, $SD=0.79$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (n=43)

ประเด็น			
อาจารย์อยากให้นักเรียนมีคุณลักษณะความเคารพ	จำนวน	ร้อยละ	ความคิดเห็น
เคารพตนเอง	39	90.6	เห็นด้วย
เคารพผู้อื่น ได้แก่ พระรัตนตรัย พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน ๆ	43	100	เห็นด้วย
เคารพสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น โรงเรียน บ้าน ห้องสมุด	37	86	เห็นด้วย
นักเรียนที่มีความเคารพควรมีคุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ	ความคิดเห็น
เห็นคุณค่าความดีของตนเอง	39	90.6	เห็นด้วย
เห็นคุณค่าความดีของผู้อื่น	41	95	เห็นด้วย
เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมรอบตัว	40	93	เห็นด้วย
ยอมรับนับถือบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ	35	81	เห็นด้วย
ปฏิบัติต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ได้เหมาะสม	39	90	เห็นด้วย
เปลี่ยนจากการจ้องจับผิดเป็นมองด้านดี	28	65	เห็นด้วย
คิดให้อภัยแก่ผู้ที่เคยทำร้ายเราในอดีต	30	69	เห็นด้วย
คิดถึงสิ่งที่พ่อแม่ทำให้เรา	36	83	เห็นด้วย
ไม่เถียงพ่อแม่/ อาจารย์	37	86	เห็นด้วย
เดินผ่านผู้ใหญ่ด้วยมารยาทที่ดี	40	93	เห็นด้วย
ช่วยเหลือพ่อแม่ดูแลทำความสะอาดบ้าน	28	65	เห็นด้วย
ทำความสะอาดห้องของตนเอง	30	69	เห็นด้วย
มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน	33	76	เห็นด้วย
ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น	39	90	เห็นด้วย
ไม่พูดแทรกผู้อื่น	37	86	เห็นด้วย
ให้ความสนใจฟังผู้อื่นพูดอย่างจริงจัง	34	79	เห็นด้วย
พูดจาดีกับผู้ที่พูดไม่สุภาพกับเรา	25	58	เห็นด้วย
แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	36	83	เห็นด้วย
ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	42	97	เห็นด้วย
ยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคล	36	83	เห็นด้วย

จากตารางที่ 22 พบว่า ภาพรวมอาจารย์อยากให้นักเรียนมีคุณลักษณะความ
เคารพ เคารพตนเอง ร้อยละ 90.6 เคารพผู้อื่น ได้แก่ พระรัตนตรัย พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน ฯ
ร้อยละ 100 และเคารพสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น โรงเรียน บ้าน ห้องสมุด ร้อยละ 86

ในภาพรวมนักเรียนที่มีความเคารพควรมีคุณลักษณะ 3 อันดับแรก คือ ยอมรับ
ความคิดเห็นของผู้อื่น ร้อยละ 97 เห็นคุณค่าความดีของผู้อื่น ร้อยละ 95 เดินผ่านผู้ใหญ่
ด้วยมารยาทที่ดี และ เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมรอบตัว ร้อยละ 93 เท่ากัน

**ตารางที่ 23 ค่าความถี่ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความ
เคารพของนักเรียน (n=43)**

ประเด็น	ความถี่
เหตุการณ์ที่อาจารย์อยากให้นักเรียนแสดงออกด้วยความเคารพ	
ไม่คุย ไม่พูดแทรกขณะอาจารย์สอน ตั้งใจเรียน พยายามทำงานด้วยตนเอง	11
ทำความเคารพและเดินผ่านด้วยความอ่อนน้อม พูดกับอาจารย์ด้วยวาจาที่สุภาพ ไพเราะ มีมารยาทกับอาจารย์ ไม่ล้อเลียนไม่นินทาลับหลัง	8
พูดความจริง พูดมีมารยาท พูดกับเพื่อนด้วยเหตุผลไม่ใช้กำลัง ไม่แก่งแย่งเพื่อน ไม่ ทะเลาะกัน ปฏิบัติดีกับเพื่อน ให้เกียรติเพื่อน	7
รับฟังความคิดเห็นคำวักกล่าวตักเตือน เมื่ออาจารย์ตำหนิควรยอมรับ กล่าวขอโทษ ปรับปรุงตัวใหม่ ไม่ควรมองว่าอาจารย์มองความผิดของตน เชื้อฟังไม่เถียงอาจารย์	6
ขออนุญาตเมื่อต้องการลุกจากที่หรือเมื่อต้องการออกจากห้องเรียน	5
ควรแต่งกายเรียบร้อย ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน	2

จากตารางที่ 23 พบว่า เหตุการณ์ที่อาจารย์อยากให้นักเรียนแสดงออกด้วยความเคารพ
3 อันดับแรก คือ 1) ไม่คุย ไม่พูดแทรกขณะอาจารย์สอน ตั้งใจเรียน พยายามทำงานด้วยตนเอง
(n=11) 2) ทำความเคารพและเดินผ่านด้วยความอ่อนน้อม พูดกับอาจารย์ด้วยวาจาที่สุภาพ
ไพเราะ มีมารยาทกับอาจารย์ ไม่ล้อเลียนไม่นินทาลับหลัง (n=8) และ 3) พูดความจริง
พูดมีมารยาท พูดกับเพื่อนด้วยเหตุผลไม่ใช้กำลัง ไม่แก่งแย่งเพื่อน ไม่ทะเลาะกัน ปฏิบัติดีกับเพื่อน
ให้เกียรติเพื่อน (n=7)

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคุณลักษณะความเคารพ
ที่นักเรียนประเมินตนเอง (n=534)

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1 นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง	3.75	0.96	มาก
2 นักเรียนเห็นความดีที่มีอยู่ในตนเอง	3.61	0.95	มาก
3 นักเรียนสามารถให้อภัยตนเองในสิ่งที่เคยทำผิดพลาด	3.6	1.03	มาก
เกี่ยวกับผู้อื่น			
4 นักเรียนเห็นคุณค่าของพระรัตนตรัย	4.3	0.93	มาก
5 นักเรียนเห็นถึงพระคุณของพ่อแม่/ผู้ปกครอง	4.71	0.61	มากที่สุด
6 นักเรียนเห็นถึงพระคุณของอาจารย์	4.45	0.77	มาก
7 นักเรียนเห็นคุณค่าของเพื่อน	4.07	0.88	มาก
8 นักเรียนเดินผ่านผู้ใหญ่ด้วยความอ่อนน้อม	3.84	0.87	มาก
9 นักเรียนความคิดเห็นต่อเพื่อนอย่างมีเหตุผล	3.86	0.94	มาก
10 นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน	3.54	0.98	มาก
11 นักเรียนยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.42	1.15	ปานกลาง
12 นักเรียนมักจะมองด้านดีของผู้อื่น	3.39	1.02	ปานกลาง
13 นักเรียนสามารถให้เพื่อนที่เคยแกล้งนักเรียนได้	3.77	2.10	มาก
14 นักเรียนไม่พูดแทรกผู้อื่น	3.27	1.00	ปานกลาง
15 นักเรียนให้ความสนใจกับสิ่งที่ผู้อื่นพูด	3.44	1.05	ปานกลาง
16 นักเรียนพูดจาสุภาพเรียบร้อย	3.66	0.92	มาก
17 นักเรียนไม่ส่งเสียงดังในชั้นเรียน	4.02	0.89	มาก
18 นักเรียนไม่แกล้งเพื่อน	2.87	1.21	ปานกลาง
เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม			
19 นักเรียนดูแลของใช้ส่วนตัวเป็นอย่างดี	3.98	2.09	มาก
20 นักเรียนหยิบของออกมาใช้แล้วเก็บของเข้าที่	3.42	1.23	มาก
21 นักเรียนรักษาความสะอาดของห้องเรียน	3.68	1.06	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ประเมินว่าตนเองเห็นถึงพระคุณของพ่อแม่/ผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, $SD=0.61$) นักเรียนส่วนใหญ่ประเมินว่าตนเองเห็นถึงพระคุณของอาจารย์ ($\bar{X} = 4.45$, $SD=0.77$) เห็นคุณค่าของพระรัตนตรัย ($\bar{X} = 4.3$, $SD=0.93$) และเห็นคุณค่าของเพื่อน ($\bar{X} = 4.07$, $SD=0.88$) ในระดับมากตามลำดับ และคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนประเมินตนเองว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ไม่พูดแทรกผู้อื่น ($\bar{X} = 3.27$, $SD=1.00$) ให้ความสนใจกับสิ่งที่ผู้อื่นพูด ($\bar{X} = 3.44$, $SD=1.05$) และการไม่แกล้งเพื่อน ($\bar{X} = 2.87$, $SD=1.21$)

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนประเมินเพื่อนร่วมชั้นเรียน (n=534)

คุณลักษณะความเคารพของเพื่อน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1 เชื่อฟังไม่เถียงพ่อแม่/ผู้ปกครอง	2.17	2.16	น้อย
2 ตั้งใจแสดงความเคารพอาจารย์	2.16	1.67	น้อย
3 เชื่อฟัง ไม่ดื้อไม่เถียงอาจารย์	2.16	2.67	น้อย
4 ตั้งใจเรียน	2.1	2.18	น้อย
5 ขออนุญาตเข้าออกจากห้องขณะที่อาจารย์สอน	2.38	1.98	น้อย
6 ไม่คุย กินขนม ฟังเพลงขณะเรียน	2.46	2.93	น้อย
7 การเข้าเรียน ตรงเวลา	2.3	2.06	น้อย
8 ส่งงานอาจารย์ผู้สอนตรงเวลา	2.05	2.29	น้อย
9 ไม่ล้อเลียนลับหลังอาจารย์	2.33	2.78	น้อย
10 ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน	1.98	2.14	น้อย
11 การแต่งกาย เรียบร้อย	2.19	1.80	น้อย
12 ทำความสะอาดห้องเรียนเป็นประจำ	1.96	2.30	น้อย
13 วางสิ่งของในห้องเรียนเป็นระเบียบ	1.96	2.44	น้อย
14 ทำการบ้านด้วยตนเอง	2.53	3.18	ปานกลาง
15 ตั้งใจทำงาน	2.2	2.0	น้อย
16 อารมณ์ดียิ้มแย้มแจ่มใส	2.27	2.13	น้อย
17 เข้ากับเพื่อนง่าย	2.35	2.00	น้อย
18 มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน	1.98	1.39	น้อย
19 กล้าแสดงความคิดเห็น	2.3	2.72	น้อย
20 พุดจากับเพื่อนสุภาพ	2.88	4.13	ปานกลาง
21 พุดถึงตนเองตามจริง	2	2.59	น้อย
22 ไม่คุยอวดเก่งกับเพื่อน	2.44	3.19	น้อย
23 ไม่แก้งไม่เกเร	2.14	2.82	น้อย
24 เมื่อเกิดปัญหาไม่ใช้กำลัง	2.2	2.88	น้อย
25 ไม่หนีเรียนไม่ข้องเกี่ยวกับเบียร์ บุหรี่ เกม การพนัน	2.56	1.97	ปานกลาง
26 ไม่ขโมยเงินของมีค่า	2.48	2.56	น้อย
27 ไม่ทำลายสิ่งของ	2.34	1.92	น้อย
28 กล่าวขอรับเมื่อทำผิด	2.3	2.38	น้อย

จากตารางที่ 25 พบว่า ภาพรวมคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนประเมินเพื่อนว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ทำการบ้านด้วยตนเอง (\bar{X} =2.53, SD=3.18) พุดกับเพื่อนสุภาพ (\bar{X} =2.88, SD=0.79) และการไม่หนีเรียนไม่ข้องเกี่ยวกับเบียร์ บุหรี่ เกม การพนัน (\bar{X} =2.56, SD=1.97)

ในภาพรวมคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนประเมินเพื่อนว่ามีอยู่ในระดับน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ทำความสะอาดห้องเรียนเป็นประจำ ($\bar{X}=1.96$, $SD=2.30$) วางสิ่งของในห้องเรียนเป็นระเบียบ ($\bar{X}=1.96$, $SD=2.44$) มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ($\bar{X}=1.98$, $SD=1.39$) และพูดถึงตนเองตามจริง ($\bar{X}=2$, $SD=2.59$)

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ (n=534)

บุคคลที่มีความเคารพควรมีคุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ	ความคิดเห็น
เคารพตนเอง	432	80	เห็นด้วย
เคารพผู้อื่น ได้แก่ พระรัตนตรัย พ่อแม่ อาจารย์ ญาติ พี่ เพื่อน ฯ	528	98	เห็นด้วย
เคารพสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น โรงเรียน บ้าน ห้องสมุด	469	87	เห็นด้วย
เห็นคุณค่าความดีของตนเอง	437	81	เห็นด้วย
เห็นคุณค่าความดีของผู้อื่น	523	97	เห็นด้วย
เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมรอบตัว	469	87	เห็นด้วย
ยอมรับนับถือบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ	475	88	เห็นด้วย
ปฏิบัติต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ได้เหมาะสม	464	86	เห็นด้วย
เปลี่ยนจากการจ้องจับผิดเป็นมองด้านดี	416	77	เห็นด้วย
คิดให้อภัยแก่ผู้ที่เคยทำร้ายเราในอดีต	427	79	เห็นด้วย
คิดถึงสิ่งที่พ่อแม่ทำให้เรา	464	89	เห็นด้วย
ไม่เถียงพ่อแม่ /อาจารย์	480	89	เห็นด้วย
เดินผ่านผู้ใหญ่ด้วยมารยาทที่ดี	523	97	เห็นด้วย
ช่วยเหลือพ่อแม่ดูแลทำความสะอาดบ้าน	480	89	เห็นด้วย
ทำความสะอาดห้องของตนเอง	421	78	เห็นด้วย
มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน	496	92	เห็นด้วย
ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น	448	83	เห็นด้วย
ไม่พูดแทรกผู้อื่น	421	78	เห็นด้วย
ให้ความสนใจฟังผู้อื่นพูดอย่างจริงจัง	501	93	เห็นด้วย
พูดจาดีกับผู้ที่พูดไม่สุภาพกับเรา	363	67	เห็นด้วย
แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	485	90	เห็นด้วย
ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	496	92	เห็นด้วย
ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	491	91.9	เห็นด้วย

จากตารางที่ 26 พบว่า ในภาพรวม นักเรียนเห็นด้วยว่าบุคคลที่มีคุณลักษณะความเคารพ 3 อันดับแรกเห็นด้วยว่าควรเคารพผู้อื่น ได้แก่ พระรัตนตรัย พ่อแม่อาจารย์ญาติ พี่ เพื่อน ฯ

ร้อยละ 98 เคารพสิ่งแวดลอมรอบตัว เช่น โรงเรียน บ้าน หองสมุด ร้อยละ 87 และเคารพตนเอง ร้อยละ 80

ในภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยวาบุคคลที่มีความเคารพควรมีคุณลักษณะ 3 อันดับแรก คือ เห็นคุณค่าความดีของผู้อื่นและเดินผานผูใหญด้วยมารยาทที่ดี ร้อยละ 97 เท่ากัน และให้ความสนใจฟังผู้อื่นพูดอยางจริงจัง ร้อยละ 93 มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ร้อยละ 92 เท่ากัน

ตารางที่ 27 จำนวนความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน (n=534)

เหตุการณ์ที่นักเรียนอยากใหเพื่อนแสดงออกด้วยความเคารพ	จำนวน
อยากใหพูดดี ๆ ไมพูดคำหยาบ พูดจาไพเราะ พูดใหเกียรติกัน ไมล้อเลียนชื่อบุพการี เมื่อเพื่อนเดือดร้อนไมอยากใหนำมาล้อเลียนหรือทำเป็นเรื่องสนุก	59
พูดกันด้วยเหตุผลไมใช้กำลัง (ไมชน เหยียบเท้า ตบศีรษะ) ไมเกร ไมรังแก ไมแกล้งผู้อื่น ไมทะเลาะกัน	44
ตั้งใจเรียนขณะครูสอน ไมพูดแทรกขณะครูสอน	42
อยากใหเพื่อนเคารพสิ่งที่เราพูด ฟังกันบ้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นเพื่อน	38
พูดกับอาจารย์ด้วยความสุภาพ ไมล้อเลียนวาครู	35
ไมพูดคุยขณะสวดมนต์ เข้าแถวเคารพธงชาติ หองเรียน หองประชุม	23
เคารพและแสดงความเคารพพระพุทธรูป พระสงฆ์ พ่อแม่ อาจารย์ รุ่นพี่	17
เดินผานผูใหญคนที่มีอายุมากกว่าด้วยความเคารพ	
เมื่อเพื่อนเข้ามาในหองใหเคารพอาจารย์	11
ช่วยเหลืองานกลุ่ม เสียสละเพื่อส่วนรวม ไมเห็นแก่ตัว	9
เคารพความเป็นเจาของ	5

จากตารางที่ 27 พบว่า สิ่งที่นักเรียนอยากใหเพื่อนแสดงออกด้วยความเคารพ 3 อันดับแรก คือ 1) พูดจาไพเราะ พูดใหเกียรติกัน ไมล้อเลียนชื่อบุพการี เมื่อเพื่อนเดือดร้อนไมอยากใหนำมาล้อเลียนหรือทำเป็นเรื่องสนุก (n=59) 2) พูดกันด้วยเหตุผลไมใช้กำลัง ไมชน เหยียบเท้า ตบศีรษะ ไมเกร ไมรังแก ไมแกล้งผู้อื่น ไมทะเลาะกัน (n=44) และ 3) ตั้งใจเรียนขณะครูสอน ไมพูดแทรกขณะครูสอน (n=42)

ตอนที่ 1.3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีจำแนกข้อมูล ตามความสอดคล้องเชิงเนื้อหา เทียบกับหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตามประเด็นที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ แล้วพิจารณาตามความเหมาะสมและความสม่ำเสมอของข้อมูล พบว่า

ตารางที่ 28 ความถี่และร้อยละของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบฯ (n=8)

องค์ประกอบของรูปแบบฯ	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ร้อยละ
1. เว็บไซต์		
1.1 เว็บไซต์บล็อกสำหรับเขียนสะท้อนความดี (Weblog)	8	100
1.2 กระดานสนทนาสำหรับแสดงความคิดเห็น ร่วมอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	7	87.5
1.3 คะแนนการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนบนเว็บ	8	100
2. ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ		
2.1 อภิปรายร่วมกันความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรให้ความเคารพและผลของการขาดความเคารพ	7	87.5
2.2 ร่วมกันสืบสอบว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนมีคุณความดีต่อตัวเราอย่างไร ควรปฏิบัติอย่างไร	8	100
2.3 ร่วมคิดโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้เกิดขึ้นกับพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน	8	100
3. กิจกรรมการเรียนรู้		
3.1 การแสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนา	8	100
3.2 การทำโครงการคุณธรรม	8	100
3.3 การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก	7	87.5
4. ผู้เรียน		
4.1 เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจใฝ่เรียนรู้	8	100
4.2 เขียนสะท้อนความดีของตนเองและผู้อื่นลงในเว็บบล็อก	8	100

องค์ประกอบของรูปแบบฯ	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ร้อยละ
4.3 ร่วมอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและบนเว็บ	7	87.5
4.4 ทำโครงการคุณธรรมร่วมกันอย่างมีความสุข	8	100
5. ผู้สอน		
5.1 จัดการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกด้วยความรักความปรารถนาดี	8	100
5.2 ให้การสนับสนุนการเรียนรู้ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ	8	100
5.3 ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวก	8	100
5.4 สนับสนุนความสามารถที่แตกต่างของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์	8	100
6. การประเมินคุณลักษณะความเคารพก่อนและหลังการเรียนรู้		
6.1 ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อ		
• ตนเอง	8	100
• พ่อแม่	8	100
• อาจารย์	8	100
• เพื่อน	8	100
6.2 ผู้ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน		
• พ่อแม่	8	100
• อาจารย์	8	100
• เพื่อน	8	100

จากตารางที่ 28 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับองค์ประกอบของรูปแบบฯ ที่ประกอบด้วย เว็บไซต์ ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยกับองค์ประกอบของรูปแบบฯ ที่ประกอบด้วยผู้สอน การประเมินคุณลักษณะความเคารพก่อนและหลังการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบฯ ดังนี้

1. การเขียนสะท้อนความดีควรยกตัวอย่างวิธีการเขียนความดีลงในเว็บบล็อก และควรใช้คำที่สุภาพ นอกจากนี้ควรมีกรอบประเด็นในการเขียนความดีเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพโดยเฉพาะ
2. เนื่องจากผู้เรียนเป็นเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนบนเว็บพร้อมกันในชั้นเรียน ควรมีดึงความสนใจให้อภิปรายบนเว็บมากกว่าการพูดคุยหรืออภิปรายนอกเว็บ

3. การที่ทำให้ผู้เรียนประเมินตนเองและให้ผู้อื่นประเมินผู้เรียนเป็นสิ่งที่ดีมากที่สุดที่จะช่วยยืนยันข้อมูลว่าผู้เรียนเกิดการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพจริง
4. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก ดังนั้นควรมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน มีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้
5. การที่ผู้เรียนช่วยกันทำโครงการด้านคุณธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาความเคารพอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งโครงการที่ผู้เรียนคิดอาจเป็นโครงการที่ช่วยคุณลักษณะแก้ปัญหาการขาดคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน หรืออาจเป็นโครงการที่ช่วยกันพัฒนาคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีมากอยู่แล้วช่วยกันพัฒนาให้มีเพิ่มมากขึ้น
6. การใช้คำว่า “โครงการคุณธรรม” น่าจะหมายถึงโครงการคุณธรรมหลาย ๆ ด้าน แต่ในที่นี้เป็นการระบุเฉพาะลงไปว่าเป็นโครงการคุณธรรมที่เกี่ยวกับความเคารพ ดังนั้นต้องอธิบายขอบเขตโครงการให้นักเรียนเข้าใจจะได้ทำโครงการไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 29 ความถี่และร้อยละของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับขั้นตอนของรูปแบบฯ (n=8)

ขั้นตอนของรูปแบบฯ	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ร้อยละ
ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้		
1. ปฐมนิเทศผู้เรียน		
1.1 แนะนำการประเมินคุณลักษณะความเคารพ	8	100
1.2 ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนก่อนเรียน	8	100
1.3 แนะนำเว็บไซต์และขั้นตอนการลงทะเบียนและมอบคู่มือการลงทะเบียน สหจิต	8	100
วิธีการใช้งานระบบ		
1.4 แนะนำการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก	8	100
ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟต์เว็บบล็อก		
1. ลงทะเบียนเรียนบนเว็บ ผู้เรียนเพิ่มเติมข้อมูลส่วนตัวในเว็บบล็อก	8	100
2. ผู้เรียนเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเป็นประจำทุกวัน		
2.1 เขียนสะท้อนความดีของตนเอง	8	100
2.2 เขียนสะท้อนความดีของพ่อแม่	8	100
2.3 เขียนสะท้อนความดีของอาจารย์	8	100
2.4 เขียนสะท้อนความดีของเพื่อน	8	100
2.5 เขียนสะท้อนความดีของผู้ให้บริการ (พ่อค้าแม่ค้าในโรงเรียน)	2	25
2.6 เขียนสะท้อนความดีของนักบวช	2	25

ขั้นตอนที่ 3 ประเด็นปัญหานำพาสืบสอบ		
1. นำสนทนาเข้าสู่ประเด็น ความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรเคารพและผลของการขาดความเคารพในสังคม	8	100
2. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ตัวแทนกลุ่มคลิกเข้าไปที่โบบงานของแต่ละกลุ่มช่วยกันสืบสอบตอบคำถาม	8	100
ขั้นตอนที่ 4 โครงการคุณธรรมนำสู่ความเคารพ		
1. สมาชิกกลุ่มอภิปรายผลจากการสืบสอบความสำคัญของพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน	8	100
2. เมื่อผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของคุณลักษณะความเคารพและชวนให้มาร่วมกันใช้ความรู้ความสามารถช่วยกันคิดหาวิธีแก้ปัญหาและพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้เกิดขึ้นกับบุคคลใกล้ตัวก่อน เช่น พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน	8	100
3. เลือกหัวข้อบุคคลที่ต้องการพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณลักษณะความเคารพ	8	100
4. วางแผนจัดทำร่างโครงการคุณธรรมเพื่อแก้ไขปัญหา	8	100
5. ผู้เรียนส่งร่างโครงการให้ผู้สอน		
6. ผู้สอนให้ผลสะท้อนกลับร่างโครงการที่นักเรียนส่ง	8	100
ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนการกิจพิชิตเป้าหมาย		
1. ดำเนินโครงการตามแผนงานที่ได้วางไว้	8	100
2. รายงานความคืบหน้าแก่สมาชิกกลุ่มและผู้สอนเป็นระยะ ๆ	8	100
3. สมาชิกกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มและได้รับกำลังใจจากผู้สอน	8	100
ขั้นตอนที่ 6 ขั้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม		
1. ผู้เรียนสรุปผลการดำเนินโครงการคุณธรรมและข้อคิดที่ได้	8	100
2. เขียนรายงานเตรียมการนำเสนอโครงการคุณธรรมของกลุ่ม	8	100
ขั้นตอนที่ 7 ขั้นสรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก		
1. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนบันทึกความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน	8	100
2. สิ่งที่ยากจะขอบคุณตัวเอง	8	100
ขั้นตอนที่ 8 ขั้นนำเสนอผลงาน ผสานการประเมิน		
1. ผู้เรียนนำเสนอโครงการคุณธรรมฯของกลุ่มในชั้นเรียน	8	100
2. ผู้เรียนทำแบบวัดคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน	8	100
3. ผ่าแบบประเมินให้เพื่อน ผู้สอน และผู้ปกครองประเมินคุณลักษณะความเคารพและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน	8	100

จากตารางที่ 29 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ ร้อยละ 100 มีความคิดเห็นว่าเป็นขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ ควรประกอบไปด้วย ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ ขั้นสะท้อนความดี ปิดเซฟตี้เว็บบล็อก ขั้นประเด็นปัญหานำพาสืบสอบ ขั้นโครงการคุณธรรมนำสู่ความเคารพ ขั้นดำเนินการกิจเพื่อพิชิตเป้าหมาย ขั้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม ขั้นสรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก ขั้นนำเสนอผลงาน ผสานการประเมิน

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

1. การปลูกฝังความดีตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นสิ่งที่ดีมาก เป็นการบ่มเพาะความดีงามให้อยู่ในใจของผู้เรียนในช่วงวัยที่ยังสามารถซึมซับความดีในใจได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนความดีของพ่อแม่ลงในบล็อก เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการตระหนักรับอย่างมาจากการที่ได้มองเห็นความดีงามของพ่อแม่ เด็กจะเห็นตัวเองจากการเขียนเว็บบล็อกเป็นการเติมเต็มคุณค่าในตัวเอง และจะทำอย่างไรเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เด็กเขียนสะท้อนความดีทุกวัน

2. ในการให้ผู้ปกครองประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน และการที่นักเรียนตนเอง ควรมีการชี้แจงให้ชัดเจนว่าสิ่งที่ประเมินนี้ไม่ได้มีผลกับคะแนน แต่เป็นการดูแลพัฒนาการหรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กก่อนและหลังการเรียนรู้ว่าดีขึ้นในระดับใด ฉะนั้นจึงขอให้เขียนตามความเป็นจริง ซื่อสัตย์และตอบจากใจจริง ซึ่งจะไม่เป็นการเสียโอกาสในการพัฒนาตัวเองของเด็ก

3. ขั้นตอนที่ 3 ประเด็นปัญหานำพาสืบสอบ ชื่อของขั้นตอนนี้ควรนำเสนอชื่อที่เป็นกลางไม่บวกหรือลบ เพราะคำว่า“ปัญหา”เป็นคำในด้านลบ (ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ)

4. ขั้นตอนที่ 4 โครงการคุณธรรมนำสู่ความเคารพ ชื่อของขั้นตอนนี้สื่อว่าเป็นขั้นตอนเฉพาะของการทำโครงการซึ่งอาจทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อนได้ว่าขั้นตอนอื่นไม่ใช่ขั้นตอนของการทำโครงการ ดังนั้นควรเปลี่ยนคำว่า “โครงการ” เป็นคำอื่น (ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ)

4. ควรจะจัดค่ายการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ระยะเวลา ร่วมกันในการทำโครงการคุณธรรมอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาสั้น ๆ

5. ควรมีวิดีโอหรือสื่อสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้

6. การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เด็กในวัยนี้มีความสามารถในการเขียนระดับหนึ่ง ดังนั้นผู้สอนนอกจากจะช่วยอธิบายยกตัวอย่างแล้ว จะต้องให้กำลังใจผู้เรียนในการเขียนความดีของตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นระยะเวลาานานที่ต้องเขียนอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 ผลการสร้างร่างต้นแบบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะคุณความดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.1 ร่างต้นแบบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะคุณความดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 จากการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาสร้างต้นแบบรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ โดยมีรายละเอียดขององค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบฯ ดังนี้

2.1.1 องค์ประกอบของรูปแบบฯ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1) เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้บนเว็บ คือ แหล่งสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์บนเว็บทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา ได้แก่ เว็บบล็อก, กระดานสนทนา, และแหล่งสืบค้นออนไลน์ เป็นแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและบนเว็บ สามารถสืบค้นข้อมูลได้ และคะแนนการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนบนเว็บ

2) ประเด็นเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะคุณความดี

2.1) ประเด็นเพื่อการอภิปรายร่วมกันความสำคัญของความดี บุคคลที่ควรให้ความเคารพและผลของการขาดความเคารพ

2.2) ประเด็นเพื่อการสืบสอบว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนมีคุณความดีต่อตัวเราอย่างไร ควรปฏิบัติต่อพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนอย่างไร

2.3) ประเด็นการทำโครงการคุณธรรม โดยร่วมคิดโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะคุณความดีให้เกิดขึ้นกับพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน

3) กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การแสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนา การทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก

4) ผู้เรียน เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจใฝ่เรียนรู้ โดยกันร่วมอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งในชั้นเรียนและบนเว็บ ควบคู่ไปกับการให้ความสนใจกับความดีที่ตนเองและผู้อื่นได้กระทำแล้วนำคุณความดีนั้นมาเขียนสะท้อนลงในเว็บบล็อก และสรรสร้างผลงานชิ้นสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะคุณความดีให้สูงขึ้นนั้นคือการทำโครงการคุณธรรมร่วมกันอย่างมีความสุข

5) ผู้สอน จัดการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก ติดตาม และตรวจสอบ การเรียนรู้ด้วยความรักความปรารถนาดี รวมถึงให้การสนับสนุนการเรียนรู้ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตลอดการเรียนรู้ ซึ่งแนะแนวทางการเรียนรู้ ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวกและสนับสนุนความสามารถที่แตกต่างของผู้เรียน อย่างสร้างสรรค์

6) การประเมินคุณลักษณะความเคารพ

6.1) ประเมินก่อนการเรียนรู้ ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพ ที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน และพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะ ความเคารพของผู้เรียน

6.2) ประเมินหลังการเรียนรู้ ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพ ที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน และพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะ ความเคารพของผู้เรียน

2.1.2 ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวทางการเรียนแบบร่วมมือ บนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ เป็นขั้นตอนปฐมนิเทศผู้เรียน แนะนำถึง การประเมินคุณลักษณะความเคารพและความสำคัญในการตอบตามความเป็นจริงจากนั้น ให้ผู้เรียนทำการประเมินคุณลักษณะความเคารพก่อนการเรียนรู้ และแนะนำวิธีการเรียนรู้ ในเว็บไซต์ และแนะนำขั้นตอนการลงทะเบียนในเว็บแจกคู่มือการลงทะเบียน สหิติวิธีการใช้งาน ระบบ กระดานสนทนา และห้องสนทนาหรืออภิปราย แนะนำการเขียนสะท้อนความดีผ่าน เว็บบล็อกการจัดทำข้อมูลส่วนตัวในเว็บบล็อก

ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก (บนเว็บ) ผู้เรียนลงทะเบียนเรียน ฝึกปฏิบัติการใช้งานโดยให้ผู้เรียนเพิ่มเติมข้อมูลส่วนตัวในบล็อกของตนเอง ได้แก่ ประวัติส่วนตัว รูปภาพ ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเอง และสร้างเครือข่ายเพื่อนๆ โดยขอเพิ่ม (add) เพื่อนๆ ทุกคน เป็นเพื่อนของฉัน ให้ผู้เรียนจะเขียนสะท้อนความดีต่อเรื่องทั้งหมด 6 สัปดาห์ โดยในสัปดาห์ที่ 1-2 เขียนสะท้อนความดีของพ่อแม่และตัวเอง สัปดาห์ที่ 3-4 เขียนสะท้อนความดีของอาจารย์และ ตัวเอง และสัปดาห์ที่ 5-6 เขียนสะท้อนความดีของเพื่อนและตัวเอง ซึ่งการเขียนสะท้อนความดี ในขั้นตอนที่ 2 จะทำควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนที่ 4 และขั้นตอนที่ 5

ขั้นตอนที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ (บนเว็บ) ขั้นตอนนี้ผู้สอนนำเสนอเข้าสู่ประเด็น ความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรเคารพและสภาพคุณลักษณะความเคารพของบุคคลในปัจจุบัน เมื่อผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายตามประเด็นข้างต้น จากนั้นผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 5 คน (ทั้งหมด 3 กลุ่ม) ตัวแทนกลุ่มคลิกเข้าไปที่ใบงานของกลุ่มเพื่อช่วยกันสืบสอบว่า 1) พ่อแม่มีพระคุณอย่างไร ควรปฏิบัติต่อพ่อแม่อย่างไร หรือ 2) อาจารย์มีพระคุณอย่างไร ควรปฏิบัติต่ออาจารย์อย่างไร หรือ 3) เพื่อนมีความสำคัญอย่างไร ควรปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร

ขั้นตอนที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ (บนเว็บและนอกเว็บ) ขั้นตอนนี้สมาชิกกลุ่มอภิปรายผลจากการสืบสอบจากใบงานเรื่องพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน ผู้สอนสรุปสาระสำคัญที่ผู้เรียนนำเสนอเมื่อผู้เรียนตระหนักถึงผลจากการไม่มีความเคารพต่อกันการที่ไม่เห็นคุณค่าความดีของผู้อื่น จากนั้นผู้สอนชวนผู้เรียนมาร่วมกันคิดหาวิธีแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้เกิดขึ้นกับ พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน (บุคคลใกล้ตัว) จากนั้นแต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อบุคคลที่ต้องการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเคารพได้แก่ พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนก่อน (บนเว็บ) แล้วจึงวางแผนจัดทำร่างโครงการคุณธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาให้มีคุณลักษณะความเคารพเพิ่มสูงขึ้น (นอกเว็บ) โดยผู้เรียนส่งร่างโครงการให้ผู้สอน (นอกเว็บ) ผู้สอนให้ผลสะท้อนกลับร่างโครงการที่นักเรียนส่ง (นอกเว็บ)

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นดำเนินการกิจพิชิตเป้าหมาย (นอกเว็บ) ขั้นตอนนี้ นักเรียนจะเริ่มดำเนินการตามร่างโครงการที่ได้รับการได้รับอนุมัติจากผู้สอน สมาชิกร่วมกันดำเนินโครงการตามแผนงานที่ได้วางไว้ สมาชิกรายงานความคืบหน้าแก่สมาชิกกลุ่มและผู้สอนเป็นระยะ ๆ สมาชิกกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มและได้รับกำลังใจจากผู้สอน

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม (บนเว็บ) สรุปผลการดำเนินโครงการคุณธรรมว่าหลังจากดำเนินการตามแผนการตามขั้นตอนที่ได้วางไว้ผลเป็นอย่างไร ตนเอง เพื่อน และครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างด้วยวิธีการหรือนวัตกรรมใดบ้าง และสรุปข้อคิดที่ได้จากโครงการคุณธรรมของกลุ่ม แล้วเขียนรายงานเตรียมการนำเสนอโครงการคุณธรรมของกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นสรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บล็อก (บนเว็บ) เขียนสะท้อนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนบันทึกความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน และเขียนสะท้อนสิ่งที่อยากจะขอบคุณตัวเอง

ขั้นตอนที่ 8 ช้่นนำเสนองานผลงานผานการประเมิน (นอกเว็บ) ขั้นตอนนี้ผู้เรียนนำเสนอโครงการคุณธรรมฯของกลุ่มในชั้นเรียน จากนั้นผู้เรียนประเมินตนเองด้วยวัดคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และผู้สอนประเมินคุณลักษณะและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และผู้ปกครองประเมินคุณลักษณะและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพร่างต้นแบบรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัยนำร่างต้นแบบรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ตรวจสอบคุณภาพต้นแบบ โดยพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าต้นแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อก มีคะแนนความสอดคล้อง ≥ 0.8 ขึ้นไปแสดงว่าองค์ประกอบหรือขั้นตอนนั้นสามารถนำไปใช้เป็นรูปแบบดังตารางที่ 30 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 แบบตรวจสอบคุณภาพต้นแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบของต้นแบบรูปแบบ
การทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดี
ผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (n=8)

องค์ประกอบ	จำนวน			IOC	ความ หมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ	1+	0		
1. เว็บไซต์	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
1.1 เว็บบล็อก					
1.2 กระดานสนทนา					
1.3 การปฏิสัมพันธ์					
2. ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
2.1 อภิปรายร่วมกันความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรให้ความเคารพ และผลของการขาดความเคารพ					
2.2 ร่วมกันสืบสอบว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนมีคุณความดีต่อตัวเราอย่างไร ควรปฏิบัติอย่างไร					
2.3 ร่วมคิดโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้เกิดขึ้นกับ พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน					
3. กิจกรรมการเรียนรู้	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
3.1 การแสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนา					
3.2 การทำโครงการคุณธรรม					
3.3 การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก					
4. ผู้เรียน	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
คุณลักษณะที่พึงประสงค์					
1) มีความเต็มใจสมัครใจพอใจรักที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ของตนเองโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเว็บไซต์อย่างมีความสุข					
2) มีความมุ่งมั่นพากเพียรพยายามในการเรียนรู้อย่างไม่มีเงื่อนไข แม้จะมีข้อจำกัด เรื่องความสามารถในการพิมพ์ ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต หรือสามารถใช้ อินเทอร์เน็ตได้เฉพาะที่โรงเรียน แต่กลับมีความอดทนพยายามที่จะทำกิจกรรม ต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง					
3) มีความตั้งใจจริง ใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง และงานกลุ่ม ศึกษาเรียนรู้เอาใจใส่ในการพัฒนาตนเองในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนรู้					
4) สรุปบททวนสิ่งที่ได้ทำเพื่อแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป					
5) ความจริงใจ ตอบตามที่เป็นจริงในทุก ๆ กิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ทำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือ					
6) ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อมีน้ำใจแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่มเดียวกันและเพื่อนคนละกลุ่ม ในการเรียนรู้บนเว็บและนอกเว็บ					

องค์ประกอบ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความหมาย
	1+	0	1-		
บทบาท	8	0	0	1	
1) ประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนก่อนและหลังการเรียนรู้ตามจริง					ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
2) ประเมินคุณลักษณะความเคารพของเพื่อนตามจริง					
3) เขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่/อาจารย์/เพื่อนลงในเว็บบล็อก					
4) ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระดานสนทนา และนอกเว็บ					
5) ร่วมกันทำโครงการคุณธรรมฯบนเว็บและนอกเว็บให้กำลังใจให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำต่อกันด้วยดี					
5. ผู้สอน					
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	8	0	0	1	
1) มีความเต็มใจสมัครใจพอใจรักที่จะพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้แก่ผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีความสุข					ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
2) มีความมุ่งมั่นพากเพียรพยายามในการสนับสนุนการเรียนรู้ควบคู่กับภาระงานสอนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจปรารถนาอยากให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยเฉพาะคุณลักษณะความเคารพ					
3) มีความตั้งใจจริง เอาใจใส่ในการพัฒนาตนเองของผู้เรียนในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนรู้					
4) พร้อมทั้งจะให้คำปรึกษาให้คำแนะนำให้กำลังใจแก่ผู้เรียน					
5) มีความเข้าใจผู้เรียนสามารถสนับสนุนส่งเสริมความสามารถตามความแตกต่างระหว่างบุคคล					
6) ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวกให้แก่ผู้เรียน					
บทบาท	8	0	0	1	
1) มองผู้เรียนด้วยสายตาเป็นมิตรและอ่อนโยน เสมือนผู้เรียนเป็นลูกหลาน					ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
2) ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ตามจริง					
3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ					
4) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งบนเว็บและนอกเว็บให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกกับการเรียนรู้					
5) ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวกโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ควรเร่งรัดให้ผู้เรียนทำงานเสร็จเร็วทันใจ					
6) ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องโดยเปรียบเทียบความสามารถหรือพัฒนาการการเรียนรู้ในรายบุคคล ไม่เปรียบเทียบพัฒนาการในการเรียนรู้ระหว่างบุคคล					

องค์ประกอบ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความหมาย
	1+	0	1-		
6 การประเมินคุณลักษณะความเคารพ	8	0	0	1	ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
6.1 ประเมินก่อนการเรียนรู้					
1) ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน					
2) พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนเป็นผู้ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน					
6.2 ประเมินหลังการเรียนรู้					
1) ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน					
2) พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนเป็นผู้ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน					

ตารางที่ 31 แบบตรวจสอบคุณภาพต้นแบบเกี่ยวกับขั้นตอนของต้นแบบรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (n=8)

ขั้นตอน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความหมาย
	1+	0	1-		
ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้	8	0	0	1	ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
1) ผู้สอนชี้แจงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้					
2) ผู้เรียนทำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน					
3) ผู้สอนฝากแบบประเมินให้พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน					
4) ผู้สอนชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งบนเว็บและนอกเว็บ					
ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟต์บล็อก	8	0	0	1	ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
1) ผู้สอนแนะนำและสาธิตการใช้งานบนเว็บไซต์					
2) ผู้เรียนสมัครเข้าใช้งานเว็บไซต์ เพิ่มเพื่อนเป็นสมาชิกในเครือข่าย					
3) ผู้เรียนเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน (ขั้นที่ 2 -ขั้นที่ 6)					
4) ผู้เรียนเยี่ยมชมเว็บบล็อกเพื่อน					
ขั้นตอนที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ	8	0	0	1	ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
1) ผู้สอนนำเสนอสนทนาเข้าสู่ประเด็นศึกษา					
2) นักเรียนร่วมอภิปรายกลุ่ม					
3) คลินิกใบงานร่วมสืบสอบ					

ขั้นตอน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความหมาย
	1+	0	1-		
ขั้นตอนที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
1) ผู้เรียนอภิปรายผลจากการสืบสอบ					
2) ผู้สอนสรุปสาระสำคัญ					
3) ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของคุณลักษณะความเคารพ ผู้สอนนำเข้าสู่โครงการคุณธรรม					
4) ผู้เรียนวางแผนและร่างโครงการคุณธรรม					
ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินภารกิจพิชิตเป้าหมาย	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
1) ผู้เรียนดำเนินโครงการคุณธรรม					
2) ผู้เรียนรายงานความคืบหน้าให้สมาชิกกลุ่มทราบ ของโครงการบนเว็บและนอกเว็บ					
3) ผู้สอนให้กำลังใจผู้เรียน					
4) ผู้เรียนรายงานความคืบหน้าของโครงการบนเว็บและนอกเว็บ					
ขั้นตอนที่ 6 ชิ้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
1) กลุ่มร่วมกันสรุปผลการดำเนินโครงการคุณธรรมของกลุ่มตนเอง					
2) กลุ่มเตรียมนำเสนอโครงการคุณธรรมกับสมาชิกกลุ่มอื่น					
ขั้นตอนที่ 7 ชิ้นสรุปความดีปดเซฟดีเว็บบล็อก	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
1) นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนลงในเว็บบล็อก					
2) นักเรียนเขียนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองลงในเว็บบล็อก					
3) นักเรียนเขียนสิ่งที่อยากจะขอบคุณตนเองลงในเว็บบล็อก					
ขั้นตอนที่ 8 ชิ้นนำเสนอผลงานผลงานการประเมิน	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
1) สมาชิกกลุ่มนำเสนอโครงการและผลการดำเนินโครงการคุณธรรม					
2) สมาชิกกลุ่มอื่นร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
3) นักเรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพหลังการเรียนรู้ที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน					
4) ให้เพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนหลังการเรียนรู้					
5) ผ่าแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพให้พ่อแม่และอาจารย์ประจำชั้น ประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนหลังการเรียนรู้					

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับขั้นตอนรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขต้นแบบ ดังนี้

ตารางที่ 32 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ

ข้อที่	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงใหม่
1	ควรอัปเดตคู่มือการใช้งานเว็บไซต์รวมถึงเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้บนเว็บไซต์	อัปเดตคู่มือการใช้งานเว็บไซต์และเอกสารต่าง ๆ ไว้บนเว็บไซต์
2	ในการเขียนสะท้อนความดีควรมีตัวอย่างเรื่องให้นักเรียนเขียนสะท้อนในเว็บบล็อก	มีแนวทางการเขียนสะท้อนความดีเป็นตัวอย่างให้นักเรียนดูในเว็บไซต์
3	ควรบันทึกภาพการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน	เตรียมบันทึกภาพการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน
4	เมนูในเว็บไซต์มีให้เลือกใช้งานมากซึ่งอาจทำให้นักเรียนที่เพิ่งเข้ามาใช้สับสน ควรเลือกไอคอนที่จำเป็นคงไว้ และลบไอคอนที่เป็นลูกเล่นแปลกใหม่ออกไป	คงไว้เฉพาะไอคอนที่สำคัญและจำเป็นในเว็บไซต์ เช่น สเปซส่วนตัว บล็อก ข้อความ คะแนน การปฏิสัมพันธ์ ส่วนที่ตัดออกได้แก่ การสร้างโพล การใช้คะแนนซื้อเครื่องมีอวิเศษในการลงทะเบียน เป็นซูเปอร์สตาร์ ฯลฯ เป็นต้น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จากการศึกษาการทดลองใช้รูปแบบฯ ทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์คะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการเรียนรู้

3.1.1 ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนรายข้อ ตารางที่ 33- ตารางที่ 36

3.1.2 ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนรายบุคคล ตารางที่ 37

3.1.3 ข้อมูลที่พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างรายข้อ ตารางที่ 38- ตารางที่ 40

3.1.4 ข้อมูลที่พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างรายบุคคล ตารางที่ 41

3.1.5 ข้อมูลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินตนเองและที่ผู้อื่นประเมินก่อนและหลังการทดลอง ตารางที่ 42-ตารางที่ 44

3.1.6 ข้อมูลความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงหลังการเรียนรู้ของนักเรียนประเมินโดยนักเรียน พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน ตารางที่ 45-ตารางที่ 48

3.1.1 ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนรายข้อ

ตารางที่ 33 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีต่อตนเองด้านความรู้สึกและการกระทำก่อนและหลังการทดลอง (n=15)

คุณลักษณะความเคารพ ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตนเอง	คะแนนก่อน การทดลอง		คะแนนหลัง การทดลอง		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านความรู้สึก					
1. รู้วิธีรักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรง	3.20	.94	4.00	.84	7.48
2. ฉันรับผิดชอบต่อการเรียน	2.93	.59	3.93	.88	7.24
3. ฉันเป็นคนไม่เอาแต่ใจตัวเอง	3.46	1.06	4.53	.63	5.87
4. ฉันรู้มารยาทในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น	3.60	1.05	4.33	.72	3.55
5. ฉันให้เกียรติผู้อื่น	2.93	.96	3.86	.99	6.08
6. ฉันชอบแต่งกายถูกระเบียบ	3.33	1.11	4.46	.74	5.09
7. ฉันไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด	3.20	.41	4.93	.25	5.77
8. ฉันไม่ติดเกมคอมพิวเตอร์/เกมออนไลน์	3.13	1.24	3.86	1.12	3.16
9. ฉันไม่ชอบเล่นการพนัน	4.20	1.26	4.66	.89	2.82
10. ฉันไม่หนีเรียน	4.46	.83	4.8	.41	2.09
11. ฉันเป็นที่รักของเพื่อน ๆ	3.26	.88	4.00	.84	4.75
12. ฉันชอบให้กำลังใจผู้อื่น	3.60	.73	4.66	.48	5.87
13. ฉันชอบช่วยพ่อแม่ทำงาน	3.33	.89	4.44	.63	6.95
14. ฉันชอบช่วยเหลืออาจารย์	3.06	1.03	4.13	.91	9.02
15. ฉันชอบสอนการบ้านให้เพื่อน	3.06	.96	4.00	.75	5.13
รวม	3.38	.43	4.30	.36	11.01

คุณลักษณะความเครียด ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตนเอง	คะแนนก่อน การทดลอง		คะแนนหลัง การทดลอง		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านการกระทำ					
16. ฉันรักษาความสะอาดของร่างกาย	3.66	.97	4.53	.63	6.50
17. ฉันมีความใฝ่เรียนใฝ่รู้	3.60	.82	4.13	.83	3.22
18. ฉันเก็บหนังสือใส่กระเป๋านักเรียนเป็นระเบียบ	3.53	1.06	4.40	.63	4.51
19. ฉันส่งการบ้านตรงเวลา	2.93	.96	4.00	.75	9.02
20. ฉันพับผ้าห่มหลังตื่นนอน	2.93	.96	4.00	.75	9.02
21. ฉันไม่รังแกไม่ทำร้ายสัตว์	2.53	1.12	3.40	1.05	4.06
22. ฉันไม่แก้งเพื่อน	3.26	1.27	4.20	.77	2.95
23. ฉันพูดสุภาพ	3.06	.96	4.33	.72	6.41
24. ฉันพูดความจริง	3.53	1.06	4.13	.74	3.64
25. ฉันก้มศีรษะเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่	3.33	.97	4.20	.77	4.02
26. ฉันช่วยเหลือคนที่เดือนร้อน	3.33	.81	4.40	.63	5.8
27. ฉันสงบนิ่งเมื่อเจอปัญหา	2.80	.86	3.86	.74	4.29
28. ฉันช่วยพ่อแม่ทำงาน	3.53	.91	4.46	.83	4.52
29. ฉันช่วยงานอาจารย์	3.46	.83	4.53	.74	5.87
30. ฉันช่วยเหลือเพื่อน	3.73	.88	4.40	.63	5.92
รวม	3.28	.35	4.19	.30	17.77

จากตารางที่ 33 พบว่า ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเครียดที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อตนเองด้านความรู้สึกหลังการทดลองเท่ากับ 4.3 สูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเครียดที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อตนเองด้านการกระทำหลังการทดลองเท่ากับ 4.19 ซึ่งสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.28 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 34 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพ่อแม่ด้านความรู้สึก ด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง (n=15)

คุณลักษณะความเคารพ ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพ่อแม่	คะแนนก่อน การทดลอง		คะแนนหลัง การทดลอง		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านความรู้สึก					
1. มีความรู้ความสามารถในการหาทรัพยากรโดยสุจริต	3.40	.82	4.06	.79	5.29
2. อยู่ใกล้ท่านแล้วรู้สึกอบอุ่น	4.06	.88	4.80	.56	3.55
3. ห้ามนิให้ทำชั่ว	3.66	.81	4.53	.74	4.02
4. สอนให้ทำดี	4.06	1.03	4.60	.63	3.22
5. มีพระคุณเพราะให้กำเนิดเรา	4.40	.63	5.00	.00	3.67
6. ให้การอบรม รับฟังปัญหาและให้คำปรึกษาที่ดีงาม	4.13	.63	4.86	.35	4.78
รวม	3.95	.35	4.64	.33	14.93
ด้านคำพูด					
7. ฉันพูดชื่นชมว่าพ่อแม่ทำงานเก่ง	3.73	.96	4.33	.89	3.67
8. ฉันพูดด้วยความสุภาพไม่ใช่อารมณ์	3.00	1.25	4.07	1.03	5.87
9. ฉันกล่าวยกย่องความดีของพ่อแม่	3.27	.96	4.13	.99	5.24
10. ฉันพูดความจริงกับพ่อแม่ไม่โกหก	3.46	1.06	4.44	.73	4.52
11. ฉันพูดถึงพระคุณของพ่อแม่	3.13	1.24	4.07	1.16	4.52
12. ฉันพูดกับพ่อแม่ด้วยความเคารพนับถือ	3.60	.98	4.67	.61	5.17
รวม	3.36	.28	4.28	.24	12.79
ด้านการกระทำ					
13. ฉันเชื่อฟังและทำตามที่พ่อแม่สอน	3.47	1.24	4.53	.91	4.00
14. ฉันปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	3.13	1.06	4.20	1.08	4.65
15. ฉันไม่ได้เถียงพ่อแม่	3.00	.84	3.87	.91	6.50
16. ฉันไม่แสดงอาการหงุดหงิดเมื่อไม่พอใจพ่อแม่.	2.86	1.30	4.00	1.19	5.90
17. ฉันเอาใจใส่การเรียนและสอบผ่านทุกวิชา	3.13	1.06	4.20	1.01	5.87
18. ฉันกราบเท้าพ่อแม่ทุกวัน	3.00	1.06	3.86	1.18	4.51
รวม	3.10	.20	4.11	.25	12.79

จากตารางที่ 34 พบว่า ภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อพ่อแม่ด้านความรู้สึกหลังการทดลองเท่ากับ 4.64 สูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อพ่อแม่ด้านการพูดหลังการทดลองเท่ากับ 4.28 ซึ่งสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.36 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อพ่อแม่ด้านการกระทำ
หลังการทดลองเท่ากับ 4.11 ซึ่งสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

**ตารางที่ 35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีต่ออาจารย์ด้านความรู้สึก คำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง (n=15)**

คุณลักษณะความเคารพ ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ออาจารย์	คะแนนก่อน การทดลอง		คะแนนหลัง การทดลอง		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านความรู้สึก					
1.สามารถตอบคำถามได้ชัดเจน	4.00	.75	4.66	.48	5.92
2.สอนให้เข้าใจได้ง่าย ๆ	3.66	.61	4.80	.41	8.50
3.แม้ลูกศิษย์ดีต่ออาจารย์ก็ยังไม่สอน	3.80	.77	4.60	.63	5.52
4.เป็นแบบอย่างที่ดีวางตัวเหมาะสม	3.93	.70	4.53	.63	4.58
5.แนะนำดีเตือนอยู่เสมอ	3.93	.79	4.80	.41	4.51
6.มีความปรารถนาดีต่อลูกศิษย์อย่างจริงจัง	3.67	1.17	4.73	.59	4.29
รวม	3.83	.14	4.68	.10	9.77
ด้านคำพูด					
7.ขอบคุณเมื่ออาจารย์ให้คำแนะนำ	3.78	.57	4.71	.46	7.32
8.ขออนุญาตเมื่อต้องการลุกจากที่	3.80	.77	4.46	.63	4.18
9.พูดความจริงไม่โกหก	3.46	.74	4.53	.74	6.95
10.พูดยกย่องไม่พูดล้อเลียนนินทา	3.53	.83	4.53	.51	5.91
11.ยอมรับเหตุผลที่อาจารย์ตักเตือน ไม่ได้เถียง	3.53	.63	4.53	.63	4.58
12.พูดสุภาพ เช่น พูดมีหางเสียงลงท้ายคำด้วยครับ/ค่ะ	3.60	.82	4.33	.61	4.03
รวม	3.61	.14	4.51	.12	13.38
ด้านการกระทำ					
13.ไม่พูดคุยระหว่างเรียน	3.27	.88	4.07	.79	7.48
14.เข้าเรียนและส่งงานตรงเวลา	3.20	.67	4.20	.67	7.24
15.ไม่แสดงอาการล้อเลียน	3.26	1.16	4.20	.94	6.08
16.ฉันเชื่อฟังและทำตามที่อาจารย์สอน	3.60	.73	4.53	.51	7.89
17.เมื่อเห็นอาจารย์ถือของฉันเข้าไปช่วย	3.46	.74	4.60	.63	4.79
18.ฉันไหว้อาจารย์ด้วยความเคารพรัก	3.86	.99	4.60	.63	4.36
รวม	3.44	.25	4.36	.23	15.86

จากตารางที่ 35 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่าง ประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่ออาจารย์ ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะ ความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่ออาจารย์ด้านความรู้สึกลังการทดลองเท่ากับ 4.68 สูงกว่าคะแนน ก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.83 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่ออาจารย์ ด้านการพูดหลังการทดลองเท่ากับ 4.51 ซึ่งสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.61 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่ออาจารย์ ด้านการกระทำหลังการทดลองเท่ากับ 4.36 ซึ่งสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.44 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คุรุวิทยาลัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 36 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่าง
ที่ประเมินตนเองในฐานะเพื่อน ประเมินก่อนและหลังการทดลอง (n=15)

คุณลักษณะความเคารพ ของกลุ่มตัวอย่างในบทบาทที่เป็นเพื่อน (ประเมินตัวเอง)	คะแนนก่อน การทดลอง		คะแนนหลัง การทดลอง		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านความรู้สึกรู้สึก					
1. ฉันสามารถให้คำแนะนำที่ดีกับเพื่อนได้	3.26	.88	4.13	.99	5.24
2. ฉันมีความรับผิดชอบ	3.46	.74	4.40	.50	5.13
3. ฉันไม่แก่งแย่งผู้อื่น	2.73	1.03	4.33	.89	7.48
4. ฉันไว้วางใจได้	3.66	.48	4.44	.63	7.48
5. ฉันเป็นแบบอย่างที่ดี	3.40	.73	4.46	.51	6.95
6. ฉันชักชวนเพื่อนให้ทำสิ่งที่ดี	3.20	1.08	4.53	.63	5.92
รวม	3.28	.31	4.38	.27	8.62
ด้านคำพูด					
7. ฉันพูดแนะนำตักเตือนไม่ให้เพื่อนทำผิด	3.46	.91	4.33	.61	5.24
8. ฉันกล่าวขอโทษเมื่อทำผิด	3.33	.97	4.66	.48	5.73
9. ฉันไม่พูดล้อเลียนเพื่อน	3.33	1.04	4.44	.63	5.17
10. ฉันพูดกับเพื่อนด้วยถ้อยคำสุภาพ	3.60	.91	4.40	.73	5.52
11. ฉันมีความจริงใจและพูดความจริง	3.46	.74	4.53	.63	5.87
12. ฉันพูดให้มีกำลังใจเพื่อน	3.13	.83	4.46	.63	5.73
รวม	3.38	.16	4.47	.11	11.92
ด้านการกระทำ					
13. ฉันรับฟังความเห็นของเพื่อน	3.06	.70	4.26	.79	6.87
14. ฉันช่วยเพื่อนทำงาน	3.66	.89	4.44	.74	5.52
15. ฉันไม่ชวนเพื่อนคุยขณะเรียน	3.13	1.06	4.40	.82	6.14
16. ฉันให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด	3.73	.79	4.46	.63	4.51
17. ฉันแบ่งปันสิ่งของ	3.53	1.12	4.33	.72	4.00
18. ฉันดีกับเพื่อนเสมอ	3.33	.73	4.53	.51	6.00
รวม	3.40	.27	4.44	.09	9.74

จากตารางที่ 36 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะความเคารพที่ตนเองปฏิบัติต่อเพื่อน ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างในฐานะที่เป็นเพื่อนด้านความรู้สึกรู้สึกหลังการทดลองเท่ากับ 4.38 สูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.28 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติต่อเพื่อนด้านคำพูด หลังการทดลองเท่ากับ 4.47 ซึ่งสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติต่อเพื่อนด้านการกระทำหลังการทดลองเท่ากับ 4.53 ซึ่งสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.33 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1.2 ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน

ตารางที่ 37 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองด้านการพูดและการกระทำก่อนและหลังการทดลอง (n=15)

คุณลักษณะความเคารพของ กลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ	ตนเอง		พ่อแม่		อาจารย์		เพื่อน									
	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง								
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
นักเรียนคนที่ 1	3.37	1.58	4.37	1.18	3.89	1.18	4.33	1.16	3.83	.92	4.89	.32	3.94	.93	4.78	.54
นักเรียนคนที่ 2	3.20	.92	4.23	.67	3.72	.57	4.94	.23	3.78	.42	4.78	.42	3.94	.93	4.72	.57
นักเรียนคนที่ 3	4.03	1.03	4.60	.62	3.61	1.14	4.83	.38	3.94	.87	4.72	.46	3.72	.75	4.72	.46
นักเรียนคนที่ 4	3.97	.89	4.73	.52	3.22	1.06	4.33	.76	3.33	.68	4.56	.51	2.28	.82	3.72	.57
นักเรียนคนที่ 5	3.30	.95	4.53	.73	3.56	.70	4.67	.59	3.44	.61	4.67	.48	3.83	.70	4.56	.70
นักเรียนคนที่ 6	3.27	.82	4.03	.96	3.28	.66	4.67	.48	3.28	.75	4.61	.50	2.44	.92	3.83	1.09
นักเรียนคนที่ 7	2.60	.96	3.80	.71	3.72	.82	4.61	.60	3.28	.66	4.56	.51	1.94	.72	3.28	.89
นักเรียนคนที่ 8	3.97	.66	4.87	.43	3.39	1.24	4.22	1.16	3.78	1.16	4.56	.98	3.17	.78	4.56	.51
นักเรียนคนที่ 9	3.37	.76	4.20	.76	3.61	1.14	4.22	.87	4.11	.67	4.61	.60	3.50	.78	3.89	.83
นักเรียนคนที่ 10	3.07	.90	3.70	.75	2.72	.89	3.67	.97	3.39	.97	4.22	.73	2.50	1.20	3.72	.75
นักเรียนคนที่ 11	2.73	1.04	3.60	.77	2.61	1.46	3.56	1.24	3.06	.93	4.11	.75	3.44	.78	4.00	.76
นักเรียนคนที่ 12	4.03	.92	4.77	.43	3.78	1.21	4.61	.60	4.28	.66	4.78	.42	3.61	.69	4.22	.73
นักเรียนคนที่ 13	3.83	.79	4.43	.62	3.39	1.03	3.67	1.02	3.89	.67	4.22	.73	3.11	.90	3.67	.90
นักเรียนคนที่ 14	3.13	.97	4.00	.83	3.67	.84	4.61	.50	3.56	.70	4.56	.51	3.44	.92	4.56	.70
นักเรียนคนที่ 15	3.50	.93	4.23	.67	3.94	1.11	4.22	1.00	3.50	.51	3.94	.72	4.33	1.02	4.67	.68
รวม	3.42	0.46	4.27	0.39	3.47	0.38	4.34	0.42	3.36	0.34	4.51	0.27	3.27	0.69	4.19	0.48
t-test	16.45		10.63		11.20		9.87									

จากตารางที่ 37 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพรายบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และในฐานะที่เป็นเพื่อน ภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างทุกคนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.3 ข้อมูลที่พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของ กลุ่มตัวอย่างรายข้อ

ตารางที่ 38 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่าง
ที่พ่อแม่เป็นผู้ประเมินด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง (n=15)

คุณลักษณะความเคารพ ของกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่เป็นผู้ประเมิน	คะแนนก่อน การทดลอง		คะแนนหลัง การทดลอง		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านการพูด					
1. นักเรียนพูดชื่นชมว่าพ่อแม่ทำงานเก่ง	3.13	1.12	4.13	.99	5.96
2. นักเรียนพูดด้วยความสุภาพไม่ใช้อารมณ์	3.20	1.28	3.86	1.14	5.92
3. นักเรียนกล่าวยกย่องความดีของพ่อแม่	3.46	1.03	4.13	.96	5.29
4. นักเรียนพูดความจริงกับพ่อแม่ไม่โกหก	3.00	.65	3.86	.70	5.24
5. นักเรียนพูดถึงพระคุณของพ่อแม่	3.66	1.29	4.00	1.00	2.64
6. นักเรียนพูดกับพ่อแม่ด้วยความเคารพนับถือ	3.73	1.03	4.46	.91	4.78
รวม	3.22	.21	4.00	.18	11.19
ด้านการกระทำ					
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	t-test
7. นักเรียนเชื่อฟังและทำตามที่พ่อแม่สอน	3.20	.94	4.13	.83	7.89
8. นักเรียนปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	3.53	1.24	4.00	1.13	3.50
9. นักเรียนไม่ได้เถียงพ่อแม่	2.89	.83	3.36	.82	4.78
10. นักเรียนไม่แสดงอาการหงุดหงิด เมื่อไม่พอใจพ่อแม่	2.86	1.06	3.66	.81	4.58
11. นักเรียนเอาใจใส่การเรียนและสอบผ่านทุกวิชา	2.60	.98	3.86	.99	10.71
12. นักเรียนกราบเท้าพ่อแม่ทุกวัน	2.33	1.44	3.06	1.33	4.78
รวม	2.85	.37	3.74	.34	12.08

จากตารางที่ 38 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่เป็นผู้ประเมิน ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อเพื่อนด้านคำพูดหลังการทดลองเท่ากับ 4.00 สูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อเพื่อนด้านการกระทำหลังการทดลองเท่ากับ 4.41 สูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.44 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 39 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่าง
ที่อาจารย์เป็นผู้ประเมินด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง (n=15)

คุณลักษณะความเคารพ ของกลุ่มตัวอย่างที่อาจารย์เป็นผู้ประเมิน	คะแนนก่อน การทดลอง		คะแนนหลัง การทดลอง		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านคำพูด					
1. ขอขอบคุณเมื่ออาจารย์ให้คำแนะนำ	2.20	0.94	3.86	0.83	8.91
2. ขออนุญาตเมื่อต้องการลุกจากที่	2.20	0.77	3.80	0.94	6.80
3. พูดความจริงไม่โกหก	3.06	0.88	4.46	0.63	5.95
4. พูดยกย่องไม่พูดล้อเลียนนินทา	2.40	0.63	3.60	0.56	6.87
5. ยอมรับเหตุผลที่อาจารย์ตักเตือน ไม่ได้เถียง	2.00	0.9288	3.86	0.51	8.67
6. พูดสุภาพเช่นพูดมีหางเสียงลงท้ายคำด้วยครับ/ค่ะ	2.13	0.99	4	0.63	7.59
รวม	2.42	.36	3.98	.24	18.56
ด้านการกระทำ					
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	t-test
7. ไม่พูดคุยกะหว่างเรียน	1.93	0.88	3.40	0.73	8.87
8. เข้าเรียนและส่งงานตรงเวลา	1.93	1.09	3.66	0.98	10.45
9. ไม่แสดงอาการล้อเลียน	2.66	0.61	3.60	0.63	5.13
10. เชื่อฟังและทำตามที่อาจารย์สอน	3.20	0.770	4.53	0.51	8.36
11. เมื่อเห็นอาจารย์ถือของก็เข้ามาช่วย	2.33	1.33	3.86	1.12	5.99
12. ไหว้อาจารย์ด้วยความเคารพรัก	4.40	0.63	5.00	0	3.67
รวม	2.88	.88	4.47	.56	7.56

จากตารางที่ 39 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่าง
ที่อาจารย์เป็นผู้ประเมิน ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่าง
มีต่ออาจารย์ด้านคำพูดหลังการทดลองเท่ากับ 3.98 สูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 2.42
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่ออาจารย์
ด้านการกระทำหลังการทดลองเท่ากับ 4.47 สูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 2.88
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 40 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่เพื่อนเป็นผู้ประเมินด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง (n=15)

คุณลักษณะความเคารพ ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อเพื่อน	คะแนนก่อน การทดลอง		คะแนนหลัง การทดลอง		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านความรู้สึก	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	t-test
1. เพื่อนสามารถให้คำแนะนำที่ดีได้	3.53	.91	4.26	.79	6.20
2. เพื่อนมีความรับผิดชอบ	3.53	1.18	4.33	.86	3.95
3. เพื่อนไม่แก้งผู้อื่น	2.93	1.03	3.93	.99	5.52
4. เพื่อนไว้ใจได้	3.20	1.14	4.26	.70	4.67
5. เพื่อนเป็นแบบอย่างที่ดี	3.20	1.12	4.00	.73	4.58
6. เพื่อนชักจูงให้ทำสิ่งที่ดี	3.60	1.04	4.60	.73	4.18
รวม	3.32	.26	4.17	.24	16.31
ด้านคำพูด	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	t-test
7. เพื่อนพูดแนะนำตักเตือนไม่ให้ทำผิด	3.27	1.01	4.20	1.01	4.58
8. เพื่อนกล่าวขอโทษเมื่อทำผิด	3.20	.77	4.00	.65	3.59
9. เพื่อนไม่พูดล้อเลียน	2.93	1.53	4.06	1.09	3.90
10. เพื่อนพูดความจริงและไม่นินทาให้ร้ายลับหลัง	3.13	1.06	4.20	.86	5.17
11. เพื่อนพูดกับฉันด้วยถ้อยคำสุภาพ	3.46	1.11	4.20	.73	4.78
12. เพื่อนพูดให้มีความกำลังใจ	3.33	1.16	4.40	.73	4.29
รวม	3.18	.22	4.11	.17	12.36
ด้านการกระทำ	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	t-test
13. เพื่อนรับฟังความเห็นของฉัน	2.93	.79	4.06	.88	12.47
14. เพื่อนให้คำแนะนำที่ดีแก่ฉัน	3.40	.91	4.46	.74	5.17
15. เพื่อนไม่ชวนฉันคุยขณะเรียน	3.20	1.14	4.06	.79	4.51
16. เพื่อนให้อภัยเมื่อฉันทำผิด	3.46	.99	4.26	.88	4.58
17. เพื่อนแบ่งปันสิ่งของแก่ฉัน	3.53	.99	4.46	.63	5.13
18. เพื่อนดีกับฉันเสมอ	3.80	1.20	4.53	.51	3.21
รวม	3.34	.26	4.28	.13	12.18

จากตารางที่ 40 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะความเคารพที่เพื่อนเป็นผู้ประเมิน ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่เพื่อนเป็นผู้ประเมินด้านความรู้สึกหลังการทดลองเท่ากับ 4.17 สูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.32 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่เพื่อน
ประเมินด้านการพูดหลังการทดลองเท่ากับ 4.11 สูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 3.18
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่เพื่อน
เป็นผู้ประเมินด้านการกระทำหลังการทดลองเท่ากับ 4.28 ซึ่งสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลอง
เท่ากับ 3.34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1.4 ข้อมูลที่พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างรายบุคคล

ตารางที่ 41 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนประเมินกลุ่มตัวอย่างด้านการพูดและการกระทำก่อนและหลังการทดลอง (n=15)

คุณลักษณะความเคารพของกลุ่ม ตัวอย่างที่ถูกประเมินโดย	พ่อแม่				อาจารย์				เพื่อน			
	คะแนนก่อน การทดลอง		คะแนนหลัง การทดลอง		คะแนนก่อน การทดลอง		คะแนนหลัง การทดลอง		คะแนนก่อน การทดลอง		คะแนนหลัง การทดลอง	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
นักเรียนคนที่ 1	2.83	1.52	3.67	.98	3.83	.92	4.89	.32	3.61	.91	4.89	.32
นักเรียนคนที่ 2	1.92	.66	2.83	.93	3.78	.42	4.78	.42	2.44	.61	4.22	.64
นักเรียนคนที่ 3	3.17	.57	3.67	.49	3.94	.87	4.72	.46	3.67	.76	4.61	.60
นักเรียนคนที่ 4	3.92	.66	4.67	.49	3.33	.68	4.56	.51	3.28	.66	4.78	.42
นักเรียนคนที่ 5	3.42	.51	4.58	.51	3.44	.61	4.67	.48	3.78	.64	4.89	.32
นักเรียนคนที่ 6	4.17	.71	4.67	.49	3.28	.75	4.61	.50	3.50	.70	4.33	.90
นักเรียนคนที่ 7	2.58	.51	3.58	.51	3.28	.66	4.56	.51	2.44	.78	3.83	.51
นักเรียนคนที่ 8	3.00	1.12	3.67	1.15	3.78	1.16	4.56	.98	4.17	.92	4.83	.51
นักเรียนคนที่ 9	3.08	1.08	4.17	.93	4.11	.67	4.61	.60	2.94	.80	4.22	.64
นักเรียนคนที่ 10	3.08	.79	3.67	.49	3.39	.97	4.22	.73	2.89	.75	3.83	.51
นักเรียนคนที่ 11	1.25	.45	2.25	.45	3.06	.93	4.11	.75	2.94	.53	3.89	.47
นักเรียนคนที่ 12	3.08	.51	4.08	.51	4.28	.66	4.78	.42	4.44	.61	5.00	.00
นักเรียนคนที่ 13	3.33	1.15	3.92	1.16	3.89	.67	4.22	.73	3.61	.91	4.33	.68
นักเรียนคนที่ 14	3.58	.51	4.58	.51	3.56	.70	4.56	.51	3.44	.70	4.72	.46
นักเรียนคนที่ 15	3.17	.93	4.00	.00	3.50	.51	3.94	.72	3.44	.61	3.67	.59
รวม	3.03	.72	3.86	.67	3.63	.34	4.51	.27	3.37	.56	4.40	.44
t-test		14.72				10.51				9.92		

จากตารางที่ 41 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพรายบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่าง ภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างรายบุคคลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.5 ข้อมูลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินตนเองและที่ผู้อื่นประเมินก่อนและหลังการทดลอง ตารางที่ 42 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพ่อแม่ ประเมินโดยตนเองและพ่อแม่เป็นผู้ประเมินกลุ่มตัวอย่างด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง (n=15)

คุณลักษณะความเคารพของ กลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพ่อแม่	ประเมินโดยตนเอง				ประเมินโดยพ่อแม่			
	คะแนนก่อนการทดลอง		คะแนนหลังการทดลอง		คะแนนก่อนการทดลอง		คะแนนหลังการทดลอง	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
นักเรียนคนที่ 1	3.89	1.18	4.33	1.18	2.83	1.52	3.67	.98
นักเรียนคนที่ 2	3.72	.57	4.94	.23	1.92	.66	2.83	.93
นักเรียนคนที่ 3	3.61	1.14	4.83	.38	3.17	.57	3.67	.49
นักเรียนคนที่ 4	3.22	1.06	4.33	.76	3.92	.66	4.67	.49
นักเรียนคนที่ 5	3.56	.70	4.67	.59	3.42	.51	4.58	.51
นักเรียนคนที่ 6	3.28	.66	4.67	.48	4.17	.71	4.67	.49
นักเรียนคนที่ 7	3.72	.82	4.61	.60	2.58	.51	3.58	.51
นักเรียนคนที่ 8	3.39	1.24	4.22	1.16	3.00	1.12	3.67	1.15
นักเรียนคนที่ 9	3.61	1.14	4.22	.87	3.08	1.08	4.17	.93
นักเรียนคนที่ 10	2.72	.89	3.67	.97	3.08	.79	3.67	.49
นักเรียนคนที่ 11	2.61	1.46	3.56	1.24	1.25	.45	2.25	.45
นักเรียนคนที่ 12	3.78	1.21	4.61	.60	3.08	.51	4.08	.51
นักเรียนคนที่ 13	3.39	1.03	3.67	1.02	3.33	1.15	3.92	1.16
นักเรียนคนที่ 14	3.67	.84	4.61	.50	3.58	.51	4.58	.51
นักเรียนคนที่ 15	3.94	1.11	4.22	1.00	3.17	.93	4.00	.00
รวม	3.47	.38	4.34	.42	3.03	.72	3.86	.67
t-test	9.96				14.72			

จากตารางที่ 42 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อพ่อแม่ประเมินโดยกลุ่มตัวอย่างและประเมินโดยพ่อแม่ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 43 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ออาจารย์
ประเมินโดยตนเองและอาจารย์เป็นผู้ประเมินกลุ่มตัวอย่างด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง (n=15)

คุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่ออาจารย์	ประเมินโดยตนเอง				ประเมินโดยอาจารย์			
	คะแนนก่อนการทดลอง		คะแนนหลังการทดลอง		คะแนนก่อนการทดลอง		คะแนนหลังการทดลอง	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
นักเรียนคนที่ 1	3.83	.92	4.89	.32	3.83	.92	4.89	.32
นักเรียนคนที่ 2	3.78	.42	4.78	.42	3.78	.42	4.78	.42
นักเรียนคนที่ 3	3.94	.87	4.72	.46	3.94	.87	4.72	.46
นักเรียนคนที่ 4	3.33	.68	4.56	.51	3.33	.68	4.56	.51
นักเรียนคนที่ 5	3.44	.61	4.67	.48	3.44	.61	4.67	.48
นักเรียนคนที่ 6	3.28	.75	4.61	.50	3.28	.75	4.61	.50
นักเรียนคนที่ 7	3.28	.66	4.56	.51	3.28	.66	4.56	.51
นักเรียนคนที่ 8	3.78	1.16	4.56	.98	3.78	1.16	4.56	.98
นักเรียนคนที่ 9	4.11	.67	4.61	.60	4.11	.67	4.61	.60
นักเรียนคนที่ 10	3.39	.97	4.22	.73	3.39	.97	4.22	.73
นักเรียนคนที่ 11	3.06	.93	4.11	.75	3.06	.93	4.11	.75
นักเรียนคนที่ 12	4.28	.66	4.78	.42	4.28	.66	4.78	.42
นักเรียนคนที่ 13	3.89	.67	4.22	.73	3.89	.67	4.22	.73
นักเรียนคนที่ 14	3.56	.70	4.56	.51	3.56	.70	4.56	.51
นักเรียนคนที่ 15	3.50	.51	3.94	.72	3.50	.51	3.94	.72
รวม	3.63	.34	4.51	.27	3.63	.34	4.51	.27
t-test			10.51				10.51	

จากตารางที่ 43 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพที่มีต่ออาจารย์ประเมินโดยกลุ่มตัวอย่างและประเมินโดยอาจารย์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 44 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ออาจารย์
ประเมินโดยตนเองและอาจารย์เป็นผู้ประเมินกลุ่มตัวอย่างด้านคำพูดและด้านการกระทำก่อนและหลังการทดลอง (n=15)

คุณลักษณะความเคารพของกลุ่ม ตัวอย่างที่มีต่ออาจารย์	ประเมินโดยตนเอง				ประเมินโดยเพื่อน			
	คะแนนก่อนการทดลอง		คะแนนหลังการทดลอง		คะแนนก่อนการทดลอง		คะแนนหลังการทดลอง	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
นักเรียนคนที่ 1	3.94	.93	4.78	.54	3.61	.91	4.89	.32
นักเรียนคนที่ 2	3.94	.93	4.72	.57	2.44	.61	4.22	.64
นักเรียนคนที่ 3	3.72	.75	4.72	.46	3.67	.76	4.61	.60
นักเรียนคนที่ 4	2.28	.82	3.72	.57	3.28	.66	4.78	.42
นักเรียนคนที่ 5	3.83	.70	4.56	.70	3.78	.64	4.89	.32
นักเรียนคนที่ 6	2.44	.92	3.83	1.09	3.50	.70	4.33	.90
นักเรียนคนที่ 7	1.94	.72	3.28	.89	2.44	.78	3.83	.51
นักเรียนคนที่ 8	3.17	.78	4.56	.51	4.17	.92	4.83	.51
นักเรียนคนที่ 9	3.50	.78	3.89	.83	2.94	.80	4.22	.64
นักเรียนคนที่ 10	2.50	1.20	3.72	.75	2.89	.75	3.83	.51
นักเรียนคนที่ 11	3.44	.78	4.00	.76	2.94	.53	3.89	.47
นักเรียนคนที่ 12	3.61	.69	4.22	.73	4.44	.61	5.00	.00
นักเรียนคนที่ 13	3.11	.90	3.67	.90	3.61	.91	4.33	.68
นักเรียนคนที่ 14	3.44	.92	4.56	.70	3.44	.70	4.72	.46
นักเรียนคนที่ 15	4.33	1.02	4.67	.68	3.44	.61	3.67	.59
รวม	3.27	.69	4.19	.48	3.37	.56	4.40	.44
t-test			9.2				9.92	

จากตารางที่ 44 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อเพื่อนประเมินโดยกลุ่มตัวอย่างและประเมินโดยเพื่อนหลังการทดลอง
สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 46 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่มีต่อ
อาจารย์ประเมินโดยนักเรียนและอาจารย์ (n=15)

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่ออาจารย์		
	นักเรียนประเมิน ตนเอง	อาจารย์ประเมินนักเรียน
นักเรียนคนที่ 1	รู้สึกว่ารักอาจารย์มากขึ้นเลยคะ รู้ว่าอาจารย์รักเรามากกว่าคะ Love อาจารย์มากที่สุดในโลกเลยๆๆๆ	มีคำขอบคุณ การขออนุญาต ยอมรับฟังเหตุผลจากครู และเพื่อนมากขึ้น พูดความจริงพูดสุภาพมากขึ้น นักเรียนพูดคุยระหว่างเรียนน้อยลง เชื่อฟังครูมากขึ้น มีความรักและมีน้ำใจกับครูมากขึ้น
นักเรียนคนที่ 2	รักครูมากกว่าเดิมคะ รักครูมากๆๆๆๆ	มีคำขอบคุณมากขึ้นเมื่อครูและผู้อื่นให้คำแนะนำ การขออนุญาต การยอมรับฟังเหตุผลการตักเตือน พูดสุภาพดีขึ้นกว่าเดิม คุยระหว่างเรียนน้อยลง กล้าแสดงความคิดเห็นและโต้ตอบอย่างมีเหตุผลเรียนดีขึ้น
นักเรียนคนที่ 3	เชื่อฟังและทำตามที่อาจารย์สั่งสอน	มีทักษะด้านการพูดขออนุญาต ขอบคุนยอมรับฟังเหตุผล เชื่อฟังครูและพ่อแม่มากขึ้น มีอริยาไคยดีมีน้ำใจ
นักเรียนคนที่ 4	รู้สึกรักอาจารย์มากขึ้น และอยากตอบแทนท่านบ้าง	เชื่อฟังครูมากขึ้น มีเหตุผลดีขึ้น มีน้ำใจดีขึ้น รู้หน้าที่ มีวินัย ปฏิบัติตนดีขึ้น
นักเรียนคนที่ 5	รักครูมากขึ้นและครูก็รักเราด้วย	นักเรียนมีการพัฒนาการด้านกระบวนการพูด การยอมรับฟังเหตุผล การปฏิบัติตนด้านอารมณ์ สังคม ความมีน้ำใจ ต่อครูและผู้อื่นดีขึ้น คำพูดมีหางเสียคำว่าคะมากขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น คุยน้อยลงระหว่างเรียน
นักเรียนคนที่ 6	อาจารย์เป็นคนดี ความเปลี่ยนแปลงคือนิสัยและการพูดจา	มีคำขอบคุณเมื่อได้รับการแนะนำจากครู การรับซองจากครู มีการขออนุญาตครูก่อนลุกจากที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นและไม่ได้เถียงครู กล้าแสดงออก กล้าซักถามและตอบโต้กับครูด้วยเหตุผล

นักเรียน	นักเรียนประเมินตนเอง	อาจารย์ประเมินนักเรียน
นักเรียนคนที่ 7	รู้สึกที่อาจารย์ทุกคนหวังดีกับลูกศิษย์	นักเรียนมีมารยาทในการพูด ทำความเคารพ ความมีเหตุผลของนักเรียนมีมากขึ้น
นักเรียนคนที่ 8	วันนี้ฉันได้ไหวครู... และครู... ฉันรู้สึกว่าครูทุกคนรักพวกเราทุกคน	มีทักษะการพูด ขอบคุณของนักเรียนดีขึ้นทั้งหมด ส่วนการปฏิบัติตนก็ดีขึ้นทั้งหมด กล้าพูด กล้าแสดงออก มีเหตุผลมากขึ้น มีน้ำใจมากขึ้น
นักเรียนคนที่ 9	รักครูมากขึ้น มากครับ	นักเรียนมีพัฒนาการด้านการพูดจาไพเราะมากขึ้น รู้จักเกรงใจผู้อื่นมากขึ้น
นักเรียนคนที่ 10	รักครูทุกคน ขอขอบคุณครูหลายๆๆๆๆเลยครับ	การขอบคุณ การขออนุญาตครู มีเหตุผลมากขึ้น กล้าแสดงออกมากขึ้น
นักเรียนคนที่ 11	เมื่อเห็นอาจารย์ถือของ ฉันเข้าไปช่วย	การพูดมีลักษณะที่ดีขึ้นตั้งแต่ข้อ 1-6 มีคุณลักษณะความเคารพด้านการปฏิบัติข้อ 7-12 มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น
นักเรียนคนที่ 12	รู้สึกว่ารักอาจารย์มากขึ้น	กล้าพูด กล้าแสดงออก คำพูดสุภาพขึ้น เด็กมีน้ำใจช่วยเหลืองานโรงเรียนและผู้อื่นมากขึ้น มีคำขอบคุณขอโทษ ครบจากนักเรียนมากขึ้น
นักเรียนคนที่ 13	รักครูๆๆ อาจารย์ช่วยสั่งสอนฉันมา ขอขอบคุณอาจารย์ครับ	เด็กกล้าแสดงออก ช่วยเหลืองานครูมากขึ้น มีความรับผิดชอบ มีเหตุผลมากขึ้น
นักเรียนคนที่ 14	ช่วยอาจารย์ทำงานหรือช่วยถือของ มีความรับผิดชอบมากขึ้น	เด็กกล้าแสดงออก ช่วยเหลืองานครูมากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อมากขึ้น การพูดการปฏิบัติดีขึ้นกว่าเดิม
นักเรียนคนที่ 15	รักครูอาจารย์มากที่สุด รักหลายๆๆๆๆๆๆที่สุดครับ	การพูดมีน้ำเสียงที่นุ่มนวลขึ้น รู้กาลเทศะในการพูดมากขึ้น คำพูดสุภาพขึ้น มีการปฏิบัติในเรื่องของมารยาทการพูดการฟังดีขึ้น

จากตารางที่ 46 พบว่า นักเรียนรู้ว่าอาจารย์มีพระคุณ รู้ว่าที่อาจารย์ว่ากล่าวตักเตือนนั้นเป็นเพราะความรักความปรารถนาดีต่อนักเรียน จึงทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนเองรักอาจารย์มากขึ้นกว่าเดิม รวมถึงการแสดงออกด้วยการพูดและปฏิบัติกับอาจารย์ดีขึ้น ให้ความช่วยเหลืออาจารย์มากขึ้น ส่วนอาจารย์สะท้อนว่านักเรียนกล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็นกับอาจารย์มากขึ้น ยอมรับความคิดเห็นและมีเหตุผล พูดจาสุภาพไพเราะมากขึ้น รวมถึงการที่นักเรียนมีน้ำใจและช่วยเหลืออาจารย์มากขึ้น

ตารางที่ 47 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน
ประเมินโดยนักเรียนและเพื่อน (n=15)

	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน	
	นักเรียนประเมินตนเอง	เพื่อนประเมินนักเรียน
นักเรียนคนที่ 1	รักเพื่อนมากขึ้น	เพื่อนเป็นคนดี
นักเรียนคนที่ 2	รักเพื่อนมากขึ้น	มีความช่วยเหลือ ชยันทำงาน
นักเรียนคนที่ 3	ฉันดีกับเพื่อน	เพื่อนเปลี่ยนแปลงทางด้านนิสัยดีขึ้นและ เพื่อนให้คำแนะนำที่ดี
นักเรียนคนที่ 4	มีความรับผิดชอบ	เอาแต่ใจน้อยลงคะ
นักเรียนคนที่ 5	รักเพื่อนมากขึ้น	ดีขึ้นมากเลยคะ
นักเรียนคนที่ 6	รักเพื่อนมากขึ้น	เพื่อนมีความรักกับฉันและเข้าใจฉันและเป็น เพื่อนที่ดีกับฉันและให้อภัยฉันเวลาฉันทำไม่ ดีกับเขาหรือว่าเขา
นักเรียนคนที่ 7	ช่วยเพื่อนทำงาน	เพื่อนดีขึ้น
นักเรียนคนที่ 8	ผมรู้จักให้อภัยเพื่อน	เพื่อนมีน้ำใจ
นักเรียนคนที่ 9	ฉันรักเพื่อนมากขึ้น	มีน้ำใจมากขึ้นและมีความรับผิดชอบ
นักเรียนคนที่ 10	ดีกว่าเดิมรักเพื่อนมากขึ้น	เป็นคนที่มีความรับผิดชอบมากขึ้น
นักเรียนคนที่ 11	รักเพื่อนมากขึ้น ๆ ครับ	แบ่งปันสิ่งของให้ฉัน
นักเรียนคนที่ 12	รักเพื่อนมากขึ้นเพราะเพื่อนดีกับ ฉัน	ช่วยเพื่อนทำงาน
นักเรียนคนที่ 13	รักเพื่อนมากขึ้นเป็นห่วงเพื่อน	แบ่งปันสิ่งของให้ฉัน
นักเรียนคนที่ 14	รักเพื่อนมากขึ้นและเพื่อนก็รักเรา	เข้าใจฉันมากขึ้น
นักเรียนคนที่ 15	ความเข้าใจกันและให้ใจกัน	การเข้าใจกันและการพูดจาที่ไม่พูดล้อเลียน

จากตารางที่ 47 พบว่า นักเรียนรักเพื่อนมากขึ้น มีความเข้าใจกันเป็นห่วงกันมากขึ้น ส่วนเพื่อนสะท้อนว่านักเรียนมีความเข้าใจกันให้อภัยกันมากขึ้น เอาแต่ใจน้อยลง ล้อเลียนเพื่อนน้อยลง มีน้ำใจให้ความช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 48 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่นักเรียนเขียนสะท้อนตนเอง (n=15) (ได้มีการปรับคำที่นักเรียนเขียนผิดให้เป็นคำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย)

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการเรียนรู้ของนักเรียน	
ฉันทายกบอกว่า	
นักเรียน คนที่ 1	ฉันเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากรักเพื่อนมากกว่าเดิมค่ะ ฉันรักพ่อแม่มากขึ้น ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้านทุกวัน ฉันเข้าใจอาจารย์ดีมากขึ้น อยากให้อาจารย์สอนพวกเรานาน ๆ ฉันอยากบอกว่า อยากให้อาจารย์สอนเราอีกสักพัก อยากให้ครูสอนเราไปนาน ๆ รักครูมากแล้วรักคนอื่น มองโลกที่ดีมากขึ้นค่ะ
นักเรียน คนที่ 2	ฉันรู้สึกว่ารักอาจารย์มากขึ้นและรู้สึกเป็นห่วงอาจารย์ เนื่องจากขอโทษอาจารย์ ฉันรู้สึกรักพ่อแม่มากขึ้น เป็นห่วงพ่อแม่ เนื่องจากบอกความในใจ ฉันรักเพื่อนมากกว่าเดิมและรู้สึกเป็นห่วงเพื่อน เนื่องจากเข้าใจกัน ฉันอยากบอกว่า ฉันรักพ่อแม่ทุกวันและรักเพื่อนทุกวัน รักอาจารย์ทุกวันและทำให้ฉัน รู้จักรักเพื่อนมากและทำให้เราเป็นคนดีเข้าใจกัน และเรามีความรับผิดชอบมากขึ้นและ คอยช่วยเหลือเพื่อนเสมอและรู้สึกว่าตัวฉันเองรักทุกคนมากขึ้น และรู้สึกว่าตัวฉันก็มีดีกับเขาจะ
นักเรียน คนที่ 3	นิสัยของฉันเปลี่ยนแปลงเนื่องจากคุณครูให้การอบรมสั่งสอนอย่างดี ฉันพูดสุภาพเนื่องจากครูสอนให้พูดไพเราะคะ ฉันไม่แก๊งเพื่อน เนื่องจากการแก๊งเพื่อนไม่ทำให้สนุก ฉันอยากบอกว่า ดีใจที่มีคุณครูที่ช่วยอบรมสั่งสอนให้ทำแต่สิ่งที่ดี ๆ และทำให้เข้าใจเพื่อน ให้เราเป็นเด็กดีต่อพ่อแม่และคุณครู และทำให้รู้จักรักคนอื่นที่มีพระคุณต่อเรา ฉันก็อยากบอกรัก คุณครูที่มีความอดทนในการสอน เมื่อเราทำผิดคุณครูก็สอน และให้ความรักความเอาใจใส่ของคุณครู มีให้พวกเราจนถึงทุกวันนี้
นักเรียน คนที่ 4	ฉันเริ่มรักเพื่อน เนื่องจากได้ความรู้และเนื้อหาสาระ ฉันเริ่มเปลี่ยนแปลงนิสัย เนื่องจากมันไม่ดีและเพื่อนจะรักเรา ฉันเริ่มเปลี่ยนแปลงความเอาแต่ใจ เนื่องจากเริ่มรู้ว่าความเอาแต่ใจมากเพื่อนก็จะไม่รักเรา ฉันอยากบอกว่า ฉันรู้สึกว่าเริ่มช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เพราะว่าพ่อแม่ก็เหนื่อยเราต้อง ช่วยพ่อแม่ทำงาน เพราะท่านมีพระคุณต่อเรามาก เราต้องตอบแทนพระคุณและเราต้องเชื่อพ่อแม่ พ่อแม่บอกระไรก็ทำ และรู้สึกว่ารักเพื่อนมาก
นักเรียน คนที่ 5	ฉันพูดดีกับเพื่อน เนื่องจากเพื่อนเป็นคนที่เข้าใจเรา ฉันรักเพื่อนมากขึ้น เนื่องจากเพื่อนพูดดีและเข้าใจ ฉันแบ่งปันของใช้ให้คนที่ไม่มีใช้ ฉันอยากบอกว่า ทำให้เรานิสัยไม่เหมือนเดิมและรักเพื่อนมากและเชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่และ ครูอาจารย์ และเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน ๆ และเป็นเด็กดีของคุณครู

นักเรียน คนที่ 6	ฉันได้มีการปรับเปลี่ยนนิสัยและการพูด เนื่องจากมีอาจารย์ที่ดีและเพื่อนที่ดี ฉันไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและไม่หนีเรียน เนื่องจากอาจารย์คอยตักเตือน ฉันเคารพพ่อแม่และเคารพครูอาจารย์มากขึ้น เนื่องจากอาจารย์เป็นคนดี มีความสามารถ ฉันอยากบอกว่า ฉันมีความสุขมาก ที่ได้เพื่อนที่ดีและอาจารย์ที่เป็นห่วงอย่างนี้ ขอขอบคุณ มากค่ะที่เป็นห่วงตลอดเวลา
นักเรียน คนที่ 7	ฉันได้รักพ่อแม่ ครูอาจารย์และเพื่อน เนื่องจากได้เข้าใจกันและกัน ฉันรู้สึกว่าคุณเข้าใจคนอื่นมากขึ้น เพราะเราทุกคนได้อยู่ร่วมกัน ฉันมีความสุขมากขึ้น เนื่องจากฉันทำโครงการนี้รู้สึกมีความสุข ฉันอยากบอกว่า ฉันรักทุกคนที่เคยรู้จักและอยากเรียนโครงการคุณนี้ไปตลอดเพราะ มันเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในเด็กนักเรียนชั้นม. 1.ทุกคน
นักเรียน คนที่ 8	ฉันรักเพื่อน รักพ่อแม่ รักครูมากขึ้น เนื่องจากวันนั้นที่แม่เพื่อนมาอธิบายให้ฟัง ฉันรักครูมากขึ้น เนื่องจากที่กลุ่มอาจารย์ได้จัดให้อาจารย์ ฉันรักเพื่อนทุกคนมากขึ้น เนื่องจากได้พูดขอโทษและขอบคุณเพื่อน ฉันอยากบอกว่า รักเพื่อนมากนะ รักพ่อแม่มากและรักครูด้วยค่ะ
นักเรียน คนที่ 9	ฉันรักเพื่อนมากขึ้น เนื่องจากเพื่อนช่วยเหลือเรามากขึ้น ฉันสนใจการเรียนมากขึ้น เนื่องจากครูสอนให้เราเป็นคนดีและสามัคคีกัน ฉันรักพ่อแม่มากขึ้น เนื่องจากพ่อแม่สอนให้เราเป็นคนดี ฉันอยากบอกว่า การทำโครงการคุณธรรมเป็นสิ่งที่ดี ทำให้เพื่อนสามัคคี และรักกันมากขึ้น และทำให้เพื่อนเข้าใจกันมากขึ้น และทำให้เพื่อนรักกันมากขึ้น
นักเรียน คนที่ 10	ฉันไม่โดดเรียน เนื่องจากอาจารย์สั่งสอน ฉันรักพ่อแม่มากขึ้น..... เนื่องจากพ่อแม่ให้กำเนิดเรา ฉันรักเพื่อนมากขึ้น เนื่องจากได้รู้ว่าเพื่อนดีกับเรามาก ฉันอยากบอกว่า 1. รักครูทุก ๆ คนเลยครับ 4. เป็นคนใจเย็นมากขึ้น 2. รักพ่อแม่มากเลยครับ 5. มีความรับผิดชอบ 3. รักเพื่อนครับ 6. ไม่แก๊งเพื่อน
นักเรียน คนที่ 11	ฉันเปลี่ยนอารมณ์ เนื่องจากได้อยู่กับเพื่อนจนต้องปรับเปลี่ยนอารมณ์ ฉันการพูด เนื่องจากอยู่กับเพื่อนต้องพูดดีพูดสุภาพจนติดเป็นนิสัย ฉันการปฏิบัติต่อเพื่อน เนื่องจากปฏิบัติกับเพื่อนจนชินและคุณครูก็สอนให้ทำ ฉันอยากบอกว่า ผมปฏิบัติดีขึ้นกว่าเดิมมาก พูดมีหางเสียงพูดสุภาพขึ้น อารมณ์จากที่ ผมอารมณ์โมโหร้าย กลายเป็นไม่ค่อยโมโห มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใสและไม่มีอารมณ์สูงกว่าความคิด
นักเรียน คนที่ 12	ฉันพูดสุภาพมากขึ้นและชอบช่วยคนอื่น เนื่องจากเราอยากเปลี่ยนแปลงนิสัย ฉันปฏิบัติตามคำสอนอาจารย์และพ่อแม่ของเราเนื่องจากเราอยากเปลี่ยนแปลงเพราะ อยากทำตามทีพ่อแม่หรืออาจารย์

	(ต่อ) ฉันไม่ชอบเล่นเกมคอมพิวเตอร์ออนไลน์ เนื่องจากเราอยากเปลี่ยนแปลงเพราะไม่ชอบ
	ฉันอยากบอกว่า เราชักอาจารย์มากที่สุดและรักพ่อแม่มากที่สุด และให้ผมมีความรับผิดชอบไม่เอาแต่ใจตัวเองแล้วขอช่วยเหลืออาจารย์มากขึ้น
นักเรียนคนที่ 13	ฉันให้การเอาใจใส่พ่อแม่มากขึ้น เนื่องจากพ่อแม่เป็นคนดีกับฉันมาตลอด การพูด ฉันไม่พูดมึงกับเพื่อน การปฏิบัติต่อเพื่อนเนื่องจากครูสอนให้ทำดี ฉันอยากบอกว่า ผมปฏิบัติดีขึ้นมากกับพ่อแม่และอาจารย์ พ่อแม่ทำให้ผมเป็นคนที่ดี และอาจารย์ของผมช่วยสั่งสอนผมให้เป็นคนดี แล้วอาจารย์ทำให้มีอารมณ์ที่ไม่โมโหอารมณ์ดีขึ้น
นักเรียนคนที่ 14	ผมช่วยพ่อแม่ทำงานทุก ๆ วัน ผมจะตั้งใจเรียนหนังสือให้เก่ง ๆ ฉันอยากบอกว่า ผมช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านทุกวันและผมจะตั้งใจเรียนหนังสือทุก ๆ วัน
นักเรียนคนที่ 15	ฉันให้การเอาใจใส่พ่อแม่มากขึ้น ฉันดีใจที่ได้ไหว้ครู เนื่องจากครูเป็นคนให้ความรู้ ฉันอยากบอกว่า ผมรักพ่อแม่ที่สุดและรักมาก และพ่อแม่ก็เป็นคนที่ให้กำเนิดเราและก็อยากจะทำดี...ว่า ว่าครู...ให้ความรู้พวกเรา

จากตารางที่ 48 พบว่า ในภาพรวมหลังการเรียนรู้นักเรียนมีคุณลักษณะความเคารพต่อตนเองสูงขึ้น เอาแต่ใจตนเองน้อยลง ช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจกับสิ่งที่ตนเองได้พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น รู้ว่าตนเองเป็นคนสำคัญเป็นที่รักของพ่อแม่ ของอาจารย์และของเพื่อน จึงทำให้นักเรียนรู้สึกมีความสุข และอยากจะทำสิ่งดี ๆ เหล่านี้คงอยู่และตั้งใจจะทำสิ่งดี ๆ ต่อไป

นอกจากนี้นักเรียนสะท้อนว่าโครงการคุณธรรมทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่มีต่อพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนเปลี่ยนไป คือรักและเข้าใจพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนมากขึ้น การพูดและการปฏิบัติต่อพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนดีขึ้น พูดไพเราะขึ้น ให้ความช่วยเหลือมีน้ำใจกับพ่อแม่อาจารย์ และเพื่อนมากขึ้น และนักเรียนมีความรู้สึกที่อยากจะเรียนโครงการคุณธรรมนี้ไปตลอดเพราะมันเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตัวอย่างการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน
ในเว็บบล็อก

ในความรู้สึกของฉัน ฉันเป็นอย่างไร

“ไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด”

“ฉันมีความมั่นใจสูงเชื่อฟังคำสอนของอาจารย์และพ่อแม่”

“อาจารย์ทุกท่านหวังดีกับลูกศิษย์ แม้ลูกศิษย์คืออาจารย์ก็ยังสั่งสอน”

“ฉันเป็นคนชอบทำงานและชอบช่วยเหลือคนอื่นที่พอจะช่วยเหลือได้”

ฉันปฏิบัติตัวอย่างไร

“ฉันกลับบ้านตรงเวลาขาดเรียนน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้”

“ฉันพูดสุภาพ ฉันพูดความจริง”

“ฉันตื่นนอนฉันเก็บที่นอนและทำความสะอาดทุกวัน”

ในความรู้สึกของฉันพ่อแม่เป็นอย่างไร

“พ่อแม่เป็นคนที่ขยันทำงานเพื่อหาเงินส่งลูกเรียนจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต พ่อแม่เป็นผู้ที่มีพระคุณกับลูกทุกคน”

“พ่อฉันได้อยู่กับพ่อและแม่ฉันมีความสุขมากๆเลยเพราะเวลาที่เรายู่กับท่านมันมีความสุขมาก”

ฉันพูดถึงพ่อแม่หรือพูดกับพ่อแม่อย่างไร

“ฉันจะตั้งใจตั้งใจจะเป็นคนดีของสังคม จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ฉันพูดถึงพ่อแม่ว่า พ่อและแม่ของหนูเป็นคนที่ดีเป็นคนที่ทำมาหากินเพื่อส่งหนูเรียน”

“พ่อของฉันเป็นคนที่เก่งมาก และขยันด้วย”

ฉันปฏิบัติต่อพ่อแม่อย่างไร

“ฉันช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านทุกวัน เช่น หุงข้าว กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจานและฉันก็ยังช่วยงานทุกอย่างที่ทำให้พ่อกับแม่ทำงานน้อยลง”

“ฉันเชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ทุกอย่าง เช่น พ่อแม่บอกให้ปิดไฟปิดพัดลมทุกครั้งหลังออกจากบ้าน และฉันก็ไม่ได้เถียงพ่อแม่ ไม่แสดงความไม่พอใจ”

“ฉันเชื่อฟังคำสั่งของท่านและช่วยท่านทำงานที่เราพอจะช่วยท่านได้”

ในความรู้สึกของฉันอาจารย์เป็นอย่างไร

“อาจารย์เป็นคนที่ดีมีคำแนะนำที่ดีให้กับนักเรียน”

“อาจารย์เป็นผู้มีพระคุณเพราะช่วยอบรมสั่งสอนที่ดี”

ฉันพูดถึงอาจารย์หรือพูดกับอาจารย์อย่างไร

“พูดว่าจะตั้งใจเรียน ส่งใบงานให้ครบ เชื้อฟังคุณครู หนูพูดถึงคุณครูว่าคุณครูโรงเรียนวัดท่าซุดตั้งใจสอนเด็กนักเรียน”

ฉันปฏิบัติต่ออาจารย์อย่างไร

“ฉันไหว้อาจารย์ด้วยความเคารพรักเมื่อเห็นอาจารย์ถือของฉันเข้าไปช่วย”

“ฉันปฏิบัติตามคำแนะนำที่ดีของทุกคนที่ให้คำแนะนำที่ดี”

“ไม่พูดคุยระหว่างเรียน ไม่แสดงอาการล้อเลียน”

“ฉันเชื่อฟังคำสอนทุกอย่างและพูดไพเราะ”

ในความรู้สึกของฉันเพื่อนเป็นอย่างไร

“เพื่อนซักจูงให้ทำในสิ่งที่ดี”

“เพื่อนเป็นคนดี”

ฉันพูดถึงเพื่อนหรือพูดกับเพื่อนอย่างไร

“พูดให้กำลังใจเพื่อน”

“ฉันพูดด้วยความรักและความเป็นห่วง”

ฉันปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร

“ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนยอมรับผิด”

“ฉันบอกกับเพื่อนว่าไม่เป็นไร”

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ผลการนำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นำเสนอในตารางที่ 49 ดังนี้

ตารางที่ 49 ผลการรับรองรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 (n=5)

ประเด็นการพิจารณา		Mean	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
1. ความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบฯ				
มีเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วยเว็บบล็อกสำหรับ				
1.1	เขียนสะท้อนความดี กระดานสนทนาสำหรับการสนทนาและอภิปรายกลุ่ม	5	0	มากที่สุด
1.2	มีประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพในการสืบสอบและการทำโครงการคุณธรรม	4.8	0.44	มากที่สุด
1.3	กิจกรรมการเรียนรู้บนเว็บและนอกเว็บ ประกอบด้วย การแสดงความคิดเห็น การทำโครงการคุณธรรม	4.4	0.54	มาก
1.4	ผู้เรียน มีบทบาทเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจใฝ่เรียนรู้เขียนสะท้อนความดีของตนเองและผู้อื่นลงในเว็บบล็อกร่วมอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและบนเว็บและทำโครงการคุณธรรมร่วมกันอย่างมีความสุข	4.4	0.54	มาก
1.5	ผู้สอนจัดการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกด้วยความรักความปรารถนาดีให้การสนับสนุนการเรียนรู้ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวกสนับสนุนความสามารถที่แตกต่างของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์	4.6	0.54	มากที่สุด
1.6	มีการประเมินคุณลักษณะความเคารพโดยให้ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน และให้พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน	4.8	0.44	มากที่สุด

ความเหมาะสมของขั้นตอนของรูปแบบฯ	Mean	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ (Learner Preparation)	4.8	0.44	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก (Reflective Writing of Goodness via Safety-Weblog)	5	0	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ (Exploring and Investigating Respect Issues)	4.6	0.54	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ (Planning and Creating a Virtuous Project)	4.6	0.54	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนการกิจพิชิตเป้าหมาย (Implementing the project and Achieving the goal)	4.6	0.54	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 6 ขึ้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม (Project recapitulation and Innovation found)	4.4	0.54	มาก
ขั้นตอนที่ 7 ขึ้นสรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก (Conclude the Reflective Writing of Goodness and Close the Safety Weblog)	4.4	0.54	มาก
ขั้นตอนที่ 8 ขึ้นนำเสนอผลงานผลงานการประเมิน (Project (Presentation and Assessment of Respect Characteristics)	4.6	0.54	มากที่สุด
ขั้นตอนทั้งหมดในภาพรวม	4.6	0.54	มากที่สุด
3. มีความเหมาะสมของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่เป็นพื้นฐาน ในการพัฒนารูปแบบการทำโครงการโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ บนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนา คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระดับใด	4.6	0.54	มากที่สุด
4. มีความเหมาะสมของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อ พัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระดับใด	4.4	0.54	มาก
5. มีความเหมาะสมในการนำรูปแบบฯไปใช้ปฏิบัติจริงในระดับใด	4.8	0.44	มากที่สุด
ภาพรวมทั้งหมด	4.8	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 49 พบว่า ผลการรับรองรูปแบบฯ ในภาพรวมความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.24) ในภาพรวมขั้นตอนทั้งหมดของรูปแบบมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.6$, S.D. = 0.54) ในภาพรวมของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบฯ ความเหมาะสมของรูปแบบฯ และการนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติจริง มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.8$, S.D. = 0.44) นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะ และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจน และสมบูรณ์ที่สุด ดังนี้

ตารางที่ 50 การปรับปรุงรูปแบบฯตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (n=15)

ข้อที่	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุงใหม่
1	ชื่อภาษาไทยขั้นตอนที่ 3 ควรเป็น สำรวจและสืบค้นประเด็นการมีความเคารพ	เพิ่มชื่อขั้นตอนตามคำแนะนำ ผู้ทรงคุณวุฒิ
2	ชื่อภาษาไทยขั้นตอนที่ 4 ควรเป็น วางแผนและพัฒนาโครงการคุณธรรม	เพิ่มชื่อขั้นตอนตามคำแนะนำ ผู้ทรงคุณวุฒิ
3	การใช้คำ “การเรียนรู้” ควรมีความหมายจริง ๆ มีให้นำคำ “การเรียนรู้” มาใช้แทน “การเรียน”	
4	การแปลคำของขั้นตอนไม่จำเป็นต้องเป็น “กลอน” ทำให้ ความเป็นไปอ่อนลง	ใส่คำที่สื่อถึงขั้นตอนควบคู่ด้วย ตามคำแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิ
5	การสร้างแรงจูงใจเชิงกฎเกณฑ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน เขียนแสดงความรู้สึกให้มาก ๆ เพราะโดยทั่วไปเด็ก มักจะเขียนสั้น ๆ ซึ่งจะไม่ค่อยส่งผลต่อการสร้าง คุณธรรมเชิงลึกและถาวร นอกนั้นดีหมดแล้ว	นำไปเป็นข้อเสนอแนะในการนำ รูปแบบฯไปใช้

บทที่ 5

รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ประกอบด้วยรายละเอียด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ
2. หลักการของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ
3. วัตถุประสงค์รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

ตอนที่ 2 องค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

1. องค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ
2. ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

ตอนที่ 3 แนวทางการนำไปใช้และเงื่อนไขการใช้

1. แนวทางการนำรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ
2. เงื่อนไขการใช้งานรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

ตอนที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

ความเคารพเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังในสังคมไทยและวัฒนธรรมไทยมายาวนาน โดยผู้ใหญ่มักอบรมสั่งสอนให้บุตรหลานรู้จักเคารพในผู้อาวุโสกว่าตนไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางกายหรือทางใจก็ตาม แต่ขณะนี้ประเทศไทยและประเทศต่างๆในโลกกำลังประสบปัญหาเรื่องของความขัดแย้ง ทั้งความคิดและการกระทำเป็นอย่างมาก โดยสถาบันรามจิตติ (2548) ได้รายงานสถิติการก่ออาชญากรรมของเด็กปี 2548-2547 จำนวน 32,215 คน คิดเป็น 54.81 ต่อประชากรแสนคน หรือวันละ 88.26 คดี หรือชั่วโมงละ 3.68 คดี นอกจากนี้ยังพบว่ามียุวก่ออายุต่ำกว่า 18 ปี ถูกละเมิดทางเพศจำนวน 3,825 คน หรือวันละ 10.4 คน

สำหรับแนวทางการป้องกันพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของผู้เรียนในประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศอังกฤษ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา (2550) กล่าวว่ารัฐบาลอังกฤษได้ให้ ดร.มาร์ติน เซลิกแมน จากมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนียสหรัฐอเมริกาสร้างหลักสูตรและถ่ายทอดความรู้ให้ครูนำเทคนิคและความรู้ ไปสอนให้นักเรียนในโครงการนำร่อง “วิชาสร้างสุข” 2,000 คน เพื่อให้เด็กลดความทุกข์ พฤติกรรมต่อต้านสังคม และสร้างเสริมความมั่นใจในตัวเอง ส่วนสหรัฐฯ ได้หลายมาลา และรอสส์คอร์ท มกกรมณี (2549) กล่าวว่าประเทศญี่ปุ่นจัด “โครงการบริการชุมชนของญี่ปุ่น” เช่นเดียวกับที่ประเทศสวีเดนได้จัด “โครงการพลเมืองฝึกหัด” เพื่อให้นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านคุณธรรมของสังคมโดยร่วมกันศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาทางคุณธรรมในสังคมแล้วเสนอแนะแนวทางแก้ไข นอกจากนี้โรงเรียนในประเทศนิวซีแลนด์มีวิธีการสอนคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานที่ดีที่สุดคือ การให้หลักการ นิสัย และตัวอย่าง ค่านิยมจะสื่อสารผ่านทางความสัมพันธ์ เพราะมั่นใจว่าตัวอย่างที่เห็นเป็นปกติวิสัยจะมีอิทธิพลมากที่สุด

การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะความเคารพจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ธีมนันทาภิรักษ์ (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, 2548) กล่าวถึงคุณธรรมอันดับแรกที่ประเทศศรีลังกาปลูกฝังให้กับลูกหลานคือ “ความเคารพ” เพราะการปลูกฝังคุณธรรมความเคารพนั้นทำให้ลูกหลานเชื่อฟังและอยู่ในโอวาทบิดามารดา ส่งผลให้การปลูกฝังคุณธรรมอื่น ๆ ก็จะมาโดยง่าย ส่วนวิธีการปลูกฝังคุณธรรมเคารพให้แก่ผู้เรียนทางชมรมพุทธศาสตร์สากลในอุปถัมภ์ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (2551) กล่าวว่าการเขียนบันทึกความดีหรือการเขียนสะท้อนความดีของคนรอบข้างเป็นวิธีหนึ่งในการปลูกฝังคุณธรรมความเคารพ เป็นวิธีที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนัก

และเห็นคุณธรรมความดีของผู้อื่นอันก่อให้เกิดการยอมรับและนับถือ ความดีของบุคคลอื่น เพื่อที่จะช่วยลดการกระทบกระทั่ง ความหมางเมิน ทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความสุข อย่างเช่นการเขียนสะท้อนความดีของตนเองและความดีของผู้อื่นของเยาวชนจำนวน 93 คน จาก 38 ประเทศ ในโครงการ “Peace Revolution 2008” ที่เยาวชนในโครงการกล่าวว่า การที่ได้ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ของโครงการ เช่น การบันทึกความดี (Mission Log) ประกอบด้วย Daily Resolution , Inner Peace Time และ Daily Question) หรือศีล สมาธิและปัญญา (ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความนิ่งความสงบและความสุขภายในที่งดงามและท่วมทับ

สำหรับการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรมให้กับผู้เรียนในประเทศไทยตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

แนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรมให้กับผู้เรียน สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2551) กล่าวว่าควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมากขึ้น โดยผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเป็นโครงงาน ใช้เวลาการเรียนต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่าง ๆ มารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกันในลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือ เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริง ผู้เรียนเป็นผู้คิดลงมือปฏิบัติ หาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีครูผู้สอนคอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดจนได้ผลงานออกมา อีกทั้งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านความฉลาดทางอารมณ์ สามารถปรับตัวให้อยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีทักษะเชิงคุณธรรมระหว่างบุคคลดีขึ้น

อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (ผู้แปล, 2546) กล่าวถึงผู้เรียนว่าทุกวันนี้ผู้เรียนอยู่ท่ามกลางโลกของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทำให้พวกเขาสามารถติดต่อสื่อสารไปได้ทั่วโลก Dr. William Banach (1998) ใน อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง ผู้แปล, 2546) กล่าวว่าเทคโนโลยีทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกและโอกาสเพิ่มขึ้นมากมาย ผู้เรียนสามารถเรียนอะไรก็ได้ ที่ไหนก็ได้ และเวลาใดก็ได้

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะความเคารพโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลานั้น ประกอบด้วย การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก การทำโครงงานด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในชั้นเรียนและเรียนรู้บนเว็บ การส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์บนเว็บ (ระหว่างผู้เรียนกับเว็บ ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน) การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนกระดานสนทนา

2. หลักการของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

2.1 ให้หลักการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน โดยสังเกตความดีของตนเองและผู้อื่นในแต่ละวันก็จะเกิดความเข้าใจและตระหนักว่าทั้งตนเองและผู้อื่นล้วนมีความดีงามเฉพาะตน ผ่าน “เว็บบล็อก”

2.2 ใช้หลักการเรียนรู้โดยใช้เว็บไซต์เป็นช่องทางในการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ การร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเว็บและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณลักษณะความเคารพอย่างเป็นรูปธรรม

3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

3.1 เพื่อให้อาจารย์มีรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก

3.2 เพื่อเป็นแนวทางให้อาจารย์ได้จัดกิจกรรมการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกไปใช้พัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

ตอนที่ 2

องค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

1. องค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ รวม 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้บนเว็บ

1.2 ประเด็นเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

1.2.1 ประเด็นเพื่อการอภิปรายร่วมกันในประเด็นเรื่องความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรให้ความเคารพและผลของการขาดความเคารพ

1.2.2 ประเด็นเพื่อการเรียนรู้แบบสืบสอบว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนมีคุณความดีต่อตัวเราอย่างไร ควรปฏิบัติอย่างไร

1.2.3 ประเด็นการทำโครงการคุณธรรม โดยร่วมคิดโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพต่อพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อนให้เพิ่มขึ้น

1.3 กิจกรรมการเรียนรู้

1.3.1 การแสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนา

1.3.2 การทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและนอกเว็บ

1.3.3 การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก

1.4 ผู้เรียน

1.4.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1.4.2 บทบาทผู้เรียน

1.5 ผู้สอน

1.5.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอน

1.5.2 บทบาทผู้สอน

1.6 การประเมินคุณลักษณะความเคารพ

1.6.1 ก่อนการเรียนรู้

1.6.2 หลังการเรียนรู้

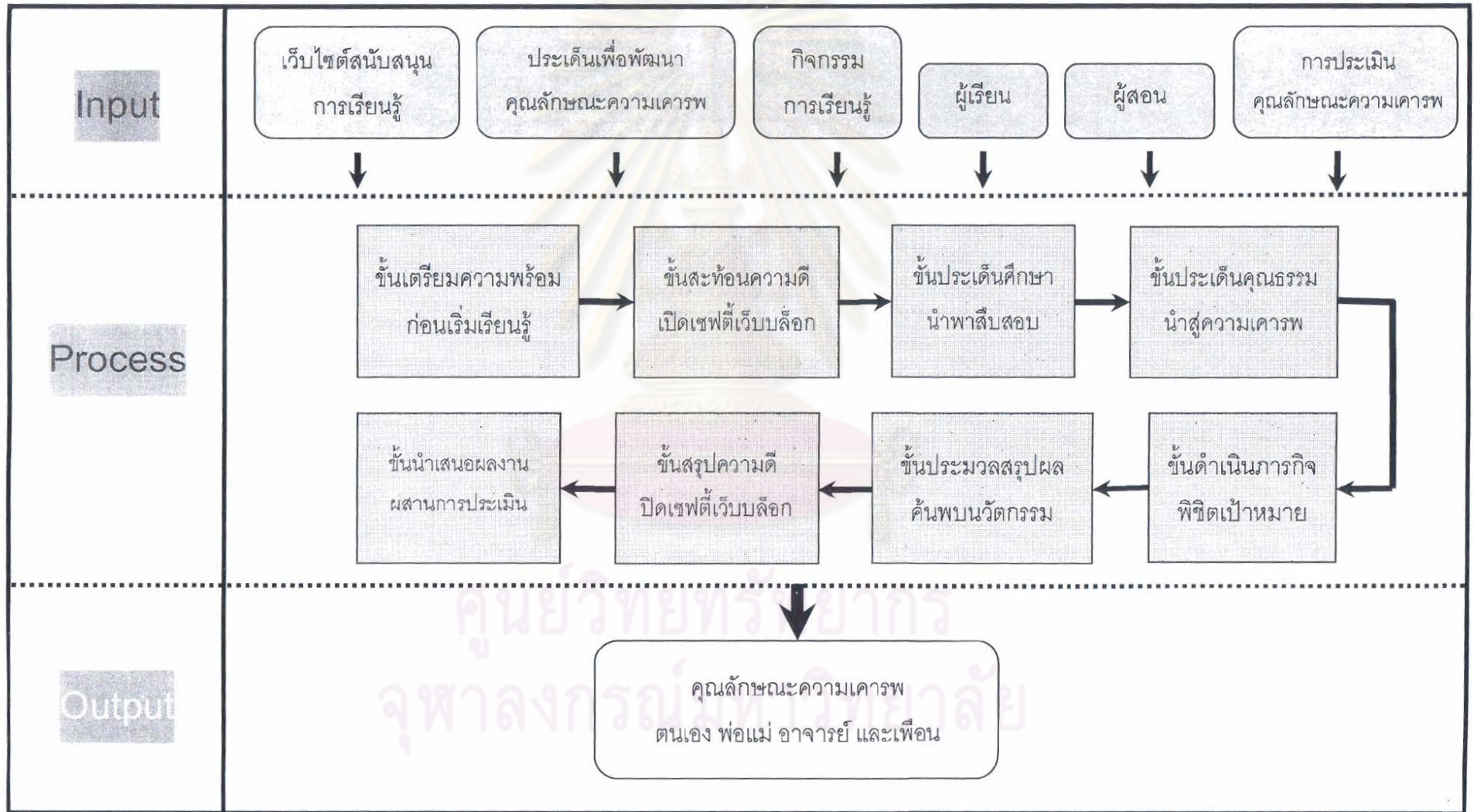
2. ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ

ความเคารพ

- ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้
- ขั้นที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก
- ขั้นที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ
- ขั้นที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ
- ขั้นที่ 5 ดำเนินภารกิจพิชิตเป้าหมาย
- ขั้นที่ 6 ประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม
- ขั้นที่ 7 สรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก
- ขั้นที่ 8 นำเสนอผลงานผสานการประเมิน

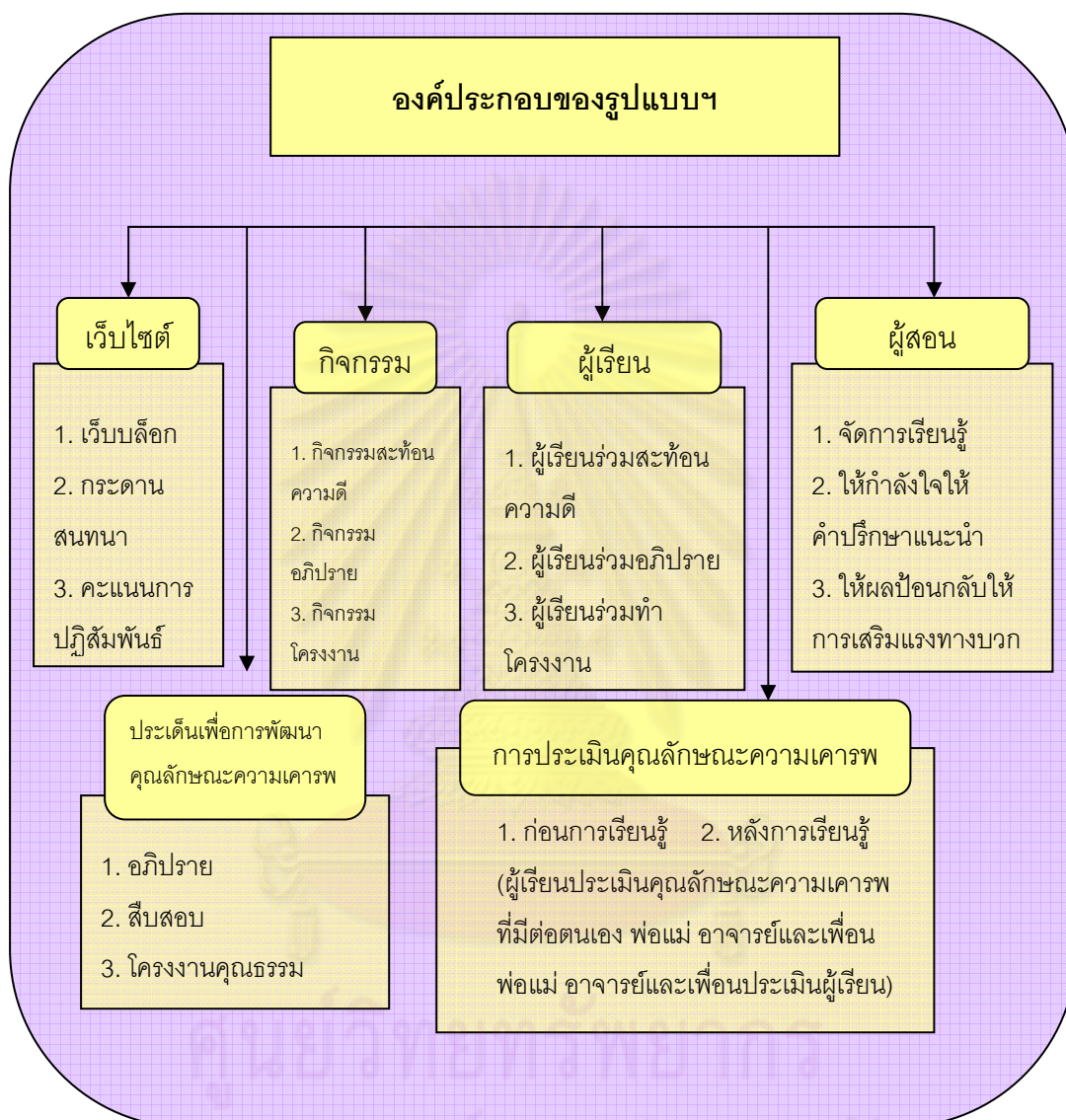

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 3 รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

รายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

แผนภูมิที่ 4 รายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

1. องค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวทางการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำอธิบายรายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้บนเว็บ คือ แหล่งสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่ใช้งานง่าย เป็นลักษณะของสังคมออนไลน์ที่สามารถแบ่งปันเรื่องราวประสบการณ์การทำความดีการสะท้อนความดีของตนเองและบุคคลอื่นผ่านบล็อก สนับสนุนการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการสืบสอบตอบคำถาม การทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ และสนับสนุนผู้เรียนให้มีปฏิสัมพันธ์บนเว็บทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทั้งในเว็บและนอกเว็บ

เว็บไซต์ มีแอปพลิเคชันที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ กระดานสนทนา ข้อความเพื่อแสดงหรือบอกสถานะว่าผู้เรียนกำลังทำอะไร แชร์รูป สร้างกลุ่มเพื่อแบ่งปันเว็บบล็อก รวมทั้งดูความเคลื่อนไหวของเพื่อนๆ

เว็บบล็อก สนับสนุนให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์การเขียนสะท้อนความดีได้สวยงามโดยมีเมนูให้เลือกแบบอักษร ขนาดตัวอักษร ตัวหนา ตัวเอียง ชีตเส้นใต้ สีตัวอักษร จัดแนวข้อความ สัญลักษณ์แสดงหัวข้อย่อย ย่อหน้า ใสลิงค์ ลบลิงค์ อ้างอิงถึงรูปภาพ อ้างอิงถึงวิดีโอ ไอคอนแสดงอารมณ์ คุกกี้ข้อมูลล่าสุด อัฟโหลดรูปภาพ เพิ่มรูปภาพ หรือตั้งความเป็นส่วนตัวเพื่อให้สิทธิการเข้าชม ส่วนผู้ที่เข้าชมสามารถแสดงความคิดเห็น ใสไอคอนแสดงอารมณ์ ไอคอนประเมินการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก โดยผู้เขียนเว็บบล็อกและผู้เยี่ยมชมจะได้รับคะแนน(เครดิต) การมีปฏิสัมพันธ์บนเว็บ

กระดานสนทนา สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายแสดงความคิดเห็นแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา การตั้งกระทู้ คุ่มือการใช้งานเว็บไซต์และเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ให้ดาวน์โหลด

คุณสมบัติของเว็บไซต์ (เว็บบล็อก กระดานสนทนา คะแนนการปฏิสัมพันธ์ ฯลฯ)

- 1) สีสีนสวยงาม ทันสมัยใช้งานง่าย สะดวก รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน
- 2) สามารถเข้าถึงเว็บไซต์ได้ง่าย ในเว็บไซต์มีเมนูให้เลือกใช้งาน กระดานสนทนาเว็บบล็อก และเมนูต่าง ๆ ที่ส่งเสริมสังคมออนไลน์
- 3) ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนบนเว็บ ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน โดยมีคะแนน (เครดิต) ปราบกฏให้เห็นทันทีที่มีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้น
- 4) ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และสร้างสรรค์การออกแบบเว็บ

บล็อกของตนเองได้ตามความถนัดตามความชอบใจ

5) เก็บสถิติการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์บนเว็บ

6) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บ

1.2 ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

1.2.1 ประเด็นเพื่อการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับความสำคัญของความเคารพ

(การรู้สึกขอบคุณการแสดงความขอบคุณ)บุคคลที่ควรให้ความเคารพและผลของการขาดความเคารพ

1.2.2 ประเด็นเพื่อการสืบสอบว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนมีความสำคัญต่อตัวเราอย่างไร ควรปฏิบัติต่อพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนอย่างไร

1.2.3 ประเด็นการทำโครงการคุณธรรม โดยร่วมคิดโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้เกิดขึ้นกับพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน

1.3 กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การแสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนา การทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก (รายละเอียดแสดงไว้ในขั้นตอนของรูปแบบฯ)

1.4 ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจใฝ่เรียนรู้ โดยร่วมกันอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันบนเว็บและนอกเว็บ ควบคู่ไปกับการสังเกตความดีที่ตนเองและผู้อื่นได้กระทำแล้วนำคุณความดีเหล่านั้นมาเขียนสะท้อนลงในเว็บบล็อก และสรรสร้างโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ(ต่อพ่อแม่/อาจารย์/เพื่อน) จนเกิดเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกับพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนอย่างมีความสุข

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1. มีความเต็มใจสมัครใจพอใจรักที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของตนเองโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีความสุข

2. มีความมุ่งมั่นพากเพียรพยายามในการเรียนรู้อย่างไม่มีเงื่อนไข แม้จะมีข้อจำกัดเรื่องความสามารถในการพิมพ์ ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต หรือสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้เฉพาะที่โรงเรียน แต่กลับมีความอดทนพยายามที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง

3. มีความตั้งใจจริง ใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ มีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและงานกลุ่ม ศึกษาเรียนรู้เอาใจใส่ในการพัฒนาตนเองในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนรู้

4. สรุปบททวนสิ่งที่ได้ทำเพื่อแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

5. มีความจริงใจ ตอบตามที่เป็นจริงในทุก ๆ กิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ทำแบบ

ประเมินคุณลักษณะความเคารพ การเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อก การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือ

6. ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเพื่อนน้ำใจแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่มเดียวกันและเพื่อนคนละกลุ่มในการเรียนรู้บนเว็บและนอกเว็บ

บทบาทผู้เรียน

1. ประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนก่อนและหลังการเรียนรู้ตามจริง

2. ประเมินคุณลักษณะความเคารพของเพื่อนตามที่เป็นจริง

3. เขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่/อาจารย์/เพื่อนลงในเว็บบล็อก

4. ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนกระดานสนทนาและนอกเว็บ

5. ร่วมกันทำโครงการคุณธรรมบนเว็บและนอกเว็บ

6. ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำต่อกันด้วยดี

1.5 ผู้สอน จัดการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก ติดตามการเรียนรู้ด้วยความรักความปรารถนาดี รวมถึงให้การสนับสนุนการเรียนรู้ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ แก่ผู้เรียนตลอดการเรียนรู้ ซึ่งแนะแนวทางการเรียนรู้ ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวกและสนับสนุนความสามารถที่แตกต่างของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอน

1. มีความเต็มใจสมัครใจพอใจรักที่จะพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้แก่ผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีความสุข

2. มีความมุ่งมั่นพากเพียรพยายามในการสนับสนุนการเรียนรู้ควบคู่กับภาระงานสอนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจปรารถนาอยากให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยเฉพาะคุณลักษณะความเคารพ

3. มีความตั้งใจจริง เอาใจใส่ในการพัฒนาตนเองของผู้เรียนในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนรู้

4. พร้อมที่จะให้คำปรึกษาให้คำแนะนำให้กำลังใจแก่ผู้เรียน

5. มีความเข้าใจผู้เรียนสามารถสนับสนุนส่งเสริมความสามารถตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

6. ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียน

บทบาทผู้สอน

1. มองผู้เรียนด้วยสายตาเป็นมิตรและอ่อนโยน เสมือนเป็นพ่อแม่คนที่ 2 ของผู้เรียน
2. ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ตามจริง
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ
4. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งบนเว็บและนอกเว็บให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกกับการเรียนรู้
5. ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ควรเร่งรัดให้ผู้เรียนทำงานเสร็จเร็วทันใจ
6. ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องโดยเปรียบเทียบความสามารถหรือพัฒนาการการเรียนรู้ในรายบุคคล ไม่เปรียบเทียบพัฒนาการในการเรียนรู้ระหว่างบุคคล

1.6 การประเมินคุณลักษณะความเคารพ

1.6.1 ประเมินก่อนการเรียนรู้

- 1) ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน
- 2) พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนเป็นผู้ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน

1.6.2 ประเมินหลังการเรียนรู้

- 1) ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน
- 2) พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนเป็นผู้ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน

สิ่งที่สำคัญมากในการประเมินคุณลักษณะความเคารพคือการประเมินตามที่เป็นจริง โดยผลที่ได้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคะแนนหรือเกรดแต่อย่างใด การประเมินก่อนและหลังการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เห็นพัฒนาการด้านคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนก่อนการเรียนรู้ไปจนกระทั่งหลังการเรียนรู้ ดังนั้นทั้งผู้เรียนและผู้ประเมินผู้เรียนจึงไม่ควรประเมินคุณลักษณะความเคารพที่ผู้เรียนมีต่อบุคคลต่าง ๆ ต่ำหรือสูงกว่าความเป็นจริง

ส่วนการที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนได้ร่วมกันประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนก่อนและหลังการเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลที่ช่วยสะท้อนคุณลักษณะความเคารพให้ผู้เรียนได้เห็นจากมุมมองของบุคคลอื่นที่นอกเหนือจากการที่ผู้เรียนมองตนเอง ประดุจกระจกสะท้อนให้เห็นตนเองชัดขึ้นในทุก ๆ ด้าน อันจะก่อให้เกิดกำลังใจในการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ความเคารพ หมายถึง ความตระหนักรู้ถึงคุณความดีที่มีอยู่จริงของบุคคล ยอมรับนับถือความดีของเขาด้วยใจจริง แล้วแสดงความนับถือต่อบุคคลนั้นด้วยการแสดงความอ่อนน้อมอ่อนโยน อย่างเหมาะสม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

คุณลักษณะความเคารพ หมายถึง สภาพหรือสิ่งชี้ให้เห็นว่าบุคคลมีความตระหนักรู้ถึงคุณความดีที่มีอยู่จริงของตนเองและผู้อื่น ยอมรับนับถือประพฤติกปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๗ อย่างเหมาะสมถูกต้อง

พฤติกรรมบ่งชี้ :

ตัวชี้วัด : การเห็นคุณค่าของบุคคล (เทียบเคียงจากต้นแบบพุทธคุณของพระบรมครูองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า) ในระดับของความรู้สึก การพูด การกระทำ

พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 1: มีความรู้ความสามารถ (ด้านพระปัญญาธิคุณ)

พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 2: มีความดี (ด้านพระบริสุทธิคุณ)

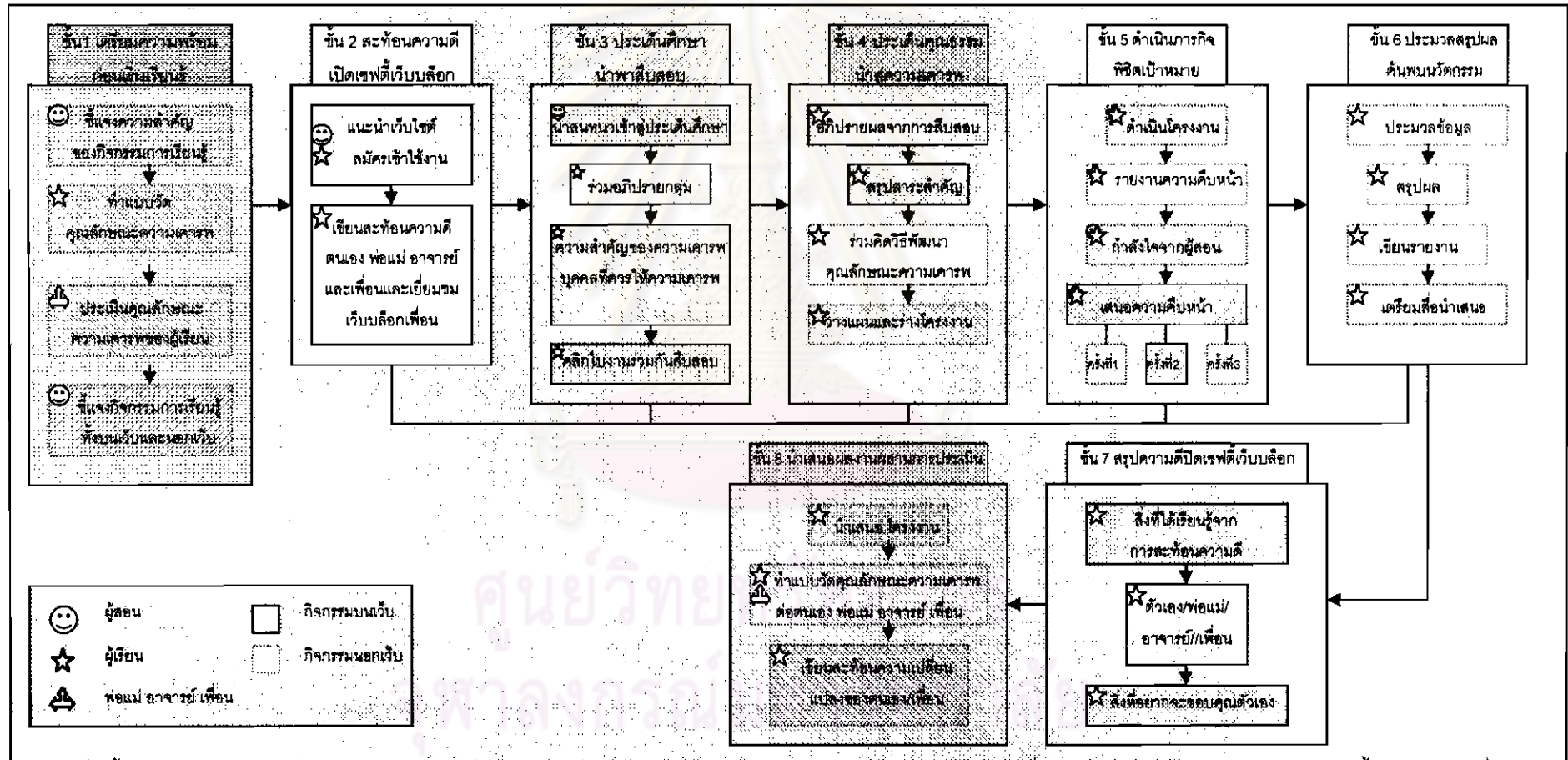
พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 3: มีคุณประโยชน์ (ด้านพระกรุณาธิคุณ)

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวชี้วัด คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้								
	ด้านความรู้สึกรู้จัก			ด้านคำพูด			ด้านการกระทำ		
	มีความรู้ ความสามารถ	มีความ ดี	มี คุณประโยชน์	มีความรู้ ความสามารถ	มีความดี	มี คุณประโยชน์	มีความรู้ ความสามารถ	มีความดี	มีคุณประโยชน์
เห็นคุณค่า ของตนเอง (30 ข้อ)	รู้สึกว่าคุณ มีความรู้ ความสามารถ	รู้สึกว่า ตนเองมี ความดี	รู้สึกว่าตนเอง มี คุณประโยชน์				ความรู้ ความสามารถใน การรับผิดชอบ หน้าที่ของตนเอง	ทำความดี	บำเพ็ญ คุณประโยชน์
เห็นคุณค่า ของพ่อแม่ (18 ข้อ)	รู้สึกว่าพ่อแม่มี ความรู้ ความสามารถ	รู้สึกว่า พ่อแม่มี ความดี	รู้สึกว่าพ่อแม่มี คุณประโยชน์	พูดถึงความรู้ ความสามารถ ของพ่อแม่ได้	พูดถึง ความดีของ พ่อแม่ได้	พูดถึง คุณประโยชน์ ของพ่อแม่ได้	ปฏิบัติดีต่อความรู้ ความสามารถของ พ่อแม่อย่าง เหมาะสม	ปฏิบัติดีต่อ ความดีของ พ่อแม่อย่าง เหมาะสม	ปฏิบัติดีต่อ คุณประโยชน์ของ พ่อแม่อย่าง เหมาะสม
เห็นคุณค่า ของ อาจารย์ (18 ข้อ)	รู้สึกว่าอาจารย์ มีความรู้ ความสามารถ	รู้สึกว่า อาจารย์ มีความดี	รู้สึกว่า อาจารย์มี คุณประโยชน์	พูดถึงความรู้ ความสามารถ ของอาจารย์ได้	พูดถึง ความดีของ อาจารย์ได้	พูดถึง คุณประโยชน์ ของอาจารย์ได้	ปฏิบัติดีต่อความรู้ ความสามารถของ อาจารย์อย่าง เหมาะสม	ปฏิบัติดีต่อ ความดีของ อาจารย์อย่าง เหมาะสม	ปฏิบัติดีต่อ คุณประโยชน์ของ อาจารย์อย่าง เหมาะสม
เห็นคุณ ความดีของ เพื่อน เพื่อน (18 ข้อ)	รู้สึกว่าเพื่อนมี ความรู้ ความสามารถ	รู้สึกว่า เพื่อนมี ความดี	รู้สึกว่าเพื่อนมี คุณประโยชน์	พูดถึงความรู้ ความสามารถ ของเพื่อนได้	พูดถึง ความดีของ เพื่อนได้	พูดถึง คุณประโยชน์ ของเพื่อนได้	ปฏิบัติดีต่อความรู้ ความสามารถของ เพื่อนอย่าง เหมาะสม	ปฏิบัติดีต่อ ความดีของ เพื่อนอย่าง เหมาะสม	ปฏิบัติดีต่อ คุณประโยชน์ของ เพื่อนอย่าง เหมาะสม

ตารางที่ 51 พฤติกรรมบ่งชี้และตัวชี้วัดคุณลักษณะความเคารพ

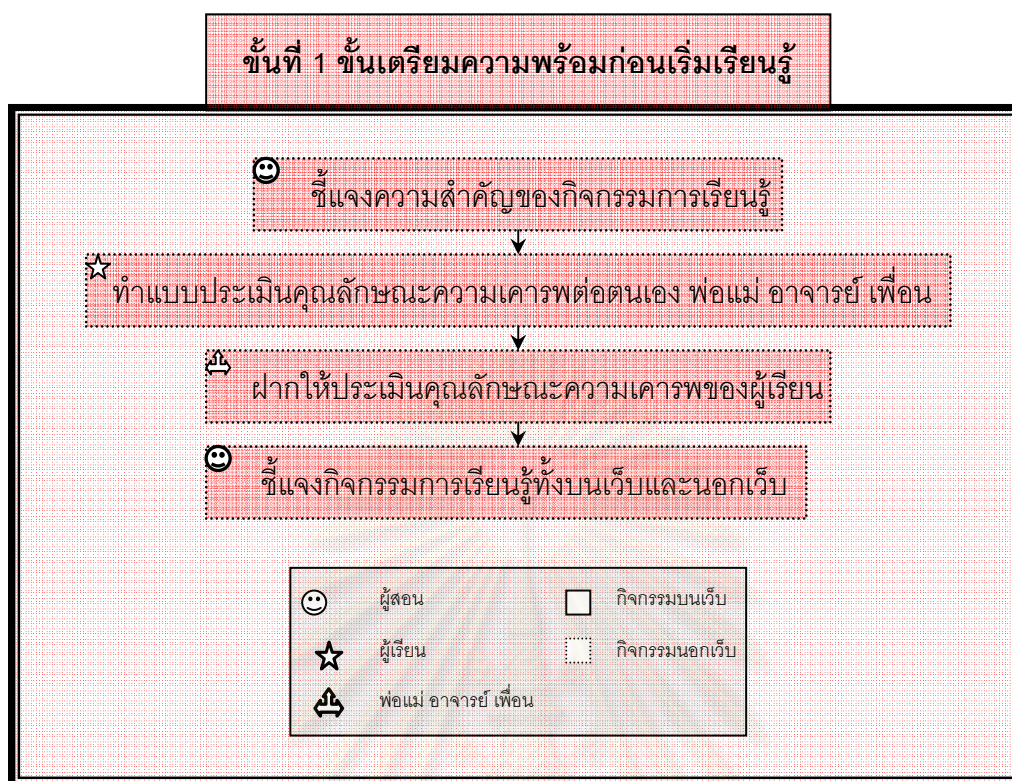
2. ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

จากขั้นตอนของรูปแบบฯ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอนที่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยเริ่มที่ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ เพื่อเป็นการเปิดใจให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ และเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ และประเมินคุณลักษณะความเคารพก่อนการเรียนรู้ จากนั้นเข้าสู่ขั้นที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก เพื่อให้นักเรียนได้เขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนลงในเว็บบล็อก เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ต่อมาขั้นที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบเป็นการร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรเคารพและสภาพคุณลักษณะความเคารพของบุคคลในปัจจุบัน และสืบสอบว่าพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนมีความสำคัญอย่างไร ควรปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร ต่อมาขั้นที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ อภิปรายผลจากการสืบสอบ จากนั้นแต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อบุคคลที่ต้องการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเคารพได้แก่ พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน แล้วจึงวางแผนจัดทำร่างโครงการคุณธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาให้มีคุณลักษณะความเคารพเพิ่มสูงขึ้น โดยผู้เรียนส่งร่างโครงการให้ผู้สอน ผู้สอนให้ผลสะท้อนกลับร่างโครงการที่นักเรียนส่ง ต่อมาขั้นที่ 5 ดำเนินภารกิจพิชิตเป้าหมาย เป็นขั้นตอนที่นักเรียนดำเนินโครงการคุณธรรมตามแผนที่ได้วางไว้ ส่วนขั้นที่ 6 ประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรมหลังจากที่นักเรียนดำเนินโครงการคุณธรรมเสร็จ สมาชิกกลุ่มร่วมกับสรุปผลและข้อค้นพบอันเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ของกลุ่ม เพื่อเตรียมรายงานในชั้นเรียน จากนั้นขั้นที่ 7 สรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก เพื่อให้ผู้เรียนได้สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนสะท้อนความดีในเว็บบล็อก และขั้นที่ 8 นำเสนอผลงานประชันการประเมิน นักเรียนนำเสนอผลงานโครงการคุณธรรมกลุ่มในชั้นเรียนทุกกลุ่ม แล้วทำการประเมินคุณลักษณะความเคารพหลังการเรียนรู้

<p>ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้</p> <p>เป็นขั้นของการชี้แจงกิจกรรมเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ และการประเมินคุณลักษณะความเคารพ</p>
<p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อแนะนำแนวทางในการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ 2. เพื่อทำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนก่อนการเรียนรู้
<p>ขั้นตอนของกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนชี้แจงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้นี้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของนักเรียนที่จะได้พัฒนาตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ถ้าหากนักเรียนตั้งใจร่วมเรียนรู้ในทุก ๆ กิจกรรมนอกจากจะได้พัฒนาตนเองแล้ว นักเรียนจะเป็นคนแรกที่ได้รับความสุขจากการทำสิ่งดี ๆ ร่วมกัน และยังผลให้บุคคลที่นักเรียนรักหรือบุคคลที่รักนักเรียน รวมถึงบุคคลแวดล้อมย่อมเกิดความสุขใจกับการเปลี่ยนแปลงไปที่ดีขึ้นของนักเรียน และกิจกรรมหรือสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนได้ร่วมกันทำย่อมเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับแก่น้องรุ่นต่อไป 2. เมื่อนักเรียนเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้สอนให้นักเรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเอง โดยอธิบายว่าหากการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนประเมินตนเองตามความเป็นจริงแม้ว่าจะได้คะแนนคุณลักษณะความเคารพน้อยจะไม่ส่งผลต่อคะแนนหรือเกรด ดังนั้นนักเรียนสามารถประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองได้เต็มที่ <p>นอกจากนี้คะแนนการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่ได้ก่อนและหลังการเรียนรู้ไม่ได้นำมาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แต่นำคะแนนมาเพื่อเป็นเครื่องชี้วัดหรือเปรียบเทียบพัฒนาการ</p>

ของตัวนักเรียนเองว่าก่อนการเรียนรู้นักเรียนเป็นอย่างไรและหลังการเรียนรู้นักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในระดับที่มากขึ้นกว่าเดิมเพียงใด ดังนั้นแม้คะแนนคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนประเมินก่อนเรียนรู้จะน้อย แต่ถ้านักเรียนตั้งใจเรียนรู้อย่างเต็มที่แล้วประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองอีกครั้งหนึ่ง คะแนนได้เพิ่มกว่าเดิมสิ่งนี้คือสิ่งที่น่าภาคภูมิใจที่สุด

ส่วนนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเคารพสูงอยู่แล้วก็ประเมินตามจริง หากหลังเรียนรู้มีคุณลักษณะความเคารพสูงขึ้นอีกก็เป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจเช่นกัน

ผู้สอนฝากแบบประเมินให้นักเรียนนำไปให้ผู้ปกครองช่วยประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน ผู้สอนฝากแบบประเมินให้อาจารย์ประจำชั้นหรืออาจารย์ที่สอนนักเรียนในวิชาอื่นร่วมประเมินคุณลักษณะความเคารพ และผู้สอนฝากเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน

การให้พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนร่วมประเมินนักเรียนควบคู่กับการที่นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อให้นักเรียนได้เห็นพัฒนาการด้านคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนจากหลาย ๆ มุมที่สะท้อนให้นักเรียนได้เห็น และการที่บุคคลแวดล้อมได้มีส่วนร่วมในการประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนนั้นเป็นการสร้างความเข้าใจให้กับบุคคลเหล่านั้นได้ทราบว่านักเรียนมีความตั้งใจที่จะพัฒนาตนเองด้วยการทำสิ่งที่ดีให้กับตนเองและคนรอบข้าง

3. หลังจากให้นักเรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองแล้ว ผู้สอนอธิบายวิธีการเรียนรู้ทั้งการเรียนบนเว็บและนอกเว็บในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การร่วมอภิปราย การทำโครงการ การเขียนสะท้อนความดี โดยแนะนำเมนูการใช้งานต่าง ๆ ของเว็บไซต์ เช่น กระดานสนทนาสำหรับการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่อตนเอง
2. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่อพ่อแม่
3. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่ออาจารย์
4. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน
5. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่ประเมินนักเรียน
6. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่อาจารย์ประเมินนักเรียน
7. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่เพื่อนประเมินนักเรียน

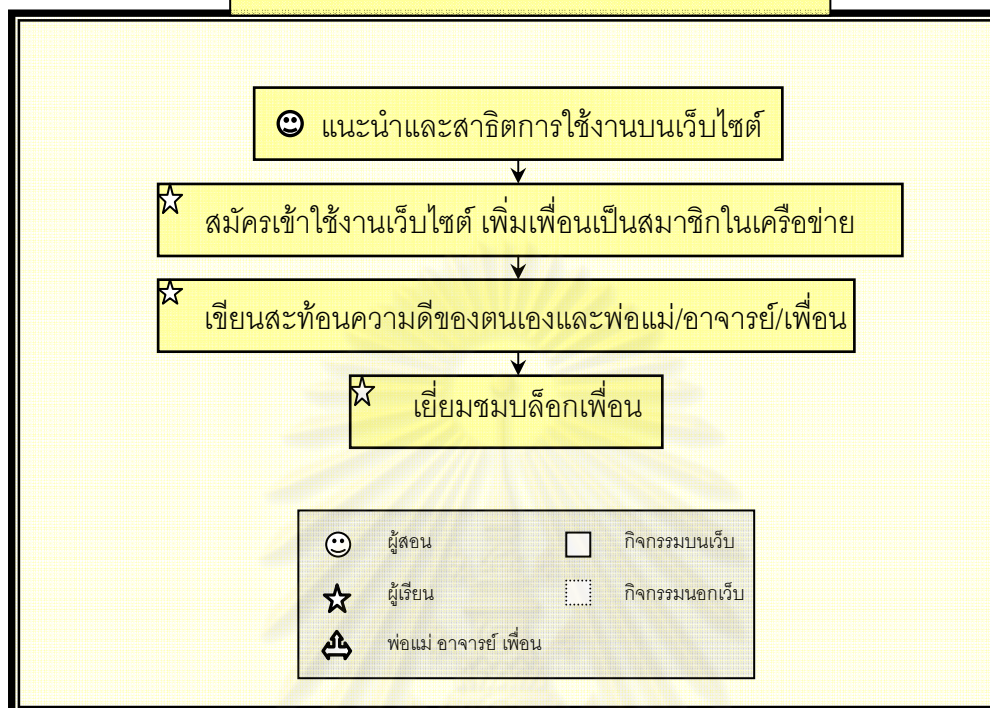
หมายเหตุ: แบบประเมินที่ 1 - 4 นักเรียนประเมินตนเอง

แบบประเมินที่ 5 - 7 พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนประเมินนักเรียน

การประเมิน

1. ผลการประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน
2. ผลการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนเป็นผู้ประเมินนักเรียน
3. การแสดงออกถึงความตั้งใจความเต็มใจความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

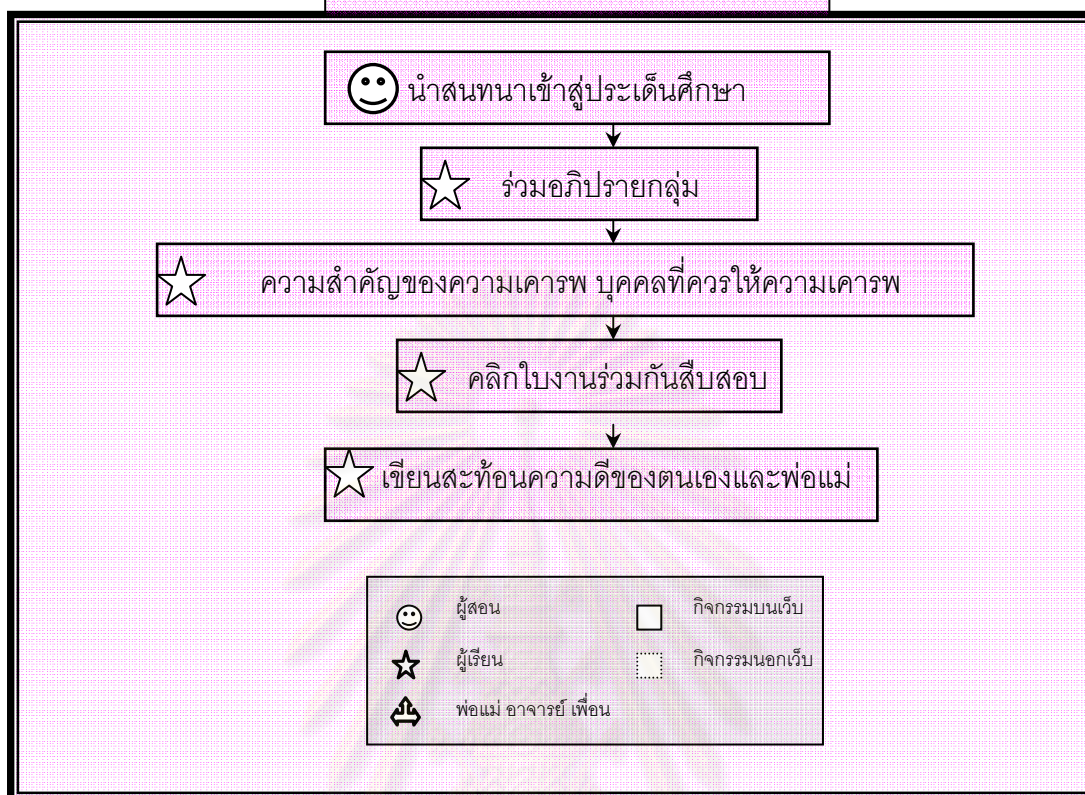
ขั้นที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บล็อก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก
เป็นขั้นของการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่/อาจารย์/เพื่อนลงในเว็บบล็อก
วัตถุประสงค์
1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้เขียนสะท้อนความดีที่ได้จากการสังเกตความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และลงในเว็บบล็อก
ขั้นตอนของกิจกรรม
<p>1. นักเรียนสมัครเข้าใช้งาน โดยนักเรียนจะได้รับชื่อและรหัสเพื่อเข้าใช้งานเว็บไซต์ ซึ่งนักเรียนจะมีพื้นที่ส่วนตัวหรือสเปซส่วนตัวกันทุกคน</p> <p>2. นักเรียนเข้าไปที่พื้นที่ส่วนตัวเพื่ออัปเดตข้อมูล ประวัติ รูปภาพ ฯ และเพิ่มเพื่อนไว้ในเครือข่ายเพื่อนออนไลน์โดยเข้าไปขอเพิ่มเพื่อน และคลิกยอมรับการเป็นเพื่อนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยสมาชิกในเครือข่ายเพื่อนออนไลน์สามารถปฏิสัมพันธ์ร่วมกันทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลากันในบล็อก กระดานสนทนาและพื้นที่ส่วนตัว</p> <p>2. นักเรียนเขียนสะท้อนความดีในเว็บบล็อกส่วนตัว โดยสามารถคลิกเข้าไปดูหรือดาวโหลดตัวอย่างการเขียนสะท้อนความดีได้จากด้านล่างของกระดานสนทนาในเว็บไซต์ การเขียนสะท้อนความดีเป็นการฝึกให้นักเรียนได้สังเกตความดีของตนเองและบุคคลรอบข้างแล้วนำความดีเหล่านั้นมาเขียนสะท้อนลงในบล็อกส่วนตัวทุกวัน โดยสัปดาห์ที่ 1-2 เป็นการสะท้อนความดีของตนเองและพ่อแม่ สัปดาห์ที่ 3-4 เป็นการเขียนสะท้อนความดีของตนเองและอาจารย์ และ สัปดาห์ที่ 5-6 เขียนสะท้อนความดีของตนเองและเพื่อน</p> <p>การเขียนสะท้อนความดีของตนเองเป็นการเขียนสะท้อนในด้านความรู้สึกและสะท้อนด้านการกระทำ ส่วนการเขียนสะท้อนความดีของพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนเป็นการเขียนสะท้อนด้านความรู้สึก การพูด และการกระทำของนักเรียนที่มีต่อพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน</p> <p>3. นักเรียนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือให้กำลังใจในเว็บบล็อกส่วนตัวของเพื่อน</p>
เครื่องมือที่ใช้
<p>1. เว็บไซต์ (เว็บบล็อก กระดานสนทนา คะแนนการปฏิสัมพันธ์) ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเว็บ ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน</p> <p>2. คู่มือการใช้งานเว็บไซต์และตัวอย่างแนวทางการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก</p>
การประเมิน
1. ผลการใช้งานเว็บไซต์และมีเครือข่ายเพื่อนออนไลน์

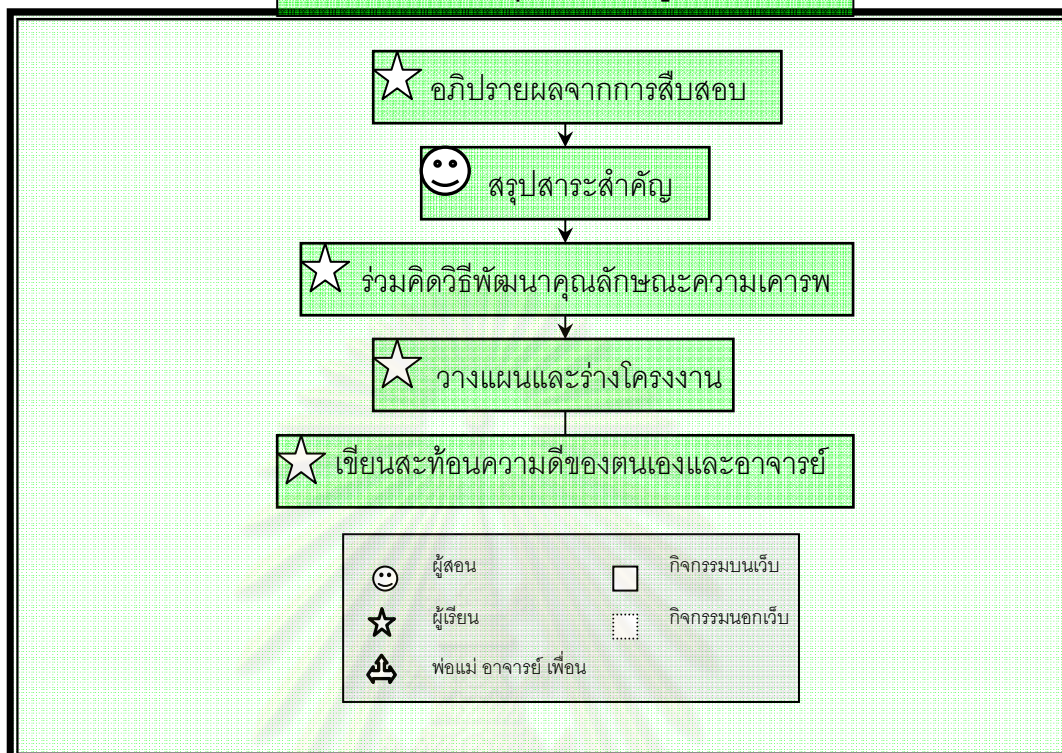
ขั้นที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ
เป็นขั้นตอนของการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรเคารพและสภาพคุณลักษณะความเคารพของบุคคลในปัจจุบัน
วัตถุประสงค์
<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมอภิปรายถึงสภาพคุณลักษณะความเคารพของคนในสังคมปัจจุบัน ความสำคัญของคุณลักษณะความเคารพ 2. เพื่อให้ผู้เรียนร่วมสืบสอบหาคำตอบว่าควรให้ความเคารพแก่บุคคลใด และควรปฏิบัติตัวอย่างไร
ขั้นตอนของกิจกรรม
<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน 2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนา โดยมีตัวแทนที่มีความสามารถในการพิมพ์แป้นอักษรเร็วที่สุดทำหน้าที่พิมพ์คำตอบของสมาชิก ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1) นักเรียนคิดว่าสภาพสังคมไทยขณะนี้คนมีความเคารพต่อกันหรือไม่ เพราะอะไรจึงคิดเช่นนั้น (เคยเห็นหรือได้ยินได้ฟังจากแหล่งข้อมูลใด) ชาวที่นักเรียนเห็นจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่สะท้อนผู้คนในสังคมว่าเป็นอย่างไร 2) นักเรียนคิดว่าความเคารพจะช่วยให้สังคมไทยดีขึ้นได้อย่างไร (การรู้สึกขอบคุณผู้อื่น การพูดขอบคุณ หรือแสดงความขอบคุณ) 3) นักเรียนคิดว่าบุคคลบ้างที่เราควรรู้สึก พูดหรือแสดงความขอบคุณ 3. นักเรียนตอบคำถามแล้วตัวแทนกลุ่มเข้าไปคลิกใบงานในเว็บไซต์เพื่อร่วมกันสืบสอบว่าพ่อแม่อาจารย์และเพื่อนมีความสำคัญกับเราอย่างไร และควรปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านั้นอย่างไร แล้วนำคำตอบที่ได้จากการสืบสอบมาตอบในกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อไป 4. นักเรียนเขียนสะท้อนความดีของตนเองและพ่อแม่
เครื่องมือที่ใช้
<ol style="list-style-type: none"> 1. กระดานสนทนาสำหรับร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. ใบงานในเว็บไซต์ 3. เว็บบล็อกสำหรับเขียนสะท้อนความดีของตนเองและพ่อแม่
การประเมิน
<ol style="list-style-type: none"> 1. การร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นการสนทนาในกระดานสนทนา 2. การเขียนสะท้อนความดีของตนเองและพ่อแม่ในเว็บบล็อก

ขั้นที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ
เป็นขั้นตอนที่นำคำตอบจากการสืบสอบมาร่วมอภิปราย และจัดทำร่างโครงการคุณธรรม
วัตถุประสงค์
<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายผลจากการสืบสอบ (จากขั้น 3) 2. เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันทำโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ
ขั้นตอนของกิจกรรม
<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกลุ่มนำคำตอบที่ได้จากการสืบสอบในครั้งที่แล้วมาร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนาว่าพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนมีความสำคัญและควรปฏิบัติตัวอย่างไร 2. ผู้สอนสรุปบุคคลที่ควรให้ความเคารพ ได้แก่ พ่อแม่ (ผู้ปกครอง) อาจารย์ เพื่อน เพราะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะช่วยให้ชีวิตประสบความสำเร็จและมีความสุข พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดู สนับสนุนนักเรียนในทุกด้านรวมถึงการศึกษาเล่าเรียน อาจารย์ถ่ายทอดวิชาความรู้และอบรมให้เป็นคนดีทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้นสามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ เพื่อนเป็นบุคคลที่ไม่ควรมองข้ามเพราะเพื่อนสามารถให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจช่วยติวช่วยสอนนักเรียนได้ 3. ผู้สอนนำเข้าสู่เรื่องพระคุณของพ่อแม่ที่ยากลำบากเลี้ยงดูนักเรียนมา และโดยเฉพาะแม่ที่กว่าจะคลอดนักเรียนให้ได้ล้มตาดูโลกนั้นต้องผ่านความเจ็บปวดทรมานมากเพียงใด ผู้สอนเปิดวิดีโอ “สื่อผ่าคลอด 5.53 นาที” ให้นักเรียนชม (สามารถดาวน์โหลดสื่อผ่าคลอดได้ที่เว็บไซต์ ยูทูป ตัวอย่างเช่น http://www.youtube.com/watch?v=XjGxeSZfJil) 4. ผู้สอนสอบถามความรู้สึกความคิดเห็นเมื่อนักเรียนรับชมสื่อผ่าคลอดจบลง 5. ผู้สอนจัดกิจกรรม “ยกถังน้ำ” ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเพื่อแข่งยกถังน้ำโดยยืนขาเดียว พร้อมจับเวลา (จัดหาอุปกรณ์ที่มีน้ำหนักประมาณ 5-10 กิโลกรัม) 6. เมื่อแข่งยกถังน้ำเสร็จ ผู้สอนถามสมาชิกกลุ่มว่า ถ้าจ้างให้แบกถังน้ำ (หรือจ้างแบกข้าวสาร ถูละ 5 กิโลกรัมจำนวน 2-3 ถู) ถูมติดตัวตลอดเวลา 24 ชั่วโมงแม้กระทั่งตอนนอนก็เอาถังน้ำวางไว้บนหน้าห้อง จ้างวันละ 100 บาท หรือเดือนละ 3000 บาทเอาไหม ถ้ามีสัญญาผูกมัด ต้องแบกถังน้ำไว้ตลอด 9 เดือน ทำได้ไหม ผู้สอนถามสมาชิกกลุ่มว่าเชื่อไหมว่ามีคนเลยทำลายสถิติแบกน้ำหนัก 10-15 กิโลกรัม นาน 270 วัน หรือประมาณ 6480 ชั่วโมง มาแล้ว และเมื่อครบ 9 เดือน ผู้ที่แบกถังน้ำยังต้องได้รับความทรมานอย่างแสนสาหัส และต้องจ่ายค่าดูแลรักษาถึงน้ำนั้นอีกหลายพันบาท ถ้ามีคนจ้างนักเรียนทำแบบนี้ นักเรียนทำได้หรือไม่ 7. ผู้สอนเล่าให้สมาชิกกลุ่มฟังว่า คนที่ทำทั้งหมดข้างต้นนี้ก็คือแม่นั่นเอง แม่ต้องอุ้มท้องที่มีนักเรียนอยู่ในท้องประมาณ 10-15 กิโลกรัม มาตลอด 9 เดือน ครบกำหนดคลอดแล้วตอนคลอด

แสนจะเจ็บปวดทรมานอย่างที่ذيชมจากสื่อผ่านคลอด แมต้องเจ็บตัวและมีค่าใช้จ่ายในกาคลอดด้วย ซึ่งพ่อและแมยังได้เลี้ยงดูนักเรียนมาไม่น้อยกว่า 13 ปี หรือ 4,745 วัน หรือประมาณ 113,880 ชั่วโมง แมทำเพื่อนักเรียนมามาก ดังนั้นสิ่งที่นักเรียนกำลังตั้งใจทำอยู่ในขณะนี้ เป็นสิ่งที่เราจะได้อตอบแทน พระคุณท่านให้ท่านได้ภาคภูมิใจกับการเขียนสะท้อนความดีของพ่อแม่ที่นักเรียนเขียนออกมาจากใจ

ผู้สอนเกริ่นว่านอกจากเขียนบันทึกความดีของตัวเองและบุคคลที่เรารักทุกวันแล้ว

ครูขอเชิญชวนนักเรียนมาร่วมกันทำโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาความเคารพของตัวเองและเพื่อน สมาชิกในกลุ่มให้มีความเคารพต่อพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนให้สูงขึ้นและเป็นการตอบแทนความดีที่บุคคลเหล่านั้นได้ทำเพื่อเรามาตลอด

9. เมื่อผู้เรียนเต็มใจกระตือรือร้นอยากจะทำโครงการคุณธรรม ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกว่าจะทำโครงการพ่อแม่ โครงการอาจารย์ หรือโครงการเพื่อน หลังจากนั้นผู้สอนชวนผู้เรียนให้มาร่วมกัน คิดและร่างโครงการที่จะพัฒนาตัวเองและเพื่อนๆ สมาชิกในกลุ่มให้มีคุณลักษณะความเคารพต่อพ่อแม่/อาจารย์/เพื่อน (ผู้สอนสรุปร่างโครงการ ประกอบด้วย ชื่อโครงการ รายชื่อสมาชิกที่มาของโครงการ วิธีดำเนินโครงการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ) เมื่อช่วยกันคิดช่วยกันวางแผน แล้วก็เขียนร่างโครงการเรียบร้อยแล้วให้นักเรียนนำมาปรึกษาอาจารย์

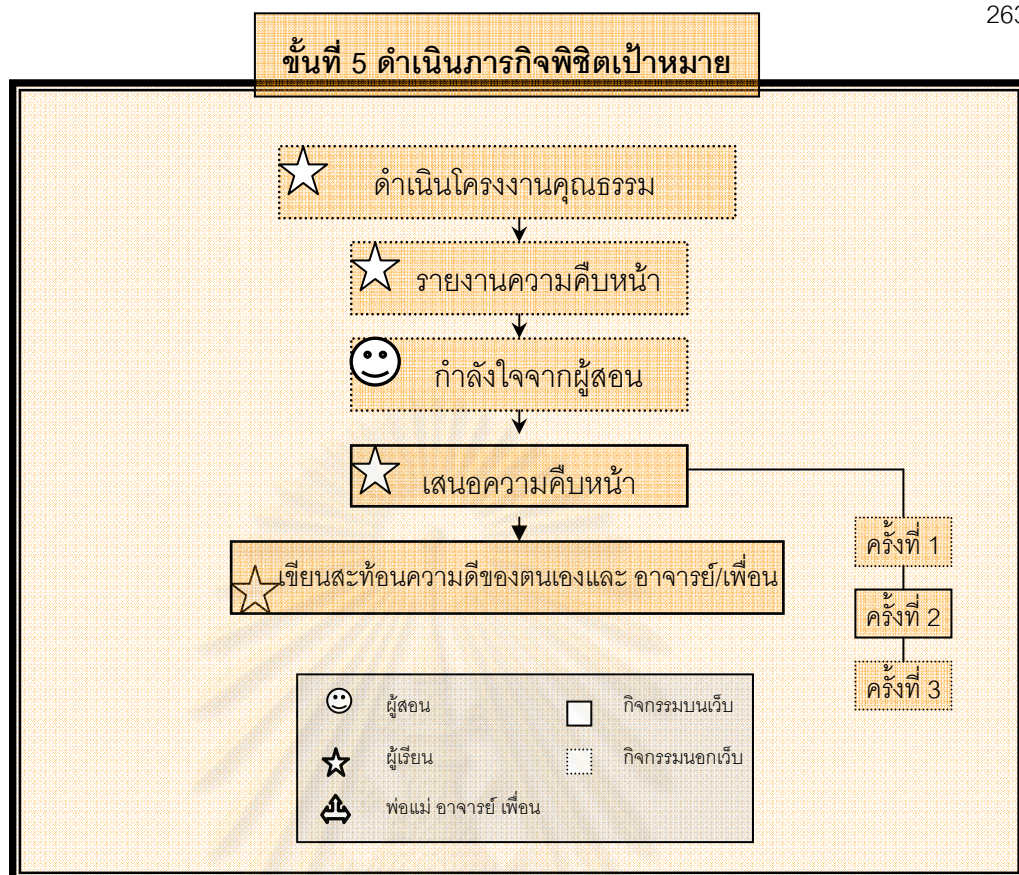
10. เมื่ออาจารย์เห็นชอบกับร่างโครงการของนักเรียน นักเรียนสามารถดำเนินโครงการตามแผนที่ได้วางไว้ (สัปดาห์นี้ให้นักเรียนเขียนสะท้อนความดีของตัวเองและอาจารย์)

เครื่องมือที่ใช้

1. กระดาษสนทนาสำหรับร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. สีผ้าคลอด
3. เอกสารร่างโครงการ
4. ถังน้ำหรืออุปกรณ์ที่มีน้ำหนักประมาณ 10-15 กิโลกรัม
5. เว็บบล็อกสำหรับเขียนสะท้อนความดีของตัวเองและอาจารย์

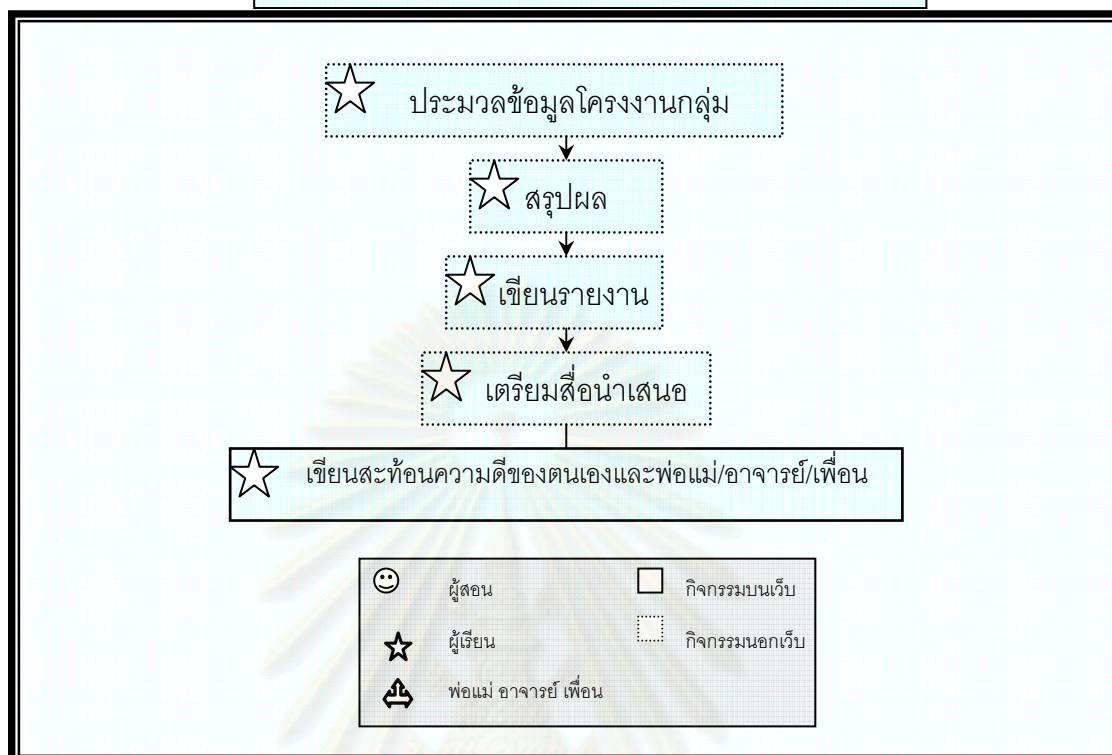
การประเมิน

1. การร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นการสนทนาในกระดาษสนทนา
2. การเขียนสะท้อนความดีของตัวเองและอาจารย์ในเว็บบล็อก

ขั้นที่ 5 ดำเนินภารกิจพิชิตเป้าหมาย	
เป็นขั้นตอนของดำเนินการทำโครงการคุณธรรมตามร่างโครงการ	
วัตถุประสงค์	
1. เพื่อให้กลุ่มได้ดำเนินการทำโครงการคุณธรรมร่วมกันตามร่างโครงการที่อาจารย์เห็นชอบ 2. เพื่อให้กลุ่มได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการคุณธรรมกับเพื่อนและรายงานความคืบหน้าของการดำเนินโครงการคุณธรรมของกลุ่ม	
ขั้นตอนของกิจกรรม	
1. กลุ่มดำเนินโครงการตามที่ได้ร่างไว้ 2. กลุ่มรายงานความคืบหน้าให้กับสมาชิกกลุ่มอื่นได้ทราบครั้งที่ 1 และ 3 นอกเว็บ ส่วนครั้งที่ 2 รายงานความคืบหน้าบนกระดานสนทนา	
เครื่องมือที่ใช้	
1. กระดานสนทนาสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 2. เว็บบล็อกสำหรับเขียนสะท้อนความดีของตนเองและอาจารย์/เพื่อน	
การประเมิน	
1. การมีส่วนร่วมของกลุ่มในการรายงานความคืบหน้าการดำเนินโครงการคุณธรรมบนกระดานสนทนา 2. การเขียนสะท้อนความดีของตนเองและอาจารย์/เพื่อนในเว็บบล็อก	

ขั้นที่ 6 ประเด็นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม

ขั้นที่ 6 ประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม	
เป็นขั้นตอนของการสรุปผลการดำเนินโครงการและนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ของสมาชิกกลุ่ม	
วัตถุประสงค์	
1. เพื่อให้กลุ่มได้สรุปผลการดำเนินโครงการคุณธรรมร่วมกัน	
2. เพื่อให้กลุ่มได้เตรียมนำเสนอผลงานต่อสมาชิกกลุ่มอื่น	
ขั้นตอนของกิจกรรม	
1. กลุ่มร่วมกันสรุปผลการดำเนินโครงการคุณธรรมของกลุ่มตนเอง	
2. กลุ่มเตรียมนำเสนอโครงการคุณธรรมกับสมาชิกกลุ่มอื่น	
เครื่องมือที่ใช้	
1. บล็อกสำหรับเขียนสะท้อนความดีของตนเองและเพื่อน	
การประเมิน	
1. การมีส่วนร่วมของกลุ่มในการสรุปผลการดำเนินโครงการคุณธรรม	
2. การเขียนสะท้อนความดีของตนเองและเพื่อนในเว็บบล็อก	

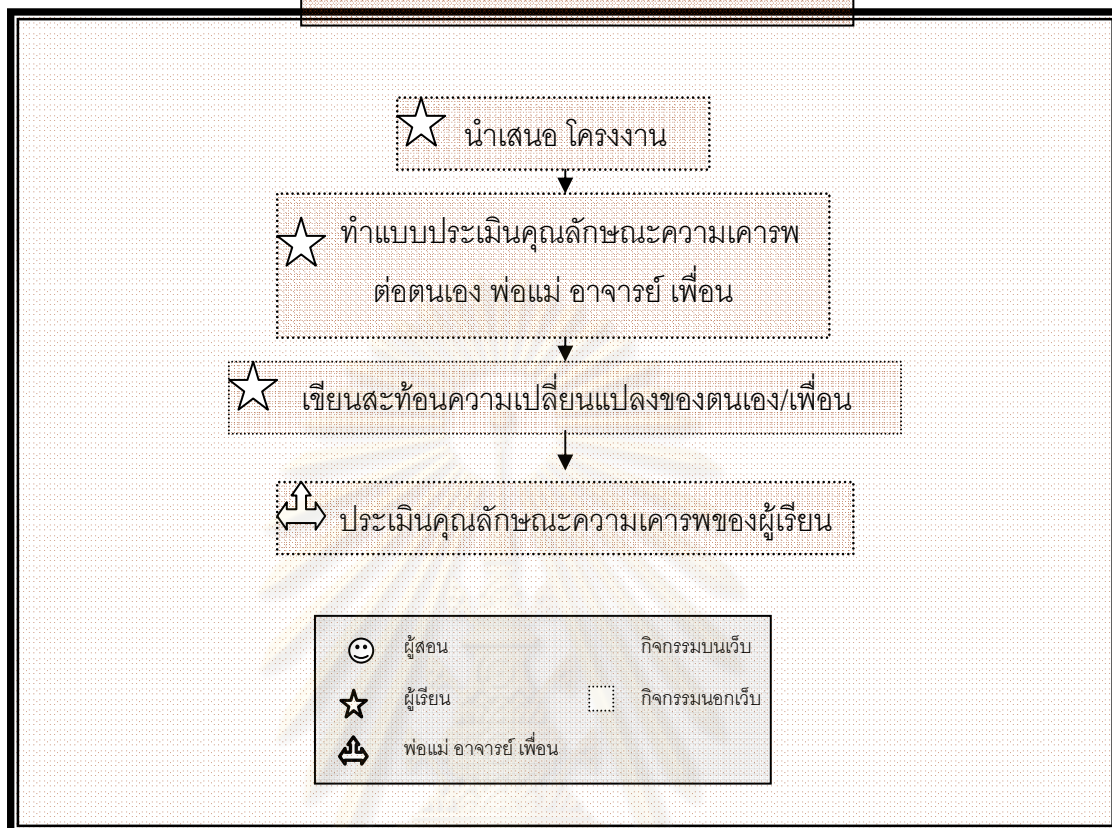
ชั้นที่ 7 สรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก

★ สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนสะท้อนความดี
ของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน
ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสิ่งที่ยากจะขอบคุณ
ตนเอง

	ผู้สอน	☐	กิจกรรมบนเว็บ
	ผู้เรียน	☐	กิจกรรมนอกเว็บ
	พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน		

ชั้นที่ 7 สรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก
เป็นขั้นตอนของสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนสะท้อนความดี ของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน
วัตถุประสงค์
1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนสะท้อนความดี ของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน
ขั้นตอนของกิจกรรม
1. นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนสะท้อนความดี ของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนลงในเว็บบล็อก
2. นักเรียนเขียนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองลงในเว็บบล็อก
3. นักเรียนเขียนสิ่งที่ยากจะขอบคุณตนเองลงในเว็บบล็อก
เครื่องมือที่ใช้
1. เว็บบล็อกเพื่อการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนสะท้อนความดี
การประเมิน
1. การมีส่วนร่วมในการเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนสะท้อนความดี

ขั้นที่ 8 เสนอผลงานผสานการประเมิน

ขั้นที่ 8 นำเสนอผลงานผสานการประเมิน

เป็นขั้นตอนของการนำเสนอโครงการคุณธรรมและการประเมินคุณลักษณะความเคารพ หลังการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้นำเสนอผลการดำเนินโครงการคุณธรรม
2. เพื่อให้นักเรียนได้ประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน
3. เพื่อให้พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนได้ประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน

ขั้นตอนของกิจกรรม

1. สมาชิกกลุ่มนำเสนอโครงการและผลการดำเนินโครงการคุณธรรม
2. สมาชิกกลุ่มอื่นร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้
3. นักเรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพหลังการเรียนรู้ที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน
4. ให้เพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนหลังการเรียนรู้
5. ฝากแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพให้พ่อแม่และอาจารย์ประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนหลังการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้
<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่อตนเอง 2. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่อพ่อแม่ 3. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่ออาจารย์ 4. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่อเพื่อน 5. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่เป็นผู้ประเมินนักเรียน 6. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่อาจารย์นักเรียน 7. แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่เพื่อนเป็นผู้ประเมินนักเรียน
การประเมิน
<ol style="list-style-type: none"> 1. คะแนนการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่อตนเอง 2. คะแนนการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่อพ่อแม่ 3. คะแนนการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่ออาจารย์ 4. คะแนนการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่อเพื่อน 5. คะแนนการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่เป็นผู้ประเมินนักเรียน 6. คะแนนการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่อาจารย์นักเรียน 7. คะแนนการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่เพื่อนเป็นผู้ประเมินนักเรียน

ตอนที่ 3

แนวทางการนำไปใช้และเงื่อนไขการใช้

1. การนำรูปแบบฯไปใช้

1.1 สถานศึกษาที่นำรูปแบบฯไปใช้ได้อย่างราบรื่นนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่ใช่วิชาบังคับ

1.2 สถานศึกษาที่นำรูปแบบฯไปใช้ ควรสำรวจความพร้อมของผู้เรียนโดยเฉพาะด้านจิตใจ ว่าหากนักเรียนเปิดใจ เต็มใจ ยอมรับ ความกระตือรือร้นที่อยากจะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของตนเองโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการเรียนรู้ในระดับมากย่อมส่งเสริมให้การพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนมีแนวโน้มที่เกิดสัมฤทธิ์ผลได้สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เต็มใจหรือสมัครใจเข้าร่วมเรียนรู้

1.3 สถานศึกษาที่นำรูปแบบฯไปใช้ ควรบูรณาการรายวิชาที่เกี่ยวข้องเนื่องจากรูปแบบนี้ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณลักษณะความเคารพแก่ผู้เรียนที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ เช่น บูรณาการในเนื้อหารายวิชาที่มีความสอดคล้องกันเพื่อใช้ชั่วโมงเรียนร่วมกับวิชาภาษาไทย วิชาศิลปะ วิชาพระพุทธศาสนา วิชาสังคมศึกษา เป็นต้น หรือตามที่สถานศึกษา คณาจารย์เห็นสมควร เพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระงานผู้สอนให้มากเกินไปหรือเพื่อเป็นการใช้ชั่วโมงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.4 สถานศึกษาควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองส่งเสริมสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนตามความเป็นจริง รวมถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้ปกครองสามารถให้กำลังใจ ให้คำแนะนำบุตรหลานได้อย่างเหมาะสม กรณีที่นักเรียนเขียนสะท้อนความดีของพ่อแม่จากที่บ้าน ผู้ปกครองควรให้ความช่วยเหลือเฉพาะการให้คำแนะนำได้ แต่ไม่ควรลงมือทำงานส่งแทนนักเรียน ควรให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

1.5 สถานศึกษาที่นำรูปแบบฯไปใช้ ควรเตรียมความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสนับสนุนการเรียนรู้ให้ใช้งานง่าย สะดวก รวดเร็วและทันสมัย สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีจำนวนคอมพิวเตอร์เพียงพอกับปริมาณของกลุ่มผู้เรียน คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตรองรับการใช้งานนอกชั่วโมงเรียน โดยเฉพาะในกรณีของนักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้น้อย ไม่มีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่บ้าน

1.6 สถานศึกษาที่นำรูปแบบฯไปใช้ควรส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจผู้เรียนที่มีความตั้งใจในการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของต่อเนื่อง และให้การยกย่องนักเรียนที่ทำความดีให้เป็นนักเรียนต้นแบบที่ดีของโรงเรียน ควรมีใบเชิดชูเกียรติจากทางโรงเรียน มอบให้แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจในการทำสิ่งที่ดีต่อไป

2. เงื่อนไขการใช้งานรูปแบบฯ

2.1 รูปแบบฯนี้สามารถใช้ได้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความพร้อมทางด้านจิตใจ คือ เปิดใจ เต็มใจ สม่ครใจที่จะเรียนรู้โดยไม่จำกัดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

2.2 อาจารย์ผู้สอนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเบื้องต้น เช่น การใช้งานเว็บไซต์ บล็อก เว็บบอร์ด การใช้เครื่องมือในการสืบค้นข้อมูล เป็นต้น

2.3 การนำรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯไปใช้ ต้องเตรียมความพร้อมและคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ 1. เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ 2. ประเด็นเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ 3. กิจกรรมการเรียนรู้ 4. ผู้เรียน 5. ผู้สอน และ 6. การประเมินคุณลักษณะความเคารพเป็นสำคัญ เพราะองค์ประกอบนี้จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.4 การนำรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯไปใช้ต้องได้รับความร่วมมือสนับสนุนอย่างเต็มที่จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การวิจัยเรื่องการพัฒนาในรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีรายละเอียดในการนำเสนอ ดังนี้

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการทำโครงการ การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก สัมภาษณ์คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อน และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. เพื่อสร้างรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นี้ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยการทำโครงการ การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อก สัมภาษณ์คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียนและเพื่อน และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.1 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ โดยสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการทำโครงการ การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก

1.2 สัมภาษณ์คุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของอาจารย์อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 43 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จาก 17 โรงเรียน จำนวน 534 คน

1.3 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะคุณความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 นำร่างต้นแบบรูปแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบฯ โดยใช้

ดัชนีความสอดคล้อง แล้วนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพต้นแบบมาปรับปรุงแก้ไขต้นแบบรูปแบบฯ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากนั้นดำเนินการสร้างเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ผู้วิจัยสร้างเว็บไซต์ให้มีกระดานสนทนาที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเขียนสะท้อนความคิดผ่านเว็บบล็อก แล้วสร้างแบบประเมินเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมของเว็บไซต์การเรียนรู้ และนำเว็บไซต์ที่สร้างขึ้นไปทดสอบประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่งกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน โดยใช้วิธีการสังเกตและการสอบถามจากนั้นนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง จากนั้นทดสอบประสิทธิภาพกับกลุ่มเล็ก (Small group testing) โดยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 5 คน ก่อนนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบการทดลองนำร่อง กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 20 คน เพื่อศึกษาหาข้อบกพร่องของเว็บไซต์การเรียนรู้และความสามารถในการใช้งานเว็บไซต์ของผู้เรียนว่าใช้งานสะดวก คล่องแคล่ว เหมาะสมกับการเรียนรู้หรือไม่และสอบถามข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความคิดผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ ประกอบด้วย เครื่องมือ 7 ชุด ได้แก่ แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน จำนวน 4 ชุด และแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนเป็นผู้ประเมินผู้เรียน 3 ชุด นำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหารายชื่อ โดยพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่ต้องการประเมินคุณลักษณะความเคารพ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหารายชื่อ นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขจำนวนภาษาให้มีความถูกต้องชัดเจนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำแบบวัดคุณลักษณะความเคารพที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในข้อความ และหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนนาค (Cronbach's alpha Coefficient)

ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ โดยกลุ่มตัวอย่าง (ทั้งชั้นเรียน) เป็นนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เทอม 2 ปีการศึกษา 2553 จากโรงเรียนวัดท่าซุด (เจริญศิลป์) จังหวัดนครสวรรค์ ใช้ระยะเวลาการดำเนินการศึกษาผลการใช้งานรูปแบบฯ ทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบฯ 8 ชั้น กลุ่มตัวอย่างทุกคนทำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพก่อนและหลังการเรียนรู้

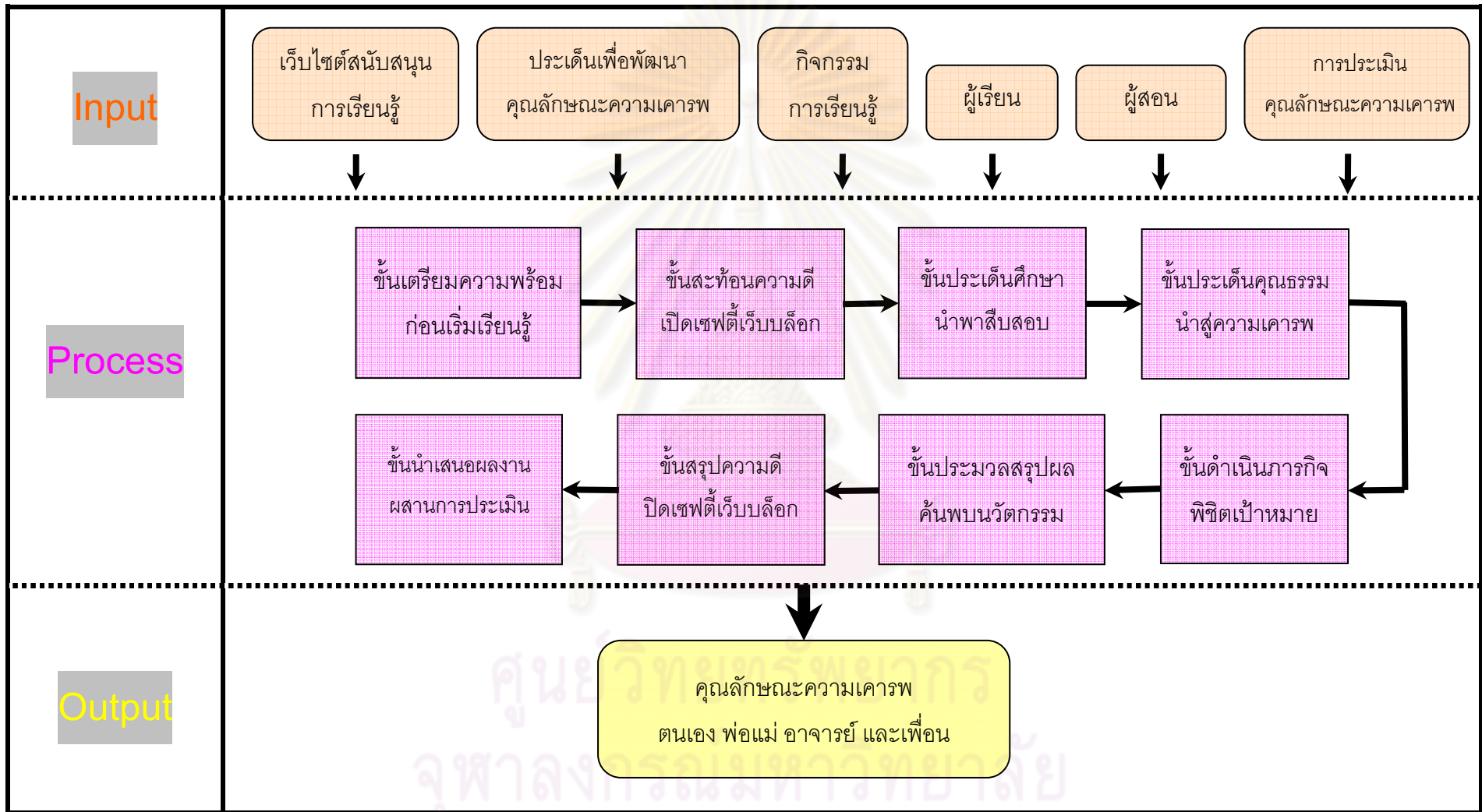
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเปรียบเทียบคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ t-test for dependent samples (paired t-test) หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพนำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรมการสังเกต และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมเรียนรู้ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย จัดระเบียบ แยกประเภทเขียนเรียบเรียงเพื่อหาความสัมพันธ์ ให้เห็นภาพรวมและสรุปประเด็นสำคัญต่าง ๆ นำเสนอในลักษณะของคำบรรยาย ประโยคหรือข้อความ

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดยสร้างแบบรับรองรูปแบบฯ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินรับรองรูปแบบฯ จากนั้น ชื่อนำข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบรับรองมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำข้อมูลที่เป็นข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์โดยสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ และนำเสนอในลักษณะของคำบรรยาย

จากนั้นนำข้อมูล ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมกับข้อค้นพบจากการศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบฯ มาสรุป แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นให้มีความถูกต้อง ชัดเจนและสมบูรณ์ที่สุด แล้วนำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในลักษณะการบรรยายและแผนภาพ

แผนภูมิที่ 6 แสดงรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บไซต์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถสรุปเป็นผลการวิจัยได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดยศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบฯ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและความคิดเห็นเพิ่มเติมมาวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีจำแนกข้อมูล ตามความสอดคล้องตามเนื้อหา เทียบกับหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตามประเด็นที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ แล้วพิจารณาตามความเหมาะสม และความสม่าเสมอของข้อมูล สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ

1.1.1 เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้บนเว็บ

1.1 กระดานสนทนา

1.2 เว็บบล็อก

1.3 คะแนนการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนบนเว็บ

1.1.2. ประเด็นเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

2.1 ประเด็นเพื่อการอภิปรายร่วมกัน ความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรให้ความเคารพและผลจากการขาดความเคารพ

2.2 ประเด็นเพื่อการสืบสอบ ว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนมีคุณความดีต่อตัวเราอย่างไร ควรปฏิบัติอย่างไร

2.3 ประเด็นการทำโครงการคุณธรรมโดยร่วมคิดโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้เกิดขึ้นกับพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน

1.1.3 กิจกรรมการเรียนรู้

3.1 การแสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนา

3.2 การทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและนอกเว็บ

3.3 การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก

1.1.4 ผู้เรียน

- 4.1 เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจใฝ่เรียนรู้
- 4.2 เขียนสะท้อนความดีของตนเองและผู้อื่นลงในเว็บบล็อก
- 4.3 ร่วมอภิปรายเพื่อเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและบนเว็บ
- 4.4 ทำโครงการคุณธรรมร่วมกันอย่างมีความสุข

1.1.5 ผู้สอน

- 5.1 จัดการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกด้วยความรักความปรารถนาดี
- 5.2 ให้การสนับสนุนการเรียนรู้ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ
- 5.3 ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวก
- 5.4 สนับสนุนความสามารถที่แตกต่างของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์

1.1.6 การประเมินคุณลักษณะความเคารพก่อนและหลังการเรียนรู้

- 6.1 ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์

และเพื่อน

- 6.2 พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน

1.2 ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ ปฐมนิเทศ ทำแบบวัดคุณลักษณะความเคารพ

ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก (ใช้งานเว็บไซต์ เขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน ผ่านเว็บบล็อก)

ขั้นตอนที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ (สืบสอบประเด็นคุณลักษณะความเคารพต่อพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน)

ขั้นตอนที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ (ทำโครงการเรื่อง “พ่อแม่/อาจารย์/เพื่อน”)

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินภารกิจพิชิตเป้าหมาย (ดำเนินการทำโครงการ)

ขั้นตอนที่ 6 ประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม (สรุปผลโครงการ)

ขั้นตอนที่ 7 สรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก (สรุปการเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อก)

ขั้นตอนที่ 8 นำเสนอผลงานผสานการประเมิน ประเมินคุณลักษณะความเคารพโดยผู้เรียน ประเมินตนเอง และพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนประเมินผู้เรียน

ตอนที่ 2 ผลการสร้างต้นแบบรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ดำเนินการสร้างต้นแบบรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ จากนั้นนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งได้องค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้บนเว็บ
- 1.2 ประเด็นเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ
- 1.3 กิจกรรมการเรียนรู้
- 1.4 ผู้เรียน
- 1.5 ผู้สอน
- 1.6 การประเมินคุณลักษณะความเคารพ

2. ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วยขั้นตอนที่เรียงลำดับกันตามขั้นตอน 8 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก
- ขั้นตอนที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ
- ขั้นตอนที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ
- ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินภารกิจพิชิตเป้าหมาย
- ขั้นตอนที่ 6 ประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม
- ขั้นตอนที่ 7 สรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก
- ขั้นตอนที่ 8 นำเสนอผลงานผสานการประเมิน

ตอนที่ 3 ผลการการทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวทางการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาการทดลองใช้รูปแบบฯ ดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนโดยการประเมินตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนโดยการประเมินกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 ข้อมูลความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงหลังการเรียนรู้ของนักเรียนประเมินโดยนักเรียน พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนพบว่าคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างทั้งด้านความรู้สึก คำพูดและการกระทำมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

ตอนที่ 4 ผลการนำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวทางการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การนำเสนอรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวทางการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินเพื่อรับรองรูปแบบฯ พบว่า

1) ความเหมาะสมของรูปแบบฯและการนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติจริง มีความเหมาะสมมากที่สุด

2) ความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด

3) ภาพรวมของขั้นตอนทั้งหมดของรูปแบบฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การทดลองใช้รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ ขอนำเสนออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการศึกษาค้นคว้า รูปแบบฯ ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้บนเว็บ 2) ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ 3) กิจกรรมการเรียนรู้ 4) ผู้เรียน 5) ผู้สอน และ 6) การประเมินคุณลักษณะความเคารพ ผลการรับรองรูปแบบฯ ในภาพรวมความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1.1 เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ กระดานสนทนา สำหรับการร่วมอภิปราย

แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เว็บบล็อกสำหรับการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน และการปฏิสัมพันธ์บนเว็บในลักษณะของสังคมออนไลน์ โดยทั้ง 3 ส่วนนี้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนของตนเองได้ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นอิสระในการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้เรียนได้เข้ามาเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกในแต่ละครั้ง ผู้เรียนรู้สึกว่าการได้ใช้คอมพิวเตอร์การได้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าเว็บไซต์ เป็นสิ่งที่น่าตื่นเต้นและท้าทายความสามารถของตนเองและเป็นผู้ที่ทันสมัยทันกับเทคโนโลยี โดยเฉพาะนักเรียนหญิงคนหนึ่งเปิดเผยความรู้สึกในภายหลังว่า “ก่อนหน้านี้หนูเกลียดการเรียนคอมพิวเตอร์ไม่ชอบชั่วโมงที่ต้องเรียนคอมพิวเตอร์ หนูใช้งานไม่เป็น พิมพ์ก็ไม่คล่อง แต่เมื่อได้มาเรียนในเว็บนี้ หนูรู้สึกสนุกและมีความสุข ตอนนั้นหนูรู้สึกรักชั่วโมงคอมพิวเตอร์” และนักเรียนทุกคนมีความรู้สึกตรงกันว่า “การเขียนสะท้อนความดีเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของตัวเองเป็นอย่างมาก” โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถในการพิมพ์ไม่คล่อง การพิมพ์ไม่คล่องนี้กลับไม่เป็นอุปสรรคหรือปัญหา ตรงกันข้ามนักเรียนคนนี้ก็กลับมีความพยายามมีความตั้งใจในการพิมพ์ตัวอักษรทีละตัวจนครบประโยคตามที่ตนเองต้องการสื่อออกมาจากใจ เมื่อพิมพ์เสร็จผู้เรียนมีสีหน้าแจ่มใสมีความสุขรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่ทำได้ดีคือการเขียนสะท้อนความดีลงในเว็บบล็อกของตนเองได้สำเร็จด้วยความพยายามของนักเรียนเอง การที่ผู้เรียนได้เขียนสะท้อนความดีด้วยการพิมพ์ตัวอักษรลงในเว็บบล็อกทุกวันอย่างต่อเนื่องทุกวัน ผู้เรียนพบว่าตนเองมีความสามารถในการพิมพ์ได้คล่องยิ่งขึ้น และสิ่งที่ผู้เรียนพิมพ์นั้นให้ผลสะท้อนอย่างคาดไม่ถึง คือ การที่ผู้เรียนได้ไปสังเกตความดีของตนเองและของพ่อแม่ ความดีของตนเองและของอาจารย์

ความดีของตนเองและของเพื่อนแล้วนำมาถ่ายทอดผ่านการพิมพ์อักษรลงไปในเว็บบล็อก เริ่มต้นจากการสังเกต จนได้ตระหนัก ได้รู้ชัด เกิดความเข้าใจ ตามมาด้วยความซาบซึ้งกับสิ่งดี ๆ ที่ผู้อื่นทำให้ และรู้ว่าตนเองมีคุณค่ามีความสำคัญกับบุคคลอื่นด้วย จึงเกิดความสุขใจ ยิ่งรู้สึกมีความสุขนักเรียนก็อยากกลับเข้ามาอีกสะท้อนความดีลงในเว็บบล็อกของตนเองอีก

โดยปกติแล้วนักเรียนทุกคนรู้ว่าพ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณเป็นผู้ให้กำเนิด ให้การเลี้ยงดูในลักษณะของคำพูดที่พูดหรือจำจนขึ้นใจหรือพูดได้โดยไม่ต้องใช้ความคิดตรึกตรองพูดได้อัตโนมัติ แต่เมื่อถามนักเรียนว่า พ่อแม่มีพระคุณอย่างไร พ่อแม่ได้ทำอะไรแก่นักเรียนบ้าง นักเรียนนั่งแล้วใช้เวลาคิดสักครู่ใหญ่กว่าจะตอบออกมาทีละคำทีละประโยค เนื่องจากความดีที่พ่อแม่ทำให้มาตลอดนับสิบปี นักเรียนเห็นจนคุ้นตากลายเป็นความเคยชิน ว่าเป็นสิ่งที่พ่อแม่ต้องทำให้ลูก ลูกมีหน้าที่เป็นผู้รับ ลูกจึงไม่ได้ตระหนักถึงพระคุณ ไม่ได้ซาบซึ้งหรือเห็นคุณค่าของการให้ที่ยิ่งใหญ่ของพ่อแม่ ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้เขียนสะท้อนความดีของพ่อแม่ในครั้งแรก นักเรียนเขียนด้วยคำสั้น ๆ เพราะนักเรียนยังมองเห็นความดีของพ่อแม่ไม่ชัดและอีกประการหนึ่งคือ นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการสังเกตความดีแล้วนำมาเขียนสะท้อน แต่เมื่อฝึกสังเกตความดีและนำความดีมาเขียนสะท้อนลงในเว็บบล็อกบ่อยครั้งเข้า จึงทำให้นักเรียนสามารถมองความดีของตนเองและบุคคลรอบข้างได้กว้าง (หลายประการ) และในมิติที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยมีการอธิบายถึงความดีที่เขียนสะท้อนออกมาให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น ในครั้งแรกสะท้อนว่า “พ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณ” ในครั้งต่อไปเขียนสะท้อนโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงในชีวิตว่า “พ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณ พ่อแม่ต้องออกไปทำงานรับจ้างตั้งแต่เช้ามีด กลับบ้านก็ค่ำ พ่อแม่คงเหนื่อยมากในการเลี้ยงดูเรา ฉันจะเป็นเด็กดีตั้งใจเรียนไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ” เป็นต้น

เว็บบล็อกจึงเป็นเครื่องมือไอซีที (ICT Tool) ที่สำคัญอย่างยิ่งอย่างหนึ่งในเว็บไซต์ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสะท้อนการเรียนรู้และเป็นเครื่องมือสำคัญการเรียนรู้ที่มีความหมาย ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเอง ด้วยกระบวนการคิดอย่างไตร่ตรองก่อนที่จะสะท้อนออกมาด้วยคำพูดหรือการเขียน อีกทั้งยังเป็นการฝึกความสามารถในการถ่ายทอดความคิดหรือความรู้เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ และทำให้การเรียนการสอนง่ายขึ้นเพราะผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเด่นชัดด้วยการเขียนสะท้อนความดีสะท้อนการเรียนรู้ปรากฏอย่างชัดเจนในเว็บบล็อกทำให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน สอดคล้องกับธีรวิทย์ เอกะกุล (2550) ที่กล่าวว่า การเขียนสะท้อนความดีสามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเจตคติ (ความรู้ ความรู้สึก ความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติ) ของบุคคลอื่นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประกอบด้วย 1. เกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เช่น การมีประสบการณ์ที่ดีกับคุณธรรมความเคารพ 2. เกิดจากการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from others) 3. เกิดจากแบบอย่าง (Models) เริ่มตั้งแต่การสังเกตพฤติกรรม แล้วแปลความหมายของการปฏิบัติให้อยู่ในรูปของความเชื่อ ยิ่งบุคคลที่เป็นแบบอย่างเป็น

ที่เคารพหรือได้รับการยกย่องย่อมมีผลต่อความเชื่อมากยิ่งขึ้น จึงเกิดการเลียนแบบของต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี 4. เกิดจากสถาบันที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สถานที่ต่าง ๆ

นอกจากนี้การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกส่งเสริมให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างอิสระในลักษณะของสื่อประสม ได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพกราฟิก ฯ เห็นได้จากการเขียนสะท้อนความดีที่นักเรียนได้ออกแบบสีสันของตัวอักษร ลักษณะรูปแบบของตัวอักษร การไอคอนแสดงอารมณ์ต่าง ๆ กันอย่างสนุกสนาน ผู้เรียนจะสามารถโต้ตอบกับผู้เรียนด้วยตนเอง หรือผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับผู้สอนได้อย่างอิสระ โดยเฉพาะกับนักเรียนที่มีกระบวนการคิดช้าหรือพูดโต้ตอบสื่อสารช้ากว่าเพื่อนในห้อง การเขียนสะท้อนความดีลงในเว็บบล็อกจึงเป็นการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้แสดงออกอย่างอิสระและสร้างสรรค์ โดยไม่ต้องกังวลว่าตนเองตอบคำถามช้าเพราะต้องใช้เวลาคิดนานกว่าเพื่อนคนอื่น (วิชุดา รัตนเพียร, 2540; ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2544; สรวงสุดา ปานสกุล, 2545) และการให้ผู้เรียนบอกสิ่งที่ตนชอบเกี่ยวกับตนเองให้เพื่อนฟังและให้เพื่อนสะท้อนกลับด้วยการยกย่องชมเชยให้กำลังใจกันอย่างน้อย 1 สิ่ง สำนักทดสอบทางการศึกษากกรมวิชาการ (2539) กล่าวว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น ยอมรับตนเอง ยอมรับผู้อื่นและมองโลกในแง่ดีอันเป็นพื้นฐานของผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีและมีความมั่นคงทางอารมณ์

กระดานสนทนาสำหรับการร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยเฉพาะการอภิปรายประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเคารพจากปัญหาในสังคมมาถึงปัญหาใกล้ตัว (ได้ตระหนักถึงสภาพที่เป็นอยู่) บุคคลใกล้ตัวรอบตัว ได้แก่ พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน บุคคลเหล่านี้มีความสำคัญต่อนักเรียนอย่างไร ควรปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้อย่างไร (สิ่งที่ควรจะเป็น) เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของความเคารพซึ่งเป็นเรื่องนามธรรมแต่เมื่ออภิปรายถึงเหตุการณ์หรือสิ่งที่นักเรียนเห็น สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความสำคัญของความเคารพซึ่งเป็นเรื่องนามธรรมมาสู่เรื่องใกล้ตัวที่สามารถเห็นเป็นรูปธรรมได้ สอดคล้องกับ ใจทิพย์ ณ สงขลา (2550) กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายและตรงกับประสบการณ์ผู้เรียน เพื่อตอบสนองกับความรู้ที่ได้สะสมมาในลำดับขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย นอกจากนี้การแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้อภิปรายร่วมกันในกระดานสนทนาและเว็บบล็อกสำหรับการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน เป็นการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์บนเว็บในลักษณะของสังคมออนไลน์ได้เรียนรู้ในมุมมองของเพื่อนคนอื่น ๆ และสามารถส่งข้อความให้กำลังใจกัน ส่งไอคอนแสดงความรักความปรารถนาดีต่อกันได้

1.2 ประเด็นการพัฒนาคูณลักษณะความเคารพ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ประเด็น เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมอภิปรายเกี่ยวกับสภาพสังคมในขณะนี้ว่าคนในสังคมมีความเคารพกันเพียงใด ตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรให้ความเคารพ 2) ประเด็นเพื่อการสืบสอบว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนมีคุณความดีต่อตัวเราอย่างไร ควรปฏิบัติอย่างไร 3) ประเด็น การทำโครงการคุณธรรม โดยร่วมคิดโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคูณลักษณะความเคารพให้เกิดขึ้นกับพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน ทั้ง 3 ประเด็นเป็นประเด็นที่มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันโดยประเด็นแรก เพื่อให้ผู้เรียนได้อภิปรายถึงความสำคัญของความเคารพ จากที่เคยมองข้ามความสำคัญของความเคารพ การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญในมุมมองที่หลากหลาย และการมองภาพรวมของปัญหาของคนในสังคม แล้วกลับมามองหน่วยย่อยของสังคมที่ต้องปฏิสัมพันธ์กัน ตลอดคือ พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน โดยข้อมูลที่อาจารย์และนักเรียนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม (หน้า 289-292) อาจารย์ต้องการให้นักเรียนมีคุณลักษณะความเคารพ นักเรียนต้องการให้เพื่อนมีคุณลักษณะความเคารพ ดังนั้นประเด็นที่ 2 จึงเป็นประเด็นเพื่อจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้รู้และตระหนักถึงความสำคัญของพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนที่มีต่อผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับต่อพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน เมื่อได้รู้ได้เข้าใจเกิดการตระหนักแล้ว ประเด็นที่ 3 เป็นประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะความเคารพด้วยการปฏิบัติให้บังเกิดผล

ในการอภิปรายบนกระดานสนทนาสมาชิกภายในกลุ่ม (ปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มย่อย สมาชิกจำนวน 5 คน) ได้ไปช่วยกันสืบสอบหาคำตอบแล้วนำข้อมูลความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกันบนกระดานสนทนากับเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มปรึกษากันก่อนที่จะสะท้อนความรู้บนกระดานสนทนา ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและสมาชิกในกลุ่มรับฟังความคิดเห็น เมื่อสมาชิกสรุปความเห็นของกลุ่มได้ก็เขียนลงบนกระดานสนทนา (สมาชิกสะท้อนความคิดเห็น และเรียบเรียงคำพูดก่อนเขียนบนกระดานสนทนา) ซึ่งเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มย่อยกับสมาชิกทั้งชั้นเรียน

สอดคล้องกับฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ (ท่านธัมมบัณฑิตวิทยานิพนธ์, 2548) กล่าวว่าความเคารพเป็นคุณธรรมประการแรกที่น่ากลับมาเน้นและเสริมการปลูกฝังคุณธรรมให้กับเยาวชนไทย เช่นเดียวกับประเทศศรีลังกาที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรมความเคารพเป็นอันดับแรกเพราะความเคารพมีอิทธิพลอย่างยิ่งที่ทำให้ลูกหลานเชื่อฟังและอยู่ในโอวาทบิดามารดา ส่งผลให้การปลูกฝังคุณธรรมอื่น ๆ ก็จะสามารถมาโดยง่าย และบุคคลที่ควรให้ความเคารพหรือเห็นความสำคัญในเบื้องต้น ได้แก่ พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน เนื่องจากเป็นบุคคลสำคัญที่อยู่ใกล้ชิดกับเยาวชน อีกทั้งข้อมูลจากงานวิจัยภาวะวิกฤติคุณธรรมของเยาวชนไทยโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2550) พบพฤติกรรมของเยาวชนไทยที่สังคมพึงตระหนักเป็นอันดับที่ 5

คือ ก้าวร้าว ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ไม่มีความกตัญญู และขาดสัมมาคารวะ ส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลและเป็นแรงจูงใจให้เยาวชนเป็นคนดี มีคุณธรรมได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ สื่อ สถานศึกษา และเพื่อน

1.3 กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การแสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปรายบน

กระดานสนทนาเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในขณะเดียวกันก็ฝึกการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ซึมซับความรู้ ประสบการณ์จากหลายแง่มุม และการฝึกถาม-ตอบ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้เหตุผลวิเคราะห์สังเคราะห์จากการที่ได้นำเสนอและรับฟัง ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องคุณลักษณะความเคารพ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องของกาลเทศะ ควบคู่กันไป เช่น การใช้คำพูด มารยาทในการสื่อสาร การให้เกียรติเพื่อนในกลุ่มและเพื่อนนอกกลุ่มในการสนทนาออนไลน์ เป็นต้น 2) การทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและนอกเว็บ เป็นการยกระดับของความตระหนักความเข้าใจในความสำคัญของคุณลักษณะความเคารพ พัฒนาสู่การวิจัยโดยให้นักเรียนได้มีโอกาสทำโครงการในลักษณะแนวคิดในการแก้ปัญหาหรือเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งแม้ข้อมูลจากการค้นพบจะเป็นเพียงคำตอบง่าย ๆ หรือกระบวนการที่ได้มาซึ่งคำตอบจะไม่ได้ซับซ้อนแต่ก็จะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จริงจากการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเป็นอย่างดี ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้คุณลักษณะความเคารพที่คงทน ความภาคภูมิใจ สนุก และมีประโยชน์ 3) การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก เป็นการฝึกสังเกต สู่การเรียนรู้คุณลักษณะความเคารพด้วยวิธีง่าย ๆ แต่ได้ผลที่ลึกซึ้งสะท้อนถึงจิตใจภายในของผู้เรียน โดยเริ่มจากการ มอบหมายให้ผู้เรียนสังเกตความดีของตนเอง ของบุคคลรอบตัว คือ พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนว่าบุคคลดังกล่าวมีคุณ ความดีต่อตัวเรา (หรือต่อผู้อื่น) อย่างไร และให้ผู้เรียนสังเกตความรู้สึก คำพูดและการกระทำที่ตัวเรามีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนแล้วฝึกบันทึก คือ เขียนสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกตและการรับรู้ นั้น ๆ ด้วยการเขียนเป็นความเรียงลงในเว็บบล็อกส่วนตัว เป็นการพัฒนาปัญญาเพราะผู้เรียนจะได้แสดงความสามารถในการถ่ายทอดสิ่งที่พบเห็นสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้สอดคล้องกับสมจิตร วัฒนคุณ (2545)

1.4 ผู้เรียน มีบทบาทเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจใฝ่เรียนรู้ เขียนสะท้อนความดีของตนเองและผู้อื่นลงในเว็บบล็อกร่วมอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและบนเว็บและทำโครงการคุณธรรมร่วมกันอย่างมีความสุข บทบาททั้งหมดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (อายุ 11-12 ปีขึ้นไป) มีศักยภาพสามารถกระทำได้และเป็นไปตามความสามารถตามวัยที่อยู่ในขั้นความคิดเชิงนามธรรม (Formal Operation) จากการที่นักเรียนได้เขียนสะท้อนความดีของตนเองและผู้อื่น ได้อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำโครงการคุณธรรมร่วมกันอย่างมีความสุข นักเรียนทั้งชั้นเรียนมีความรู้สึกตรงกันว่าตนเองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นทั้งความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ต่อพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน โดยเฉพาะกับตนเองนั้นนักเรียนทุกคนรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองกับสิ่งดี ๆ ที่

ตนเองได้คิด ได้พูด ได้กระทำ นอกจากนี้ผู้เรียนสะท้อนว่ารักพ่อแม่มากขึ้น ใกล้ชิดและรู้สึกผูกพันกับพ่อแม่มากขึ้น พ่อแม่ก็สะท้อนถึงผู้เรียนว่ามีพฤติกรรมที่ดีขึ้นมาก เช่น ช่วยงานบ้านมากขึ้น ตั้งใจเรียน ทำการบ้านมากขึ้น และทำในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อนอย่างเช่นการกราบเท้า การกอด การบอกรัก ส่วนนักเรียนที่กราบ กอด บอกรักพ่อแม่อยู่แล้วก็ทำถี่มากขึ้น ในด้านของเพื่อน นักเรียนสะท้อนว่าเข้าใจเพื่อนมากขึ้นกว่าเดิม ยอมรับในความแตกต่างระหว่างกันได้ดีขึ้น และมีความรัก ความเอื้ออาทรห่วงใย ช่วยเหลือกันมากขึ้น การที่ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากนั้นที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้เรียนมีความเต็มใจและตั้งใจร่วมกิจกรรมในทุก ๆ ขั้นตอน แม้จะมีข้อจำกัดเรื่องความสามารถในด้านเทคโนโลยี หรือเคยเป็นผู้เรียนที่ต้องปรับปรุงนิสัยถูกเพื่อนตั้งข้อรังเกียจ แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่อุปสรรคหรือข้อจำกัดในการเรียนรู้และการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ของผู้เรียน ขอเพียงผู้เรียนมีความตั้งใจ เต็มใจ กระตือรือร้น ใฝ่เรียนรู้ย่อมสามารถพัฒนาตนเองได้เช่นเดียวกัน

1.5 ผู้สอน จัดการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกด้วยความรักความปรารถนาดีให้การสนับสนุนการเรียนรู้ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ ให้ผลป้อนกลับ ด้วยการเสริมแรงทางบวกสนับสนุนความสามารถที่แตกต่างของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ โดยเฉพาะนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสเป็นนักเรียนที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาแตกต่างจากโรงเรียนในเมือง ผู้สอนควรสนับสนุนการเรียนรู้ให้ทัดเทียมกับนักเรียนในเมือง เช่น จัดเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการใช้งาน อย่างเพียงพอกับจำนวนของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนรู้สึกเท่าเทียมกับคนอื่นไม่ได้ล้ำสมัย ผู้สอนให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำที่ดีงามและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ให้กำลังใจ และให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวก (ให้รางวัล ให้คำชม ฯ) และผู้สอนควรให้ความรักความเมตตาให้ความเข้าใจถึงพฤติกรรมแสดงออกที่มีทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสม ดังนั้นไม่ควรเปรียบเทียบนักเรียนว่าใครดี หรือแย่กว่าใคร ควรชื่นชมความดีความสามารถที่แตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนอย่างสร้างสรรค์ เพราะเมื่อนักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าเป็นที่รักของอาจารย์ เขาจะรู้สึกไว้วางใจ เชื่อใจและพร้อมที่จะรับฟังคำสอนการตักเตือนด้วยความหวังดี และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป สอดคล้องกับ ใจทิพย์ ณ สงขลา (2550) กล่าวว่าผู้สอนมีบทบาท 1) บทบาทผู้สอนเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ส่งผ่านเนื้อหาไปยังผู้เรียน เป็นผู้ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ โดยการจัดสิ่งแวดล้อมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การกำหนดเนื้อหา การเลือกสื่อประกอบ การเลือกเครื่องมือ สื่อสารประกอบการเรียน (กระดานข่าว ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ฯ) การสร้างกิจกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน ที่กระตุ้นการสะท้อนความคิด ชี้นำจุดสนใจรวมทั้งคอยควบคุมดูแลการเรียนและการสื่อสารให้อยู่ในกรอบเป้าหมายของการเรียนรู้ การแนะนำ ให้การประเมินผล และการให้ผลป้อนกลับ 2) บทบาททางสังคม ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่แสดงให้ผู้เรียนรู้ถึงความเป็นสังคม

เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ 3) บทบาทในการจัดการ ผู้สอนเป็นผู้จัดงานมอบหมาย อำนวยความสะดวก และให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ 4) บทบาทด้านเทคนิค ได้แก่ จัดความพร้อมของผู้เรียน คัดเลือกกระบวนที่ง่ายต่อผู้เรียน จัดปฐมนิเทศให้ผู้เรียนด้านเทคนิคและสร้างความคุ้นเคยให้กับผู้เรียน เตรียมแผนการเรียนหากมีปัญหาทางเทคโนโลยี เป็นต้น

1.6 การประเมินคุณลักษณะความเคารพ โดยให้ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะ

ความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน และให้พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองตามความเป็นจริงและยอมรับผลที่ผู้อื่นสะท้อนถึงผู้เรียน เพื่อให้ทราบว่าขณะนี้ผู้เรียนมีคุณลักษณะความเคารพก่อนการเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์ใดและเมื่อจบการเรียนรู้ตามรูปแบบฯแล้ว ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองขึ้นไปในระดับใด และสิ่งที่คุณเรียนมองตนเองว่ามีการพัฒนาขึ้นแล้วพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนมีความเห็นตรงกับที่คุณเรียนมองตนเองอย่างไร หากการประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองมีคะแนนน้อย ผู้เรียนมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นไปกว่าเดิม

2. ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการนำต้นแบบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ ที่มี 8 ขั้นตอน เรียงตามลำดับไปศึกษาการใช้งานกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลาทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ พบว่า ขั้นตอนที่สำคัญทั้ง 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ ขั้นที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก ขั้นที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ ขั้นที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ ขั้นที่ 5 ดำเนินภารกิจพิชิตเป้าหมาย ขั้นที่ 6 ประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม ขั้นที่ 7 สรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก ขั้นที่ 8 นำเสนอผลงานผานการประเมิน โดยในภาพรวมขั้นตอนทั้งหมดของรูปแบบผู้ทรงคุณวุฒิรับรองความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีประเด็นการอภิปรายดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ (Learner Preparation) เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการชี้แจงกิจกรรม (สัปดาห์แรก) ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของนักเรียนในการพัฒนาตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างมีความกระตือรือร้นและตั้งใจฟังว่าสิ่งที่เขากำลังจะ去做เป็นไปเพื่อตัวเอง หากเขาตั้งใจทำสิ่งดี ๆ และความสุกก็จะเกิดขึ้นกับตัวเอง ส่วนบุคคลรอบข้างก็พลอยได้รับความสุขกับสิ่งดี ๆ ที่เขาจะได้ทำอีกด้วย และกลุ่มตัวอย่างมีความตื่นตัวเมื่อได้ทราบว่ากิจกรรมที่จะได้เข้าร่วมนี้สนับสนุนให้เขาได้ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจและเต็มใจเข้าร่วมเรียนรู้และเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้

การชี้แจงถึงความสำคัญของการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อตนเอง คุณลักษณะความเคารพที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน โดยสร้างความเข้าใจให้กลุ่มตัวอย่างตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองว่าจะเน้นการประเมินคุณลักษณะความเคารพที่ได้ก่อนและหลังการเรียนรู้นี้เราไม่ได้นำมาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แต่ประเมินตนเองเพื่อเป็นเครื่องชี้วัดหรือเปรียบเทียบพัฒนาการของตัวนักเรียนเองว่าก่อนการเรียนรู้เราเป็นอย่างไรและหลังการเรียนรู้เราเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในระดับที่มากขึ้นกว่าเดิมเพียงใด ดังนั้นแม้จะเน้นคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนประเมินก่อนเรียนรู้ตามความเป็นจริงจะน้อย แต่ถ้าเราตั้งใจเรียนรู้อย่างเต็มที่แล้วประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองอีกครั้งหนึ่ง จะแน่นได้เพิ่มกว่าเดิมก่อนการเรียนรู้ นั่นคือสิ่งที่น่าภาคภูมิใจ โดยอธิบายเพิ่มเติมว่าจะเน้นคุณลักษณะความเคารพนี้ไม่มีผลกับคะแนนหรือเกรด ดังนั้นนักเรียนสามารถประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองที่มีต่อตนเองและต่อบุคคลต่าง ๆ ได้เต็มที่ ส่วนนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเคารพสูงอยู่แล้วก็ให้ประเมินตามจริง หากหลังเรียนรู้มีคุณลักษณะความเคารพสูงขึ้นอีกก็เป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจเช่นกัน

รวมถึงนำแบบประเมินให้นักเรียนนำไปมอบให้ผู้ปกครองช่วยประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน มอบแบบประเมินให้อาจารย์ช่วยประเมินคุณลักษณะความเคารพ และมอบให้เพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน การที่พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนร่วมประเมินนักเรียนควบคู่กับการที่นักเรียนประเมินตนเองเพื่อให้นักเรียนได้เห็นพัฒนาการด้านคุณลักษณะความเคารพของตัวนักเรียนจากหลาย ๆ มุมที่สะท้อนให้นักเรียนได้เห็นซึ่งการที่บุคคลรอบข้างผู้เรียนได้ทำการประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนนั้นเป็นการสร้างความเข้าใจให้กับบุคคลเหล่านั้นว่านักเรียนมีความตั้งใจที่จะพัฒนาตนเองด้วยการทำสิ่งที่ดีให้กับตนเองและคนรอบข้าง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างตั้งใจประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะความเคารพของเพื่อนที่มีต่อตนเองด้วย รวมถึงพ่อแม่และอาจารย์ได้ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนด้วยเช่นกัน (คะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินตนเองและผู้อื่นประเมินก่อนการทดลองน้อยกว่าหลังการทดลองทั้งรายบุคคลและรายข้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สอดคล้องกับวิภาพร มาพบสุข (มปป.) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการรับรู้ตนเอง หรือ อัตมโนภาพ (Self concept) มีหลายประการ ได้แก่ การรับรู้ตนเองด้วยตนเอง (การส่องกระจก ผลงานที่สะท้อนความสามารถของตน) การรับรู้ตนเองจากคนอื่น (คำวิจารณ์ของผู้อื่นเกี่ยวกับตนเองมีผลให้เราเรียนรู้ตนเองว่าเป็นคนเช่นนั้น ทศนคติของคนอื่นที่มีต่อตน และผลจากการทำแบบทดสอบจะช่วยให้

เรารับรู้ตนเองได้ตรงความเป็นจริงมากขึ้นและการรับรู้ตนเองที่ตรงกับคนอื่นรับรู้จะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับบุคคลนั้น จะช่วยให้บุคคลมีการแสดงของพฤติกรรมที่เหมาะสม เป็นต้น

หลังจากที่นักเรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองแล้ว อธิบายวิธีการเรียนรู้ทั้งการเรียนบนเว็บและนอกเว็บในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การร่วมอภิปราย การทำโครงการ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก โดยแนะนำเมนูการใช้งานต่าง ๆ ของเว็บไซต์ เช่น กระดานสนทนาสำหรับการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก

ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก (Virtuous Reflective Writing via Safety-Blog)

กลุ่มตัวอย่างสมัครเข้าใช้งานเว็บไซต์ (สัปดาห์ที่ 2) กลุ่มตัวอย่างมีความตื่นเต้นที่ได้รับชื่อและรหัสส่วนตัว (เซฟตี้) เข้าใช้งานเว็บไซต์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีพื้นที่ส่วนตัวกันทุกคน สามารถเข้าไปอัปเดตข้อมูลส่วนตัว ประวัติ รูปภาพ ฯ และเพิ่มเพื่อนไว้ในเครือข่ายเพื่อนออนไลน์โดยเข้าไปขอเพิ่มเพื่อนและยอมรับการเป็นเพื่อน ซึ่งสมาชิกในเครือข่ายสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์กันในเว็บบล็อก พื้นที่ส่วนตัว และกระดานสนทนา

การเขียนสะท้อนความดีในเว็บบล็อกส่วนตัว โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถคลิกเข้าไปดูหรือดาวน์โหลดตัวอย่างแนวทางการเขียนสะท้อนความดีได้จากกระดานสนทนาของเว็บไซต์ การเขียนสะท้อนความดีเป็นการสังเกตความดีของตนเองและบุคคลอื่นแล้วนำความดีเหล่านั้นมาเขียนสะท้อนลงในเว็บบล็อกส่วนตัวทุกวัน โดยใน 2 สัปดาห์แรกเป็นการสะท้อนความดีของตนเองและพ่อแม่ สัปดาห์ที่ 3-4 เป็นการเขียนสะท้อนความดีของตนเองและอาจารย์ และสัปดาห์ที่ 5-6 เป็นเขียนสะท้อนความดีของตนเองและเพื่อน การเขียนสะท้อนความดีของตนเองเป็นการเขียนสะท้อนในด้านความรู้สึกและสะท้อนด้านการกระทำ ส่วนการเขียนสะท้อนความดีของพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนเป็นการเขียนสะท้อนด้านความรู้สึก การพูด และการกระทำ ซึ่งขั้นตอนที่ 2 นี้ทำควบคู่ขั้นตอนที่ 3 - ขั้นตอนที่ 6

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจเป็นอย่างมากกับการเข้ามาเขียนสะท้อนความดี แม้จะมีข้อจำกัดในด้าน 1) ความพร้อมความสะดวกของการใช้เทคโนโลยีซึ่งสามารถใช้ได้เฉพาะที่โรงเรียนเพราะที่บ้านไม่มีใช้ แต่กลุ่มตัวอย่างจะเขียนสะท้อนความดีไว้ในกระดาษหรือสมุดแล้วนำมาเขียนสะท้อนใหม่อีกครั้งในเว็บบล็อกส่วนตัว 2) ความสามารถในการใช้แป้นพิมพ์ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พิมพ์ไม่คล่อง ไม่เคยเรียนพิมพ์ดีดมาก่อน ต้องมองหาอักษรที่ละตัวแล้วพิมพ์ทีละตัวอักษรจนเกิดเป็นคำและประโยค แต่กลุ่มตัวอย่างไม่ย่อท้อมีความมุ่งมั่นตั้งใจและพยายามเขียนสะท้อนความ

ดีผ่านเว็บบล็อกจนสำเร็จและรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองที่ตนเองได้ทำสำเร็จ เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างสะท้อนความรู้สึกว่า “ไม่ได้รู้สึกเหนื่อย อึดอัด แต่สนุกและมีความสุขที่เราได้บันทึกสิ่งดี ๆ ของตัวเอง และคนอื่นลงไป และยังเป็นการฝึกพวกเราให้พิมพ์เก่ง ๆ จะได้พิมพ์ได้คล่อง ๆ” สิ่งในกลุ่มตัวอย่างสะท้อนความรู้สึกนั้นตรงกับพฤติกรรมที่แสดงออกคือ ทุกครั้งที่มีชั่วโมงว่างหรือเวลาว่างจะขออาจารย์ประจำห้องคอมพิวเตอร์เข้ามาเขียนสะท้อนความดี หรือในช่วงสัปดาห์ที่ 5-6 บางครั้งนักเรียนเขียนสะท้อนความดีในเว็บบล็อกเพลินไม่ลงไปรับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งถ้าลงไปรับประทานอาหารจะหมดโดยอาจารย์เตือนให้นักเรียนลงไปรับประทานอาหารกลางวันหลายครั้งแต่นักเรียนทั้งห้องพร้อมใจกันทำงานของตนให้เสร็จโดยไม่ได้สนใจกับอาหารกลางวันที่พวกเขาอาจจะอดรับประทานกลางวัน

สอดคล้องกับ Moon (2002) และสุมาลี ชัยเจริญ (2546) ที่กล่าวถึงการเขียนสะท้อนการเรียนรู้นั้นมีเป้าหมายเพื่อเป็นการขยายความคิดหรือการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เป็นการยกระดับการเรียนรู้ให้มีความลึกซึ้ง เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาตนเองในการสะท้อนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย การเขียนสะท้อนความดีในสังคมออนไลน์นั้นสามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความรู้ ความรู้สึก ความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติของบุคคลอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับธีรวิมล เอกะกุล (2550) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดจากปัจจัย 1) เกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เช่น การมีประสบการณ์ที่ดีกับคุณธรรมความเคารพ 2) เกิดจากการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from others) 3) เกิดจากแบบอย่าง (Model) เริ่มตั้งแต่การสังเกตพฤติกรรมแล้วแปลความหมายของการปฏิบัติให้อยู่ในรูปของความเชื่อ ยิ่งบุคคลที่เป็นแบบอย่างเป็นที่เคารพหรือได้รับการยกย่องย่อมมีผลต่อความเชื่อมากยิ่งขึ้น จึงเกิดการเลียนแบบของต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี 4) เกิดจากสถาบันที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สถานที่ต่าง ๆ

เช่นเดียวกับโครงการ “Peace Revolution” (2008) เยาวชนจำนวน 93 คน จาก 38 ประเทศที่ได้บันทึกความดีของตนเองและความดีของผู้อื่นทุกวันเป็นเวลา 30 วัน ผ่านอินเทอร์เน็ตภายใต้การดูแลให้คำแนะนำและให้กำลังใจจากโค้ชของโครงการพีชเรโวลูชัน ซึ่งการบันทึกความดีของเยาวชน (Mission Log) ประกอบด้วย Daily Resolution , Inner Peace Time และ Daily Question หรือศีล สมาธิและปัญญา ในโครงการ “Peace Revolution” พบว่าเยาวชนทุกคนสะท้อนตรงกันว่าโครงการนี้ทำให้พวกเขามีความสุขกับการทำสิ่งดี ๆ และมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับผู้ปกครองที่สะท้อนว่าลูกของตนมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากทั้งความคิด คำพูดและการกระทำ

ขั้นตอนที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ/สำรวจและสืบค้นประเด็นการมีความเคารพ (Exploring and Investigating Respect Issues) โดยผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน สมาชิกในกลุ่มจะอภิปรายร่วมกันอภิปรายก่อนแล้วนำข้อสรุปของกลุ่มพิมพ์บนกระดานสนทนาเพื่อนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มตนแก่กลุ่มอื่น ๆ

แต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันบนกระดานสนทนาถึงสภาพของคนในสังคมปัจจุบัน

“เพื่อนชอบล้อเลียน

เมื่อเราให้ขนมเพื่อนแล้วเพื่อนไม่ขอบคุณทำให้เราไม่สบายใจ

ข่าวในโทรทัศน์ช่อง 7 สีและช่อง 3 และ 5 คนอุ้มหมา 12 ตัว โยนทิ้งลงไปในน้ำ ยายมาเห็น จึงช่วยชีวิตหมาได้ 6 ตัว

เด็กเทคนิคตีกันเพราะแย่งผู้หญิงและก็มีกรยิงกันจนมีคนเสียชีวิตและบาดเจ็บ จนต้องห้ามส่งโรงพยาบาล

อาจารย์ตีเด็กและตีประจานหน้าห้องเรียน จับหัวเด็กโขกกับกระดานและตบหน้าเด็กต่อเด็กที่อยู่ในห้อง

คนที่ชอบทำร้ายพ่อแม่ มีเด็กทำร้ายพ่อแม่แล้วเอาเงินไปมั่วสุมกับการพนันในช่อง 7 สีและคนเหล่านี้เป็นคนไม่ดี

การที่เราทำร้ายกันเป็นสิ่งที่ไม่ดี และยังทำร้ายคนไทยด้วยกันเอง ขาดความสามัคคี แล้วลงเอยด้วยความตาย เราเป็นคนไทยด้วยกันควรสามัคคีกัน”

แต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันบนกระดานสนทนาถึงความสำคัญของความเคารพ (การรู้จักขอบคุณผู้อื่น และการพูดหรือแสดงความขอบคุณ) โดยมีตัวแทนที่มีความสามารถในการพิมพ์เป็นอักษรเร็วที่สุดทำหน้าที่พิมพ์คำตอบของสมาชิก แต่ละกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นว่า

“เราควรรู้จักขอบคุณ คุณครู พ่อแม่ และบุคคลอื่นๆ

พ่อแม่มีพระคุณต่อ พ่อและแม่กับครูเพราะดูแลสั่งสอนเรามาแต่เล็กจนโต มีความสุข และอบอุ่นใจที่ได้เห็นคนอื่นมีความสุข

พ่อแม่ครูอาจารย์และผู้ใหญ่ที่ไม่น่านับถือ มีความสุข และอบอุ่น ทำให้เขาเห็นว่าเรามีมารยาท เราต้องพูดดี ๆ กับสมาชิกในครอบครัว

การทำให้พ่อแม่กังวลใจเป็นสิ่งไม่ดี เราต้องพูดจาดีกับครอบครัว”

แต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันบนกระดานสนทนาว่า ควรขอบคุณหรือรู้สึกขอบคุณบุคคลใดบ้าง
“ต้องพูดจาให้ดีกับคนในครอบครัว

เราต้องเคารพคนที่น่านับถือที่อยู่รอบตัวเรา คุณครูและพ่อแม่ และคนที่มียุมากกว่าเรา
ควรเคารพพ่อแม่พี่น้องและครูบาอาจารย์ เพราะเป็นคนที่น่านับถือและยกย่อง
พ่อแม่ครูและผู้ใหญ่ที่น่านับถือ พ่อแม่ ครูเพราะเป็นคนสั่งสอนเรามาแต่อนุบาล มัธยม
เรายังเป็นเด็กเราควรเคารพนับถือผู้ใหญ่คะ”

จากนั้นตัวแทนกลุ่มเข้าไปคลิกใบงานในเว็บไซต์เพื่อร่วมกันสืบสอบว่าพ่อแม่ อาจารย์และ
เพื่อนมีความสำคัญกับเราอย่างไร และควรปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านั้นอย่างไร

การที่สมาชิกกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ (ทั้งชั้น) ได้เรียนรู้แบบร่วมมือเพื่ออภิปรายและ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันนั้นเป็นสอนทักษะชีวิตขั้นพื้นฐาน ทักษะที่พัฒนาโดยการเรียนแบบร่วมมือ
เป็นเรื่องสำคัญมากที่สุดในชีวิตได้รวมถึงการฟัง การรับทราบความคิดเห็นของผู้อื่น การสื่อสารอย่างมี
ประสิทธิผลแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการทำงานด้วยกันเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ร่วมกัน
จากการศึกษาของ R.E. Slavin) 1990 (พบว่านักเรียนที่กระทำการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเป็นปกตินั้น
จะมีทักษะเชิงคุณธรรมระหว่างบุคคลดีขึ้น นอกจากนี้ Goldman 1995 (อ้างถึงใน Gregore Gayle
แปลโดยอรรถวิทย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2545) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
5 ด้าน คือ 1) การตระหนักรู้ ด้วยการสะท้อนความรู้สึก 2) การจงใจตนเอง พัฒนาความมานะอดทน
และความรู้สึกที่ดีต่องานที่ทำ 3) การจัดการกับอารมณ์ มีกลยุทธ์การจัดการกับความขัดแย้งและหา
ข้อยุติ 4) ความเห็นใจ การฟัง การสะท้อนความรู้สึก การประพุดติปฏิบัติในลักษณะเกื้อกูลกัน
5) ทักษะทางสังคม โอกาสฝึกฝนและสะท้อนความรู้สึก

ขั้นตอนที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ /วางแผนและพัฒนาโครงการคุณธรรม
(Planning and Creating a Virtuous Project)

สมาชิกกลุ่มนำคำตอบที่ได้จากการสืบสอบมาร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนาว่าพ่อแม่
อาจารย์และเพื่อนมีความสำคัญและควรปฏิบัติตัวอย่างไร

“ครูเป็นผู้ที่สอนเรามาครูเป็นคนที่ดีมากและก็ใจดีด้วยนะคะ ควรตั้งใจเรียน ไม่ดื้อไม่คุยกัน
ให้การช่วยเหลืออาจารย์

เพื่อนมีความสำคัญมากเพราะถ้าเกิดว่าเราไม่มีเพื่อนหรือว่าครูเราก็คงจะไม่มีความรู้และ
ความสนุกได้ค่ะ ความสำคัญของเพื่อนคือเป็นที่ปรึกษา เป็นที่พึ่งพา เป็นคนดีในสังคมและเป็น
ผู้ใหญ่ที่ดีไม่แก้งเพื่อน ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนลำบาก

พ่อแม่เลี้ยงดูเรามาแต่เล็กจนโต พ่อแม่ให้กำเนิดเรามา ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านช่วยทุกอย่าง
ที่ทำได้ ทำอาหารให้ท่านกินและช่วยท่านทำงานบ้าน ”

ผู้สอนสรุปบุคคลที่ควรให้ความเคารพ ได้แก่ พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน เพราะเป็นบุคคลที่มี
ความสำคัญที่จะช่วยให้ชีวิตประสบความสำเร็จและมีความสุข พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูสนับสนุนเรา
ในทุกด้านรวมถึงการศึกษาเล่าเรียน อาจารย์ถ่ายทอดวิชาความรู้และอบรมให้เป็นคนดีทำให้เรามี
ความรู้เพิ่มมากขึ้นสามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ เพื่อนเป็นบุคคลที่ไม่ควรมองข้ามเพราะเพื่อน
สามารถให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจช่วยติวช่วยสอนเราได้

ผู้สอนนำเข้าสู่เรื่องพระคุณของพ่อแม่ที่ยากลำบากเลี้ยงดูเรามา และโดยเฉพาะแม่ที่กว่าจะ
คลอดเราออกมาได้เจ็บปวดทรมานแค่ไหน ผู้สอนเปิดวิดีโอ “สื่อผ่าคลอด 5.53 นาที” ให้นักเรียนชม
(สามารถดาวน์โหลดสื่อผ่าคลอดได้ที่ <http://www.youtube.com/watch?v=XjGxeSZfJil>)

ผู้สอนสอบถามความรู้สึกความคิดเห็นเมื่อนักเรียนรับชมสื่อจบลง

“สงสารแม่จังเลยคะ เพราะท่านต้องคอยเลี้ยงดูและอบรมเรามาโดยตลอดรักแม่มากคะ
ดูแล้วหวาดเสียว น่าทรมาน รู้สึกว่ากว่าที่ท่านจะออกเรามาได้ ท่านต้องเจ็บปวดแค่ไหน
ดูแล้วรักๆๆๆๆๆๆๆๆๆๆแม่มากกว่าเดิม

รู้สึกสงสารผู้เป็นแม่ ดูแล้วสงสารแม่ที่ต้องเจ็บปวดเพราะเรา”

จัดกิจกรรม “ยกถังน้ำ” โดยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเพื่อยกถังน้ำหนักประมาณ 10 กิโลกรัม
โดยให้ยืนขาเดียว พร้อมจับเวลา หลังจากนั้นมาอภิปรายร่วมกันบนเว็บว่าจากการที่สมาชิกกลุ่มได้ยก
ถังน้ำ น้ำหนักกว่า 10 กิโลกรัม หนักไหม

“ไม่หนักครับ ยกได้ 20 วินาที

ไม่หนัก ยกได้ 35 วินาที

ไม่หนักมากครับ สนุกดี ชอบมากๆๆๆๆๆๆๆๆๆๆๆๆๆๆๆๆๆๆเลยคับ ไม่หนักเพราะยกได้
หลายนาที”

นักเรียนคิดว่าถ้าให้แข่งขันยกถังน้ำติดต่อกันนาน ๆ นักเรียนน่าจะยกได้สักกี่นาที

“👄🤔 ยกได้ประมาณ 3-4 นาที

ยกได้ 8 นาที ได้ 00.20 นาทีครับ

ยกได้ประมาณ 20 นาทีครับ เพราะเพื่อนเราแข็งแรงมากๆๆๆๆๆๆ 😊”

เมื่อแข่งจบแล้ว ผู้สอนถามสมาชิกกลุ่มว่า ถ้าจ้างให้แบกถังน้ำหนักประมาณ 10 กิโลกรัม
(หรือเอาถุงข้าวสาร 5 กิโลกรัมจำนวน 2 ถุง) คู่มือติดตัวตลอดเวลา 24 ชั่วโมงแม้กระทั่งตอนนอนก็เอา
ถังน้ำวางไว้บนหน้าท้อง จ้างวันละ 100 บาท หรือเดือนละ 3000 บาทมีสัญญาผูกมัดต้องแบกถังน้ำไว้
ตลอด 9 เดือน ผู้สอนถามสมาชิกกลุ่มว่าเชื่อไหมว่ามีคนเลยทำลาภสถิติแบกน้ำหนัก 10-15 กิโลกรัม

นาน 270 วัน หรือประมาณ 6480 ชั่วโมง มาแล้ว และเมื่อครบ 9 เดือนยังต้องจ่ายค่าดูแลรักษาถึงน้ำนั้นอีกหลายพันบาท แบบนี้พวกเราเอาใหม่แบบนี้ คิดว่าจะมีใครที่ทำแบบนี้ได้บ้างไหม

“ไม่เชื่อ

ไม่เชื่อ เพราะนานเกินไปและไม่น่าจะทำได้ 😞

ไม่เชื่อเพราะใครจะยกได้นานขนาดนั้น”

ผู้สอนเล่าให้สมาชิกกลุ่มฟังว่า คนที่ทำทั้งหมดข้างต้นนี้ก็คือแม่นั่นเอง แม่ต้องอุ้มท้องที่มีเราอยู่ในท้องประมาณ 10-15 กิโลกรัม มาตลอด 9 เดือน ครบกำหนดคลอดแล้วตอนคลอดก็แสนจะเจ็บปวดทรมานอย่างที่เรารู้จัก เจ็บตัวด้วยเสียเงินค่าคลอดด้วย ซึ่งพ่อและแม่ยังได้เลี้ยงดูเรามาไม่น้อยกว่า 13 ปี หรือ 4,745 วัน หรือประมาณ 113,880 ชั่วโมง แม่ทำเพื่อเรามากมาย ดังนั้นเราควรตอบแทนคุณของแม่และพ่ออย่างน้อยก็ด้วยการเขียนบันทึกความดีของพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนเพื่อให้พ่อแม่ได้ภาคภูมิใจ นอกจากนี้เขียนบันทึกความดีของตัวเองและผู้อื่นทุกวันแล้ว ผู้สอนเชิญชวนผู้เรียนมาร่วมกันทำโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาความเคารพต่อพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนกัน เมื่อผู้เรียนเต็มใจกระตือรือร้นอยากจะทำโครงการคุณธรรม ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกว่าจะทำโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้มีต่อพ่อแม่ อาจารย์ หรือเพื่อน

ผู้สอนชวนผู้เรียนให้มาร่วมมือกันคิดร่วมมือกันร่างโครงการที่จะพัฒนาตัวเองและเพื่อนๆ สมาชิกในกลุ่มให้มีคุณลักษณะความเคารพต่อบุคคลที่เราได้เลือกที่จะทำ (พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน) ว่าจะมีวิธีการใดบ้าง (ผู้สอนสรุปร่างโครงการ ประกอบด้วย ชื่อโครงการ รายละเอียดสมาชิก ที่มาของโครงการ วิธิดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ) เมื่อช่วยกันคิดช่วยกันวางแผนแล้วก็เขียนร่างโครงการที่ตั้งใจจะนำมาปรึกษาอาจารย์ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ ผู้เรียนดำเนินโครงการตามแผนที่ได้วางไว้

กลุ่มโครงการเรื่อง “พ่อแม่” สมาชิกกลุ่มได้วางแผนร่วมกันว่า จะเชิญพ่อแม่ของเพื่อน ๆ มาที่โรงเรียน แล้วให้เพื่อนทุกคนได้กราบไหว้พ่อแม่ของตนเอง และนำดอกไม้ที่เตรียมไว้ให้พ่อกับแม่ ให้เพื่อนเขียนเรียงความหรือการ์ดให้พ่อแม่ และมีสมุดจดบันทึกสิ่งดี ๆ โดยให้พ่อแม่อวยพรเมื่อทำความดี เหตุผล กลุ่มได้สอบถามเพื่อน ๆ ว่าพ่อแม่สะดวกมาโรงเรียนไหม พบว่าพ่อแม่เพื่อน ๆ ทำงานในตัวเมืองกว่าจะกลับบ้านก็เย็น กลุ่มจึงตกลงว่าจะเชิญแม่ของสมาชิกคนหนึ่งมาเป็นตัวแทนผู้ปกครองเล่าประสบการณ์ชีวิตให้เพื่อนทุกคนฟังแทน

กลุ่มโครงการเรื่อง “อาจารย์” สมาชิกกลุ่มได้วางแผนร่วมกันว่า จะจัดงานไหว้ครูเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้กับอาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์สอนวิชาภาษาไทย และมีการ์ดอวยพรให้อาจารย์ และมีสมุดจดสิ่งดี ๆ ที่ได้ทำให้อาจารย์แล้วให้ท่านเซ็นชื่อ

กลุ่มโครงการเรื่อง “เพื่อน” สมาชิกกลุ่มได้วางแผนร่วมกันว่าจะจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีด้วยการเหยียบลูกโป่ง กิจกรรมเปิดใจระหว่างเพื่อนที่ไม่ถูกกัน และมอบการ์ดให้เพื่อน

จากการสังเกตบรรยากาศการร่วมกันร่างโครงการพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความตั้งใจในการคิดโครงการของกลุ่มตนเองกันอย่างเต็มที่ มีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างสนุกสนาน บางครั้งมีขัดกันบ้างแต่ก็หาข้อสรุปกันได้อย่างลงตัวด้วยที่ถ้อยอาศัย และสมาชิกกลุ่มรู้สึกตื่นเต้นที่ได้ทำสิ่งที่พวกเขา รู้สึกมีความสุขแปลกใหม่ ซึ่งโดยปกติแล้วโรงเรียนเคยจัดงานไหว้ครู งานวันพ่อและวันแม่ แต่เป็นงานที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียนทุกระดับชั้น แต่สิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นนี้นักเรียนเป็นคิดและดำเนินการด้วยตนเองเฉพาะในระดับชั้นของตนเอง

สอดคล้องกับ วัจนา พิพัฒน์ทศพล (2546) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ “โครงการ” เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง จัดอยู่ในการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยหลักการการทำโครงการต้องเริ่มจากผู้เรียนเป็นผู้คิดลงมือปฏิบัติ หาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีครูผู้สอนคอยช่วยเหลือ กระตุ้นแนะนำ ให้คำปรึกษา อย่างใกล้ชิดจนได้ผลงานออกมา แล้วจัดทำรายงาน วิธีการดำเนินงานและเสนอผลงาน การจัดทำโครงการสามารถจัดทำได้ทุกวิชา โดยในการให้นักเรียนจัดทำโครงการครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยเลือกหัวข้อและวิธีการดำเนินการด้วยตนเอง 2) เชื่อมโยงองค์ความรู้กับชีวิตจริง โดยนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้หรือปฏิบัติจริง 3) พัฒนาความรับผิดชอบ โดยให้เสรีภาพในการคิดและการทำ การกำหนดภาระงานและดำเนินงานเอง

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนการกิจพิชิตเป้าหมาย (Reaching goals through project implementation) กลุ่มโครงการเรื่อง “พ่อแม่” ได้ดำเนินโครงการโดยสมาชิกกลุ่มได้ชักชวนเพื่อน ๆ ทั้งห้องร่วมกันเขียนการ์ดแทนใจให้พ่อแม่ของตนเอง และนัดวันเวลาเพื่อฟังวิทยากรพิเศษมาเล่าประสบการณ์ของการเป็นแม่ โดยกลุ่มเชิญได้ตกลงร่วมกันว่าจะเชิญแม่ของเพื่อนสมาชิกมาที่โรงเรียนเมื่อถึงวันนัด สมาชิกช่วยกันจัดเตรียมสถานที่โดยนำเสื่อมาปูและเตรียมเก้าอี้ให้คุณแม่ของเพื่อนที่จะมาเป็นวิทยากรพิเศษ และเตรียมดอกไม้สำหรับไหว้คุณแม่ของเพื่อน

เมื่อคุณแม่มาถึง อาจารย์กล่าวขอบคุณที่คุณแม่สละเวลามาเป็นวิทยากรพิเศษ หลังจากนั้นเพื่อนในชั้นขอให้คุณแม่ช่วยเล่าประสบการณ์การเลี้ยงดูลูกเริ่มตั้งแต่ตั้งครรภ์ คุณแม่เล่าว่า “ชีวิตตอนนั้นเป็นชีวิตที่ยากลำบากมาก มียานพาหนะคือจักรยาน บันจักรยานเข้าไปทำอะไร ได้ค่าแรงบางวันก็พอกิน บางวันต้องอดเพราะไม่มีงาน ตอนท้องลูกคนแรกก็ยิ่งลำบากมาก แพ้ท้องอาเจียนตลอด แม้ท้องก็ทำงานหนักจนกระทั่งท้องแก่ คลอดแล้วก็ต้องอุ้มลูกมาทำอะไรด้วย มือหนึ่งถืออุปกรณ์ทำไร่อีกมืออุ้มลูกทำงานทั้งวันไม่ได้หยุดพักเลย เป็นอย่างนี้มาหลายปี ก็ค่อย ๆ เก็บออม ชีวิตลำบากมากลำบากจริง ๆ

ผู้อดทนมาตลอดจนมีวันนี้ที่มีไว้เป็นของตัวเอง มีคนงานช่วยทำไร่ กว่าจะสบายอย่างทุกวันนี้ก็ผ่านความยากลำบากมา 15 ปี พอฐานะดีขึ้นตัวเองก็ยังทำงานหนักเพื่อเก็บออมไว้ให้ลูกได้เรียนสูง ๆ จะได้ไม่ต้องลำบากเหมือนพ่อเหมือนแม่ แม่มีลูกอยู่ทั้งหมด 3 คน คนโตไม่ค่อยห่วงเพราะเขาโตแล้วและเป็นผู้ชาย แม่รักลูกทุกคนมาก แต่การดูแลแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน ไม่อยากให้มองว่าแม่ลำเอียงแต่แม่จะดูแลคนที่โตแล้วหรือดูแลตัวเองได้น้อยกว่าลูกที่ยังช่วยเหลือหรือดูแลตัวเองไม่ได้ หรือบางครั้งลูกขอเงินไปซื้อโทรศัพท์ซื้อสิ่งของฟุ่มเฟือยก็ไม่ได้ตามใจลูก ไม่ได้ให้ลูกทุกคน ดูตามความจำเป็นอย่างลูกคนโตเรียนมหาวิทยาลัยแล้วจำเป็นต้องใช้ก็ซื้อให้ ส่วนลูกคนนี้ยังอยู่แค่ ม. 1 แม่เห็นว่ายังไม่จำเป็นต้องซื้อมือถือก็ไม่ได้ซื้อให้ จะสอนให้ลูกรู้จักคุณค่าของเงิน อยากให้ลูกใช้เงินเป็น และไม่อยากจะลำบากเหมือนแม่อีก อยากให้ตั้งใจเรียน เป็นเด็กดี คบเพื่อนดีไม่ไปเที่ยวเล่นเถลไถล อย่างลูกคนนี้ก็เด็กดี ก่อนไปโรงเรียนก็จะช่วยหุงหาอาหาร กลับมาก็ช่วยแม่ทำงานบ้าน แม่ก็รักอยากให้เขาได้ดี “คุณแม่เล่าไปน้ำตาไหลพรากอาบแก้ม ส่วนลูกเริ่มเอามือทั้ง 2 ข้างปิดหน้า สะอื้นให้ ส่วนเพื่อน ๆ น้ำตาคลอเบ้า เมื่อคุณแม่เล่าจนจบลูกสาวก็เดินเข้าไปหา แล้วกราบที่ตัก กอดแม่ด้วยร้องไห้สะอึกสะอื้นด้วย สักพักนำดอกไม้และการ์ดให้คุณแม่ บอกความรู้สึก “รักแม่ ขอบคุณแม่ที่เลี้ยงดูตั้งแต่เล็กจนโต” คุณแม่และลูกสาวกอดกันเป็นภาพที่ทำให้เพื่อน ๆ ต่างรู้สึกซึ้งและร้องไห้ตาม บางคนก็น้ำตาคลอ

อาจารย์กล่าวขอบคุณคุณแม่ที่มาเป็นวิทยากรพิเศษ เมื่อคุณแม่กลับไปแล้ว นักเรียนก็ตั้งใจนำการ์ดที่เขียนนำกลับไปให้พ่อแม่ตอนเย็น

ส่วนสมาชิกกลุ่มโครงการเรื่อง “พ่อแม่” นำสมุดที่เตรียมไว้เขียนความรู้สึกกับพ่อแม่ทุกวัน ตลอด 2 สัปดาห์ โดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มคนหนึ่งเขียนไว้ มีใจความว่า “วันนี้ฉันได้กอดพ่อแม่ ท่านให้พรฉันว่า ให้เป็นเด็กดี ฉันคิดว่าท่านรู้สึกดีใจมาก ความดีของพ่อแม่ที่ฉันประทับใจคือ พ่อแม่ชอบช่วยเหลือคนอื่น” เขียนเสร็จแล้วนักเรียนได้นำไปให้พ่อแม่อ่านและเซ็นรับทราบ

กลุ่มโครงการเรื่อง “อาจารย์” ได้ดำเนินโครงการโดยสมาชิกกลุ่มได้ชักชวนเพื่อน ๆ ทั้งห้องร่วมกันเขียนการ์ดขอโทษและขอบคุณให้อาจารย์ และนัดวันเวลาในการจัดพิธีไหว้ครูโดยเชิญอาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์สอนภาษาไทยมา สมาชิกช่วยกันจัดเตรียมสถานที่โดยนำเสื่อมาปูและเตรียมเก้าอี้ให้อาจารย์ ก่อนที่จะถึงเวลาไหว้ครู นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันเก็บดอกไม้ชนิดต่างๆ และใบไม้สวย ๆ ในโรงเรียนมาจัดเป็นช่อดอกไม้ที่สวยงาม เมื่อได้เวลาก็ขึ้นไปเชิญอาจารย์ทั้ง 2 ท่านมาที่สถานที่จัดงาน จากนั้นนักเรียนแต่ละคนกล่าวความในใจ บางคนกล่าวขอโทษที่เคยดื้อ เคยเถียงอาจารย์ เคยไม่ส่งงาน ฯลฯ บางคนกล่าวขอบคุณที่อาจารย์ให้ความรู้ ให้การสั่งสอนเพื่อให้เป็นคนดี ซึ่งขณะที่นักเรียนบางคนพูดความในใจนั้น นักเรียนชายซึ่งใจจนกลัมน้ำตาไม่อยู่ บางคนพูดด้วยความเขินอายพูดตะกุกตะกัก บางคนพูดเสร็จแล้วมีท่าทีโล่งสบายใจที่ได้พูดสิ่งเหล่านี้ออกไป จากนั้น

นักเรียนทุกคนก็นำดอกไม้ที่เตรียมไว้นำมาให้ว่าอาจารย์ทั้ง 2 ท่าน อาจารย์ประจำชั้นกอดลูกศิษย์ด้วยความรัก ส่วนอาจารย์สอนภาษาไทยลูบศีรษะลูกศิษย์ด้วยความเมตตา แล้วอาจารย์พูดความในใจว่า "สิ่งที่ครูว่ากล่าวตักเตือนทุกคนก็เพราะรักและปรารถนาดี ให้ทุกคนจำไว้ว่าครูไม่เคยทำร้ายลูกศิษย์ มีแต่คิดจะให้ แต่ที่ดูที่วาก็เพราะอยากให้ทุกคนได้ดี อยากให้ตั้งใจเรียน เรียนเก่ง และประพฤติตัวดี มีน้ำใจช่วยเหลือ มีจิตสาธารณะ" ขณะที่อาจารย์พูดความในใจ อาจารย์มีอาการตาแดง น้ำตาคลอ ส่วนนักเรียนที่ฟังก็ซาบซึ้งใจ

หลังจากที่ไหว้อาจารย์ 2 ท่านแล้ว นักเรียนทุกคนขอเก็บดอกไม้เพื่อไปไหว้อาจารย์ที่เคยสอนพวกเขาสมัยที่อยู่ชั้นประถม เมื่อได้รับอนุญาตจากอาจารย์ประจำชั้นมัธยม นักเรียนทุกคนวิ่งกรูไปยังต้นไม้ที่มีดอกไม้และใบไม้สวย ๆ บางคนกระโดดเก็บ เข่งตัวเก็บ บางคนยกเก้าอี้มาเพื่อให้เก็บถึง แต่ละกลุ่มสมาชิกนำดอกไม้ใบไม้มารวมกันแล้วจัดเป็นช่อใหญ่ เมื่อจัดช่อใหญ่ได้กลุ่มละ 4 ช่อ ก็พากันไปไหว้อาจารย์แต่ละท่านจนครบ โดยเฉพาะการไหว้อาจารย์ประจำชั้นสมัยประถมทั้งอาจารย์และนักเรียนต่างร้องไห้ปล้ำใจน้ำตาไหลแบบกลั้นไม่อยู่ อาจารย์ทั้งรู้สึกแปลกใจ ปิติใจและดีใจที่นักเรียนได้ทำสิ่งดี ๆ นี้ด้วยตัวเอง และรู้สึกมีความสุขที่นักเรียนระลึกนึกถึงอาจารย์แล้วนำดอกไม้มาให้

สมาชิกกลุ่มโครงการเรื่อง "อาจารย์" นำสมุดที่เตรียมไว้เขียนความรู้สึกกับอาจารย์ทุกวัน ตลอด 2 สัปดาห์ โดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มคนหนึ่งเขียนไว้ มีใจความว่า "ครูท่านนี้ มีความดีคือ ช่วยสอนหนังสือเราให้อ่านคล่องขึ้น ฉันพูดขอบคุณคุณครูว่า ขอบคุณมากที่สอนพวกเรา และฉันช่วยเหลือครูโดยช่วยครูยกของไปที่ห้อง" ลายเซ็นอาจารย์ที่นักเรียนได้เขียนถึง (ขอปกปิดชื่อ)

กลุ่มโครงการเรื่อง "เพื่อน" ได้ดำเนินโครงการโดยจัดกิจกรรมงูกินหางเหยียบลูกโป่งเพื่อสร้างความสามัคคี โดยแบ่งนักเรียนทั้งหมดออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ แต่ละกลุ่มต้องจับสมาชิกแถวของตัวเองแบบงูกินหาง แมงหัวแถวนำทีมวิ่งไปเหยียบลูกโป่งคนสุดท้าย (หางแถว) ของอีกฝ่ายหนึ่ง สร้างความสนุกสนานเฮฮา

เมื่อเล่นกิจกรรมงูกินหางเหยียบลูกโป่งเสร็จ สมาชิกกลุ่มได้เตรียมสถานที่จัดกิจกรรมเปิดใจ โดยนั่งล้อมวงเป็นวงกลม แล้วให้เพื่อนที่ไม่ถูกกัน ไม่พูดกัน ออกมานั่งกลางวง เมื่อคู่กรณีมานั่งด้วยกัน ก็นั่งแบบหันข้างให้กัน เมื่อเพื่อน ๆ เสร็จให้หันหน้าเข้าหากัน ก็นั่งโดยไม่มองหน้ากันเมินไปมองอย่างอื่น จนเพื่อน ๆ บอกให้บอกหน้ากันก็พบว่าสายตาก็มองกันนั้นน่ากลัว มองด้วยสายตาที่บ่งบอกความเกลียดและโกรธแค้น เมื่อคู่กรณีโดนถามว่าไม่ชอบใจอะไรอีกฝ่าย หรือเขาทำอะไรจริงรู้สึกไม่พอใจ

คู่กรณีคนแรกบอกว่าเขาชอบล้อว่าสูงผอมเหมือนตะเกียบ ซึ่งนักเรียนรู้สึกว่าเป็นปมด้อยที่ตนเองผอมและสูง

ส่วนคูกรณีคนที่ 2 บอกว่าเค้าชอบพูดกระแหนะกระแหนะว่าอ้วน เตี้ย ดำ ป๋อย ๆ ก็เลยรู้สึกเกลียดไม่ชอบหน้าและไม่พูดกัน

หลังจากนั้นให้คูกรณีทั้ง 2 คนบอกข้อดีของอีกฝ่าย ทั้งคู่คิดอยู่นาน

คูกรณีคนแรกบอกว่า คนที่ 2 เป็นคนมีน้ำใจชอบช่วยเหลือเพื่อน

คูกรณีคนที่ 2 บอกว่า คนแรกเป็นคนที่ตลก อารมณ์ดี บางครั้งก็แอบขำแต่ไม่แสดงออก

หลังจากนั้นให้คูกรณีทั้ง 2 คนขอโทษและให้อภัยอีกฝ่าย

คูกรณีคนแรกพูดแบบเสียไม่ได้ว่า ขอโทษแต่สายตายังมองอีกฝ่ายด้วยความเกลียดชัง

ส่วนคูกรณีคนที่ 2 กล่าวขอโทษและให้อภัยอีกฝ่ายด้วยสายตาที่อ่อนโยนไม่กระด้างเหมือนตอนแรก

ถามคูกรณีคนแรกอีกครั้งว่าตอนนี้คูกรณีคนที่ 2 สำนึกผิดและกล่าวขอโทษด้วยความจริงใจ ความผิดพลาดที่ผ่านมาจะให้ให้อภัยเพื่อนได้ไหม คูกรณีคนแรกค่อย ๆ หันมาพยักหน้าให้อภัย แล้วเพื่อน ๆ ก็เชียร์ให้ทั้ง 2 คนจับมือกัน กอดกัน โดยมีคนเข้ามาจับมือและจับตัวให้ทั้ง 2 คนได้เข้าใกล้กัน ซึ่งทั้ง 2 คนดูซัดเงินกัน และในที่สุดก็ยิ้มให้กันแบบอาย ๆ

สมาชิกกลุ่มโครงการเรื่อง “เพื่อน” นำสมุดที่เตรียมไว้เขียนความรู้สึกกับเพื่อนทุกวันตลอด 2 สัปดาห์ โดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มคนหนึ่งเขียนไว้ มีใจความว่า “ฉันชอบคุณหนึ่ง เพราะที่หนึ่ง เป็นเพื่อนที่ดีและเป็นเพื่อนที่ฉันรัก ฉันชมหนึ่ง เพราะหนึ่ง เป็นคนดีเป็นคนตลกเฮฮา ความดีของหนึ่งที่ฉันประทับใจที่สุด คือ ทำให้เพื่อน ๆ ยิ้มหัวเราะไปด้วยกัน” (หนึ่ง คือ นามสมมติแทนชื่อจริง)

การทำโครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลองประดิษฐ์คิดค้น ด้วยตนเอง ได้แสดงความสามารถและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่และเป็นไปตามธรรมชาติ ความถนัดและความสนใจ เป็นการปลูกฝังนิสัยรักการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด ตัดสินใจ วางแผนการทำงานร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่ม การแก้ปัญหาด้วยวิธีปฏิบัติจริงโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นการเรียนรู้ตลอดเวลาทุกสถานที่ สามารถเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โครงการ เป็นกระบวนการทำงานที่ผู้เรียนทำด้วยตนเองตามจุดประสงค์ที่กำหนด แล้วนำเสนอผลงานต่อผู้สอน (รักไทย ธนวุฒิกุล, 2546; ชาตรี เกิดธรรม, 2547; วัฒนา มัคคสมัน, 2550; พิมพ์พรรณ เดชะคุปต์ พเยาว์ ยินดีสุขและราชน มีศรี, 2551; วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2551)

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม (Project recapitulation and Innovation found) สมาชิกกลุ่มร่วมกันทบทวนการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนจบแล้วร่วมกันสรุปผลการดำเนินโครงการคุณธรรมของกลุ่มตนเองเพื่อเตรียมนำเสนอ เช่น กลุ่มโครงการเรื่อง “พ่อแม่” สรุปผลการ

ดำเนินงานทั้งหมดตั้งแต่การเชิญคุณแม่มาถ่ายทอดประสบการณ์ความยากลำบากในการเป็นแม่ การทำการ์ดให้พ่อแม่ (ผู้ปกครอง) การกระทำสิ่งที่ดี (กราบ กอด บอกรัก ช่วยงานบ้าน ฯลฯ) แล้วจดลงในสมุดความดี เป็นต้น

โครงการเรื่อง “อาจารย์” สรุปผลการจัดกิจกรรมไหว้ครู ที่เดิมตั้งใจจัดให้อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์สอนคณิตศาสตร์ แล้วทุกกลุ่มมีความรู้สึกและเห็นตรงกันที่ต้องการจัดให้กับอาจารย์อีกหลาย ๆ ท่านจนในที่สุดนักเรียนได้จัดกิจกรรมไหว้ครูให้ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ประจำชั้น สมัยเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อาจารย์ที่เคารพนับถืออีก 3 คน นอกจากนี้ยังมีการเขียนความดีของอาจารย์และสิ่งทีนักเรียนได้ให้ความช่วยเหลืออาจารย์ รวมถึงการดื่อกความในใจถึงให้อาจารย์ประจำชั้นด้วย

โครงการเรื่อง “เพื่อน” สรุปผลการจัดกิจกรรมเกมสร้างความสามัคคี (งูกินหางสามัคคี) กิจกรรมล้อมวงเปิดใจ สร้างสายใยรักและผูกพัน และการเขียนบันทึกความดี “เพื่อนช่วยเพื่อน”

ขั้นตอนที่ 7 ชั้นสรุปความดีปิดเซฟต์บล็อก (Conclude the Virtuous Reflective Writing and Close the Safety Blog) เป็นการเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสิ่งทีอยากจะขอบคุณตนเองลงในเว็บล็อก

การเขียนสะท้อนความดีของของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนทำให้นักเรียนได้ย้อนกลับมามองความดีที่ตนเองได้ทำ ย้อนกลับมามองความดีทีพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนได้ทำทีกับนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับรู้ถึงความดีทีมีอยู่ในตนเองและบุคคลอื่น และเห็นคุณค่าในสิ่งทีตนเองทำและคุณค่าของสิ่งทีพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนทำทีนักเรียน แล้วเกิดความรู้สึกอยากจะทำดีทีกับบุคคลเหล่านั้นโดยนักเรียนสะท้อนความเปลี่ยนแปลงทีเกิดขึ้นกับตนเองว่ามีคำพูดและนิสัยเปลี่ยนแปลงในทางทีดีขึ้นมาก คือ พูดและทำดีทีกับพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนมากขึ้น อีกทั้งมอบความรักกลับไปให้พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนมากขึ้น โดยนักเรียนทุกคนสะท้อนว่ารู้สึกรักและเข้าใจพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนมากขึ้นกว่าเดิมมาก และนักเรียนทุกคนก็รู้สึกทีตนเองมีความสุขมากขึ้น โดยเฉพาะกับพ่อแม่เมื่อรู้และเข้าใจว่าท่านรักและปรารถนาดีต่อนักเรียนอย่างจริงใจ นักเรียนจึงเชื่อฟังพ่อแม่มากขึ้นไม่เถียงหรือแสดงอาการกระพืดกระพืดเหมือนแต่ก่อน นอกจากนี้นักเรียนได้เขียนสะท้อนถึงอาจารย์ทีมีความรักอาจารย์มากขึ้น ไม่โกรธไม่กลัวอาจารย์เหมือนเมื่อก่อนเพราะรู้แล้ววสิ่งทีอาจารย์วักกล่าวตักเตือนนั้นอาจารย์ทำไปเพราะหวังดี จึงกล้าเข้าหา กล้าทำดี กล้าทีแสดงน้ำใจอาสาช่วยเหลืออาจารย์ ส่วนเพื่อนร่วมชั้นเรียนนักเรียนสะท้อนวามีความเข้าใจเพื่อนมากขึ้น มีความรักและสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำทีมีความสุขในการเรียนและการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ

ขั้นตอนที่ 8 ขั้นนำเสนอผลงานผลงานการประเมิน (Project Presentation and Respect Characteristic's Assessment)

ขั้นตอนนี้เป็นผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่ 1-7 สอดคล้องกับองค์ประกอบในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ Ryan (2002 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิชและคณะ, 2549) 6 องค์ประกอบ (The Six E's of Character Education) คือ 1. การยกตัวอย่างและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีสะท้อนถึงคุณลักษณะความเคารพ(คุณลักษณะที่พึงประสงค์) เพื่อยกตัวอย่างพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีพร้อมผลการปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจ โดยมีกิจกรรมการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนทุกวันตลอด 6 สัปดาห์ 2. การใช้เหตุผล (Explanation) ในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์หรือสนทนาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีและไม่ดีพร้อมอธิบายเหตุผลประกอบเพื่อสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมอันสะท้อนถึงคุณลักษณะของผู้เรียนออกมา โดยมีกิจกรรมการอภิปรายร่วมกัน ถึงความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรให้ความเคารพและผลจากการขาดความเคารพและการอภิปรายร่วมกันเพื่อการสืบสอบ ว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนมีคุณความดีต่อตัวเราอย่างไร ควรปฏิบัติอย่างไร 3. การเชิญชวนให้ทำความดี (Exhortation) คือ การชี้แนะ เชิญชวน โดยใช้การเสริมแรงทางบวก ควบคู่กับการพัฒนาความกล้าในสิ่งที่ถูกที่ควร โดยมีกิจกรรมการทำโครงการคุณธรรมโดยร่วมคิดโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้เกิดขึ้นกับพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน (ควบคู่ไปกับองค์ประกอบที่ 4และ5 เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ในองค์ประกอบที่ 6) 4 การจัดสิ่งแวดล้อมเชิงคุณธรรม (Ethos or Ethical Environment) ที่ไม่มีสิ่งยั่วยุให้ไปในทางเสื่อม โดยเฉพาะในห้องเรียนซึ่งเป็นสังคมย่อยเล็ก ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ครูสามารถจำลองสังคมใหญ่ภายในห้องเรียนได้ สร้างบรรยากาศเชิงคุณธรรม เช่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การตรงต่อเวลา ความยุติธรรมในการให้คะแนน เป็นต้น และองค์ประกอบที่ 5 การจัดประสบการณ์ (Experience) การเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสสังคมภายนอกอย่างจริงจังนอกโรงเรียนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และซึมซับแนวคิดในการประพฤติปฏิบัติตนที่พึงประสงค์ เช่น โครงการเรื่อง พ่อแม่/อาจารย์/เพื่อนเป็นการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนจากประสบการณ์จริง โดยมี 6. การวางเป้าหมายของตนเองของผู้เรียน เป็นเสมือนการกำหนดหลักชัยในการพัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ผลการวิจัย พบว่าคะแนนคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน และคะแนนคุณลักษณะความเคารพที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนประเมินกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับสุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2549) ได้ทำการวิจัยในโครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและ

เยาวชนไทย ใช้วิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา ทำการศึกษากับโรงเรียนนำร่องในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2548 จำนวน 25 โรงเรียน นักเรียนในโครงการ 10,490 คน ผู้บริหารและครู 319 คน และนักวิจัย 28 คน ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 103 เขต ผู้ทรงคุณวุฒิ 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับวัดคุณลักษณะ ประเมินผลสำเร็จทั้งการประเมินภายใน ประเมินภายนอก การประเมินอภิมานภายใน และการประเมินอภิมานภายนอก ผลการวิจัยนี้ทำให้เกิดนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะซึ่งมีรูปแบบหลากหลาย สามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเองในทิศทางที่ดี มีพัฒนาการในคุณลักษณะที่กำหนดทั้งกลุ่มนักเรียน ผู้บริหาร ครู และนักวิจัยในโครงการ

คุณลักษณะที่โรงเรียนนำร่องร้อยละ 41 พัฒนาคือด้านคุณธรรม ร้อยละ 27 เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะด้านสังคม ส่วนร้อยละ 18 และร้อยละ 14 เป็นกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะด้านการเรียนรู้และแบบองค์รวมโดยความสำเร็จของผลการดำเนินโครงการ ด้านนวัตกรรม เป็นการจัดการกิจกรรมบูรณาการแบบเน้นคุณธรรม (moral-focus activity) ได้สอดแทรกคุณธรรมระหว่างการพัฒนาทักษะความสามารถของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดในหลักสูตร การจัดการกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นผู้คิดริเริ่มและออกแบบกิจกรรมที่นำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะ จัดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการทำงานที่เป็นการให้บริการสังคม เป็นต้น

จาก 8 ขั้นตอนของรูปแบบฯ ที่ได้ส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนโดยบูรณาการการเรียนรู้ด้วย การทำโครงการคุณธรรม การเรียนแบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก ได้พัฒนาคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนโดยพบว่าหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านสัมพันธภาพของผู้เรียนกับพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน มีความเข้าใจ มีความรักที่แน่นแฟ้นมากกว่าเดิม และรู้สึกว่าคุณเองเป็นที่รักเป็นบุคคลสำคัญและพร้อมที่จะรักที่จะเข้าใจและให้อภัยบุคคลรอบตัว

ข้อเสนอแนะ

จากผลสรุปและการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ประโยชน์และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การนำรูปแบบฯไปใช้กับผู้เรียน ผู้เรียนต้องมีความพร้อมโดยเฉพาะใจที่เปิดรับและพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ อีก 5 องค์ประกอบ คือ เว็บไซต์ ประเด็นเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ กิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอน และการประเมินผล นอกจากนี้บุคคลที่เกี่ยวข้องในการนำรูปแบบฯไปใช้ ต้องตระหนักและเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ รวมถึงมีความเข้าใจกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน และสามารถใช้งานเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 รูปแบบฯนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือบูรณาการร่วมกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม/ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน / วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว/ วิชาวิทยาศาสตร์ สาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต / กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ (การ์ดสื่อรักแทนใจ ดอกไม้ไหว้ครู/พ่อแม่ การออกแบบข้อความรูปภาพในเว็บบล็อก กระดานสนทนา) / กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น / กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระที่ 2 การวัด (น้ำหนัก-หน่วยเป็นกิโลกรัม กรัม, เวลา-หน่วยเป็นปี เดือน วัน ชั่วโมง นาที วินาที ในกิจกรรมคุ่มถั่งน้ำเปรียบเทียบการตั้งครรภ์ของแม่) และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว สาระที่ 2 การออกแบบเทคโนโลยี และ สาระที่ 3 เทคโนโลยีและการสื่อสาร

1.3 การพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้นต้องอาศัยเวลาในการเรียนรู้ฝึกฝนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งผู้เรียนที่เข้าร่วมควรเป็นผู้ที่กระตือรือร้นมีความสนใจมีความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนความสามารถในการพิมพ์หรือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ในภายหลัง และในส่วนของผู้สอนควรมีความเข้าใจในความสามารถของแต่ละบุคคล ไม่ควรเปรียบเทียบความเก่งหรือความดีของผู้เรียน ควรส่งเสริมความสามารถที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลอย่างสร้างสรรค์

1.4 ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะความเคารพให้แก่ผู้เรียนได้โดยนำรูปแบบฯนี้ไปกับวิชาเลือกเสรี และรูปแบบฯเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเคารพสามารถนำไปใช้ได้กับทุกหลักสูตร (หลักสูตรเดิม/หลักสูตรปัจจุบัน/หลักสูตรใหม่)

1.5 ควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การนำรูปแบบฯไปใช้ระหว่างผู้สอน เพื่อเป็นกำลังใจให้แก่กันและระดมพลังสมองเพื่อนำรูปแบบฯไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยศึกษาคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน การวิจัยในครั้งต่อไปจึงควรมีการวิจัยเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเคารพกับบุคคลอื่น เช่น พระภิกษุ (นักบวช) เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ถ่ายทอดเป็นการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่ผู้เรียนและการปฏิบัติตนในฐานะพุทธศาสนิกชนที่ดี เป็นต้น นอกจากนี้ส่งเสริมคุณลักษณะความเคารพต่อพระภิกษุแล้วควรส่งเสริมให้มีคุณลักษณะความเคารพต่อผู้มีฐานะที่ต่ำกว่า เพราะเป็นบุคคลที่ไม่สามารถให้คุณให้โทษได้อย่างพ่อแม่ อาจารย์ แต่การที่ผู้เรียนมีใจที่เคารพบุคคลที่มีฐานะทางสังคมต่ำกว่าจะช่วยให้ผู้เรียนมีจิตใจที่อ่อนโยนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ที่ด้อยกว่า อันจะผู้เรียนไม่เย่อหยิ่งหรือเป็นคนดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น

2.2 รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยในครั้งต่อไปจึงควรมีการวิจัยเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเคารพสำหรับผู้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ กันโดยคำนึงถึงความสามารถตามวัยและจัดบริบทการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น ผู้เรียนระดับอนุบาลหรือประถมศึกษา การบันทึกความดีของผู้เรียนอาจอยู่ในรูปของการเลือกภาพการ์ตูน เช่น ภาพพ่อแม่เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ให้การศึกษา เป็นต้น

2.3 รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยในครั้งต่อไปจึงควรมีการวิจัยเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านอื่น ๆ และในบริบทที่แตกต่างกันไป เช่น คุณลักษณะความกตัญญู เมื่อผู้เรียนตระหนักซาบซึ้งในคุณความดีที่มีอยู่จริงของตนเองหรือบุคคลอื่นแล้ว ควรจะทดแทนคุณอย่างไร เป็นต้น เพื่อช่วยกันจรรโลงและสร้างสรรค์สังคมให้อุดมไปด้วยคนดีมีปัญญา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมประชาสัมพันธ์. 2542. ประมวลพระบรมราชาโฆวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายการพิมพ์ศูนย์ผลิตเอกสารและเผยแพร่ สำนักพัฒนาการ
ประชาสัมพันธ์.

กรมวิชาการ. 2544. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. เอกสารชุดเทคนิคการจัดการระบบการเรียนรู้
ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.

กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กรมวิชาการ. 2544. โครงการ. เอกสารชุดเทคนิคการจัดการระบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด
โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร:

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กรมวิชาการ. 2545. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร:

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. 2542. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของ
เด็กไทยด้านความขยัน อดทน ประหยัดและอดออม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. 2546. รายงานวิจัย เรื่อง ดัชนีชี้วัดความสมานฉันท์และ
เอื้ออาทรต่อสังคมไทยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย. เอกสารรายงานการวิจัยทางการศึกษา

อันดับที่ 308/2546. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา. 2541. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะ
นิสัย: การฝึกฝนกาย วาจา ใจ. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.

กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2550. 6 เดือน การขับเคลื่อนคุณธรรมนำความรู้: ถึงครู ถึงเด็ก ถึงโรงเรียน
ถึงประชาชน. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กาญจนา วัฒมา. 2548. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.

กิดานันท์ มลิทอง. 2548. ไอซีทีเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.

- กิติพงษ์ เทียนตระกูล สุมิตรา เจณณวาสน์ และสุภัทรา ฤทธิบุตร. 2532. รายงานการวิจัย การประเมินผลโครงการมารยาทของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม). กรุงเทพมหานคร: (เอกสารอัดสำเนา).
- กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2548. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- เกรกอรี เกลอ. 2545. สุดยอดการพัฒนาการเรียนการสอน. แปลโดย อรรถวิทย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2547. รายงานคุณลักษณะสำคัญที่พึงประสงค์ของคนไทย ตามแต่ละช่วงวัย. โครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สิ่งพิมพ์ฉบับที่ 23/2547. กรุงเทพมหานคร: องค์การคำครุสภา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2548. การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตั้งแต่ พ.ศ. 2542-2547 (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร: องค์การคำครุสภา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ และคณะ. 2550. การรู้สารสนเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน: แนวคิด ทฤษฎี มาตรฐาน การวิจัย และการปฏิบัติ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://library2.parliament.go.th/wichakarn/content-ins/20071218.html#topic04> [2552, มกราคม 23]
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2550. สร้างเกราะป้องกันการใช้ความรุนแรงในผู้เรียน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.kriengsak.com/index.php?components=content&id_content_categorymain=21&id_content_topic_main=36&id_content_management_main=1166 [2552, มกราคม 23]
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2550. หยุดปัญหา... ใช้ความรุนแรงในสถานศึกษา Stop the problem of harsh classroom discipline [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.kriengsak.net/index.php?components=content&id_content_categorymain=23&id_content_topic_main=53&id_content_management_main=404 [2552, มกราคม 23]

- เกื้อกุล ทาสีธี และคณะ. 2547. การวิจัยนวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เรื่อง การจัดการกิจกรรมอิสระและพัฒนาตนโดยใช้โครงการ เพื่อพัฒนาจิตนิสัยของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา (บางเขน) ระดับมัธยมศึกษา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน.
- โกลบอลไอซีที. 2551. คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตทำอะไร? [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://hostingknowledge.thaihostsave.com/email/news/show/132>
[2552, มกราคม 23]
- ชนัท ธาตุทอง. 2551. การออกแบบการสอนและบูรณาการ. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จรัสพร นาวานภากุล. 2551. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://school.obec.go.th/sarmprawvittaya/jarasporn/jarasporn.htm>
[2552, มกราคม 20]
- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช. 2549. นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. ใน อติศรา ชูชาติ อมรา รอดดารา และสร้อยสน สกลรัตน์ (บรรณาธิการ), จากรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพสู่แผนการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จตุพร งามเพียรภาค กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ: กองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกองทัพเรือ. สัมมาคารวะ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.navy.mi.th/newwww/code/bhudda/showform.php?varlink=382>
[2552, มกราคม 23]
- จรุงจิต สีนอนันต์. 2549. ผลของการใช้บันทึกการเรียนรู้แบบโต้ตอบสองทางในการเรียนการสอน วิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุไรรัตน์ สุตรง. 2547. การพัฒนาหลักสูตรแบบเน้นกระบวนการทำโครงการเพื่อเสริมทักษะภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต, ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. 2542. การสอนผ่านเครือข่าย เวิลด์ ไซด์ เว็บ. วารสารครุศาสตร์ 27: 18-28.

- ใจทิพย์ ณ สงขลา. 2547. สมรรถนะครูในยุคแห่งการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์. วารสารครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3: 2.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. 2548. เอกสารคำสอน วิชาการออกแบบระบบการเรียน
อิเล็กทรอนิกส์ 2708795. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. 2550. E-Instructional Design วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอน
อิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจอร์รด์ ดับเบิลยู. ฟราย เสริมศักดิ์ วิศวลากรณ์ สมคิด เลิศไพฑูรย์ ไพฑูรย์ สิ้นลาร์ตัน. 2542.
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์. สู่เส้นทางวิชาชีพครู.
กรุงเทพมหานคร:
- ฉัตรชนก สายสุวรรณ และวิชุดา กิจธรรม. 2549. นวัตกรรมคุณลักษณะดีศึกษา.
ใน สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (บรรณาธิการ), หลากหลายกรรมนำสู่คุณลักษณะ.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- ฉันทนา จันทร์บรรจง. 2541. รายงานการวิจัยประกอบกร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ 2544 ประเด็นการศึกษากับการพัฒนาคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ชมรมพุทธศาสตร์สากลในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์. 2551. คู่มือครูผู้ฟื้นฟู
ศีลธรรมโลก โครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก. มปท.
- ชวณี ทองโรจน์. (16 กันยายน 2551). ส่งเสริมแก้ปัญหาเยาวชน. ข่าวสด: 29.
- ชาติรี เกิดธรรม. 2547. เทคนิคการสอนแบบโครงงาน. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.
- ชุดนหงส์ ไทยอุปถัมภ์. 2545. นิยามเว็บช่วยสอน Definition of Web-Based Instruction.
นิตยสาร DVM 3 (มกราคม-กุมภาพันธ์): 26-28.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2533. เทคโนโลยีการสอน: การออกแบบและพัฒนา Instructional
Technology: Design and Development. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอเดียเนสต์ไรต์.
- ณัฐฐิติตา ศิริรัตน์. 2549. วารสารพัฒนาผู้บริหารการศึกษา 1 (ธันวาคม 48 - มกราคม 49).
ดีเอ็มซีดอทพีวี. จดหมายจากเด็กดีวีสตาร์ ด.ช.พิเชษฐ ยวงสะอาด [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://www.dmc.tv/pages/latest_update/Thailand_V_Star_Pichet.html [2552,
มิถุนายน 23]
- ดีเอ็มซีดอทพีวี. ผลการปฏิบัติธรรมเยาวชนนานาชาติในโครงการพีช เพรฟไวดูชั่น [ออนไลน์].
แหล่งที่มา [http://www.dmc.tv/page_print.php?p=/meditation_
testimonial520212.html](http://www.dmc.tv/page_print.php?p=/meditation_testimonial520212.html) [2552, มิถุนายน 23]

ดีเอ็มซีดอททีวี. “สังคมตื่นตัว V-Star บูรีรัมย์นำกระแสชวนพ่อแม่เลิกเหล้าเลิกบุหรี่” [ออนไลน์].

แหล่งที่มา http://www.dmc.tv/page_print.php?p=latest_update/dnn_news520206.html [2552, มิถุนายน 23]

ดลพัฒน์ ยศธร. 2542. การนำเสนอรูปแบบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธศาสตร์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เดลินิวส์. (16 มิถุนายน 2542). พระราชดำริด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง “ครูกับการพัฒนาคน”. เดลินิวส์: 10.

เต็มจิต จันทคา. 2549. กลวิธีการสอนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์. วารสารสถาบันพัฒนาครูคณาจารย์

และบุคลากรทางการศึกษา 1 (ธันวาคม 2548- มกราคม 2549): 2.

ถนอมพร เลหาจรัสแสง. 2544. การสอนบนเว็บ (Web-Based Instruction) นวัตกรรม

เพื่อคุณภาพการเรียนการสอน. วารสารศึกษาศาสตร์สาร 28 (มกราคม-มิถุนายน):

87-94.

ถนอมพร เลหาจรัสแสง. 2545. Desinging e-Learning: หลักการออกแบบและการสร้างเว็บ

เพื่อการเรียนการสอน. เชียงใหม่: อรุณการพิมพ์.

ทิลเลสตัน ดอนนา วอลเกอริ. 2546. คู่มือปฏิบัติการเรียนการสอนยุคใหม่ การวิจัยเกี่ยวกับสมอง

แบบการเรียนรู้ และมาตรฐานตัวบ่งชี้ความสามารถในการสอนของครู. แปลโดย

อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ทิตนา แชมมณี. 2545. รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แชมมณี. 2550. 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แชมมณี. 2551. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทอดศักดิ์ เดชคง. 2547. การเรียนรู้สู่พลังจิตใจเล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

โทมัส ลิคโคนา. 2545. การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์. แปลโดย สวัสดิ์ ประทุมราช.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ธัมมนันท์ทากิษุณี (รศ.ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์). 2548. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝัง

คุณธรรมของประเทศศรีลังกา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาแผ่นดิน

เชิงคุณธรรม สำนักบริหารองค์ความรู้.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. 2550. การวัดเจตคติ. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซทการพิมพ์.

- นพพร ศรีเทพ. 2551. การจัดการนวัตกรรมและสารสนเทศ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://gotoknow.org/blog/nopponsri/168643> [2552, มกราคม 23]
- นภาพรณีย์ หะวานนท์. (29 กุมภาพันธ์ 2550). เตือน! ความรุนแรงของ "ครู" ต่อ "เด็กนักเรียน"
 สมัยนี้. ข่าวสด.
- นัตยา ปิรันธนานนท์. 2543. การเรียนแบบร่วมมือ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 นิวส์สนุกดอทคอม. สวนดุสิตโพลเผยใช้สินค้าฟุ่มเฟือย-แต่งไป-มั่วอบายมุขวิถีชีวิตเยาวชนไทย
 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://news.sanook.com/politic/politic_111825.php
 [2552, มกราคม 20]
- นิวส์สนุกดอทคอม. ครูสาวสั่งสูงมอบตัว รำให้รับบันดาลโทษ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://news.sanook.com/crime/crime_321309.php [2552, มกราคม 20]
- นิวส์สนุกดอทคอม. ซงวาระชาติแก่เด็กก้าวร้าว [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://news.sanook.com/education/education_188569.php [2552, มกราคม 23]
- นิวส์สนุกดอทคอม. นร.ม.6 ยั่ว โดนตำหนิทรงผม ชกหน้าครู [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://news.sanook.com/social/social_322600.php [2552, มกราคม 23]
- บุญวิทย์ รัตนทิพยากรณ์. 2551. จุดประกายรู้ให้รอบ นักวิชาการโครงการเทคโนโลยี.
สสวท 36,156 (กันยายน-ตุลาคม 2551).
- บุปผชาติ ทัพทิกกรณ์. 2543. เว็บบอร์ดเว็บเครื่องมือในการสร้างความรู้. เอกสารประกอบการ
 การประชุมวิชาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศึกษา เรื่อง การเรียนการสอน
 วิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: (อัสสัมชัญ).
- ปรัชญา เวสารัชช์. 2543. การปฏิรูปการฝึกหัดครู. ใน ปาฐกถา ศ.ดร.อุบล เรียงสุวรรณ
 เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีที่ 31
 วันที่ 28 พฤศจิกายน 2543. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข. 2543. นิยามเว็บช่วยสอน Definition of Web-Based Instruction.
วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา 12,34 (เมษายน-มิถุนายน): 53-56.
- ประภาศรี สีหอำไพ. 2550. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2545. รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเว็บเบสด์
เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบนำตนเอง. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.

- ปทีป เมธาคุณวุฒิและพันธ์ศักดิ์ พลสารมย์. 2545. โครงการวิจัย การพัฒนาต้นแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบนำตนเองและการใฝ่รู้ของผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลังจิตตอคคอม. คุณธรรม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://palungjit.com/dict/search.php?search_sid=0&keyword=%A4%D8%B3%B8%C3%C3%C1 [2551, มกราคม 30]
- พระครูธรรมธรไพบูลย์ ธรรมวิปุลและคณะ. 2553. ธรรมนิทรรศน์ ฉบับมงคลสูตร (รวมเล่ม). กรุงเทพมหานคร: บริษัททุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). 2545. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร: สือตะวัน.
- พระภาวนาวิริยคุณ. 2545. คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: กราฟิคอาร์ตพริ้นติ้ง จำกัด.
- พระภาวนาวิริยคุณ. 2551. ห้าห้องชีวิต เนรมิตนิสัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- พระภาวนาวิริยคุณ. 2551. หลวงพ่อตอบปัญหา เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อิมเพาเวอริ จำกัด.
- พระมหาดร. สมชาย สุานวุฑฒ. 2547. มงคลชีวิต ฉบับ “ทางก้าวหน้า”. กรุงเทพมหานคร: ชมรมพุทธศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์.
- พระมหาดร.สมชาย สุานวุฑฒ. 2548. มงคลชีวิต ฉบับ “ทางก้าวหน้า”. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอส.พี.เค. เปเปอร์ แอนด์ ฟอรัม.
- พระมหาพงศ์นรินทร์ สิวัดโส. 2552. คู่มือโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ “เยาวชนไทยทำดี ถวายในหลวง”. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธ (กคพ.).
- พระวิโรจน์ อุดคจิตฺโต บรรณารักษ์. 2551. ลอง...ดี. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พีวีพี ซัพพลายส์ จำกัด.
- พิชัย ไชยสงคราม. 2542. ความเป็นครู Self-Actualization for Teachers. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ เพียววี ยินดีสุขและราชน มีศรี. 2551. การสอนคิดด้วยโครงการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพรัช รัชพงษ์และภุชณะ ช่างกล่อม. 2541. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศแห่งชาติเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- ภาษิต ประมวลศิลป์ชัย. 2548. การศึกษาระบบวนการและผลของการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของครูประจำการ โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- รักไทย ธนวุฒิกุล. 2546. การจัดการเรียนการสอนโดยโครงการ. เอกสารหมายเลข 5/2546. ปีตตานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต1.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543. การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดา ภูเกียรติ. 2544. โครงการเพื่อการเรียนรู้: หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เลิร์นเนอร์สตอบไอน์ดอททีเอช. 2551. หน้าที่ของศิษย์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://learners.in.th/blog/bunjong201/128817?class=yuimenuitemlabel> [2552, มกราคม 23]
- วชิราพร อัจฉริยโกศล. 2536. การประเมินสื่อการเรียนการสอน. วารสารครุศาสตร์. 26,8 (มกราคม-มีนาคม) 29-31.
- วราภรณ์ สามโกเศศ. (1 ธันวาคม 2551). ศ.ร.รุกแก้ความรุนแรงใน ร.ร. จับมือ "มสช." พัฒนาจิตเด็ก. มติชนรายวัน: 22.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. 2545. การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยการเรียนรู้แบบโครงการเพื่อการเรียนรู้เป็นที่มาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. 2551. แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ. กรุงเทพมหานคร: เอ็ม ไอ ที พริ้นติ้ง.
- วรรณุช เนตรพิศาลวนิช. 2544. การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ ด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบกรณีศึกษา เพื่อการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับพยาบาลวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วลัย พานิช. 2549. กิจกรรมโครงการสังคมศึกษา ประมวลบทความกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
สู่มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.
 กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- วไล ฅ ป้อมเพชร. 2551. เส้นทางสิทธิมนุษยชนศึกษา ความรุนแรงในโรงเรียน. วารสาร
ความร่วมมือกับต่างประเทศ 5,2 (มกราคม-มีนาคม).
- วิจิรา พิพัฒน์ทศพล. 2546. “การเรียนรู้จากการทำโครงการ”. วารสารการศึกษากทม. 26,8
 (พฤษภาคม) 29-31.
- วัฒนา มัคคสมัน. 2550. การสอนแบบโครงการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. 2548. การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทตลาด
 พับลิเคชั่น จำกัด.
- วีรยุทธ วิเชียรโชติ. 2548. เทคนิคการเรียนการสอนแบบอารยวิถี ในกระบวนการวิจัยสืบสอบ-สอบสวน
เพื่อการพัฒนา “เบญจลักษณ์”. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้าใหม่.
- ศศิวิมล เจนกระบวนหัด. 2546. การเปรียบเทียบความหวังและสภาพจริงในการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสารการเรียนการสอนของครูในโครงการโรงเรียนใช้ไอซีทีเพื่อ
พัฒนาการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, ภาควิชาสไตท์ศึกษาศาสตร์
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ. 2550. รายงานการประเมิน การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ, กรมวิชาการ. 2544. การจัดทำคู่มือพัฒนาคุณลักษณะทาง
อารมณ์ ศีลธรรมและจริยธรรม ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. 2549. รายงานการวิจัยโครงการเร่งสร้าง
คุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สถาบันพลังจิตตานุภาพ. 2551. พระคุณที่สาม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.mettadham.ca/phakunteesam3.htm> [2552, มกราคม 23]
- ส่วนแผนงานและวิชาการ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน
 กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. แนวทางการปฏิรูปเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.
 กรุงเทพมหานคร: กราฟฟิค โกร.

- สรวงสุดา ปานสกุล. 2545. การนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์แบบร่วมมือ ในองค์กรบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ ตาปัญญา. (18 พฤศจิกายน 2549). เผยครูยังใช้วิธีรุนแรงลงโทษนักเรียน. ข่าวสด: 16.
- สมบัติ ตาปัญญา. (9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550). วิซาลดความรุนแรงในโรงเรียน ครูเรียนจริยธรรม-น.ร.เรียนสันติศึกษา. ไทยรัฐ: 2.
- สมบัติ มหาเรศ และคณะ. 2540. ค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามทัศนะของครูผู้สอนจริยธรรมในจังหวัดมหาสารคาม. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (24 สิงหาคม 2550). วิกฤตเยาวชนไทยในยุคปัจจุบัน. มติชนรายวัน: 1.
- สมพงษ์ ปั่นหุ่น อนุช อิศราพรหม และวิเวชา ปัญจมานนท์. 2549. รวมบทความ แนวคิดการพัฒนา คุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย. (เอกสารหมายเลข 2). ใน สุวิมล ว่องวาณิชและคณะ. การพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ สีนุระเวชญ์. 2542. ยุทธศาสตร์การสอน ตอนที่ 5 บันทึกการเรียนรู้ (Learning Logs). วารสารวิชาการ 2 (มิถุนายน): 24-27.
- สรวิชัย น่อไพศาล. 2544. การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมจิตร วัฒนคุณัง. 2545. พัฒนาครูผู้เรียน: หนึ่งในกระบวนการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- สิงห์ทน คำขาว. 2551. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เขา รู้เรา). ใน ศรีเรือน แก้วกังวาน, การพัฒนาบุคลิกภาพตามทัศนะแห่งพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. 2550. สุดยอดวิธีสอน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นำไปสู่... การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรเจริญทัศน์.
- สุชาย ธนเสถียร และชูเกียรติ ศักดิ์จิรพาพงษ์. 2549. การออกแบบบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบมีปฏิสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามเพรส แมนเนจเม้นท์ จำกัด.
- สุมาลี ชัยเจริญ และอิสรา ก้านจักร. 2549. จากเทคโนโลยีเพื่อการถ่ายทอดมาสู่เทคโนโลยีทางปัญญา. วารสารเทคโนโลยีทางปัญญา 1,1 (มกราคม-มิถุนายน).

- สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ. 2549. การพัฒนารูปแบบการแบ่งปันความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความเป็นชุมชนนักปฏิบัติของครู ในโรงเรียนที่เข้าร่วมในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งโรงเรียนในฝันของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2541. เสริมพลังบทบาทครูในโลกที่เปลี่ยนแปลงในมุมมองเอเชีย-แปซิฟิก. ใน เอกสารการประชุม UNESCO-ACEID กรุงเทพมหานคร สำหรับการประชุม IBE ที่เจนีวา ระหว่างวันที่ 30 กันยายน -5 ตุลาคม 1996 สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการ ปฏิรูปการฝึกหัดครู. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักรัฐมนตรี.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2543. การฝึกอบรมครูประจำการในสหภาพยุโรป บางประเทศ In-Service Training of Teachers in the European Union and the Countries. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา และรสสุคนธ์ มกรมณี. 2549. รายงานโครงการวิจัย เรื่อง รูปแบบนวัตกรรม ที่ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมของต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน บริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- สุนทร เทียนงาม. 2549. รวมบทความ แนวคิดการพัฒนา คุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย (เอกสารหมายเลข 2). ใน สุวิมล ว่องวาณิชและคณะ, จะเร่งสร้างคุณลักษณะของเด็ก และเยาวชนไทยในยุคโลกไร้พรมแดนได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ. 2549. รายงานการวิจัย โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและ เยาวชนไทย: An Accelerated Project for Building Good Character of Thai Children and Youth. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ. 2551. รายงานผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย An Accelerated Project for Building Good Character of Thai Children and Youth. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุวิมล ว่องวาณิช และบุบผา เมฆศรีทองคำ. 2551. รายงานผลการสังเคราะห์เนื้อหาสาระ จากการประชุมเสวนาคุณธรรมนำสู่สังคมการเรียนรู้"โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดี ของเด็กและเยาวชนไทย". กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุวิทย์ มูลคำ. 2547. กลยุทธ์...การสอนคิดสังเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. 2545. 20 วิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม การเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2548. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548. การประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์ และ เขียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550. คู่มือดำเนินการพัฒนา หลักสูตรพัฒนาผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สำหรับครูและศึกษานิเทศก์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, กระทรวงศึกษาธิการ. มปป. ชุดข้อสำเร็จรูปจริยศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรมขั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6. กรุงเทพมหานคร: มปป.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139> [2552, มกราคม 23].

สำนักงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. 2547. สรุปรายงานการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมอิสระและพัฒนาตนโดยใช้โครงงาน เพื่อพัฒนาจิตนิสัย (โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา (002) เขตจตุจักร

กรุงเทพมหานคร). เอกสารชุดโครงการ วพร. ลำดับที่ 8 โครงการวิจัยย่อย (รหัส RDL 01/C). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งโรงเรียน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548. ในกระแสพระราชดำริส การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของคนไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดับบลิว.เจ.พีร็อเพอดี จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550. รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี การพิมพ์ จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (20 มีนาคม พ.ศ. 2550). สวนดุสิตโพลเผยใช้สินค้าฟุ่มเฟือย- แต่งไป-มั่ววบายมุขวิกฤติเยาวชนไทย. คม ชัด ลึก.

สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 3. 2550. รายงานการวิจัย การจัดกิจกรรมส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2550เขตตรวจราชการที่ 5. เอกสารลำดับที่ 9/2550. ลพบุรี: กลุ่มติดตามและประเมินผล สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 3.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.curriculum51.net/viewpage.php?t_id=91\[2552, ตุลาคม 23\]](http://www.curriculum51.net/viewpage.php?t_id=91[2552, ตุลาคม 23]).

อมรวิทย์ นาคทรพรพ. 2545. ซีพจกรการศึกษาโลก. ครุศาสตร์ 31 (กรกฎาคม-ตุลาคม): 197.

อมรวิทย์ นาคทรพรพ. 2549. โครงการวิจัยการติดตามสภาวะการณัการพัฒนาครูรายจังหวัด (Teacher Watch) และการสร้างตัวแบบการพัฒนาครูที่สนองตอบสภาวะการณัและปัญหา ในการทำงานของครู 2549. วารสารสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 1,5 (มิถุนายน- กรกฎาคม).

อมรวิทย์ นาคทรพรพและจิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. 2549. จรรยาวัยใจ: แนวคิดและแนวทาง การเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้เรื่องจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันรามจิตติ.

อมรรัตน์ บุบผะโชติ. 2546. ผลของการใช้บันทึกการเรียนรู้ในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐใน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. 2546. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าของความเป็นมนุษย์โดยอิงแนวคิดการเรียนรู้จากการหยั่งรู้ด้วยตนเอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา โพธิยานนท์. 2551. วันครูโลก World Teacher' Day 2007. วารสารความร่วมมือกับต่างประเทศ 5,1 (ตุลาคม-ธันวาคม 2551).
- อนิรุทธ์ สติมัน. 2550. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิรดี ประดิษฐ์สุวรรณ. 2545. ผลของการสื่อสารด้วยการสนทนาและกระดานข่าวบนเว็บในการเรียนแบบโครงการบนเว็บที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความร่วมมือในการทำงานกลุ่มของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อวยพร เรืองตระกูล. 2549. นวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในโครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย. ใน สุวิมล ว่องวานิช วิษณุ ทรัพย์สมบัติ และสุกัญญารัตน์ คงงาม (บรรณาธิการ). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เครือข่ายวิจัยการศึกษาแบบบูรณาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน. การวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://pioneer.chula.ac.th/~jutumpor/trait_form_con.doc [2551, ตุลาคม 23].
- ไอแอมฮันสาดอทคอม. ความหมายของคำว่าบล็อก [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://iam.hunsa.com/hlubkuv/article/26739> [2552, ตุลาคม 23].
- โอเคเนชั่นดอทเน็ต. บล็อกคืออะไร [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.oknation.net/blog/manual/2006/12/22/entry-4> [2551, มีนาคม 23].

ภาษาอังกฤษ

- Anderson, L. 1994. E-Learning at Augsburg College [Online]. Available from:
<http://www.augsburg.edu/eteam/report.pdf> [2009, January 23]
- Asia Marketing Research, Internet Usage, Population Statistics and Information. 2009.
Internet World Stats [Online]. Available from:
<http://www.internetworldstats.com./asia.htm> [2009, January 23]
- Bonk, J.C. and Wisner, A.R. 2000. Applying Collaborative and E-learning Tools to Military Distance Learning. United States Army Research Institute for the Behavioral and Social sciences.
- Bourne, John R. 1998. Net-Learning (Asynchronous Learning Networks: ALN): Strategies for On-Campus and Off-Campus Network-Enabled Learning. Journal of Asynchronous Learning Networks. 2,2 (September).
- Brown, J., Collins, A. and Duguid, P. 1989. Situated cognition and the culture of learning. Educational Researcher. 18(1), 32-42.
- Driscoll, M. 2002. Blended Learning: Let's Go Beyond the Hype. e-Learning. March 1, 2002 [Online]. Available from: http://en.wikibooks.org/wiki/Blended_Learning_in_K-12/Definition.
- Hall, Brandon. 2003. E-Learning. [Online]. Available from:
<http://www.brandonhall.com/public/freeresource>. [2009, January 23]
- Hall, Brandon. 2003. Emerging E-Learning Content. [Online]. Available from:
<http://www.brandon-hall.com/publications/emerging/emerging.shtml>.
 2009, January 23]
- Josephson Institute Center for Youth Ethics. 2009. The Six Pillars of Character. [Online]. Available from: <http://charactercounts.org/sixpillars.html> [2009, January 25]
- Khan, Badrul, H. 1998. Web-Based Instruction. Englewood Cliffs New Jersey: Education Technology Publications.
- McGreal, R. 1997. The Internet: A Learning Environment. In Teaching and Learning at A Distance: What It Takes to Effectively Design, Deliver, and Evaluate Programs. T.E. Cyr (Ed.). San Francisco: Jossey-Bass.

Parson, R. 1997. An Investigation into Instruction Available on the World Wide Web.
[Online]. Available from: <http://www.osie.on.ca/~rparson/out1d.htm> [2009,
January 25]

Peace. 2009. Internet World Stats [Online]. Available from:
<http://www.internetworldstats.com./asia.htm> [2009, January 23]

Relan, A. and Gillani, B. B. 1997. Web-based Instruction and the Traditional Classroom:
Similarities and Differences. Web-Based Instruction Educational Technology
Publication, Inc, Englewood Cliffs.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบสอบถามอาจารย์และนักเรียน

1. รศ.ดร.สมบุญ ชาติพงศ์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
2. อาจารย์วันทนา ทวีคุณธรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม
3. ผศ.ดร.เนาวนิตย์ สงคราม อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญ ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบฯ

1. ผศ.ดร. ดิเรก ธีระภูธร อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
2. ดร.สรกฤช มณีวรรณ อาจารย์ประจำ ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
3. ดร.สุรพล บุญลือ อาจารย์ประจำ ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าธนบุรี
4. ผศ.ดร.ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล หัวหน้าฝ่ายเจาะหาและพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ สำนักงานกฤษฎามนตรี
6. ดร.ปณิตา วรรณพิรุณ อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
7. ผอ.ภาษิต ประมวลศิลป์ชัย ผู้บริหารโรงเรียนศรีวิทยา จังหวัดฉะเชิงเทรา
8. ผศ. เกษณี เทศนา หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพต้นแบบรูปแบบฯ

1. ผศ.ดร.ชาติรี เกิดธรรม รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะครุศาสตร์ และผู้อำนวยการศูนย์
ศึกษาพัฒนาครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีโดยอลงกรณ์
2. รศ.ดร.กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ รองคณบดีฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
3. ผศ.(พิเศษ)ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
4. ผศ.ดร.สุภาณี เส็งศรี อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
5. ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์ อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. ผศ.ดร.วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ อาจารย์ประจำสายวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
7. ดร.ศิวินิต อรรถวุฒิกุล อาจารย์ประจำ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
8. พระดร.สมศักดิ์ จนุทสีไล พระอาจารย์ มหาวิทยาลัยธรรมกายแคลิฟอร์เนีย

ผู้เชี่ยวชาญประเมินเว็บไซต์การเรียนรู้

1. รศ.จรรยา เหนียนเฉลย อาจารย์ประจำ ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
2. ผศ.เสกสรรค์ แย้มพินิจ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายการศึกษา
ครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
3. ดร.ธีรวดี ถังบุตร อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

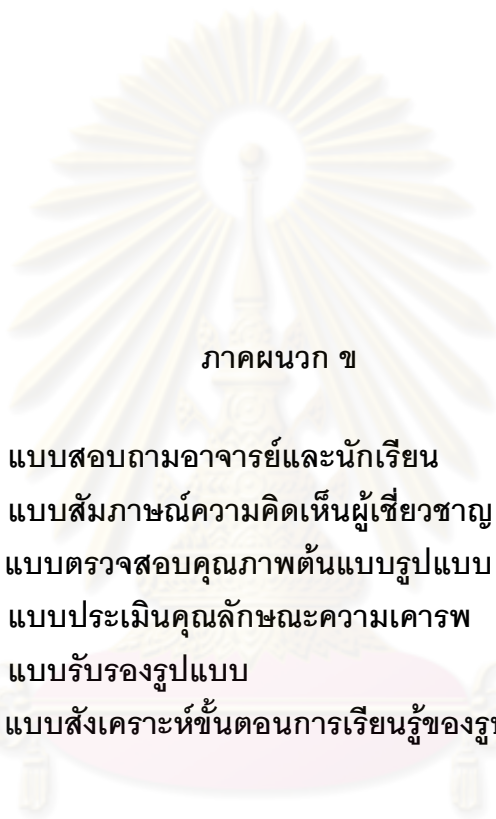
4. ดร.สุรพล บุญลือ อาจารย์ประจำ ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
5. ดร.สรกฤษ มณีวรรณ อาจารย์ประจำ ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ผู้เชี่ยวชาญประเมินแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ

1. พระครูธรรมธรไพฑูริย์ ธมฺมวิปุลโ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย
2. พระอาจารย์ดร.สมศักดิ์ จนฺทสีโล พระอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยธรรมกายแคลิฟอร์เนีย
3. พระอาจารย์อรรถชาติ อุตฺตชาโต หัวหน้าโครงการอบรมบุคลากรใหม่ สำนักบุคคลกลาง วัดพระธรรมกาย
4. รศ. ดร.มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์ ข้าราชการบำนาญ
5. รศ. ทศนีย์ ผลเนืองมา อาจารย์พิเศษภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. ดร.จันทร์ชนันท์ สิงห์ทัต เนตรนิมิต ผู้อำนวยการศูนย์ตะวันออกศึกษาเชิงบูรณาการ
7. ดร.สายสุณี เทพสุขเยี่ยม อาจารย์ค.ศ.3 โรงเรียนวัดท่าซุด (เจริญศิลป์)
8. อาจารย์ทศนีย์ ศรีพิพัฒน์ หัวหน้าศูนย์แนะแนว โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบ

1. พระครูวินัยธร ดร. บัณฑิต วรรณบุญ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย
ผู้อำนวยการสำนักต่างประเทศ วัดพระธรรมกาย
2. ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
3. ผศ.ดร.ประศักดิ์ หอมสนธิ ข้าราชการบำนาญ
4. รศ.ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
5. รศ.อมรา รอดดารา อาจารย์พิเศษ ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามอาจารย์และนักเรียน
- แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ
- แบบตรวจสอบคุณภาพต้นแบบรูปแบบ
- แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ
- แบบรับรองรูปแบบ
- แบบสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนรู้ของรูปแบบฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามอาจารย์กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เกี่ยวกับ **คุณลักษณะความเคารพ** ของนักเรียนและ **การพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ** ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำโครงการคุณธรรมบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก โดยแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพของอาจารย์ผู้สอน

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 3 ด้านคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 1 สถานภาพของอาจารย์ผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชื่อ-นามสกุล ประสพการณ์ในการสอนนักเรียนชั้นม.1 ปี
เบอร์โทรศัพท์.....e-mail.....การใช้อินเทอร์เน็ต ปี

หมายเหตุ : ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่อนุเคราะห์ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้
ทุกคำตอบจะเป็นข้อมูลสำคัญต่อการนำไปออกแบบและพัฒนาการเรียนรู้อีกเพื่อให้ผู้เรียน
มีคุณลักษณะด้านความเคารพและข้อคิดเห็นที่ได้จะไม่มีการเผยแพร่ชื่อของอาจารย์
ผู้ตอบและชื่อสถานศึกษา ขอขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัย นางสาวอภิชา แดงจำรูญ

นิสิตปริญญาเอกสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ในด้านการทำโครงการ นักเรียนชั้นม. 1 สามารถทำโครงการในขั้นตอนใด
 - การเลือกหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหา การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
 - การจัดทำร่างโครงการ การดำเนินการโครงการ
 - การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน การนำเสนอโครงการ
 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม.....

2. ความสามารถของนักเรียนชั้นม. 1 ในการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ
 - ดีมาก ดี ปานกลาง ควรให้คำแนะนำ ควรให้คำแนะนำอย่างยิ่ง

3. ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นม. 1
 - ดีมาก ดี ปานกลาง ควรให้คำแนะนำ ควรให้คำแนะนำอย่างยิ่ง

4. หากมีการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการบนเว็บ นักเรียนชั้นม. 1 สามารถเข้าร่วมทำโครงการบนเว็บได้จากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) บ้าน ร้านอินเทอร์เน็ต โรงเรียน
 - ไม่สะดวกเลย เนื่องจาก.....
 - อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ช่วงเวลานักเรียนชั้นม. 1 สามารถทำโครงการบนเว็บ หรือการเขียนความดีของตนเองลงบนเว็บบล็อก
 - ช่วงพักกลางวัน หลังเลิกเรียน วันหยุด
 - ไม่สะดวกเลย เนื่องจาก.....
 - อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. ในการทำงานโครงการคุณธรรมบนเว็บควรใช้ระยะเวลา
 - 3 สัปดาห์ 4 สัปดาห์ 5 สัปดาห์ 6 สัปดาห์
 - อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 ด้านคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โปรดประเมินระดับของคุณลักษณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีต่อตนเองและผู้อื่น	5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1
1. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของตนเอง					
2. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นความดีที่มีอยู่ในตนเอง					
3. นักเรียนส่วนใหญ่สามารถให้อภัยตนเองในสิ่งที่เคยทำผิดพลาด					
4. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของพระรัตนตรัย					
5. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นถึงพระคุณของพ่อแม่/ผู้ปกครอง					
6. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นถึงพระคุณของอาจารย์ที่มีต่อตนเอง					
7. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของเพื่อน					
8. นักเรียนส่วนใหญ่เดินผ่านผู้ใหญ่ด้วยความอ่อนน้อม					
9. นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นต่อเพื่อนอย่างมีเหตุผล					
10. นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน					
11. นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับความแตกต่างของแต่ละคน					
12. นักเรียนส่วนใหญ่มักจะมีมุมมองด้านดีของผู้อื่น					
13. นักเรียนส่วนใหญ่สามารถให้อภัยเพื่อนที่เคยแกล้งนักเรียนได้					
14. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่พูดแทรกผู้อื่น					
15. นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับสิ่งที่ผู้อื่นพูด					
16. นักเรียนส่วนใหญ่พูดจาสุภาพเรียบร้อย					
17. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ส่งเสียงดังในชั้นเรียน					
18. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แกล้งเพื่อน					
19. นักเรียนส่วนใหญ่ดูแลของใช้ส่วนตัวเป็นอย่างดี					
20. นักเรียนส่วนใหญ่หยิบของออกมาใช้แล้วเก็บของเข้าที่					
21. นักเรียนส่วนใหญ่รักษาความสะอาดของห้องเรียน					
<p>ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>					

โปรดประเมินการแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การแสดงออกนักเรียน	5 หมายถึง ระดับมากที่สุด				
	1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1
1 เชื้อพึงไม่เถียงพ่อแม่/ผู้ปกครอง					
2 ตั้งใจแสดงความเคารพอาจารย์					
3 เชื้อพึง ไม่ดื้อไม่เถียงอาจารย์					
4 ตั้งใจเรียน					
5 ขออนุญาตเข้าออกจากห้องขณะที่อาจารย์สอน					
6 ไม่คุย กินขนม ฟังเพลงขณะเรียน					
7 การเข้าเรียน ตรงเวลา					
8 ส่งงานอาจารย์ผู้สอนตรงเวลา					
9 ไม่ล้อเลียนลับหลังอาจารย์					
10 ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน					
11 การแต่งกาย เรียบร้อย					
12 ทำความสะอาดห้องเรียนเป็นประจำ					
13 วางสิ่งของในห้องเรียนเป็นระเบียบ					
14 ทำการบ้านด้วยตนเอง					
15 ตั้งใจทำงาน					
16 อารมณ์ดียิ้มแย้มแจ่มใส					
17 เข้ากับเพื่อนง่าย					
18 มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน					
19 กล้าแสดงความคิดเห็น					
20 พุดจากับเพื่อนสุภาพ					
21 พุดถึงตนเองตามจริง					
22 ไม่คุยอวดเก่งกับเพื่อน					
23 ไม่แก้งไม่เกเร					
24 เมื่อเกิดปัญหาไม่ใช้กำลัง					
25 ไม่ข้องเกี่ยวเบียร์บุหรี่เกมหนีเรียนการพนัน					
26 ไม่ขโมยเงินของมีค่า					
27 ไม่ทำลายสิ่งของ					
28 กล่าวขอรับเมื่อทำผิด					

ตอนที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โปรดทำเครื่องหมาย / หน้าข้อที่ท่านเห็นด้วย	
นักเรียนควรเคารพ	
	เคารพตนเอง
	เคารพผู้อื่น ได้แก่ พระรัตนตรัย พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน
	เคารพสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น โรงเรียน บ้าน ห้องสมุด
นักเรียนที่มีความเคารพควรมีคุณลักษณะในข้อใด	
	เห็นคุณค่าความดีของตนเอง
	เห็นคุณค่าความดีของผู้อื่น
	เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมรอบตัว
	ยอมรับนับถือบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ
	ปฏิบัติต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ได้เหมาะสม
	เปลี่ยนจากการจ้องจับผิดเป็นมองด้านดี
	คิดให้อภัยแก่ผู้ที่เคยทำร้ายเราในอดีต
	คิดถึงสิ่งที่พ่อแม่ทำให้เรา
	ไม่เถียงพ่อแม่ /อาจารย์
	เดินผ่านผู้ใหญ่ด้วยมารยาทที่ดี
	ช่วยเหลือพ่อแม่ดูแลทำความสะอาดบ้าน
	ทำความสะอาดห้องของตัวเอง
	มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน
	ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น
	ไม่พูดแทรกผู้อื่น
	ให้ความสนใจฟังผู้อื่นพูดอย่างจริงจัง
	พูดจาดีกับผู้ที่พูดไม่สุภาพกับเรา
	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
	ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
	ยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคล

สิ่งที่อาจารย์ต้องการให้นักเรียนแสดงออกด้วยความเคารพ

.....

.....

.....

แบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนและเพื่อนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รวมถึงการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน ด้วยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำโครงการคุณธรรมบนเว็บ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพของนักเรียน

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะความเคารพของตนเอง

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะความเคารพของเพื่อน

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

ตอนที่ 1 สถานภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชื่อ-นามสกุล เกรดเฉลี่ยของเทอมต้น.....
เบอร์โทรศัพท์.....e-mail.....ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ต ปี

หมายเหตุ : ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้
ทุกคำตอบจะเป็นข้อมูลสำคัญต่อการนำไปออกแบบและพัฒนาการเรียนรู้อีกเพื่อให้ผู้เรียน
มีคุณลักษณะด้านความเคารพและข้อคิดเห็นที่ได้จะไม่มีมีการเผยแพร่ชื่อของนักเรียน
และชื่อสถานศึกษา ขอขอบคุณนักเรียนที่ร่วมแสดงความคิดเห็น

ผู้วิจัย นางสาวอภิชา แดงจำรูญ

นิสิตปริญญาเอกสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ในด้านการทำโครงการนักเรียนสามารถทำโครงการในชั้นตอนใด

- การเลือกหัวข้อหรือประเด็นปัญหา การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
 การจัดทำร่างโครงการ การดำเนินการโครงการ
 การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน การนำเสนอโครงการ

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม.....

.....

2. ความสามารถของนักเรียนในการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ

- ดีมาก ดี ปานกลาง ควรให้คำแนะนำ ควรให้คำแนะนำอย่างยิ่ง

3. ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน

- ดีมาก ดี ปานกลาง ควรให้คำแนะนำ ควรให้คำแนะนำอย่างยิ่ง

4. หากมีการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการบนเว็บ นักเรียนสามารถเข้าร่วมทำโครงการบนเว็บได้จากที่ใด บ้าน ร้านอินเทอร์เน็ต โรงเรียน

ไม่สะดวกเลย เนื่องจาก.....

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ช่วงเวลาใดบ้างที่นักเรียนสามารถทำโครงการบนเว็บ หรือการเขียนความดีของตนเองลงบนเว็บบล็อก

- ช่วงพักกลางวัน หลังเลิกเรียน วันหยุด

ไม่สะดวกเลย เนื่องจาก.....

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. ระยะเวลาที่เหมาะสมในการทำโครงการคุณธรรมบนเว็บควรนานเท่าใด

- 3 สัปดาห์ 4 สัปดาห์ 5 สัปดาห์ 6 สัปดาห์

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะความเคารพของตนเอง

ประเมินคุณลักษณะความเคารพ ที่นักเรียนมีต่อตนเองและผู้อื่น	5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1
1. นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง					
2. นักเรียนเห็นความดีที่มีอยู่ในตนเอง					
3. นักเรียนสามารถให้อภัยตนเองในสิ่งที่เคยทำผิดพลาด					
4. นักเรียนเห็นคุณค่าของพระรัตนตรัย					
5. นักเรียนเห็นถึงพระคุณของพ่อแม่ /ผู้ปกครอง					
6. นักเรียนเห็นถึงพระคุณของอาจารย์					
7. นักเรียนเห็นคุณค่าของเพื่อน					
8. นักเรียนเดินผ่านผู้ใหญ่ด้วยความอ่อนน้อม					
9. นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อนอย่างมีเหตุผล					
10. นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน					
11. นักเรียนยอมรับความแตกต่างของแต่ละคน					
12. นักเรียนมองด้านดีของผู้อื่นมากกว่าด้านไม่ดี					
13. นักเรียนสามารถให้อภัยเพื่อนที่เคยแกล้งนักเรียนได้					
14. นักเรียนไม่พูดแทรกคนอื่น					
15. นักเรียนให้ความสนใจกับสิ่งที่ผู้อื่นพูด					
16. นักเรียนพูดจาสุภาพเรียบร้อย					
17. นักเรียนไม่ส่งเสียงดังในชั้นเรียน					
18. นักเรียนไม่แกล้งเพื่อน					
19. นักเรียนดูแลของใช้ส่วนตัวเป็นอย่างดี					
20. นักเรียนหยิบของออกมาใช้แล้วเก็บของเข้าที่					
21. นักเรียนรักษาความสะอาดของห้องเรียน					
<p>ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะความเคารพของเพื่อนร่วมชั้นเรียน

เพื่อนของนักเรียนแสดงออกอย่างไร	5 หมายถึง ระดับมากที่สุด				
	1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1
1 เชื้อฟุ้งไม่เลียงพ่อแม่/ผู้ปกครอง					
2 ตั้งใจแสดงความเคารพอาจารย์					
3 เชื้อฟุ้ง ไม่ดีต่อไม่เลียงอาจารย์					
4 ตั้งใจเรียน					
5 ขออนุญาตเข้าออกจากห้องขณะที่อาจารย์สอน					
6 ไม่คุย กินขนม ฟังเพลงขณะเรียน					
7 การเข้าเรียน ตรงเวลา					
8 ส่งงานอาจารย์ผู้สอนตรงเวลา					
9 ไม่ล้อเลียนลับหลังอาจารย์					
10 ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน					
11 การแต่งกาย เรียบร้อย					
12 ทำความสะอาดห้องเรียนเป็นประจำ					
13 วางสิ่งของในห้องเรียนเป็นระเบียบ					
14 ทำการบ้านด้วยตนเอง					
15 ตั้งใจทำงาน					
16 อารมณ์ดียิ้มแย้มแจ่มใส					
17 เข้ากับเพื่อนง่าย					
18 มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน					
19 กล้าแสดงความคิดเห็น					
20 พูดจากับเพื่อนสุภาพ					
21 พูดถึงตนเองตามจริง					
22 ไม่คุยอวดเก่งกับเพื่อน					
23 ไม่แก๊งไม่เกเร					
24 เมื่อเกิดปัญหาไม่ใช้กำลัง					
25 ไม่ข้องเกี่ยวกับเพื่อนหรือเกมหนีเรียนการพนัน					
26 ไม่ขโมยเงินของมีค่า					
27 ไม่ทำลายสิ่งของ					
28 กล่าวยอมรับเมื่อทำผิด					

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ

โปรดทำเครื่องหมาย / หน้าข้อที่นักเรียนเห็นว่าเหมาะสม	
บุคคลที่มีความเคารพควรมีคุณลักษณะ	
	เคารพตนเอง
	เคารพผู้อื่น ได้แก่ พระรัตนตรัย บิดามารดา/ผู้ปกครอง อาจารย์ เพื่อน
	เคารพสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น โรงเรียน บ้าน ห้องสมุด
	เห็นคุณค่าความดีของตนเอง
	เห็นคุณค่าความดีของผู้อื่น
	เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมรอบตัว
	ยอมรับนับถือบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ
	ปฏิบัติต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ได้เหมาะสม
	เปลี่ยนจากการจ้องจับผิดเป็นมองด้านดี
	คิดให้อภัยแก่ผู้ที่เคยทำร้ายเราในอดีต
	คิดถึงสิ่งที่พ่อแม่ทำให้เรา
	ไม่เถียงพ่อแม่ /อาจารย์
	เดินผ่านผู้ใหญ่ด้วยมารยาทที่ดี
	ช่วยเหลือพ่อแม่ดูแลทำความสะอาดบ้าน
	ทำความสะอาดห้องของตนเอง
	มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน
	ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น
	ไม่พูดแทรกผู้อื่น
	ให้ความสนใจฟังผู้อื่นพูดอย่างจริงจัง
	พูดจาดีกับผู้ที่พูดไม่สุภาพกับเรา
	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
	ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
	ยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคล

สิ่งที่นักเรียนต้องการให้เพื่อนแสดงออกด้วยความเคารพ

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิด
การเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการสัมภาษณ์จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบฯต่อไป

=====
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....
 ตำแหน่ง.....
 สถานที่ทำงาน

มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือมีผลงานวิชาการ/งานวิจัย

- [] ด้านการเรียนรู้บนเว็บ..... ปี
 [] ด้านโครงการ/โครงการคุณธรรม.....ปี
 [] ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....ปี
 [] ด้านการพัฒนา คุณลักษณะความเคารพ.....ปี

ตอนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ

1. องค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ

ท่านคิดว่าองค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 6 องค์ประกอบนี้มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และควรมีองค์ประกอบใดเพิ่มเติมเพื่อให้รูปแบบฯสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

- 1.1 เว็บไซต์
- 1.2 ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ
- 1.3 กิจกรรมการเรียนรู้
- 1.4 ผู้เรียน
- 1.5 ผู้สอน
- 1.6 การประเมินผล

2. รายละเอียดขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง

2.1 ท่านคิดว่าควรเตรียมความพร้อมด้านเครื่องมือเทคโนโลยีสนับสนุนบนเว็บอย่างไร

- คุณสมบัติของเครื่องมือ
- ประเภทเครื่องมือ
- ด้านปฏิสัมพันธ์บนเว็บ

2.2 ท่านคิดว่าควรเตรียมประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพอย่างไร

- ปัญหาและความสำคัญของคุณลักษณะความเคารพ
- บุคคลที่ควรให้ความเคารพ

2.3 ท่านคิดว่าควรเตรียมความพร้อมด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างไร

- ลักษณะของกิจกรรม
- บนเว็บ
- ในห้องเรียน

2.4 ท่านคิดว่าควรเตรียมด้านบุคคลอย่างไร

- ผู้เรียน
- ผู้สอน

2.5 ท่านคิดว่าควรเตรียมความพร้อมด้านการประเมินผลอย่างไร

- การประเมินคุณลักษณะความเคารพ

3. ขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ

ท่านคิดว่าขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 8 ขั้นตอนนี้มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และควรมีขั้นตอนใดเพิ่มเติมเพื่อให้รูปแบบฯสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 1. ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก

ขั้นที่ 3 ขั้นประเด็นปัญหานำพาสืบสอบ

ขั้นที่ 4 ขั้นโครงการคุณธรรมนำสู่ความเคารพ

ขั้นที่ 5 ขั้นดำเนินการกิจพิชิตเป้าหมาย

ขั้นที่ 6 ขั้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม

ขั้นที่ 7 ขั้นนำเสนอผลงานผสานการประเมิน

ขั้นที่ 8 ขั้นสรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก

4. รายละเอียดของขั้นตอนของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ

ขั้นตอนที่ 1	ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้	แนะนำและประเมินคุณลักษณะความเคารพ แนะนำการลงทะเบียน ทำความเข้าใจรูปแบบการเรียนรู้ บทบาทหน้าที่ สาธิตวิธีใช้งานเว็บไซต์และฝึกปฏิบัติการใช้งาน
ขั้นตอนที่ 2	ขั้นสะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก	เขียนสะท้อนความดีของนักบวช ความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน และผู้มีฐานะต่ำกว่าทุกวันทั้งในด้านความรู้สึก คำพูด และการปฏิบัติ
ขั้นตอนที่ 3	ขั้นประเด็นปัญหานำพาสืบสอบ	นำเข้าสู่ประเด็นปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนช่วยกันไปสืบค้นข้อมูลหรือคำตอบมาให้กลุ่ม กลุ่มอภิปรายร่วมกันและสรุปผลของปัญหา
ขั้นตอนที่ 4	ขั้นโครงการคุณธรรมนำสู่ความเคารพ	ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วร่วมกันคิดหาวิธีแก้ปัญหาและพัฒนาความเคารพต่อบุคคลต่าง ๆ ช่วยกันคิดแก้ปัญหาด้วยการวางแผนจัดทำร่างโครงการคุณธรรม
ขั้นตอนที่ 5	ขั้นดำเนินการกิจพิชิตเป้าหมาย	ดำเนินโครงการตามแผนงานที่ได้วางไว้ รายงานความคืบหน้าแก่สมาชิกกลุ่มและผู้สอนเป็นระยะ
ขั้นตอนที่ 6	ขั้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม	สรุปผลการดำเนินโครงการคุณธรรม เขียนรายงานเตรียมการนำเสนอโครงการคุณธรรมของกลุ่ม
ขั้นตอนที่ 7	ขั้นนำเสนอผลงานผสานการประเมิน	ผู้เรียนนำเสนอโครงการคุณธรรมฯของกลุ่มในชั้นเรียน ผู้เรียนประเมินผลกระบวนการปฏิบัติงานและผลงานโดยตนเอง เพื่อนสมาชิกกลุ่มและผู้สอนได้เขียนสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผ่าแบบบันทึกให้ผู้ปกครองได้สะท้อนความคิดเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน
ขั้นตอนที่ 8	ขั้นสรุปความดีปิดเซฟตี้บล็อก	ความรู้สึกที่มีต่อตนเองเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สิ่งดี ๆ ที่มีอยู่ภายในตัวเอง สิ่งที่ยากจะขอบคุณตัวเองอยากจะพัฒนาตัวเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปในด้านใดบ้าง

เอกสารประกอบการสัมมนาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้
แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. องค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ

ท่านคิดว่าองค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 8 องค์ประกอบนี้มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และควรมีองค์ประกอบใดเพิ่มเติมเพื่อให้รูปแบบฯสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

1. เครื่องมือ/เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้บนเว็บ ประกอบด้วย

1.1 แหล่งสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์บนเว็บทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา ได้แก่ Discussion board, Blog, chat, web board , e-mail

1.2 แหล่งสืบค้นออนไลน์ เป็นแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทั้งในและนอกเว็บการเรียนรู้ สามารถสืบค้นข้อมูลได้จาก search engine ต่าง ๆ และ web link

2. ประเด็นเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพบนเว็บ

2.1 ประเด็นเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพด้วยการอภิปราย เหตุใดจึงต้องมีความเคารพ ความเคารพจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันอย่างไร และเราควรเคารพผู้ใดบ้าง เพราะเหตุใด

2.2 ประเด็นเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพด้วยการสืบสอบตอบปัญหา เก็บข้อมูลในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ ตัวเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน ยกตัวอย่างเช่น

- พ่อแม่มีพระคุณอย่างไร
- หน้าที่ของลูกที่พึงมีต่อพ่อแม่

2.3 ประเด็นเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพด้วยการทำโครงการคุณธรรม

- ช่วยกันคิดโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้เกิดขึ้นกับพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน

3. กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การแสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นปรึกษากันในกลุ่มผ่านกระดานสนทนาการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ การทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ การเขียน

สะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกและการเขียนและ ประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองและเพื่อน

4. ผู้เรียน ผู้เรียนมีบทบาทสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเพื่อร่วมมือสืบสอบกันในกลุ่มย่อยและร่วมอภิปรายกับเพื่อนกลุ่มใหญ่ตามบทบาทความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนในการตอบคำถามบนเว็บ อภิปรายการทำโครงการคุณธรรมบนเว็บและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกของตนเองและของสมาชิก โดยผู้เรียนเขียนสะท้อนความดีด้วยตนเองผ่านเว็บบล็อกทุกวัน โดยผู้เรียนสามารถปรึกษาขอคำแนะนำจากผู้สอน และรับผิดชอบต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมายในการเรียนรู้บนเว็บ ด้วยการส่งงานรายบุคคลและส่งงานกลุ่มบนเว็บและใช้แหล่งสนับสนุนต่าง ๆ ได้แก่ กระดานสนทนา, เว็บบล็อก, chat, search

5. ผู้สอน ผู้สอนมีบทบาทจัดการเรียนรู้ วางแผนในการเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ อำนวยความสะดวก ติดตามและตรวจสอบการเรียนรู้ ประเมินและให้ผลป้อนกลับในภาระงานที่ผู้เรียนได้ดำเนินการส่งในแต่ละชั้นตอน ประเมินผลก่อนการเรียนรู้ ระหว่างการเรียนรู้ และหลังจบการเรียนรู้ ให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางในการเรียน ให้คำปรึกษา ให้การสนับสนุนให้กำลังใจ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตลอดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์

6. การประเมินคุณลักษณะความเคารพ

6.1 ประเมินก่อนการเรียนรู้

6.1.1 ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน

6.1.2 พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน

6.2 ประเมินหลังการเรียนรู้

6.2.1 ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน

6.2.2 พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน

ขั้นตอนของกระบวนการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1	ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้	ขั้นที่ 5	ขั้นดำเนินการกิจ พิษิตเป้าหมาย
ขั้นที่ 2	ขั้นสะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก	ขั้นที่ 6	ประมวลสรุปผล ค้นพบนวัตกรรม
ขั้นที่ 3	ขั้นประเด็นปัญหานำพาสืบสอบ	ขั้นที่ 7	สรุปความดี ปิดเซฟตี้เว็บบล็อก
ขั้นที่ 4	ขั้นโครงการคุณธรรม นำสู่ความเคารพ	ขั้นที่ 8	นำเสนอผลงานผสานการประเมิน

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ (Face to face) การสร้างแรงจูงใจในการเรียนในการเรียนให้กับผู้เรียน เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ และระเมินคุณลักษณะความเคารพก่อนการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1) ปฐมนิเทศผู้เรียน

1.1) ผู้สอนที่แจ้งความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเปิดใจยอมรับและเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

1.2) ให้นักเรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองตามความเป็นจริง คะแนนคุณลักษณะความไม่มีผลกับคะแนนหรือเกรด และฝากแบบประเมินให้พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนช่วยประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน

1.3) ผู้สอนอธิบายวิธีการเรียนรู้ทั้งการเรียนบนเว็บและนอกเว็บ เว็บบอร์ด สำหรับการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน การเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อก เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นสะท้อนความดี เปิดเซฟตี้เว็บบล็อก

1) ผู้เรียนเพิ่มเติมข้อมูลส่วนตัวในเว็บบล็อก ออกแบบหน้าเว็บบล็อกของตนเอง ได้แก่ ประวัติส่วนตัว รูปภาพ ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเอง เป็นต้น

2) เขียนสะท้อนความดีของพ่อแม่และตนเองทุกวัน 2 สัปดาห์แรก สัปดาห์ที่ 3-4 เขียนสะท้อนความดีของอาจารย์และตนเอง และสัปดาห์ที่ 5- 6 เขียนสะท้อนความดีของเพื่อนและตนเอง และสามารถเข้าไปเยี่ยมชมให้กำลังใจในเว็บบล็อกของเพื่อน

ขั้นที่ 3 ขั้นประเด็นศึกษา นำพาสืบสอบ

1) นำสนทนาเข้าสู่ประเด็นความสำคัญของการรู้สึกขอบคุณหรือการแสดงความขอบคุณบนกระดานสนทนา

2) สนทนาประเด็นของผู้ที่นอกจากไม่รู้สึกรู้สึกรู้สึกหรือแสดงความขอบคุณผู้มีพระคุณแล้ว ยังทำร้ายร่างกายหรือจิตใจผู้มีพระคุณ

3) บุคคลใดบ้างที่ควรขอบคุณ

4) เมื่อนักเรียนตอบคำถามแล้วตัวแทนกลุ่มเข้าไปคลิกใบงานในเว็บไซต์ เพื่อร่วมกันสืบสอบว่าพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนมีความสำคัญกับเราอย่างไร และควรปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านั้นอย่างไร แล้วนำคำตอบที่ได้จากการสืบสอบมาสนทนาในกระดานสนทนาครั้งต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นโครงการคุณธรรม นำสู่ความเคารพ

- 1) สมาชิกกลุ่มอภิปรายผลจากการสืบสอบจากการไปร่วมกันสืบสอบเมื่อสัปดาห์ก่อน
- 2) สรุปสาระสำคัญของการสืบสอบทุกกลุ่ม และทบทวนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความเคารพ สิ่งที่ต้องปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ รวมถึงปัญหาของการขาดความเคารพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ผู้เรียนรับฟังสรุปภาพรวมเกี่ยวกับความสำคัญของความเคารพ สิ่งที่ต้องปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ กับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขาดความเคารพต่อบุคคลต่าง ๆ ในปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนเห็นช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่างสิ่งที่ดีควรจะเป็นกับสิ่งที่เป็นอยู่ จึงจำเป็นต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (Needs) และตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยกันแก้ไขปัญหา
- 3) เมื่อผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วร่วมกันคิดหาวิธีแก้ปัญหาว่าจะช่วยกันอย่างไรเพื่อพัฒนาให้ตัวเรา หรือเพื่อนมีความเคารพต่อบุคคลต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยใช้โครงการคุณธรรมมาช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาความเคารพต่อบุคคลต่าง ๆ
- 4) สมาชิกตกลงเลือกหัวข้อบุคคลที่ต้องการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเคารพ
- 5) วางแผนจัดทำร่างโครงการคุณธรรมเพื่อแก้ไขปัญห โดยวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการการพัฒนาคูณลักษณะความเคารพต่อบุคคลที่กลุ่มได้รับมอบหมาย และร่างโครงการขึ้น
 - 5.1) ชื่อโครงการ รายชื่อสมาชิก
 - 5.2) วัตถุประสงค์
 - 5.3) สถานที่และ ระยะเวลา
 - 5.4) วิธีการดำเนินงาน
 - 5.5) ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- 6) ผู้เรียนส่งร่างโครงการให้ผู้สอน
- 7) ผู้สอนให้ผลสะท้อนกลับร่างโครงการที่นักเรียนส่ง

ขั้นที่ 5 ขั้นดำเนินการกิจ เพื่อพิชิตเป้าหมาย

1) ดำเนินโครงการตามแผนงานที่ได้วางไว้ โดยนักเรียนแบ่งงานและดำเนินงานกันในช่วงสมาชิกในกลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการ ตามลำดับขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ตามที่นำเสนอในร่างโครงการ

2) รายงานความคืบหน้าแก่สมาชิกกลุ่มและผู้สอนเป็นระยะ ๆ

3) สมาชิกกลุ่มได้รับการสนับสนุนให้กำลังใจจากกลุ่มและผู้สอน

4) นำเสนอความคืบหน้าอภิปรายบนกระดานสนทนาเป็นระยะ ๆ

ขั้นที่ 6 ขั้นประมวลสรุปผล ค้นพบนวัตกรรม ผู้เรียนสรุปประมวลผลและเขียน

รายงานเตรียมการนำเสนอโครงการคุณธรรมของกลุ่ม

1) ประมวลสรุปผล ข้อมูล

1.1) สรุปผลการดำเนินโครงการคุณธรรม

1.2) สรุปข้อคิดว่าความเคารพคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรกับตัวเรา และเราจะมีคุณลักษณะความเคารพได้อย่างไร

2) เตรียมการนำเสนอ

ขั้นที่ 7 ขั้นสรุปความดีปิเศษดีไว้บลิอก

1) นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนลงในบลิอก

2) นักเรียนเขียนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองลงในบลิอก

3) นักเรียนเขียนสิ่งที่อยากจะขอบคุณตนเองลงในบลิอก

ขั้นที่ 8 ขั้นนำเสนอผลงาน ผสานการประเมิน

1) ผู้เรียนนำเสนอผลงานของกลุ่มในชั้นเรียน

2) ผู้เรียนทำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ และเขียนสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

3) พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนและเขียนสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย			
<p>การทำโครงการคุณธรรมตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวไว้ มี 6 ขั้นตอนสำคัญ คือ</p> <p>ขั้นตอนที่ 1 การตระหนักรู้และพิจารณาเลือกหัวข้อหรือประเด็นปัญหา</p> <p>ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างโครงการ</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการโครงการ</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน</p> <p>ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอโครงการ</p> <p>(สอดคล้องกับขั้นตอนการทำโครงการของ San Mateo County Office of Education, 1997-1999; กรมวิชาการ, 2544; สัตดา กุเกียรติ, 2544; อรรถวิธ วัฒน กะแก้ว, 2545; สุวิทย์ มูลคำ, 2547; ชาตรี เกิดธรรม, 2547; สุชาติ วงศ์สุวรรณ, 2542; วลัย พานิช, 2549; สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2550)</p>	<p>แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสืบสอบ</p> <p>ขั้นตอนที่ 1 เสนอประเด็น เลือกหัวข้อที่จะศึกษา</p> <p>ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 กำหนดหัวข้อย่อยวางแผนร่วมมือกันในการทำงาน</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 การสืบสอบศึกษาจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและนอกสถานศึกษา</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สรุป</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงานอภิปรายสรุป</p> <p>ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผล (กลุ่ม, ทั้งชั้น, รายบุคคล)</p> <p>(Sharon and others, 1984; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540; กรมวิชาการ, 2543; นาดยา บิลันธนานนท์, 2543; เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2548; สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2550; จักรวาล เล้าเรียนดี, 2550; ทัศนารมณณี, 2551)</p>	<p>การเขียนสะท้อนความดี</p> <p>เป็นการเขียนสะท้อนคุณหรือความดีของตนเองและของบุคคลอื่น ผู้เรียนจะซึมซับคุณและความดีจากการได้สังเกต ได้เห็น และได้ตระหนักถึงคุณค่าความดีในตัวเองและผู้อื่นยิ่งขึ้น จนเกิดการยอมรับ นับถือบุคคลผู้ทำดี (Hoskisson and Tompkins, 1987; Clark, 1996; Griffith, 2000; Thai Science Teacher-Researcher Community, 2551; Moon, 2002; สมจิตร์ วัฒนคุ้ง, 2545; สิริสวัสดิ์ เอกะกุล, 2550; ชมรมพุทธศาสตร์สากลในอุปถัมภ์สมเด็จพระนารายณ์มหาราช, 2551)</p>	<p>การเรียนรู้บนเว็บ ประกอบด้วย</p> <p>ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของการเรียนรู้บนเว็บ</p> <p>1. เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้บนเว็บ 2. ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ 3. กิจกรรมการเรียนรู้ 4. บทบาทผู้เรียน 5. บทบาทผู้สอน 6. การประเมินผล (Khan, 1997; Mcgreal, 1997; ทัศนารมณ จรัสแสง, 2545; สันติ วิจิตรชนาสนีย์, 2545; ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2547)</p> <p>ส่วนที่ 2 การดำเนินการเรียนรู้บนเว็บ</p> <p>1. การเข้าถึง/สร้างแรงจูงใจ 2. สร้างสัมพันธ์ทางสังคม 3. แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ 4. สรรค์สร้างความรู้ใหม่ 5. พัฒนาคำถาม (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2550)</p>

รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อก

เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คุณลักษณะความเคารพต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน ด้านความรู้ลึก คำพูดและการปฏิบัติ

(Thomas Lickona, 1991; พระมหาดร.สมชาย ฐานะวุฒฺโฑ, 2548; วีรยุทธ วิเชียรโชติ, 2548;

อัครชนก สายสุวรรณและวิชุดา กิจธรรม, 2549; พระภาวนาวิริยคุณ, 2551; สิงหนท คำขาว,

2551; พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552; อุทุมพร จามรามา,

http://pioneer.chula.ac.th/~jutumpor/trait_form_con.doc)

แบบตรวจสอบคุณภาพต้นแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบของต้นแบบรูปแบบ

องค์ประกอบ	จำนวน			IOC	ความ หมาย
	+1	0	-1		
1. เว็บไซต์	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
1.1 เว็บไซต์					
1.2 กระดานสนทนา					
1.3 ปฏิสัมพันธ์					
2. ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
2.1 อภิปรายร่วมกันความสำคัญของความเคารพ บุคคลที่ควรให้ความเคารพ และผลของการขาดความเคารพ					
2.2 ร่วมกันสืบสอบว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนมีคุณความดีต่อตัวเราอย่างไร ควรปฏิบัติอย่างไร					
2.3 ร่วมคิดโครงการคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้เกิดขึ้นกับพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน					
3. กิจกรรมการเรียนรู้	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
3.1 การแสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปรายบนกระดานสนทนา					
3.2 การทำโครงการคุณธรรม					
3.3 การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บไซต์					
4. ผู้เรียน	8	0	0	1	ใช้เป็น ต้นแบบ รูปแบบได้
คุณลักษณะที่พึงประสงค์					
1. มีความเต็มใจสมัครใจพอใจรักที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของตนเองโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยความสุข					
2. มีความมุ่งมั่นพากเพียรพยายามในการเรียนรู้อย่างไม่มีเงื่อนไข แม้จะมีข้อจำกัดเรื่องความสามารถในการพิมพ์ ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต หรือสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้เฉพาะที่โรงเรียน แต่กลับมีความอดทนพยายามที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง					
3. มีความตั้งใจจริง ใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง และงานกลุ่ม ศึกษาเรียนรู้เอาใจใส่ในการพัฒนาตนเองในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนรู้					
4. สรุปบททวนสิ่งที่ได้ทำเพื่อแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป					
5. มีความจริงใจ ตอบตามที่จริงในทุก ๆ กิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ทำแบบวัดคุณลักษณะความเคารพ การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บไซต์ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำโครงการคุณธรรมด้วยการเรียนแบบร่วมมือ					
6. ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อมีน้ำใจแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่มเดียวกันและเพื่อนคนละกลุ่มในการเรียนรู้บนเว็บและนอกเว็บ					

องค์ประกอบ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความหมาย
	+1	0	-1		
บทบาท	8	0	0	1	
1. ประเมินคุณลักษณะความเคารพของตนเองที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนก่อนและหลังการเรียนรู้ตามจริง					ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
2. ประเมินคุณลักษณะความเคารพของเพื่อตามจริง					
3. เขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่/อาจารย์/เพื่อนลงในบล็อก					
4. ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระดานสนทนา และนอกเว็บ					
5. ร่วมกันทำโครงการคุณธรรมบนเว็บและนอกเว็บให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำต่อกันด้วยดี					
5. ผู้สอน					
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	8	0	0	1	
1. มีความเต็มใจสมัครใจพอใจรักที่จะพัฒนาคุณลักษณะความเคารพให้แก่ผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยความสุข					ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
2. มีความมุ่งมั่นพากเพียรพยายามในการสนับสนุนการเรียนรู้ควบคู่กับภาระงานสอนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจปรารถนาอยากให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยเฉพาะคุณลักษณะความเคารพ					
3. มีความตั้งใจจริง เอาใจใส่ในการพัฒนาตนเองของผู้เรียนในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ 4. พร้อมที่จะให้คำปรึกษาให้คำแนะนำให้กำลังใจแก่ผู้เรียน					
5. มีความเข้าใจผู้เรียนสามารถสนับสนุนส่งเสริมความสามารถตามความแตกต่างระหว่างบุคคล					
6. ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวกให้แก่ผู้เรียน					
บทบาท	8	0	0	1	
1. มองผู้เรียนด้วยสายตาเป็นมิตรและอ่อนโยน เสมือนเป็นพ่อแม่คนที่ 2 ของผู้เรียน					ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
2. ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ตามจริง					
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯ					
4. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งบนเว็บและนอกเว็บให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานกับการเรียนรู้					
5. ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวกโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ควรเร่งรัดให้ผู้เรียนทำงานเสร็จเร็วทันใจ					
6. ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องโดยเปรียบเทียบความสามารถหรือพัฒนาการการเรียนรู้ในรายบุคคล ไม่เปรียบเทียบพัฒนาการในการเรียนรู้ระหว่างบุคคล					
	จำนวน			IOC	

องค์ประกอบ	ผู้เชี่ยวชาญ			ความ หมาย
	+1	0	-1	
6 การประเมินคุณลักษณะความเคารพ	8	0	0	1
ประเมินก่อนการเรียนรู้				
1) ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน				
2) พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนเป็นผู้ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน				
ประเมินหลังการเรียนรู้				
1) ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน				
2) พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนเป็นผู้ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน				

ใช้เป็น
ต้นแบบ
รูปแบบได้

แบบตรวจสอบคุณภาพต้นแบบเกี่ยวกับขั้นตอนของต้นแบบรูปแบบ

ขั้นตอน	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความ หมาย
	+1	0	-1		
ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้	8	0	0	1	
1. ผู้สอนที่แจ้งความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้					
2. ผู้เรียนทำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน					
3. ผู้สอนฝากแบบประเมินให้พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน					
4. ผู้สอนที่แจ้งกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งบนเว็บและนอกเว็บ					
ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก	8	0	0	1	
1. ผู้สอนแนะนำและสาธิตการใช้งานบนเว็บไซต์					
2. ผู้เรียนสมัครเข้าใช้งานเว็บไซต์ เพิ่มเพื่อนเป็นสมาชิกในเครือข่าย					
3. ผู้เรียนเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน (ขั้นที่ 2-6)					
4. ผู้เรียนเยี่ยมชมบล็อกเพื่อน					
ขั้นตอนที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ	8	0	0	1	
1. ผู้สอนนำเสนอสนทนาเข้าสู่ประเด็นศึกษา					
2. นักเรียนร่วมอภิปรายกลุ่ม					
3. คลินิกไปงานร่วมสืบสอบ					

ใช้เป็น
ต้นแบบ
รูปแบบได้

ใช้เป็น
ต้นแบบ
รูปแบบได้

ขั้นตอน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความหมาย
	+1	0	-1		
ขั้นตอนที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ	8	0	0	1	ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
1. ผู้เรียนอภิปรายผลจากการสืบสอบ					
2. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญ					
3. ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของคุณลักษณะความเคารพ ผู้สอนนำเข้าสู่โครงการคุณธรรม					
4. ผู้เรียนวางแผนและร่างโครงการคุณธรรม					
ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินภารกิจพิชิตเป้าหมาย	8	0	0	1	ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
1. ผู้เรียนดำเนินโครงการคุณธรรม					
2. ผู้เรียนรายงานความคืบหน้าให้สมาชิกกลุ่มทราบของโครงการบนเว็บและนอกเว็บ					
3. ผู้สอนให้กำลังใจผู้เรียน					
4. ผู้เรียนรายงานความคืบหน้าของโครงการบนเว็บและนอกเว็บ					
ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม	8	0	0	1	ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
1. กลุ่มร่วมกันสรุปผลการดำเนินโครงการคุณธรรมของกลุ่มตนเอง					
2. กลุ่มเตรียมนำเสนอโครงการคุณธรรมกับสมาชิกกลุ่มอื่น					
ขั้นตอนที่ 7 ขั้นสรุปความดีพิเศษดีไว้บลิ๊อค	8	0	0	1	ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
1. นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนลงในบลิ๊อค					
2. นักเรียนเขียนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองลงในบลิ๊อค					
3. นักเรียนเขียนสิ่งที่อยากจะขอบคุณตนเองลงในบลิ๊อค					
ขั้นตอนที่ 8 ขั้นนำเสนอผลงานผสานการประเมิน	8	0	0	1	ใช้เป็นต้นแบบรูปแบบได้
1. สมาชิกกลุ่มนำเสนอโครงการและผลการดำเนินโครงการคุณธรรม					
2. สมาชิกกลุ่มอื่นร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
3. นักเรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพหลังการเรียนรู้ที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน					
4. ให้เพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนหลังการเรียนรู้					
5. ผ่าแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพให้พ่อแม่และอาจารย์ประจำชั้น ประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนหลังการเรียนรู้					

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของ
นักเรียนที่มีต่อตนเองก่อนการเรียนรู้

โปรดประเมินตามความเป็นจริงโดยทุกคำตอบไม่ส่งผลกระทบต่อคะแนนและเกรด

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็น
ของนักเรียน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับมาก

3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ในความรู้สึกฉัน ฉันเป็นอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
1. รู้วิธีรักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรง	1	2	3	4	5
2. ฉันรับผิดชอบต่อการเรียน	1	2	3	4	5
3. ฉันเป็นคนไม่เอาแต่ใจตัวเอง	1	2	3	4	5
4. ฉันรู้มารยาทในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น	1	2	3	4	5
5. ฉันให้เกียรติผู้อื่น	1	2	3	4	5
6. ฉันชอบแต่งกายถูกระเบียบ	1	2	3	4	5
7. ฉันไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด	1	2	3	4	5
8. ฉันไม่ติดเกมคอมพิวเตอร์/เกมออนไลน์	1	2	3	4	5
9. ฉันไม่ชอบเล่นการพนัน	1	2	3	4	5
10. ฉันไม่หนีเรียน	1	2	3	4	5
11. ฉันเป็นที่รักของเพื่อน ๆ	1	2	3	4	5
12. ฉันชอบให้กำลังใจผู้อื่น	1	2	3	4	5
13. ฉันชอบช่วยพ่อแม่ทำงาน	1	2	3	4	5
14. ฉันชอบช่วยเหลืออาจารย์	1	2	3	4	5
15. ฉันชอบสอนการบ้านให้เพื่อน	1	2	3	4	5

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก
 3 หมายถึง ระดับปานกลาง 2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ฉันปฏิบัติอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
	1	2	3	4	5
16. ฉันรักษาความสะอาดของร่างกาย	1	2	3	4	5
17. ฉันมีความใฝ่เรียนใฝ่รู้	1	2	3	4	5
18. ฉันเก็บหนังสือใส่กระเป๋านักเรียนเป็นระเบียบ	1	2	3	4	5
19. ฉันส่งการบ้านตรงเวลา	1	2	3	4	5
20. ฉันพับผ้าห่มหลังตื่นนอน	1	2	3	4	5
21. ฉันไม่รังแกไม่ทำร้ายสัตว์	1	2	3	4	5
22. ฉันไม่แก้งเพื่อน	1	2	3	4	5
23. ฉันพูดสุภาพ	1	2	3	4	5
24. ฉันพูดความจริง	1	2	3	4	5
25. ฉันก้มศีรษะเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่	1	2	3	4	5
26. ฉันช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน	1	2	3	4	5
27. ฉันสงบนิ่งเมื่อเจอปัญหา	1	2	3	4	5
28. ฉันช่วยพ่อแม่ทำงาน	1	2	3	4	5
29. ฉันช่วยงานอาจารย์	1	2	3	4	5
30. ฉันช่วยเหลือเพื่อน	1	2	3	4	5

ชื่อ-สกุล.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพ ของนักเรียนที่มีต่อตนเองหลังการเรียนรู้

โปรดประเมินตามความเป็นจริงโดยทุกคำตอบไม่ส่งผลกระทบต่อคะแนนและเกรด

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็น
ของนักเรียน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก
3 หมายถึง ระดับปานกลาง 2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ในความรู้สึกฉัน ฉันเป็นคนอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
1. รู้วิธีการรักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรง	1	2	3	4	5
2. ฉันรับผิดชอบต่อการเรียน	1	2	3	4	5
3. ฉันเป็นคนไม่เอาแต่ใจตัวเอง	1	2	3	4	5
4. ฉันรู้มารยาทในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น	1	2	3	4	5
5. ฉันให้เกียรติผู้อื่น	1	2	3	4	5
6. ฉันชอบแต่งกายถูกระเบียบ	1	2	3	4	5
7. ฉันไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด	1	2	3	4	5
8. ฉันไม่ติดเกมคอมพิวเตอร์/เกมออนไลน์	1	2	3	4	5
9. ฉันไม่ชอบเล่นการพนัน	1	2	3	4	5
10. ฉันไม่หนีเรียน	1	2	3	4	5
11. ฉันเป็นที่รักของเพื่อน ๆ	1	2	3	4	5
12. ฉันชอบให้กำลังใจผู้อื่น	1	2	3	4	5
13. ฉันชอบช่วยพ่อแม่ทำงาน	1	2	3	4	5
14. ฉันชอบช่วยเหลืออาจารย์	1	2	3	4	5
15. ฉันชอบสอนการบ้านให้เพื่อน	1	2	3	4	5

ชื่อ-สกุล.....

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก
3 หมายถึง ระดับปานกลาง 2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ฉันปฏิบัติอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
16. ฉันรักษาความสะอาดของร่างกาย	1	2	3	4	5
17. ฉันมีความใฝ่เรียนใฝ่รู้	1	2	3	4	5
18. ฉันเก็บหนังสือใส่กระเป๋านักเรียนเป็นระเบียบ	1	2	3	4	5
19. ฉันส่งการบ้านตรงเวลา	1	2	3	4	5
20. ฉันพับผ้าห่มหลังตื่นนอน	1	2	3	4	5
21. ฉันไม่รังแกไม่ทำร้ายสัตว์	1	2	3	4	5
22. ฉันไม่แก้งเพื่อน	1	2	3	4	5
23. ฉันพูดสุภาพ	1	2	3	4	5
24. ฉันพูดความจริง	1	2	3	4	5
25. ฉันก้มศีรษะเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่	1	2	3	4	5
26. ฉันช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน	1	2	3	4	5
27. ฉันสงบนิ่งเมื่อเจอปัญหา	1	2	3	4	5
28. ฉันช่วยพ่อแม่ทำงาน	1	2	3	4	5
29. ฉันช่วยงานอาจารย์	1	2	3	4	5
30. ฉันช่วยเหลือเพื่อน	1	2	3	4	5

จากการเรียนรู้วิชานี้ ฉันมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด โปรดอธิบาย

1. สิ่ง que เปลี่ยนแปลง คือ ฉัน.....

เนื่องจาก.....

2. สิ่ง que เปลี่ยนแปลง คือ ฉัน.....

เนื่องจาก.....

3. สิ่ง que เปลี่ยนแปลง คือ ฉัน.....

เนื่องจาก.....

ฉันอยากจะบอกว่า

.....

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่อพ่อแม่ (ผู้ปกครอง) ก่อนการเรียนรู้
โปรดประเมินตามความเป็นจริงโดยทุกคำตอบไม่ส่งผลต่อคะแนนและเกรด

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของนักเรียน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ในความรู้สึกฉัน พ่อแม่เป็นผู้ที่...	ก่อนการเรียนรู้				
1. มีความรู้ความสามารถในการหาทรัพยากรในทางสุจริต	1	2	3	4	5
2. อยู่ใกล้ท่านแล้วรู้สึกอบอุ่น	1	2	3	4	5
3. ห้ามมิให้ทำชั่ว	1	2	3	4	5
4. สอนให้ทำดี	1	2	3	4	5
5. มีพระคุณเพราะให้กำเนิดเรามา	1	2	3	4	5
6. ให้การอบรมสั่งสอน	1	2	3	4	5
ฉันพูดกับพ่อแม่หรือพูดถึงพ่อแม่อย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
7. ฉันพูดชื่นชมว่าพ่อแม่ทำงานเก่ง	1	2	3	4	5
8. ฉันพูดด้วยความสุภาพไม่ใช่อารมณ์	1	2	3	4	5
9. ฉันกล่าวยกย่องความดีของพ่อแม่	1	2	3	4	5
10. ฉันพูดความจริงกับพ่อแม่ไม่โกหก	1	2	3	4	5
11. ฉันพูดถึงพระคุณของพ่อแม่	1	2	3	4	5
12. ฉันพูดกับพ่อแม่ด้วยความเคารพนับถือ	1	2	3	4	5
ฉันปฏิบัติต่อพ่อแม่อย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
13. ฉันเชื่อฟังและทำตามที่พ่อแม่สอน	1	2	3	4	5
14. ฉันปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	1	2	3	4	5
15. ฉันสอบผ่านทุกวิชา	1	2	3	4	5
16. ฉันไม่ได้เถียงพ่อแม่	1	2	3	4	5
17. ฉันไม่แสดงอาการหงุดหงิดเมื่อไม่พอใจพ่อแม่	1	2	3	4	5
18. ฉันกราบเท้าพ่อแม่ทุกวัน	1	2	3	4	5

ชื่อ-สกุล.....

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่อพ่อแม่ (ผู้ปกครอง) หลังการเรียนรู้
โปรดประเมินตามความเป็นจริงโดยทุกคำตอบไม่ส่งผลต่อคะแนนและเกรด

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของนักเรียน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ในความรู้สึกฉัน พ่อแม่เป็นผู้ที่...	หลังการเรียนรู้				
1. มีความรู้ความสามารถในการหาทรัพยากรโดยสุจริต	1	2	3	4	5
2. อยู่ใกล้ท่านแล้วรู้สึกอบอุ่น	1	2	3	4	5
3. ห้ามมิให้ทำชั่ว	1	2	3	4	5
4. สอนให้ทำดี	1	2	3	4	5
5. มีพระคุณเพราะให้กำเนิดเรามา	1	2	3	4	5
6. ให้การอบรมสั่งสอน รับผิดชอบต่อปัญหาและให้คำปรึกษาที่ดีงาม	1	2	3	4	5
ฉันพูดกับพ่อแม่หรือพูดถึงพ่อแม่อย่างไร	หลังการเรียนรู้				
7. ฉันพูดชื่นชมว่าพ่อแม่ทำงานเก่ง	1	2	3	4	5
8. ฉันพูดด้วยความสุภาพไม่ใช่อารมณ์	1	2	3	4	5
9. ฉันกล่าวยกย่องความดีของพ่อแม่	1	2	3	4	5
10. ฉันพูดความจริงกับพ่อแม่ไม่โกหก	1	2	3	4	5
11. ฉันพูดถึงพระคุณของพ่อแม่	1	2	3	4	5
12. ฉันพูดกับพ่อแม่ด้วยความเคารพนับถือ	1	2	3	4	5
ฉันปฏิบัติต่อพ่อแม่อย่างไร	หลังการเรียนรู้				
13. ฉันเชื่อฟังและทำตามที่พ่อแม่สอน	1	2	3	4	5
14. ฉันปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	1	2	3	4	5
15. ฉันสอบผ่านทุกวิชา	1	2	3	4	5
16. ฉันไม่ได้เถียงพ่อแม่	1	2	3	4	5
17. ฉันไม่แสดงอาการหงุดหงิดเมื่อไม่พอใจพ่อแม่	1	2	3	4	5
18. ฉันกราบเท้าพ่อแม่ทุกวัน	1	2	3	4	5

ความเปลี่ยนแปลงที่ดีที่เกิดขึ้นหลังการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อพ่อแม่ คือ.....

ชื่อ-สกุล.....

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่ออาจารย์ก่อนการเรียนรู้
โปรดประเมินตามความเป็นจริงโดยทุกคำตอบไม่ส่งผลกระทบต่อคะแนนและเกรด

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของนักเรียน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ในความรู้สึกของฉัน อาจารย์เป็นอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
1.สามารถตอบคำถามได้ชัดเจน	1	2	3	4	5
2.สอนให้เข้าใจได้ง่าย ๆ	1	2	3	4	5
3.แม่ลูกศิษย์ต่ออาจารย์ก็ยังสอน	1	2	3	4	5
4.เป็นแบบอย่างที่ดีวางตัวเหมาะสม	1	2	3	4	5
5.แนะนำดีเยี่ยมอยู่เสมอ	1	2	3	4	5
6.มีความปรารถนาดีต่อลูกศิษย์อย่างจริงใจ	1	2	3	4	5
ฉันพูดกับอาจารย์หรือพูดถึงอาจารย์อย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
7.ขอบคุณเมื่ออาจารย์ให้คำแนะนำ	1	2	3	4	5
8.ขออนุญาตเมื่อต้องการลุกจากที่	1	2	3	4	5
9.ยอมรับเหตุผลที่อาจารย์ตักเตือนไม่ได้เถียง	1	2	3	4	5
10.พูดยกย่องไม่พูดล้อเลียนนินทา	1	2	3	4	5
11.พูดความจริงไม่โกหก	1	2	3	4	5
12.พูดสุภาพ เช่น พูดมีหางเสียงลงท้ายคำด้วยครับ/ค่ะ	1	2	3	4	5
ฉันปฏิบัติต่ออาจารย์อย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
13.ไม่พูดคุยระหว่างเรียน	1	2	3	4	5
14.เข้าเรียนและส่งงานตรงเวลา	1	2	3	4	5
15.ไม่แสดงอาการล้อเลียน	1	2	3	4	5
16.ฉันเชื่อฟังและทำตามที่อาจารย์สอน	1	2	3	4	5
17.เมื่อเห็นอาจารย์ถือของฉันเข้าไปช่วย	1	2	3	4	5
18.ฉันไหว้อาจารย์ด้วยความเคารพรัก	1	2	3	4	5

ชื่อ-สกุล.....

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่มีต่ออาจารย์หลังการเรียนรู้
 โปรดประเมินตามความเป็นจริงโดยทุกคำตอบไม่ส่งผลต่อคะแนนและเกรด

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของนักเรียน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
 2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ในความรู้สึกของฉัน อาจารย์เป็นอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
1.สามารถตอบคำถามได้ชัดเจน	1	2	3	4	5
2.สอนให้เข้าใจได้ง่าย ๆ	1	2	3	4	5
3.แม้ลูกศิษย์คืออาจารย์ก็ยังสอน	1	2	3	4	5
4.เป็นแบบอย่างที่ดีวางตัวเหมาะสม	1	2	3	4	5
5.แนะนำตักเตือนอยู่เสมอ	1	2	3	4	5
6.มีความปรารถนาดีต่อลูกศิษย์อย่างจริงใจ	1	2	3	4	5
ฉันพูดกับอาจารย์หรือพูดถึงอาจารย์อย่างไร	หลังการเรียนรู้				
7.ขอบคุณเมื่ออาจารย์ให้คำแนะนำ	1	2	3	4	5
8.ขออนุญาตเมื่อต้องการลุกจากที่	1	2	3	4	5
9.ยอมรับเหตุผลที่อาจารย์ตักเตือนไม่ได้เถียง	1	2	3	4	5
10.พูดคุยอย่างไม่พูดล้อเลียนนินทา	1	2	3	4	5
11.พูดความจริงไม่โกหก	1	2	3	4	5
12.พูดสุภาพ เช่น พูดมีหางเสียงลงท้ายคำด้วยครับ/ค่ะ	1	2	3	4	5
ฉันปฏิบัติต่ออาจารย์อย่างไร	หลังการเรียนรู้				
13.ไม่พูดคุยระหว่างเรียน	1	2	3	4	5
14.เข้าเรียนและส่งงานตรงเวลา	1	2	3	4	5
15.ไม่แสดงอาการล้อเลียน	1	2	3	4	5
16.ฉันเชื่อฟังและทำตามที่อาจารย์สอน	1	2	3	4	5
17.เมื่อเห็นอาจารย์ถือของฉันเข้าไปช่วย	1	2	3	4	5
18.ฉันไหว้อาจารย์ด้วยความเคารพรัก	1	2	3	4	5

ความเปลี่ยนแปลงที่ดีของฉันที่มีต่ออาจารย์ คือ.....

.....

ชื่อ-สกุล.....

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนที่มีต่อเพื่อนก่อนการเรียนรู้
โปรดประเมินตามความเป็นจริงโดยทุกคำตอบไม่ส่งผลต่อคะแนนและเกรด

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของนักเรียน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ในความรู้สึกของฉัน ฉันเป็นอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
1. ฉันสามารถให้คำแนะนำที่ดีกับเพื่อนได้	1	2	3	4	5
2. ฉันมีความรับผิดชอบ	1	2	3	4	5
3. ฉันไม่แก่งแย่งผู้อื่น	1	2	3	4	5
4. ฉันไว้ใจได้	1	2	3	4	5
5. ฉันเป็นแบบอย่างที่ดี	1	2	3	4	5
6. ฉันชักชวนเพื่อนให้ทำสิ่งที่ดี	1	2	3	4	5
ฉันพูดกับเพื่อนหรือพูดถึงเพื่อนอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
7. ฉันพูดแนะนำตักเตือนไม่ให้เพื่อนทำความชั่ว	1	2	3	4	5
8. ฉันกล่าวขอโทษเมื่อทำผิด	1	2	3	4	5
9. ฉันไม่พูดล้อเลียนเพื่อน	1	2	3	4	5
10. ฉันพูดกับเพื่อนด้วยถ้อยคำสุภาพ	1	2	3	4	5
11. ฉันมีความจริงใจและพูดความจริง	1	2	3	4	5
12. ฉันพูดให้มีกำลังใจเพื่อน	1	2	3	4	5
ฉันปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
13. ฉันช่วยเพื่อนทำงาน	1	2	3	4	5
14. ฉันรับฟังความเห็นของเพื่อน	1	2	3	4	5
15. ฉันไม่ชวนเพื่อนคุยขณะเรียน	1	2	3	4	5
16. ฉันให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด	1	2	3	4	5
17. ฉันแบ่งปันสิ่งของ	1	2	3	4	5
18. ฉันดีกับเพื่อนเสมอ	1	2	3	4	5

ชื่อ-สกุล.....

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนที่มีต่อเพื่อนหลังการเรียนรู้
โปรดประเมินตามความเป็นจริงโดยทุกคำตอบไม่ส่งผลต่อคะแนนและเกรด

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของนักเรียน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ในความรู้สึกของฉัน ฉันเป็นอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
1. ฉันสามารถให้คำแนะนำที่ดีกับเพื่อนได้	1	2	3	4	5
2. ฉันมีความรับผิดชอบ	1	2	3	4	5
3. ฉันไม่แก้งผู้อื่น	1	2	3	4	5
4. ฉันไวใจได้	1	2	3	4	5
5. ฉันเป็นแบบอย่างที่ดี	1	2	3	4	5
6. ฉันชักชวนเพื่อนให้ทำสิ่งที่ดี	1	2	3	4	5
ฉันพูดกับเพื่อนหรือพูดถึงเพื่อนอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
7. ฉันพูดแนะนำตักเตือนไม่ให้เพื่อนทำความชั่ว	1	2	3	4	5
8. ฉันกล่าวขอโทษเมื่อทำผิด	1	2	3	4	5
9. ฉันไม่พูดล้อเลียนเพื่อน	1	2	3	4	5
10. ฉันพูดกับเพื่อนด้วยถ้อยคำสุภาพ	1	2	3	4	5
11. ฉันมีความจริงใจและพูดความจริง	1	2	3	4	5
12. ฉันพูดให้มีกำลังใจเพื่อน	1	2	3	4	5
ฉันปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
13. ฉันช่วยเพื่อนทำงาน	1	2	3	4	5
14. ฉันรับฟังความเห็นของเพื่อน	1	2	3	4	5
15. ฉันไม่ชวนเพื่อนคุยขณะเรียน	1	2	3	4	5
16. ฉันให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด	1	2	3	4	5
17. ฉันแบ่งปันสิ่งของ	1	2	3	4	5
18. ฉันดีกับเพื่อนเสมอ	1	2	3	4	5

ความเปลี่ยนแปลงที่ดีของฉันที่มีต่อเพื่อนคือ.....

.....

ชื่อ-สกุล.....

**แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียน
โดยพ่อแม่ (ผู้ปกครอง) เป็นผู้ประเมินก่อนการเรียนรู้**

โปรดประเมินตามความเป็นจริง

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของท่าน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

นักเรียนพูดอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
1. นักเรียนพูดชื่นชมว่าพ่อแม่ทำงานเก่ง	1	2	3	4	5
2. นักเรียนพูดด้วยความสุภาพไม่ใช้อารมณ์	1	2	3	4	5
3. นักเรียนกล่าวยกย่องความดีของพ่อแม่	1	2	3	4	5
4. นักเรียนพูดความจริงกับพ่อแม่	1	2	3	4	5
5. นักเรียนพูดถึงพระคุณของพ่อแม่	1	2	3	4	5
6. นักเรียนพูดกับพ่อแม่ด้วยความเคารพนับถือ	1	2	3	4	5
นักเรียนปฏิบัติต่อพ่อแม่อย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
7. นักเรียนเชื่อฟังและทำตามที่พ่อแม่สอน	1	2	3	4	5
8. นักเรียนปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	1	2	3	4	5
9. นักเรียนสอบผ่านทุกวิชา	1	2	3	4	5
10. นักเรียนไม่ได้เถียงพ่อแม่	1	2	3	4	5
11. นักเรียนไม่แสดงอาการหงุดหงิดเมื่อไม่พอใจพ่อแม่	1	2	3	4	5
12. นักเรียนกราบเท้าพ่อแม่ทุกวัน	1	2	3	4	5

เบอร์ติดต่อ 0.....ลายเซ็นผู้ปกครอง (.....)

ชื่อ-สกุลของนักเรียน.....

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนโดยพ่อแม่ (ผู้ปกครอง) เป็นผู้ประเมิน
หลังการเรียนรู้

โปรดประเมินตามความเป็นจริง

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของท่าน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

นักเรียนพูดอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
1. นักเรียนพูดชื่นชมว่าพ่อแม่ทำงานเก่ง	1	2	3	4	5
2. นักเรียนพูดด้วยความสุภาพไม่ใช่อารมณ์	1	2	3	4	5
3. นักเรียนกล่าวยกย่องความดีของพ่อแม่	1	2	3	4	5
4. นักเรียนพูดความจริงกับพ่อแม่	1	2	3	4	5
5. นักเรียนพูดถึงพระคุณของพ่อแม่	1	2	3	4	5
6. นักเรียนพูดกับพ่อแม่ด้วยความเคารพนับถือ	1	2	3	4	5
นักเรียนปฏิบัติต่อพ่อแม่อย่างไร	หลังการเรียนรู้				
7. นักเรียนเชื่อฟังและทำตามที่พ่อแม่สอน	1	2	3	4	5
8. นักเรียนปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	1	2	3	4	5
9. นักเรียนสอบผ่านทุกวิชา	1	2	3	4	5
10. นักเรียนไม่ได้เถียงพ่อแม่	1	2	3	4	5
11. นักเรียนไม่แสดงอาการหงุดหงิดเมื่อไม่พอใจพ่อแม่	1	2	3	4	5
12. นักเรียนกราบเท้าพ่อแม่ทุกวัน	1	2	3	4	5

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการเรียนรู้ของนักเรียน.....

คุณพ่อ/คุณแม่/ผู้ปกครองรู้สึกชื่นชมนักเรียนในเรื่องใดบ้าง.....

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม.....

ชื่อ-สกุลของนักเรียน.....

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนโดยอาจารย์เป็นผู้ประเมินก่อนการเรียนรู้
โปรดประเมินตามความเป็นจริง

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของท่าน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

นักเรียนพูดอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
1. ขอบคุนเมื่ออาจารย์ให้คำแนะนำ	1	2	3	4	5
2. ขออนุญาตเมื่อต้องการลุกจากที่	1	2	3	4	5
3. ยอมรับเหตุผลที่อาจารย์ตักเตือน ไม่ได้เถียง	1	2	3	4	5
4. พูดยกย่องไม่พูดล้อเลียนนินทา	1	2	3	4	5
5. พูดความจริงไม่โกหก	1	2	3	4	5
6. พูดสุภาพ เช่น พูดมีหางเสียงลงท้ายคำด้วยครับ/ค่ะ	1	2	3	4	5
นักเรียนปฏิบัติอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
7. ไม่พูดคุยระหว่างเรียน	1	2	3	4	5
8. เข้าเรียนและส่งงานตรงเวลา	1	2	3	4	5
9. ไม่แสดงอาการล้อเลียน	1	2	3	4	5
10. เชื่อฟังและทำตามที่อาจารย์สอน	1	2	3	4	5
11. เมื่อเห็นอาจารย์ถือของก็เข้ามาช่วย	1	2	3	4	5
12. ให้อาจารย์ด้วยความเคารพรัก	1	2	3	4	5

ชื่อ-สกุลของนักเรียน.....

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนโดยอาจารย์เป็นผู้ประเมินหลังการเรียนรู้
โปรดประเมินตามความเป็นจริง

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของท่าน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

นักเรียนพูดอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
1. ขอบคุนเมื่ออาจารย์ให้คำแนะนำ	1	2	3	4	5
2. ขออนุญาตเมื่อต้องการลุกจากที่	1	2	3	4	5
3. ยอมรับเหตุผลที่อาจารย์ตักเตือน ไม่ได้เถียง	1	2	3	4	5
4. พูดยกย่องไม่พูดล้อเลียนนินทา	1	2	3	4	5
5. พูดความจริงไม่โกหก	1	2	3	4	5
6. พูดสุภาพ เช่น พูดมีหางเสียงลงท้ายคำด้วยครับ/คะ	1	2	3	4	5
นักเรียนปฏิบัติอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
7. ไม่พูดคุยระหว่างเรียน	1	2	3	4	5
8. เข้าเรียนและส่งงานตรงเวลา	1	2	3	4	5
9. ไม่แสดงอาการล้อเลียน	1	2	3	4	5
10. เชื่อฟังและทำตามที่อาจารย์สอน	1	2	3	4	5
11. เมื่อเห็นอาจารย์ถือของก็เข้ามาช่วย	1	2	3	4	5
12. ให้อาจารย์ด้วยความเคารพรัก	1	2	3	4	5

ชื่อ-สกุลของนักเรียน.....

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการเรียนรู้ของนักเรียน.....

อาจารย์รู้สึกชื่นชมนักเรียนในเรื่องใดบ้าง.....

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม.....

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนที่เพื่อนเป็นผู้ประเมินก่อนการเรียนรู้
โปรดประเมินเพื่อนตามความเป็นจริงโดยทุกคำตอบไม่ส่งผลกระทบต่อคะแนนและเกรด
คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของนักเรียน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ในความรู้สึกของฉันเพื่อนเป็นอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
1. สามารถให้คำแนะนำที่ดีได้	1	2	3	4	5
2. มีความรับผิดชอบ	1	2	3	4	5
3. ไม่แก้งผู้อื่น	1	2	3	4	5
4. ไว้ใจได้	1	2	3	4	5
5. เป็นแบบอย่างที่ดี	1	2	3	4	5
6. ชักจูงให้ทำสิ่งที่ดี	1	2	3	4	5
เพื่อนพูดกับฉันอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
7. พูดแนะนำตักเตือนไม่ให้ความอึด	1	2	3	4	5
8. กล่าวขอโทษเมื่อทำผิด	1	2	3	4	5
9. ไม่พูดล้อเลียนฉัน	1	2	3	4	5
10. พูดกับฉันด้วยถ้อยคำสุภาพ	1	2	3	4	5
11. มีความจริงใจและพูดความจริง	1	2	3	4	5
12. พูดให้ฉันมีกำลังใจ	1	2	3	4	5
เพื่อนปฏิบัติต่อฉันอย่างไร	ก่อนการเรียนรู้				
13. เพื่อนช่วยฉันทำงาน	1	2	3	4	5
14. เพื่อนรับฟังความเห็นของฉัน	1	2	3	4	5
15. เพื่อนไม่ชวนฉันคุยขณะเรียน	1	2	3	4	5
16. เพื่อนให้อภัยเมื่อฉันทำผิด	1	2	3	4	5
17. เพื่อนแบ่งปันสิ่งของให้ฉัน	1	2	3	4	5
18. เพื่อนดีกับฉันเสมอ	1	2	3	4	5

ชื่อ-สกุลของเพื่อน.....

แบบประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนที่เพื่อนเป็นผู้ประเมินหลังการเรียนรู้
โปรดประเมินเพื่อนตามความเป็นจริงโดยทุกคำตอบไม่ส่งผลกระทบต่อคะแนนและเกรด
คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างแล้วโดยกากบาท (X) ตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของนักเรียน

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ในความรู้จักของฉันเพื่อนเป็นอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
1. สามารถให้คำแนะนำที่ดีได้	1	2	3	4	5
2. มีความรับผิดชอบ	1	2	3	4	5
3. ไม่แก้งผู้อื่น	1	2	3	4	5
4. ไว้ใจได้	1	2	3	4	5
5. เป็นแบบอย่างที่ดี	1	2	3	4	5
6. ชักจูงให้ทำสิ่งที่ดี	1	2	3	4	5
เพื่อนพูดกับฉันอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
7. พูดแนะนำตักเตือนไม่ทำให้ความชั่ว	1	2	3	4	5
8. กล่าวขอโทษเมื่อทำผิด	1	2	3	4	5
9. ไม่พูดล้อเลียนฉัน	1	2	3	4	5
10. พูดกับฉันด้วยถ้อยคำสุภาพ	1	2	3	4	5
11. มีความจริงใจและพูดความจริง	1	2	3	4	5
12. พูดให้ฉันมีกำลังใจ	1	2	3	4	5
เพื่อนปฏิบัติต่อฉันอย่างไร	หลังการเรียนรู้				
13. เพื่อนช่วยฉันทำงาน	1	2	3	4	5
14. เพื่อนรับฟังความเห็นของฉัน	1	2	3	4	5
15. เพื่อนไม่ชวนฉันคุยขณะเรียน	1	2	3	4	5
16. เพื่อนให้อภัยเมื่อฉันทำผิด	1	2	3	4	5
17. เพื่อนแบ่งปันสิ่งของให้ฉัน	1	2	3	4	5
18. เพื่อนดีกับฉันเสมอ	1	2	3	4	5

ชื่อ-สกุลของเพื่อน.....

ความเปลี่ยนแปลงที่ดีของเพื่อนที่มีต่อฉันคือ.....

.....

แบบรับรอง

รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อน
ความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

คำอธิบาย

แบบรับรองชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีและสื่อสาร
การศึกษา ด้านการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้านการเขียนสะท้อน
ความดี ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะความเคารพเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบ
การทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความ
ดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ผู้รับรองตำแหน่ง

หน่วยงาน / สังกัด

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น 5 เหมาะสมมากที่สุด- 1 เหมาะสมน้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1
1. ความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบ					
1.1 มีเว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วย เว็บบล็อกสำหรับเขียนสะท้อน ความดี กระดานสนทนาสำหรับการสนทนาและอภิปรายกลุ่ม และการปฏิสัมพันธ์ บนเว็บในลักษณะของสังคมออนไลน์					
1.2 มีประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพในการสืบสอบและการทำโครงการ คุณธรรม					
1.3 กิจกรรมการเรียนรู้บนเว็บและนอกเว็บ ประกอบด้วยการแสดงความคิดเห็น การ ทำโครงการคุณธรรม					
1.4 ผู้เรียน มีบทบาทเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจใฝ่เรียนรู้ เขียนสะท้อนความดี ของตนเองและผู้อื่นลงในเว็บบล็อกร่วมอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในชั้น เรียนและบนเว็บและทำโครงการคุณธรรมร่วมกันอย่างมีความสุข					

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น 5 เหมาะสมมากที่สุด- 1 เหมาะสมน้อยที่สุด				
1.5 ผู้สอนจัดการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกด้วยความรักความปรารถนาดีให้การสนับสนุนการเรียนรู้ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ ให้ผลป้อนกลับด้วยการเสริมแรงทางบวกสนับสนุนความสามารถที่แตกต่างของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์					
1.6 มีการประเมินคุณลักษณะความเคารพโดยให้ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน และให้พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน ประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียน					

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น 5 เหมาะสมมากที่สุด- 1 เหมาะสมน้อยที่สุด				
ความเหมาะสมของขั้นตอนของรูปแบบฯ	5	4	3	2	1
ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ (Learner Preparation)					
ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บบล็อก (Virtuous Reflective Writing via Safety-Blog)					
ขั้นตอนที่ 3 ประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ (Exploring and Investigating Respect Issues)					
ขั้นตอนที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ (Planning and Creating a Virtuous Project)					
ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนการปฏิบัติงานพิชิตเป้าหมาย (Reaching goals through project implementation)					
ขั้นตอนที่ 6 ขั้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม (Project recapitulation and Innovation found)					
ขั้นตอนที่ 7 ขั้นสรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บบล็อก (Conclude the Virtuous Reflective Writing and Close the Safety Blog)					
ขั้นตอนที่ 8 ขั้นนำเสนอผลงานผลงานการประเมิน (Project Presentation and Respect Characteristics' Assessment)					
ขั้นตอนทั้งหมดในภาพรวม					

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น 5 เหมาะสมมากที่สุด- 1 เหมาะสมน้อยที่สุด				
3.มีความเหมาะสมของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการทำโครงการโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระดับใด					
4. มีความเหมาะสมของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระดับใด					
5. มีความเหมาะสมในการนำรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมฯไปใช้ปฏิบัติจริงในระดับใด					
ภาพรวมทั้งหมด					

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้แบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

อื่นๆ โปรดระบุ

.....

.....

.....

- **หมายเหตุ
5	หมายความว่า	เหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	หมายความว่า	เหมาะสมในระดับมาก
3	หมายความว่า	เหมาะสมในระดับปานกลาง
2	หมายความว่า	ไม่เหมาะสม
1	หมายความว่า	ไม่เหมาะสมอย่างมาก

การสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนรู้ของรูปแบบฯตามแนวคิดการเขียนสะท้อนความดี เทคนิคกลุ่มสืบสอบ โครงการคุณธรรมและการเรียนรู้บนเว็บ

ขั้นตอนการเรียนรู้	การเขียนสะท้อนความดี	เทคนิคกลุ่มสืบสอบ	โครงการคุณธรรม	การเรียนรู้บนเว็บ
ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้				
1) ผู้สอนชี้แจงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้				ข้อ 1
2) ผู้เรียนทำแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน				
3) พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อนประเมินนักเรียน				
4) ผู้สอนชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้บนเว็บและนอกเว็บ				
ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความดีเปิดเซฟตี้เว็บล็อก	/			ข้อ 2-5
1) ผู้สอนแนะนำและสาธิตการใช้งานบนเว็บไซต์				
2) ผู้เรียนสมัครเข้าใช้งานเว็บไซต์ เพิ่มเพื่อนเป็นสมาชิกในเครือข่าย				
3) ผู้เรียนเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน (ขั้นที่ 2 -6)				
4) ผู้เรียนเยี่ยมชมเว็บบล็อกเพื่อน				
ขั้นตอนที่ 3 ประเด็นศึกษานำสืบสอบ	/			ข้อ 2-5
1) ผู้สอนนำสนทนาเข้าสู่ประเด็นศึกษา		ขั้น 1	ขั้นที่ 1	
2) นักเรียนร่วมอภิปรายกลุ่ม		ขั้น 1	ขั้นที่ 1	
3) คลินิกใบงานร่วมสืบสอบ		ขั้นที่1-4	ขั้นที่ 1	
ขั้นตอนที่ 4 ประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ	/			ข้อ 2-5
1) ผู้เรียนอภิปรายผลจากการสืบสอบ		ขั้นที่5-6	ขั้นที่ 1	
2) ผู้สอนสรุปสาระสำคัญ			ขั้นที่ 1	
3) ผู้สอนนำเข้าสู่โครงการคุณธรรม			ขั้นที่ 1	
4) ผู้เรียนวางแผนและร่างโครงการคุณธรรม			ขั้น 2-3	
ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินภารกิจพิชิตเป้าหมาย	/			ข้อ 2-5
1) ผู้เรียนดำเนินโครงการคุณธรรม			ขั้น 4	
2) ผู้เรียนรายงานความคืบหน้าให้สมาชิกกลุ่มทราบของโครงการบนเว็บและนอกเว็บ			ขั้น 4	
3) ผู้สอนให้กำลังใจผู้เรียน			ขั้น 4	
4) ผู้เรียนรายงานความคืบหน้าของโครงการ			ขั้น 4	
ขั้นตอนที่ 6 ชื่นชมผลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม	/			ข้อ 2-5
1) กลุ่มร่วมกันสรุปผลการดำเนินโครงการคุณธรรม			ขั้น 5	
2) กลุ่มเตรียมนำเสนอโครงการคุณธรรมกับกลุ่มอื่น			ขั้น 5	
ขั้นตอนที่ 7 ชื่นชมสรุปความดีปิดเซฟตี้เว็บล็อก	/			ข้อ 2-5
1) นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเขียนสะท้อนความดีของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์เพื่อน				
2) นักเรียนเขียนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองลงในเว็บล็อก				
3) นักเรียนเขียนสิ่งที่อยากจะขอบคุณตนเองลงในเว็บล็อก				
ขั้นตอนที่ 8 ชื่นชมเสนอผลงานผลงานการประเมิน				ข้อ 2-5
1) สมาชิกกลุ่มนำเสนอโครงการและผลการดำเนินโครงการคุณธรรม			ขั้น 6	
2) สมาชิกทุกกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้			ขั้น 6	
3) นักเรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง พ่อแม่ อาจารย์เพื่อน			ข้อ 6	
4) ให้เพื่อนประเมินคุณลักษณะความเคารพของผู้เรียนหลังการเรียนรู้				
5) พ่อแม่และอาจารย์ประเมินคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนหลังการเรียนรู้				

กรอบแนวคิด (หน้า 17)

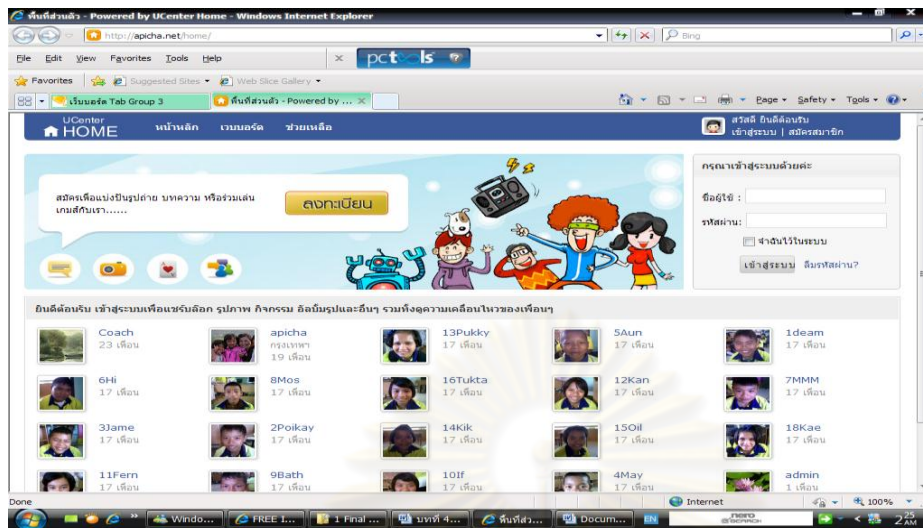
<p>โครงการคุณธรรม</p> <p>ขั้นที่ 1 การตระหนักรู้และพิจารณาเลือกหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหา</p> <p>ขั้นที่ 2 การรวบรวมประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ขั้นที่ 3 การจัดทำร่างโครงการ</p> <p>ขั้นที่ 4 การดำเนินการโครงการ</p> <p>ขั้นที่ 5 การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน</p> <p>ขั้นที่ 6 การนำเสนอโครงการ</p>	<p>รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเข้าถึง/สร้างแรงจูงใจ 2. สร้างสัมพันธ์ทางสังคมออนไลน์ 3. แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ในการปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ 4. สรรค์สร้างความรู้ ต้องมีความหมายและตรงกับประสบการณ์ของผู้เรียน 5. การพัฒนาการเรียนรู้ ผู้เรียนรับผิดชอบตนเองและต่อยอดความรู้ใหม่เข้ากับสิ่งที่ตนเองมีอยู่
<p>การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสืบสอบ</p> <p>ขั้นที่ 1 เสนอประเด็น เลือกหัวข้อที่จะศึกษา ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม</p> <p>ขั้นที่ 2 กำหนดหัวข้อย่อยวางแผนร่วมมือกันในการทำงาน</p> <p>ขั้นที่ 3 การศึกษาสืบสอบ</p> <p>ขั้นที่ 4 รวบรวมข้อมูล</p> <p>ขั้นที่ 5 นำเสนอผลงานอภิปรายสรุป</p> <p>ขั้นที่ 6 ประเมินผล</p>	<p>การเขียนสะท้อนความดี</p> <p>เป็นการเขียนสะท้อนคุณหรือความดีของตนเองและของบุคคลอื่น ผู้เรียนจะชื่นชมคุณและความดีจากการได้สังเกต ได้เห็น และได้ตระหนักถึงคุณค่าความดีในตัวเองและผู้อื่นยิ่งขึ้น จนเกิดการยอมรับ นับถือ บุคคลผู้ทำดี (Hoskisson and Tompkins, 1987; Clark, 1996; Griffith, 2000; Thai ScienceTeacher-Researcher Community, 2551; Moon, 2002; สมจิตร วัฒนคุลัง, 2545; อีริวดี เอกะกุล, 2550; ชมรมพุทธศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า มังคลาจารย์, 2551)</p>

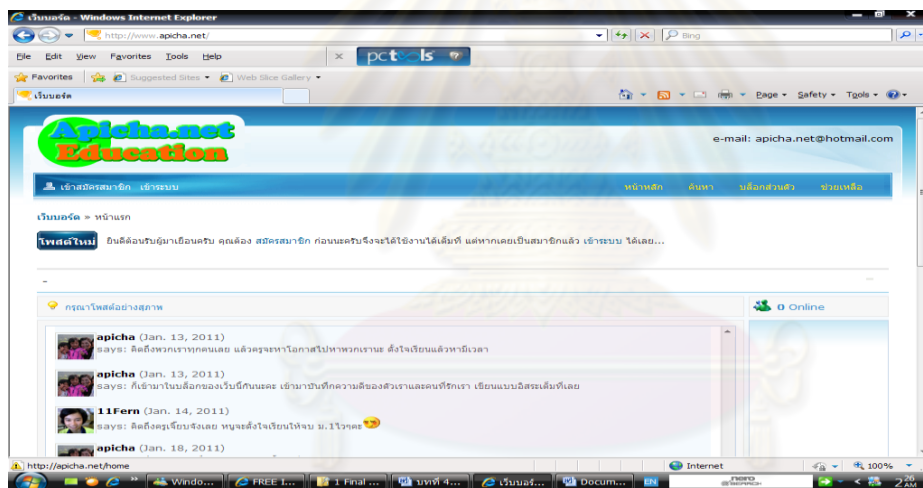
ภาคผนวก ค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

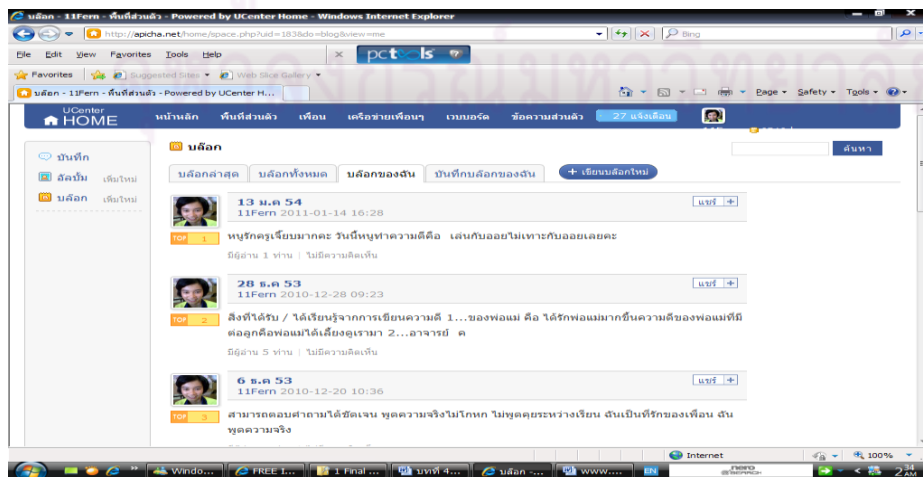
ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์

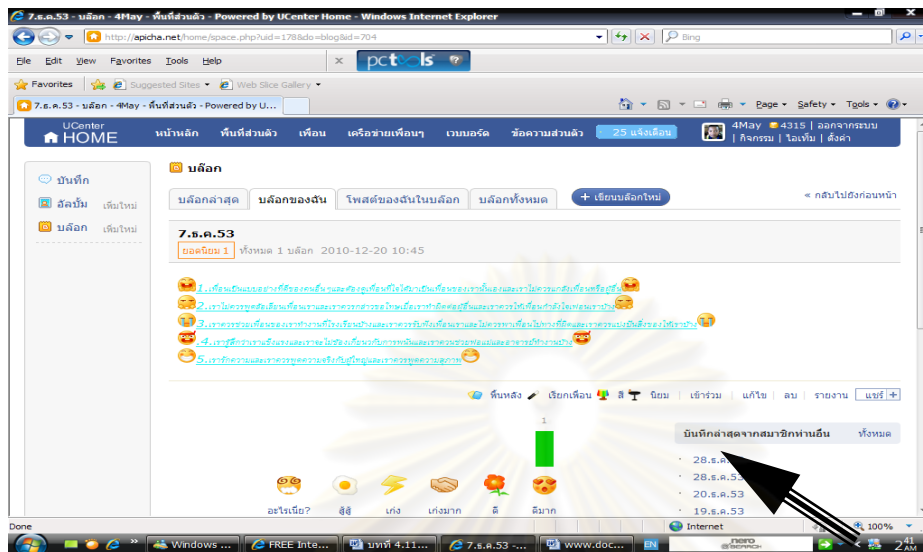
กระดานสนทนา

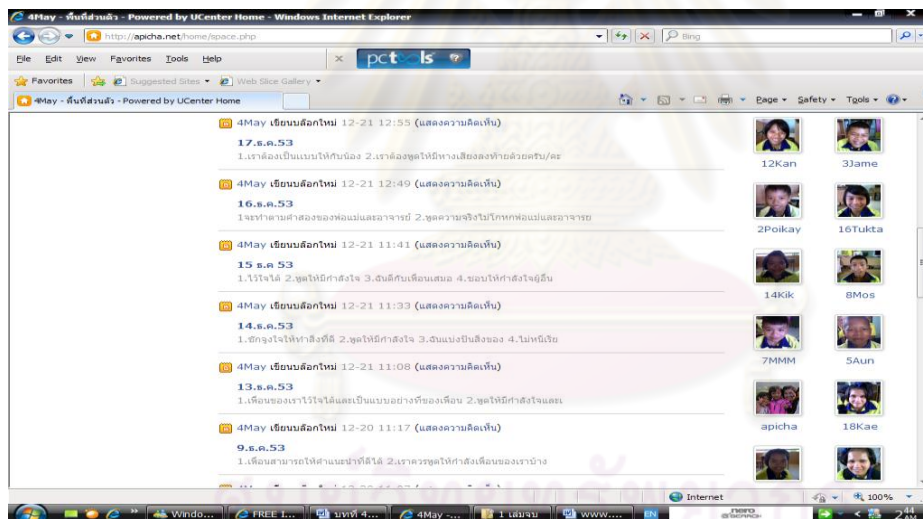
เว็บบล็อกส่วนตัว

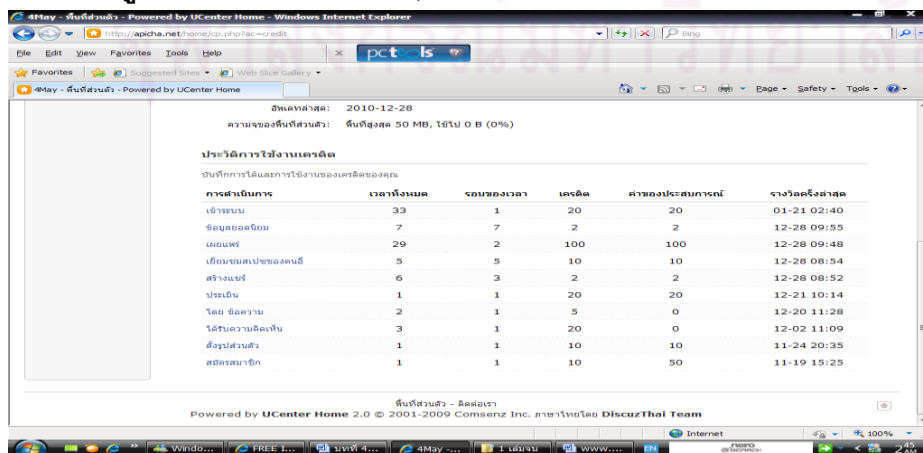
นักเรียนสามารถเข้าไปร่วมแสดงความคิดเห็นในเว็บบล็อกของเพื่อนได้ นักเรียนสามารถ
 ออกแบบสี ขนาดของตัวอักษร ไอคอนแสดงอารมณ์

กำลังใจ การประเมิน หรือคำชมจากเพื่อน ๆ อัปเดตปฏิสัมพันธ์บนเว็บของเพื่อน ๆ

แสดงข้อมูลการใช้งานส่วนต่าง ๆ ในเว็บไซต์ของนักเรียน

ภาพบรรยากาศการเรียนรู้ “รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพฯ”

การเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อก

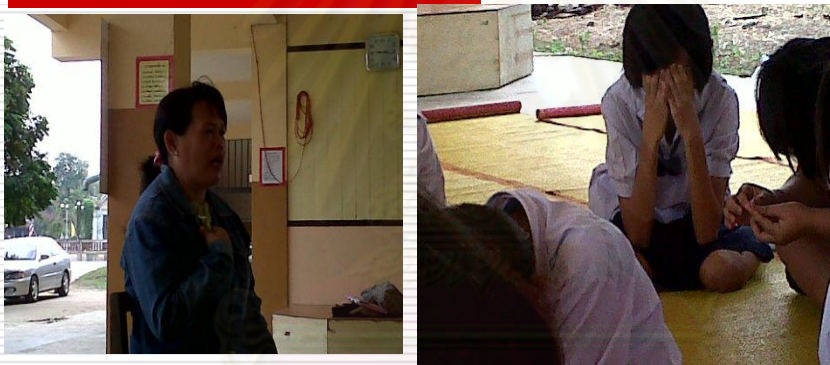

ร่วมกันอภิปรายบนกระดานสนทนา

โครงการคุณธรรม

นักเรียนเตรียมการด์บอกความรู้สึกให้พ่อแม่

นักเรียนเชิญตัวแทนคุณแม่มาเป็นวิทยากรพิเศษ

เตรียมงานโครงการ “อาจารย์”

โครงการ "เพื่อน"

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยาลัย

นำเสนอผลงานผลงานการประเมิน

แบบประเมินเว็บไซต์การเรียนรู้

“รูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1”
 ผู้ประเมิน _____ ตำแหน่ง _____

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าเหมาะสม

โดย 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด 4 หมายถึง เหมาะสมมาก 3 หมายถึง เหมาะสมดี

2 หมายถึง ควรปรับปรุง

1 หมายถึง ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

รายการประเมิน	มากที่สุด - น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1
การออกแบบหน้าจอ					
1. รูปแบบตัวอักษรอ่านง่าย					
2. ขนาดตัวอักษรมองเห็นชัด					
3. กราฟิกสวยงาม					
4. สีสีนของภาพและพื้นเหมาะสม					
5. การออกแบบหน้าจอโดยรวมสวย ง่าย ชัดเจน					
5.1 การเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อก					
5.2 การอภิปรายร่วมกัน (สด)					
5.3 การตั้งกระทู้แสดงความคิดเห็น					
5.4 การลิงค์ไปยังหัวข้อต่าง ๆ ภายในเว็บ					
5.5 การแสดงสถิติการเรียนรู้ของผู้เรียน					
5.6 การเข้าถึงเมนูต่าง ๆ ง่าย ไม่ซับซ้อน					
5.7 คะแนนเครดิตในการมีส่วนร่วม					
5.8 เมนูให้ความช่วยเหลือ					
5.9 การแก้ไขข้อมูล					
5.10 การเข้าและออกจากระบบ					
6. ความน่าสนใจในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน					
7. ความน่าสนใจในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน					
8. ความน่าสนใจในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเว็บโดยรวม					
8.1 การเขียนสะท้อนความดีผ่านบล็อก					
8.2 การเยี่ยมชมให้กำลังใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในบล็อกเพื่อน					
8.3 การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคสืบสอบบนเว็บ					
8.4 การเรียนรู้ด้วยการทำโครงการคุณธรรมบนเว็บ					
8.5 ระดับและคะแนนความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน					
ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่น ๆ					
.....					
.....					

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Conbach's alpha Coefficient)

ของแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่อตนเอง

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

_ RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	ME1	2.9000	.8449	30.0
2.	ME2	2.3667	.6687	30.0
3.	ME3	2.1000	1.2959	30.0
4.	ME4	2.6000	.7240	30.0
5.	ME5	2.4333	.9353	30.0
6.	ME6	3.2667	.9444	30.0
7.	ME7	2.4333	1.6750	30.0
8.	ME8	2.6000	1.1919	30.0
9.	ME9	2.6000	1.5447	30.0
10.	ME10	2.8333	1.5775	30.0
11.	ME11	2.9000	1.0289	30.0
12.	ME12	2.9667	.8899	30.0
13.	ME13	3.3333	.9589	30.0
14.	ME14	2.8667	1.0417	30.0
15.	ME15	2.7000	.7944	30.0
16.	ME16	3.6000	.9322	30.0
17.	ME17	3.2000	.6644	30.0
18.	ME18	3.2000	.9248	30.0
19.	ME19	3.0000	.5872	30.0
20.	ME20	2.7000	1.0222	30.0
21.	ME21	2.4000	1.3287	30.0
22.	ME22	2.8000	.8867	30.0
23.	ME23	2.9333	.7849	30.0
24.	ME24	3.0667	.6915	30.0
25.	ME25	3.2667	1.0807	30.0
26.	ME26	3.1000	.8030	30.0
27.	ME27	2.6667	.4795	30.0
28.	ME28	3.5000	.8610	30.0
29.	ME29	3.3333	.8023	30.0
30.	ME30	2.7333	.9803	30.0

N of

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	Variables
SCALE	86.4000	224.8690	14.9956	30

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ME1	83.5000	215.0862	.3660	.8932
ME2	84.0333	213.8954	.5382	.8911
ME3	84.3000	205.0448	.4889	.8911
ME4	83.8000	212.4414	.5640	.8905
ME5	83.9667	204.1713	.7417	.8864
ME6	83.1333	207.6368	.6004	.8890
ME7	83.9667	194.9299	.5801	.8896
ME8	83.8000	212.3034	.3209	.8948
ME9	83.8000	203.1310	.4395	.8933
ME10	83.5667	197.9782	.5497	.8902
ME11	83.5000	206.3276	.5915	.8889
ME12	83.4333	211.6333	.4806	.8913
ME13	83.0667	204.3402	.7153	.8868
ME14	83.5333	206.1885	.5882	.8889
ME15	83.7000	219.8034	.1883	.8959
ME16	82.8000	209.8897	.5224	.8904
ME17	83.2000	222.6483	.0897	.8968
ME18	83.2000	216.7862	.2654	.8950
ME19	83.4000	218.8690	.3255	.8939
ME20	83.7000	208.2862	.5266	.8902
ME21	84.0000	221.2414	.0471	.9021
ME22	83.6000	219.3517	.1801	.8963
ME23	83.4667	210.7402	.5929	.8898
ME24	83.3333	213.1264	.5579	.8908
ME25	83.1333	203.8437	.6435	.8877
ME26	83.3000	211.9414	.5253	.8908
ME27	83.7333	224.4092	.0160	.8969
ME28	82.9000	207.5414	.6686	.8882
ME29	83.0667	213.5816	.4539	.8919
ME30	83.6667	209.4713	.5088	.8906

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 30

Alpha = .8951

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Conbach's alpha Coefficient)
ของแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่อพ่อแม่

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	D1	3.0333	1.3767	30.0
2.	D2	3.1000	1.4468	30.0
3.	D3	3.0667	1.3113	30.0
4.	D4	3.2000	1.2972	30.0
5.	D5	3.5667	1.2780	30.0
6.	D6	3.5667	1.1651	30.0
7.	D7	3.0667	1.0807	30.0
8.	D8	2.5333	.8996	30.0
9.	D9	2.9667	1.2452	30.0
10.	D10	2.8000	.6103	30.0
11.	D11	3.0000	1.0828	30.0
12.	D12	3.1333	1.1958	30.0
13.	D13	3.2000	1.1567	30.0
14.	D14	2.9333	.7849	30.0
15.	D15	2.5333	1.0417	30.0
16.	D16	2.9000	.9948	30.0
17.	D17	2.8667	.9732	30.0
18.	D18	2.2000	1.0306	30.0

N of

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	Variables
SCALE	53.6667	147.9540	12.1636	18

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
D1	50.6333	127.0678	.6118	.8867
D2	50.5667	124.3920	.6653	.8846
D3	50.6000	125.8345	.6934	.8835
D4	50.4667	121.7057	.8583	.8771
D5	50.1000	123.6103	.7992	.8795
D6	50.1000	123.1966	.9047	.8765
D7	50.6000	130.8000	.6467	.8858
D8	51.1333	138.8782	.3899	.8933
D9	50.7000	126.4931	.7108	.8830
D10	50.8667	138.4644	.6348	.8895
D11	50.6667	131.8851	.5990	.8873
D12	50.5333	127.3609	.7100	.8832
D13	50.4667	132.1195	.5452	.8889
D14	50.7333	137.8575	.5144	.8906
D15	51.1333	147.1540	-.0113	.9048
D16	50.7667	133.7023	.5765	.8882
D17	50.8000	147.3379	-.0140	.9040
D18	51.4667	152.3264	-.2136	.9100

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 18

Alpha = .8948

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Conbach's alpha Coefficient)
ของแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่ออาจารย์

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	A1	3.0000	1.1142	30.0
2.	A2	3.2000	1.2149	30.0
3.	A3	3.4000	1.1919	30.0
4.	A4	3.4000	1.1626	30.0
5.	A5	3.3333	1.2130	30.0
6.	A6	3.5000	1.1671	30.0
7.	A7	3.2333	1.0726	30.0
8.	A8	3.0333	.8899	30.0
9.	A9	3.1000	1.1552	30.0
10.	A10	3.0000	1.2034	30.0
11.	A11	2.9000	1.0619	30.0
12.	A12	2.7000	1.0875	30.0
13.	A13	2.4000	.8550	30.0
14.	A14	2.7667	.7279	30.0
15.	A15	2.7000	1.1788	30.0
16.	A16	3.2667	1.0148	30.0
17.	A17	3.1000	1.2134	30.0
18.	A18	3.5667	1.0400	30.0

N of

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	Variables
SCALE	55.6000	233.2828	15.2736	18

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	52.6000	205.6966	.8243	.9574
A2	52.4000	202.8000	.8383	.9571
A3	52.2000	204.5103	.8023	.9577
A4	52.2000	205.2000	.8025	.9577
A5	52.2667	200.8230	.9014	.9560
A6	52.1000	205.1966	.7993	.9577
A7	52.3667	206.0333	.8475	.9571
A8	52.5667	213.7023	.7221	.9591
A9	52.5000	203.1552	.8744	.9565
A10	52.6000	210.6621	.6061	.9609
A11	52.7000	215.5966	.5310	.9616
A12	52.9000	209.6793	.7119	.9591
A13	53.2000	220.7172	.4658	.9621
A14	52.8333	221.6609	.5117	.9615
A15	52.9000	208.5759	.6848	.9596
A16	52.3333	208.2299	.8202	.9576
A17	52.5000	205.0172	.7711	.9582
A18	52.0333	206.8609	.8470	.9571

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 18

Alpha = .9608

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Conbach's alpha Coefficient)
ของแบบประเมินคุณลักษณะความเคารพที่นักเรียนมีต่อเพื่อน

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	F1	3.1667	.8743	30.0
2.	F2	2.9667	.8899	30.0
3.	F3	2.9000	.8847	30.0
4.	F4	3.4667	.9732	30.0
5.	F5	2.9667	.8899	30.0
6.	F6	3.1333	.9732	30.0
7.	F7	3.1333	.8604	30.0
8.	F8	3.3667	.7649	30.0
9.	F9	2.9333	.7397	30.0
10.	F10	2.9667	.6149	30.0
11.	F11	2.7667	.7739	30.0
12.	F12	2.9667	.8503	30.0
13.	F13	2.8333	.6989	30.0
14.	F14	3.1667	.9499	30.0
15.	F15	2.7000	.9154	30.0
16.	F16	3.0667	1.1121	30.0
17.	F17	3.4000	.7701	30.0
18.	F18	3.3667	.8899	30.0

N of

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	Variables
SCALE	55.2667	113.3057	10.6445	18

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
F1	52.1000	102.2310	.5832	.9307
F2	52.3000	99.9414	.7066	.9279
F3	52.3667	100.7230	.6645	.9289
F4	51.8000	98.7862	.7016	.9280
F5	52.3000	102.8379	.5361	.9317
F6	52.1333	95.4299	.8903	.9233
F7	52.1333	101.7747	.6216	.9298
F8	51.9000	103.5414	.5897	.9305
F9	52.3333	105.4713	.4797	.9325
F10	52.3000	106.4931	.5070	.9321
F11	52.5000	102.0517	.6815	.9287
F12	52.3000	101.6655	.6367	.9295
F13	52.4333	104.9437	.5498	.9313
F14	52.1000	98.3690	.7448	.9270
F15	52.5667	101.2195	.6107	.9301
F16	52.2000	98.7862	.6008	.9312
F17	51.8667	101.9126	.6946	.9285
F18	51.9000	100.1621	.6934	.9282

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 18

Alpha = .9332

ภาคผนวก ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

- มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

- มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

จากมาตรฐาน ส 1.1 , 1.2 และ 2.1 สูการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านคุณลักษณะความเคารพ

ความเคารพ หมายถึง ความตระหนักรู้ถึงคุณค่าความดีที่มีอยู่จริงของบุคคล ยอมรับนับถือความดีของเขาด้วยใจจริงแล้วแสดงความนับถือต่อบุคคลนั้นด้วยการแสดงความอ่อนน้อม อ่อนโยน อย่างเหมาะสม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

คุณลักษณะความเคารพ หมายถึง สภาพหรือสิ่งที่ดีชี้ให้เห็นว่าบุคคลมีความตระหนักรู้ถึงคุณค่าความดีที่มีอยู่จริงของตนเองและผู้อื่น ยอมรับนับถือประเพณีปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๆ อย่างเหมาะสมถูกต้อง

การประเมินคุณลักษณะความเคารพ

ตัวชี้วัด : เห็นคุณค่าของบุคคล

พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 1 : มีความรู้ความสามารถ เทียบเคียงจากต้นแบบพุทธคุณของ

พระบรมครูองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้านพระมหาปัญญาธิคุณ

พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 2 : มีความดี เทียบเคียงจากต้นแบบพุทธคุณของพระบรมครูองค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้านพระมหาบริสุทธิ์คุณ

พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 3 : มีคุณประโยชน์ เทียบเคียงจากต้นแบบพุทธคุณของพระบรมครู

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้านพระมหากรุณาธิคุณ

จำแนกพฤติกรรมบ่งชี้ ออกเป็น 3 ระดับ คือ ด้านความรู้สึกรู้จัก ด้านการพูด และการกระทำ ที่มาจากรากคำว่า “กรรม” หมายถึง การกระทำของมนุษย์ที่ประกอบด้วยเจตนา และลงมือปฏิบัติ ทางกาย วาจา หรือทางใจ (กายกรรม กรรมที่ทำทางกาย , วจีกรรม กรรมแสดงออกทางวาจา , มโนกรรม กรรมทางใจ) เช่นเดียวกับการแสดงออกด้วยความเคารพจากการไหว้ มี 3 ประการเช่นกัน คือ ไหว้ด้วยกาย ไหว้ด้วยวาจา ไหว้ด้วยใจ (ดัชนีธรรม ฉบับมงคลสูตร (รวมเล่ม), 2550: 648)

พฤติกรรมบ่งชี้ :

ระดับของความรู้สึก รู้ว่าตัวเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน มีความรู้ความสามารถ มีความดีและมีคุณประโยชน์

ระดับการพูด พูดว่าพ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน มีความรู้ความสามารถ มีความดีและมีคุณประโยชน์

ระดับการกระทำ ปฏิบัติดีต่อความรู้ความสามารถ ความดีและคุณประโยชน์ของตัวเอง พ่อแม่ อาจารย์ และเพื่อน

คุณลักษณะความเคารพ

ตัวชี้วัด : เห็นคุณค่าของบุคคล

พฤติกรรมบ่งชี้ : ในระดับของความรู้สึก รู้ว่า (ตัวเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน) มีความรู้ความสามารถ มีความดีและมีคุณประโยชน์

ในระดับคำพูด พูดว่า (ตัวเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน) มีความรู้ความสามารถ มีความดีและมีคุณประโยชน์

ในระดับการปฏิบัติ ปฏิบัติดีต่อความรู้ความสามารถ ความดีและคุณประโยชน์ (ของตนเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้								
	ด้านความรู้สึก			ด้านคำพูด			ด้านการกระทำ		
	มีความรู้ สามารถ	มีความ ดี	มี คุณประ โยชน์	มีความรู้ สามารถ	มี ความ ดี	มีคุณ ประ โยชน์	มีความรู้ สามารถ	มี ความ ดี	มี คุณประ โยชน์
เห็น คุณค่า ของ ตนเอง	รู้สึกว่ ตนเองมี ความรู้ ความสามา รถ	รู้สึกว่ ตนเองมี ความดี	รู้สึกว่ ตนเองมี คุณประโย ชน์				ความรู้ ความสาม ารถในการ รับผิดชอบ หน้าที่ของ ตนเอง	ทำ ความดี	บำเพ็ญ คุณประ โยชน์

คุณลักษณะความเคารพ (ต่อ)

ตัวชี้วัด คุณลักษณะ ความ เคารพ	พฤติกรรมบ่งชี้								
	ด้านความรู้สึก			ด้านคำพูด			ด้านการกระทำ		
	มีความรู้ สามารถ	มี ความ ดี	มีคุณ ประ โยชน์	มีความรู้ สามารถ	มีความดี	มี คุณประ โยชน์	มีความรู้ สามารถ	มีความดี	มี คุณประ โยชน์
เห็นคุณค่า ของพ่อแม่	รู้สึกว่ พ่อแม่มี ความรู้ ความ สามารถ	รู้สึกว่ พ่อแม่ มีความ ดี	รู้สึกว่ พ่อแม่มี คุณประ โยชน์	พูดถึง ความรู้ ความสามา รถของพ่อ แม่ได้	พูดถึง ความดี ของพ่อ แม่ได้	พูดถึง คุณประ โยชน์ของ พ่อแม่ได้	ปฏิบัติดีต่อ ความรู้ ความสามารถ ของพ่อแม่อย่าง เหมาะสม	ปฏิบัติดี ต่อความ ดีของพ่อ แม่อย่าง เหมาะสม	ปฏิบัติดีต่อ คุณประ โยชน์ ของพ่อแม่ อย่าง เหมาะสม
เห็นคุณค่า ของ อาจารย์	รู้สึกว่ อาจารย์มี ความรู้ ความ สามารถ	รู้สึกว่ อาจารย์มี ความดี	รู้สึกว่ อาจารย์มี คุณประ โยชน์	พูดถึง ความรู้ ความสามา รถของ อาจารย์ได้	พูดถึง ความดี ของ อาจารย์ ได้	พูดถึง คุณประ โยชน์ของ อาจารย์ ได้	ปฏิบัติดีต่อ ความรู้ ความสามารถ ของอาจารย์ อย่างเหมาะสม	ปฏิบัติดี ต่อความ ดีของ อาจารย์ อย่าง เหมาะสม	ปฏิบัติดีต่อ คุณประ โยชน์ ของอาจารย์ อย่าง เหมาะสม
เห็นคุณ ความดีของ เพื่อน	รู้สึกว่ เพื่อนมี ความรู้ ความ สามารถ	รู้สึกว่ เพื่อนมี ความดี	รู้สึกว่ เพื่อนมี คุณประ โยชน์	พูดถึง ความรู้ ความสามา รถของ เพื่อนได้	พูดถึง ความดี ของเพื่อน ได้	พูดถึง คุณประ โยชน์ของ เพื่อนได้	ปฏิบัติดีต่อ ความรู้ ความสามารถ ของเพื่อนอย่าง เหมาะสม	ปฏิบัติดี ต่อความ ดีของ เพื่อน อย่าง เหมาะสม	ปฏิบัติดีต่อ คุณประ โยชน์ ของเพื่อน อย่าง เหมาะสม

จำนวนข้อคำถาม

บุคคล	ด้านความรู้สึก			ด้านคำพูด			ด้านการกระทำ		
	ความรู้ ฯ	ความ ดี	คุณประโยชน์	ความ รู้ ฯ	ความ ดี	คุณประโยชน์	ความ รู้ ฯ	ความ ดี	คุณประโยชน์
ตัวเอง (30 ข้อ36%)	5 ข้อ	5 ข้อ	5 ข้อ				5 ข้อ	5 ข้อ	5 ข้อ
พ่อแม่	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ
อาจารย์	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ
เพื่อน	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ	2 ข้อ

หมายเหตุ: พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อน รวม 54 ข้อ 64% (บุคคลละ 18 ข้อ)

เนื้อหาธรรมะ

	ความรู้ (ความรู้ลึก คำพูดการ กระทำ)	ความดี (ความรู้ลึก คำพูด การกระทำ)	คุณประโยชน์ (ความรู้ลึก คำพูด การกระทำ)
ตัวเอง พ่อแม่ อาจารย์ เพื่อน ผู้บริการ	1.การรักษา สุขภาพตาม พุทธวิธี ประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ ในการใช้สอย ดูแลเรื่องปัจจัย 4 และความรู้ ความสามารถ ในหน้าที่การ งานที่ รับผิดชอบ)	หลักเกณฑ์ความดี กรรมที่ทำแล้วไม่เดือนร้อน ตนเองและผู้อื่นในภายหลัง (ดัชนีธรรม ฉบับ มงคลสูตร (รวมเล่ม), 2550: 451-452) กรรมดี หมายถึง การกระทำโดยสุจริต ทางกาย วาจา ใจ โดยทางพระพุทธศาสนามีเกณฑ์ตัดสิน กรรมดี ด้วย “กุศลกรรมบถ 10” ประกอบด้วย เกณฑ์ 3 ทาง (คัมภีร์ปฏิรูปมนุสย, 2547) คือ 1. กรรมดีทางกาย ได้แก่ เว้นจากการประทุติ มิตศีล 3 ข้อแรก 1) เว้นขาดจากการฆ่า เบียดเบียนคนและสัตว์ด้วยการทำร้ายร่างกาย กักขัง ๔2) เว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้มา เป็นของตน 3) เจตนาเว้นจากการประทุติมิต ทางเพศ 2. กรรมดีทางวาจา ได้แก่ การไม่ทำมิตศีลข้อ 4 (คัมภีร์ปฏิรูปมนุสย, 2547) ซึ่งแยกเป็น1) เว้น จากการพูดเท็จ พูดแต่คำจริง รักษาสี่จะ 2) เว้นจากการพูดส่อเสียด 3) เว้นขาดจากการพูด คำหยาบ พูดสุภาพ พูดให้กำลังใจผู้ฟังอยู่เสมอ 4) เว้นขาดจากการพูดเพื่อเจ้อ นินทา นอกจากนี้ การพูดเสียดแทงให้เจ็บใจด้วยอาการ 10 อย่าง คือ ขาดิ ชื่อ โคตร งาน ศิลปะ โรค รูปพรรณ กิเลส อาบัติ คำด่า ดัชนีธรรม ฉบับมงคลสูตร (รวมเล่ม), 2550: 562) 3. กรรมดีทางใจ ได้แก่ ความคิดไม่เพ็งเล็งอยาก ได้สิ่งของของผู้อื่น ไม่คิดพยาบาทของเวรผู้ใด มี ความปรารถนาดีและคิดให้อภัย และเข้าใจ ถูกต้องความเป็นไปของชีวิตตามความเป็นจริง	สังคหัตถุ แปลว่า วิธีสงเคราะห์ หมายถึง วิธี ปฏิบัติเพื่อยืดเหนี่ยวน้ำใจคนอื่นที่ยังไม่เคยรักใคร่ นับถือ หรือที่รักใคร่นับถืออยู่แล้วให้สนิทแนบ ยิ่งขึ้น มีทั้งหมด 4 ประการ ดังนี้ 1. ทาน คือ การให้ ได้แก่ การเสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกัน 2. ปิยวาจา ได้แก่ การพูดคำสุภาพ อ่อนหวาน 1) คำพูดที่พูดออกไปแล้วคนฟังเกลียด เช่น คำหยาบ คำด่า คำประชด คำกระทบกระเทียบ คำแดกดัน คำสบถ เป็นต้น 2) คำพูดที่พูดออกไป แล้วทำให้คนฟังรัก เช่น คำชมเชยจากใจจริง 3. อุตถจริยา หมายถึง การบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือกันและกัน ในการทำตนให้เป็นประโยชน์ และทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่ดีของ ครูอาจารย์ 4. สมานัตตตา การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย หมายถึง การวางตนได้เหมาะสม มีความหมาย 2 ประการ คือ 1) วางตนได้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม 2) ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ ความเสมอภาค ไม่เอาวัดเอาเปรียบผู้อื่น

เนื้อหาธรรม

สิงคาลกสูตร กล่าวถึง การทำหน้าที่ของคนในสังคมต่อ ทิศทั้ง 6 (เฉพาะมารดาบิดา อาจารย์ ญาติมิตร) ดังนี้ (ดัชนีธรรม ฉบับมงคลสูตร (รวมเล่ม), 2550: 476-478)

มารดาบิดาเป็นทิศเบื้องหน้า อันบุตรธิดาพึงบำรุงด้วยหน้าที่ 5 ประการ คือ (323)

1. เราจักเลี้ยงท่านตอบ
2. ช่วยท่านทำงาน
3. ดำรงวงศ์ตระกูล
4. ประพฤติให้เหมาะสมที่จะเป็นผู้รับมรดก
5. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้วทำบุญอุทิศให้

มารดาบิดาพึงอนุเคราะห์บุตรด้วยหน้าที่ 5 ประการ 1. ห้ามจากความชั่ว 2. ให้ตั้งอยู่ในความดี 3. ให้ศึกษา ศิลปวิทยา 4. หากคู่ครองที่สมควรให้ 5. มอบทรัพย์ให้ในโอกาสอันควร

อาจารย์เป็นทิศเบื้องขวา ศิษย์พึงบำรุงด้วยหน้าที่ 5 ประการ คือ 1. แสดงการให้เกียรติโดยลุกขึ้นยืนรับ

2. เข้าไปยืนคอยรับใช้ใกล้ชิด ๆ
3. กระตือรือร้นที่จะเรียน
4. ประนินบัติด้วยความเต็มใจ
5. เรียนศิลปวิทยาด้วยความเคารพ

อาจารย์ย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ ด้วยหน้าที่ 5 ประการ คือ 1. แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ 2. สอนให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง 3. สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง 4. ยกย่องศิษย์ให้ปรากฏในหมู่เพื่อน 5. ถางทางป้องกันภัยแก่ศิษย์ทุกทิศทาง

มิตรเป็นทิศเบื้องซ้ายอันมิตรพึงบำรุงด้วยหน้าที่ 5 ประการ คือ

1. ให้อุปถัมภ์
2. พุดกันด้วยถ้อยคำที่เป็นที่รัก
3. ช่วยเหลือในประโยชน์ของเพื่อน
4. ประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย
5. มีความซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน

มิตรย่อมอนุเคราะห์มิตรด้วยหน้าที่ 5 ประการ คือ 1. เมื่อเพื่อนประมาทคอยตักเตือนช่วยเหลือ 2. เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์ 3. เป็นที่พึ่งเมื่อมีภัย 4. ไม่ทอดทิ้งในยามทุกข์ยาก 5. ให้ความเคารพญาติผู้ใหญ่ของเพื่อน

ทุดิยสาสูตร องค์คุณของกัลยาณมิตร (ดัชนีธรรม ฉบับมงคลสูตร (รวมเล่ม), 2550: 100) 7 ประการ คือ

1. เป็นที่รักใคร่พอใจ
2. เป็นที่เคารพ
3. เป็นผู้ควรสรรเสริญ
4. เป็นผู้ฉลาดพูด
5. เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ
6. เป็นผู้พูดถ้อยคำลึกซึ้ง
7. เป็นผู้ไม่ชักนำในทางไม่ดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินความสอดคล้องของคุณลักษณะความเคารพด้านความรู้สึกและด้านการกระทำที่ประเมินกับตัวชี้วัดคุณลักษณะความเคารพ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 ท่าน/คน

บุคคล : ตนเอง		นักเรียนประเมินคุณลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความหมาย
ตัวชี้วัด	ด้านความรู้สึก		+1	0	-1		
เห็นคุณ ความดี ของ ตัวเอง จึง ยอมรับ นับถือ	พฤติกรรม บ่งชี้ ที่ 1 : มีความรู้ ความสามารถ ข้อ 1-5	1. รู้วิธีรักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรง	8	0	0	1	ใช้ได้
		2. ฉันรับผิดชอบต่อการเรียน	8	0	0	1	ใช้ได้
		3. ฉันเป็นคนไม่เอาแต่ใจตัวเอง	8	0	0	1	ใช้ได้
		4. ฉันรู้มารยาทในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น	8	0	0	1	ใช้ได้
		5. ฉันให้เกียรติผู้อื่น	8	0	0	1	ใช้ได้
	ด้านความรู้สึก พฤติกรรม บ่งชี้ ที่ 2 : มีความดี ข้อ 6-10	6. ฉันชอบแต่งกายถูกระเบียบ	8	0	0	1	ใช้ได้
		7. ฉันไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด	8	0	0	1	ใช้ได้
		8. ฉันไม่ติดเกมคอมพิวเตอร์/เกมออนไลน์	7	0	1	0.87	ใช้ได้
		9. ฉันไม่ชอบเล่นการพนัน	8	0	0	1	ใช้ได้
		10. ฉันไม่หนีเรียน	8	0	0	1	ใช้ได้
	ด้านความรู้สึก พฤติกรรม บ่งชี้ ที่ 3 : มี คุณประโยชน์ ข้อ 11-15	11. ฉันเป็นที่รักของเพื่อน ๆ	8	0	0	1	ใช้ได้
		12. ฉันชอบให้กำลังใจผู้อื่น	8	0	0	1	ใช้ได้
		13. ฉันชอบช่วยพ่อแม่ทำงาน	8	0	0	1	ใช้ได้
		14. ฉันชอบช่วยเหลืออาจารย์	8	0	0	1	ใช้ได้
		15. ฉันชอบสอนการบ้านให้เพื่อน	8	0	0	1	ใช้ได้

บุคคล : ตนเอง		นักเรียนประเมินคุณ ลักษณะความเคารพที่มีต่อตนเอง	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความ หมาย	
ตัวชี้วัด	ด้านการ		+1	0	-1			
เห็นคุณ ความดี ของ ตัวเอง จึง ยอมรับ นับถือ	การกระทำ พฤติกรรม	16. ฉันรักษาความสะอาดของ ร่างกาย	8	0	0	1	ใช้ได้	
		17. ฉันมีความใฝ่เรียนใฝ่รู้	7	0	1	0.87	ใช้ได้	
	บ่งชี้ที่ 1 : มี ความรู้ ความสามารถ ข้อ 16-20	18. ฉันเก็บหนังสือใส่กระเป๋า นักเรียนเป็นระเบียบ	8	0	0	1	ใช้ได้	
		19. ฉันส่งการบ้านตรงเวลา	8	0	0	1	ใช้ได้	
		20. ฉันพับผ้าห่มหลังตื่นนอน	8	0	0	1	ใช้ได้	
		21. ฉันไม่รังแกไม่ทำร้ายสัตว์	7	0	1	0.87	ใช้ได้	
	การกระทำ พฤติกรรม	22. ฉันไม่แก๊งเพื่อน	8	0	0	1	ใช้ได้	
		23. ฉันพูดสุภาพ	8	0	0	1	ใช้ได้	
		บ่งชี้ที่ 2 : มี ความดี ข้อ 21-25	24. ฉันพูดความจริง	8	0	0	1	ใช้ได้
			25. ฉันก้มศีรษะเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่	8	0	0	1	ใช้ได้
26. ฉันช่วยเหลือคนที่เดือนร้อน			8	0	0	1	ใช้ได้	
การกระทำ พฤติกรรม	27. ฉันสงบนิ่งเมื่อเจอปัญหา	8	0	0	1	ใช้ได้		
	บ่งชี้ที่ 3 : มี คุณประโยชน์ ข้อ 26-30	28. ฉันช่วยพ่อแม่ทำงาน	8	0	0	1	ใช้ได้	
		29. ฉันช่วยงานอาจารย์	8	0	0	1	ใช้ได้	
		30. ฉันช่วยเหลือเพื่อน	8	0	0	1	ใช้ได้	

บุคคล : พ่อแม่		นักเรียนประเมินคุณ ลักษณะความเคารพที่มีต่อพ่อแม่	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความ หมาย	
ตัวชี้วัด	ด้านความรู้สึกร พฤติกรรม		+1	0	-1			
เห็นคุณ ความดี ของ ตัวเอง จึง ยอมรับ นับถือ	บ่งชี้ที่ 1-3 :	1. มีความรู้ความสามารถในการหา ทรัพยากรในทางสุจริต	7	0	0	0.87	ใช้ได้	
	1.มีความรู้ ความสามารถ		2. อยู่ใกล้ท่านแล้วรู้สึกอบอุ่น	8	0	0	1	ใช้ได้
	ข้อ 1-2			3. ห้ามมิให้ทำชั่ว	8	0	0	1
	2.มีความดี		4. สอนให้ทำดี		8	0	0	1
	ข้อ 3-4			5. มีพระคุณเพราะให้กำเนิดเรามา	8	0	0	1
	3.มีคุณประโยชน์		6. ให้การอบรมสั่งสอน		7	0	1	0.87
	ข้อ 5-6	7.ฉันพูดชื่นชมว่าพ่อแม่ทำงานเก่ง		8	0	0	1	ใช้ได้
	ด้านคำพูด		8.ฉันพูดด้วยความสุภาพไม่ใช่ อารมณ์	8	0	0	1	ใช้ได้
	พฤติกรรม	9.ฉันกล่าวยกย่องความดีของพ่อแม่		8	0	0	1	ใช้ได้
	บ่งชี้ที่ 1-3 :		10.ฉันพูดความจริงกับพ่อแม่ไม่ โกหก	8	0	0	1	ใช้ได้
	1.มีความรู้ ข้อ 7- 8ความสามารถ	11.ฉันพูดถึงพระคุณของพ่อแม่		8	0	0	1	ใช้ได้
	2.มีความดี		12.ฉันพูดกับพ่อแม่ด้วยความเคารพ นับถือ	8	0	0	1	ใช้ได้
	ข้อ 9-10	13.ฉันเชื่อฟังและทำตามทีพ่อแม่ สอน		8	0	0	1	ใช้ได้
	3.มีคุณประโยชน์		14.ฉันปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	8	0	0	1	ใช้ได้
	ข้อ 11-12	15.ฉันสอบผ่านทุกวิชา		7	0	1	0.87	ใช้ได้
	ด้านกรกระทำ		16.ฉันไม่ได้เถียงพ่อแม่	7	0	1	0.87	ใช้ได้
	พฤติกรรมบ่งชี้	17.ฉันไม่แสดงอาการหงุดหงิดเมื่อไม่ พอใจพ่อแม่		7	0	0	0.87	ใช้ได้
	1-3 :		18.ฉันกราบเท้าพ่อแม่ทุกวัน	7	0	0	0.87	ใช้ได้
1.มีความรู้ ความสามารถ								
ข้อ 13-14								
2.มีความดี ข้อ 15-16								
3.มีคุณประโยชน์ ข้อ17-18								

บุคคล : พ่อแม่		นักเรียนประเมินคุณ ลักษณะความเคารพที่มีต่อ อาจารย์	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ควา มหม าย
ตัวชี้วัด	ด้านความรู้สึกร พฤติกรรม		+1	0	-1		
เห็นคุณ ความดี ของตัวเอง จึงยอมรับ นับถือ	ด้านความรู้สึกร พฤติกรรม บ่งชี้ที่ 1-3 : 1.มีความรู้ ความสามารถ ข้อ 1-2 2.มีความดี ข้อ 3-4 3.มีคุณประโยชน์ ข้อ 5-6	1.สามารถตอบคำถามได้ชัดเจน	8	0	1	1	ใช้ได้
		2.สอนให้เข้าใจได้ง่าย ๆ	8	0	1	1	ใช้ได้
		3.แม้ลูกศิษย์คืออาจารย์ก็ยังสอน	8	0	1	1	ใช้ได้
		4.เป็นแบบอย่างที่ดีวางตัวเหมาะสม	8	0	1	1	ใช้ได้
		5.แนะนำตักเตือนอยู่เสมอ	8	0	1	1	ใช้ได้
		6.มีความปรารถนาดีต่อลูกศิษย์ อย่างจริงใจ	8	0	1	1	ใช้ได้
	ด้านคำพูด พฤติกรรม บ่งชี้ที่ 1-3 : 1.มีความรู้ ข้อ 7- 8ความสามารถ 2.มีความดี ข้อ 9-10 3.มีคุณประโยชน์ ข้อ 11-12	7.ขอขอบคุณเมื่ออาจารย์ให้คำแนะนำ	8	0	1	1	ใช้ได้
		8.ขออนุญาตเมื่อต้องการลุกจากที่	8	0	1	1	ใช้ได้
		9.ยอมรับเหตุผลที่อาจารย์ตักเตือน ไม่ได้เถียง	8	0	1	1	ใช้ได้
		10.พูดยกย่องไม่พูดล้อเลียนนินทา	8	0	1	1	ใช้ได้
		11.พูดความจริงไม่โกหก	8	0	1	1	ใช้ได้
		12 พูดสุภาพ เช่น พูดมีหางเสียงลง ท้ายคำด้วยครับ/ค่ะ	8	0	1	1	ใช้ได้
	ด้านการกระทำ พฤติกรรมบ่งชี้ 1-3 : 1.มีความรู้ ความสามารถ ข้อ 13-14 2.มีความดี ข้อ 15-16 3.มีคุณประโยชน์ ข้อ 17-18	13.ไม่พูดคุยระหว่างเรียน	8	0	1	1	ใช้ได้
		14.เข้าเรียนและส่งงานตรงเวลา	8	0	1	1	ใช้ได้
		15.ไม่แสดงอาการล้อเลียน	8	0	1	1	ใช้ได้
		16.ฉันเชื่อฟังและทำตามที่อาจารย์ สอน	8	0	1	1	ใช้ได้
		17.เมื่อเห็นอาจารย์ถือของฉันเข้าไป ช่วย	8	0	1	1	ใช้ได้
		18.ฉันไหว้อาจารย์ด้วยความเคารพ รัก	8	0	1	1	ใช้ได้

บุคคล : พ่อแม่		นักเรียนประเมินคุณลักษณะ ความเคารพที่มีต่อเพื่อน	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความ หมาย
ตัวชี้วัด	ด้านความรู้สึกร พฤติกรรม		+1	0	-1		
เห็นคุณ ความดี ของตัวเอง จึงยอมรับ นับถือ	ด้านความรู้ สึกร พฤติกรรม บ่งชี้ที่ 1-3 : 1.มีความรู้ ความสามารถ ข้อ 1-2 2.มีความดี ข้อ 3-4 3.มีคุณประโยชน์ ข้อ 5-6	1. ฉันสามารถให้คำแนะนำที่ดีกับ เพื่อนได้	8	0	0	1	ใช้ได้
		2. ฉันมีความรับผิดชอบ	8	0	0	1	ใช้ได้
		3. ฉันไม่แก้งผู้อื่น	8	0	0	1	ใช้ได้
		4. ฉันไว้ใจได้	8	0	0	1	ใช้ได้
		5. ฉันเป็นแบบอย่างที่ดี	8	0	0	1	ใช้ได้
		6. ฉันชักชวนเพื่อนให้ทำสิ่งที่ดี	8	0	0	1	ใช้ได้
	ด้านคำพูด พฤติกรรม บ่งชี้ที่ 1-3 : 1.มีความรู้ ข้อ 7-8 ความสามารถ 2.มีความดี ข้อ 9-10 3.มีคุณประโยชน์ ข้อ 11-12	7. ฉันพูดแนะนำตักเตือนไม่ให้เพื่อน ทำความชั่ว	8	0	0	1	ใช้ได้
		8. ฉันกล่าวขอโทษเมื่อทำผิด	8	0	0	1	ใช้ได้
		9. ฉันไม่พูดล้อเลียนเพื่อน	8	0	0	1	ใช้ได้
		10. ฉันพูดกับเพื่อนด้วยถ้อยคำ สุภาพ	7	0	1	0.87	ใช้ได้
		11. ฉันมีความจริงใจและพูดความ จริง	8	0	0	1	ใช้ได้
		12. ฉันพูดให้มีกำลังใจเพื่อน	8	0	0	1	ใช้ได้
	ด้านการกระทำ พฤติกรรมบ่งชี้1- 3 : 1.มีความรู้ ความสามารถ ข้อ 13-14 2.มีความดี ข้อ15-16 3.มีคุณประโยชน์ ข้อ17-18	13. ฉันช่วยเพื่อนทำงาน	8	0	0	1	ใช้ได้
		14. ฉันรับฟังความเห็นของเพื่อน	8	0	0	1	ใช้ได้
		15. ฉันไม่ชวนเพื่อนคุยขณะเรียน	8	0	0	1	ใช้ได้
		16. ฉันให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด	8	0	0	1	ใช้ได้
		17. ฉันแบ่งปันสิ่งของ	8	0	0	1	ใช้ได้
		18. ฉันดีกับเพื่อนเสมอ	8	0	0	1	ใช้ได้

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอภิชา แดงจำรูญ เกิดที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา(เอกคลินิก) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2545 ศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2549 ศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย